

49429

5/74/11

అహ్వాహిక - దశావతారార్చన
సాహిత్య శ్రీమద్రామాయణపారాయణక్రమ
మంత్రరామాయణమృత్యుపహ్నింహిత

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవరత్నము

: సంపాదక :

శ్రీ రామక రామశర్మ

: పరిష్కర్త :

శ్రీ శస్త్రుల విశ్వనాథ శర్మ

: ప్రకాశక :

శ్రీవిద్యారామ గ్రంథమాలా
హనుమకొండ్ల - వరంగల్

లఘాహ్నిక - దశావరణార్చన
 నవాహ్నిక శ్రీమద్రామాయణపారాయణక్రమ
 మంత్రరామాయణాద్యవల్గంహితః

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః

: సంపాదకః :

శ్రీ రామక రామశర్మ

: పరిష్కర్తా :

శ్రీ శాస్త్రుల విశ్వనాథ శర్మ

: ప్రకాశికా :

శ్రీవిద్యారామ గ్రంథమాలా
 హనుమకొట్ల - వరంగల్

ప్రథమ సంస్కరణ - 1000

శ్రీముఖ శ్రీరామ వసమి

(1-4-1993)

PLACED ON THE SHELF

Date.....

మూల్యం : రూ. 80/-

సర్వేదికారా, ప్రకాశకారీనా.

ప్రాప్తిస్థానం :

1. రామక మురళీధర శర్మ

నచ్చినాపాపాశ్రమము

వామమకొండ, పరంగల్-506 001

2. పురాణం చంద్రమౌళి శర్మ

శివాయము, పాతలజారు,

కరీంనగర్ము, అం.ప్ర.

SRI VENKATESWARA
CENTRAL LIBRARY &
RESEARCH CENTRE

Acc. No.

Date.....

TIRUPATI

ముద్రణం :

జగదీశ్వర (వెన్,

జయప్రకాశ్ నారాయణ రోడ్, పరంగల్

ఫోన్ : 26535.

అక్షర రచనా :

అక్షర కళ్యాణి, పరంగల్

శ్రీవేంకటేశాయ నమః

ప్రాయః ప్రపన్నజనతాప్రథమావగాహ్యో
మాతుస్సన్తాపివ శిశోరమృతాయమానా
ప్రాప్తౌ పరస్పరతులామతులాంతరౌ తే
శ్రీవేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥

శ్రీ తిరుమల తిరువతి దేవస్థానస్య అర్చికానుదానేన ముద్రితః

శ్రీ మాత్రము

ప్రకాశక విజ్ఞప్తి

శ్రీ షోడశీ రసాస్వాద ప్రసక్త కరపాత్రుణీ ।

షోడశానన్తవాదాయ నమోస్తు గురుమూర్తయే ॥

ధర్మగ్లాన్యధర్మాభ్యుత్థాన నివృత్తిపూర్వక ధర్మసంపాదన ద్వారా ప్రాణిప ద్భావనాది విశ్వకల్యాణానునన్తాయక భగవదవతారాణాం మధ్యే మూలా పితృ గురు దేవతాది విషయభేదవిన్నధర్మాచరణేన నకలలోకస్య ధార్మికం జీవనం ప్రశిక్షయతః నకల కల్యాణ గుణ విశిష్టస్య శ్రీరామచంద్రస్య చరితామృతం రామాయణాది మహాప్రబంధేషు సముపవర్ణితమ్. తాదృశ మర్యాదాపురుషోత్త మస్య పురాణపురుషస్య సచ్చిదానన్తాద్వైతకరసాత్మక సరబ్రహ్మత్వం శ్రుతి స్మృతి పురాణాగమ తన్త్రేషు చ సమ్యక్ ప్రతిపాదితమిత్యపి నా ప్రత్యక్షమేవ.

కీజ్ఞు 'భక్త్యర్థం కల్పితం ద్వైతమద్వైతాదపి సువ్రరమ్' ఇతి వ్యాయ మనుస్మత్య వరమార్గతమాద్వైత తత్త్వప్రసక్తేన ద్వైతస్వాప్యసాదేయత్వ మనుగృష్ణాతి శాస్త్రే న కేవలం శ్రీరామ వరివస్యాదికం అపితు. ఉపశ్లో క్యస్యమాహత్యాత్ సముజ్జ్వలిత మహామన్తగిరూపస్య శ్రీమద్రామాయణస్యాపి అనుష్ఠానవిశేషాశ్చ బహురా ప్రతిపాదితాః సాధకజన్మైర్నిత్యమనుష్ఠీయమానాశ్చ జాగ్రత్సవలోకే. ప్రకృత ఉపాసక కరకమలోపహరిత్యుతా కల్పోయం తాదృశా నుష్ఠాన విశేషాన్యతమ వివ.

బ్రాహ్మణస్యతు దేహోయం క్షుద్రకామాయ నేవ్యతే ।

ఇహకృచ్ఛాయ తవసే ప్రేత్యానన్తమఖాయ చ ॥

ఇతి స్థితప్రజ్ఞానాం నిత్య సేవానగాయత్రీణవ పవిత్రితాన్తఃకరణానాం అవవరత శ్రీమద్రామాయణ పారాయణ పరాణాం, శ్రీద్వారకాదీశ శ్రీపాద ప్రక్షాళన ప్రక్రియాపూతస్వాన్తస్య శ్రీగోమతిరాసలీలాభిసంసక్తవారాన్నిదేర్వాలుకా వేదికాయాం ప్రామోసనేశ సన్తోషిత భగవత్పూసాదిత షక్షిణావర్తకజ్ఞానాం ప్రేమామృతపృథయానాం నేదునూరిగ్రామాదికృతానాం, శ్రీవాసుదాసాను గృహీత పూర్ణదీక్షాణాం శ్రీమతాం కేశవదాస మహాభాగానాం అసాధారణ సాహచర్యాత్, శ్రుతి స్మృతి పురాణాగమోక్త దేవతా ప్రతిష్ఠాన్త యజన

యాజ్ఞ పరిష్కానాం, సరవ సక్షత సాహిత్య విలసితానాం శ్రీమల్లోజ్జల రాజలింగశాస్త్రజామాచార్యకత్యే విష్ణుత్వాహమాచరిత కోటిశ్రీరామతారక బ్రహ్మవిద్యామహామస్త్ర పురశ్చర్యావ్తాస్తోత్రరశత శ్రీమద్రామాయణ పారాయణాత్మక మహాసామ్రాజ్య పట్నాభిషేకాధ్వరైః, బాల్యాదేవ శ్రీచెన్నకేశవ స్వామి శ్రీచరణవృంధ తత్పరైః, లైజసాత్యసంభావిత దేశికోత్తమ దేవ ర్షినారదైః, శ్రీమదాస్త్రమహాభాగవతస్త గజేంద్రమోక్ష కథాపారాయణోపధుక్త బ్రాహ్మముపార్జైః, నస్తతధ్యాత శ్రుతిగోపికాగీతగోబ్ధవల్లికృతామేయ గోవి న్దచరణాంబుజేభ్యః, విత్య గోదావరీస్నానప్రియేభ్యః, ధర్మపురీ క్షేత్రవిలయేభ్యః, బక్ష్మీన్యసింహకరావలంబన నముత్తీర్ణ సంపారపాగరేభ్యః, బ్రహ్మశ్రీ రాట్ట చస్త్రాశేఖరశాస్త్ర దేశికేభ్యః సమాసాదిత తారకబ్రహ్మవిద్యై

యస్తు రామం నవశ్యేత్తు యజ్ఞరామో న వశ్యతి ।

నిష్ఠితస్సభవేల్లోకే స్వాత్మావ్యేసం విగర్హతే ॥

ఇత్యార్థ మసిషాభూషణైః నస్తత రామకీర్తన మహామన్దాన నిర్మధ్యమాన ప్రజ్ఞావయసాపారావార నముజ్జ్వమృతయా, జరాతరలహస్తస్వస్తయా, భక్త్యుప హృతయా సాలక్ష్పతయా, రామరాఘవనంస్తనాది కావ్యశ్రియా నమాలి క్షిత కల్యాణరామైః, సార్థకార్ణద్యయసంహితాహిత హరిహరాద్వైత బ్రహ్మోత్ప థావైః మన్నేవల్లి గ్రామవశిష్టైః, ఆశ్రేయస గోత్రైః, శ్రీగుణ్ణమామ్నా సూరయాత్మజైః, శ్రీరామచరణచారణచక్రవర్తిభిః, బ్రహ్మలీనైః, తత్రభవద్విః శ్రీమత్రాతపాదైః, రామక రామశర్మభిః, అనుష్ఠితః శ్రీరామానుగ్రహ లబ్ధః అపూర్వోయం శ్రీమద్రామాయణపారాయణక్రమః యాగాపూర్వమివ సాధ కజనన్య నకల విధ్రవేయఃప్రేయోనునన్దాయకః, సంపారార్ణవ తిలీర్హణాం తారక తరణిమాశ్రితానాం కర్ణధారశ్చ భవతి. .

క్రమశః అహ్నిక - అర్చా - పారాయణ - ఉత్సవ - స్తోత్రమస్త్రా న్యాస - నామావళిలి స్తవక షట్కృతమవివేక కల్పేస్మిన్ వజ్రమే స్తవకే నమాయోజితమ్.

వేదవేద్యే వరే పుంసి జాతే దశరథాత్మకే ।

వేదః ప్రాచేతసాదాసీత్సాక్షాద్రామాయణాత్మనా ॥

ఇతి ప్రథితన్య రామాయణన్య వేదమూలకత్వం, దశరథాత్మజన్య వేదవే ద్యత్వం చ ప్రఖ్యాపయద్, వదవాక్యప్రమాణ పారావారపారీక్షిత శ్రీసీలకణ్ణ విద్యన్యజీవా ప్రణీతం ఋణ్యస్త్రాన్యశ్యానాత్మకం మస్త్రానామాయణమా

హృదయతాయా అత్యంతం ప్రమాదస్తావం భవతిత్యాశాస్కపా.

శ్రీమద్రామాయణపారాయణక్రమే ప్రవక్తావాం నామావహీనాం మధ్యే ప్రాయశోన్యత్రామపలుబ్ధా నామావళయ వివ ముద్రితాః. అన్తే చ అన్త్యప్రదేశీయ పురోహిత బ్రాహ్మణ పరిషద్ వేదవిద్యాపీఠ నిర్మాణ విర్వహణాదినా ప్రకటితాదీతి బోధాచరణప్రచారణీలైః. అన్యత్ప్రయ భావుకైః, శ్రీ శాస్త్రుల విశ్వనాథశాస్త్రిభిః ప్రణీతః వేదశాస్త్రద్వంద్వధారణాత్మకో రాజో(దేవో)పచార కల్పశాసనుబద్ధితా.

గ్రంథముద్రణాయ శ్రీతిరుమల తిరువతిదేవస్థానాత్ దళనహస్ర పరిమితార్థికానుదాన సంపాదనే ఇదం ప్రథమతయ ప్రవృత్తాః. గుణ్బూరు వాస్తవ్యా బ్రహ్మశ్రీ వజ్రల బక్షీవారాయణశర్మాణః, తిరుతివాస్తవ్యా శ్రీ అవుల దశరథన్ మహాభాగాః చిరన్మరణీయాః.

ఏవమేవ శ్రీకరపాత్రస్వామి వాగ్విలాసమాత్ర నన్తర్భిత డ్యోతిషార్ణవ శ్రియః, గీర్వాణకవి శిరోమణయః, శ్రీమన్తః శ్రీభాష్యం విజయసారథయశ్చ ప్రార్థనానువదమేవ కరీష్ముగరంథ నర్వవైదిక సంస్థానాత్ శ్రీయజ్ఞ సరా వాస్వామినః ప్రసాదరూపేణ వజ్రవింశతిశతరూప్యకామదాన ప్రదానేన చ బహువక్తృతవన్తః. ఏవం శ్రీ భద్రకాలప్రసాదరూప వజ్రశతార్థిక వితరణేన సహకృతవన్తః. శ్రీభద్రకాలదేవస్థానాధ్యక్షా బణ్డారు శేషగిరిరాయాః.

దివ్యగల్గితరంగారి మూర్ధాభిషిక్తావిముక్తస్తే నమ్మక్తివ్యాఖ్యాన సింహాసనా దీశ్వరాణాం, పరామృతరనపూర పూరిత భాగవత కథాలాప సామాజిక స్మృతివధమాసిత శ్రీశుకానాం, యతిచక్రచూడామణీనాం, రామరాజ్యరస మాదురీభావనాత్మజీకృత సకలవైభవానాం, పుంభావశ్రీసున్దరీణాం, శ్రీషో డశానన్తనాథానాం, ప్రియసామయిక శిష్యశిరోమణిభిః, శ్రీశృంగిదిసంస్థాన విద్యన్మణిభిః బ్రహ్మశ్రీ శాస్త్రుల విశ్వనాథశాస్త్రిభిః కృతన్య గ్రంథ పరిష్కరణన్య శేషపూరణే, గ్రంథముద్రణాది సంవ్యవహారే చ విశేషేణ కృతపరిశ్రమాయ చిరంజీవినే శాస్త్రుల భార్గవరామ శర్మణే 'సన్తు శుభా శిషాః' ఇతి తత్ర తత్ర ప్రజ్ఞయా సహకృతవన్తః, బ్రహ్మశ్రీ మల్లావజ్ఞుల సుబ్బరామశాస్త్రిణః, కవిశార్థికకేసరిణః శ్రీమన్తః శ్రీరంగంనల్లన్ చక్రవర్తుల రఘునాథాచార్యా, స్వాధిప్రాయ ప్రదానేన చ గ్రంథప్రాశస్త్యం ప్రకటయన్తః.

బ్రహ్మశ్రీ వీరేశ్వర కృష్ణ డోన్లొ శాస్త్రిణః, బ్రహ్మశ్రీ సన్నిధావం బక్షీవారాయణశాస్త్రిణః, శ్రీమన్తః పన్నావం గోపాలాచార్యదయః పణ్డీత

ప్రవరా, గ్రన్థముద్రణే పాక్షాదవ్యతాః శివశ్రీ ముదిగొడ్డ పీఠభద్రరాయాద
యస్సప్పదయా ఉత్తమర్థాశ్చేతి న విన్నరామః.

అత ఏన శ్రీ యజ్ఞవరాహద్యనేక దివ్యవిభూతిమూలకస్తస్య, తిరుమల
శిరోధిష్ఠితస్య ఆయుఃవతేః లీలామానుషదర్శ్యవిగ్రహః శ్రీరామభద్రః శ్రీరామ
నవరాత్రోత్సవకల్ప ప్రతిష్ఠాపనే నమవేతానాం నమేషాం మనోరథవూ
రణే సాక్షాత్కల్పాయమానస్సర్వాణీభద్రాణ్యభివర్షత్వతి శిరస్యజ్జాలిమాదాయ భగ
వంతం ప్రార్థయామహే. సాధకోత్తమా అపి శుద్ధి పత్రికామనుస్యత్య దోషాన్
సంస్కృత్య అనుష్ఠానే - ప్రవర్తంతామితి చ సప్రశ్రయం నివేదయామః.

ధన్యాన్యః కృతకృత్యాస్సోష్ఠి పయమేతావతా నమః ।

శ్రీమతాం తాతపాదానాం సద్కల్పః కల్పతాంగతః ॥

ఇత్థమ్

శ్రీవిద్యారామ గ్రన్థమాలా

నచ్చిదానన్తాశ్రమః,

బ్రాహ్మణ వీధి,

హనుమకొడ్డ - 506 001

శ్రీజగద్గురుచరణన్మరణశీలాః

రామక మురళీధర శర్మా

రామక సూర్యనారాయణ శర్మా

రామక నారాయణశర్మా

రామక కృష్ణమూర్తి శర్మా

పురాణం చన్ద్రమౌలి శర్మా

(జామతా)

H.No. 12-11-1567

బాద్మిన్,

సికింద్రాబాద్-500 361

అమోద:

బ్రహ్మశ్రీ రామక మురళీధరశర్మజీ వస్తు.

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్ప నామకః గ్రంథః విశేషః శ్రీరామోపాస
కానాం అష్టాక్షితామూల్య విషయ సద్గుణవాత్మకః. అత్యంతోపయుక్తః.
సద్గ్రంథాశ్చ వర్తతే ఇతి కథయితుం మహాన్ ప్రయోదః. అత్ర సద్గు
హితః మన్తగ్రామాయణభాగః అతిముఖ్యః న చ సార్థః. అత్ర ప్రకటితః
బహువారకః ఇతి ప్రత్యేకకః కథనే విశేష అమోదః.

అత్ర అస్తే సంయోజితః రాక్షోపచారకల్పః బ్రహ్మశ్రీ శాస్త్రుల విఙ్గ
నాథశాస్త్రిభిః నల్లగిథితః బహువకారకః. తత్సద్గ్రహణ విషయే తేభ్యః
కృతజ్ఞతా నివేదనం కరుముత్యహే.

అదీరన శ్రీవచ్చామి

27-1-1993

३१

जी. कृ. उमरे शारदा

సాక్షాత్సాధ్యుడగుచోర,

మీమాంసావిద్యావేది:

సన్నిధానం లక్ష్మీనారాయణమూర్తి:

10, వజ్రారావునగర్

విశాఖపట్నం-500 025

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్ప వామకం శ్రీవిద్యారామగ్రంథమాలయా ప్రకాశకమానం గ్రంథరత్నమహా మద్రాక్షమ్.

విదితమేవబలు, భగవాన్ విశిలజగన్నిర్మాణ భరణ సంహరణ చాతురీధు రీణస్సర్వజ్ఞస్సర్వశక్తిర్లోకానుజిమ్ముక్షయా మాయామయీం కామపీ మామషీం తనుమాశ్రిత్య, శ్రీరామచంద్రయాషేణావశీర్య, దుష్టవిగ్రహ శిష్టర్షణాభ్యాం, అత్యయేన అనుతమేన చారిత్రేణ చ ప్రణామ ధర్మప్రవృత్తిం ప్రాచోద యత్, ప్రాసారయచ్చ 'రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః' ఇతి దిద్దిగస్తవిశ్రాంతాం యశశ్చచ్చికామ్.

భారతీయా: ■ కేవలం పరిపాలకత్వేన, అపితు పరదేవతాత్వేనాపి రామమభజంత, భజన్తే చ. దేవతావరాణాం మద్విరాజీ క్వచిత్ భవేయు: నవాభవేయు: క్వచిత్, పరం రామమద్విర విరహితంతు నగరం పురం గ్రామం వా నైవావలోకయితుం పారయామ: ■ కేవలం రామేదేవతాత్వ భావనా, అపితు రామమాత్మారామం సచ్చిరానంతమనం పరమ్యృహీతి భావయంత: స్యాత్మతయా సాక్షాత్కూర్వంతశ్చ స్వీయాం జనిం సఫలయన్తి పరివక్తవృద్ధయా: భారతీయా:

దిష్ట్యా గ్రంథరత్నాకస్మిన్ అహ్నిక, అర్చా, సారాయణ, ఉత్సవ, స్తోత్ర, మంత్రస్యాన, నామావలీనామకం నైవకషట్కాం సర్వగతితమస్తి యత్ నామైవ సామాన్యత నైతద్విషయ పరిచయాయ పారయతి. ఉత్సవనైవకే చ సీతారామజన్మోత్సవ, కల్యాణోత్సవ, వట్టాభిషేకోత్సవ విధయ: పేరికర్త వ్యతా: సమాయోజితాస్సన్తి. ఏతావతా నగుణ రామభక్తానాం, విర్గుణ రామపరతత్వ జిజ్ఞాసూనాం చ కృతే అత్యంతోపయుక్తా, పర్యాప్తా చ అలౌ కికసారవ్యత సామగ్రిసన్నివేశితా అత్ర నముల్లసతి.

అపిచాయమపరోవిశేష: - యదిహ శ్రీసీలకణ్ణవిరచిత మంత్రరహస్య

ప్రకాశకాఖ్య వ్యాఖ్యాపహితం మున్త్యరామాయణం ప్రదానస్థానమాపహతి.
 యత్ర ప్రాయస్కర్తకతం ఋణ్యవ్యాః రామాయణార్థవరతయా వ్యాఖ్యాతా
 ఉపలభ్యంతే. సంభావ్యతే చ, వేదః ప్రాచేతసాదాసీత్సత్తదామాయణాత్మవా
 ఇతిమమర్థం నమర్థయితుమేవ పీఠకర్తృపాఠ్యమూరన్య ఇతి.

పాక్షాదేవ భగవతోరామభద్రస్య వరావరతత్త్వప్రతిపాదనవరేమ
 రామాయణ రామతాపీన్యసన్నిత్యభృతిమ వరశ్శతం ప్రమాణగ్రన్థేషుణా
 గ్రత్సు, కర్మాన్తేన వివియుక్తానాం మున్త్యాణాం బలాత్ ప్రకరణాదపసా
 రణపురస్సరం కథజ్యోత్. క్లిష్టకల్పనయా, అక్షణయా, గోణ్యావా వృత్త్యా
 రామకథాదోధకత్యకల్పం కియతీమాపశ్యకతాం దిభర్తీతి సుధియాం నమాలో
 చన మర్థతి.

అస్తాంతావత్. ఇదంత్యపావక్తవ్యమ్, యత్ - అనేకావూర్వవిషయ
 భాసురం గ్రన్థమిదం నశ్రమం సంకలయ్య ప్రయపాఠకేభ్య నమువహరన్తః.
 శ్రీవిద్యారామగ్రన్థమాలాధిక్యతా, మానం శతకో రవ్యవాదా నర్తన్తి.
 చ పాంప్రదాయక పారన్యత ప్రచారణప్రవణానిమాన్ నదానంవర్థయతు
 భూయశ్శ్రేయః ప్రయచ్చన్ భగవాన్ సీతానమతశ్శ్రీరామచన్త్య ఇత్యాశాస్తే.

ఇత్థమ్
 స. శ్రీరామాయణార్థవరతయా

వేదరత్నం, వేదమూలామణి,

రామాయణకోశం, వేదధర్మపారవర్తి,

సకలకలాపానప్పతి, ప్రపంచవజ్రానన,

సంక్షిప్తసూపాసరి, శ్రీశృంగేరి అవోరింతుల అష్టామిద్యాన

తె. వి. సన్తానగోపాలాచార్య

శ్రీగురుపాదామి,

21-27ఎ1, దయావర్ణవగర్

మల్లాశ్రమ

హైదరాబాద్-500 047

వేదవేద్య వరేపుంపి జాతే దశరథాత్మజే ।

వేదః ప్రాచేతసాదాసీత్ సాక్షాద్రామాయణాత్మనా ॥

ఇత్యర్థవచనమునుసృత్య వేదవేద్యస్య భగవతః శ్రీరామచర్యస్య కల్యాణగుణ ప్రఖ్యాపకస్య వేదాత్మకస్య శ్రీమద్రామాయణస్య అనుష్ఠానవిశేషాః కామనా భేదేన నవగ్రహదశానుసారేణ చ అగన్త్య - సవత్కుమారాది సంహితాను బహుదా ప్రతిపాదితాః తథైవ సువర్ణకాణ్డే చ అనేక మహామన్తాణాం ఓజా క్షరాణి తత్ర తత్ర విగూఢం నిబద్ధాని చ యావ్యల్పజ్ఞాః పరిజ్ఞాతుంనైవ సమర్థాః.

ప్రకృతే శ్రీవిద్యారామ గ్రన్థమాలయా ప్రకటికృతః వివిధానుష్ఠేయ ప్రయోగసహితః, బ్రహ్మాయామళ, గరుడోపనిషదాదిభ్యః సముద్భుత అలభ్య నామావరీసంకోచితః శ్రీరామనవరాత్రోత్సవ కల్పః శ్రీరామనవమ్యాది పర్వ కాలేషు శ్రీమద్రామాయణపరాణాం శ్రీరామోపాసకానాం సకలశ్రేయోఽనుస న్తాయక ఇత్యత్ర నాస్తి సందేహలేశః. ఏతత్కల్పోక్తానుష్ఠానాచరణేన సనాతన వైదిక ధర్మానుష్ఠానఫలం చ శ్రీరామోపాసకానాం కరమలకమేవ.

రామాయణార్థప్రతిపాదకం, ఋచ్చుత్తరివ్యాఖ్యానాత్మకం, మన్తరారామా యణం యదస్మిన్ కల్పే సమామోచితమస్తి. తదస్య గౌరవాతిశయం పుష్కలీతి సహర్షం నివేదయామి.

ఏతదమూల్య గ్రన్థప్రకటనే ప్రవృత్తానాం శ్రీవిద్యారామ గ్రన్థమాలాధిక్య తానాం ఏతత్కల్పోక్తానుష్ఠేయ పరాణాం శ్రీరామోపాసకానాం శ్రీమదాంజ నేయానుగ్రహపూర్వకః సర్వార్థిష్టవివారకః సర్వార్థిష్టదః శ్రీసీతారామచర్యస్య పరమానుగ్రహః సర్వదా అస్మితి శ్రీభగవంతం సప్రశ్రయం ప్రార్థయే.

ఇత్యమ్

H. V. Sankaragopalkrishnan

వేద విశ్వవిద్యాలయః

జీయర్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్,

సీతానగరము, విజయవాడ

కవిగర్వ కవీ

శ్రీరంగం నల్లన్ చక్రవర్తుల రఘునాథాచార్య

అస్థానపండిత :

ఉభయవేదాంతాచార్యసేవకు

హరికీ ప్రశంసా

సర్వదైవశిరోరత్నమజ్జరీ రజ్జితాంఘ్రయే ।

జానకీప్రాణనాథాయ మమనాథాయ మద్గళమ్ ॥

గ్రన్థాయం అస్మానావర్ణయతి శ్రీరామనవరాత్రోత్సవ కల్పాధిభ్యః. నవ
రాత్రోత్సవసందర్భే భక్తైః కర్తవ్యాని పారాయణ - జప - హోమ -
అర్చాదీని యథావత్ నిరూపయంతీకృతిరియం భక్తానాం నూనం అత్యంతోపకా
రాయ కల్పతే. ఏవం హోమార్చాదౌ వినియోజ్యానాం వైదికమంత్రాగ్రాం
శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మవరతయూ ప్రవృత్తం వ్యాఖ్యానమపీవా గ్రన్థసంయో
జితం జిజ్ఞాసూనాం విదుషాం ప్రహర్యాయ భవతి. నిర్దుష్టయా పద్ధత్యాకృతం
ముద్రణమిదం. ఏతద్గ్రన్థ ప్రకాశకాః విశిష్ట వైదుష్యభాజాః అవశ్యం భక్తలోకస్య
కృతజ్ఞతాపాత్రం భవంతీత్యనందేమాః. లోకోపకారం ఇమం గ్రన్థప్రకాశనోద్యమం
ప్రకాశకానాం వయం హృదయపూర్వకం అభినన్నామః.

ఇతి విదుషామనుచరః.

శ్రీ. న. ర. చంద్ర నాథాచార్యః.

వరంగల్

సర్వవైదిక సంస్థానమ్

కేంద్రకార్యాలయము : కరీంనగర్, ౫౦౦. ప్ర.

శ్రీ భాగ్యం విజయసారథి:

అధ్యక్షుః

సంస్కృత వాఙ్మయే వాఙ్మికీనా ప్రణతం రామాయణం కావ్యవేద ఇతి ప్రసిద్ధ్యతి. సంస్కృతభాషాయాం విబుద్ధః సర్వజ్ఞుః సంపన్నః కోపి గ్రంథః రామాయణాత్ పురాతనః అద్భుతాది న క్రుతివధం న వా దృష్టివధం అనద్యతే. వాఙ్మికీనా వ్యకావ్యకతాయాశ్చరీమాణం లక్షయితుం యత్ పాత్రమాధారీకృతం తస్య రామస్య చరితం - తాదృశం యత్ దారీకృత్య యఃకోపి కవిః సాఫల్యమాపాదయితుం శక్నోత్యేన.

శ్రీరామః అదర్శ భ్రాతా, అదర్శపతి, అదర్శపుత్రః, అదర్శశాసకః, అదర్శ మానవశ్చ అపీదితి సమర్థయితుం రామాయణం విరమాయ యత్ర లక్ష్యే సాఫల్యమవాపి, రామో నవముగగమ్యాపి భరతస్యోన్నతి శంకాం నాకార్హీత్. లక్ష్మణోపరి విపది ఉపనతాయాం సౌవాన్ ప్రాణాన్ త్యజనన్యేనే తస్య అదర్శ భ్రాతృత్వం, సీతాం పరిత్యజ్యాపి తదీయామరాగగ్నిహోత్రే అత్యానమ్ అహోషీదితి తస్యోదర్శనతీత్యం, పితృ రాజ్ఞయోగతం సర్వాభిః ప్రకృతిభిరనుమోదితం రాజ్యం అత్యాక్షీదితి తస్య అదర్శ పుత్రత్వం. రామరాజ్యవదమాదర్శరాజ్యసర్వాయతామదిరూఢ మితి తస్య అదర్శ శాసకత్వం, వ్యవహారమాత్రేణ రామస్య అదర్శ మానవత్వం విదితమిత్యహో రామస్య లోకోత్తరం వరీవర్తి.

వితాదృశ మర్యాదాపురుషోత్తమస్య శ్రీరామస్య కర్మబ్రహ్మత్వేన కర్మ వాదిభిః, జ్ఞాన బ్రహ్మత్వేన జ్ఞానవాదిభిశ్చ అరాధనం ధ్యానం చ అష్టయా మహాత్యా లపాతిధాదేన కాలాత్ అనుష్ఠీయతే. జ్వరాది వ్యాధిభిః ప్రవృత్తానాం శారీరికీణాం. కామక్రోధాదిభిః మనసి విషన్నానామాధ్యాత్మికీనామ్, వ్యాఘ్ర వోర హింసకాదిభిః భూతైః కృతానాం అదిభౌతికీనాం, విద్యుద్బూకంపాశవి

పాతానామూర్తిదైవికీనాం తారానాం ప్రతీతిః ద్వారకామ తానేషు సంభవతి.
తదవసవోదవార్థం శ్రుతిస్మృతిచోపపురాణాగమ చోదితవ్య కర్మణోనుష్ఠానేన
ధ్యానేన ■ ప్రేయసః శ్రేయవశ్య సిద్ధిః మపీషిణో మానవవ్య సంవద్యతే.

వివముభయోనకారకతయా పరమోపాసకేన శ్రీరామక రామశర్మముచో
భాగేన సద్భూహితః, ఉపాసనాప్రీత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణా న్యాయమును
గ్రహీతః, శాస్త్రపారదృశ్యవాప్రత్యాతేన విద్యత్కవివా బ్రహ్మరీన శ్రీ శాస్త్రం
విశ్వవాదశర్మ ముచోదయేన పరిష్కృతః, శ్రీవిద్యారామ గ్రంథమాలాదిధయూ
సంప్రదయూ ప్రకాశితః శ్రీరామ పవరాత్రోత్సవ కల్పః ఉపాసనానాం మహతే
ఉపకారాయ కల్పతే. పర్వధా ప్రకాశకః రామోపాసకావాముత్తమర్థా భవన్తి
■ శమ్.

ఇతి

విరుషామనుచరః

శ్రీ శాస్త్రం పరబ్రహ్మణా

శ్రీ రామక రామశర్మ

కావ్య పరిచయము

అందములైన పాదములయంచులు నాదగు బాష్పధారలన్
గందినవేమొ యూష్మములగానగనైతిని వైరిషక్త్యమే
గందగజేసి నన్ను భవకర్మల కూపమునందు మున్గి ని
న్నందగ నేరనైతి ననఘా తగనండగ నుండు రాఘవా!

రామరామవ సంస్తవము

కిలకిల నవ్వుమొగంబును
కలకలలాడుచును నాకు గనిపింపుము నా
యిలవేల్పు నీవెగాదా
కలకాలము నీవె గావుము రామా!

రామరామవ స్తవము

బమ్మెర పోతరాయనిదె భాగ్యమెభాగ్యము నీడు నత్కృపన్
కమ్మని పద్యముల్ విరివిగా రనవంతముగాగజెప్పి నీ
తమ్మకు తమ్ముడా యతడుదారముతో కవిదారనివ్వ నే
నమ్మితి నీ పదబ్ధములు నాకటూరియవె చెన్నకేశవా!

చెన్న కేశవస్వామి

నీదయతో సులభముగను
వేదన లేకుండ రామవిభుని గననగున్
వేదమ్ములకును శాస్త్ర
వాదములకు చిక్కడతడు వసుధను పాసుమా!

శ్రీమదాంజనేయస్తుతి

శ్రీ రామక రామకర్మా - పౌభాగ్యవతి రామామణి

విషయానుక్రమః

విషయః	పేజీ సంఖ్య
1. అహ్నికస్తబకః	
లహ్వోహ్నికవిధిః	1
మాతృకావ్యాసః	9
శ్రీరామతారకజపవిధిః	12
2. అర్చాస్తబకః	
ప్రధానసంకల్పః	20
సంకల్పవ్యవస్థాపన విధిః	22
ఋత్విగ్వరణమ్	23
అభిష్టాదిపారాధనమ్	24
మంత్రపారాధనమ్	25
ప్రధానదేవతాపీఠస్థాపనమ్	29
శ్రీరామతోభద్రమంత్రాభిషేచనమ్	30
దశావరణపూజా	31
ద్వారపూజా	31
పాత్రాపాదనమ్	40
పీఠపూజా	44
అస్తర్యాగః, ప్రధానదేవతాపూజా	46
అవరణపూజా	57
ప్రథమావరణార్చనమ్	57
ద్వితీయావరణార్చనమ్	57
తృతీయావరణార్చనమ్	58
చతుర్థావరణార్చనమ్	59
పంచమావరణార్చనమ్	59
షష్ఠావరణార్చనమ్	60
సప్తమావరణార్చనమ్	60

అష్టమావరణార్చనమ్	61
నవమావరణార్చనమ్	62
దశమావరణార్చనమ్	63
నైవేద్యమ్	66

3. పారాయణస్తోత్రము:

శ్రీమద్రామాయణపారాయణక్రమః	78
పారాయణీ సాధారణవియమః	78
నవాహపారాయణక్రమణోచితకాలః	79
వ్రథమవాసరచర్యా	81
ద్వితీయవాసరచర్యా	82
తృతీయవాసరచర్యా	83
చతుర్థవాసరచర్యా	83
పంచమవాసరచర్యా	84
షష్ఠవాసరచర్యా	85
సప్తమవాసరచర్యా	86
అష్టమవాసరచర్యా	87
నవమవాసరచర్యా	88
దశమవాసరచర్యా	89

4. ఉత్సవస్తోత్రము:

శ్రీసీతాజన్మోత్సవ విధిః	90
శ్రీరామజన్మోత్సవ విధిః	96
శ్రీసీతారామకల్యాణోత్సవ విధిః	103
శ్రీరామనవమీపక్షోత్సవ విధిః	117
హోమ విధిః	128
ఋత్విక్యాజనమ్, శ్రేయస్సమ్పాదనమ్	130

5. స్తోత్రమంత్రావ్యాస స్తోత్రము:

శ్రీరామసాక్షాత్కారవ్రథమంత్రాః	133
శ్రీరామమాలామహామంత్రాః	138

శ్రీరామమూర్తివజ్రరవ్యాసః	130
శ్రీరామక్షాస్తోత్రమ్	140
శ్రీరామహృదయస్తోత్రమ్	142
వచనపావనమంత్రాః	145
మంత్రరామాయణమ్	147

II. నామావళిస్త్రబకః

శ్రీరామోత్సవకల్పలతోద్భుతా శ్రీరామనామావళి	259
శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళి	263
శ్రీకళ్యాణరామనామావళి	266
శ్రీరామరవాస్తోత్త శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళి	267
మంత్రవర్ణయుతా శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళి	270
గజేంద్రకృతాష్టోత్తరశతనామావళి	274
శ్రీహనుమదష్టోత్తరశతనామావళి	276
శ్రీసీతాష్టోత్తరశతనామావళి	278
శ్రీగరుడనామావళి	280
శ్రీహయగ్రీవాష్టోత్తరశతనామావళి	283
అదిత్యహృదయస్తోత్రనామావళి	285
బ్రహ్మకృత శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళి	287
మంత్రాః	289

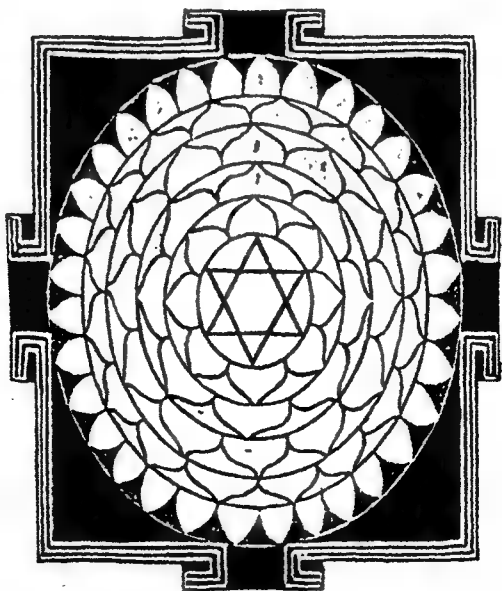
రాజ్ (దేవ్) పచారపూజాకల్పః

శుద్ధి పత్రికా

సక్యదేవ ప్రపన్నాయ
తవాస్మీతి చ యాచతే ।
అభయం సర్వభూతేభ్యో
దదామ్యేతద్వ్రతం మమ ॥

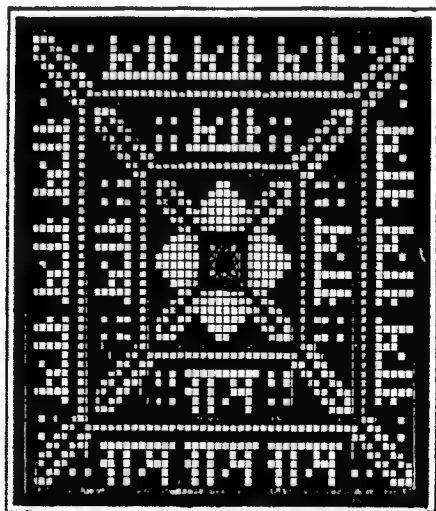
శ్రీ రామ దశావతరణ పూజాయః శ్రీ

సర్వతో భద్రమణ్డల గర్భిత

షోడశముద్రా రామలింగతో భద్రమణ్డలమ్

ఏతన్మండలం శ్రీరామ మహాసామ్రాజ్యపద్మాభిషేక. సామ్రాజ్యపద్మాభిషేక.
మహాపద్మాభిషేకోత్సవేషు శ్రీరామమానవక్రూపాది విష్ణువక్రతో
ద్యావనకర్మసు తథైవ శ్రీరామపృథివిష్టాపృథివిష్టా
కర్మసు పృథివీతమమ్.

శ్రీమద్భగవద్గీతా నమః
శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే

శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవ కల్పః అహ్నికస్తబకః

శ్లో. యోఽస్త్రః ప్రవిశ్య మమ వాచమిమాం ప్రసూప్తాం

సంజీవయత్యశ్చిల శక్తిధరః స్వధామ్నా

అన్యోశ్చ పాస్త చరణశ్రవణత్యగాదీన్

ప్రాణాన్మమో భగవతే పురుషాయ తుభ్యమ్.

శ్లో. యః పృథ్వీభవవాలజాయ దివిజైస్సంప్రాప్తితశ్చిన్మయః

సంజాతః పృథివీతలే రముకులే మాయామనుష్యోఽన్యయః

నిశ్చక్రం పాతరాక్షసం పునరగాద్యగ్నిహృత్వమాద్యం స్థిరాం

కీర్తిం పావహరాం విధాయ జగతాం తం జానకీశం భజే.

ఓం నమః పరమహంసాస్వాదితచరణకమల చిన్మకరన్దాయ భక్తజన
మానస నివాసాయ శ్రీరామచంద్రాయ.

శ్రీరామోపాసనావద్దతా నముద్భుత శ్రీ రఘునాథతన్త్రోక్త ప్రకా
రేణ చ లఘ్యాహ్నిక విధి ర్నిరూప్యతే.

శ్రీమానుపాసకో బ్రాహ్మముహూర్తేచోత్తయః - అన్యద్గురుభ్యోనమః -
పరమ గురుభ్యోనమః - పరమేష్ఠిగురుభ్యోనమః - గృహదేవతాభ్యోనమః -
గ్రామదేవతాభ్యోనమః - మాతా పితృభ్యోనమః - సర్వాత్మవే శ్రీరామ
చంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః - ఇతి నమస్కృత్య మాతాపితృ గురు ద్విజ
దేవతా పుణ్యస్థక్షమృదల్ల మెవల్ల దర్పణ స్వముఖపాస్తరేఖా పతివ్రతాది

యథానెంభవ మూల్యవస్తు దర్శనం కృత్వా తాత్కాలికావశ్యకేం క్రియాం
 కృత్వా రాత్రి ధృత వస్త్రం పరిత్యజ్య అన్యవస్త్రం పరిధాయ పాదవస్త్రావస
 పూర్వకం శుద్ధాచమనం శ్రోతాచమనం వా కృత్వా శుచాదేశే శుద్ధావసే
 ఉపవిశ్య శుచిశ్చేదకత్తా ■ మనపా శుచిర్యుత్వా తత్రైవోపవిశ్య ధ్యాయేత్.

శ్లో. కాశీక్షేత్రం శరీరం త్రిభువన జననీ వ్యాపనీ జ్ఞానగంగా

భక్తిశృంగద్ధా గయేయం నిజగురు చరణ ధ్యానయోగః ప్రయాగః
 విశ్వేశ్వరేయం తురీయస్సకలజన మనస్సాక్షిరూపో మహాత్మా
 సర్వం యత్రచ్చరీరే నివసతి కిమహో విద్యతే తీర్థమస్యత్

ఇతి ధ్యాత్వా బ్రహ్మాదిభ్యో బ్రహ్మవిద్యా సంప్రదాయ కర్తుభ్యో సంశ
 ద్దిభ్యో నమోగురుభ్యో ఇతి సర్వ గురు వందనం కృత్వా శ్రీగురుపాదుకాం
 జపేత్

శ్లో. ప్రాతశ్శిరసీ శుక్లాబ్జే ద్వినేత్రం ద్విభుజం గురుం

నరాభయకరం శాంతం స్య రేతన్నామ పూర్వకమ్

వందే గురువద ద్గుంధ్య మవాఙ్మానవ గోచరం

రక్తకుక్షప్రభామిశ్ర మతర్క్యం త్రైపురం మహా.

ఓం హ్రీం పరమేశ్వరరూపాన్మదాచార్య చరణారవిందాభ్యాం నమః ఇతి యథా
 శక్తి గురుపాదుకాం జపిత్వా

శ్లో. ప్రాతః ప్రభృతి సాయాంతం సాయాది ప్రాతరంతకం

యత్కరోమి గురో నాథ తదస్తు తవ పూజనమ్

శ్లో. నదా మే సీతయా సార్థం వృదయే వస రామవ

గచ్ఛతస్త్వతోవాసీ స్మృతిస్స్వయ్యే నదాత్వయి

ఇతి ప్రార్థన

పూర్వే ద్యురరుణోదయ మారభ్య అద్యతనదినారుణోదయ సర్వంతః
 మయి నమత్యన్నాం ప్రాణఘ్నప్రాం షట్శతాదికైకవింశతిసాహస్రికాం సింహా

సోహ్యసహపామజహ గాయత్రీం మూలాధారాది బ్రహ్మరంద్రాంత సప్తచక్ర
వివాసపీఠ్యో దేవతాభ్యో వివేదయామి. అథ కలిచిత్ క్షణాన్ పాంసః సోఽ
పయి శ్వాసోహ్యసేషు భావయేత్.

శ్లో. సకారేణ బహిర్యాతి సకారేణ విశేత్ పునః
పాంసేతి పరమంమంత్రం జీవో జవతి సర్వదా.

శ్లో. తతశ్చైకమనా భూత్వా చింతయేద్రమునందనం
శ్రీరామ రామరామేతి తారకాశ్వాం మనుంజవన్.
శ్రీసూర్యం జయమర్చ్యంతం ద్విజయూతం విచక్షణ.

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ ఇతి త్రయోదశాక్షరీ తారకం మంత్రం
యథాశక్తి జపిత్యా

శ్లో. ప్రాతస్స్మరామి రఘునాథముఖారవిందం
మందస్మృతం మధురభాషీ విశాలపాలం
కల్లావలంబి మణికుండల దీప్తిగండం
కల్లాంతదీప్తవయనం వయనాభిరామమ్.

ప్రాతర్పమామి రఘునాథకరారవిందం
క్షత్తగేణాయ భయదం వరదం జనేభ్యః
యద్రాజ సంతది విభజ్య మహేశచాపం
సీతాకన్యగహణ మంగళమాప సద్యః.

ప్రాతర్పజామి రఘునాథ వదారవిందం
వద్యాంకుగారి శుభలేఖి శుభావహం మే
యోగేంద్ర మానస మధువ్రత నేవితాద్యం
శాపావహం సవది గౌతమ ధర్మవత్స్యః.

ప్రాతర్పదామి వచసా రఘునాథనామ
వాగ్దోషహరి నకలం కలుషం విహత్య
యత్పార్వతీ స్వవతినా సహ భోక్తుకామా

ప్రీత్యా నహినహరినామ నమం

ప్రాతశ్శయే శ్రుతిమతాం రమునాథమూర్తిం

నీలాంబుజోత్పల సేతేతర రత్ననీలాం

అముక్తమోక్షే విభూషణ భూషణాభ్యాం

ద్యేయాం నమస్త మునిధిర్నిజభృత్యముఖ్యైః.

యశ్శ్లోక సంచకమిదం నియతః పరేత

నిత్యం ప్రభాత నమయే పురుషః ప్రబుద్ధః

శ్రీరామ కింకరజనేషు న ఏవ ముఖ్యో

భూత్వా ప్రయాతి హరి లోకమనన్యలభ్యమ్.

గుర్వర్తే త్వక్తరాజ్యో వ్యచరదమననం వద్యవద్యాం ప్రియాయా

పాణిస్సర్వాక్షమాభ్యాం మృణితపథిరుజో యో హరిః ప్రానుజాభ్యామ్

వైరూప్యాచూర్ణరృణాభ్యాః ప్రేయవిరహారుషోపేతభూవిభృంభ

ప్రస్తాద్విచ్ఛద్దనేతుః శల దవదహనః కోసరేంద్రోపతాన్వః.

అత్ర

శ్లో. బ్రాహ్మముహూర్తే ప్రథమం విబుద్ధ్యేదమస్మరేద్దేవ వరాన్ముసీంశ్చ -
ప్రభృతి - స భారతవలం ప్రాప్య పరంబహ్మోద్ధిగచ్ఛతి త్యవ్రాం భారత సావిత్రిం
యథాపకాశం పరేత్.

శ్లో. త్రైలోక్యచైతన్యమయూదిదేవ శ్రీకౌత విష్ణో భవదాజ్ఞయైవ

ప్రాతస్సముత్థాయ తవ ప్రయార్థం సంసారయూత్రా మనునర్తయిష్యే

సంసారయూత్రా మనునర్తమానం త్వదాజ్ఞయా రామన దేవదేవ

స్మర్తాతిరస్కార కలిప్తమూద భయాని మాం మాభిభవస్తు రామ.

జానామిదర్శం న చ మే న్రవృత్తిః జానామ్యదర్శం న చ మే నివృత్తిః

త్వయేంద్రియాణామధిదైవతేన యథానియుక్తోఽస్మి తథాకరోమి.

అమూఢనహిసాణి క్రియంతే హర్షిశం మయా

దాసోఽయమితి మా మత్వా క్షమన్య రమువందన.

ప్రహ్లాదనారదవరాశరపుండరీకవ్యాసాంబరీషశుకశానకభిష్టుదాల్బ్యాన్
రుక్మాంగదాష్టవచశిష్టవిభీషణాదీసుత్యానిమాన్సరమభాగవతాన్స్మరామి

శక్తావనకాశే వా బహస్తోత్రవరణేన -

శ్రీ రామ సుప్రభాతమ్

కాసల్యాసుప్రణామౌ పూర్వాసంద్యా ప్రవర్తతే

ఉత్తిష్ఠ నరశార్దూల కర్తవ్యం దైవమూహికం. (వాల్మీ. రామా.)

విఘ్నేశ్వరస్సకలవిఘ్నవినాశదక్షో డక్షాత్మజా భగవతీ హి నరస్సతీ చ
దృష్టాష్టభైరవగణానవదివ్యదుర్గా దేవ్యస్సరాస్తు స్థవతే తవసుప్రభాతమ్.

భానుశ్శశీకుంజబుధౌ గురుశుక్రమందా రాహువశేతురదితిర్దితి రాదితేయాః
శక్రాదయః కమలభూపురుషోత్తమేంద్రో రుద్రఃకరోతు సతతంతవసుప్రభాతమ్.

వృద్ధీజలం జ్వలనమారుతపుష్కరాణి సప్తాద్రయోఽపి భువనానిచతుర్థైవ
శైలావనాని సరితఃసరితఃసవిత్రా గంగాదయోవిదధతాం తవసుప్రభాతమ్.

దిక్పక్రమేతదఖిలం దిగిభాదిగీశా నాగాస్సనర్లభుజానగపీరుధశ్చ
పుణ్యానిదేవసదనానిబలానిదివ్యాన్యవ్యాహతం విదధతాం తవసుప్రభాతమ్.

వేదాష్ట డక్షసహితాస్స్మృతయఃపురాణంకావ్యం నదాగమవతోమునయోఽపిదివ్యా
వ్యాసాదయఃపరమకారుణికాయుషీణాం గోత్రాణివై విదధతాంతవసుప్రభాతమ్.

(అనంద రామా. విలా. ॥ సప్త)

ఇతి ప్రదోధగాయనాదినాచ రామం స్తుత్వా తతో గృహం నిర్గత్య
నద్యాదౌ విద్యమానే స్నానార్థం గచ్ఛేత్. శక్తావనంభవే వా గృహే
ఉష్ణోదకేన స్నాయాత్ తత్రాదౌ

ఓం రాం ఓం వమో భగవతే మమస్మతయే సర్వకామప్రదాయ మమ శత్రు
నాశనం కురుకురు హం ఫట్ స్వాహా ■ మంత్రేణ దంతధావనం కృత్వా ।
గండూషాదికం నిర్వర్త్య సంకల్ప పూర్వకం వైదికస్నానం కృత్వా తత
స్తాంత్రిక స్నానంకుర్యాత్. తద్యథా

అచమ్య ప్రాణానాయమ్య శ్రీరామచంద్ర ప్రీత్యర్థం మహావద్యాదికే
మంత్రస్నానం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య

శ్లో. అతి క్రూర మహాకాయ కల్పాంత దహనోపమ
భైరవాదు నమస్తుభ్యం అమఙ్గాం దాతుమర్హసి

ఇతి సంప్రార్థ్య కటిదమ్బజలే స్థిత్యా మూలమంత్రేణ తిర్చిమణ్య పునః
మూలమంత్రేణాచమ్య ప్రాణానాయమ్య గురూవదేశమార్గేణ మూలమంత్ర
న్యాసాదికం విధాయ జలే దిండు త్రికోణ షట్కోణ భూపురత్రయం
విలిఖ్య షట్ కోణేషు షడక్షరీ మంత్రాక్షరాణి లిఖిత్వా వ్రథమభూపురే

శ్లో. రామచంద్ర మహాష్వాన రఘువీర పృషోత్తమ
భో దశాస్యాస్తకాస్యాకం ధక్షణ దేహి శ్రియం చ నః.

ఇత్యనుష్టుభం మంత్రం విలిఖ్య ద్వితీయ భూపురే అష్టదిక్షు ఇచ్ఛాయః
నమః ఇతింద్రాద్యష్ట దిక్పాలక నామాని విలిఖ్య ధేనుముద్రాం వ్రదర్చ్య

శ్లో. బ్రహ్మాంహోదర తీర్థాని కరైస్సుష్టాని ■ రవే
తన నత్యేన మే దేవ తీర్థం దేహి దివాకర.

గంగే చ యమునే చైవ గోదావరి నరన్యతి
సర్వ దే సింధుకావేరి జలైస్త్రిన్ నన్నిధిం కురు.

ఇతి ప్రార్థ్య మూలేన తజ్జలమేకాదశవార మభిమంత్ర్య తత్ర స్నాత్వా దేవర్షి
పితృతర్పణం విధాయ పునస్సాత్త్వా మూలేన అచమ్య దిబ్బార్ఘ్రనం విధాయ
పునస్తీరం గత్వా భగవంతం శ్రీరామచంద్రం ద్యాయన్ వస్త్రేణ శిరస్స

ర్యాంగవి సంస్కర్య శుభవస్త్రం భృత్వా వైదిక సంధ్యావందనం రామ
సంధ్యావందనం చ నమాన తంత్రేణ కుర్యాత్. తద్యథా అచమ్య ప్రాణా
నాయమ్య - మమోపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీవరమేశ్వర సీతార్ణవం రామ
సంధ్యావందనేన సహ ప్రాతస్సంధ్యాముపాసే - ౧౧ సంకల్ప్య, గాయత్ర్యా
ప్రాతరర్చనదానం కృత్వా, అనంతరం-

దాశరథాయవిద్యహే సీతావల్లభాయధీమహి తన్నోరామప్రచోదయాత్
ఇతి రామ గాయత్ర్యా సూర్యాంతర్గత శ్రీరామాయ త్రిరర్చ్యం దత్వా
సంధ్యాం తర్పయామీతి త్రివారం తర్పయిత్వా ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ
త్యాది గాయత్రీ జపానంతరం

ధ్యేయస్సరా నెవిత్సమండలమద్యవర్తి, నారాయణస్సరసిజానన సన్నివిష్టః
కేయూరవాన్మకరకుణ్డలవాన్కిరీటీ హరీ హిరణ్యయవపుర్న్వతశ్శఙ్ఖచక్రః

ఇతి సూర్యమణ్డల వర్తనం శ్రీరామం ధ్యాత్వా యథా శక్తి రామగాయత్రీం
జప్త్వా సూర్యోపస్థానాది చతుస్సగర వర్యంతం ఇత్యధివాదనాంతం కృత్వా

ఉద్యన్నద్యమిత్రమః - ఆరోహ మ్నత్రరాం దివం - హృద్రోగం మమ
సూర్య - హరిమాణం చ నాశయ - శుకేషు మే హరిమాణం - రోసణకాసు
దధ్యసి - అథోహోద్రవేషుమే - హరిమాణం ని దధ్యసి - ఉదగాదయమా
దిత్వా - విశ్వేన నహసా నహ - ద్విషంతం మహ్యం రందయన్ - మో అహం
ద్విషతే రథమ్.

ఇతి ద్వారక వాక్యే స్ఫూర్యముపస్థానం దిబ్బమస్కారం కృత్వా గురు
దత్తనామసూర్యకం నమస్కారం విధాయ సంధ్యాం సమాప్య జవగృహం
ప్రవిశ్య భూశుద్ధ్యాదికం కుర్యాత్ తద్యథా - కరేణ ౧౧ గృహీత్వా -

దనుర్వరామై విద్యహే నర్వ సీర్ద్యే చ ధీమహి తన్నో దరా ప్రచోదయాత్
ఇతి మంత్రేణాధిమంత్ర్య జపస్థానం సంప్రోక్ష్య

విష్ణుశక్తి సముద్యుతే శంఖవర్ణాస్తు మేదిని
తనేక రత్న సుభూతే భూమి దేవి నమోఽస్తు తే

ఇతి భూమింస్పార్శ్య, కూర్మచక్రం విలిఖ్య
కూర్మకారం లిఖేచ్ఛక్రం దళషట్కృతం సమన్వితం
తతో వృత్తం చాష్టదశం భూపుర్రతితయం తతః
మధ్యే ప్రణవమాలిఖ్య ముఖే హ్రీంకారమేవ చ
పుచ్చేతు మాన్యధం దీపం తారం కోణ చతుష్టయే
వర్ణాష్టకం చాష్టదశే భూపురే దిక్పతీన్ లిఖేత్.

ఏవం కూర్మచక్రం విలిఖ్య పానస్సోఽహమితి ప్రాణవలిష్ఠావసం కృత్వా
ఓం హ్రీం శ్రీం కూర్మాయ నమ ఇతి కూర్మాష్టాక్షరీ మంత్రేణాదిమంత్ర్య
యంత్రరాజాయ విద్మహే కూర్మచక్రాయ ధీమహి తన్నో యంత్రః ప్రచోద
యాత్ ఇతి గాయత్ర్యా పుష్పాంజలిం దత్వా తత్ర చిత్రకంబలాదికం ఆననం
నిదాయ ఓం కమలాననాయ నమః, హ్రీం విమలాననాయ నమః, శ్రీం
కూర్మాననాయ నమః ఇత్యుచ్చార్య ఆననే కూర్మన్య ముఖే ఉపవిశ్య ఓం శ్రీం
రాం రామాయ నమః, ఓం క్లేం రామభద్రాయ నమః, ఓం హ్రీం రామచం
ద్రాయ నమః ఇతి నామత్రయేణ ఆచమ్య, మూలేన ప్రాణానాయమ్య దేశకాలౌ
సంకీర్త్య మమ రామ మంత్రాది సకల మంత్రానుష్ఠానాధికార సిద్ధ్యర్థం పావపురు
షావచ్చిన్న కాయిక వాచిక మానసిక మలకోదన ద్వారా దివ్య శరీరావాహ్న్యర్థం
ఓం — హ్రీం శ్రీం ఇతి త్రితారీ మంత్రేణాదిమంత్రిత శుద్ధోదతేన మార్జనా
దికం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఇతి త్రితారీ మంత్రేణ
త్రివారం మార్జయిత్వా పొత్తేన జలం గృహీత్వా ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఇతి తార
త్రయేణ అదిమంత్ర్య పావపురుషావచ్చిన్న కాయిక వాచిక మానసిక మలకోద
నార్థం కారణ దేహం పరికోదయామి జుహోమి స్వాహా ఇతి త్రివారం ఉదకం
సీత్వా ఆచమ్య శుద్ధోఽహమితి త్రివారముచ్చరన్ స్వప్నదయ కమలస్థితమా
త్యానం రామోఽహ మితి విభావ్య శుద్ధశరీరో భూత్వా మాతృకాదిన్యానైర్వ

జకవనీ భూత్వా సూర్యోత్తరాంగముఃత్రైస్సౌకుం న్యతంత్రేణ శ్రీరామార్చ
నాంగత్వేన వా శ్రీరామతారక మహామమం నమ్రేణ త్రిశతం అష్టోత్తరశతం
వా జపేత్.

అథ మాతృకావ్యాసః

అన్య శ్రీమాతృకా సరస్వతీన్యాస మహామంత్రస్య బ్రహ్మ ఋషిః గాయత్రీ
చందః మాతృకా సరస్వతీ దేవతా వాలో దీదాని న్వరాశ్చక్షయః బిందమ కీల
కాని మమ మాతృకాసరస్వతీ స్రసాదసీర్ద్వర్థే శ్రీరామతారక శ్చక్షరీ మహా
మంత్రానుష్ఠానాంగత్వేన జపే వినియోగః

ఓం రాం అం కం ఖం గం మం ఙం ఆం అంగు/వృద.

ఓం రాం ఇం చం చం ఋం జం ఙం తర్హ/శిర

ఓం రాం ఊం టం ఠం డం ఢం ణం ఠిం మధ్య/శిఖా

ఓం రాం ఏం తం థం దం ధం నం ణం అనా/కవ

ఓం రాం ఓం నం పం బం భం మం టం కని/నేత్ర

ఓం రాం ఋం యం రం లం వం శం షం సం హం శంక్ష

కర/లస్త్రాయ

ఘాచ్చువస్సుమోమితి దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

సంచాశద్వల్లభోదైర్విహితవదన దోషాదయుక్కుచ్చీవక్షో

దేశాం భాన్వత్కపర్ణాకలిత శశికలామిందు కుందావదాతాం

అక్షన్రక్కుంభచింతాలిలిత పరకరాం త్రిక్షణాం పద్మహస్తాం

అచ్చాకల్పా మతుచ్ఛస్తనజమనభరాం భారతీం తాం నమ్రామి

ఓం మాతృకాసరస్వత్యై వృధివ్యాత్మకం గంధంకల్పయామి నమః

ఇత్యాది గంధాది పంచమూఢాం కృత్వా మాతృకాః వ్యసేత్. యథా

అవ్వర్యాత్మకావ్యాసః

ఓం రాం అం నమః అం నమః . . . అం నమః
 ఇతి కణ్ఠే విశుద్ధిచక్రే వీరదళదల కమలే
 ఓం రాం కం నమః ఖం నమః . . . థం నమః
 ఇతి వృధయే అనాహతే ద్వాదశ దల కమలే
 ఓం రాం డం నమః ఢం నమః . . . ఫం నమః
 ఇతి నాభౌ మణిపూరే దశదల కమలే
 ఓం రాం టం నమః భం నమః . . . లం నమః
 ఇతి లింగమూలే స్వాధిష్ఠానే షడ్దల కమలే
 ఓం రాం వం నమః శం నమః షం నమః సం నమః
 ఇతి గుదోపరి మూలాధారే చతుర్దల కమలే
 ఓం రాం హం నమః క్షం నమః
 ఇతి బ్రువోర్మధ్యే అష్టాచక్రే ద్విదల కమలే
 ఓం రాం ం నమః ం నమః . . . క్షం నమః (నజ్జాశద్వర్ణా)
 ఇతి మూర్ధ్నే సప్తసారకమలే

బహిర్యాత్మకావ్యాసః

ఓం రాం హ్రీం ూ నమః శిరసి
 ఓం రాం హ్రీం ూ నమః నదన వృత్తే
 ఓం రాం హ్రీం ఇం నమః ధక్షిణ నేత్రే
 ఓం రాం హ్రీం ఈం నమః వామ నేత్రే
 ఓం రాం హ్రీం ఉం నమః ధక్షిణ కర్ణే
 ఓం రాం హ్రీం ఊం నమః వామ కర్ణే
 ఓం రాం హ్రీం ఋం నమః ధక్షిణ నాసాపుటే
 ఓం రాం హ్రీం ృం నమః వామనాసా పుటే
 ఓం రాం హ్రీం ౄం నమః ధక్షిణ కపోలే

ఓం రాం హ్రీం ఏం నమః వామదేవ
 ఓం రాం హ్రీం ఏం నమః తిరువ్యోవ్య
 ఓం రాం హ్రీం ఏం నమః అధరోవ్య
 ఓం రాం హ్రీం ఓం నమః తిరువ్య దంతవక్త్ర
 ఓం రాం హ్రీం ఓం నమః అధో దంతవక్త్ర
 ఓం రాం హ్రీం అం నమః మూర్తి
 ఓం రాం హ్రీం అం నమః ముఖే
 ఓం రాం హ్రీం కం నమః ధక్షిణ బాహుమూలే
 ఓం రాం హ్రీం కం నమః తత్సంధౌ
 ఓం రాం హ్రీం గం నమః తన్మణి బంధే
 ఓం రాం హ్రీం ఘం నమః తదంగుళి మూలే
 ఓం రాం హ్రీం ఙం నమః తదంగుళ్యగ్రే
 ఓం రాం హ్రీం చం నమః వామబాహుమూలే
 ఓం రాం హ్రీం చం నమః తత్సంధౌ
 ఓం రాం హ్రీం ఛం నమః తన్మణిబంధే
 ఓం రాం హ్రీం ఝం నమః తదంగుళిమూలే
 ఓం రాం హ్రీం జం నమః తదంగుళ్యగ్రే
 ఓం రాం హ్రీం టం నమః ధక్షిణమూలే
 ఓం రాం హ్రీం ఠం నమః తట్టానుని
 ఓం రాం హ్రీం డం నమః తట్టంమాయాం
 ఓం రాం హ్రీం ఢం నమః తదంగుళిమూలే
 ఓం రాం హ్రీం ణం నమః తదంగుళ్యగ్రే
 ఓం రాం హ్రీం తం నమః వామోరుమూలే
 ఓం రాం హ్రీం థం నమః తట్టానుని
 ఓం రాం హ్రీం దం నమః తట్టంమాయాం
 ఓం రాం హ్రీం ధం నమః తదంగుళి మూలే
 ఓం రాం హ్రీం నం నమః తదంగుళ్యగ్రే

ఓం రాం హ్రీం వం నమః ధక్షిణ పార్శ్వే
 ఓం రాం హ్రీం వం నమః వామపార్శ్వే
 ఓం రాం హ్రీం టం నమః పృథ్వే
 ఓం రాం హ్రీం భం నమః నాభౌ
 ఓం రాం హ్రీం మం నమః ఉదరే
 ఓం రాం హ్రీం యం నమః హృదయే
 ఓం రాం హ్రీం రం నమః ధక్షిణ దోర్భ్యుశే
 ఓం రాం హ్రీం లం నమః ~~నాభౌ~~
 ఓం రాం హ్రీం వం నమః వామ దోర్భ్యుశే
 ఓం రాం హ్రీం శం నమః పృథ్వి ధక్షిణకరాంతమ్
 ఓం రాం హ్రీం షం నమః పృథ్వి వామకరాంతమ్ . తి . ఓం రాం హ్రీం సం
 నమః పృథ్వి ధక్షిణపాదాంతమ్
 ఓం రాం హ్రీం హం నమః పృథ్వి వామపాదాంతమ్
 ఓం రాం హ్రీం శం నమః శిరః ప్రభృతి పాదాంతమ్

ఓం రాం హ్రీం క్షం నమః ఆపాదతలమంత్రకం వ్యానకం వ్యనేత్

అనంతరం ఓంఫల్ ఇత్యస్త్రమంత్రముచ్చార్య వారాచ ముద్రయా అష్ట
 దిగ్బంధనం కృత్వా శ్రీరామతారక మహామంత్రజపం కుర్యాత్

అథ శ్రీరామ తారక షడక్షరీ మహామంత్ర జపవిధిః

ఆచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - దేశకాలా సంకీర్త్య - శ్రీరామచంద్ర పరబ్ర
 హ్మణః ప్రసాదేన తత్త్వజ్ఞాన ప్రాప్తి సూర్యకం అఖండైకరసానంద కేవలద్వైత
 మోక్ష సామ్రాజ్యఙ్గే వలావాంతయే శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్ర
 జపం కరిష్యే - ఇతి సంకల్ప్య

సప్తాన దళకర్ణికే సకలశీతరశ్మిప్రభే

మార్గయకరాంటులు విమల పుష్ప గంధాబరమ్

వనన్న వదనేక్షణం ౧౧౧ దేవతా రూపిణం

స్వ రేచిరసి పానగం తదధిధానపూర్వం గురుమ్

ఇతి మృగముద్రయా నవానదక కమలకర్ణికా మధ్యే శ్రీగురుం ధ్యాత్వా
శ్రీరామతారకపూర్వాంగమంత్రాన్ మూలమంత్ర జపదశాంశం జపేత్

గురుర్గణపతిశ్చైవ సూర్యనారాయణ స్తథా

ఏతే శ్రీరామచంద్రస్య పూర్వమంత్రాదిదేవతా

అన్య శ్రీరామతారక షడ్క్షరీ మహామంత్ర పూర్వాంగ గురుమహామం
త్రన్య బ్రహ్మ ఋషిః, గాయత్రీ చందా, శ్రీభగవానాచార్యో దేవతా, ఓం
దీజమ్, నమః శక్తిః, హ్రీమితి కీంకమ్, గురు దేవతా ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే గురుమహా
మంత్రజపే వినియోగః, ప్రామిత్యాదినా కరాంగన్యాసః భూర్భువస్సువరోమి
తిదిగ్బంధః

ధ్యానమ్

అఖండ మల్లలాకారం వ్యావ్రాయేన చరాచరమ్

తత్పదం దర్శితం యేన తస్మై శ్రీగురవే నమః

లమిత్వాది పంచపూజాం కృత్వా ఓం గుం గురుభ్యోనమః ఇతి గురు
మనుం జపేత్

అన్య శ్రీరామ తారక షడ్క్షరీ మహా మంత్ర పూర్వాంగ గణపతి మహా
మంత్రన్య గణక ఋషిః, గాయత్రీ చందా, శ్రీగణపతిర్దేవతా, గం దీజమ్,
గణపతయ ఇతి శక్తిః, నమ ఇతి కీంకమ్, శ్రీగణపతి ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపే
వినియోగః, గామిత్వాదినా కరాంగ న్యాసః, భూ ... దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

వాస్తీంద్రానన మిందుచూడమరుణాచ్ఛాయం త్రినేత్రం రసా

దాగ్నిష్టంప్రియయా నరోజకరయా స్వాకన్థయా నంతతం
 దీక్షాపూరగదాధనుప్రీతియుక్తక్రాంతిపోతోత్సవం
 ప్రీతివ్యాగ న్యవిషాద రత్నకలహన్ హస్తైర్వహితం భజే

❖ ధ్యాత్వా లమిత్యాదినా వంచనూహం కృత్వా, గం గణవతయే
 నమః ఇతి గణవతి మనుం జపేత్

అన్య శ్రీరామతారక షడ్క్షరీ మహామంత్ర పూర్వాంగ సారాష్టాక్షరీ మహా
 మంత్రస్య భార్గవ ఋషిః, గాయత్రీ చందః, శ్రీ సూర్యనారాయణో దేవతా,
 మృణాలి దీపమ్, సూర్య ఇతిశక్తిః, ఆదిత్య ❖ కేలకమ్, శ్రీసూర్యనారా
 యణ ప్రసాదసేద్యర్థే జపే వివియోగః, ప్రామిత్యాదినా కరాంగవ్యాసః భూ -
 దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

దేయస్సదా నవతృమండల మధ్యవర్తీ
 నారాయణస్సరసేజానన నన్నివిష్టః
 కేయూరవా న్యకరకుండలవాన్కిరీటీ
 వలీ హిరణ్యయవపుర్వతశంఖచక్రః

లమిత్యాదినా వంచనూహం కృత్వా ఓం పృణీస్సూరియ ఆదిత్యోమ్
 ❖ మనుం జపేత్

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేదవే
 రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయానతయే నమః

ఇతి మంత్రేణ స్వప్నాదయ కమల మధ్యే పరివారావరణ దేవతానమేతం
 నర్వాత్మానం భగవంతం శ్రీసీతానమేతం శ్రీరామచంద్రం తేజోహాసిణః
 ధ్యాత్వా

అన్య శ్రీరామ తారక ఎడక్కిరి మహామంత్రాన్య బ్రహ్మణ ఋషయే నమః
 శిరసి, గాయత్రి చందనే నమః ముఖే, శ్రీరామచంద్రవరమాత్యనే దేవతాయై
 నమః హృదయే, రాం దీక్షాయ నమః దక్షిణ స్తనే, రీం శక్తయే నమః తామ
 స్తనే, రూం కీలకాయ నమః తన్మధ్యే శ్రీరామచంద్రవరమాత్యనా ప్రసాదసి
 ద్భ్యర్థే జనే వినియోగః, కరకుర్తిం కృత్వా

ప్రకోష్ఠాదిన్యాసః

రాం ప్రకోష్ఠాభ్యాం నమః	రైం కరతలభ్యాం నమః
రీం మణిబంధాభ్యాం నమః	రాం కరవృష్టాభ్యాం నమః
రూం కూర్పరాభ్యాం నమః	హం కరాభ్యాం నమః

హృదయాదిన్యాసః

రాం అంగు - హృద నమః	రైం ■■■ - కవచాయ హం
రీం తర్జ - శిరనే స్వాహా	రాం కని - నేత్రత్రయాయ వాషట్
రూం మధ్య - శిఖాయై వాషట్	హం కరతల - అస్త్రాయ ఫట్

అథాక్షరన్యాసః

రాం నమః బ్రహ్మచంద్రే	యం నమః నాభౌ
రాం నమః భూమధ్యే	నం నమః గుహ్యే
రూం నమః హృదయే	మం నమః పాదయో

అథ పదన్యాసః

రాం నమః శిరసి	నమోనమః పాదయో
రామాయ నమః నాభౌ	భూ ... దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

కాలాంభోధరకాంతికాంత మనిశం వీరాననాధ్యాసితం
 ముద్రాం జ్ఞానమమూం దధానమనరం హస్తాంబుజం జానుని

సీతాం పార్వతీశాం సర్వవారాం విద్యున్నతాం రామవం

సశ్యంతం మకుటాంగదాది వివిధాకల్పజ్ఞానాంగం భజే.

లం వృథివ్యాత్యనే శ్రీరామచంద్రాయ గంధం కల్పయామి నమః
హం అకాశాత్యనే శ్రీరామచంద్రాయ పుష్పం కల్పయామి
యం వాయువ్యాత్యనే శ్రీరామచంద్రాయ ధూపం కల్పయామి నమః
రం సహ్యాత్యనే శ్రీరామచంద్రాయ దీపం కల్పయామి నమః
సం అమృతాత్యనే శ్రీరామచంద్రాయ అమృతనైవేద్యం కల్పయామి నమః
సం సర్వాత్యనే శ్రీరామచంద్రాయ సర్వసచారాన్ కల్పయామి నమః

1. ద్రాం సైంధవ ముద్రాయై నమః 3. క్లేం మత్స్యముద్రాయై నమః
2. ద్రిం చతురశ్ర ముద్రాయై నమః 4. బ్లాం గోఖర ముద్రాయై నమః
5. వం ధేనుముద్రాయై నమః

ఇతి పంచ ముద్రాః ప్రదర్శ్య ఓం శ్రీ రా రామాయనమః ఇతి
మూలమంత్రం షట్ సహస్రం, ౧౧ సహస్రం, సహస్రం, షట్ శతం,
౧౧ శతం, అష్టోత్తరశతం వా యదావకాశం జపిత్వా, జపనమాప్తం కరిష్యే,
ఇతి సంకల్ప, ఉదకం స్పృశ్యే ■ పృథ్వీ వ్యాస ధ్యాన పంచపూజాం
చ కృత్వా పంచముద్రాః ప్రదర్శ్య
గుహ్యేతి గుహ్య గోప్తా త్వం గృహాణాన్యత్ కృతం జపమ్ ।
సద్దిర్భవతు మే దేవ త్వత్సాదాద్రమూర్తయః ■

ఇతి మంత్రేణ పుష్పాక్షతోదకం వినయపూర్వకం శ్రీరామచంద్రస్య
దివ్యశ్రీ దక్షిణకరారవిందే శ్రీసీతారామచంద్రార్పణమప్సీతి సమర్పయేత్.
నిర్వాణముద్రాం ప్రదర్శ్య ఉత్తరాంగమంత్రాన్ జప దశాంశం జపేత్.

సీతా చ లక్ష్మణశ్చైవ భరతశ్చైవ శత్రుహా ।
వాలాత్యుజశ్చగిరిజే ఉత్తరాంగారిదేవతాః ■

అన్య శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్రోత్తరాంగ సీతా మహాబక్ష్మీ,

మేశ్వరీ మహామంత్రస్య శంశ్వరీ (జవక) ఋషిః, గాయత్రీఛందః, శ్రీసీ
 మహాఋక్ష్మీ పరమేశ్వరీ పరారూపణీదేవతా, శ్రీంబీజమ్, సీతాయై శక్తిః,
 హ్రీహరి కీలకమ్, శ్రీసీతా మహాఋక్ష్మీ వ్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః,
 'మిత్యాదివా కరాంగవ్యాసః, భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

న్మల్లాభా మంబుజకరాం రామాలోకనతత్పరాం ।

సీతాం భగవతీం ధ్యాయేద్రామవామాంక సంస్థితామ్ ॥

■ ధ్యాత్వా, లమిత్యాదివా పంచపూజాం కృత్వా ఓం హ్రీం క్లీం
 హ్రీం సీతాయై స్వాహా ఇతి మనుం జపేత్.

అస్య శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్రోత్తరాంగ శ్రీఋక్ష్మణ
 మహామంత్రస్య అగస్త్యఋషిః గాయత్రీ ఛందః శ్రీఋక్ష్మణో దేవతా,
 లంబీజమ్, నమశ్శక్తిః, ఋక్ష్మణాయేతి కీలకమ్, శ్రీఋక్ష్మణ దేవతా
 వ్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః 'ల'మిత్యాదివా కరాంగవ్యాసః,
 భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

ద్విభుజం న్వర్ణరూపితమం నద్యనిభేక్షణం ।

ధనుర్పాణధరం రామ నేహానంనక్తమావనం ॥

సర్వఋక్షణ సంవన్నం ధ్యాయేద్ధక్షణ మన్వహమ్. ।

ఇతిధ్యాత్వా, లమిత్యాదివా పంచపూజాం కృత్వా ఓం హ్రీం క్లీం లం
 క్ష్మణాయ నమః ఇతి మనుం జపేత్.

అస్య శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్రోత్తరాంగ శ్రీధరత మహా

మంత్రస్య, అగస్త్య ఋషిః, గాయత్రీ చందః, శ్రీధరతో దేవతా, భం
 బీజమ్, నమశ్శక్తిః, భరతాయేతి కీలకమ్ మమ శ్రీధరత దేవతా ప్రసాదసి
 ద్ద్వర్ధే జపే వివిధియాగః శామిత్యాదినా కరాంగవ్యాసః భూర్భువస్సువరోమితి
 దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

ద్విభుజం శ్యామలం శాంతం రామ నేవావరాయణం ।

భరతం కామదాతారం కై కేమీ తనయం భజే ॥

లమిత్యాదినా పంచపూజాం కృత్వా ఓం హ్రీం క్లీం భం భరతాయ నమః
 ఇతి మమం జపేత్

అస్య శ్రీరామతారక షడ్క్షరీ మహామంత్రోత్తరాంగ, శత్రుఘ్న మహా
 మంత్రస్య, అగస్త్య ఋషిః, గాయత్రీ చందః, శ్రీశత్రుఘ్నో దేవతా,
 బీజమ్, నమశ్శక్తిః, శత్రుఘ్నాయేతి కీలకమ్, మమ శ్రీశత్రుఘ్నదేవతా
 ప్రసాద సిద్ధ్యర్ధే జపేవివిధియాగః శామిత్యాదినా కరాంగవ్యాసః భూర్భు..
 దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

ద్విభుజం స్వర్ణరూపితం రామ నేవావరాయణం ।

సుమిత్రాతనయం దేవం శత్రుఘ్నం కలయే నదా ॥

లమిత్యాదినా పంచపూజాం కృత్వా ఓం హ్రీం క్లీం శం శత్రుఘ్నాయ
 నమః ఇతి మమం జపేత్

అస్య శ్రీరామతారక షడ్క్షరీ మహామంత్రోత్తరాంగ శ్రీమదాంజనేయ
 మహామంత్రస్య శ్రీరామచంద్రో భగవాన్ ఋషిః, అనుష్టుప్ చందః, శ్రీమ
 దాంజనేయో దేవతా, మారుతాత్మజ ఇతి బీజమ్, అంజనానూన రితి
 శక్తిః, వాయుపుత్రేతి కీలకమ్, మమ శ్రీమదాంజనేయ ప్రసాదసిద్ధ్యర్ధే జపే

వినియోగం

ఓం అంజనేయాయ	. . . . . అం/వృ
ఓం రుద్రమూర్తయే	. . . . . త/శర
ఓం వాయుపుత్రాయ	. . . . . మ/శిఖా
ఓం రామదూతాయ	. . . . . అనా/కప
ఓం అగ్నిగర్భాయ	. . . . . కని/నేత్ర
ఓం బ్రహ్మత్రై వివారణాయ	. . . . . కర/అస్త్రా
భూర్భువస్సువ రోమితి దిగ్బంధం	

ధ్యానమ్

ధ్యాయేద్బాల దివాకర ద్యుతినిభం దేహాదిదర్శనహం ।
 దేవేంద్రవంశుశ్రవశంస్వయంశనం దేదీప్యమానం యచా ॥
 సుగ్రీవాది సమస్తవానరయుతం సువ్యక్తతత్త్వం ప్రేయం ।
 సంసక్తయణిలోచనం వచనణం సీతాంబరాలంకృతమ్. ॥

ఇతి ధ్యాత్వా లమిత్యాదినా పంచపూజాం కృత్వా.

ఓం నమో భగవతే వాయునన్దనాయ ఇతి మనం జనేత్. అథ-
 దాశరథాయ విద్య హే సీతావల్లభాయ దీమహి తన్నో రామః ప్రచోదయాత్ ఇతి
 రామగాయత్రీం యథాశక్తి జపిత్వా ఓం నమో భగవతే రఘునన్దనాయ ఛక్రమ్
 విశదాయ మధురప్రసన్నవదనాయ అమిత తేజసే బలాయ రామాయ విష్ణవే
 నమః ఇతి మాలామంత్రం యథాశక్తి జపిత్వా సర్వం శ్రీ సీతా లక్ష్మణ
 భరత శత్రుఘ్న హనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్రార్చనమప్స్యతి గుహ్యోతి గుహ్య
 గోప్తే తి మంత్రోచ్ఛారణ పూర్వకం కృతం జపం భగవతశ్శ్రీరామచంద్రస్య
 షష్టిణపాస్తే సమర్పయేత్.

శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవ కల్పః

అర్చా స్తవకః

ప్రథాన పబ్జల్పః

నారాయణం పద్మభువం పశ్యంత శక్తిం చ తత్పుత్ర పరాశరంచ
వ్యాసంతుకం గౌడవదం మహాస్తం గోవిందయోగేంద్రమథాన్యశిష్యం

శ్రీశంకరాచార్యమథాన్యపద్మపాదం చ హస్తామలకం చ శిష్యం
తం తోటకం వార్తిక కారమన్యా వష్టద్గుహాన్ సంతత మానతోఽస్మి

అన్యత్ పరమేష్ఠి గురుభ్యోనమః, అన్యత్ పరమ గురుభ్యోనమః.
అన్యత్ గురుభ్యోనమః. సర్వగురుభ్యోనమః. జగద్గురుభ్యోనమః. అయం
ముహూర్తస్సముహూర్తైస్తే.

దేవీ వాచమజనయన్త దేవా తా విశ్వరూపా వశవో వదన్తి ।
సానోమఃద్రేష మూర్తం దువోస ధేనుర్వాగస్యానువనున్తుతైతు. ॥

తదేవ లగ్నం సుదినం తదేవ తారాబలంచంద్రబలం తదేవ ।
విద్యాబలందైవబలం తదేవ ఇక్ష్యేవతే తేఽప్రియుగం న్యరామి. ॥

యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్తరః ।
తత్ర శ్రీర్విజయో భూతిహృదీవా నీతిర్మతిర్మమ ॥

స్మృతే నకల కల్యాణభాజనం యత్రజాయతే ।
పురుషస్తనుజునిత్యం ప్రజామి శరణం హరిం ॥

సర్వదా సర్వకార్యేషు వాస్తే తేషామనుగలం ।
యేషాం హృదిస్తోభగవాన్యంగలాయతన్ పారిః ॥

లాభస్తేషాం జయస్తేషాం కుతస్తేషాం పరాభవః ।

యేషామిందీవశ్యామో హృదయన్తో జహర్తనః ॥

అవదామవహర్తారం దాతారం నర్తనంవదాం ।

లోకాళిరామం శ్రీరామం భూయోభూయో నమామ్యహం ॥

సుముఖైశ్చైకదంతశ్చ కపిలోగజకర్ణకః ।

ఊర్దోదరశ్చవికటో విష్ణురాజో గణాధిపః ॥

ధూమకేతుర్గణాధ్యక్షః పాలచంద్రోగణాననః ।

వృక్షతుండశ్చూర్వకర్ణో హేరంబన్ముందపూర్వజః ।

షోడశైతాపినామావి.యః సతేచ్ఛ్రీణుయాదపి ।

విద్యారంభే వివాహే చ ప్రవేశే నిర్లమేతథా ।

సంగ్రామే నర్వకార్థేషు విష్ణుస్తన్యే న జాయతే ॥

శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్తం చతుర్భుజం

ప్రసన్నవదనం ద్యాయేత్సర్వవిహ్వోవశాంతయే ।

యన్యద్విరదవక్త్రాద్యాః పాపిషద్యాః పరశ్శతం ।

విష్ణుం విష్ణున్వి సతతం విష్యత్సేనం తస్మాశయే ॥

అదీప్సితార్థసిద్ధ్యర్థం పూజితోయస్సురాసురైః ।

సర్వవిష్ణుపారస్థ స్త్రైః గణాధిపతయే నమః ॥

సర్వమంగలమంగల్యే శివే స్వార్థసాధికే ।

శరణ్యే త్ర్యంబకే దేవి నారాయణే నమోస్తుతే ॥

అక్షీనారాయణాభ్యాం నమః. ఉమామహేశ్వరాభ్యాంనమః. వాణిపారణ్య

గర్వాభ్యాం నమః. శరీపురందరాభ్యాంనమః. సీతారామాభ్యాం నమః.

మాతా పితౄభ్యో నమః. ఇష్టదేవతా కుల దేవతాభ్యో నమః. సర్వేభ్యో

బ్రాహ్మణేభ్యో మహాచనేభ్యో నమః.

అచమ్య ప్రాణానాయమ్య. . . . . శుభలిథో అస్మాకం

సహకుటుంబానాం క్షేమపైర్వ విజయాభయాయురారోగ్యశ్రద్ధాభి వృద్ధ్యర్థం
 నమస్త దురితోపశాంత్యర్థం శ్రీమహాక్షేప్రసాదేన చింతిత సకల సుమనోరథ
 సద్వర్తం మహాక్షేప్రసాద సిద్ధి ద్వారా నవానాం ప్రహేలామనుకుంతా
 సద్వర్తం మహావాక్యాయ కర్మణి జ్ఞానాజ్ఞానకృత సమస్తదోష నిరహార్యం
 సకలపుణ్యప్రాప్త్యర్థం చ శ్రీరామమంత్రాది మహామంత్రానుష్ఠానఫల పురశ్చ
 ర్యాఫల సద్వర్తం అష్టాదశ పురాణేతిహాస ౨౨౨ శ్రవణి ఫల సద్వర్తం
 పుత్రపౌత్రాద్యవిచ్ఛిన్న సంతాన ప్రాప్త్యర్థం అధ్యాత్మికాది తాపహాస శాస్త్ర్యర్థం
 శ్రీమద్రామాయణాష్టోత్తరశత సామ్రాజ్య వట్టాభిషేక ఫలసద్వర్తం ౨౨౩ పురు
 షార్థసిద్ధిద్వారా నమస్త దేవతాసహిత నవాయతన శ్రీ సీతారామ వరప్రస్థాణః
 ప్రీత్యర్థం చ శ్రీరామజన్మోత్సవ, శ్రీసీతారామకల్యాణోత్సవ, వట్టాభిషేకో
 త్సవ, శ్రీమద్రామాయణ సహస్రీకపారాయణ దశావరణార్చన సహిత శ్రీ
 సీతారామ వసంత (శారద) నవరాత్రోత్సవ మహాయజ్ఞాఖ్యం కర్మకరిష్య
 మాణః తదంగత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాస్త్ర్యర్థం అభ్యుదయార్థం
 ఆయుష్కామ్యార్థ ఫల సద్వర్తం చ వేదవిద్విర్వాగ్విశైర్మహాజనైస్సహ స్పృ
 పుణ్యాహవాచనం మాతృకాపూజనం, నాందీసువర్ణాభ్యుదయకం ఆచార్యాది
 ఋత్విగ్వరణం, యాగమణ్డవప్రవేశనం, అఖండ దీప ప్రతిష్ఠాననం, వాస్తు
 నవగ్రహ మణ్డపపూజనం, పీఠపూజాపూర్వకం శ్రీరామ ౨౨౪ తోభద్రమణ్డల
 దేవతాహోత్రం, ప్రధానదేవతా ప్రతిష్ఠావనం చ కరిష్యే. ఆదౌ విర్విష్ణునరసి
 మావ్యర్థం మహాగణవతి పూజాం తదంగ కలశారాధనం చ కరిష్యే. ఇతి
 సంకల్ప్య. పుణ్యాహవాచనం కుర్యాత్.

పంచగవ్యప్రాశన విధి:

అచమ్య ప్రాణానాయమ్య . . . . . వ్రక్రాస్తేఽపిన్ శ్రీరామ
 నవరాత్రోత్సవాఖ్యే కర్మణి అధికార సంపాదనార్థం త్వగవ్యైదిగత సకల
 హాహవనోదనార్థం పంచ గవ్య ప్రాశన, వనన, హావనాది కర్మ కరిష్యే.

తత్ర గోమయేన భూశుద్ధిం కృత్వా, రంగవల్లిం షట్కోణాకృతిం
 విలిఖ్య. మధ్యే ప్రణవం కోణేషు పూర్వాది క్రమేణ 'శ్రీరామాయ నమః'

ఇది సర్వాన్నికే. అనునది కాంక్షాపాత్రం విక్షిప్త . తత్సవితురిత్యేకాంశం
 గోమూత్రం - గంధ ద్వారామితి వేత్రాంశం గోమయం - అప్యామస్త్రీతి
 వేదాంశం గోక్షీరం - దిరిక్రాన్త - ఇతి సజ్జమాంశం గోదది- కుక్రమసీతి
 తృతీయాంశం గోమృతం - దేవ న్యత్యేతి కుశోదకం విక్షిప్త. నవదర్శయుత
 కూర్చేన 'శ్రీరామషడక్షరీ - అష్టక్షరీ - త్రయోదశక్షరీ - శ్రీరామ
 గాయత్రీ స్వస్వతమేన మంత్రేణ ముద్రాం కుర్యాత్. ముద్రాం
 ప్రదర్శ్య. 'క్షీం ఓం నమో వీర గరుడాయ క్షీం నిర్విషం కురు కురు' ఇత్య
 భినుంత్ర్య 'అమిత్యాదివా . గంధ - పుష్ప - భూష - దీప - నైవేద్యరూప
 పంచోపచారైరభ్యర్చ్య -

యత్త్వగస్థి గతం పాపం దేహే తివ్యతి మామకే. ।

ప్రాశనాత్ పంచగవ్యస్య దహత్యగ్నిరివేదవమ్ ॥

ఇతి సకృన్యంత్రేణ శ్రీవారం ప్రాశయేత్.

ఋత్విగ్వరణమ్

అచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - . . . . కుభిలిథా ప్రక్రాప్తేస్మిన్
 శ్రీరామ సవరాత్రోత్పనాత్మే కర్మణి అచార్యాది ఋత్విగ్వరణం, ఋత్వి
 క్షూణనజ్ఞా కరిష్యే.

ప్రక్రాప్తేస్మిన్ శ్రీరామ సవరాత్రోత్పన మహాయజ్ఞే అముః గోత్ర
 అముక శాఖాధ్యాయా అముక శర్మా సవర్షికోఽపాం అముక
 గోత్రోత్పన్నం అముక ప్రవరాన్వితం అముక శాఖాధ్యాయినం
 శర్మాయ బ్రాహ్మణం సశిష్యం అచార్యం త్వాం పుణే
 అచార్యస్తు యథా వ్యర్గే శక్రాదీవాం బృహస్పతిః ।
 తథా త్వం మమ యజ్ఞేస్మిన్నాచార్యో భవనువ్రత ॥

సృతోఽస్మి కరిష్యామీతి బ్రాహ్మణః ప్రతివచనం బ్రూయాత్. ఏవమేన
 యథా చతుర్ముఖో బ్రహ్మ. సర్వలోక పితామహ ।

తన మను యజ్ఞేస్మిన్ బ్రహ్మభవ ద్వికోత్తమమ్ ॥

ఇతి వాసుదేవం బ్రహ్మణం.

భగవద్వర్చదర్శణ సర్వదర్శభృతాంసర ।

వితతేనుమ యజ్ఞేఽస్మిన్ననద్రష్టా ద్విజ ॥

ఇత్యుపద్రష్టారం సదస్యజ్ఞ పుణుయాత్.

త్వన్నోగురుపితామాతా త్వంవ్రథుష్వం వరాయణః ।

త్వత్సృసాదాచ్య వివ్రత్ సర్వం మే స్యాన్మనోగతమ్ ॥

అవద్విమోక్షణార్థాయ కురుయజ్ఞమతస్త్రితః ।

ఋత్విగ్నిస్సహితఃపుణ్డైస్సంయతైస్సనమాహితైః ।

అచార్యేణ చ సంయుక్తః కురు కర్మయథోదితమ్ ॥

అథవా -

యథాచార్యో వశిష్ఠోఽభూదిక్ష్వాకూణాం కులే పురా ।

శ్రీరామనవరాత్రేఽస్మిన్నాచార్యో భవ సువ్రత ।

వాసుదేవో యథా బ్రహ్మ అయోధ్యాధివశేః పురా ।

శ్రీరామనవరాత్రేస్మిన్ బ్రహ్మభవ ద్వికోత్తమమ్ ।

యథా కుశీలవౌ పూర్వమయోధ్యాయామగాయతామ్ ।

తథా రామాయణం గాయన్ మాం తారయ ద్వికోత్తమమ్ ।

ఇత్యేవం శ్రీరామ తారక మంత్ర ఇపార్థం హనుమంత్ర ఇపార్థం వృత్వా
శ్రీమద్భాగవత పారాయణార్థం

కుకరూప ప్రబోధణ సర్వశాస్త్రవిశారద ।

వితత్కథా వ్రకాశేన మమాజ్ఞానం వినాశయ ॥

ఇతి చ పుణుయాత్. వివ్రతేన వేదపారాయణ, శ్రీరామతాపవీనభృత్యవని
షత్పారాయణార్థం అధ్యాత్మరామాయణ దుర్గా సప్తశతీ శ్రీమద్భగవద్గీతాది
పారాయణార్థం రుద్రాభిషేక నవగ్రహమంత్రఇవ పూజనాదికముద్దిశ్య యథా

సంభవం ఋత్వికో వృణుయాత్.

వర్షే వ్యకర్మకుశలాః వర్షే శ్రీరామ రూపిణః ।

వ్యంవ్యం కర్మ వివిర్వర్వ కృతార్థం కురుతాదరాత్ ॥

సంప్రార్థ్య, నమస్కృత్య, తాస్పర్వాన్ ఋత్వికో వస్త్రాంజ్ఞారాదిది
ర్యథావిధవం మధువర్క్మాది పూజయా పరిచరేత్ శరీరధక్షణార్థం ధక్ష
ణస్తనం కుర్యాత్.

ఓం విశ్వేత్తా తే సవనేషు ప్రవాచ్యా యాచకర్ణమమవన్విస్త్యనుస్వతే
పారావతం యత్పురు సంభృతం వన్యపాపహోశ్శురభాయ ఋషిబస్తవే.
ఇతి ధక్షణస్తనంకృత్వా. శ్రీరామధక్ష శ్రీరామపూదయ శ్రీరామకవచ శ్రీరా
మమాలా శ్రీరామపజ్జర న్యాసాదినా శరీరేష్ట్రయాదికం మన్త్యమయం ౧౦౮
ర్యాత్. తతో యజమానః సవత్సీకః అచార్య ఋత్విగ్నాగ్నిహృతైస్సహ
యాగమణ్డవమేత్య సత్యవకాశే పర్యగ్నికరణం కృత్వా -

అవసర్పంతు యే భూతా యేభూతా భూమినంస్థితాః

యే భూతా విమృకర్తార స్తేనశ్యంతు శివాజ్ఞయా

అవక్ర్రామంతు భూతావి పిశాచాస్సర్వతోదిశః

వర్షేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ నమూరభే

ఇతి మన్తేర్ని గౌరసర్వపాన్ వికీర్య రక్షస్సుమన్త్యాంశ్చ పరిత్యా తతః నామ
పాదపూతత్రయ తాళత్రయ కరాస్తోటవ కృరదృష్ట్యవలోకనాదినా దివ్యాస్త
రిక్ష భౌమాది విఘ్నానుత్సార్య ధక్షిణ పాదపూర్వకం దేహశీమన్స్పృశన్
పూజామణ్డవం ప్రవిశ్య ఉపవిశ్య, అచమ్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య, ప్రవర్తమా
నేష్య శ్రీమద్రామాయణ నవాహ్నిక పారాయణ దశావరణపూజాది సహిత
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవ మహాయజ్ఞే ప్రధానదేవతావ్రభృతి సమస్త మణ్డవదే
వతా ప్రతిష్ఠాపనార్థం అదౌ అణ్డ దీపస్థాపనపూర్వకం మణ్డపారాధనం
కరిష్యే -

అఖిలదీపారాధనమ్

అచమ్య ప్రాణావాయమ్య . . . . . శుభతిథా ప్రకాష్టేఽస్మిన్
శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవాశ్చ కర్మణి - అంక షష్ఠీప్రాస్తోత్తరం
దీప పావన పూజనాదికం కంఠే- దేవ్య దక్షిణోత్తరయో క్రమేణాభ్య
తైల దీపదవయం కల్పయేత్ యథా :- నవదర్శయితేన కూర్చేన భూమి
భవనం కృత్వా గోమయేనామలిప్య - షట్ కోణం విలిఖ్య - మధ్యే
షోడశ చంద్ర కలా న్యసేత్.

1. ఓం అం అమృతా కళాయై నమః
2. ఓం అం మానదా కళాయై నమః
3. ఓం ఇం తుష్టి కళాయై నమః
4. ఓం ఈం పుష్టి కళాయై నమః
5. ఓం ఉం ప్రీతి కళాయై నమః
6. ఓం ఊం కళాయై నమః
7. ఓం ఋం లక్ష్మి కళాయై నమః
8. ఓం ఋం శ్రీ కళాయై నమః
9. ఓం స్వధా కళాయై నమః
10. ఓం రాత్రి కళాయై నమః
11. ఓం ఏం ద్యోత్స్నా కళాయై నమః
12. ఓం ఐం హంసవతి కళాయై నమః
13. ఓం ఓం ఛాయా కళాయై నమః
14. ఓం ఓం పూరణి (ర్ణా) కళాయై నమః
15. ఓం ఓం వానూ కళాయై నమః
16. ఓం అం అమా కళాయై నమః

సంపూజ్య నూతన శరావద్యయం శోరయిత్వా యంత్రమధ్యే
స్థాపయిత్వా శరావయోః ద్వాదశ మార్యకలా న్యసేత్. యథా :

1. ఓం కం భం తపసికళాయై నమః

2. ఓం ఖం దం తాపీకలాయై నమః
3. ఓం గం వం వందీకలాయై నమః
4. ఓం ఘం వం రోదీకలాయై నమః
5. ఓం ఙం వం కాలీకలాయై నమః
6. ఓం చం ధం శోషకలాయై నమః
7. ఓం ఛం ధం వరేకలాయై నమః
8. ఓం ఙం ధం అకర్షకలాయై నమః
9. ఓం ఝం తం నైష్ఠికలాయై నమః
10. ఓం జం దం విష్ణువిద్యాకలాయై నమః
11. ఓం టం ధం క్యోత్సాకలాయై నమః
12. ఓం ఠం ధం హిరణ్య కలాయై నమః

ఇతి సంపూజ్య దక్షిణోత్తరతః శరావద్వయే క్రమశో పుతం తైలం చ పూరియిత్వా

తైలై :- పితృ, పితామహ, ప్రపితామహ, - మాతృ, పితామహి, ప్రపితామహ్య, మాతామహ, మాతః పితామహ, మాతః ప్రపితామహి, సవత్సకా ఇతి వర్గ క్రయం యథాయథం అవాప్య పూజయేత్.

మృతే -

అగ్నిమితే పురోహితమితి ఋగ్వేదం, ఇషేత్వేతి యజుర్వేదం, అగ్ని ఆయాహితి సామవేదం శంవోదేపీరదిష్టయ ఇత్యధర్వవేదం చ అవాప్య పూజయేత్. సర్వం సంశోభ్య ఉభావపి దీపా ప్రాప్య తా.

ప్రజ్వాల్య,

ఓం క్యోతిష్కృతం త్వాసాదయామి - క్యోతిష్కృతం త్వాసాదయామి
 క్యోతిర్వదం త్వాసాదయామి - భాస్వతం త్వాసాదయామి
 జ్వలంతం త్వాసాదయామి - మల్మలాభవంతం త్వాసాదయామి
 దీప్యమానాం త్వాసాదయామి - రోచమానాం త్వాసాదయామి
 మృజ్జిసాం త్వాసాదయామి - భృహత్క్యోతిషం త్వాసాదయామి
 దోదయంతం త్వాసాదయామి - జాగ్రతం త్వాసాదయామి.

తత్-ఽగ్నికలావ్యసేత్. యథా :

ఓం ఓం అగ్నిమద్దలాయ దశకలాత్మనే ॥

1. ఓం ఓం దూమ్రా కలాయై ॥
2. ఓం రం వీలరక్తా కలాయై ॥
3. ఓం లం కపిలా కలాయై నమః
4. ఓం నం విస్ఫులింగినీ కలాయై నమః
5. ఓం శం జ్వాలా కలాయై నమః
6. ఓం షం విష్ణుత్రికా కలాయై నమః
7. ఓం సం హవ్యవాహినీ కలాయై నమః
8. ఓం హం కవ్యవాహినీ కలాయై నమః
9. ఓం ణం రాద్రీ కలాయై నమః
10. ఓం క్షం సంహారిణీ కలాయై నమః

అఖిల్లద్యోతి స్వరూప శ్రీ సీతారామ పరబ్రహ్మణేనమః ఇతి సంపూజ్య.

ఓం గృహే వైప్రతిష్ఠాసూక్తమ్ తత్ ప్రతిష్ఠితతమయాహవా శంస్త
వ్యమ్ తస్మాద్యద్యపి దూరైవ పశూన్ లభతే గృహేనేనైవానాడిగమిషతి
గృహేహి పశూనాం ప్రతిష్ఠా ప్రతిష్ఠా ఉత్తమా ప్రతిష్ఠా మప్రతిష్ఠితమస్తు,
సుముహూర్తమస్తు.

అథ. ప్రధానదేవతాయాః సైర్ముత్యై వాస్తుమద్దలమ్, అగ్నేయే నవగ్ర
హమద్దలం, ఉత్తరదిగ్భాగే అద్భివాక్యమస్త్రీపూర్వక సక్షత్రదేవతాశ్చ అవాప్య
పూజయేత్.

అథ ముల్లపారాధనమ్

1. ఓం స్వప్రకాయనమః	3. ఓం చతుర్వజేభ్యోనమః
2. ఓం ప్రవాళతోరణాయనమః	4. ఓం సతాకేభ్యోనమః

ఇతి మణ్డపం పుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య. తన్మధ్యే దేవతాస్థాపనం కుర్యాత్.

ప్రధానదేవతా పీఠస్థాపనమ్

తద్యథా - గోమయేనోపలిప్తమ్. మణ్డపాంతర్యుమిం దర్శనుయఃకూర్చ
మూలేన ఇవనం కృత్వా భూమిర్యుష్మీరత్యభిమన్త్యై మహీద్వారాని స్పృష్ట్వా
రక్షవల్క్లూదినా షట్కృణం విలిఖ్య మధ్యే ప్రణవం షట్కృణేషు
శ్రీరామాయనమ్. ఇతి షడక్షరాణి లిఖిత్వా తత్ర బాదుంబరం బృహత్
భద్రపీఠం నిధాయ, తస్మిన్ అభిషేచితే వస్త్రం ప్రసార్య తస్య దశాయాం
వహ్నిర్దశకలాః ప్రాగాది ప్రాదక్షిణ్య క్రమేణ సంపూజయేత్ యథా -

ఓం మణ్డూకాయనమః ఓం వహ్నిమణ్డలాయ దశకలాత్యనే నమః

1. ఓం యం ధూమ్రాకలామైనమః
2. ఓం నీలరక్తా కలామైనమః
3. ఓం కపిలా కలామైనమః
4. ఓం వం విష్ణులింగనీకలామైనమః
5. ఓం శం చ్చాలాకలామైనమః
6. ఓం షం నిష్కృతికాలానమః
7. ఓం వం హవ్యహాసినీకలామైనమః
8. ఓం హం కన్యహాసినీకలామైనమః
9. ఓం శం రౌద్రీకలామైనమః
10. ఓం క్షం సంహారిణీకలామైనమః

ఇత్యగ్నేర్దశకలాభిష్పంపూజ్య- ద్వాదశ మూర్యకలాభిః ప్రాగాది ప్రాదక్షి
ణ్యేన పూజయేత్. తద్యథా -

1. ఓం కం భం తపన్యై నమః
2. ఓం తాపన్యై నమః
3. ఓం గం ఫం వందన్యై నమః
4. ఓం ఘం వం బోధన్యై నమః
5. ఓం ఙం నం కౌశన్యై నమః
6. ఓం చం ధం క్షోషన్యై నమః
7. ఓం ఛం దం వరేణ్యై నమః
8. ఓం ణం భం అకర్షణ్యై నమః
9. ఓం ఝం తం వైష్ణవ్యై నమః
10. ఓం విష్ణువిద్యామ్యై నమః
11. ఓం టం థం బోధన్యై నమః
12. ఓం ఠం డం హిరణ్యమ్యై నమః

ఇతి ద్వాదశమూర్యకలాభిష్పంపూజ్య షోడశ చంద్రకలాభిః ప్రగ్వత్ పూజ

యేత్ - తద్యథా -

1. ఓం అం అమృతాయై నమః	9. ఓం ... స్వధాయై నమః
2. ఓం ... మానదాయై నమః	10. ఓం .... రాత్ర్యై నమః
3. ఓం ... తుష్ట్యై నమః	11. ఓం ఏం త్యోతాయై నమః
4. ఓం ఈం పుష్ట్యై నమః	12. ఓం ఐం హంసవత్స్యై నమః
5. ఓం ఉం ప్రీత్యై నమః	13. ఓం ఓం ఛాయాయై నమః
6. ఓం ఊం రత్యై నమః	14. ఓం ఔం పూర్ణాయై రత్యై నమః
7. ఓం ఋం లక్ష్మ్యై నమః	15. ఓం అం వామాయై నమః
8. ఓం బూం శ్రీయై నమః	16. ఓం ... అమాయై నమః

ఇతి సంపూర్ణ తస్యోపరి ఓషధయస్సమితి ప్రస్తావన తండులా
స్పీక్షివ్య,

ఓం ఓషధయస్సం వదంతే సోమేన సవరాణ్ణా
యస్మై కరోతి బ్రాహ్మణస్తగ్గోంరాజన్ పారయ్యామసి.

తదుపరి శ్రీరామతోభద్రమణ్డలం విరచ్య తన్మణ్డల దేవతా అవాహ్య
పూజయేత్ -

శ్రీరామతో భద్రమణ్డలార్చనమ్

అచమ్య. ...శుభ తిథౌ ప్రకృతేఽస్మిన్ సవాయతన సమేత శ్రీసీ
తారామనవరాత్రోత్సవాశ్చ కర్మణి శ్రీరామతో భద్రమణ్డల దేవతాస్థాపనం
కరిష్యే

1. సర్వతో భద్రమధ్యే కర్ణికాయాం బ్రహ్మణి నమః బ్రహ్మణం
అవాహయామి - స్థాపయామి - పూజయామి. ఏనం సర్వత్ర.
2. ఉత్తరే వాహ్యం సోమాయ నమః
3. ఈశాన్యాం లక్ష్మ్యై ఈశానాయ నమః
4. పూర్వే వాహ్యం ఇంద్రాయ నమః

5. అగ్నేయాం ఖడ్గేన్తా అగ్నేయే
6. ధక్షిణే వాప్యాం యమాయ నమః
7. నైర్ఋత్యాం ఖడ్గేన్తా నిర్ఋతయే నమః
8. పశ్చిమే వాప్యాం వరుణాయ నమః
9. వాయవ్యే ఖడ్గేన్తా వాయవే నమః
10. వాయుసోమమధ్యే భద్రేవికాదశరుద్రేభ్యో నమః (అప ఉపన్షుశ్య)
11. సోమేశానమధ్యే భద్రే వికాదశరుద్రేభ్యో నమః (అప ఉపన్షుశ్య)
12. ఈశానపూర్వమధ్యే భద్రే ద్వాదశాదిత్యేభ్యో నమః
13. ఇన్ద్రాగ్ని మధ్యే భద్రే అశ్వినౌ నమః
14. అగ్ని యమ మధ్యే భద్రే పితృభ్యో నమః
15. యమ నిర్ఋతి మధ్యే భద్రే యక్షేభ్యో నమః
16. నిర్ఋతి వరుణమధ్యే భద్రే భూతేభ్యో నమః
17. వరుణ వాయుమధ్యే భద్రే గన్ధర్వాస్పరేభ్యో నమః
18. బ్రహ్మ సోమ మధ్యే భద్రే వాప్యాం స్కన్దాయ నమః
19. తదుత్తరే నవ్విశ్వరాయ నమః
20. తదుత్తరే శూలాయ నమః
21. తదుత్తరే మహాశూలాయ నమః
22. బ్రహ్మేశాన మధ్యే వల్లిషు ఋక్షాదిభ్యో నమః
23. బ్రహ్మేన్ద్ర మధ్యే వాప్యాం దుర్గాయై నమః
24. తదుత్తరే విష్ణవే నమః
25. బ్రహ్మగ్ని మధ్యే వల్లిషు న్యరాయై నమః
26. బ్రహ్మ యమ మధ్యే వాప్యాం మృత్యవే నమః (అప ఉపన్షుశ్య)
27. బ్రహ్మ వరుణ మధ్యే వాప్యాం గణపతయే నమః
28. బ్రహ్మ నిర్ఋతి మధ్యే వాప్యాం అద్యౌ నమః
29. బ్రహ్మ వాయు మధ్యే వల్లిషు మరుద్భ్యో నమః
30. బ్రహ్మణః పాదమూలే కర్ణికాధః పృథివ్యై నమః
31. తత్పశ్చిమే గంధాది సర్వనదిభ్యో నమః

32. తత్పశ్యమే సప్తసాగరభ్యో నమః
33. కర్ణికాపరి మేరవే ~~మమ~~
34. పీతవరిధా సోమ సమీపే గదా నమః
35. పీతవరిధా ఈశాన సమీపే శూలాయ నమః
36. పీతవరిధా ఇన్ద్ర సమీపే వజ్రాయ నమః
37. పీతవరిధా అగ్ని సమీపే శక్తయే నమః
38. పీతవరిధా యమ సమీపే దణ్డాయ నమః
39. పీతవరిధా నిర్ఋతి సమీపే ఖడ్గాయ నమః
40. పీతవరిధా వరుణ సమీపే పాశాయ నమః
41. పీతవరిధా వాయు సమీపే అంక్కుశాయ నమః
42. పునః సోమస్యోత్తరే గదా సమీపే గౌతమాయ నమః
43. ఈశాన్యాం భరద్వాజాయ నమః
44. పూర్వే విశ్వామిత్రాయ నమః
45. అగ్నేయ్యాం కశ్యపాయ నమః
46. దక్షిణే జమదగ్నయే నమః
47. నైర్ఋత్యాం వశిష్ఠాయ నమః
48. పశ్చిమే అత్రయే నమః
49. వాయవ్యం అరున్దత్త్యై నమః
50. పూర్వే ఇన్ద్రై నమః
51. అగ్నేయ్యాం కౌమార్త్యై నమః
52. దక్షిణే బ్రాహ్మ్యై నమః
53. నైర్ఋత్యాం వారాహ్యై నమః
54. పశ్చిమే చాముడ్జాయై నమః
55. వాయవ్యే వైష్ణవ్యై నమః
56. ఉత్తరే మూహేశ్వర్యై నమః
57. ఈశాన్యాం వైనాయక్త్యై నమః
58. అష్టదిశ మధ్యే మూర్యాయ నమః

59. బ్రహ్మ పూర్వే సోమాయ నమః
60. అగ్నేయ్యాం భౌమాయ నమః
61. ధక్షిణే బుధాయ నమః
62. నైర్ఋత్యాం బృహస్పతయే నమః
63. వశిమే శుక్రాయ నమః
64. వాయవ్యాం శనైశ్చరాయ నమః
65. ఉత్తరే రావానే నమః
66. ఈశాన్యాం కేతనే నమః

దేవతాః సర్వతోభద్రే ప్రతిష్ఠావ్య తతః రామతోభద్రమద్దలే

67. సరిభూతపక్ష్యా ముషేణాయ నమః
68. సర్వ లిక్లేషు రుద్రాయ నమః (అవ ఉపన్యస్య)
69. సర్వ వాపీషు నలాయ నమః
70. సర్వ భద్రేషు మగ్నీవాయ నమః
71. సర్వ తిర్యగ్భద్రేషు గగవాయ నమః
72. సర్వ పీతశృణ్ణలాసు అర్ణదాయ నమః
73. సర్వ కృష్ణ శృణ్ణలాసు విభిషణాయ నమః
74. సర్వ వల్లిషు చామృవతే నమః
75. సర్వ ఖడ్గేషు మైన్దాయ నమః
76. సర్వ పరిరిషు ద్వివిదాయ నమః
77. సర్వ ముద్రాసు పీతారామాభ్యాం నమః
78. సర్వ ముద్రాణాం వశిమే పీతవరిధౌ ఉక్త్యణాయ నమః
79. సర్వ ముద్రాణాం ఉత్తరే భరతాయ నమః
80. సర్వ ముద్రాణాం ధక్షిణే శత్రుమ్నాయ నమః
81. సర్వ ముద్రాణాం పురతః హనుమతే నమః
82. బహిః క్షేతవరిధౌ భాగీరథ్యై నమః
83. బహిః రక్తధౌ సరస్వత్యై నమః
84. బహిః కృష్ణవరిధౌ యమునాయై నమః

ఏవమావాహ్య - ప్రాణవ్రతిష్ఠాం షోడశోపచార పూజాఞ్చ కుర్యాత్.

తస్యోపరి సువర్ణ రత్నశుచిత దివ్యసంహారేణం బాదుంబర భద్రపీఠం వా విధాయ తస్మిన్ వస్త్రాంతరితే నవదావ్యాని నిక్షిప్య - తదుపరి అష్టదశ వర్ణం విలిఖ్య తద్దశమ పూర్వాది క్రమేణ విమలాద్యష్టక మూవాహ్య పూజయేత్. తద్యథా-

1. ఓం విమలాయై నమః	5. ఓం యోగాయై నమః
2. ఓం ఉత్కర్షణ్యై నమః	6. ఓం వ్రహ్మ్యై నమః
3. ఓం జ్ఞానాయై నమః	7. ఓం సత్యాయై నమః
4. ఓం క్రియాయై నమః	8. ఓం ఈశానాయై నమః

మధ్యే ఓం అనుగ్రహాయై వహః ఇతి పుష్పాక్షతైస్సంపూజ్య తదుపరి నూతనం పీఠపస్త్రం ప్రసార్య తదిమం అకలశేష్వీతి సుధూపితాన్ స్వల జ్ఞుతాన్ కలశస్తావన విధినా మధ్యే ప్రాగాద్యష్టదిక్షు చ వవతామ్రకలశాన్ ప్రతిష్ఠాప్య - తదుపరి పూర్ణపాత్రాణి విధాయ మధ్యే శ్రీ సీతారామయ స్తగ్మ విలిఖేత్ -

(శ్లో. అదౌ లిఖేద్యంత్రరాజం రఘునన్దనవిగ్రహం
సావర్ణరాజతే తామ్రే పీఠేభూర్దైవభవాభువి
వినా యస్త్రేణ చేత్పూజా దేవతా నవ్రపీఠతి
శ్రీరామః పూజితోయస్త్రే సీతయానవా యస్త్రితః
యదిష్టం తత్కరోత్యేవ నాత్రకార్యావిచారణా

మధ్యేదిష్టః తతష్టల్కృణం తతోష్టదశవర్ణం తతోష్టత్రం పునరష్టదశం తతో ద్వాదశదశం తతోష్టత్రం తతోష్టదశదశం తతోష్టత్రం తతోద్వాత్రింశం తతోష్టత్రం తతో భూపురత్రయం ఇతియస్తగ్మనన్నివేశః)

‘ద్రువన్త’ఇతి మస్త్రేణ సంస్థాప్య - తదుపరి సువర్ణ రజత తామ్రాదినా నిర్మితాం శ్రీసీతారామప్రతిమాం షట్చక్ర - సీతారామసాలగ్రామం

ప్రతిష్ఠావ్య పూర్వకలకోపరి హమామంతం - పశ్చిమే ఆక్షుణం- దక్షిణే
 భరతం- ఉత్తరే శత్రుఘ్నం- వాయువ్యకోణే సుగ్రీవం ఈశానకోణే విభీషణం
 అగ్నేయకోణే అర్జునం నైర్ఋతికోణే జాంబవంతం -తత్తత్ ప్రతిమాసు ఆక్ష
 తపుండ్రేషు = ప్రతిమాశ్చేత్ ప్రతిమాకోరనాది విదివా సంస్కృత్య ప్రతిమా
 'గృహే వై ప్రతిష్ఠా' 'ధృవస్తేరాణా' ఇతి మన్తాభ్యాం ప్రతిష్ఠావ్య ప్రాణప్రతిష్ఠాం
 కుర్యాత్ (సాలగ్రామ చక్రేష్వేషవిదిర్బుధ్యతే). దేవస్య ప్రాగ్భాగే
 రామాయణకోశం సంస్థావ్య పూజయేత్ తతో దశావరణ పూజామారభేత-

అథ దశావరణ పూజా

అచమ్య ప్రాణానాయమ్య- దేశకాలా సంకీర్త్య సమస్త దేవతాసహిత
 శ్రీసీతాఆక్షుణ భరత శత్రుఘ్న హమమత్ సుగ్రీవ అంగద విభీషణ జాంబ
 వత్పురవార సమేత వనాయతన శ్రీసీతారామ పరబ్రహ్మపరమాత్మానముద్దిశ్య
 శ్రీసీతారామ పరబ్రహ్మపరమాత్మనః ప్రీత్యర్థం- శ్రీమద్రామాయణ నవాహ్ని
 కపారాయణ దశావరణార్చన సహిత శ్రీసీతారామ వవరాత్రోత్సవ మహాయజ్ఞే
 ప్రథమ దివసే సంభవద్విర్భవ్యై సంభవద్విరువచారై స్సంభవతా నియమేన
 ధ్యానావాహనాది దశావరణార్చనం కరిష్యే -

గ్గ. కానల్యా సువ్రజారామ పూర్వా సంధ్యా వ్రవర్తతే|

ఉత్తిష్త్వ నరశార్దూల కర్తవ్యం దైవమాహ్నికమ్||

రామాయరామభద్రాయరామచంద్రాయ వేదసే|

రమునాథాయ నాథాయ సీతాయావతయే నమః||

అదౌ ధ్యానం వ్రకుర్వీత మనశ్శుద్ధికరం వరం||

ధ్యాయేత్ కల్పతరోర్భూలే రత్నసింహాసనం శుభమ్||

తస్యధ్యేష్టదశం పర్యం నానారత్నవ్రవేష్టితం|

తత్ర శ్రీరామచంద్రాశ్శిమ్ ధ్యాయేత్తేజః పరాత్పరమ్||

వ్రకృత్వా సీతయా శ్యామం ప్లిత్యుత్పత్త్యన్యాయావహం|

దేవానుర మువీంద్రశ్చ యోగిబృందైశ్చ సేవితమ్॥

చతుర్ముఖం శఙ్ఖచక్రగదాబ్జాణి ధారిణం

కిరీటహారకేయూరరత్నకుండలమణ్డితమ్॥

దేవతాగురుమన్తాగ్రణాం భావయేదైక్యమాత్మనా

ఏవం ద్యాత్వా సమస్కృత్య మనస్వేవ రమూత్తమం

తదనుష్ఠాం తదాలబ్ధ్వా బాహ్యపూజాం సమారభే॥

సమస్త దేవతా సహిత నవాయతన సమేత శ్రీసీతారామచంద్రస్వా
మిన్ బాహ్యపూజనాయానుష్ఠాం దేహి

శ్లో. యో దేవపూజకశ్చాథ పూజాద్రవ్యాణి తత్తలం ।

ప్రాణబుద్ధ్యాదికం సర్వం తస్మైరామాత్మనే నమః ॥

అనేన మనునా సత్వా ద్వారదేవాన్ ప్రపూజయేత్

ఓం నమో రామచంద్రాయ.

అథ ద్వారపూజా

1. ఓం గం గణపతయే నమః 3. ఓం ఐంహ్రీంక్రీం వరశక్తయే నమః

2. జాం శివాయ నమః 4. దీం దీవకళానాథాయనమః

5. ఓం క్షం క్షేత్రపాలకాయనమః

ఇతి ద్వారపాలాన్ పుష్పాక్షతైః అభ్యర్చ్య

ప్రాణ్ద్యౌరే - ద్వారశ్రియై నమః - ఇతి తిర్త్వం దేవాశ్చ నమః - ఇతి

తదధః - ద్వారస్యధక్షిణ వామశాఖయోః

1. ఓం ఛాత్రే నమః 6. ఓం వద్యవిధయే నమః

2. ఓం విఛాత్రే నమః 7. ఓం శబ్దాయ నమః

3. ఓం గణ్గాయై నమః 8. ఓం చక్రాయ నమః

4. యమునాయై నమః 9. ఓం వాసుమతే నమః

5. ఓం శఙ్ఖవిధయే నమః

ధక్షిణద్వారే - ద్వారశ్రియై - ఇతి తిర్త్వం - దేవాశ్చ నమః

ప్రతిభా - ద్వారస్య దక్షిణవామశాఖయోః

1. ఓం భద్రాయ నమః	6. ఓం మకరాయ నమః
2. ఓం సుభద్రాయ నమః	7. శార్దూయ నమః
3. ఓం గోదావర్యై నమః	8. ఓం శరభ్యో నమః
4. ఓం కృష్ణాయై నమః	9. ఓం గరుడాయ నమః (మధ్య)
5. ఓం మహావర్మనిధయే నమః	

ప్రత్యగ్ధ్వారే - ద్వారశ్రియై నమః - ఊర్ధ్వం - దేహత్యై నమః తదధః ద్వారస్య దక్షిణవామశాఖయోః

1. ఓం చంద్రాయ నమః	6. ఓం ముకుందాయ నమః
2. ఓం ప్రచంద్రాయ నమః	7. ఓం గదాయై నమః
3. ఓం రేవాయై నమః	8. ఓం ఖడ్గాయ నమః
4. ఓం తాపస్యై నమః	9. ఓం అంజదాయ నమః (మధ్య)
5. ఓం కచ్చపాయ నమః	

ఉత్తరద్వారే - ద్వారశ్రియై నమః - ఊర్ధ్వం. దేహత్యై నమః తదధః ద్వారస్య దక్షిణవామశాఖయోః

1. ఓం బలాయ నమః	6. ఓం సీలాయ నమః
2. ఓం ప్రబలాయ నమః	7. ఓం శ్రీవత్సాయ నమః
3. ఓం వాల్మీకీయై నమః	8. ఓం వనమాలాయై నమః
4. ఓం వేద్యై నమః	9. ఓం విభీషణాయ నమః (మధ్య)
5. ఓం కుందాయ నమః	

గృహోసరి - గృహేశాయనమః - గృహాయ నమః, కులదేవ్యై నమః, శార్దూయ (నమః), ఫల్, వినాయకాయ ఫల్, వామపాద పార్శ్వ మాత్రయం - తాత్రయం - కరాస్తోటనం - క్రూరదృష్ట్యవరోకనాదినా

దివాన్తర్కభామిని విమూన్

శ్లో. అనెర్పంతు యే భూతా యేభూతాభూమివంస్థితాః ।

యే భూతా విమృశంతారస్తే నశ్యన్తు శివాక్షయా ॥

అవక్రామంతు భూతాని పిశాచాన్సర్వతో ॥

నర్వేషానువిరోధేన దేవపూజాం సమారభే ॥

ఇతి భూతానుత్సార్గ -

హే ఘంటే సుస్వరే పీఠే ఘంటాధ్వని విభూషితే ।

వాదయన్తి పరానన్తే ఘంటాదేవం ప్రపూజయేత్ ॥

అగమార్థాన్తు దేవానాం, గమనార్థాన్తు ధక్షిణాం ।

కుర్యాద్ధంబారం తత్ర, దేవతాహ్వన లాంఛనమ్ ॥

ఇతి ఘంటానాదం కృత్వా

ఓం శేషాయనమః, ఓం విద్యాయైనమః, ఓంపీతాయనమః ఇతి ద్వార
దేవతాభ్యః పుష్పాక్షతాన్ నమర్వ్య

అచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - పృథివ్యాః మేరు పృష్ఠ ఋషీః, సుతలం
చందః, కూర్మో దేవతా, అననే వినియోగః

శ్లో. పృథ్వీ త్వయా ధృతా లోకా దేవి త్వం విష్ణునా ధృతా ।

త్వం చ ధారయ మాం దేవి పవిత్రం కురు చాననమ్ ॥

ఓం భూర్భువస్సునః ఓం అనంతాననాయ నమః ఓంకూర్మాయనమః
ప్రీం అధారశక్తయే నమః, కైర్లం దుష్టవిద్రావణ సృసింహాయ నమః ఇత్యా
ననస్థానే పుష్పాంజలిం దత్వా కూర్మయంత్రం విలిఖేత్. తత్పూజారోయథా-

శ్లో. కూర్మాకారం లిఖేచ్ఛక్రం దళషట్కృతమన్వితం ।

తతోష్పత్రంచాష్టదశం భూపుర్రతితయం తతః ॥

సుర్యే ప్రణవమాలిఖ్య ముఖే హ్రీంకారమేవ చ ।

పుచ్చే తు మాన్యధం దీజం తారం కోణచతుష్టయే ।

వరాన్వకంబాన్వదతే భూపురే దిక్పతిన్ ॥

ఏనం కూర్మచక్రం విలిఖ్య పానస్సోఽపామితి ప్రాణవతిష్ఠా కృత్వా, ఓం
హ్రీం శ్రీం కూర్మాయ నమః ఇతి కూర్మాష్టాక్షరీ మంత్రేణాదిమంత్ర్య
యంత్రరాజాయవిద్యహే కూర్మచక్రాయ దీమహి, తన్నో యంత్రః ప్రచోద
యాత్ ఇతి యంత్రగాయత్ర్యా పుష్పాంజలిం దత్త్వా తతః కృష్ణాదిన
చిత్రకంబళ కౌశేడు వస్త్రాదిక మువర్యునరి నిధాయ అననం పరికల్ప్య,
ఓం కమలాననాయనమః, హ్రీం విమలాననాయనమః, శ్రీం కూర్మాననాయ
నమః, ఇత్యుచ్చార్య అననేకకూర్మవ్యముఖే ఉపవిశ్య - ఓం రః అస్త్రాయఫల్
ఇతినారాచ ముద్రయా మూలమంత్రేణ అష్టదిగ్బంధనం కుర్యాత్. యథా

ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః ప్రాగ్దిశం బధ్నామి,
ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః నిర్ఋతిదిశం బధ్నామి,
ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః వశ్విమగిశం బధ్నామి,
ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః అగ్నేయదిశం బధ్నామి,
ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః దక్షిణదిశం బధ్నామి,
ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః వాయవ్యదిశం బధ్నామి,
ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః ఉద్యదిశం బధ్నామి,
ఓం రః అస్త్రాయఫల్ రాం రామాయ నమః ఈశాన్యదిశం బధ్నామి.

పూజాద్రవ్యాణి సంపాద్య జలైస్సంప్రోక్ష్య గురువరంపరాం సమేత్

శ్లో. గురుర్భువో గురు .... తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥

నారాయణ సమారంభాం శంకరాచార్య మధ్యమాం ।

అన్యధాచార్య వర్యంతాం వందేగురు వరంపరామ్. ॥

నారాయణం ... సంతతమానతో ఽస్మి ॥

అన్యద్గురుభ్యో నమః, పరమగురుభ్యో నమః పరమేష్ఠిగురుభ్యో నమః

ఓం గం గణపతయే నమః ప్రణవస్య వరబ్రహ్మ ఋషిః, దైవీగాయత్రీ

చందా, నరమాత్యా దేవతా, ప్రాణాయామే వివియోగాః, ఓం భూః -
 - స్పృహనం కుభాభ్యుదయార్థం ■ - ... కుభతిథా నవాయతన నమేత
 శ్రీసీతారామ వరప్రహ్వర్చ వాంగత్యేన పాత్రాపాదనం కరిష్యే.

అథ పాత్రాపాదనమ్

అదౌభూమౌ చతురశ్రమణ్డలం కృత్వాసంపూజ్య ■■■ సంప్రద్య, ఓం నం నరుణాయ నమః ఇతి మస్త్రేణ దశవారమభిమంత్ర్య ప్రణవముచ్చ రన్ దేను శంఖ గరుడముద్రాప్రదర్శ్య క్రోం ఇత్యంకుశ ■■■ తీర్థాన్వాకృష్య

శ్లో. బ్రహ్మాండోదర తీర్థాని కరైస్సృష్టానితే రవే ।
 తేన సత్యేన మే దేవ! తీర్థం దేహి దివాకర. ॥
 యస్య కేశమజీమూతా నద్యస్సర్వాంగ సంధిషు ।
 క్షత్వై నముద్రాశ్చత్వార వైస్మై తోయాత్మానే నమః ॥
 శ్లో. కలశస్య ముఖే విష్ణుః ... .. సన్నిధిం కురు ॥

ఓం ఇమం మే గగ్గే... .. మషో మయా ॥

శ్లో. సర్వానందకరీ మశేషదురితధ్వంసాం శశాంకవ్రథాం ।
 త్ర్యక్షీం చోర్ద్వకరద్వయేన దదతీం పాశం స్ఫటిం ■ క్రమాత్
 దోర్భ్యాం చాన్యతపూర్ణకుంభమమలం ముక్తాక్షమాలానుధో ॥
 గంగాసింధు సరిద్యరాదిరచితశ్రీతీర్థశక్తిం భజే ॥

ఇతి ద్యాత్వా షోడశోపచారై స్సంపూజ్య.

ఓం అపోనా ఇదగ్ం... .. భూర్భువస్స్వనరావ ఓం
 ఇత్యభిమంత్ర్య.

తతశ్శంఖం పూజయేత్ - తద్యథా - కలశోదకేన వర్తనీకలశస్య
 షష్టిణభాగే చతురశ్రమండలం కృత్వా శంఖమండలాయ ■■■ ఇతి పుష్య
 క్షతైరభ్యర్చ్య, అదౌ

అగ్నిమండలాయ దశకలాత్మనే శ్రీరామాయ అర్హపాత్రాధారాయ నమః

శంఖస్య చంద్రో నక్షత్రస్య మండలే ప్రతిష్ఠాస్య తత్ర-

1. ఓం యం ధూమ్రాయై నమః	6. ఓం షం నిష్కర్తికాయై నమః
2. ఓం ఓం వీరకాయై నమః	7. ఓం సం హవ్యహాహిన్యై నమః
3. ఓం ఐం కపిలాయై నమః	8. ఓం హం కవ్యహాహిన్యై నమః
4. ఓం సం విష్ణులింగిన్యై నమః	9. ఓం కం రాద్ర్యై నమః
5. ఓం శం జ్వాలాయై నమః	10. ఓం క్షం సంహారిన్యై నమః

ఇతి సంపూజ్య తతశ్శంఖం మూలమంత్రేణసంకోద్య - ('ఓం శ్రీం
రామాయ నమః' ఇతి) శంఖమాధారే విధాయ తత్ర ద్వాదశకలార్య
కలాః స్వనేత్ యథా -

ఓం మార్యమండలాయద్వాదశకలాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయార్హపా
త్రాయ నమః

1. ఓం కం భం తపిన్యై నమః	7. ఓం చం దం వరేన్యై నమః
2. ఓం ఐం బం తాపిన్యై నమః	8. ఓం ఐం భం అకర్షన్యై నమః
3. ఓం గం ఫం సంధిన్యై నమః	9. ఓం ఝం తం వైష్ణవ్యై నమః
4. ఓం ఘం వం బోధిన్యై నమః	10. ఓం ఙం విష్ణువిద్యాయై నమః
5. ఓం జం నం కాళిన్యై నమః	11. ఓం డం క్యోత్సాహ్యై నమః
6. ఓం చం ధం శోషన్యై నమః	12. ఓం ణం హిరణ్యాయై నమః

తతఃమూలమంత్రముచ్చరన్ శుద్ధోక్తేష శంఖమార్హ్య 'ఓం సం
సోమమండలాయ షోడశ కలాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయ అర్హామృతాయ
నమః' ఇతి సంపూజ్య తత్ర షోడశ చంద్రకలా స్వనేత్ - తద్యథా

1. ఓం తం అమృతాయై నమః	9. ఓం వ్యరాయై నమః
2. ఓం థం మానదాయై నమః	10. ఓం రాత్ర్యై నమః
3. ఓం ధం తుష్ట్యై నమః	11. ఓం విం క్యోత్సాహ్యై నమః
4. ఓం శం పృష్ట్యై నమః	12. ఓం హంసవత్సై నమః

5. ౬౦ ఉం ప్రీత్యై నమః   13. ౬౦ ౬౦ చాయాయై నమః
6. ౬౦ రత్యై   14. ౬౦ ఓం పూర్ణాయై రత్యై నమః
7. ౬౦ ఋం లజ్ఞాయై నమః   15. ౬౦ ఆం వామాయై నమః
8. ౬౦ ఋం శ్రియై నమః   16. ౬౦ ఆః అమాయై

ఇతి సంపూర్ణ శంఖజలే 'గంగే చ యమునే — — సన్నిధిం కురు' ఇతి తీర్థావ్యావాప్య ప్రణవపూర్వకం-

౬౦ అగ్నిర్యన్తే ప్రథమస్య ప్రచేతసోయం పాంచజన్యం బహవస్సమింధతే ।
విశ్వస్యాం ప్రవివిశివాగ్ం సమీమహే సనో ముంచ త్వగ్ం హసః ॥
ఇతి మంత్రేణాదిమంత్ర్య - గంధపుష్పాదిభి రభ్యర్చ్య - శంఖే పాణితలం
దత్వా - మూలమంత్రేణాదిమంత్ర్య చిన్మయం తీర్థం చింతయిత్వా - క్రోం
ఇత్యంకుశముద్రయా తీర్థావ్యాక్యన్య

శ్లో. బ్రహ్మాండోదరతీర్థావికరైస్సమైష్టానితే రవే ।

తేన సత్యేన మే దేవ తీర్థం దేహి దివాకర ॥

ఇతి సూర్యసంప్రార్థ్య - ధేను శంఖ చక్ర గరుడముద్రాః నైదర్శయేత్,
వరమీకరణముద్రయా (దోపిలితో హరతివరే త్రిప్పి శంఖమునకు చూపి)
శంఖోదకం దేవస్యమూర్ధ్ని సింహేత్. తచ్ఛేషేణ పూజాద్రవ్యాణి ఆత్మానం
చ సంప్రోక్ష్య శంఖం పునశ్చుద్ధజలేన (కలశోదకేన) పూరయేత్.

అథ హైమం, రాజతం, తామ్రం వా పాత్రచతుష్టయః పాద్యార్ఘ్య మధున
ర్కాచమనీయార్థం స్వస్య పురతః శంఖాదధః అసాదయేత్. అర్ఘ్యపాత్రే
- గంధ పుష్ప యవాక్షత కుశాగ్రి తిల దూర్వాః సర్వపాంశ్చ, పాద్యపాత్రే
- శ్యామాక కర్పూరవిష్ణుక్రాంత కమలాని, అచమనీయపాత్రే జాతిఫల లవంగ
తక్కోలాని, మధునర్కపాత్రే దధిమధుమృతాని, వికస్మిన్పాత్రే వా పాద్యా
దీన్ ప్రకల్పయేత్ సర్వోపచార వస్త్రానామభావే భావనైవ నిర్మలోదకేనైవ
పూర్ణతత్వాహ వారదః ఇతిపాత్రాసాదనం -

౧. పాత్రాజి నైవమాపాద్య పాలగ్రామశిరోత్తమం ।
 అర్చయే త్తామ్రపాత్రాంతం తతోఽన్తర్యాగమారభేత్ ॥
 ధర్మకందసముద్భూతం జ్ఞానవాళం సుశోభనం ।
 నిశ్యర్వాన్నదళం పద్మం పరంనైరాగ్యకర్ణికమ్ ॥
 తస్మిన్పీఠే చిదాత్మానంరామచంద్రవ్యరూపిణం ।
 ధ్యాత్వాయజేచ్ఛందనాద్వై ర్మానసైర్భూత దీపకైః ॥
 భోజనాపనరే కిఞ్చిత్తదనం కృత్వావివేదయేత్ ।
 స్వాధిష్ఠానగతే కుర్తే త్రికోణే హ్నిముద్భవేత్ ॥
 చిద్రూపం ప్రణవేనాథ తత్రావాంతాదికం హవేత్ ।

దేవమూలమంత్రేణ అపాంతాజ్యమపాం జహోమి స్వాహా ॥

పూజా హోమాదికం దేవ కృతం యత్త్వదనుగ్రహేత్ ।
 తన ప్రీతో భవత్సం భో శుద్ధం మే మానసం కురు ॥
 నివేదయామిచాత్మానం త్వం ॥౧॥ పరమేశ్వర ।
 శ్వాసమార్గగతం తేజః ఇత్యుత్త్వాత్మానమర్చయేత్ ॥
 తన్మయస్సచ్చిదానందో భూత్వా తిష్ఠేత్కియత్క్షణం ।
 అత్మానం చిన్మయం ధ్యాత్వా గంధాదిభిరభార్చయేత్ ॥

ఓం అత్యంతత్వాయ నమః, ఓం తత్త్వాయ నమః, ఓం రామతత్త్వాయ
 నమః- ఇత్యధ్యర్చ్య - తత్త్వాచమనం కర్యాత్- యథా-

ఓం రాం ఓం నమో భగవతే రామచంద్రాయ అత్యంతత్వాత్మికం స్థూల
 దేహం పరిశోధయామి జహోమిస్వాహా - ఓం రాం ఓం నమో భగవతే
 రామచంద్రాయ విద్యాతత్వాత్మికం మాక్ష్మదేహం పరిశోధయామి జహోమి
 స్వాహా.

ఓం రాం ఓం నమో భగవతే రామచంద్రాయ సుతత్వాత్మికం రామదేహం
 పరిశోధయామి జహోమి స్వాహా.

తతో బహిర్యాగం కుర్యాత్.

పీఠవూణా

స్వవామభాగే - గుం గురుభ్యో నమః- వం వరమగురుభ్యో నమః- వం
వరమేష్మిగురుభ్యో నమః- వం వరావర గురుభ్యోనమః- స్వ డక్షిణ భాగే గం
గణవతయేనమః- నం నరవృత్త్యై నమః- దుం దుర్గాయై నమః- క్షం క్షేత్ర
పాలాయ నమః- వం వటుకాయ నమః- యాగ గృహమధ్యే వాస్తువురుషాయ
నమః- పీఠమధ్యే

1. ఓం నుజ్జాకాయ నమః.	4. ఓం అధారశక్త్యై నమః
2. ఓం కాలాగ్నిరుద్రాయ నమః	5. ఓం కూర్మాయ నమః
3. ఓం మూలవ్రత్యై నమః	6. ఓం అనన్తాయనమః
- ఇత్యధారశక్తీశ్చ పూజయిత్వా-

7. ఓం పృథివ్యై నమః	13. ఓం రత్నభూమికాయై నమః
8. ఓం క్షీరసాగరాయ నమః	14. ఓం స్వర్ణ ప్రాకారాయ నమః
9. ఓం శ్వేతద్వీపాయ నమః	15. ఓం రత్నమండపాయ నమః
10. ఓం స్వర్ణ శైలాయ నమః	16. ఓం స్వర్ణవేదికాయై నమః
11. ఓం సందనోద్యానాయ నమః	17. ఓం శ్వేతచ్ఛత్రాయ నమః
12. ఓం కల్పకోద్యానాయ నమః	18. ఓం రత్న పింపాననాయ నమః

పీఠపాదేషు - అగ్నేయాది దిక్ష్వు

1. ఓం ధర్మాయ నమః	3. ఓం వైరాగ్యాయ నమః
2. ఓం జ్ఞానాయ నమః	4. ఓం ఐశ్వర్యాయ నమః

పీఠ గాత్రేషు

1. ఓం అధర్మాయ నమః	3. ఓం అవైరాగ్యాయ నమః

2. ఓ అజ్ఞానాయ నమః

4. ఓ అవైశ్యర్యాయ నమః

కర్ణికాయాం

1. ఓ మాయాయై నమః

5. ఓ చిత్సరోరుహాయ నమః

2. ఓ విద్యాయై నమః

6. ఓ ప్రకృతిమయ వైశ్రభ్యో నమః

3. ఓ సంవిత్సదాయై నమః

7. ఓ వికృతిమయ కేవలేభ్యో నమః

4. ఓ సంవిన్నాతాయ నమః

8. ఓ వంచాశబ్దర్థాత్మిక కర్ణికాయై నమః

కర్ణికాయాముపర్యవరి

ఓం అం అర్కమద్దలాయ ద్వాదశ కలాత్మనే నమః

ఓం రం వహ్నిమద్దలాయ షోడశ కలాత్మనే నమః

ఓం సం సోమమద్దలాయ షోడశ కలాత్మనే నమః

1. ఓం సం సత్త్వాయ ప్రబోధాత్మనే. నమః జ్ఞాం జ్ఞానతత్త్వాయ నమః

2. ఓం రం రజనే ప్రకృత్యాత్మనే శిమః ఓం మాం మాయా తత్త్వాయ నమః

3. ఓం తం తమనే మోహాత్మనే నమః ఓం కం కలాతత్త్వాయ నమః

4. ఓం ఆం ఆత్మనే నమః 10. ఓం విం విద్యాతత్త్వాయ నమః

5. ఓం ఇం ఇంద్రాత్మనే నమః 11. ఓం పం పరతత్త్వాయ నమః

6. ఓం వం వరమాత్మనే నమః

కర్ణికాయాః పూర్వార్ద్యష్టదశపద్యవైశ్రేషః

1. ఓం విమలాయై నమః

5. ఓం యోగాయై నమః

2. ఉత్కర్షణ్యై నమః

6. ఓం ప్రహ్లాద్యై నమః

3. ఓం జ్ఞానాయై నమః

7. ఓం సత్త్వాయై నమః

4. క్రియాయై నమః

8. ఓం ఈశానాయై నమః

9. మధ్యే అనుగ్రహాయై నమః

కర్ణికాయాం ఓం నమోభగవతే నామదేవాయ సర్వాత్మనే విష్ణవే శ్రీరా

మాయ యోగసీతాత్మనే నమః

ఇతి పుష్పాంజలిం నమర్చయేత్. ఇతి పీఠపూజా.

అస్తర్యాగః

అజ్ఞులౌ పుష్పాణి గృహీత్వా - ద్వాదశావై నహన్తే కర్ణికామధ్యే నివిష్ట
గురు చరణయుగల విగలదమృతరస వరిష్ణతాఖిలాద్గో పృథయకమలమధ్యే
విలసంతం శ్రీ సీతామహాళక్ష్మీనమేతం వీలనరోజ కోమలరుచిం సాగ్ధం
సావరణం భక్తానుగ్రహార్థం తేజోరూపేణ వరిణతం ప్రావయ్య బ్రహ్మరంధ్రం,
వహన్నాసాపుటేన నిర్గమయ్య త్రిభుజ్జాముద్రా మండితశిఖర్జీ కుసుమాంజలౌ
పాస్త్రే నమాసియ -

శ్లో || చైతన్యవిగ్రహం రామం స్థితం పృథయ వంకజే ।

శ్యానమార్గజాగతం చ చింతయేత్కుసుమాంజలౌ ॥

మూలాధారాద్ద్వాదశాస్తమాసీతః కుసుమాంజలౌ ।

పాదుకా ముద్రయాసియ మూర్తౌ సంయోజ్యయత్నతః ॥

సుతీక్ష్ణ ఉవాచ:-

శ్లో || పృథయే మానసీ పూజా కీదృశీ వా వద న్రదో ।

ఉపచారైః కఠివిధైః పూజ్యతే రఘునందనః

అగస్త్య ఉవాచ :-

రామం పద్మపలాశాక్షం కాలాంబుదసమన్రభం ।

స్మితవక్త్రం నమాసీనం చింతయేచ్ఛింతితాంతయే ॥

రాగాదికలుషం చిత్తం వైరాగ్యేన మవిర్మలం

కృత్వా ధ్యాయేత్పదారామం భవబంధ విముక్తయే ॥

ప్రాతఃపుష్కలతమర్పత్వా శావాదిధిరతంద్రితః ।

వివిక్తదేశమౌత్రిత్య ధ్యానపూజాం నమారభేత్ ॥

వాదికందే నముద్భూతం కదలీకునుమోచనం ।
 అవ్వనత్రం ప్రిగ్దనర్లం ధ్యామేత్ పృథయ సంకఠమ్ ॥
 తత్పద్యం రామనామ్నా చ పుల్లం కృత్వా నుమధ్యమే ।
 భావయేత్పూర్వపోమాగ్ని మండలంతూత్తరోత్తరమ్ ॥
 తస్యోపరి న్యనేద్దివ్యపీఠం రత్నమయోజ్జ్వలం ।
 తస్మద్యే రామనం ధ్యామేత్ సూర్యకోటి ననువ్రథమ్ ॥
 ఇందీవరవిభం శాంతం విశాలాక్షం నువక్షసం ।
 ఉద్యద్దిధిరిమద్భాస్వత్ కుండలాభ్యాం విరాజితమ్ ॥
 సునాసం సుకిరీటం చ సుకపోలం శుచిస్మితం ।
 విజ్ఞానముద్రం ద్విభుజం కంబుగ్రీవం సుకుంతలమ్ ॥
 నానారత్నమయైర్దివ్యై ర్నారైర్భూషితమవ్యయం ।
 విద్యుత్పంజరవరీకాశం వస్త్రేయ్యుగ్మధరం వారిమ్ ॥
 పీరాననన్దం సంస్తానం తరుమూలనివాసినం ।
 మహాసుగంధలిప్తాంగం వనమాలా విరాజితమ్ ॥
 వామపార్శ్వే ప్రితాం సీతాం చామీకరసమ ప్రభాం ।
 రీలావద్యుధరాం దేపిం చావపాశాం శుభాననామ్ ॥
 వశ్యన్తం ప్రిగ్దయా దృష్ట్వా దివ్యకల్పవిరాజితం ।
 చత్రచామరవాస్తేన లక్ష్మణేన సుశోభితమ్ ॥
 హనుమత్ ప్రముఖైర్నిత్యై ర్వానరైః పరివారితం ।
 స్తూయమానం మునిగణైః స్పృహితం భరతాదిభిః ॥
 సనందాదిభిశ్చాన్యై ర్యోగిభ్యుదైస్తుతం ॥
 సర్వశాస్త్రార్థకుశలం యోగదం యోగసద్విదం ।
 శుద్ధేన మనసా రామం పూజయేత్పతతం హృది ॥
 వామే భూమి పురస్త హనుమాన్పశ్చాత్పుమిత్రానుతః ।

శ్రుమ్నో భరతశ్చ పార్శ్వదశయో ర్వాయ్యాది కోణేషు చ ।

సుగ్రీవశ్చ విభీషణశ్చ యువరాట్ తారామతో జాంబవాన్ ।

మధ్యే సీల సరోజకోమలరుచిం రామం భజే శ్యామలమ్ ।

వైదేహీ నహితం సురద్రుమతలే హైమే మహామండవే ।

మధ్యే పుష్పకమానవే మణిమయే వీరానవే సుస్థితం ।

అగ్రే వాచయతి ప్రభంజనమతే తత్త్వం మునిభ్యః ■ ।

వ్యాఖ్యాంతం భరతాదిభిః పరివృతం రామం భజే శ్యామలమ్ ■

ఇతి ద్యౌత్యా

ఓం దాశరథాయ విద్యహే సీతాచల్లభాయ ధీమహి, తన్నో రామః
ప్రచోదయాత్. 'ఓం శ్రీం రాం రామాయనమః' ఇతి (గురూనదిష్ట)
మూలమంత్రేణ యంత్రే బిందే వా శ్రీ సీతామహాలక్ష్మీ నమేతం శ్రీరా
మచంద్రస్వామినం పరమాత్మానం వచ్చిదానందవిగ్రహం సాంగం సాయుధం
సవాహనం సవరివారం సావరణం అవాహాయామి నమః. ఇతి పుష్పాంజలిం
యంత్రే మూర్తౌ ■ సమర్పయేత్.

1. మూలం అవాహితో భవ	5. మూలం సమ్ముఖోభవ
2. మూలం సంస్థాపితో భవ	6. మూలం అవగుంతితో ■
3. మూలం సన్నిధాపితో భవ	7. మూలం సుప్రసన్నో భవ
4. మూలం సన్నిరుద్ధో భవ	8. మూలం పరదో భవ

ఇత్యష్టముద్రాః ప్రదర్శ్య.

శ్లో ■ స్వామిన్ సర్వజగన్నాథ యావత్పూజావసానకం

తానత్త్వం ప్రీతిభావేన బిందే (యంత్రే) ౭స్మిన్పన్నిదిం కురు ॥

ఇతి సంప్రార్థ్య శంఖ - చక్ర - గదా - పద్మ - ధేను - కాస్తుభ -
గరుడ - శ్రీవత్స - వనమాలా - యోవి మహాముద్రాశ్చ ప్రదర్శయేత్.

ఓం నవానశీర్వా పురుషః నవాస్రాక్షస్సహస్రపాత్ ।

■ భూమిం విశ్వతో వృత్వా అత్యతివృద్ధశాంగులమ్ ।

శ్లో || అవాహయామి విశ్వేశం జానకీవల్లభం విభుం ।

కావల్యా తవయం విష్ణుం శ్రీరామం ప్రకృతః మమ ।

శ్రీరామాగచ్ఛ భగవన్ రఘువీర వృషోత్తమ ॥

జానక్యా రాజేంద్ర ముష్టిరో నర్వదా ॥

రామచంద్ర మహేష్వాన రానజాంతక రాఘవ ।

యానత్పూజా సమాప్తీస్సౌత్వానత్పన్నిహితో భవ ।

రఘునందన రాజర్షే నమో రాజీవలోచన ।

రఘునందన మే దేవ శ్రీరామాభిముఖో ॥

నమస్తే జానకీ నాథ సువ్రసీద సురేశ్వర ।

ప్రసన్నో భవ మే రాజన్ వ్రసీద మధుసూదన ।

శరణం మే జగన్నాథ శరణం భక్తవత్సల ।

నరదో భవ మే రాజన్ శరణం మే రఘూత్తమ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః అవాహనం
సమర్పయామి.

ఓం పురుష ఏ వేదగోం సర్వం యద్భూతం యచ్ఛభవ్యం ।

ఉతామృతత్వస్యేశానః యదన్నేనా తిరోహతి ॥

శ్లో || రాజాధిరాజ రాజేంద్ర రామచంద్ర మహీపతే ।

రత్నసింహాసనం తుభ్యం దాస్యామి స్వీకురు వ్రభో ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః రత్నసిం
హాసనం సమర్పయామి.

ఓం వితానానన్య మహిమూ అతో జ్ఞాయాగ్ంశ్చ పూరుషః ।

పాదోఽన్య విశ్వాభూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి ॥

శ్లో || త్రైలోక్యవ్యాపకానంత నమస్తే రఘునాయక ।

పాద్యం గృహేణ రాజర్షే నమో రాజీవలోచన ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః పాదయోః

పాద్యం సమర్పయామి.

ఓం త్రిపాదూర్వ్య ఉదైత్పురుషః పాదోఽవ్యేహాభవాత్పునః ।

తతో విష్యద్వ్యక్రామత్ సాశనానశనే అధి ॥

శ్లో ॥ పరిపూర్ణ పరానంద సమో రామాయ విష్ణవే ।

గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం కృష్ణ! విష్ణో! జనార్దన ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః పాస్తయో
రర్ఘ్యం సమర్పయామి.

ఓం తస్మాద్విరాడజాయత విరాడో అధి పూరుషః ।

సజాతో అత్యరిచ్యత పశ్చాద్భూమి మథో పురః ॥

శ్లో ॥ నమస్సత్వాయ శుద్ధాయ బుద్ధాయ జ్ఞానరూపితే ।

గృహాచమనం వాధ సర్వలోకైశ్చ నాయక ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ముఖే
అచమనీయం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ ఓన్నమో వాసుదేవాయ తత్త్వజ్ఞానస్వరూపితే ।

మధువర్కం గృహాణేదం రాజరాజాయ తే నమః ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః మధు
వర్కం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ మాణిక్యాద్యే కనకచక్షే క్లుప్తమామోదతైలం

రామః ప్రేమాదరణశరణః కేశకోశే శరీరే ।

అంజస్త్యేతా మృదుకరరపై స్తే రమాధీశ భక్త్యా

గృహీష్వాప్సారాకలితమధునాభ్యంగమంగక్రమేణ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః సుగంధి
తైలాభ్యంగనం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ హరిద్రాంచితశాలితంధులాలనచూర్ణిత సుకచూరికా

తక్కోలాది మగంధ బంధురతరం శ్రీగంధ సంధానితం ।

రత్నాకోటి హిరణ్యపాత్రనిహితం రామావతీర్ణుదా

లిప్తం స్వీకురు తే ॥ రఘువతే వ్రేమ్ల సదుద్వర్తనమ్ ॥

నవాయతన వహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరద్రవ్యాణి నమః మగంధి
కల్కాదినా ఉద్వర్తనం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ నయోదధి స్ఫుతైర్బుక్షం శర్కరా మధుసంయుతం ।

పంచామృతేన సంపన్నం క్రియతాం రఘునాయక ॥

తరసా పయసా మృతేన దధ్నా మధునా చావ్యధునా సుశర్కరాతః ।

రఘువంశజ దానదాన క్లుప్తం కురు పంచామృత మజ్జనం రమేశ ॥

ఓం ఆప్యాయస్వ ... సంగధే ॥ ఓం దధిక్రావ్లో ... తారిషత్ ॥

ఓం శుక్రమసి ... రశ్మిభిః ॥ ఓం మధువాతా ... సూర్యః ॥ ఓం

స్వాదుః పవన్య ... అదాభ్యః ॥

నవాయతన వహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరద్రవ్యాణి నమః పంచా
మృతస్నానం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ నారితేఽఫలచారువారిభిః పూతచూతఫలరస్యపానకైః ।

మాతులుంగ కదళీరసాదిలిర్మజ్జనం ఫలరసైః కురు వ్రతో ॥

నవాయతన వహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరద్రవ్యాణి నమః పలోదక

స్నానం సమర్పయామి.

ఓం గంధద్వారాం ... శ్రియమ్ ॥

నవాయతన వహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరద్రవ్యాణి నమః

ందిశలస్నానం సమర్పయామి.

ఓం పుష్పావతీః ప్రసూవతీః ఫలిసిరఫలా ॥

అశ్యా ఇవ న జిత్రరీ ర్వీరుధః పారయిష్ణవః ॥

నవాయతన వహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరద్రవ్యాణి నమః

స్నానం సమర్పయామి.

ఓం హిరణ్యరూపస్పహిరణ్య వంద్యగపాన్నపాత్నేదు హిరణ్యవర్ణః ।

హిరణ్యయాత్పరియోవేర్నిషద్యా హిరణ్యదాదదద్యన్నమస్తే ॥

ఓం తత్సవర్ణగంహిరణ్యమభవత్ తత్సవర్ణస్య హిరణ్యస్య జన్మ ।

ఋ ఏవగంసువర్ణస్య జన్మవేద సువర్ణ అత్యనా భవతి ॥

నవాయతన నహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః సువర్ణోదక
స్నానం సమర్పయామి.

ఓం న హి రత్నాని దాకుషే సువాచి నవితాభగః తం భాగంచిత్రమీ
మహే ॥

నవాయతన నహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః నవరత్నో
దక స్నానం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ గడ్డా చ యమునా తుడ్డా గోదాకృష్ణా నరన్యతీ ।

శద్ధోదకం చ శ్రీరామ స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥

ఓం యత్పురుషేణ పాచిషా దేవా యజ్ఞమతన్వత ।

ననన్తో అస్యాసీదాజ్యం శ్రీష్ణృషద్భృశశరద్దవి ॥

నవాయతన నహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః శుద్ధోదక
స్నానం సమర్పయామి.

ఏవం యథా సంభవం స్ననయిత్వా స్నానాంగ వంచోపచారపూజాం
సమర్ప్య సీరాజయేత్ - అనంతరం

పంచనూక్త - పంచోపవిషత్ - సువర్ణ ఘర్మానువాక - నవమాన
నూక్త - మిత్రోపేత్యాది ట్టుగ్వేదీయ స్నానఖండీకాది మస్త్రసంకనపూర్వకం
దివ్యాంగనా కరకమలవిధృత శాతకుమ్భస్త దివ్యసుగంధిజలేన యథాసంభవం
నవాయతనం - నహితం - అయుతం వా దేవమభిషేచేత్.

నవాయతన నహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః మహోద
షేకం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ అధీశ మృదువానసా వపుషి వారి నమ్మార్జయన్

కచానపి చ శోషయన్ కరకుహస్తరాధూనవైః ।

దుకూలచసనం దదే కటితటే సమావేష్ట్య త

ద్విస్వప్య సజలాంకుకం మణిగృహం నమాగమ్యతామ్ ॥

మూర్త్యంత సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః శరీరస
మూర్త్యున స్నానాంగ వస్త్రం సమర్పయామి.

మూర్త్యంత సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః కృష్ణాగ
మధూపేన కేశధూపనం సమర్పయామి.

సవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః స్నానా
నంతరం శుద్ధాచమసీయం సమర్పయామి.

శ్లో || ననవైకాంచన వ్రణ్యం పీతాంబరమిదం హరే ।

సంగృహేణ జగన్నాథ రామచంద్ర నమోఽస్తు తే ॥

ఓం సప్తాస్యాసన్ పరిధయః త్రిస్సప్త సమిధః కృతాః ।

దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః అబర్హన్ పురుషం వశుమ్ ॥

సవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః దివ్య
కాశేయ వస్త్రోపవస్త్రాణి సమర్పయామి.

సవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః ఉచమ
సీయం సమర్పయామి.

అనంతరం పాదుకాముద్రయా దేవం పీఠే స్థాపయేత్

శ్లో || కేయూరకటకే చైవ హస్తే చిత్రాంగులీయకం

మాణిక్యోల్లాసమకుటం కుండల హారశోభితం ।

నాభౌ నాయకరత్నం చ నూపురౌ పాదవద్యయోః

అంగులీ ముద్రికాశ్చైవ గృహ్యతామన్యదర్పితమ్ ॥

సవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః దివ్య
మణిగణ బచిత కిరీట - కుండల - ముక్తాహార - కేయూర - చిత్రాంగు
లీయక - నూపుర పాదుకాంతాని సర్వాణ్యభరణాని సమర్పయామి.

శ్లో || శ్రీరామాచ్యుత యజ్ఞేశ చిన్మయానన్త రాఘవ ।

బ్రహ్మసూత్రం చోత్తరీయం గృహేణ రఘునాయక ॥

ఓం తం యజ్ఞం బర్హిషి బ్రాక్షన్ పురుషం జాతమగ్రతః ।

తేన దేవా అయజన్త సాధ్యా ఋషయశ్చ యే ॥

సవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః సువర్ణ

దివ్య యక్షోపవీతం సమర్పయామి.

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః యక్షోప
వీత ధారణానంతరం అచమనీయం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ కుంకుమాగరు కస్తూరీ కర్పూరోష్ణిశ్ర చందనం ।

తుభ్యం దాస్యామి విశ్వేశ శ్రీరామ స్వీకురు వ్రథో ॥

ఓం తస్మాద్యజ్ఞాత్పర్వహతః సంభృతం పుషపదాబ్యం ।

సశూగ్ంస్తాగ్ంశ్చక్రే వాయువ్యాన్ అరణ్యాన్ గ్రామ్యాంశ్చ యే ॥

ఓం గంధ ద్వారాం దురాధర్షాం విత్యపుష్పాం కరిషిణీం ।

ఈశ్వరీగ్ంసర్వభూతానాం తామిహోపవ్యామ్యే శ్రియమ్ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః దివ్య
శ్రీచందన కస్తూరీతిలకం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ ఆక్షతాన్ ధవళాకారాన్ శాలీయాన్ తండులాన్ శుభాన్ ।

పారిద్రాచూర్ణసంయుక్తాన్ ప్రీత్యర్థం ప్రతిగ్రహ్యతామ్ ॥

ఓం తస్మాద్యజ్ఞాత్పర్వహతః ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే ।

ఛందాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ యజ్ఞస్తస్మాదజాయత ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః పారిద్ర
రత్నాక్షతాన్ సమర్పయామి.

ఓం అహిరివ భోగైః పర్యేతి బాహుం జ్యాయా హేతిం పరిబాధమానః

పాస్తహ్నో విశ్వా వయునాని విద్వాన్ పుమాన్ పుమాగ్ంసంపరిపాతు
విశ్వతః ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః పారిద్రా
చూర్ణం సమర్పయామి.

ఓం యాగుంగూర్యాసివీహలీ యా రాకా యా నరన్వతి ।

ఇంద్రాణీ మహ్వా ఊతయే నరుణాసిం స్వస్తయే ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః కుంకుమ
విలేపనం సమర్పయామి.

ఓం మమంగళీరియం వధూరిమాగ్ంనమేత వశ్యత ।

సాభాగ్యమస్మై దత్వా యాదాస్తం వివరేతన ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరప్రహ్లాదే నమః నుగంధి
లైల పటవాసీకాది పరిమళద్రవ్యాణి సమర్పయామి.

శ్లో ॥ తులసీకుండమందార జాతీపున్నాగ చంపకైః

కదంబకరవీరాది కుసుమై శ్శతపత్రకైః ।

సీలాంబుజైర్విలసదలైః పుష్పమాల్యైశ్చ రాఘవ

పూజయిష్యామ్యహం భక్త్వా సంగృహణ జనార్దన ॥

ఓం తస్మాదశ్వా అజాయంత యేకేచో భయాదతః ।

గావో వా జిజ్ఞీరే తస్మాత్ తస్మాజ్జాతా అజాయతః ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరప్రహ్లాదే నమః నానావిధ
పరిమళ పత్ర పుష్పాణి సమర్పయామి.

జాతీ చంపక మందారౌ కేతకీ తులసీ తథా ।

దమనో మునికున్దే చ హ్యనంతస్త్రిలిపై నవ ।

విధిర్నవ విధైః పుష్పైర్మృత్తైః పుష్పాణి రాఘవ ।

మయూర్పితాని గృహ్లాష్ట్ర వ్రసేద వరమేశ్వర ॥ (అనం.రా.

మనో.కాం.తెనర్గ)

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరప్రహ్లాదే నమః నవ
పుష్పాంజలిం సమర్పయామి. ఇత్యష్టవారం సమర్పయేత్.

అథ యంత్రమధ్యే శ్రీరామస్య వామభాగే 'శ్రీం సీతాయై స్వాహా'
ఇతి గంధపుష్పాదిభిః శ్రీసీతామహాఽక్ష్యమర్చయేత్

శ్రీరామస్య దక్షిణ భాగే 'ఓం అక్షుణాయ నమః' ఇతి వస్త్రయజ్ఞో
పవీత గంధాక్షతపుష్పాదిభిః శ్రీఅక్షుణమర్చయేత్

పురతః శ్రీరామసేవార్థం శ్రీరామభక్తాయ అంజనేయాయ నమః 'ఓం
హ్రీం వారి మర్కట మర్కటాయ స్వాహా' ఇతి సిందూర గంధాక్షతాదిది
రాంజనేయమర్చయేత్

శ్రీరామస్య నామపార్శ్వే 'ఓం ॥ శార్దూయ నమః' ఇతి శార్దూ
మావాప్య పూజయేత్

శ్రీరామస్య ధక్షిణపార్శ్వే 'ఓం ॥ శరభ్యో నమః' ఇతి శరానా
వాప్య పూజయేత్.

అథాష్టనామ

- ఓం శ్రీ రామభద్రాయ నమః పాదౌ పూజయామి.
- ఓం శ్రీ రాజీవలోచనాయ నమః గుల్ఫౌ పూజయామి.
- ఓం శ్రీ విశ్వరూపాయనమః జంఘే పూజయామి.
- ఓం శ్రీ రావణాంతకాయ నమః జానువీ పూజయామి.
- ఓం శ్రీ లక్ష్మణాగ్రజాయ నమః కటిం పూజయామి.
- ఓం శ్రీ విశ్వమూర్తయే నమః మేడ్రం పూజయామి.
- ఓం శ్రీ విశ్వమిత్రస్రియాయ నమః నాభిం పూజయామి.
- ఓం శ్రీ పరమాత్మనే నమః హృదయం పూజయామి.
- ఓం శ్రీ శ్రీకంఠాయ నమః ॥ ౧౦ ॥ పూజయామి.
- ఓం శ్రీ సర్వాస్త్రధారిణే నమః బాహౌ పూజయామి.
- ఓం శ్రీ రఘూద్వపాయ నమః ముఖం పూజయామి.
- ఓం శ్రీ వద్యనాభాయ నమః జిహ్వం పూజయామి.
- ఓం శ్రీ దామోదరాయ నమః దంతాన్ పూజయామి.
- ఓం శ్రీ జలదవర్ణాయ నమః నాసికాం పూజయామి.
- ఓం శ్రీ శ్రుతిగోచరాయ నమః కర్ణౌ పూజయామి.
- ఓం శ్రీ పుండరీకాక్షాయ నమః నేత్రే పూజయామి.
- ఓం శ్రీ సీతావతయే నమః లలాటం పూజయామి.
- ఓం శ్రీ జ్ఞానగమ్యాయ నమః ॥ ౧౧ ॥ పూజయామి.
- ఓం శ్రీ సర్వాత్మనే నమః సర్వాణ్యక్షాని పూజయామి.

అథ ఆవరణ పూజా

ప్రథమావరణార్చనమ్

పుష్పాణి గృహీత్వా -

శ్లో || సంవిన్ద్యయ! మహాదేవ! పరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరిహారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం (యంత్రే - మూర్తే వా) శ్రీరామాయ నమః
త్యనే సమర్ప్య - తతః శ్రీరామానుజ్ఞా ప్రాప్తేతి భావయిత్వా అవరణ
పూజా మారభేత్.

యంత్రావరణ మధ్యస్థే షట్కేతే -

దేవస్యాగ్రకోణ మారభ్యప్రాదక్షిణ్య క్రమేణ.

1. ఓం రాం హృదయాయనమః	4. ఓం రైం కవచాయ హం
2. ఓం రిం శిరసే స్వాహా	5. ఓం రౌం నేత్రత్రయాయ వాషట్
3. ఓం దూం శిఖాయై వషట్	6. ఓం రః అస్త్రాయ హత్

ఇతి పుష్పక్షతైః పూజయిత్వా నపుష్పం శంఖోదకం గృహీత్వా

శ్లో || దయాదైత్రాహి సంపార సర్వాన్మాం ~~తృణాం~~ ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం ప్రథమావరణార్చనమ్ ॥

సవాయతన (దశావరణదేవతా) పహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే
నమః ప్రథమావరణార్చనం సమర్పయామి ఇతి నపుష్పం శంఖోదకం యంత్రే
- మూర్తే వా సమర్పయేత్. శంఖముద్రాం చ వ్రదర్పయేత్. వాస్తా ప్రక్షాళ్య.

ద్వితీయావరణమ్

పుష్పాంజలిం గృహీత్వా -

శ్లో || సంవిన్ద్యయ! మహాదేవ! పరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరిహారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య. ప్రథమాష్టదశ మూలేషు పూర్వాది
క్రమేణ -

1. ఓం అం అత్మనే నమః   5. ఓం వం వరమాత్మనే నమః
2. ఓం సిం నివృత్త్యై నమః   6. ఓం విం విద్యాయై నమః
3. ఓం అంతరాత్మనే నమః   7. ఓం జ్ఞాం జ్ఞానాత్మనే నమః
4. ఓం వ్రం వ్రతిష్ఠాయై నమః   8. ఓం శాం శాన్త్యై నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాబద్ధే త్రాహి సంపార సర్వాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం ద్వితీయావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి ద్వితీయావరణార్చనం సమర్ప్య. చక్రముద్రాం వ్రదర్శయేత్. హస్తా
వ్రక్షాల్య.

తృతీయావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిష్మయ! మహాదేవ! వరాచ్యుతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య. వ్రథమాష్టదశ మధ్యేషు పూర్వాది క్రమేణ

1. ఓం వాం వాసుదేవాయ నమః   5. ఓం వ్రం వ్రద్యుమ్నాయ నమః
2. ఓం శ్రీం శ్రియై నమః   6. ఓం రం రత్నై నమః
3. ఓం సం సంకర్షణాయ నమః   7. ఓం అనిరుద్ధాయ నమః
4. ఓం శాం శాంత్యై నమః   8. ఓం ప్రీం ప్రీత్యై నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాబద్ధే త్రాహి సంపార సర్వాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం తృతీయావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి తృతీయావరణార్చనం సమర్ప్య. గదాముద్రాం వ్రదర్శయేత్. హస్తా
వ్రక్షాల్య.

చతుర్థావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! వరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, వ్రథమాష్టదశాగ్రేషు ప్రాగాది క్రమేణ -

1. ఓం హం హనుమతే నమః. 5. ఓం లం లక్ష్మణాయ నమః
2. ఓం నుం నుగ్రీవాయ నమః. 6. ఓం అం అంగదాయ నమః
3. ఓం భం భరణాయ నమః. 7. ఓం శం శత్రుహ్నాయ నమః
4. ఓం విం విభీషణాయ నమః. 8. ఓం ఘం ఘంటవతే నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాదై త్రాహి సంపార సర్వాన్యాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం తురీయావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి చతుర్థావరణార్చనం సమర్ప్య, పద్మముద్రాం వ్రదర్శయేత్. హస్తా ప్రక్షాల్య.

పంచమావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! వరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, ద్వితీయాష్టదశేషు ప్రాగాదిక్రమేణ -

1. ఓం ధృం ధృష్టాయ నమః. 5. ఓం రాం రాష్ట్రవర్ధనాయ నమః
2. ఓం ఙం జయంతాయ నమః. 6. ఓం తం తకోకాయ నమః
3. ఓం విం విజయాయ నమః. 7. ఓం ధం ధర్మపాలాయ నమః
4. ఓం నుం నురాహ్రియ నమః. 8. ఓం నుం నుమంత్రాయ నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాదై త్రాహి సంపార సర్వాన్యాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం పంచమావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి పంచమావరణార్చనం సమర్ప్య - ధేనుముద్రాం వ్రదర్శయేత్. హస్తా ప్రక్షాల్య.

షష్ఠాపరణార్యనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! పరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్యనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, ద్వాదశదశేష ప్రాగాది క్రమేణ

1. ఓం సం వం వశిష్ఠాయ నమః
2. ఓం వాం వామదేవాయ నమః
3. ఓం జాం జాబాలయేనమః
4. ఓం గాం గౌతమాయ నమః
5. ఓం భం భరద్వాజాయ నమః
6. ఓం కాం కాశికాయ నమః
7. ఓం వాం వాల్మీకియేనమః
8. ఓం నాం నారదాయ నమః
9. ఓం సం సనకాయ నమః
10. ఓం సం సనందనాయ నమః
11. ఓం సం సనత్కుజాతాయ నమః
12. ఓం సం సనత్కుమారాయ నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాభై త్రాహి సంపార సర్వాన్మాం ~~విద్యానామ్~~ ।

ధర్మ్యా సమర్పయే తుభ్యం షష్ఠ్యాపరణార్యనమ్ ॥

ఇతి షష్ఠాపరణార్యనం సమర్ప్య - కౌస్తుభముద్రాం వ్రదర్శయేత్. పాస్త్రా
వక్ష్యా

సప్తమాపరణార్యనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! పరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్యనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, షోడశదశేష ప్రాగాది క్రమేణ

1. ఓం సం నలాయ నమః
2. ఓం సిం నీలాయ నమః
3. ఓం గం గవయాయ నమః
4. ఓం గం గవాక్షాయ నమః
5. ఓం గం గంధమాదనాయనమః
6. ఓం ~~గం~~ శరభాయ నమః
7. ఓం కిం కిరీటాయ నమః
8. ఓం కుం కుండలధ్యయాయనమః
9. ఓం శ్రీం శ్రీవత్సాయ నమః
10. ఓం కౌం కౌస్తుభాయ నమః
11. ఓం ~~కం~~ శంఖాయ నమః
12. ఓం ~~చం~~ చక్రాయ నమః

7. ఓం మైం మైందాయనమః   15. ఓం గం గదాయై నమః
8. ఓం ద్విం ద్వివిదాయ నమః   16. ఓం వం వదాయ నమః

■ పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాల్లే త్రాహి సంసార వర్షాన్యాం విదాగతిం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం సత్తమావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి సత్తమావరణార్చనం సమర్ప్య - గరుడముద్రాం వ్రదర్శయేత్.
వాస్తా వ్రక్ష్యా-

అష్టమావరణార్చనమ్

శ్లో || సందిన్యయ! మహాదేవ! వరామృతరసస్థియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, ద్వాత్రింశద్దశేష ప్రాగాది క్రమేణ

1. ఓం ధ్రుం ధ్రువాయ నమః	17. ఓం దిం దిక్పతయేనమః
2. ఓం ధం ధర్మాయ నమః	18. ఓం స్థాం స్థానవే నమః
3. ఓం సోం సోమాయ నమః	19. ఓం భం భర్గాయ నమః
4. ఓం అం అద్యౌ నమః	20. ఓం అం అరుణాయ నమః
5. ఓం ■ అనిలాయ నమః	21. ఓం సూం సూర్యాయ నమః
6. ఓం అం అనలాయ నమః	22. ఓం వేం వేదాంగాయ నమః
7. ఓం వ్రం వ్రత్యూషాయ నమః	23. ఓం భాం భానవే నమః
8. ఓం వ్రం వ్రభాసాయ నమః	24. ఓం ఇం ఇంద్రాయనమః
9. ఓం పీం పీరభద్రాయ నమః	25. ఓం రం రవయే నమః
10. ఓం శం శంభవే నమః	26. ఓం గం గభస్తయే నమః
11. ఓం గిం గిరీశాయ నమః	27. ఓం యం యమాయనమః
12. ఓం అం అక్షైకపాదాయ నమః	28. ఓం హిం హిరణ్యరేతసేనమః
13. ఓం అం అహిర్బుధ్వానమః	29. ఓం దిం దివాకరాయ నమః
14. ఓం పిం పినాశీశాయ నమః	30. ఓం మిం మిత్రాయ నమః

15. ఓం భుంభువనాదీశ్వరాయనమః 31. ఓం విం విష్ణవే నమః

16. ఓం ॥ కపాలినేనమః 32. ఓం ధాం ధాత్రే ॥

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో ॥ దయాభీ త్రాహి సంసార సర్వాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యమప్తమావరణార్చనమ్ ॥

ఇత్యప్తమావరణార్చనం సమర్ప్య - శ్రీవత్సముద్రాం వ్రదర్శయేత్.

హస్తా వ్రక్షాల్య-

నవమావరణార్చనమ్

శ్లో ॥ సంవిన్మయ! మహాదేవ! వరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, వ్రథమ భూపురే ప్రాగాది క్రమేణ

1. ఓం ఇం ఇంద్రాయ నమః

6. ఓం వాం వాయవే నమః

2. ఓం రం అగ్నయే నమః

7. ఓం కుం కుబేరాయ నమః

3. ఓం యం యమాయ నమః

8. ఓం ఈం ఈశానాయ నమః

4. ఓం సిం నిర్ఋతయే నమః

9. ఓం ॥ బ్రహ్మారే నమః

(ఈశానపూర్వయోర్మధ్యే)

5. ఓం వం వరుణాయ నమః

10. ఓం విం విష్ణవే నమః

(నిర్ఋతివశ్చిమయోర్మధ్యే)

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో ॥ దయాభీ త్రాహి సంసార సర్వాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం నవమావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి నవమావరణార్చనం సమర్ప్య - వనమాలాముద్రాం వ్రదర్శయేత్.

హస్తా వ్రక్షాల్య-

దశమావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! వరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, ద్వితీయభూపురే ప్రాగాది క్రమేణ

1. ఓం సం వక్రాయ నమః
  2. ఓం శం శక్త్యై నమః
  3. ఓం దం దండాాయ నమః
  4. ఓం ■ ఖడ్గాయ నమః
  5. ఓం పాం పాశాయ నమః
  6. ఓం ధ్వం ధ్వజాయ నమః
  7. ఓం గం గదాయై నమః
  8. ఓం త్రిం త్రిశూలాయ నమః
  9. ఓం ■ అబ్జాయ నమః
  10. ఓం చం చక్రాయ నమః
- (ఈశానపూర్వయోగ్యధ్యే)
- (నిర్ఘ్రితవశ్చిమయోగ్యధ్యే)

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాబ్జే త్రాహి సంసార పర్వాన్యాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం దశమావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి దశమావరణార్చనం సమర్ప్య - యోనిముద్రాం వ్రదర్శయేత్.

హస్తా వ్రక్షాల్య-

త్వతీయభూపురే

ఓం శ్రీరామ పార్వదేభ్యో నమః

ఓం బహిర్వాగేభ్యో నమః

ఇతి పుష్పాంజలిం దద్యాత్.

అథ దశావరణ దేవతాః తత్తన్నామభిః పూజయేత్ -

1. ఓం శ్రీరామాయ నమః
2. ఓం శ్రీసీతాయై నమః
3. ఓం శ్రీలక్ష్మణాయ నమః
4. ఓం అంజనేయాయ నమః
5. ఓం శార్ంగాయ నమః
6. ఓం శరేభ్యో నమః
7. ఓం హృదయదేవాయ నమః
8. ఓం శిరోదేవాయ నమః
9. ఓం శిఖాదేవాయ నమః
10. ఓం కవచ దేవాయ నమః

11. ఓ నేత్రదేవాయ నమః	12. ఓ అస్త్రదేవాయ నమః
13. ఓ అత్యనే నమః	14. ఓ నివృత్త్య నమః
15. ఓ అంతరాత్మనే నమః	16. ఓ స్రోష్టాయై నమః
17. ఓ పరమాత్మనే నమః	18. ఓ విద్యాయై నమః
19. ఓ జ్ఞానాత్మనే నమః	20. ఓ శాస్త్రే నమః
21. ఓ వాసుదేవాయ నమః	22. ఓ శ్రియై నమః
23. ఓ సంకర్షణాయ నమః	24. ఓ శాస్త్రే నమః
25. ఓ స్రద్ధుమ్నాయ నమః	26. ఓ రత్నే నమః
27. ఓ అనిరుద్ధాయ నమః	28. ఓ ప్రీత్యై నమః
29. ఓ హనుమతే నమః	30. ఓ సుగ్రీవాయ నమః
31. ఓ భరతాయ నమః	32. ఓ విభీషణాయ నమః
33. ఓ షక్రణాయ నమః	34. ఓ అంగదాయ నమః
35. ఓ శత్రుమ్నాయ నమః	36. ఓ జాంబవతే నమః
37. ఓ ధృష్టాయ నమః	38. ఓ జయంతాయ నమః
39. ఓ విజయాయ నమః	40. ఓ సురాస్రాయ నమః
41. ఓ రాష్ట్రవర్ధనాయ నమః	42. ఓ అశోకాయ నమః
43. ఓ ధర్మపాలాయ నమః	44. ఓ సుమంత్రాయ నమః
45. ఓ వశిష్ఠాయ నమః	46. ఓ వాసుదేవాయ నమః
47. ఓ జాబాలయే నమః	48. ఓ గౌతమాయ నమః
49. ఓ భరద్వాజాయ నమః	50. ఓ కౌశికాయ నమః
51. ఓ వాల్మీకియే నమః	52. ఓ వారదాయ నమః
53. ఓ ననకాయ నమః	54. ఓ ననందనాయ నమః
55. ఓ ననత్కుచాతాయ నమః	56. ఓ ననత్కుమారాయ నమః
57. ఓ నలాయ నమః	58. ఓ నీలాయ నమః
59. ఓ గవయాయ నమః	60. ఓ గవాక్షాయ నమః
61. ఓ గంధమాదనాయ నమః	62. ఓ శరభాయ నమః
63. ఓ మేందాయ నమః	64. ఓ ద్వివిదాయ నమః

65. ఓం కిరీటాయ నమః	66. ఓం కుండలద్వయాయ నమః
67. ఓం శ్రీవత్సాయ నమః	68. ఓం కాస్తుటాయ నమః
69. ఓం శంఖాయ నమః	70. ఓం చక్రాయ నమః
71. ఓం గదామై నమః	72. ఓం వద్యాయ నమః
73. ఓం ద్రువాయ నమః	74. ఓం ధర్మాయ నమః
75. ఓం సోమాయ నమః	76. ఓం అద్వైతాయ నమః
77. ఓం అనిలాయ నమః	78. ఓం అనలాయ నమః
79. ఓం వ్రత్యుషాయ నమః	80. ఓం వ్రభాసాయ నమః
81. ఓం వీరభద్రాయ నమః	82. ఓం శంభవే నమః
83. ఓం గిరీశాయ నమః	84. ఓం అక్షైకపాదాయ నమః
85. ఓం అహిర్భుధ్యాయ నమః	86. ఓం పినాకీశాయ నమః
87. ఓం భువనాధీశ్వరాయ నమః	88. ఓం కపాలినే నమః
89. ఓం దిక్పతయే నమః	90. ఓం స్థానవే నమః
91. ఓం భర్గాయ నమః	92. ఓం అరుణాయ నమః
93. ఓం సూర్యాయ నమః	94. ఓం వేదాంగాయ నమః
95. ఓం భానవే నమః	96. ఓం ఇంద్రాయ నమః
97. ఓం రవయే నమః	98. ఓం గభస్తయే నమః
99. ఓం యమాయ నమః	100. ఓం హిరణ్యరేతసే నమః
101. ఓం దివాకరాయ నమః	102. ఓం మిత్రాయ నమః
103. ఓం విష్ణవే నమః	104. ఓం ధాత్రే నమః
105. ఓం ఇంద్రాయ నమః	106. ఓం అగ్నయే నమః
107. ఓం యమాయ నమః	108. ఓం నిర్ఋతయే నమః
109. ఓం వరుణాయ నమః	110. ఓం వాయువే నమః
111. ఓం కుబేరాయ నమః	112. ఓం ఈశానాయ నమః
113. ఓం బ్రహ్మణే నమః	114. ఓం విష్ణవే నమః
115. ఓం చక్రాయ నమః	116. ఓం శక్త్యై నమః
117. ఓం దండాయ నమః	118. ఓం ఖడ్గాయ నమః

119. 10 పాశాయ నమః 120. 10 ధ్వజాయ నమః
 121. 10 గదాయై నమః 122. 10 త్రిశూలాయ నమః
 123. 10 అబ్జాయ 124. 10 చక్రాయ నమః
 125. 10 శ్రీరామపార్వదేవ్యోజ్జ్వలీమీ 10 చిహ్నాగేభ్యో నమః
 127. 10 నమస్తే దేవతాభ్యో నమః

శ్రీ సీతారామ సహస్రనామధి - అష్టోత్తర శతనామధిర్యా
 శక్తి యథావకాశం పూజయేత్.

శ్లో || వనస్పతిరనైర్దివ్యైర్గుండాద్యై స్సుమనోహరైః ।
 రామచంద్ర మహేష్వాన భూపోఽయం వ్రతిగృహ్యతాం ॥
 10 యత్పురుషం వ్యదదుః కతిధా వ్యకల్పయన్
 ముఖం కిమన్య కౌ బాహూ కాపూరూ పాదా పుచ్ఛేతే ॥
 నవాయతన శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః భూవమానూ
 వయామి.

శ్లో || ద్యోతిషాం పతయే శుభ్యం నమో రామాయ శార్దూలే ।
 గృహేణ దీపకం రాజన్ త్రైలోక్యతిమిరావహమ్ ॥
 10 బ్రాహ్మణోఽన్య ముఖమాసీత్ బాహూ రాజన్యః కృతః ।
 తీరూ తదన్య యద్వైశ్యః పద్మాగ్ంశూద్రో అచాయత ॥
 మహావీర్య వహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః దీపం నమః
 ర్పయామి.

మహావీర్య వహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః భూవదీప
 నంతరం శుద్ధాచమనీయం నమర్పయామి.

నైవేద్యమ్

శ్రీ దేవప్య్యాగే చతురశ్ర మండలం శంఖోదకేన విధాయ, తత్ర
 రోపి పాపితం, పానర్థే, రాజతే, కాంస్యే పాత్రే - నలాశ, కదళి, కమ
 వత్రేష్వన్యతమే వా విహితం దిక్ష్వ - భోజ్య - చోష్య - లేప్య - సేయ

తృకం రవవర్ణ్యంజవమంజాలం, ప్రాజ్యపీలాజ్యం, దది - తుగ్గ - మధు
 యథావంధవం వా మృన్దం షడ్రసాన్నం తులవీదళవిక్లిప్తం తులవీ మిత్ర
 శంఖోదకేన ప్రోక్ష్య - మూలేన వైవహర మునిమంత్ర్య, ధేమముద్రయా
 అమృతీకృత్య, చక్రాస్త్ర ముద్రయా వంద్యత్య, యోవి ముద్రాం వ్రదర్శ్య
 యవవికాం విస్తార్శ్య కృతాంజలిః -

శ్లో || శాలీభక్షం సునక్యం శిశిరకరసితం పాయపాపూన నూనం
 లేహ్యం నేయం సుధోజ్యం శ్రితమమృతఫలం తాదిరాద్యం మేఖాద్యం
 అజ్యం ప్రాజ్యం సమిజ్యం ~~మమ~~ రుచికరం తీర్తలామరీచీ
 స్వాదీయం శాకరాశీ ~~మమ~~ సమృతాహర తోషం జషస్వ ||

శ్లో || బ్రహ్మశాస్త్రే వరిత ఋషివరై స్సావవిష్టై స్సమేతః
 ఋష్యై శింజద్యంయకరయా పాదరం వీజ్యమానః ।

వర్మక్రీడా ~~మమ~~ వచనై ర్హానయన్ వంక్తిరోక్షాన్
 భుక్త్యై పాత్రే కవక రచితే షడ్రసాన్ శ్రీరమేశః ||

శ్లో || ఇదం దివ్యాన్నమమృతం రనైష్వదీప్య స్సమన్వితం
 శ్రీరామరామరాజేంద్ర! నైవేద్యం వ్రతిగృహ్యతామ్ ||

ఓం చంద్రమా మనసో జాతః చక్షో స్సూర్యో అజాయత ।
 ముఖాదింద్రశిఖ్యశ్చ ప్రాణాద్వాయురజాయత ||

ఓం భూర్భువస్సునః — ... వ్రచోదయాత్. నత్యం త్వరేన
 (ఋతంత్యా నత్యేనేతి -రాత్రా) పరిషించామి. అమృతమస్తు. అమృతోష్వ
 రణమపి.

■ ప్రాణాయ స్వాహా (మధ్యమాతర్జవ్యంగువ్యయోగేన)

ఓం అపానాయ స్వాహా (మధ్యమానానాంగువ్య యోగేన)

ఓం వ్యానాయ స్వాహా (కవిష్టానానాంగువ్యయోగేన)

ఓం ఉదానాయ స్వాహా (తర్జవ్యనానాంగువ్య యోగేన)

ఓం ~~మమ~~ స్వాహా (పర్వాంగులి యోగేన) ప్రాణాది పంచ

ముద్రా వ్రదర్శయేత్.

సవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః మహానై
వేద్యం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ కర్పూరవాసితం తోయం సువర్ణకలశే స్థితం |

గృహణాచమనం నాథ తానత్యా సహ రామవ ||

సవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః మధ్యే
మధ్యే పానీయం సమర్పయామి.

ఓం అమృతాపిదానమసి ..... అక్షయ్యమునతిష్ఠతు.

సవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ఉత్తరా
పోశనం సమర్పయామి.

ముఖం ప్రక్షాలయామి. గండూషికార్థం సమర్పయామి. హస్తా
ప్రక్షాలయామి. పాదా ప్రక్షాలయామి. చందనేన కరోదర్శనం సమర్ప
యామి. శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ నాగవల్లీదళై ర్యుక్తం పూశీఫల సమన్వితం |

తాంబూలం గృహ్యతాం రామ! కర్పూరాది సువాసితమ్ ||

శ్లో ॥ అవంగ తాతీ తక్కోల చూర్ణం క్రముక ఖాదిరం |

కర్పూరం తులసీమిశ్రం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతామ్ ||

ఓం నాభ్యా ఆసీదంతపిక్షం శీర్ష్ణ ద్యౌస్సమవర్తత |

పద్భ్యాంఘ్రామిర్దిశశ్శోత్రాత్ తథా లోకాగ్ంఅకల్పయన్ ||

సవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః తాంబూలం
సమర్పయామి.

సవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః తాంబూల
చర్పణానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమదీపం విభావనో, |

అనంతపుణ్యఫలద మతశ్చాన్తిం వ్రయచ్చమే ||

ఓం హిరణ్య రూపస్సహిరణ్యపంద్యగపాన్నపాతేనకు హిరణ్యవర్ణః

హిరణ్యయా త్పరియోనేర్నిషద్యా హిరణ్యదాదదధ్యన్నమస్తే ||

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః సువర్ణపు
ష్పయుక్త దక్షిణాం సమర్పయామి.

ఛత్రం ధారయామి. చామరాభ్యాం వీజయామి. దర్పణం దర్శయామి.

శ్లో ॥ ఇదం ఫలం మయారత్తం స్థాపితం పురతస్తవ ।

తేన మే సుఫలావాప్తిర్యవేక్షన్మని జన్మని ॥

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః అమృతో
నమ రనభరితాని ఫలాని సమర్పయామి.

శ్లో ॥ మంగళార్థం మహిపాల వీరాజనమిదం హరే ।

సంగృహేణ జగన్నాథ రామచంద్ర నమోఽస్తుతే ॥

ఓం దేదాహమేతం పురుషం మహావ్రం అదిత్య వర్ణం తమసస్తుపారే ।

సర్వాణి రూపాణి విచిత్యధీరః నామానికృత్వాఽవదన్యదాస్తే ॥

ఓం అర్చితప్రార్చిత ..... ప్రార్చిత ।

ఓం సర్వప్రజాంమే ..... అమృతా సతామ్ ।

ఓం సమ్రాజంచ ..... శ్రియా మా పరిపాతయ ।

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః వీరాజన
సీతాదిభిః మహావీరాజనం సందర్శయామి.

శ్లో ॥ తప్తజంబూనదేనైవ నిర్మితం రత్నభూషితం ।

మంత్రప్రప్త్యం ప్రదాస్యామి రఘుశ్రేష్ఠ నమోఽస్తుతే॥

ఓం ధాతా పురస్తాద్యముదాజహార శక్రః ప్రవిద్వాన్ప్రదిశశ్చతస్రః॥

తమేనం విద్వానమృత ఇహభవతి నాన్యః పంథా అయనాయ విద్యతే॥

ఓం సహస్రశీర్షం దేవం ..... ఓం సప్త॥

అత్ర వేదశాస్త్రాద్యపదారణాత్మికాంసేవాం కృత్వా

సామ్రాజ్యం భోజ్యం . . . . . సదాశివోం ॥

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః దివ్యమం
త్రపుష్పాంజలిం సమర్పయామి.

ఓం సోమో వా ఏతప్య రాజ్యమూదత్తే యోరాజాసన్ రాక్షోవా సోమేన
యజతే - దేవమవామేతాని వాచిగ్ంషి భవన్తి - ఏతావన్తో వై దేవా

వాగ్దేవతా - వివాస్మి నవాన్ వ్రయశ్చవి వివం పువమ్మవంతే
రాజ్యాయ - దేవనూ రాజా

ఓం హిరణ్యపాత్రం మధోః పూర్ణం దధాతి మధవ్యో సావితీ
విశ్రాంతా బ్రహ్మణ ఉపవారితి వికరైవ యజమాన అయస్తేతో దధాతి ॥
ఓం సంస్పృష్టం ధనముధయం నమాకృతమస్మద్యం దత్తాం వరుణశ్చ

మన్యు ।
దియవదానా హృదయేషు శత్రవః సరాజితాసో అవనియంతామ్ ॥
నవాయతన విశ్రాంతా శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః కర్పూరాదివా
ఉత్తర వీరాజన దీపం సందర్శయామి - వీరాజనానంతరం శుద్ధమాచమనీయం
సమర్పయామి

॥ నమోబ్రహ్మణ్యదేవాయ రామాయాకుంతమేధవే
ఉత్తనుశ్లోకదుర్యాయ వ్యవదందార్పితాంఘ్రయే
నవదీపదరాదానపుణ్యం విద్ధి
ప్రదక్షిణం తు యః కుర్వాణ్ధరేభక్త్యా నమన్వితః ॥
శ్లో ॥ మహా విష్ణు వ పాపాని ..... రమూద్యహ ॥
నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ప్రదక్షిణ
నమస్కారాన్ సమర్పయామి.

శ్రీరామ నమస్కారాష్టకమంత్రాః

ఓం నమోభగవతే శ్రీరామాయ పరమాత్మనే
పర్వభూతాంతరస్థాయ నవీతాయ నమోనమః ॥

ఉరసానమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీరామచంద్రాయ వేదవే
సర్వ వేదాంత వేద్యాయ నవీతాయ నమోనమః ॥

శిరసానమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీ విష్ణవే పరమాత్మనే
నరాత్పరాయ రామాయ నవీతాయ నమోనమః ॥

ధృష్టానము

ఓం నమోభగవతే శ్రీరఘునాథాయ శార్దూలే
చిన్మయానంద రూపాయ నమోనమః ॥

మనసానమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీరామకృష్ణాయ చక్రిణే
విశుద్ధ జ్ఞానదేవాయ నమోనమః ॥

వచసానమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీవాసుదేవాయ విష్ణవే
పూర్ణానందైకరూపాయ నమోనమః ॥

నద్యాంనమః

॥ నమోభగవతే శ్రీరామభద్రాయ వేదవే
సర్వలోక శరణ్యాయ నమోనమః ॥

శరాభ్యాంనమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీరామాయామిత తేజవే
బ్రహ్మానందైకరూపాయ నమోనమః ॥

జానుభ్యాంనమః

॥ నమోభగవతే సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః సాష్టాంగ దండ
పత్ ప్రణామం సమర్పయామి.

సవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః శస్త్రాస్త్రోపబృం
హితం చతురంగపైవ్యవమేతం ప్రబలం దుర్గం సమర్పయామి

॥ నమోభగవతే సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః సమస్త
రాక్షసచార దేవసచార భక్తుపచార శక్తుపచారాన్ సమర్పయామి.

॥ శంఖ చక్ర గదా పద్మ ధేను కౌస్తుభ నిలయ

శ్రీపత్య పవనాలా యోవి ముద్రాః ప్రదర్శయేత్.

శ్లో ॥ అథ పుష్పాంజలిం దత్వా కృత్వా తత్పాదయోగ్విరః ।

ప్రార్థయేద్రామచంద్రత్వా ముద్రాం ప్రదర్శయేత్ ॥

కపిముద్రాక్షణం యథా -

తద్దన్యగ్రేఽఽస్మిన్మమాలం కృత్వాన్యంగుళియోజనం ।

తత్సంపుటితయోః పాణ్యోర్ముద్రా వానర సంక్షికా ॥

శ్లో॥ అజ్ఞానాదధవా జ్ఞానాదశుభం యన్యయాకృతం ।

క్షస్తుమర్హసి తత్సర్వం దాన్యేనైవ గృహేణ మామ్ ॥

త్యయ్యేవ భక్తింజనయత్వమేన రామోద్ధరాస్మాన్కృనయాభవాత్తే

క్షిప్తం కృపాలో! నదయాస్తితేచేత్ తల్లిశ వా! కర్మవశోహతోఽస్మి

త్వం మాతాపితరా త్యమేవ సుహృద స్త్యం భ్రాతర స్త్యం సఖా

త్వం విద్యా త్యముదారక్షేత్రిచరితం త్వం భాగ్యమత్యద్భుతమ్ ।

కిం భూయ స్సుకలం సమీహితమితి జ్ఞాత్వా కృపాలో! వారే

శ్రీ ముద్రామన సంప్రసేద భగవంస్త్యత్తః వరంనాస్తి మే॥

ఓం భద్రోభద్రయో నమమాన అగాత్స్వపారం జారోఅభ్యేతివచ్చాత్

సుప్రకేతైర్బుధై రగ్నిర్యతిష్ఠాన్మశద్భిర్వర్ణై రభిరామమస్తాత్ ॥

శ్లో॥ ఇందీవరదలశ్యామో రామో రాజీవలోచనః

మానసి కర్తతే యస్యాస్తాం సీతాం వ్రణమామృహమ్ ॥

శ్లో॥ ద్యేయస్సదా పరిభవంతు వక్షిన్నదోఽపాం

తీర్థాస్సదం శివవిరించిసుతం శరణ్యం ।

భృగూర్నపాం వ్రణతపాల భవాద్భిపోతం

పంచే మహాపురుష తే చరణారవిందమ్ ॥

శ్లో॥ త్యక్త్వా సుదువ్ర్యజసురేప్పితరాఽపౌత్ర్యేం

దర్శిష్త్వ ఆర్యసంసౌ యదగాదరణ్యం ।

మామూఽమృగం దయితయేప్పితమవ్వదావ

ద్యందే మహాపురుష తే చరణారవిందమ్

శ్లో॥ యస్యామలం నృపపదస్సు యశోఽదునాపి

గాయన్తమమృన్మృషయో దిగిలేంద్రవట్టం ।

తం నాకపాల వసుపాల నృపాలజన్మం

పాదాంబుజం రఘువతే శృంగం నవర్యే ॥

నవాయతన పహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ప్రార్థనాపూర్వక నమస్కారాన్ నమర్యయామి.

శక్తా శ్రీరామసాక్షాత్కారప్రదమనైః నమస్కుర్యాత్
శ్లో॥ యానైర్వా పాదుకైర్వాపి గమనం భగవద్భవే ।

దేవోత్పవాద్యసేవా చ అవ్రణామస్తదగ్రతః ॥

శ్లో॥ ఉచ్చిష్టే చైవ చాశాచే భగవద్వందనాదికం ।

ఏకవాస్తవ్రణామం చ తత్పురస్తాత్ ప్రదక్షిణమ్ ॥

శ్లో॥ పాదప్రసారణం చాగ్రే తథా పర్యంకబంధనం ।

॥ యనం భక్షణం పాపి మిథ్యాభాషణమేవ చ ॥

శ్లో॥ ఉచ్చైర్వాపా మిథోఽపి రోదనాని చ నిగ్రహాః ।

నిగ్రహేషుగ్రహా చైవ స్త్రీషు చ క్రూరభాణమ్ ॥

శ్లో॥ కంబలావరణం చైవ పరనిందా పరస్తుతిః

అశ్లేఽభాషణం చైవ అధో వాయువిమోక్షణమ్ ॥

శ్లో॥ శక్తా గాఢోపచారశ్చ అనివేదితభక్షణం ।

తత్రత్కాలోద్భవానాం చ ఫలాఢీవామనర్పణమ్ ॥

శ్లో॥ వివియుక్తావశిష్టస్య వ్యంజనాదే ప్రదానకం ।

పుష్కేకృత్వాననం చైవ పరేషామభివందనం ।

శ్లో॥ గురౌ చూనం నిజస్తోత్రం దేవతానిందనం తథా ।

అపరాధాస్తథా విష్ణో ర్వాచింశత్పరిత్రేతాః ॥

శ్లో॥ అపరాధసహస్రాణి క్రిమస్తేఽపార్షికం మయా ।

దాసోఽయమితి మాం మత్వా క్షమస్య రఘునాయక ॥

శ్లో॥ యమం మంత్రం సముచ్చార్య ప్రణమేద్దండవద్భువి ।

అపరాధసహస్రాణి క్షమతే పర్యధో హరిః ॥

నవాయతన పహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః అపరాధక్షమా

ప్రార్థనం నమర్యయామి.

అశోకచూతకుమమైర్ముక్తంచ తులసీ దళైః ।

గృహజార్జ్వల మయాదత్రం భ్రాతృభిష్పహితోఽనమ ॥

నమస్తే జానకీవాళ రామచంద్రమహివతే ।

పూర్ణానందైకరూప త్వం గృహజార్జ్వల మమోఽస్తుతే ॥

దశానన పథార్థాయ ధర్మసంస్థాపనాయ చ ।

రాక్షసానాం వివాళాయ దైత్యానాం విధనాయ చ ॥

పరిత్రాణాయ సాధూనాం జాతో రామ స్వయం హరిః ।

గృహజార్జ్వల మయాదత్రం భ్రాతృభిష్పహితోఽనమ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ప్రసన్నార్జ్వలం
నమర్పయామి.

శ్లో॥ కాయేనవాచామనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనావాప్రకృతేస్త్వభావాత్ ।

కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి నమర్పయామి. ॥

శ్లో॥ ప్రమాదాత్కుర్వతాం కర్మ వ్రత్యవేతాధ్వరేషు చ ।

స్మరణాదేవ తద్విఙ్గే స్సంపూర్ణం స్వాదితి శ్రుతిః ॥

శ్లో॥ సాధు వాఽపాధు కర్మ యద్యదాచరితం మయా ।

తత్సర్వం భగవన్ విఙ్గే । గృహజారాధనం పరమ్ ॥

శ్లో॥ యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపః పూజా క్రియాదిషు ।

న్యూనం సంపూర్ణతాయాతి నద్యో వందే తమచ్యుతమ్ ॥

శ్లో॥ మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం ధర్మాద్యహ ।

యత్పూజితం మయా దేవ! పరిపూర్ణం తదస్తు మే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం నమర్ప్య

శ్లో॥ అవాహనం జానామి న జానామి విసర్జనం ।

పూజాం చైవ నజానామి క్షమస్య రఘునాయక ॥

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః. సంభవద్వి
ర్జ్యవై సంభవద్విరుపనారైః సంభవద్విర్నియమైశ్చ యథాభాగ్యం మత్కృత
దశాపరణార్చనం భగవతః శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణః దక్షిణ కరకమలే
నమర్పయామితి నతులసీ గంధ పుష్పాక్షతం శంఖోదకం నమర్పయేత్

సత్యసిద్ధిదానగమే నాథ! తవాహం న మానుషీవత్సరం ।

సాముద్రో కృపన సముద్రో న తారంగః ॥

శ్లో॥ సోఽహం దాసోఽహం మతి వా బుద్ధిర్యహ్యములా దృఢా ॥

కర్మబిర్నస బద్ధేత హ్యకర్మత్వాచ్చివేమ సత్ ॥

శ్లో॥ త్వమేవాహమహం చ త్వం సచ్చిన్మాత్రవపుష్టరః ।

అనయోరంతరం బ్రాప్తి ర్నశ్యత్వాజ్జలలాత్రవ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే అత్మానం నమ
ర్యయామి.

శ్లో॥ త్వయోనదుక్తస్సగ్గంధ వాసోఽలంకార చర్మితాః ।

ఉచ్చిష్టరోడినో దాసాస్తవ మాయాం జయేమహి ॥

శ్లో॥ మహావ్రసాద ఇత్యుత్వా పరమస్థితి పూర్వకం ।

తచ్చేషం గంధపుష్పౌచి నమ్యగాత్మాన మర్హయేత్ ॥

యథా సంప్రదాయం యథోపదేశం సహస్రం, త్రిశతం, శతం వా
మూలమంత్రం శ్రీరామ శ్లక్షరీం యథాశక్తి జప్త్వా

గుహ్యతి గుహ్యోపా త్వం గృహదాప్యత్కృతం జవం ।

సిద్ధిర్నవతు మే దేవ త్వత్సహిదాన్మయి స్థిరా ॥

ఇతి శ్రీరామాయ జవం వివేద్య

మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం రమూత్తమ ।

యత్కృతం మయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తు మే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం దత్వా

శ్లో॥ యజ్ఞచ్చిద్రం తవశ్చిద్రం యచ్చిద్రం పూజనే మమ ।

అచ్చిద్రమస్తు తత్సర్వం భాష్కరస్య వ్రసాదతః ॥

ఇతి కర్మ సాక్షిణే సూర్యాయ వ్రసన్నార్ఘ్యం సమర్పయేత్.

శ్లో ॥ తతః పుష్పాంజలిం దత్వా సంహృత్వావరణాన్ధరా ।

భక్త్యా సంకోదితం హ్యంతం విశ్రామహేతవే ॥

॥ వృత్పద్మకల్లకామద్యే సీతయా రామవ ।

త్వం మరశేష్ఠ పరైరావరణై స్సహ ॥

శ్లో || ప్రార్థనం పాదుకే నీత్యా సాంగముద్వాసయేద్ధరిమ్ ।

ప్రాణాయామం షడంగం చ కృత్వాముద్రాః ప్రదర్శయేత్ ॥

అథ పుష్పాంజలింగృహీత్వా యంత్రస్తం చైతన్యం పుష్పాంజలివాగతం విభావ్య
సుషుమ్నామార్గేణ (హృదయమార్గేణ) వ్యాదయకమలమధ్యే ప్రవిశతి తి భావయేత్

శ్లో || అహం రామో నహః స్మృత్య బ్రహ్మవాహం న శోకభాక్ ।

నందరూపోఽహం నిత్యముక్తస్యభావవాన్ ॥

అత్మానం సంతతం రామం సంభావ్య విహరంతియే ।

న తేహం దుష్కృతం కించిత్సృకృతం వా న చావదః ॥

శ్లో || శబ్దమధ్యే స్థితం తోయం ప్రామితం కేశవోపరి ।

అల్లలగ్నం మనుష్యాణాం బ్రహ్మపాత్యాదికం దహేత్ ॥

శ్లో || దేవ దేవ! జగన్నాథ! శంఖచక్రగదాధర! ।

దేహి రామ! మమానుజ్ఞాం తవ శీర్ష నిషేవనే ॥

శ్లో || లవ్వానుజ్ఞాం తతస్తేరై పాత్రస్తే యంత్రమాలిఖత్ ।

కుశైర్యూలం లిఖిత్వా తు వరేన్యంత్రమహావహమ్ ॥

శ్లో || అకాలమృత్యుహరణం సర్వవ్యాధినివారణం ।

సమస్తపాషక్షయకరం రామపాదోదకం శుభమ్ ॥

ఇతి శీర్షం గృహీయాత్ (ఏవేత్)

శ్లో || సాలగ్రామశిలాతోయమవీత్వా యన్తు మస్తకే ।

ప్రక్షేపణం ప్రకర్పిత బ్రహ్మహో సో నిగద్యతే ॥

శ్లో || విష్ణోః పాదోదకం పీతం కోటిజన్మామనాశనం ।

తదేవాష్టగుణం పాపం భూమౌ ఓందునిపాతనాత్ ॥

శ్లో || సాలగ్రామశిలాతోయం తులసీగంధమిశ్రితం ।

కృత్వా శక్తే ప్రామయంత్రీః ప్రక్షేపేన్నిజమూర్తని ॥

శ్లో || యూ దృష్ట్వా నిఖిలామసంమళమసీ న్పుష్పా వపుఃపావనీ

రోగఘ్న వ్యాధివందితాఽమలజలాపీతాఽతకత్రాసినీ ।

ప్రత్యాసర్తివిరామినీ భగవతః కృష్ణస్య సంరోపితా

స్యస్తా తచ్చరణే విముక్తి వలదా తస్మై తులస్యై నమః ॥

ఇతి తులసిం గృహ్ణాయాత్.

శ్లో॥ విశుద్ధజ్ఞానరూపాయ నమో రామాయ శార్వరీ !

అంతఃకరణసంశుద్ధిం దేహి మే రఘునాయక ॥

శ్లో॥ కృష్ణాయ వాసుదేవాయ వారః పరమాత్మనే ।

ప్రణతశ్చేకనాశాయ గోవిందాయ నమోనమః ॥

శ్లో॥ ఏకోఽపి కృష్ణస్య కృతప్రణామో దశాశ్వమేదావబృధేన తుల్యః ।

దశాశ్వమేదీ పునరేతి జన్మ కృష్ణ ప్రణామో నపునర్భవాయ ॥

అథ యదాశక్తి బ్రాహ్మణసువాసినీ పూజాయిత్యా మృష్టాన్న దక్షిణ తాంబూ
లారి దానైస్సంతోషయిత్యా ప్రణమేత్.

శ్లో॥ శ్రీకాలమేకకాలం వా యః కుర్యాదేవమన్వహం ।

వర్షమాత్రేణ రాజా స్యాదంతే ముక్తిమవాప్నుయాత్ ॥

శ్లో॥ అరాధనాఽనమర్థేశ్చేత్ దద్యాదర్చనసాధనం ।

యో దాతుం నైవ శక్నోతి కుర్యాద్దాననిషిక్షణమ్. ॥

శ్లో॥ నైకం చ యస్య విర్యేత సోఽథో యాతి స సంశయః ।

తస్మాత్సర్వ ప్రయత్నేన కుర్యాద్రామార్చనం బుధః ॥

శ్లో॥ యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।

తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ! రామచంద్ర నమోఽస్తుతే.

ఇతి భగవతః శ్రీరామచంద్రస్య దశావరణార్చనావద్దతిః

అనంతరం స్వసంప్రదాయానుసారేణ శ్రీమద్రామాయణపారాయణమారభేత్.

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవ కల్పః

పారాయణస్తవకః

శ్రీమద్రామాయణ నవాహ్నికపారాయణక్రమః

పారాయణే సాధారణ నియమాః

పాఠమారభ్య సర్గమేకం నమాన్యైవ విరమేత్. సర్గమధ్యే పాఠవిరామో
న విధాతవ్యః. సర్గస్య మధ్యే పాఠోఽవరుద్ధశ్చేత్ తదా పునస్సర్గస్వారం
భాదేవ పాఠః ప్రారంభణీయః. మధ్యమన్వరేణ మన్వన్తముచ్చార్య శ్రద్ధయా
ప్రీత్యా ■ రామాయణస్య పాఠః కరణీయః గీతినా శిరః కంపినా - శీఘ్ర
కారిణా అర్థమణానతా ■ నైవ పాఠో విధాతవ్యః. సంధ్యాకాలే పాఠవిశ్రామః
కర్తవ్యః. సర్వత్ర సర్గాదిరేవపారాయణోపక్రమః సర్వత్రసర్గాంతే విశ్రామః.

అత్ర ప్రమాణాని:-

శ్లో || మాధుర్యమక్షరవ్యక్తిః పదచ్ఛేదస్తు మన్వరః ।

ధైర్యం లయసమర్థం ■ షడేతే పాఠకా గుణా ||

శ్లో || గీతి శీఘ్ర శిరఃకంపీ తదా లిఖితపాఠకః ।

అనర్థక్షోఽల్పకంఠశ్చ షడేతే పాఠకాధమాః

శ్లో || యావన్న పూర్యతేఽర్థాయస్తావన్న విరమేత్ పఠన్ ।

యది ప్రమాదాదధ్యాయే విరామో భవతి ప్రియే ।

పునరధ్యాయమారభ్య పఠేత్సర్వం ముహూర్తమహి ||

శ్లో || అజ్ఞానాత్ స్థాపితపాస్తే పాఠేవ్యర్థవలం ద్రువమ్ ।

నమానసే పఠేత్స్తోత్రం వాచికం తు ప్రశవ్యతే ||

శ్లో || ఉచ్చైః పాఠం నిషిద్ధం స్యాత్ త్వరాం చ పరివర్ణయేత్ ।

శుద్ధేనాచలచిత్రేన పఠితవ్యం ప్రయత్నతః ||

శ్లో || కణ్ఠస్థపాఠాభావే తు పునఃకోపరి వాచయేత్ ।

న స్వయం ప్రకటన వాదావ్యాజిపిం ॥
 శ్లో ॥ పుస్తకే వాచనం శస్త్రం సహస్రబింబం యది ।
 తతోమ్యానస్య తు భవేత్ వాచనం పుస్తకం వివా ॥

అథ సవాహపారాయణశ్రవణోచితః కాలః

శ్లో ॥ చైత్ర మాసే శార్దూలే చ పితే వక్ష్యే వాచయేత్ ।
 సవాహం సుమహాపుణ్యం శ్రోతవ్యం చ వ్రతయేత్ ॥
 సంవత్సరం దినమూర్త్యం రామాయణకథామృతమ్ ।
 సవాహశ్రవణేనైవ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ (రామకాండ శ్లోకం)

అథ సాధకః అచమ్య, దేశకాలౌ సంకీర్త్య, సంకల్పం కుర్యాత్.

ఓం అన్య శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణ మహామంత్రస్య భగవతే వాల్మీ
 ఋషయేనమః శిరసి - అనుష్టుప్ చుండవే ముఖే - శ్రీసీతారామ
 చంద్రవరప్రహ్లాదరమాత్మనే దేవతాయైనమః హృది - అభయం సర్వభూతేభ్య
 ఇతి దీదాయనమః గుహ్య - అంగుల్యగ్రేణ తాన్ పాన్యామితిశక్తయేనమః
 పాదయో - ఏతద్వైభవం దివ్యమితికీలకాయనమః వాభౌ - భగవాన్నా
 రాయదో దేవ ఇతి తత్త్వమ్ ధర్మాత్మా నత్యపందభృత్యస్త్రం - శ్రీసీ
 తారామచంద్ర వరప్రహ్లాదరమాత్మనః ప్రసాదేన పురుషార్థచతుష్టయ
 సిద్ధ్యర్థే పాతే వినియోగః

ఓం ॥ శ్రీం ॥ రాం ॥ అపరామపహర్తారం అన్లష్టాభ్యాంనమః
 ఓం ॥ శ్రీం ॥ రిం ॥ తద్దపిభ్యాం నమః
 ఓం ॥ శ్రీం ॥ రూం ॥ సర్వసమృదాం మధ్యమాభ్యాం
 ఓం ॥ శ్రీం ॥ రైం ॥ లోకాభిరామం అనామికాభ్యాం నమః
 ఓం ॥ శ్రీం ॥ రౌం ॥ శ్రీరామం కుష్మికాభ్యాం నమః
 ఓం ॥ శ్రీం ॥ ॥ భూయోభూయోనమామ్యహం

- కరతలకరవృష్టాభ్యాం నమః

ఏవం పృథయాదివ్యాసం కృత్వా

శ్లో || బ్రహ్మ స్వయంభూర్యగవాన్ దేవాశ్చైవ తవస్యః
దిశస్త మే సర్వ దేవాస్సర్విగణాస్తేహ ||

ఇతి దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

శ్లో || వామే భూమి సుతా ... .. భద్రే శ్యామలమ్

శ్లో || వాత్మీకిరిసంభూతా రామపాగరణామినీ ।

పునాతి భువనం పుణ్యా రామాయణ మహావదీ ॥

శ్లోకపారనమూర్త్యం వర్ణకల్లోలనంకులమ్ ।

కాండానాహమహామీనం వందే రామాయణార్ణవమ్ ॥

శ్లో || ఓం సదాశ్రవణమాత్రేణ పాపిపాం వర్ణతిసదే ।

ఋభే రామకథే తుల్యం గంధమద్యసమర్పయే ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే శ్రీమద్రామాయణాయ

నమః శ్రీగంధం సమర్పయామి

శ్లో || ఓం చాలారి వృక్షాండేన సర్వలోక ముఖవ్రదః ।

రామాయణమహోదార! పుష్పం తేఽద్యసమర్పయే ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే శ్రీమద్రామాయణాయ

నమః సుగంధ పరిమళ సంవాసితం సువర్ణపుష్పం సమర్పయామి

శ్లో || ఓం యస్మైకశ్లోకపారస్య ఫలం సర్వఫలారికం ।

తస్మై రామాయణాయార్థ దళాంగం ధూవమర్పయే ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే శ్రీమద్రామాయణాయ

నమః దళాంగధూవమాహ్రూవయామి

శ్లో || ఓం || యస్య శ్లోకే వ్రజేతారో వాత్మీక్యాది మహర్షయః ।

స్మై రామచరిత్రాయ పృథదీపం సమర్పయే ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే శ్రీమద్రామా

యణాయ నమః గోమృత దీపం సమర్పయామి

శ్లో || ఓం శ్రూయతే బ్రహ్మణో లోకే శతకోటిప్రసవైరం ।

రూపం రామాయణపాఠ్య తస్మై నైవేద్యమర్చయే ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే శ్రీమద్రామా
నుజాయ నమః అమృతోపమం నైవేద్యం సమర్పయామి

తదనువక్ష్యమాణానాం రామాయణకవచ మంగళశ్లోకానాం పాఠం
కృత్వా రామాయణపారమార్థేత -

ఓం నమోఽష్టాదశతత్త్వరూపాయ రామాయణాయ- మహామంత్రస్వ
రూపాయ - మానిషాదేతి మూలం శిరోఽవతు - అనుక్రమణికాక్షిణం ముఖ
పవతు ఋష్యశృంగోపాఖ్యానమృషి- ద్విహ్వమవతు తానకీలల్లభోఽనుష్టుప్ -
భంధోఽవతుగలమ్ - కేకయ్యాజ్ఞా దేవతా హృదయమవతు - సీతాబక్ష్య
కానుగమన శ్రీరామ - హర్షా, ప్రమాణం జరయవతు - భగవద్భక్తిః -
ప్రేరయతు మే మధ్యమ్ - శక్తిమాన్ దర్శ్యమునీనాం పాలనం మమోరూ
క్షతు- మారీచవచనం ప్రతిపాదనమవతు పాదౌ - సుగ్రీవమైత్రమర్థోఽవతు
కృనౌ - నిర్లయో హనుమచ్ఛేష్టాఽవతు బాహా - కర్తా సంపాతిషక్తో ధమోఽ
వతు స్కంధౌ - ప్రయోజనం విజీషణరాజ్యం గ్రీవామవతు- రావణవధ
వ్యరూపమవతు కర్ణా - సీతోద్ధారో ఒక్షణ మవతు వాసితే - అమోఘస్తవ
సంస్తవోఽవతు జీవాత్మానం - నయఃకాల ఒక్ష్యుణసంవాదోఽవతు వాఙ్మి -
జరణేయం శ్రీరామాది ధర్మం సర్వాంగం మమవతు - (ఇతి బృహత్సర్వ-
సూత్రే షోడశాంశే వంశవింశతితమేఽధ్యాయే ప్రోక్షం శ్రీరామాయణ కవచం ప్రతిదినం
శతకృతేన ప్రవమదిసే త్వవశ్యం వరేత్.)

అథ స్వసంప్రదాయామపారేణ మంగళశ్లోకాన్ వరేత్ -

ప్రథమవాసరచర్యా

■ తపస్పూర్వాయనిరత మిత్యారభ్య ప్రథమసర్వాంతం పరిత్యా, కోశో
రి లమువూహం కృత్వా భక్త్యభోజ్యాదికం మహాన్నివేద్య పృథాక్తవ
శ్చాసహస్రదీపనీరాజనం దత్వా ప్రథమ వాసరే సమనుష్ఠితాం పరిపిష్యాం
హవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే సమర్ప్య ఋత్విహ్వాగ్రి

హృదయైః బాంధవైః రిష్టవత్సైశ్చ భుంజీత. రాత్రా శ్రీరామ నవాననామార్చన
రాక్షసచారవహితాం మహాపూజాం కృత్వా, యథావిధి శ్రీరామమనుస్మరన్
శయనాదికం నిర్వర్తయేత్.

ద్వితీయ వానర చర్య

బ్రాహ్మ ముహూర్తే చోత్తాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామన
వాననామార్చన నహితాం దశావరణపూజాం కృత్వా కదళీఫలాని నివేద్య
బాలకాక్షే ద్వితీయసర్గా త్పారాయణ మారభేత్. తత్ర యజ్ఞపురుష పాయస
ప్రదాన కథానమయే షోడశసర్గాంతం పారాయణం కృత్వా లఘు పూజాం
కృత్వా అత్ర పుష్పార్చన నమయే శ్వేతవంకజకుసుమైః శ్రీవిష్ణోః అష్టోత్తరశత
నామావల్యైర్భర్త్య పాయసాన్నం నివేద్య నీరాజయేత్. ■■■ నవద
శసర్గారాభ్య శ్రీరామచంద్ర జననకథానమయే అష్టాదశసర్గాంతం పఠిత్వా
లఘుపూజాయాం శ్వేతైః కృష్ణైర్వా అగస్తీకుసుమైః శ్రీమదధ్యాత్మరామా
యణాం తర్గత శ్రీరామజన్మకథోద్భుతనామావల్యైర్భర్త్య శుంఠీ చూర్ణం
సీతాయుక్తం ఖండశర్కరయూ యుతం దుగ్ధం నివేద్య నీరాజయేత్.

తత ఏకోనవింశతితమ సర్గారాభ్య సుబాహువధకథానమయే త్రింశతిత
మసర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాయాం మందారకుసుమైః శ్రీరామాష్టోత్తరశత
నామావల్యైర్భర్త్య అగ్నిశిఖానందానితం మసీ భూతం దుగ్ధం వ్రస్తమాత్రం
నివేద్య - నీరాజయేత్.

అథ - ఏకత్రింశతితమసర్గారాభ్య శ్రీసీతారామకల్యాణకథా నమయే
త్రినవతితమసర్గాంతం పఠిత్వా శ్రీసీతారామకల్యాణానుగుణాం పూజాం
కృత్వా మాలతీకుసుమైః శ్రీకల్యాణరామ నామావల్యైర్భర్త్య, పుత
పాచితభక్త్యైవి దివ్యాన్నాని చ నివేద్య చతుర్వింశతి సంఖ్యాకాః యథాశక్తి
సువాపిర్యా నమభ్యర్త్య నీరాజయేత్.

తతశ్చతుస్తవతితమ సర్గారాభ్య బాలకాక్షాంతం పారాయణం కృత్వా
శ్రీరామ నవాననామార్చన మహావివేదన మృతాక్షవర్తికా నవాననీన నీరాజన

సృత్య గీతాద్యనేకోపచారసహితాం మహావ్రాజాం కుర్యాత్.

తృతీయ వాసర చర్యాః

బ్రాహ్మ ముహూర్తే చోత్తాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామ సహస్ర నామార్చనసహితాం దశావరణవ్రాజాం కృత్వా కదలీఫలాని నివేద్య నీరాజనం దత్వా అయోధ్యాకాండపారాయణమారభ్య సుమంత్రాగ్రహకథా- సమయే పంచశ్రీంశతితమసర్గాంతం పఠిత్వా అమువ్రాజాం కృత్వా మరునకవల్లెః శ్రీరామరహస్యోక్త శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావల్యాఽభ్యర్చ్య అండశర్మరా మిత్రతనవసీతం మధురమోదకాంశ్చ నివేదయేత్.

తతః షట్శ్రీంశతితమసర్గాదారభ్య శ్రీరామ గుహ సమాగమకథాస మయే పంచాశత్తమసర్గాంతం పఠిత్వా అమువ్రాజాం కృత్వా దమనకవల్లెః శ్రీ విష్ణ్వష్టోత్తర శత నామావల్యాఽభ్యర్చ్య వానావిధ మధుర ఫలాని నివేద్య - నీరాజయేత్.

తత ఏకవంచాశత్తమసర్గాదారభ్య శ్రీసీతారామ ఉక్ష్మణ చిత్రకూటప్ర వేశకథాసమయే షట్పంచాశత్తమసర్గాంతం పఠిత్వా- అమువ్రాజాం కృత్వా జాతీకుసుమై శ్రీరామతారకమంత్రవర్ణయంత శ్రీరామాష్టోత్తరశత నామా వల్యాఽభ్యర్చ్య లికుచరపాదనం (దబ్బనిమ్మపండ్లరసముతో పులిచోర) నివేద్య నీరాజనం చ దత్వా పారాయణం సమాప్య శ్రీరామసహస్రనామా ర్చన, మహావివేదన, పృతాక్షవర్తికా సహస్రదీపనీరాజనసృత్యగీతాద్యనేకోపచార సహితాం మహావ్రాజాం కుర్యాత్.

చతుర్థ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మ ముహూర్తే చోత్తాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామసహస్ర నామార్చన సహితాం దశావరణవ్రాజాం విధాయ- కదలీఫలాని నివేద్య నీరాజయేత్.

■ సప్తపంచాశత్తమసర్గాత్ పారాయణమారభ్య శ్రీరామ భరత

నమాగమ కథానమయే వికోనశతతమసర్గాంతం పరిత్యా లముపూజాం కృత్వా
వద్యపుష్పైః శ్రీస్వపింహస్తోత్రరశత నామావల్యాభ్యర్చ్య - మృతపాపిణాన్
మదురాన్, ■ మోదకాన్నివేద్య, వీరాచయేత్.

తతశ్శతతమసర్గాదారభ్య శ్రీరామ పాదుకావల్పార్చనక సమయే వంచద
శోత్తరశతతమసర్గాంతం పరిత్యా సువర్ణ రజత తామ్రాదినావిర్మితే - శ్రీస్వ
ప్తిక ధ్వజ సుధాకలతపత్ర వజ్రాంకుశాంబురుపా కల్పక శంఖ చక్రాది పర
మైశ్వ చిహ్నైరంజితే శ్రీరామ పాదుకే ద్వాస పూర్వకం వంచామృతాద్వై
వంచనూక్తై రభిషిచ్య తులసీ మాలతీ జాతీకుసుమాద్వై పాదుకానామా
వల్యాభ్యర్చ్య, దాడిమ వనస కదల్యాదీని పలాని నివేద్య దశ బ్రాహ్మణాన్
భోజయిత్వా వీరాచయేత్. తతః ధోడశోత్తరశతతమ సర్గాదారభ్య అననూయా
సీతా నంబాషణ కథానమయే అష్టాదశోత్తరశతతమ సర్గాంతం పరిత్యా
లముపూజాం కృత్వా కుంకుమ మందార కుసుమైః శ్రీ సీతారామాష్టో
త్తరశత నామావల్యాభ్యర్చ్య మవాపిసీ వస్త్రమాల్యగంధాదిభిరలంకృత్య
సమృతం పాయసం వివేద్య వీరాచయేత్.

■ వికోనవింశత్యుత్తర శతతమ సర్గాదారభ్య అయోధ్యాకాండాంతం
పారాయణం కృత్వా నానావిధపుష్పైః శ్రీరామసహస్రనామార్చన మహావివే
దస మృతాక్షపత్రికానాస్ర దీపవీరాచన స్మత్య - సీతా ద్యనేకోపచార సహితాం
మహాపూజాం కుర్యాత్.

వంచమ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మ ముహూర్తే చోత్తాదు నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామసహ
స్రనామార్చన సహితాం దశావరణ పూజాం కృత్వా కదలిపలాని నివేద్య
వీరాచనం దత్వా అరణ్యకాండ పారాయణమారభేత్. తత్ర ఖరసంహరణ
కథా నమయే త్రింశతితమసర్గాంతం పరిత్యా చామంతికాపుష్పైః శ్రీమద్భాగ
వతాంతర్గత గజేంద్రకృత శ్రీవిష్ణువైవనామావల్యాభ్యర్చ్య శర్కరావహితం
నారికేళం వివేద్య వీరాచయేత్. తతః ఏకత్రింశతితమసర్గాదారభ్య జూజాయు

మోక్షప్రదాన- కథానమయే అష్టాష్టతమసర్గాంతం పఠ్యా ప్రవాళకుసుమైః
 దిల్యదరైః శ్రీకృష్ణార్జునైః శతనామావళ్యాభ్యర్చ్య మధురాణి ద్రాక్షాపలాని
 నివేద్య సీరాజయేత్. తతః నిర్వహంతతితమ సర్గాదారభ్య శ్రీరామభక్త్య
 గాఢ్యాం శబరకృత పూజాంకీకార కథానమయే చతుస్సప్తతితమ- సర్గాంతం
 పఠ్యా నానార సుగంధిసుమైః తులసీ దిల్యదరాలిభిః శ్రీవిష్ణు సహస్ర
 నామావళ్యాభ్యర్చ్య కందమూల మాతులుంగవలాని నివేద్య సీరాజయేత్.
 తతః పంచసప్తతితమ సర్గాదారభ్య అరణ్యకాండాంతం పారాయణం కృత్వా
 నానావిధకుసుమైః శ్రీరామసహస్ర నామార్చన మహానివేదన పుతాక్షవర్తికా
 సహస్రసీధవీరాజన నృత్య కీతాద్యనేకోపచారసహితాం మహాపూజాం కుర్యాత్.

షష్ఠ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మ ముహూర్తే చోక్తాయ సిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీ రామ
 సహస్ర నామార్చన దశాపరణపూజాం కృత్వా శ్రీ రామ సహస్ర నామా
 వళ్యాభ్యర్చ్య కదళీపలాని నివేద్య సీరాజయేత్. తతః మిష్కింవా కాణ్డపానా
 ముగ్ధమారభ్య శ్రీరామ పాసుమత్సమాగమ కథానమయే తృతీయ సర్గాంతం
 పఠ్యా, సప్తావర్త ద్రోణపుష్ప కర్ణకార తులసీదిల్యదిభిః శ్రీరామార్జునైః
 శత నామావళ్యాభ్యర్చ్య పుతపాచితాన్ చతుష్పత్తిమాదాపూపాన్ నివేద్య
 సీరాజయేత్.

తతః చతుర్దశసర్గాదారభ్య వాలిసంహార కథానమయే సప్తదశసర్గాంతం
 పఠ్యా లఘుపూజాం కృత్వా చంద్రైః మందారైర్వా శ్రీఽఽక్షీస్ససంహృష్ట
 త్తరశత నామావళ్యాభ్యర్చ్య విలామసీమితం శర్మారోదకం- ముద్గళకలాని
 చ నివేద్య - సీరాజయేత్.

అష్టాదశసర్గాదారభ్య మగ్రీవవల్మాభిషేక కథానమయే షడ్వంశతిత
 మసర్గాంతం పఠ్యా లఘుపూజాం కృత్వా తులసీ దిల్యదరైః మల్లికాపు
 ష్పైశ్చ శ్రీరామాయణామృత నామావళ్యాభ్యర్చ్య, తైలపాచిత చణకాన్,
 రసాంఘలాని నివేద్య, సీరాజయేత్.

తతస్సప్రపంచశతమనర్గాదారభ్య కిష్కిన్వాకాణ్డాంతం పారాయణం కృత్వా
నానావిధ కుసుమైః శ్రీరామనవాప్రవామూర్చన మహావివేదన మృతాంతవర్తిక
సహస్రదీప వీరాజన, వృత్యగీతాద్యవేకోపచార సహితాం మహాపూజాం కుర్యాత్

సప్తమవాసర చర్య

బ్రాహ్మ ముహూర్తే చోత్థాయ విత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామ
ప్రవామూర్చన సహితాం దశావరణపూజాం కృత్వా కదలిపలాని వివేద్య,
వీరాజయేత్.

■ సుందరకాండపారాయణమారభ్య, తత్ర వాసుమతస్సముద్రతరణా
నంతరం లఙ్కాప్రవేశ కథానమయే ద్వితీయనర్గాంతం పఠిత్వా, లఘుపూజాం
కృత్వా, తాంబూల వల్లపామూర్ల మాచీ పత్రైః శ్రీరామ రూప్యోత్తరాంత
ర్గత శ్రీరామనుదష్టోత్తర శతవామావల్యాఽభ్యర్చ్య, దధ్యోదనం, నవ్యంజనం
నవ్యనవవీతం వివేద్య, వీరాజయేత్.

తతః తృతీయ నర్గాదారభ్య, శ్రీవాసుమతో జానకీదర్శన కథానమయే
నంచదశ నర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా, కెతకీ, ననమల్లికా పుష్పైః
శ్రీరామ రూప్యోత్తరాంతర్గత శ్రీ వీతాష్టోత్తరశత వామావల్యాఽభ్యర్చ్య
పోషదంశకం (కఙ్జకాయలు - కరియలు) అష్టరసాన్నం వివేద్య వీరాజయేత్.

■ షోడశనర్గాదారభ్య శ్రీసీతాభగవతీహస్తే వాసుమతా శ్రీరామము
ద్రికాప్రదాన కథానమయే షట్ప్రపంచశతమనర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం
కృత్వా వాసుంత్రికా జాతీ చందక కుసుమైః శ్రీంలితాదేవ్యష్టోత్తరశత
వామావల్యాఽభ్యర్చ్య నగుడముద్గోదనం - మృతపాచితాని వివిధభక్ష్యుణి చ
వివేద్య వీరాజయేత్.

తతస్సప్రప్రపంచశతమనర్గాదారభ్య శ్రీవాసుమతా శ్రీరామహస్తే శ్రీసీ
తాభగవతీ చూడామణి ప్రదానమయే ఏకోన చత్వారింశత్తమనర్గాంతం పఠిత్వా
చంద్రకాంతకుసుమైః శ్రీరామాష్టోత్తరశత వామావల్యాఽభ్యర్చ్య గోక్షీరపా
చితం పశర్కరం ముద్గాన్నం వివేద్య వీరాజయేత్. తతశ్చత్వారింశత్తమ

సర్గాదారభ్య సుందరకాండాంతం పారాయణం కృత్వా - సహస్రనామార్చన మహావివేదన సహితం మహాపూజాం కుర్యాత్.

అష్టమ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మే ముహూర్తే చోత్థాయ విశ్వకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీ రామ సహస్ర నామార్చన సహితం దశావరణపూజాం కృత్వా కదంబలావి నివేద్య సిరాజయేత్. అథ యుద్ధకాండపారాయణమారభ్య సముద్రతటే శ్రీరామేణ విభీషణాయాభయప్రదాన కథాసమయే అష్టాదశ సర్గాంతం పఠిత్వా తులసీ బిల్వదళైః శ్రీరామ సహస్రనామావల్యాఽభ్యర్చ్య కుంభనారీకేశం శర్మరామిత్రతం నివేద్య సిరాజయేత్. తత ఏకోనవింశతితమసర్గాదారభ్య శ్రీరామ ఇక్ష్మణయో ర్నాగ్రాస్త్రబంధనిమోచన కథాసమయే పంచాశత్రమసర్గాంతం పఠిత్వా - అగస్తీకుసుమైః గరుడాష్టోత్తరశత నామావల్యాఽభ్యర్చ్య నద్యోగోడుగ్ధం నివేద్య సిరాజయేత్. తత ఏకవంశాశతితమసర్గాదారభ్య కుంభకర్ణనిధన కథాసమయే సప్తషష్ఠితమసర్గాంతం పఠిత్వా - లఘుపూజాం కృత్వా పున్నాగకుసుమైః శ్రీపాయగ్రీవాష్టోత్తరశత నామావల్యాఽభ్యర్చ్య - నారీకేశజలం - యథాలాభం ఐంబూఘలాన్యసి (అల్లవేరెడు వండ్లు) నివేద్య సిరాజయేత్.

తతః - అష్టషష్ఠితమసర్గాదారభ్య సమస్తకపివైన్యయుత శ్రీరామ ఇక్ష్మణయోః బ్రహ్మోస్త్రబంధననిమోచన కథాసమయే చతుస్సప్తతితమసర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా - శంఖపుష్పైః - అమలకవలైః - శ్వేత దూర్వాభిః - గీతాచార్య గోపాలకృష్ణ నామావల్యాఽభ్యర్చ్య - కవోష్ణం కాపిలం క్షీరం (కొద్దిగా వేడిచేసిన వల్లఅపుపాలు) నక్షత్రాన్ - సశర్మరం గోధూమచూర్ణం - ఐంబూదకాన్ (సుపువల ఉండలు) వివిధావి పలావి చ నివేద్య సిరాజయేత్.

తతః పశ్చాన్నెత్తతితమ సర్గాదారభ్య సప్తసప్తతితమసర్గాంతం పారాయణం కృత్వా, శ్రీరామ సహస్రనామార్చన మహావివేదన - పుష్పాక్షపర్తికాసహ

ప్రదీపసిరాజన - సృత్య - గీతాద్యవేకవచార - సహితాం మహాపూజాం
కుర్యాత్.

నవమ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మ ముహూర్త చోత్తాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామ సహ
ప్రసామార్చన సహితాం దళావరణ పూజాం కృత్వా కదలిపలాని నివేద్య
సిరాజయేత్.

అథ - అష్టనవతితమసర్గాదారభ్య మేమనాదనిధన కథానమయే ఏకనవ
తితమసర్గాంతం వరిత్వా లఘుపూజాంకృత్వా - కుంద (మొల్ల) కుసుమైః
వరాహస్తోత్రరశత నామావల్యాఽభ్యర్చ్య తిలాన్నం - దదిమందం (పెరుగు
మీదియట్టు) నివేద్య సిరాజయేత్.

తతోద్వినవతితమసర్గాదారభ్య రావణమూలబలనాశన కథానమయే చతు
ర్లవతితమ సర్గాంతం వరిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా జపాకుసుమైః (దాస
న్నపూపు) శ్రీవిష్ణుస్తోత్రరశత నామావల్యాఽభ్యర్చ్య చిత్రాన్నం నివేద్య
సిరాజయేత్.

తతః పంచవతితమసర్గాదారభ్య శ్రీమదాదిత్యపూదయస్తోత్ర మంత్రోప
దేశనమయే సప్తోత్తరశతతమ సర్గాంతం వరిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా అది
త్యపూదయస్తోత్రనామపతివాభ్యర్చ్య సప్తతం గుడాన్నం కోమలం నారికేళం
ఇక్షవం రసం (చెఱుకు పాలు) పీ నివేద్య సిరాజయేత్.

తతః అష్టోత్తరశతతమసర్గాదారభ్య రావణవేంపర కథానమయే ఏకాదశో
త్తరశతతమసర్గాంతం వరిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా కనకాంబరకుసుమైస్తులసీ
దలైః; శ్రీమద్రామాయణే యుద్ధకాండే సప్తదశోత్తరశతతమేనర్గే చతుర్ము
ఖబ్రహ్మణాకృత శ్రీరామనామావల్యాఽభ్యర్చ్య మృతపాచితగుడాపూపాన్
పంచాన్యోదశాన్ నివేద్య సిరాజయేత్.

తతో ద్వాదశోత్తరశతతమసర్గాదారభ్య విజ్ఞేయవల్పాదిషేక కథానమయే
పంచదశోత్తరశతతమసర్గాంతం వరిత్వా - రుద్రజటా-గోరీజటాకుసుమైః
చూడాక్షరవల్లపైః వారిద్రాక్షతైశ్చ శ్రీరామరవాస్తోత్రరాంతరత - అష్టోత్తర
శత నామావల్యాఽభ్యర్చ్య - మృతపాచితపూర్ణాపూపాన్ (పూర్ణబూరలు)

నివేద్య సీరాజమేత్.

తతః - ధోడశోత్తరశతతమసర్గాదారభ్య శ్రీసీతాయా అగ్నివ్రవేశకథాన మయే ఏకోనవింశత్సుత్తరశతతమ సర్గాంతం వరిత్యా లఘుపూజాం కృత్వా తాతీ చంపక పున్నాగ కుంకుమార్ద్యై “శ్రీం” ఓజసంపుటిత శ్రీసీతా ధోత్తరశత నామావర్యాఽభ్యర్చ్య - సవ్యసవనీతమశ్రితం క్షీరాన్నం నివేద్య సీరాజమేత్.

తతో వింశత్సుత్తరశతతమసర్గాదారభ్య వరివారేణసహ పుష్పకమారూ ఢస్య శ్రీరామస్య అయోధ్యానగరప్రవేశ కథాసమయే అష్టావింశత్సుత్తరశ తతమసర్గాంతం వరిత్యా శ్రీరామసహస్రనామార్చన మహానివేదన మృతా క్తవర్తికానవాస్రదీపసీరాజన పుత్య సీతాద్యసేకోపచారసహితాం మహాపూజాం కుర్యాత్.

దశమ వాసర చర్యా

బ్యాహ్మ మూహార్తే చోత్తాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామస హస్రనామార్చనసహితాం దశావరణపూజాం కృత్వా శ్రీరామసహస్రనామా వర్యాఽభ్యర్చ్య కదశీఫలాని నివేద్య సీరాజమేత్.

అథ యుద్ధకాండంతర్గత శ్రీరామ పట్టాభిషేకసర్గం శిరస్యంజలిమూ దాయేత్యారభ్య యుద్ధకాండంతం వరిత్యా శ్రీరామపట్టాభిషేకమహోత్సవం కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య అగస్త్యసంహితోక్తవ్రకారేణ శ్రీరామపట్టాభిషేకం కృత్వా తదంగత్వేన శ్రీరామసహస్రనామార్చన మహానివేదన, మృతాక్తవర్తి కానవాస్రదీప సీరాజన, రాజోపచార, కన్యకాష్టకోపస్థాపిత సీరాజన సహితాం మహాపూజాం సమాప్య ద్వాదశకృత్ ప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ పృత్వా ప్రార్థయేత్.

శ్లో ॥ యావదార్తలే చక్రం యావతీ చ వసుంధరా ।

తావద్వర్తనపాస్రాణి స్వామిత్యమవధారయ ॥

ఏవం త్రివారం వరేత్.

ఇతి శ్రీమద్రామాయణ సహస్థికపారాయణ క్రమః.

శ్రీసీతామహాత్మ్యే నమః

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః

ఉత్సవస్తబకః

శ్రీసీతాజన్మోత్సవవిధి.

చైత్రశుక్లాష్టమ్యాం రాత్రా సీతా జన్మోత్సవః కార్యః. తస్మిన్ దినే ప్రాతః పూజాం మూర్ధ్యాహ్నికేం పూజాం చ యథావిధి నిర్వర్త్య పారిద్రాష్ణ ముద్గాష్ణ గుడాష్ణ క్షీరాష్ణ దధ్యష్ణాది చిత్రాష్టై రాత్యాఽపూపాదిది ర్యథావిధవం మవాసినీః బ్రాహ్మణాన్వృణయిత్వా తద్రాత్రానపి మవాసినీః బ్రాహ్మణానా హౌయ స్రథమం గుడోదక శర్కరోదక నారికేఢోదక క్షీరాదికం ద్రవద్రవ్య జాతం ద్విశీయం శుష్కులీ మాషాఽపూప మోదక చణకాద్యుపహారజాతం ద్రాక్షేక్షు రంభావారికేలాది ఫలజాతం కమల కల్పార కరవీర జపామల్లికా దికుసుమమాలా శ్రీచందన కస్తూరీ కుంకుమాది నుగంధ ద్రవ్యజాతం చ సంపాద్య ధూపవర్తిబిందీపపుక్షైః దీపాదర్శకుంభైర్యథావిధవం మంటప మలం కృత్య దీపమాలా అభిషేక ప్రత్యూర్ణ వారనారీభిర్బుత్య గీతాదికం కారయన్ సీతా జన్మోత్సవం కుర్యాత్.

తత్రాఽయం ప్రయోగః :- అదౌ శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణాంతర్గత సీతాజన్మకథాం పఠిత్వా నవమీకో యజమానః అచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకాలా సంకీర్త్య శ్రీరామనహిత సీతామహాత్మ్యే దేవతాముద్దిశ్య శ్రీరామ నహిత శ్రీసీతామహాత్మ్యే దేవతా ప్రీత్యర్థం శ్రీసీతాజన్మోత్సవ ప్రయుక్త

పోడశోపచారమూహం కరిష్యే - తదంగ గణపతి విష్ణుకేస శంఖ
 మూహం కృత్వా. సేతా మూలమంత్రేణ శంఖోదతేన పూజాద్రవ్య కుద్ధిం
 విదాయ అత్యానం చ ప్రోక్ష్య పుష్పం గృహీత్వా సేతాం ట్యాయత్ -
 మూలాధారాదాద్రప్యారంధ్రం జ్వలంతీం జ్వలదనలవిధాం వరచిద్రూపాం
 ప్రకాశలపారిం శక్తిత్రయాత్మికాం మూలవ్రక్కరిరూపిణీం సేతాం విభావ్య
 పుష్పాంజలావాసీద్యః ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీసేతామహాలక్ష్మై పాంగాయై
 విదమాః పుత్రకాయై వస్త్రాధరణ భూషితాయై పుష్పాంజలిం కల్పయామి
 ముని - శ్రీ మూర్తే సంయోజ్య పుష్పాంజలిం దత్వా నర్తనమయ కమల
 కర్ణికా పీఠస్థిత నిర్విశేష వరప్రహృత్యక శ్రీరామవామాంకే హిరణ్యవర్ణాం
 వారిణీ మితి సేతామావాహయేత్.

ఓం హిరణ్యవర్ణాం వారిణీం . . . . . శాతవేదో మమావహ.
 ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామ నహిత శ్రీ సేతామహాలక్ష్మై
 అవాహనం సమర్పయామి .

శ్రీం || సేతే వర్వజగన్మాతః శ్రీరామానందదాయవి ।
 యానత్ పూజాం సమూహ్యైహం తావత్త్వం సుస్థిరా భవ ॥

ఇతి సమ్ముఖీకృత్య.
 ఓం తాం మ అవహ . . . . . పురుషోనహం ।
 ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సేతామహాలక్ష్మై నమః
 దివ్య రత్నసంహాననం సమర్పయామి.

ఓం అశ్వపూర్వాం . . . . . దేవీజన్మతాం
 ఓం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సేతామహాలక్ష్మై
 పాదమో పాద్యం సమర్పయామి.

ఓం కాంసోస్మితాం . . . . . శ్రియమ్.
 ఓం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సేతామహాలక్ష్మై నమః
 హస్తేష్వర్ణ్యం సమర్పయామి.

ఓం చంద్రాం నైభాపాం . . . . . త్వాం పృణే.
 ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సేతామహాలక్ష్మై నమః

ములే అచమనీయం సమర్పయామి.

ఓం అదిత్య వర్ణే . . . . . అఽక్ష్యే.

అప్యాయస్వేత్యాదిర్మంత్రైః పంచామృతస్నానం ఉద్ధేదకేన దివ్యమం
స్నానం ఓం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
శుద్ధోకస్నానం సమర్పయామి. స్నానానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.

ఓం ఉరైశ్చమాం . . . . . దదాతుమే.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
సకంచక్రప్రాసరణ దివ్యకౌసుంభాంబరం సమర్పయామి.

ఓం క్షత్రిపాసామలాం . . . . . మేగృహత్ ।

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః ।
మంగళసూత్ర పాదాంగుళ్యాభరణ వార మామృత కేయూర కటక కాంచీదా
నూర్చి సంపదవిష్ణుత్పాదభరణాని సమర్పయామి ।

ఓం గండర్వారాం . . . . . శ్రియం.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
కన్నూరీ కర్ణమ కర్పూర కుంకుమాది సుగంధిమిశ్రితం తివ్యచందనం సమ
ర్పయామి.

రత్నాక్షతైస్త్రాం . . . . . తండులైర్వా.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
రత్నాక్షతాన్ సమర్పయామి.

ఓం అహరివహ్నై . . . . . విశ్వం.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
పారిద్రాచార్ణం సమర్పయామి.

ఓం యాగుంగూర్యాపి . . . . . స్వస్తయే.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
కుంకుమ విలేపనం సమర్పయామి.

అచునేతే . . . . . ఇమే.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః

నుగంధ మునుగ వలవాన ద్రవ్యాణి సమర్పయామి.

ఓం మునుగ కమమూకూతిం . . . . . మునుగ.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
మల్లికా మాలతీ చందకాకోక చూత పున్నాగ కమలారి పుష్పమాలికా
సమర్పయామి. అనంతరం శ్రీసీతాఅర్చోత్తర శత, సవాన నామధర్వా
ప్రపూజయేత్.

ఓం కర్ణమేన ప్రతాభూతా . . . . . వద్యమాలిపిం.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
ధూపమామ్రానయామి.

ఓం ఆపః స్వజంతు . . . . . మే కులే.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః దీపం
దర్శయామి. ధూప దీపానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి. తతః
తురశ్రం మండలం కృత్వాఽలంకృత్య తదుపరి సువర్ణ రజతారి భాజన
భరితం ఖండ లద్దుక శమ్మల్యపూపాద్యుపహారతాతం, కదలీ ద్రాక్షా నారి
కేళాది ఫలతాతం గుడ్డోదక శర్కరోదక నారికేళోదక క్షీరాదికం నైవేద్యం
నిధాయ శ్రీసీతా మూలమంత్రేణ ప్రోక్ష్య తేనైవాదిమంత్ర్య.

ఓం అర్ఘ్యం పుష్కరిణీం . . . . . మమావహ.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
మహానైవేద్యం సమర్పయామి. మధ్యే మధ్యే పానీయం సమర్పయామి.

ఓం అమృతాపిధానమసీతి ఉత్తరాహారం సమర్పయామి. బాస్త్ర ప్రక్షా
ళయామి. ముఖం ప్రక్షాళయామి. గాంధూషికార్థం జలం సమర్పయామి.
పాదౌ ప్రక్షాళయామి. శుద్ధ అచమనీయం సమర్పయామి చందనేన కరోద్వ
ర్తనం సమర్పయామి.

ఓం అర్ఘ్యం యః . . . . . మమావహ.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామనహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
దివ్యతాంబూలం సమర్పయామి

ఓం హిరణ్యదూపస్స . . . . . మస్త్యే.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
సువర్ణపుష్ప దక్షిణాం సమర్పయామి.

ఓం శరణం ఫలం మయాదేవి స్థాపితం పురతస్తవ

మే మనలావాప్తిః భవేజ్జన్మని జన్మని.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతాభగవత్యై ఋతు
ఫలాని సమర్పయామి

ఓం తాం ము అవహ . . . . . పురుషానహం.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
సీరాజనదీపం సమర్పయామి.

ఓం యశ్శుచిః ప్రయతో భూత్వా . . . . . జనేత్ ।

ఓం సహస్రశీర్షం దేవం . . . . . సదాశివోం.

ఓం జాతవేదసే . . . . . ప్రచోదయాత్.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
దివ్య మంత్రపుష్పాంజలిం సమర్పయామి.

ఓం సర్వావనే . . . . . శ్రీవారాయణి నమోస్తు తే.

ఇందివరదశ్యామో రామో రాక్షసలోచనః మావనే వర్తతే యస్యా
స్తాం సీతాం ప్రణమామ్యహం.

ఓం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
అత్మప్రదక్షిణ సమస్కారాన్ సమర్పయామి.

ఓం అవహంతి వితన్వానా కుర్వాణాచీరమాత్యనః

వాసాగ్ంసి మమ గావశ్చ

అన్నపానే చ సర్వదా తతో మే శ్రియమావహ

లోమశాం వశుభిస్సహ స్వాహా

ఇతి సంప్రార్థ్య సంభవే పీతోపనిషదం వతిత్వా చతుర్వేద పారాయణ
పురాణ వఠవ శ్శత్ర గీత వాద్య చత్రచామరాది రాక్షోపచారాన్ సమర్ప్య
యన్య స్మృత్యాచ . . . . . తదస్తు మే ।

అనేన శ్రీసీతామహాఽష్ట్యజన్మోత్సవ పోడకవచారపూజనేన భగవతి నర్వా
 త్మికా శ్రీ సీతామహాఽష్ట్య మస్రీతా మననన్నా వరదా భవతు.

ఇతి సీతాయై పూజాంనమర్చ్య
 సువాసిసీ పూజాం కుర్యాత్.

ప్రాక్షమంత్రితాం అభ్యంజనాదిదిస్సంస్కృతాం పోడకాబ్జ ప్రభృతి అత్రిం
 శర్వర్షాం దీక్షితాం భక్తాం అన్యైస్సృజక్షదైరలంకృతాం సువాసిసీం అనీయ
 ప్రక్షాలితపాదాం అననే నమువనేశయేత్. సాచేదదీక్షితా తరైషకోధనవిధిః
 శ్రీసీతామూలమంత్రేణాభిమంత్రిత శంఖోదకేన ప్రోక్ష్య. శాంతిరస్తు ॥నం
 చాస్తు. ప్రణశ్యత్యశివం చ యత్. యత వివాగతం పాపం తత్రైవ
 ప్రతిగచ్ఛతు. ఇత్యుచ్చార్య తస్యా కర్ణే శ్రీమితి ష్ట్యబీజం ఐపిత్వా తాం
 సీతారూపాం విభావ్య శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై అముకం కల్పయామి నమః
 ఇతి పారిద్రా కుంకుమ శ్రీ చందన పుష్పమాలా దూప దీప వైవేద్యాదీని
 దత్వా నతి విభదీ వసు వననాభరణాదీని దత్వా ప్రధమం గుడోదక శర్కరౌ
 ■ నారికేళోదక క్షీరాదికం ద్వితీయం చ చణక ఉపాహార ఫల తాంబూల
 దక్షిణాదికం దత్వా ■ సంతోష్య అన్యైస్సృవాసిసీ ర్హరిద్రా కుంకుమ
 చందన పుష్పమాలాదిభిః పూజయిత్వా - అనన్తరం బ్రాహ్మణ పూజనం
 కృత్వా మంగళగీత డోలాగీత నృత్యవాదిత్రైర్యుహోత్సవం కుర్యాత్. వివం
 భక్త్యై శక్త్యై శ్రద్ధయా చ విత్తశార్యవర్జితః సీతాంమహాఽష్ట్యమ్ జగన్మాతరమా
 రాధ్య ఇహ భోగానీష్ఠితాన్ భుక్త్వా అంతే తత్కృనయా మోక్షసామ్రాజ్యం
 గచ్ఛతి సీతామహోత్సవ విధిః.

శ్రీసీతారామచంద్రాభ్యుదయస్తు

శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీరామ జన్మోత్సవవిధి:

చైత్ర శుక్ల సవమ్యాం ప్రాతః పూజాం కృత్వా, శ్రీరామజన్మోత్సవం కరిష్యమాణః సవత్సరే యజమానః శోభనమంటవం వ్రవిశ్య తత్రసువ ద్లాది నిర్మితాం దోలాం బద్ధ్వా నోచేత్తస్మిన్ పేరే వా తీర్థజలపూరితకలశం సంస్తాప్య తదుపరి తండులపూరిత పూర్ణపాత్రం నిధాయ తస్మిన్ కుంకు మేనాఽష్టదిగ పద్మం లిఖిత్వా తన్మధ్యే కర్ణికాయాం దశరథకౌసల్యాఽ కగతాం బ్రాత్రాదిసహితాం యదాశక్తి సువర్ణేన కృతాం శ్రీరామ వ్రతిమాం సంస్తాప్య - నోచేత్స్వలగ్రామాదికం సంస్తాప్య - అష్టదళాదిషు భౌతాద్యావా హనార్థం పూగీపలాదికం నిధాయ. తత్సమీపే శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణ కోశం సంస్తాప్య - జన్మోత్సవం కుర్యాత్. తదిత్తం - హస్తేన దక్షిణ పల తాంబూలాదికం గృహీత్వా ఉత్తాయ 'నమస్సదనమితి' పరిషదమువస్తాయ

౬౦ నమస్సదసే నమస్సదసస్సతయే నమస్సఖీనాం పురోగాణాం చక్షుషే నమో దివే నమః పుద్గివ్యై.

ఏతచ్ఛుభ మంటపాంతస్థిత విద్యన్యహోజనాః శ్రీరామజన్మోత్సవం కర్తుం మమయోగ్యతా సిద్ధిరస్మితి భవంతో బ్రువంతి ఇతి ప్రార్థ్య - తాన్ దక్షిణ తాంబూలాదినా పూజయిత్వా యోగ్యతాసిద్ధిరస్మితి తైరనుగృహీతా ఉపవిశ్య అచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకాలా సంకీర్త్య - మమ శ్రీరామ ప్రసాదేన అయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం పుత్ర పౌత్రాద్యవిఘ్నైః సంతానావాప్త్యర్థం ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధపల పురుషార్థసద్వృత్తం శ్రీరామచంద్ర ప్రీత్యర్థం శ్రీరామజన్మోత్సవం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య. |||| అచార్య బ్రహ్మణౌ ద్వా ఋత్వికౌ వృణుమాత్. యథా అస్మిన్ శ్రీరామజన్మోత్సవే పశిష్యమా చార్యం త్యామహం వృణే - ఇతి పఠాక్షతై ర్వుణుమాత్

శ్లో॥ యథాఽచార్యో వశిష్ఠోఽభూదిత్యకూడాం పురే పురా ।

తథా జన్మోత్పన్నేఽస్మిన్ త్వమాచార్యః ■ సువ్రత ॥

ఇతి ప్రార్థయేత్. పుత్రోఽస్మి యథాజ్ఞానతః కర్మ కరిష్యామీతి వ్రతిం
కరణం. అస్మిన్ శ్రీరామజన్మనోత్పన్నే నామదేవం బ్రహ్మణం త్యామహం
పుణే ఇతి సఫలాక్షతైర్వృణయాత్

శ్లో॥ నామదేవో యథా ఋత్విగ్నిహ్యోఽయోధ్యాపురే పురా

తథా జన్మోత్పన్నేఽస్మిన్ త్వం బ్రహ్మ భవ బురోత్తమ.

ఇతి ప్రార్థయేత్. పుత్రోఽస్మి యథాజ్ఞానతః కర్మ కరిష్యామీతి వ్రతిం
కరణం. తతస్తే మధువర్కాదినా పూజయేత్. తత్ర నామదేవః శ్రీరామ
శారకమంత్రం జపేత్. వశిష్ఠో జన్మోత్పన్నమూఢాదౌ యుక్తో భూయాత్.
అథాఽచార్యః కలశపూజనం గణపతిం విష్ణుకేసరం వా పూజయిత్వా
సంచవాక్యైః స్వస్తిం వాచయేత్.

ఓం మహ్యం సహకుటుంబాయ శుద్ధి పుద్గళ్యధ్యదయకర్మణే మహాజనా
మస్కుర్వాణాయ అశీర్వచన మషేక్షమాణాయ అద్యకరిష్యమాణ శ్రీరా
మజన్మోత్పన్నవాఖ్యస్య కర్మణః పుణ్యాహం భవంతో బ్రువంతు.

ఓం పుణ్యాహం కర్మణోఽస్తు. ఓం యత్పుణ్యం సక్షత్రం . . .
యతే.

ఓం మహ్యం సహకుటుంబాయ . . . కర్మణే స్వస్తి భవంతో
బ్రువంతు.

ఓం స్వస్తి కర్మణోఽస్తు. ఓం స్వస్తి ఇంద్రో . . . దదాతు.

ఓం మహ్యం . . . కర్మణః ఋద్ధిం భవంతో బ్రువంతు.

ఓం కర్మ ఋద్ధ్యతాం. ఓం ఋధ్యాన్మ హస్త్యై . . . శరదవస్సీరా.

ఓం మహ్యం కర్మణః . . . శ్రీరస్మితి భవంతో బ్రువంతు.

ఓం అస్తు శ్రీ ఋచస్సామాని . . . శ్రీరమ్యతా సతామ్.

ఓం మహ్యం . . . కర్మణః కల్యాణం భవంతో బ్రువంతు.

ఓం అస్తు కల్యాణం ఓం వ్రజావతే న త్వ . . . రయీణాం.

ఓం పుణ్యాహవాచన సలవమ్మర్దిరస్మితి భవంతో బ్రువంతు.

పుణ్యవాచన వల నమృద్ధిరస్తు. ఏవం నస్త్రే వాచయిత్వా.

అథ కలశస్థాపనం.

ఓం మహిద్వారితి మంటపాంతర్భూమిం స్పృశ్యే. ఓం మహిద్వారితి . . . భరీమధిః. అధివస్త్రాణీతి వస్త్రం. ఓం అధివస్త్రా . . . సోమః. ఓషధయ ఇతి తండులాన్. ఓం ఓషధయః . . . హిరయామసి. అకలశేష్వీతి కలశం. ఓం అకలశే . . . వర్ధతే. ఇమంమే గంగేతి పుణ్యశీర్షాదకాన్. ఓం ఇమంమే . . . మయా. గంధద్వారామితి గంధం. ఓం గంధద్వారాం . . . శ్రియం. యాః ఫలిసితి ఫలం. ఓం యాః ఫలిసి . . . హసః. సహిరత్నానీతి వవరత్నాని. ఓం సహిరత్నాని . . . మహా. హిరణ్యరూపస్య ఇతి హిరణ్యం. ఓం హిరణ్య రూప . . . మస్త్యై. ప్రవో యజ్ఞేతి సంపత్వక్ష్పల్లవాని. ఓం ప్రవోయజ్ఞే . . . నశాఖాః. తత్త్వాయామీతి తస్మిన్ కలశే వరుణ మావాప్య

ఓం తత్త్వాయామి . . . . . ప్రమోషీః.

సంపూజ్య. ఓం పూర్ణాదర్శి . . . శతక్రతో ఇతి కలశోపరి తండు లపూర్ణపాత్రం విధాయ. తస్మిన్ కుంకుమాదినా లిఖితాఽష్టదశవర్ణ కర్ణికాయాం ద్రువంత ఇతి శ్రీరామవ్రతిమాం అథవా మాతన స్వర్ణా దినా కృతప్రతిమా మగ్న్యుక్తాజాదిభిః సంస్కృతాం వా షట్పుక్ర సీతారామ సాలగ్రామం వా సంస్థాప్య. ఓం ద్రువంతే . . . ధృవం. ఇతి సంస్థాప్య. తతః శ్రీరామజన్మోత్సవ నగ్లం వతిత్వా ■■■ శంఖ పూజనం చ కృత్వా తేనైవ శంఖోదకేన శ్రీరామ మూలమంత్రేణ పూజాద్రవ్యాఞ్శాత్మానం చ సంప్రోక్ష్య పుష్పాక్షతాని గృహీత్వా శ్రీరామం బాలరూపిణం ధ్యాయేత్.

శ్లో ■ మాతుఃపార్శ్వేచరంతం మణిమయశయనే మంజుభూషాంచితాంగం

మందగమందం పిబంతం ముకుతివయనం వైన్యమవ్యస్తనాగ్రం.

అంగుళ్యగ్రైః స్పృశంతం ముఖపరవశయా మస్మితాలింగితాంగం

గాఢంగాఢరి జవన్యా కలయతుప్సాదయం మామకం రామబాలం

ఇతి కౌసల్యంకాశం శ్రీరామం బాలయాపిణం ధ్యాత్వా
పుష్పాంజలవాసీయ నమస్కర్షేతి వ్రతిమాయాం సంయోజ్య పుష్పాంజలిం
దత్వాఽవాపాయేత్.

ఓం నమోస్త్రిహ్న పురుషే . . . . . దశాంగులం. ఓం
దశరథాయ నమః. ఓం కౌసల్యమై నమః. తదంతే శ్రీరామాయ నమః.
అష్టదశకమలకర్ణికామధ్యే దశరథకౌసల్యం శ్రీరామ మావాపాయామి.
ఇత్యావాప్య. పూర్వార్ధ్యష్టదశేష భరతాదివాపాయేత్ పూర్వదశే ఓం
భరతాయ నమః భరతమావాపాయామి. ఏవం సర్వత్ర. ధక్షిణదశే అశ్వుణాయ
నమః. అశ్వుణమావాపాయామి. వశిష్ఠుదశే శత్రుమ్నాయ నమః. శత్రుమ్న
మావాపాయామి. ఉత్తర దశే సుమిత్రాయై నమః. కైకేయ్యై నమః. సుమిత్రా
కైకేయ్యావాపాయామి. ఈశాన్యదశే ఓం దుర్గాయై నమః. దుర్గామావాపా
యామి. అగ్నేయదశే. ఓం గణవతయే నమః. గణవతిమావాపాయామి.
నిర్ఋతిదశే. ఓం త్రేతపాలకాయ నమః. త్రేతపాలకమావాపాయామి.
వాయుదశే ఓం సరస్వత్యై నమః. సరస్వతీమావాపాయామి. అష్టదశాఽ
గ్రేమ ప్రాగాదిక్రమేణ లోకపాలాన్ అవాపాయామి. ఓం ఇంద్రాయ నమః.
ఇంద్రమావాపాయామి. అగ్నియే నమః. అగ్నిమావాపాయామి. యమాయ
నమః. యమమావాపాయామి. నిర్ఋతయే నమః. నిర్ఋతిమావాపా
యామి. వరుణాయ నమః. వరుణమావాపాయామి. వాయవే నమః.
వాయుమావాపాయామి. కుబేరాయ నమః. కుబేరమావాపాయామి. ఈశా
నాయ నమః. ఈశానమావాపాయామి.

తద్బ్రహ్మ పూర్వార్ధిక్రమేణాస్త్రాద్యావాపాయేత్. ఓం వజ్రాయ నమః.
వజ్రమావాపాయామి. (ఏవం సర్వత్ర.) శక్తయే నమః. దండాయ నమః.
కుంతాయ నమః. పాశాయ నమః. అంకుశాయ నమః. ఖడ్గాయ నమః.
ఘోరాయ నమః. ఇత్యస్త్రాద్యావాప్య.

ఓం పురుష ఏవేదగ్ం. . . తిరోహతి. పాంగాయ వసరివారాయ
శ్రీ బాలరామాయ నమః. దివ్య రత్నసింహాసనం సమర్పయామి. (ఏవం
సర్వత్ర)

వితానానన్య పాద్యం. త్రిపాదూర్వ్య ఇత్యర్థం. తస్మాద్విరాడిత్యా
 చమనం. అప్యాయన్యత్యాది సంహృతస్సానం. యత్పురుషేణీతి కుద్ధోద
 కస్సానం. అత్ర పంచమాక్షైః అర్థింగమంత్రైర్వా యథాశక్తి సంహృత్య.
 సప్తాస్యానన్నితి వస్త్రం. యజ్ఞమితి యజ్ఞోపవీతం. తస్మాద్యజ్ఞాది
 త్యాభరణాని. తస్మాద్యజ్ఞాదితి గంధం. అయనేత్యాది మంత్రైః పారిద్రా
 కుంకుమాక్షత మగంధ ద్రవ్యాణి చ సమర్ప్య. తస్మాదశ్వా ఇతి పుష్పాణి.
 తత స్సపాననామిది రక్షోత్తరకతనామధిర్వా పూజయేత్. యత్పురుషమితి
 దూపం. బ్రాహ్మిణోస్యేతిదీపం. తతః మనర్ల రజత తామ్రాది పాత్రే కుమ్భ
 ల్యపూపమోదకాదికం భక్ష్యజాతం ప్రత్యేక మేకవింశతి నిధాయ.
 కుంఠి గుడ కషాయాదికం కౌసల్యాస్తం, నవనీత క్షీరాదికం శ్రీరామాది
 బాలకార్థం, అన్య ఫలజాతం శర్కరతోదక గుడోదకాదికం చ విధాయ. తులసీ
 మిశ్రితేన శంఖోదకేన ప్రోక్ష్య. చంద్రమా మనసీతి వైవేద్యం. మధ్యే
 పానీయం అమృతాపిదానమసీత్పుత్రరూపోశనం, పాస్త ప్రక్షాళన ముద్వర్తనం,
 పాద ప్రక్షాళన మాచమనీయం సమర్ప్య. నాభ్యాఆనీదితి తాంబూలం. హిరణ్య
 రూపమితి ధక్షిణాం. వేదాపామేత మంగళసీరాజన దీపం. ధాతాపురస్తా
 దితి మంత్రపుష్పం. ఓం సపానశీర్షం దేవం . . . యజ్ఞేన యజ్ఞమితి
 ప్రధక్షిణ సమస్కారాన్. మగంధ కుసుమూదివాసితేన శంఖోదకేన
 చూతాఽశోక కుసుమఫల తులసీదళ పంచరత్నైః ప్రసన్నార్ఘ్యం దద్యాత్.

శ్లో. || చైత్రే మాసి సితే వక్షే నవమ్యాం చ పునర్వసౌ
 మర్యాహ్నా కర్కటే లగ్నో స్వోచ్చస్తే గ్రహా వంచకే
 దశావనవధౌఽర్థాయ ధర్మ సంస్థాపనాయ చ
 దానవానాం వివాశాయ దైత్యానాం నిధనాయచ
 సరిత్రాణాయ సాధూనాం జాతో రామస్త్వయం హరిః.

సాంఘాయ సవరివారాయ శ్రీ రామాయ నమః. ప్రసన్నార్ఘ్యం సమ
 ర్పయామి. అనంతరం ఛత్ర చామరాది రాజోపచారాన్ సమర్పయేత్.
 యన్యన్యత్యాచేత్యాదివా శ్రీరామ జన్మోత్సవ పూజాం శ్రీరామార్పణం

కుర్యాత్. అనంతరం శ్రీరామ జన్మోత్సవ వ్రతకాం వరేత్.

స్వస్తి. శ్రీవైవస్వత మన్వంతరే వంచమే మహాయుగే త్రింశతి సంవత్సరాలైనవర్షాఽవశిష్టాయాం త్రేతాయాం సంవత్సర మేష సంక్రమణ చైత్ర శుక్ల నవమ్యాం బుధవానరే పునర్వసుషక్షత్రే మథ్యాహ్నానమయే కర్కటబిగ్నే వంచగ్రహమాచుంగతేషు శ్రీ రామమూర్తేరవతారః తదాసిం గ్రహస్థితిః అశ్వినీ తృతీయ చరణే మేషరాశౌ ఉచ్చస్థో రవిః పునర్వసు చతుర్థ చరణే కర్కటరాశౌ నవక్షత్రే చంద్రః, శ్రవణ తృతీయ చరణే మకరే ఉచ్చస్థో భౌమః ఉత్తరాభాద్రా తృతీయ చరణే మీన సింహౌ బుధః పుష్య షక్షత్ర ప్రథమ చరణే కర్కటరాశౌ హస్తే చంద్రవహితో గురుః రేవతి చతుర్థ చరణే మీనరాశౌ హస్తే శుక్రః హస్తీ చతుర్థ చరణే తులాయా ముచ్చస్థః శనిః. పూర్వఫల్గునీ చతుర్థ చరణే సింహ రాహుః. పూర్వాభాద్రా ద్వితీయ చరణే కుంభే కేతుః. ఏషం రవ్యాదిగ్రహ సంవర్తిః ఇతి శ్రీ రామ జన్మవ్రతకా.

అనంతరం బ్రాహ్మణమహాసివీ పూజాం కుర్యాత్. ఏషం దివా సంపూజ్య ఉపవాసం కృత్వా రాత్రౌ ప్రదోష పూజానంతరం జయంతి మాహాతమ్య శ్రీరామ కథా వరన శ్రవణాదిభిః, దోలా గీత మంగళ గీత సృత్య గీత వాద్యాది మహోత్సవైః దోరోత్సవం కుర్వన్, చాతుర్యామ పూజాపురస్సరం జాగరణం కుర్యాత్.

దశమ్యాం ప్రాతః పూజాపూర్వకం దేవతాముత్థావ్య, అచార్యం గంధ పుష్పాక్షతై రభ్యర్చ్య. అస్మై బ్రాహ్మణాయ గోత్రాయ శర్మణే శ్రీరామ ప్రీత్యర్థం వస్త్ర సహితాం శ్రీరామ ప్రతిమాం సోపస్కారం వద క్షీణాం తుభ్యమహం సంప్రదదే న మమ.

శ్లో || ఇమాం స్వర్ణమయీం రామప్రతిమాం వసులంకృతాం.

చిత్రవస్త్రయుగచ్ఛన్నాం రామోఽహం రామవాయ తే.

శ్రీరామ ప్రీతయే దామ్యే తుష్టో భవతు రామహః ||

ఇతి మంత్ర ముచ్చార్య అవార్యాయ దద్యాత్. బ్రహ్మణం
 విభవం సంపూజ్య. బ్రాహ్మణావహ్నాన్ సువాసీషీశ్చారాధయత్. వివం శ్రీరా
 మభక్తః శ్రీరామ నవమ్యూః రామజన్మోత్సవం సర్వదా వక్యద్వా యథావిధి
 భక్తి కృత్వా శ్రీరామప్రసాదాదిహాభోగావీప్సితాన్ భుక్త్వా
 శ్రీరామ పాయుజ్యం గచ్ఛతి శ్రీరామజన్మోత్సవ విధి.

౬౦ శ్రీ సీతారామచంద్రావధానము

శ్రీ సీతారామ కల్యాణోత్సవవిధి.

అథ కర్తా సహస్రికః ప్రక్షారిత పాణిపాదః స్వాహంతః కల్యాణమంటనం ప్రవిశ్య సఫల దక్షిణ తాంబూలాదీని గృహీత్వాద్ధాయ ౬౦ నమస్సదసే . . . పృథివ్యై నితత్కల్యాణం . . . పాంతస్థిత విద్యన్యవోజనాః శ్రీ సీతారామకల్యాణోత్సవం కర్తుం మమ యోగ్యతా సిద్ధిరప్స్వతి భవంతో బ్రువంతు ఇతి ప్రార్థ్య. తేద్యో దక్షిణతాంబూలాదీని దత్వా యోగ్యతాసిద్ధిఃప్స్వతి తైరనుగృహీతః. ౬౧ విశ్య అచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకాలౌ సంక్షేపే దర్శ్యగ్ధాన్యదర్శ్యాభ్యుత్థాన నివృత్తిపూర్వక ధర్మనంస్థాపనద్వారా ప్రాణిపద్మావనా విశ్వకల్యాణ సిద్ధ్యర్థం సీతా లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న వాసుమత్సమేత శ్రీ సీతారామచంద్ర వర బ్రహ్మ వరమాత్యునముద్దిశ్య శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మ వరమాత్యునః సీత్యర్థం శ్రీ కపింజలాగమోక్త ప్రకారేణ మాండవీభరతయోః ఉర్విలా లక్ష్మణయోః శ్రుతకీర్తిశ్రుఘ్నయోశ్చ కల్యాణోత్సవైస్సపా శ్రీ సీతారామ కల్యాణోత్సవం కరిష్యే. ఇతిసంకల్ప్య. ఋత్విగ్వరణం కుర్యాత్. యథా - అప్యిన్ శ్రీ రామకల్యాణోత్సవే హిష్యమాచార్యం త్వామహం పృతే. ఇతి సవలాక్షతైర్వణు యాత్. పృతోఽప్యి కరిష్యామీతి ప్రతిపచనమ్.

శ్లో || యథాచార్యో హిష్యోఽభూద్రామవైవాహికోత్సవే |

కల్యాణోత్సవ నితస్మిం నైధాచార్యో భవానమ || ఇతి ప్రార్థ్య అప్యిన్ శ్రీ సీతారామకల్యాణోత్సవే వాసుదేవం బ్రహ్మణం త్వామహం పృతే || వర్జిత వరణప్రతిపచనం పూర్వవత్.

శ్లో || వాసుదేవో యథా బ్రహ్మ రామవైవాహికోత్సవే |

కల్యాణోత్సవ నితస్మింనైధా బ్రహ్మ భవానమ ||

అస్మిన్ శ్రీసీతారామకల్యాణోత్సవే ~~అచార్యం~~ త్యామహా!
వృడే

శ్లో || యథాచార్యశ్శతానంద స్వీతావైవాహికోత్సవే.
కల్యాణోత్సవ ఏతస్మిన్తథాచార్య భవానఘ ||

ఇతి ప్రార్థ్య. అస్మిన్ శ్రీ సీతారామకల్యాణోత్సవే యాజ్ఞవల్క్యుః
బ్రహ్మణం త్యామహం వృడే

శ్లో || యాజ్ఞవల్క్యో యథా బ్రహ్మ స్వీతావైవాహికోత్సవే.
కల్యాణోత్సవ ఏతస్మిన్తథా బ్రహ్మ భవానఘ || ఇతి ప్రార్థ్య.
అనంతరం ఉభయవక్షే ఏకముపద్రష్టారం వృణుయాత్.

అస్మిన్ శ్రీసీతారామకల్యాణోత్సవే విశ్వామిత్రముపద్రష్టారం
త్యామహం వృడే.

శ్లో || విశ్వామిత్ర ఉపద్రష్టా సీతారామోత్సవే యథా.
కల్యాణోత్సవ ఏతస్మిన్ముపద్రష్టా తథాభవ ||

ఇతి ప్రార్థ్య. తాన్ మధువర్క్స దక్షిణ తాంబూలాదినా పూజయిత్వా,

శ్లో || అప్యోత్సవస్య విష్యత్తా భవంతః ప్రార్థితా మయా.
సుప్రసన్నాః ప్రకుర్వంతు కల్యాణం విధి పూర్వకం ||

ఇతి సంప్రార్థ్య. నమస్కూర్యాత్.

తత్ర ఉపద్రష్టా శ్రీరామతారకజవవరో భూయాత్. ఇతరే శ్రీసీ
తారామకల్యాణోత్సవ కర్మణి యుక్తా భూయానుః. అనంతరమాచార్యః
కలశపూజాం గణపతేః విష్వక్సేనస్యవా పూజాం కృత్వా, పూర్వోక్త
వంచవాక్యేన్నస్త్రీ వాచయేత్.

~~అ~~ మహీదర్శిణి మంటపాంతర్యామిం స్పృశ్యై. అధివస్త్రాణి
వస్త్రానూస్తీర్య, ఓషధయస్సమితి తండులాని షక్తివ్య, అకంశేషిణి గోధూమ
పుష్పవలలి పూరితం కలశం సంపాద్య, యువం వస్త్రాణి కౌశేయ వస్త్రా
ణ్యాహ్వాద్య, పూర్ణాదర్శిణి ~~అ~~ పూరిత పూర్ణపాత్రం విధాయ, తస్మిన్

కుంకుమాదినా లలితాష్టదశేషు పూర్వాదిక్రమేణ. ఓం విమలాయై నమః.
 విమలామావాపాయామి. స్థావరాయామి పూజయాచీతి సర్వత్ర. అగ్నేయాం
 ఓం ఉత్కర్షిణ్యై నమః దక్షిణే ఓం జ్ఞానాయై నమః. వైర్ముత్యాం ఓం
 క్రియాయై నమః. వశ్యమే ఓం యోగాయై నమః. వాయువ్యాం ఓం ప్రహ్వై
 నమః. ఉత్తరే ఓం సత్యాయై నమః. ఈశాన్యాం ఓం ఈశానాయై నమః.
 మధ్యే కర్ణికాయాం ఓం అనుగ్రహాయై నమః. వివరమావాప్యా పూజయిత్వా,
 శ్రీసీతారామ ప్రతిమాం పుస్తకం చ మంగళవాద్య పురస్కరం మహారాజోప
 చారైస్సహ యుంతానః ప్రథమం మసే ఇతి వివాహగారం ప్రవేశ్య అష్టదశ
 పద్యమధ్యే సంస్థాప్య.

ఓం యుంతానః ప్రథమం, మనస్తత్త్వాయ ~~మన~~ దియః.

అగ్నిం ద్యోతిర్నిచాయ్య వృధివ్యా అధ్యాదరత్.

యుక్తాయ మనసా దేవాన్ తువర్యతో దియాదివమ్.

బ్రహ్మజ్యోతిః కరిష్యేతస్సవితా ప్రసువాతితాన్. యుక్తేన మనసా వయం
 దేవస్య.

సవితుస్సవే మవర్గేయారమ శక్త్యై ||

దేవస్య అర్ఘ్య పాద్యాచమనీయాని దత్వా. తతః శ్రీ సీతారామ
 కల్యాణోత్సవ సంగం పఠిత్వా. అద్యపూర్వోచ్ఛరిత వివరం గుణ విశేషణ
 విశిష్టాయాం శుభలితౌ అన్య భగవతో దేవదేవస్య చతుర్థక దువనాదీశ్వరస్య
 శ్రీమదలిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకస్య జగత్కుటిందినః నకలలోకజనన్యా
 సీతాయాశ్చ పాణిగ్రహణాదికార్య సిద్ధ్యర్థం ధర్మశ్లాన్యధర్మాభ్యుత్థాన నివృత్తి
 పూర్వక ధర్మ సంస్థాపనద్వారా నకలలోక సంరక్షణార్థం అదౌ కౌతుకధార
 ణాఖ్యం కర్మ కరిష్యే. మువర్ణకౌతుకం ముగంధేనామలిన్య - అర్ఘ్యమణమితి
 మంత్రేణాదిమంత్ర్య.

ఓం అర్ఘ్యమణం బ్రహ్మస్సమింద్రం దానాయ చోదయ

వాచం విష్ణుగ్ంవరవ్యతీగ్ంవవితారం ■ వాజివమ్

సోమగ్ంరాజానం వరుణమగ్ని మన్వారభామహే

అదిత్యాన్ విష్ణుగ్ంమార్యం బ్రహ్మణం చ బృహస్పతిమ్ ||

విష్ణోరరాటమసీత్యన్త వారమధిమంత్ర్య.

ఓవిష్ణోరరాటమసి విష్ణోః పృథ్వమసి విష్ణోశ్చువ్రేర్హో

విష్ణో స్సూరసి విష్ణోర్భృవమసి వైష్ణవమసి విష్ణవే త్యా.

■ దేవతాభ్యో నమః. ధ్యానానావానాది షోడశోపచార పూజాం నమ
ర్పయామి.

జితంత ■ దేవస్య ధక్షిణ కరే కంకణం బధ్యా.

ఓంజితం తే ధక్షిణతో వృషభ విధి వాప్య.

ఇంద్రో జయాతి ■ పరాజయాతా అధిరాడో రాజమ రాజయాతి.

బృహత్సామేతి దేవ్యావామకరే ■ బధ్యా. బధ్యా.

ఓంబృహత్సామ క్షత్ర భృద్వృద్ధస్పస్త్రియం

త్రిష్టభౌజశ్శుభితముగ్ర వీరమ్. ఇంద్రస్తోమేన పంచదశేన మధ్యమిదం
వాతేన నగరేణ ధక్ష ||

పృథివ్యా ■ అన్య భగవతో దేవదేవస్య. చతుర్దశభువనాదీశ్వరస్య
శ్రీమదఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకస్య జగత్కృటిందినః శ్రీ రామచం
ద్రస్య అనంతరాశ్రమ స్వీకారయోగ్యతానాదికార సిద్ధ్యర్థం యక్షోపవీతధారణం
కరిష్యే. యక్షోపవీత సంస్కారం కృత్వా కమ్పిత కుంకుమాదివానులస్య
గంధద్వారామిత్యధిమంత్ర్య -

ఓం గంధద్వారాం ... శ్రియం.

దేవస్యానామనం నమర్మ్య. విష్ణోరరాటమసీత్యాదినా యక్షోపవీత

ధారణం కుర్యాత్.

ఓం విష్ణోరరాటమసి ... విష్ణవేత్సా ॥

ఓం యశ్శోపవీతం ... తేజః ॥

పునరాచమసీయం దత్వా అదర్శం కన్యాం వృణోద్యమితి చతురో వరాన్
వశిష్ఠాదీన్ బ్రాహ్మణాన్ వైష్ణవాన్ ప్రేక్షయిష్యన్ ధక్షిణ తాంబూలాదీని
దత్వా, తాన్ విష్ణోర్ముకమితి మంత్రేణాధిమంత్ర్య.

ఓంవిష్ణోర్ముకం వీర్యాణి ననోచం యః పార్థివాని విమమేరణాగోపి
యో అస్కథాయదుత్తరగోపధన్వం విచక్రమాణస్త్రేధోఽరుగాయః ॥

తే బ్రాహ్మణాః కన్యావరణార్థం కన్యారాతారం జనక మహారాజం
గత్వా బ్రూయాత్. ఓం యజర్వేదశాఖాధ్యాయినే వాశిష్ఠ మైత్రావరుణ
కాండిన్య త్ర్యాఽర్షేయ నవరాన్విత వశిష్ఠ గోత్రోద్భవాయ త్రిభువనాధీ
శాయ అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకాయ తత్త్వాతీతాయ సచ్చిదానంద
మూర్తయే సూర్యవంశపావనాయ శ్రీమదిక్ష్వాకువంశోద్భవస్య రఘుమహారా
జవర్యణో నమ్రో అజమహారాజవర్యణః పౌత్రాయ దశరథ మహారాజవర్యణః
పుత్రాయ శ్రీరామచంద్రవర్యణే పాక్షాన్నారాయణ స్వరూపాయ వరాయ -

ఓం యజర్వేదశాఖాధ్యాయినీ అంగీరసాఽయాస్య గౌతమ త్ర్యార్షేయ
నవరాన్విత గౌతమన గోత్రోద్భవాం చతుర్దశభువనాధీశ్వరీం అఖిలాండకోటి
బ్రహ్మాండనాయకాం తత్త్వస్వరూపిణీం చంద్రవంశ నదీపికాం విమివంశో
ద్భవస్య స్వర్ణరోమ మహారాజవర్యణో నమ్రోం ప్రాస్యరోమమహారాజవర్యణః
పౌత్రం వీరధ్వజ జనకమహారాజవర్యణః పుత్రం శ్రీ సీతానామ్నీం సాక్షాల్ల
క్ష్మీరూపిణీం కన్యాం వృణోమహే. వృణోద్యం. తస్మై దాప్యామితి త్రివారం
వదేత్. ఓం సామ్రాజ్యం యశస్కరమిత్యాగోర్వాదం కుర్యాత్.

ఓం సామ్రాజ్యం భోజ్యం

స్వారాజ్యం వైరాజ్యం పారమేష్ఠ్యం రాజ్యం

మహారాజ్యమాధిపత్యమయం

నమంతవర్యా ఈస్యాత్ పార్వభౌమస్పార్వాయుషః

== తాదాఽపరార్థాత్ స్మృతివ్యై నముద్రవర్యంతాయ ఏకరాచితి
ఓంయశస్కరం బలవంతం ప్రభుత్వం త్వమేవ రాజాదిపతిర్భూత. సంకీ
ర్ణనాగాశ్వపతిర్నరాణాం సుమంగళ్యం గణపతీ దీర్ఘమాయుః.

అచమ్య. ...తిథౌ == అచంద్రార్కం అనేక వైశేషిక సుఖసౌభాగ్య
శోభన పరంపరాఽవాత్సర్యం ఏకవింశతి సంఖ్యాకోభయవంశ పురుషోత్తారక
మహాదాన కన్యాదానాంఽతర్గత వివాహార్థమాగతమిమం పరం శ్రీరామచం
ద్రస్వామినం మధువర్కద్రవ్యేణ పూజయిష్యే. తత ఉదగగ్రం శ్రీరామ
చంద్రస్వాసనార్థం కూర్చం దద్యాత్.

ఓంఅపాంవర్త్య సజాతానాం విద్యుతామిన సూర్యః

ఇదం తమధితిస్థామి యోమాభిగస్త్యా దానతి.

ఇత్యుదగగ్రే విష్వర ఉపవిశేత్.

తతః ప్రతద్విష్ణురితి పాదప్రక్షాళం కృత్వా.

ఓంప్రతద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ. మృగోనభీమః కుచరో గిరిష్ఠః

యస్యోరురుషు త్రిషు విక్రమజేషు. అదిక్షయంతి భువనావి విశ్వా ||

నయశ్చక్రాయ ఇతి తీర్థమభిమంత్ర్య ||

ఓంనయశ్చక్రాయ విద్యుషే సహస్రచ్ఛాయాయ దీమహి

తన్నశ్చక్రః ప్రచోదయాత్.

ఇమం మే గంగ ఇత్యనువాకశేషేణ పుష్పోదక స్నానం కృత్వా.

ఓం ఇమం మే గంగే యమునే నరన్వతి శుశుద్రిస్తోమగ్ంన చ గాంధారి
పరుష్ణియా అసిక్నియా మరుద్వర్షరే వితస్తయాద్ధీకీయే శృణుహ్యో సుషోమయా.

అర్చత ప్రార్చతేతి దేవములంకృత్య.

ఓంఅర్చత ప్రార్చత స్రియ మేధా == అర్చత.

అర్చంతు పుత్రక. ఉతపురన్న ధృన్వైరృత. (అర్చత ప్రార్చత).

ఓంహిరణ్యరూపస్స హిరణ్యసంద్యుగపాన్నపాత్వేదు హిరణ్య వర్ణః
హిరణ్యయాత్పరియోవేర్నిషద్యా హిరణ్యదాదదద్యన్నమస్మై.
సకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు.

■ మధువర్కం. దరిమధు సమ్మిశ్రం స్వర్ణపాత్రేవిధాయ. వచిత్ర
ద్యయం నిక్షిప్త్య కాగ్ంసేన వర్షియ సాపిదాయ. మధువాతేత్ర్యవాఽవేక్ష్య.
ఓంమధువాతా ఋతాయ తే మధుక్షరంతి సింధవః. మాద్విర్నన్సంతో
షదీ.

మధునక్తముతోషసి మధుమత్పూర్తివగ్ంరణః.

మధుద్యౌరస్తు నః పితా.మధుమాన్నో వనన్పతిర్మధుమాగ్ంఽస్తు సూర్యః.
మాద్విర్నాదో భవంతు నః.

అయం ■ మధువర్క్ మధువర్క్ మధువర్క్. అమృతోవస్తరణమసీ
త్యహః పీత్యా. ఓం అమృతోవస్తరణమసి. యన్మధువ ఇతి మధువర్క్గ్ంనకృ
త్పూర్ణ్య. ఓం యన్మధువో మధయం పరమమన్నాద్యం వీర్యం తేనాపాం
మధువో మధవ్యేన పరమేణాన్నాద్యేన వీర్యేణ పరమోన్నాదో మధవ్యోఽసాని.

సకృన్మన్త్రేణ ద్విమూర్త్యం, అమృతాపిధానమసీతి పునరహః పీత్యా.

ఓం అమృతాపిధానమసి.

వాస్తవక్షానం కృత్వా, దేవస్యాచమనం దత్వా, ■ యువంవస్త్రాణీతి
వస్త్రందద్యాత్.

ఓం యువం వస్త్రాణీ పీవసావసాథే యువోరచ్చిద్రామస్తవోపానర్గాః అని
తిరథమన్యతాని విశ్వఋతేన మిత్రావరుణానచేతే.

ఓం భద్రా వస్త్రాస్సమన్యా అ అవసా నో మహాన్ కవిర్నివనానిశం
సన్న్.

అవచ్చస్వ చహ్యో పూయమానో విషక్షణో జాగృవిర్దేవవీతా
న తు వస్త్రాద్యథవేశనాని వసానో అగ్నిర్నాభాః పృథివ్యా
ఋషోజాతః సర్వైతాయాః పురోహితో రాజన్ యక్షీపాదేవాన్

తతః చరణం వచిత్రమితి ■ విస్మదేత్.

ఓం చరణం పవిత్రం విశతం పురాణం
 యుప పూజస్తరలి రుక్మతావి
 తేన పవిత్రేణ కుద్దేన పూతా
 అలిపాహ్లానమరాళిం తరేసు.

సిద్ధమన్నం భూతమిత్యుక్తే
 ఓం భూతం సా విరాట్ తన్మాక్షయి తన్యతేశీయ తన్మ తీర్థన్తా.

ఓం కల్పయతేత్యుచ్చైర్భూయాత్.

ఓం కల్పయత. ఓం అన్నం ప్రాణమన్నమహేనమాహుః. అన్నం మృత్యుం
 తముజీవాతుమాహుః. అన్నం బ్రహ్మణో జరణం వదంతి. అన్నమాహుః
 వ్రణనం వ్రణానాం.

తతో యవనికా నిధాయ.

అచమ్య. ...తథా ...మమ సకుటుంబస్య పపుత్రకస్య సదానందస్య
 క్షేమపైర్వ విజయాభయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం ధర్మార్థ కామమోక్ష
 చతుర్విధ ఫల పురుషార్థ సిద్ధ్యర్థం ధర్మగ్లాన్యధర్మాభ్యుత్థాన నిష్కర్మపూర్వక
 ధర్మసమ్మూహన ద్వారా ప్రాణేనద్వాపనా విశ్వకల్యాణ సిద్ధ్యర్థం శ్రీరామ
 చక్రగి పరబ్రహ్మ పరమాత్మాన ముద్దిశ్య శ్రీరామచక్రగి ప్రీత్యర్థం యథాశక్తి
 సాలక్ష్మిత కన్యాదానం కరిష్యమాణః తదర్హత్యేన మహాసల్కల్ప వరణం
 కరిష్యే - శ్రీ సీతారామా గన్తపుష్పాక్షతాఽఽభరణైరభ్యర్చ్య నారితేః
 ఫల పుష్ప తామూల దక్షిణాఽక్షతాదికమష్టానాం గృహీత్వా మహాసల్కల్ప
 వరణం కుర్యాత్.

ఓం అధానంతపీర్వస్య ... కలియుగే వ్రథను పాదే ...తిథా మమ.

ఇదాసీం అవాద్యవిద్యావాసనయా సంపారచక్రేఽస్మిన్ ~~...~~ నానాయా
 నిష్ఠ జనితవివా కేవాపి భాగ్యవిశేషేణదాసీం మమవ్యణన్యవిశేషం ప్రాప్తవతో

మమ జన్మప్రభుత్వేతత్క్షణవర్తనం మనోవాక్కాయ కర్మభిః జ్ఞానతోఽజ్ఞానతః
 కృతానాం మహాపాతకోపపాతకాదీనాం వానావిధానాం పాపానాం పద్య అమనో
 దవ ద్వారా శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మ పరమాత్మనః ప్రీత్యర్థం ఇహలోకే
 మనోఽదిలాషిత కామనా సిద్ధ్యర్థం శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మ
 త్యనాః సాయుజ్య ప్రాప్త్యర్థం శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మ పరమాత్మనః
 ప్రీత్యర్థం యథాశక్తి సాఽలంకృత కవ్యాదానమహం కరిష్యే.

హిరణ్యగర్భ ఇతి మన్తేణ కుశ కుష్మణ్డత, హిరణ్యవలోదకం గృహీత్వా

ఓం హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాఽగ్రే భూతస్యజాతః పరిరేక అసీక్

సదాఽధారవృద్ధిం ద్యాములేమాం కన్త దేవాః పాపిషా విధేమ.

ఓం కవ్యాం కవకనమ్పన్నాం ... జిగీషయా. కన్యే మమాఽగ్ర ...
 మాఘ్నయామ్. విశ్వంభరాః ... తారణావై. కవ్యాం సాలంకృతాం ...
 సిద్ధయే.

ఇయం సీతా మమ మతా నపారర్పయే

ప్రతీచ్ఛనాం భద్రం పాణిం గృహీష్వ పాణినా

పతివ్రతా మహాభాగా హయేనాఽనుగతా

ఇత్యుచ్చార్య పునః కవ్యా పర గోత్రవామాన్యత్వా.

ఓం యజుర్వేదశాఖాధ్యాయినీ అగ్నిరసాఽయాస్య గౌతమ త్ర్యాగ్నేయ
 వ్రవరాన్విత గౌతమస గోత్రోద్భవం చతుర్థక భువనాధీశ్వరిం - అఖి
 లాణ్డకోటి బ్రహ్మాణ్డనాయకీం - తత్త్వస్వరూపిణీం - చంద్రవరకప్రదీపికాం
 విమివంకోద్భవస్య - స్వర్ణరోమ మహారాజవర్యణో నస్త్రీం - వ్రాన్సరోమ
 మహారాజవర్యణః పాత్రీం - సీరర్పణ జనక మహారాజవర్యణః పుత్రీం శ్రీ
 సీతావామ్నీం సాక్షాత్ప్రీత్యరూపిణీం కవ్యామ్

ఓం యజుర్వేదశాఖాధ్యాయినీ - వాశిష్ఠ మైత్రావరుణ కౌణ్డిన్య త్ర్యాగ్నేయ
 వ్రవరాన్విత వాశిష్ఠగోత్రోద్భవాయ - త్రిభువనాధీశాయ - అఖిలాణ్డకోటి

బ్రహ్మజ్ఞానాయకాయ - తత్త్వశీతాయ - సచ్చిదానందమూర్తయే - మార్యనంశ
 పావనాయ - శ్రీమదిత్యకునమ్మోద్యమ్య - రఘుమహారాజవర్యచో వంద్యే -
 అది మహారాజవర్యణః పోత్రాయ - ■■■■ మహారాజవర్యణః పుత్రాయ - శ్రీ
 రామచంద్రవర్యచేసాక్షాన్నారాయణస్వరూపాయ - నరాయ - తుభ్యం ధర్మ
 గ్లాన్యధర్మాభ్యుత్థాన నివృత్తిపూర్వక ధర్మనంస్థాపనద్వారా ప్రాణీ నద్వానవా
 గోద్రావ్యాణాది విశ్వకల్యాణ సద్వర్తం ప్రజానపాత్య కర్మభ్యో ప్రతిపాదయామి.

ఇతి సహారణ్యం కన్యాహస్తముదకపూర్వం పరపాస్తే దద్యాత్. పరః
 దేవస్యత్యేతి ప్రతిగృహ్ణేయాత్.

ఓం దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినో ర్వాహభ్యాం పూష్ణో వాస్తాభ్యాం
 ప్రతిగృహ్ణేమి । రాజాత్వా పరుణోనయతు దేవిదక్షిణే ప్రజాపతయే కన్యాం ।
 తేనాఽమృతత్వమస్యాం । వయోదాత్రే । మయోమహ్యమస్తు ప్రతిగృహ్ణే
 । క ఇదం కస్మి అదాత్ । కామగ్ంనముద్రమావిశ । కామేన త్వా
 ప్రతిగృహ్ణేమి । కామైతత్రే । ఏషా ■ కామదక్షిణా । ఉత్తానస్సాంగీరసః
 ప్రతిగృహ్ణేతు ■ ప్రజాపతయే కన్యామ్.

కన్యాదాన సాద్రుణ్యార్థం యథాశక్తి దక్షిణాదానం తుభ్యమహం నమ్య
 దదే న మమ. కన్యాదాన సాద్రుణ్యార్థం యథాశక్తి గోదాన భూదాన
 సాలగ్రామదాన షోడశ మహాదానాని కుర్యాత్. అనేన దానేన శ్రీ సీతా
 రామచంద్ర పరబ్రహ్మ పరమాత్మా సుప్రీతో పరదో భవతు.

శుభితేశిర ఇతి స్రజగ్ంసేరసి నిదాయు.
 ఓం శుభితే ■ అరోహ శోభయస్తే ముఖం మమ
 ముఖగ్ంహి మమ శోభయ భూయాగ్ంనజ్ఞు భగం కురు ॥

యామాహరదితి బద్ధ్యా.
 ఓం యామాహరజ్జమదగ్నిశ్శ్రద్ధాయై కామాయాన్యై

ఇమాం తామసి వహ్యేహం భగవ నవావర్తసా ॥

తతో అవరణ వస్త్రమాపార్య, లోకాచారక్రమేణ మర్గరాష్ట్రక మార్గ
కాదీని పఠిత్వా -

తదేవ లగ్నం ... స్మరామి । స్వప్త్యష్టాశీతి సహస్రప్రాణాం ... పఠిత్వా
భవన్తు ॥

తతో గుడకీకరం ద్రువన్తే రాశీతి మన్తేర్హి శ్రీ సీతారామచర్యాయో
శ్శిరసి నిక్షిపేత్.

ఓం ద్రువన్తే రాణా వరుణో ద్రువందేవో బృహస్పతిః ।

ద్రువన్త ఇన్ద్రోశ్శాగ్నిశ్చ రాశ్రన్తార్దయతాం ద్రువమ్ ॥

ఓం వర్చత ఇవా విచాచతిః । ఇన్ద్రో ఇవేవా ద్రువస్త్రిష్ట । ఇహ రాశ్ర
ముధారయ । అధితిష్ఠ వృతవ్యతః । అధరే నస్తు శత్రవః । ఇన్ద్రో ఇవ
వృతవోతిష్ఠ । ఋక్షేత్రాణి నష్టాయవన్ । ఇన్ద్రో ఏవమధి ధరత్ । ద్రువం
ద్రువేణ హవిషా । తస్మై దేవా అధిబ్రువన్ । అయచ్ఛా బ్రహ్మణస్పతిః ।

శ్రీ సీతారామయోగ్యిరసి నిక్షిపేత్.

ముహూర్తస్సముహూర్తోఽస్తు.

వస్త్రముత్తరతోఽపావ్య.

తతస్సముహూర్తే కన్యాం దృష్ట్వా చక్షుషీ ఉపసమ్మర్శ్య అబ్రాతృషీం
మితి వధూం దృష్ట్వా

ఓం అబ్రాతృషీం పరుణాఽపఠిషీం బృహస్పతే । ఇన్ద్రాపుత్రీషీం
అక్ష్యం తామస్తేన నవితమ్నవ ॥

అహోరచక్షురితి శ్రీరామస్మితాం వశ్యేత్.

ఓం అమోరచక్షురపతిః పుయేదిశివాపతిభ్యస్సమవాస్సువర్యాః ॥

జీవనూర్దేవకామా సోనా శన్నోదప ద్వివదే చతుష్పదే ॥

తతస్సేతాం వస్త్రబూషణాదిదిరలఙ్కార్యః. ఓం అధిపస్త్రా — సోమ
॥ ఓం హిరణ్యరూప ... మస్త్రే ॥ వకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు. తతో
మాల్గల్యధారణం కరిష్యే ఇతి సఙ్కల్ప్య.

ఓం సర్వమర్గల ... నమోఽస్తుతే. మాల్గల్య దేవతాయై నమః.
సర్వోపచారవ్రాజాం సమర్పయామి.

మాల్గల్యం తస్తునానేతి మర్గళనూత్రం సమర్పయేత్.

ఓం మాల్గల్యం తస్తునానేన లోకదక్షణ హేతునా ।

కర్తే బధ్నామి మథగే త్వం జీవ శరదాంశతమ్ ॥

మాల్గల్యధారణ ముపార్తస్సుముపార్తోఽస్తు.

ఏకస్మిన్ స్వర్ణాదిపాత్రే ప్రప్థపరిమితం తణ్డలాన్నిదాయ సమృతేన క్షీరేణ
శ్రీసీతారామయోరఙ్గాల్యోరువస్తీర్య ద్విస్త్రజ్జులనోవ్య ద్విరదిమార్య బ్రాహ్మ
దైర్యశివ్య శతానన్తైర్వైష్ణవైస్సపా కపిలాగ్స్తాగమేత్. ధక్షిణాః పాస్తు బహు
దేయఞ్చాస్తు. పుణ్యం వర్తతాగ్ంశాన్తిరస్తు. పుష్టిరస్తు. తుష్టిరస్తు.
వృద్ధిరస్తు. అవిఘ్నమస్తు. అయుష్యమస్తు. అరోగ్యమస్తు. దమృత్యోర్నామ
జన్య నక్షత్రే శతదిషక్ పునర్యనూ నక్షత్రే శని చంద్రః, హృదయే
దేవతే సహ సోమేన క్రియతాగ్ంశాన్తిరస్తు.

ఓం ప్రజాపతిస్త్రీయాం యశః । ముష్కయోరతథాత్సవం । కామస్య
తృప్తిమానన్దమ్ । తస్యాఽగ్నే భాజయే వామా । మోదః ప్రమోద అనన్తః ।
ముష్కయోర్హితస్ససః । పృత్యేవ కామస్య తృప్యాణి । ధక్షిణానాం ప్రతిగ్రహే
। మనసశ్చిత్రమాకూతిమ్ । వాచస్పత్యమసీమహి । వశూనాగ్ంరూపమన్నవ్య

ఋత్విక్ వస్త్రాలంకార ధక్షిణాదిభిర్యదా విభవం సంపూజయిత్వా - ౧౭
శాత్యమకృత్వా తాన్ సువాసవీద్రాహ్మణాంశ్చ భోజయిత్వా

శ్లో. జానక్యా కమలామలాంజలిపుటే యాః పద్మరాగాయితాః

న్యస్తారాఘవ మస్తకే చ విలసత్కుండ ప్రసూనాయితాః

ప్రస్తాః శ్యామలకాయ కాంతికలితా యా ఇంద్రసీలాయితాః

ముక్తా స్తా శ్శుభదా భవంతు భవతాం శ్రీరామ వైవాహికాః.

ఇత్యాది పారాణితైర్వేదితైర్మంత్రైరాశిషో వాచయేత్.

ఇతి కపిండల సంహితోక్త శ్రీ సీతారామ కల్యాణోత్సవ విధిః.

శ్రీ సీతారామచంద్రావలంకరము

శ్రీరామ వట్టాభిషేకోత్సవ విధి.

అథ కర్తా నవతీకః ప్రక్షాలిత పాణిపాదః అచాంతః కల్యాణమంటనం
ప్రవిశ్య - ఫల తాంబూల దక్షిణాదికం గృహీత్వా ఉత్తాయ నమస్సదన
ఇతి పరిషదమువస్తాయు.

ఓం నమస్సదసే నమస్సదనస్సతయే నమస్సతీనాం పురోగాణాం చక్షుషే
నమో దివే నమః పృథివ్యే

నితత్కల్యాణ మంటపాంతస్థిత విద్యవ్యవహారాః శ్రీ సీతారామవట్టాభి
షేకాఖ్యం శుభకర్మ కర్తుం మమ యోగ్యతా సిద్ధిరస్మితి భవంతో బ్రువంతు
ఇతి ప్రార్థ్య తేభ్యః ఫల తాంబూలదక్షిణాదికం దత్వా నమస్కర్యాత్.
యోగ్యతా సిద్ధిరస్మితి తైరనుగ్రహీతః ఉపవిశ్య పవిత్ర పాణిః పత్న్యా
అచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకాలా సంకీర్త్య దర్మగ్లావ్యదర్మాభ్యుత్థాన నిపు
త్రివూర్వక దర్మసంస్థానవద్వారా ప్రాణినద్యావనా విశ్వకల్యాణ సిద్ధ్యర్థం
శ్రీ సీతా ఇక్షుణ భరత శత్రుఘ్న హనుమత్పుత్రీన విభీషణాంగదబాంబవ
న్నవాయతన సహిత శ్రీ రామచంద్ర పరబ్రహ్మ పరమాత్మానముద్దిశ్య శ్రీ
రామచంద్ర పరబ్రహ్మ పరమాత్మనః ప్రీత్యర్థం శ్రీ రామవట్టాభిషేకాఖ్యం
శుభకర్మ కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య ఋత్విగ్వరణం కుర్యాత్. అస్మిన్ శ్రీ
రామ వట్టాభిషేక శుభకర్మణ్యచార్యం వశిష్ఠం త్వామహం వృణే. ఇతి
సహజతైర్వణుయాత్. పుత్రోఽస్మి కరిష్యామీతి ప్రతివచనం.

శ్లో. యథాచార్యోవశిష్ఠో బూదిత్యైకూణాం పురే పురా

తథా వట్టాభిషేకే స్మిన్నాచార్యో భవ సువ్రతః.

ఇతి ప్రార్థయేత్. అస్మిన్ శ్రీ పీఠ రామలక్ష్మణక శుభకర్మణి
బ్రహ్మణం వామదేవం త్యామహం వృతే.

శ్లో. వామదేవో యథా ఋత్విక్ బ్రహ్మయోధాపురే పురా.

తథాపల్వాధిషేతేఽస్మిన్ బ్రహ్మ భవ బుధోత్తమ.

ఏవమేన జాబాలిం కాశ్యపం కాత్యాయనం గౌతమం మయజ్ఞం విజయం
చేత్యష్టాపుత్రిజశ్చోపద్రష్టారం చ పుత్ర్యా ప్రార్థయేత్.

శ్లో. సర్వే స్వకర్మకుశలాస్సర్వే శ్రీరామరూపిణః.

స్వస్వకర్మవినిర్వర్త్య కృతార్థం కురుతాదరాత్.

ఇతి ప్రార్థ్య తాన్ మధువర్కాదినా పూజయేత్. తే చ జాబాలికాశ్య
పాదయః కర్మచ్చిద్రపిథానార్థం శ్రీ రామ వామదేవనామ నామత్రయ
మంత్రాంశ్చ జపేయుః. అచార్య బ్రహ్మణో వసిష్ఠ వామదేవో వల్వాధిషేక
కర్మణి యుక్తౌ భూయాస్తామ్.

అథాచార్యో దేశకాలౌ వంశీర్త్య కరిష్యమాణ శ్రీసీతారామలక్ష్మణక
శుభకర్మణి అదౌ నిర్విఘ్నతా సిద్ధ్యర్థం కలశారాధన పూర్వకం శ్రీ గణపతిం
విష్వక్సేనం నా పూజయిత్వా స్వస్తి పుణ్యాహవాచనం కుర్యాత్. అశక్తౌ
కల్యాణోత్సవే ఉత్తవంచనాక్రై స్వస్తి వాచయేత్.

అథ గోమయేనోపలిప్తాయామలంకృతాయాం భూమౌ స్వర్ణాదినా కృతశ
లాకయా బ్రహ్మణ జ్ఞానమిత్యాది మంత్రైః ప్రాగవనర్థం రేఖాత్రయం లిఖిత్వా.

ఓం బ్రహ్మణ జ్ఞానం వ్రథమం పురస్తాద్విసీమత మ్మరుచోవేన అనపా
నబుద్ధియా ఉపమా అస్య విష్ణోస్సతశ్చ యోనిమనతశ్చ విహః. ఇతి మధ్యే.

ఓం.యమాయ సోమగ్ంసునుతయమాయజాహతా వావి.

యమగ్ంహ యక్షో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరంకృతః. ఇతి ధక్షిణతః.

ఓం అప్యాయస్య సమేతుః విశ్వతస్సోమ వృష్టియం.

భవావాజస్య సంగధే. ఇత్యుత్తరతః.

యోరుద్రో అగ్నావిత్వాదిభిః ఉదగవర్గం రేఖాత్రయం విలిఖేత్.

ఓం యో రుద్రో అగ్నో యో అప్పుయ ఓషధీషు యో రుద్రో విశ్వా భువనా వివేశ తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు. ఇతి మధ్యే. ఉపస్సుశ్య.

ఓం ఇదం విష్ణుర్విచక్రమ్ త్రేధా నిదధే వదమ్. నమూఢమన్యసాగ్ంసురే. ఇతి పశ్చాత్.

ఓం ఇంద్రం విశ్వా అవీవృధన్ త్వముద్రవ్యచ సంగిరః.

రథీతమగ్ంరథీనాం వాజానాగ్ంసత్పతిం పతిం. ఇతి పురతః.

ఏవం రితిత్వా. అద్విరవోక్ష్య. శలాకామైశాన్యాం విరస్య. ఉప స్సుశ్య. తత్ర చతుర్వింశతివ్రద్ధవరిమిత ప్రీహీన్నిక్షిప్య. తదువరి తావత్వేన తండులరాశౌ వస్త్రాలంకృతే ప్రాగాద్యష్టదిక్షు బ్రహ్మిణ్ణానమితి అద్వై శాన్ వ్రతిష్ఠావ్య, తన్మధ్యే ప్రాగాది క్రమేణ చతురు కలశాన్ వ్రతిష్ఠావ్య, ఓం బ్రహ్మిణ్ణానం ... .. ఏనః. వ్రతికలశం మంత్రావృత్తిః తేషు అసో వా ఇదగ్ం, శన్నో దేవీరితి మంత్రాభ్యాం, అష్టదిక్షుదీర్ఘాని, మధ్యకుంభేషు చతుస్సముద్రతీర్థాని చాపూర్య. అలాభే శుద్ధోదకాన్యాపూర్య.

ఓం అసోవా ఇదగ్ంసర్వం విశ్వా భూతాన్యాహః ప్రాణా వా అహః పశవ అసోఽన్నమాసోఽమృతమాపన్నంరాడాసో విరాడాపన్నంరాదాప శృందా

గోపాలో జ్యోతిగోపాలో యతాగోపాలో పృత్యమావప్సర్వా దేవతా అసో
భూర్భువస్సువరావ ఓం

ఓం శన్నో దేవీరభిష్టయ అసోభవంతు పీతయే. శం యో రదిప్రవంతునా.

ఇతి తీర్థావ్యాపూర్య ఓం భూర్భువస్సువరోం. ఇత్యక్షతాన్నిక్షీవ్య. గంధ
కుసుమ మాలాదిది రంజ్యత్య.

ఓం కాణ్డాత్కాణ్డాత్సగ్గిరోహస్తీ వరుషః వరుషః వరి. ఏవానో దూర్వే వ్రతసు
సహస్రేణ శతేన చ. యా శతేన వ్రతనోషి సహస్రేణ విరోహసి,
తస్యాస్తే దేవీష్టకే విధేమ హవిషా వయం. దూర్వాన్నిక్షీవ్య.

ఓం పుష్పానతీః వ్రసూనతీః ఫలివీధవలా ఉత,

అశ్వాః వజీత్య్రో ర్విరుధః పారయిష్టవః. ఇతి పుష్పాణి.

ఓం యాః ఫలివీర్యా అపలా అపుష్పా యాశ్చపుష్పణీ

బృహస్పతివ్రసూతాస్తానో ముంచంత్యగోంహనః. ఇతి ఫలాని

ఓం అశ్వద్దేవోనిషదవంవర్ణేవో కృతా. గోభాజఇక్కిలాసధయత్సవవథ
పూరుషం. వంచత్యక్సంచపల్లవాని.

ఓం సహిరత్నాని దాశుషే సువాతినవితా భగః.

తంభాగంచిత్రమీమహే. ఇతి వంచరత్నాని.

ఓం హిరణ్యయావప్సహిరణ్య సంధ్యగహస్సపాత్సేతు హిరణ్యవర్ణః.

హిరణ్యయాత్పరియోవేర్నిషద్యా హిరణ్యదాదద్యన్నమస్తే.
హిరణ్యం.

ఓం గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్పాం కరిషిణీం

ఈశ్వరీగంపర్వయాతావాం తామిహోపహ్వయే శ్రియం.

ఇతి శ్రీచందన, గోరోచన, గైరిక, వద్య, ముస్తా, కర్పూర-
సిద్ధార్థ- దేవదారు ప్రముఖ మగంధ ద్రవ్యాలే నిక్షిప్త.

ఓం మృత్తికే నమః మే పానం యన్మయా దుస్కృతం కృతం.

మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాపి కాశ్యపేనాథి మంత్రితా.

మృత్తికే దేహి మే పుష్టిం త్వయి నర్వం న్రతిష్ఠితం

మృత్తికే న్రతిష్ఠితే నర్వం తన్మే నిర్లుద మృత్తికే.

త్వయా హతేన పాపేన గచ్ఛామి పరమాం గతిం.

ఇతి సప్తమృత్తికానిక్షిప్త.

ఓం యా జాతా ఓషధయో దేవేభ్యస్త్రీయుగం పురా

మందామి భద్రాణామహింశతం ధామాని సప్త

శతం వో అంబరామాని సహస్రముతవోరుహా

అథాశతక్రతో యూయమిమమ్మే అగధం కృతా.

ఇతి సర్వోషధి. పంచగవ్య మంత్రేణ పంచగవ్యాని, పంచామృత
మంత్రేణ పంచామృతాని నిక్షిప్త.

ఓం పూర్వదిక్పావహన్వదీ తిర్థేభ్యో నమః. ఇతి పూర్వదిక్పావహన్వదీ

పూర్వదిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యవాపాయామి.

ఓం అగ్నేయ దిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. అగ్నేయదిక్కులకే
అగ్నేయ దిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యవాపాయామి.

ఓం దక్షిణదిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. దక్షిణదిక్కులకే దక్షిణదిక్పరి
వహన్నదీ తీర్థాణ్యవాపాయామి.

ఓం నైర్ఋతిదిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. నైర్ఋతికలకే నైర్
ఋతిదిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యవాపాయామి.

ఓం పశ్చిమదిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. పశ్చిమకలకే పశ్చిమదిక్పరి
వహన్నదీ తీర్థాణ్యవాపాయామి.

ఓం వాయవ్య దిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. వాయవ్యదిక్కులకే
వాయవ్య దిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యవాపాయామి.

ఓం ఉత్తర దిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. ఉత్తరదిక్కులకే ఉత్తర
దిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యవాపాయామి.

ఓం ఈశానదిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. ఈశానదిక్కులకే ఈశాన
దిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యవాపాయామి.

అథవా

ఓం ఇమమ్మే గంగా యమునే నరన్వతి కుతుద్రు న్నోమగ్నం చ
రుష్ణయా అనక్ష్మియా మరుద్వరే విత్తన్తయాద్ధికీయే శృణుహ్యనుజ్ఞోమయా.

ఇతి మంత్రేణ అధిమంత్రయమ్ గంగా - యమునా - నరన్వతి -
కుతుద్రీ - మరుష్ణీ - అనక్ష్మీ - మరుద్వరీ - విత్తన్తీత్యర్థా సదిరావాహ్య.

ఓం పూర్వనముద్రాయ నమః. పూర్వ దిక్కులకే పూర్వనముద్రమా
వాపాయామి.

ఓం దక్షిణ నముద్రాయ నమః. దక్షిణదిక్కులకే దక్షిణనముద్రమావా
పాయామి.

ఓం పశ్చిమనముద్రాయ నమః. పశ్చిమ దిక్కులకే పశ్చిమనముద్రమా
వాపాయామి.

ఓం ఉత్తర నముద్రాయ నమః. ఉత్తరదిక్కులకే ఉత్తరనముద్రమావాపా
యామి. ఇత్యావాప్య.

ఓం నముద్రాయ వయునాయ సింధూవాం వతయే నమః.

నదీనాగ్ంనర్వాసాం పిత్రే జహితావిశ్వకర్మజీవిశ్వాహ్ మర్త్యగ్ంహవి.

ఇత్యధిమంత్ర్య. వర్వేషు కలశేషు- తత్త్వాయామీతి వరుణమావాప్య.

ఓం తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వందమానస్తదాశాస్త్రే యజమానో వాచిర్భిః.

అహడమానో వరుణే వాదోద్భురుశగ్ంనమాన అయుః ప్రమో

అవాహితేభ్యస్తేర్థేభ్యో నమః షోడశోపచారపూజాం సమర్పయామి.

క్రావుణ్ణో, అహహిష్ఠామ హిరణ్యనర్లాశ్శుచయః, వవమానస్సువర్తనః ఇత్యాద్య
ద్లింగమంత్రైరధిమన్త్యై నీరాజయేత్.

తతః శ్రీసీతాబక్త్యుచ భరతశత్రుమ్న వాసుమత్సుగ్రీవ విభీషణా గద
జాంబవత్సమేత, నవాయతన శ్రీరామవ్రతిమాం హిరణ్యాయీం రజత
మయీం వా, అగ్న్యత్తారణాదిధిస్సంస్కృత్య ప్రాణవ్రతిష్ఠాం కృత్వా నల్పా
ధిషేకమంటపాంతస్థిత ఔదుంబరభద్రపీఠే దివ్యసింహాసనే వ్రతిష్ఠావ్య శ్రీమ

ద్రామాయణకోశం చ సంపాద్య శ్రీసీతాజన్మల.....శ్రీరామచంద్రస్వామిను
 వట్టాభిషేక మహోత్సవాంగ విధికోపచారపూజాం కరిష్యే. తదంగ ~~11-1~~
 గణాధిప (విష్వక్సేన) శంఖపూజా పురస్కారం వర్వోపచారైరభ్యర్చ్య. పుష్పా
 క్షత లాజా వస్త్రాంగుళియ అర్ఘ శర ~~11-2~~ చత్ర చామర వ్యజన
 దర్పణాదోలిక రథ గ ~~11-3~~ వాహనాది రాజోపచార వట్టాభిషేకవం
 భారాన్ శంఖోదకేన మూలమంత్రేణ ప్రోక్ష్య. హోమకరణవక్షే అగస్త్యోక్త
 దోదాయనోక్త పారాశర్యోక్త ప్రకారేణ వా యథావిధి హోమం కుర్యాత్.
 హోమకరణవక్షే హోమవిధిం పఠిత్వా బ్రాహ్మణాయ హోమద్రవ్య దానం
 కుర్యాత్.

తతః శిరస్యంజలి మూదాయేతి వట్టాభిషేక సర్గం పఠిత్వా. పూర్వార్చన
 మంత్రిత కలశ తీర్థోదకైః యజమానః అచార్య ఋత్విక్ బ్రాహ్మణ కన్యా
 సువాసిసీ మంత్రి యోధాదిభిస్సహ ప్రాగాదిక్రమేణాదౌ చతుస్సముద్రోదకం
~~11-4~~ అష్టదిక్పూజా న్నదీ తీర్థోదకం ఇతర శుద్ధ గంగాది పుణ్యోద
 కైర్దేవమభిషేచేత్. మధ్యే మధ్యే పుష్పవర్షాణి లాజా దర్పక్షత వర్షాణి
 చో జ్ఞుంభయేత్. మధ్యే మధ్యే రాజాదిరాజ రామచంద్ర భగవన్ జయ
 జయ, నమో నమః ఇత్యుచ్చైర్నివదన్. మంగళవాద్యాని చ వాదయేత్.

అథ అభిషేకవిధిః

పూర్వసముద్రోదక ~~11-5~~ గృహీత్వా. ఓం వనవత్సా పురస్తా దభిషేం
 చంతు గాయత్రేణ చందసా. ఇత్యభిషేచ్య. దక్షిణ సముద్రోదక కలశేన ఓం
 రుద్రాస్తా దక్షిణతోఽభిషేచంతు త్రైపుదేన చందసా. ఇత్యభిషేచ్య.

పశ్చిమ సముద్రోదక కలశేన అదిత్యాస్తా వశ్యాదభిషేచంతు జాగతేన
 చందసా. ఇత్యభిషేచ్య.

ఉత్తరవముద్రోదక కలశేన విశ్వే త్వా దేవా ఉత్తరతోదిషించం త్వాను
ష్టుభేన చందసా. ఇత్యదిషిష్య. పూర్వదిక్పరివహ న్నదీ తిర్థకలశాది క్రమేణ
ఏకైకం గృహీత్వాఽదిషించేత్.

■ ఋషిః.

ఓం ఇమా అవస్థితమా ఇమాస్పర్శస్య భేషః.
ఇమా రాష్ట్రస్య వర్తనీరీమా రాష్ట్రభృతోఽమృతాః.
యాదిరిష్టానుభవ్యసింహత్పరితాపసోమంరాజానం వరుణంయమంమనుమ్.
తాదిరద్విరదిషించామి. త్వామహం రాజ్ఞం త్వమదిరాజో భవేహ.
మహస్తం త్వా మహీనాం సంనూజం చర్షణీహం.
దేవీదనిత్ర్యజీదనర్పద్రాదనిత్ర్య జీదనత్.

ఓం బృహస్పతిస్తోవరిష్టాదదిషించంతు సాంక్షేన చందసా.
సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః. దేవస్య త్వా దేవతాః ప్రవవే.
అశ్వినోర్పాహభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామశ్వినోర్వైషణ్యేన.
తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయాదిషించామి. దేవస్యత్వానవితుః ప్రవవే.
అశ్వినోర్పాహభ్యాం. పూష్ణో హస్తాభ్యాం. వరస్వత్వై భైషణ్యేన.
వీర్యాయాన్నాద్యాయాదిషించామి. దేవస్య త్వా నవితుః ప్రవవే.
అశ్వినోర్పాహభ్యాం. పూష్ణో హస్తాభ్యాం. ఇంద్రస్యేంద్రియేణ.
శ్రీయై యశసే బలాయాదిషించామి.

అర్యమణం బృహస్పతిమింద్రం దానాయ చోదయ.
వాచం విష్ణుగోంసరస్వతీగోంసవితారం చ వాజినం.
సోమగోంరాజానం వరుణమగ్నిమన్వారభామహే.
అదిత్యాన్ విష్ణుగోంమూర్యం బ్రహ్మణం చ బృహస్పతిం.

దేవస్య త్వా నవితుః ప్రవవేఽశ్వినోర్పాహభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాగోంసర
స్వత్వై వాచోయంతు ర్యంత్రేణాగ్నేస్తా సామ్రాజ్యేనాదిషించామింద్రస్య త్వా
సామ్రాజ్యేనాదిషించామి బృహస్పతేస్తా సామ్రాజ్యేనాదిషించామి.

ఇతి తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణ మంత్రైరభిషిచ్య.

అథ ఋగ్యుర్హిష్యమ్.

ఓం సామ్రాజ్యాయ భోజ్యాయ స్వారాజ్యాయ వైరాజ్యాయ పారమే
ష్ఠ్యాయ రాజ్యాయ మహారాజ్యాయాదివత్సాయ స్వాఽవస్థ్యాయ తిష్ఠ్యాయ
సుక్రతురితి తమేతస్యా నూసంద్యా మాసేనం ప్రజావతిః పురస్తాత్తిష్ఠన్ ప్రత్య
ఙ్ముఖ దిడుంబర్వార్థ్యయా శాఖయా సవలాశయా. జాతరూపమయేన ■
పవిత్రేణాంతర్దాయాభ్యషించతి - ఇనూ అవశ్శివతనూ ఇత్యేతేన ఋచేన
దేవస్య త్వతి చ యజాషా భూర్భువస్సువరిత్యే శాదిశ్చ వ్యాప్యతిధి.

■ ఏతరేయ బ్రాహ్మణ ఖడ్జికా.

ఓం ఇన్ద్రియం వా ఏతదస్మిన్ లోకే యద్దధి యద్దధ్నాభిషించతీంద్రియ
మేవాస్మిన్ సైద్దధాతి రసో వా విష ఓషధి వనస్పతిషు యన్మదుయన్మద్వ్యా
భిషించతి రసమేవాస్మిన్ సైద్దధాతి తేజో వా ఏతత్పశూనాం యద్భుతం
యద్భుతేనాభిషించతి. తేజ ఏవాస్మిన్ సైద్దధాత్యమృతం వా ఏతదస్మిన్
లోకే యదాసో యదద్విరభిషించత్యమృతమేవాస్మిన్ సైద్దధాతి.

అథ యజాః.

ఓం అపాం గ్రహం గృహ్లేత్యేతద్వాన రాజసూయం యదేతే గృహస్సవోఽ
గ్నిర్వరుణ సవో రాజసూయమగ్ని సవశ్చిత్యస్తాభ్యామేవ సూయతేఽథో
ఉభావేన లోకావధి ■ యశ్చ రాజసూయేనే జానస్యయస్యాగ్నిచిత
అసో భవంత్యాసో వా అగ్నేర్పాత్సవ్యా యదసోఽగ్నే రథస్తాదువదధాతి
ప్రాత్యవ్యాఽభిభూత్యై భవత్యాత్మనా పరాఽన్యప్రాత్యవ్యో భవత్యమృతం వా
అవస్తస్మాదద్విరవతాం తమభిషించంతి నార్తిమార్చతి నర్వనూయురేతి.

ఓం దేవస్య త్వా ■ ప్రవవేశ్వవోర్పావాభ్యాం పూష్ణో వాస్తాభ్యా
మగ్నేస్తేజసా సూర్యస్య వర్చవేన్ద్రియేణాభిషించామి. బలాయ శ్రియై

యశవేన్నాద్యాయ. భూర్భువస్సువరావ ఓమ్.

ఇత్యుత్తాదిషేకోఽస్తు - మహాదిషేకోఽస్తు, పట్టాదిషేకోఽస్తు. ఇతి ప్రతిమాం పుస్తకంచాదిషేచ్య. నర్వమంగళ వాద్యపురస్సరం భూపదీపాదికం దత్వా. భక్త్యభోజ్యాదికం మహానైవేద్యం వివేద్య. రత్నాంగుళియ చత్ర చానురాది మహారాజోపచారైరర్చయిత్వా. అష్టాధిః కన్యాధిః సువాసినీదిశ్య నీరాజ్య మస్త్రపుష్పం పమర్శ్య - పూజాం సమాప్య. పుష్పాక్షతైరా వాచయిత్వా. దండవత్ప్రణమేత్. శ్రీమద్రామాయణ శ్రావయిత్రే అచార్యాదిభ్యశ్చ యథా శక్తి దత్వా పూజయేత్. అష్టకన్యాన్ పారిద్రా కుంకుమచందన మాల్యవస్త్రాదిరారాధ్య - నీరాజ్య - దండవత్ప్రణమేత్. విసం పట్టాదిషేకోత్సవం కృత్వా. రాత్రా పట్టాదిషేక నర్గ ప్రవచనాసం తరం శ్రీరామప్రతిమాం శ్రీమద్రామాయణ కోశం చ శిదికాయామారోప్య. మంగళవాద్య పురస్సరం మహోత్సవై రీధిషు భ్రామయిత్వా గృహం ప్రవిశ్య. తత్పూజ కలశ వస్త్ర ప్రతిమాం పారాణికాయాచార్యాయ వా దద్యాత్. అన్యై బ్రాహ్మణాయ గోత్రాయ శర్యజే శ్రీ సీతారామ పరబ్రహ్మ పరమాత్మనః ప్రీతిం కామయమానః పీఠకలశ వస్త్రాం సవాయతన సమేత శ్రీ సీతారామ ప్రతిమాం తుభ్యమహం సంప్రదదే న మమ.

శ్లో || ధరణీ గర్భ సంభూతే ధరణీ ధర వల్లభే ।

ధరణీమ్యై ప్రయచ్ఛాశు ప్రీతాభవ శుచిస్మితే ॥

కౌసల్యా గర్భసంభూత భూభారోఽత్తారణాయ చ

ప్రతిమాదాన సంతుష్టో వాంఛితం యచ్ఛ రామవ ॥

ఇతి మంత్ర ద్వయేవ దద్యాత్.

ఇతి పట్టాదిషేకోత్సవ విధిః

అథ హోమ విధిః

చ హోమః అధిషేకాత్పూర్వమేవ కర్తవ్యః. హోమాశక్తా హోమద్రవ్యం బ్రాహ్మణేభ్యో దక్షిణ సహితం దత్వా హోమ మంత్రం త్రిగుణ మావర్తయేత్.

అచార్యో యజమానోనా సంకల్పిత శ్రీసీతారామచంద్ర పట్నాది షేక కర్మాంగభూతం హోమం కరిష్యామీతి సంకల్ప్య, స్వగృహ్యోయోక్త ప్రకారేణాగ్నిముఖాంతంకర్మ కృత్వా, అథాజ్యాప్లుతం అనదాన ధర్మేణ పవచేనా వకుంఠ్య పచ్ ఇత్యుక్తేణ దక్షిణ్యం పరిధక్త్య - మూలమంత్రేణ ప్రోక్త్య - అధిమంత్ర్య - అనదాన ధర్మేణ స్వచా చరుహోమం సక్ష్యమాణ ప్రకారేణ కుర్యాత్ - మృగీముద్రయా (మధ్యమానామికాంగుష్ఠైః మృగీముద్రా ప్రకీర్తితా) శ్రీరామాయ సశక్తికాయ స్వాహా ఇతి షోడశాహారీర్హుత్వా - తతో వాస్తు నవగ్రహ సక్షత్రమండల మండప దేవతా శ్రీరామలింగతో భద్రమణ్డల దేవతా విమలాద్యష్టక ద్వారదేవతా పీఠ దేవతా హోమం కృత్వా మూల మంత్రేణ అష్టోత్తర సహస్రం అష్టోత్తరశతం వా హుత్వా తద్దశాంశం రామ గాయత్రీం శ్రీ సీతా లక్ష్మణ హనుమత్ శార్దూళరాదీంశ్చ తత్తన్మూలమంత్రేణ జహాయాత్ - తతో అనదాన దేవతా హోమం కృత్వా - సంక్షేప రామాయణ గాయత్రీ రామాయణం చ హుత్వా.

ఓం గం గణేశాయ స్వాహా - ఓం సం సవిత్రే స్వాహా - ఓం మం మహేశాయ స్వాహా - ఓం హ్రీం హ్రీయై స్వాహా. ఇతి చతురస్రాహారీర్హుత్వా. అనదాన ధర్మేణ స్వష్టకృద్దోమం తతో జయ్యాది ప్రాయశ్చిన్నాంతం హుత్వా - దర్వాపరిధీనసక్తి ఇత్యాది ప్రహరణాంతం కర్మ కుర్యాత్ - జహ్వోగంపునం విధాయ విశ్వాన్ దేవాన్ సంప్రావధాగామద్విశ్య హుత్వా - అపిచ్ శ్రీ సీతారామచంద్ర పట్నాదిషేక కర్మణి ప్రాణ బుద్ధి దేహ దర్మాదికారితః జాగ్రత్స్వప్న మమప్తీషు మనసా వాచా కర్మణా హస్తాభ్యాం వద్యాముదరేణ శిశ్నా యత్కృతం యద్దాతం యదుక్తం తత్పూర్వం

బ్రహ్మర్పణం భవతు. ఓం - భూర్భువస్సువస్సోహో ప్రణావతయ ఇదం ■
మమ. ఇతి హానేత్.

అథ పూర్ణాహుతిః

సారికేకం పలం కాశాయ వస్త్రేణావేష్వ్య సంఘతృ సువర్ణ సుగంధద్ర
వ్యాణి విక్షిప్య పూర్ణాహుతి దేవతాభ్య ఇతి పూజయిత్వా ద్వాదశవారం
అజ్యం గృహీత్వా పుచి విధాయ, ఉత్తాయ మూలమంత్రం సక్పదుచ్చార్య
సాంగాయ సాయుధాయ సహవానాయ సశక్తికాయ సవరివారాయ శ్రీసీ
తావతయే శ్రీ రామాయ స్వాహా శ్రీరామామృతం స మమ. ఇతి
మంగళకవార్ద్యహోమైః పూర్ణాహుతిం జహాయాత్.

శ్లో || సర్వదేవ స్వరూపాయ వరాయ వరమేష్మినే ।

శ్రీరామసేవాయుక్తాయ అజ్ఞానేయాయ తేనమః ॥

(శ్రీరామసేవాయుక్తాయ విష్వక్సేనాయ తేనమః ॥)

శ్రీరామ పార్వదేభ్యో నమః - భైరవాయ నమః - యోగినీభ్యోనమః
ఇదం ■ నమర్చయామి. ఇతి హాతశేషేణ బలిం దద్యాత్.

■ పూర్ణ పాత్రోదకం అధికజల సహితం సప్తవారం మూలమంత్రే
ఊధిమంత్ర్య - దూర్వ్యా తులసీ యుక్తేన తేన జలేన అత్యానం పశ్చింఛ
పానమాసీధిః అభిషించేత్. త్రాయుషమితి భవ్యవా తిలకం ధృత్వా.

శ్లో || శ్రీ జానకీ సమేతస్త్వం సరివారసమన్వితః

అగ్నిమధ్యేష్టతోదేవ మమహృత్పంకజే ■ ॥

ఇత్యగ్నిస్తోతం సవరివారం శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మ వరమాత్యానం
స్వప్నాదయ పుండరీకం ప్రవేశ్య, శ్రీయజ్ఞేశ్వరాయనమ ఇతి సంహోవచారై
రభ్యర్చ్య, అగ్నేవైత్యాదివా శ్రీరామాగ్నిం ప్రదక్షిణీ కృత్వా.

శ్లో. మత్కర్మ కుర్వతాం ... మహర్షయః.

శ్లో. అవరాధ సహస్రాణి ... రఘునందన.

శ్లో. యత్కరోమి ... త్వదర్పణమ్.

శ్లో. స్వప్తి శ్రద్ధాం ... వావ్యవాహన.

శ్లో. ప్రమాదాత్కుర్వతాం ... స్వాదితి స్మృతిః.

విష్ణుర్విష్ణుర్విష్ణుః

శ్లో. కాయేన వాచా ... సమర్పయామి.

శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మ వరమాత్యన్ ప్రభో సాత్విక త్యాగేన సుప్రీతో భవ- భగవతో బలేన భగవతో వీర్యేణ భగవత్స్తేజసా భగవతః కర్మణా భగవతః శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మ వరమాత్యనః ప్రీత్యర్థం శ్రీమద్రామాయణ పారాయణరూప సవాహ్నిక యజ్ఞాచరణ పూజా విధాన వోమకర్మ స్వస్మై ప్రీతయే స్వయమేవ కారితవాన్ తేన కర్మణా భగవాన్ శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మ వరమాత్మా మప్రీతస్సుప్రసన్నో వరదో భవతు. ఇత్యక్షతోదకం దేవస్య దక్షిణ కరే సమర్పయేత్.

శ్లో. ఓం యజ్ఞేన యజ్ఞమయ ... దేవాః.

అథ అచార్యాది ఋత్విజ్ దక్షిణతాంబూలాదినా పూజయిత్వా పరి తోషయేత్.

ఋత్విక్పూజనం - శ్రేయస్సంపాదనమ్

అచమ్య, శుభతిథౌ కృతస్య కర్మణః సాంగతా సిద్ధయే అచార్యాది ఋత్విక్పూజనం కరిష్యే, ఇతి సంకల్ప్య, తాన్ శ్రీ సీతారామస్వరూపాన్ ధ్యాత్వా, పాదప్రక్షాళన పస్త్రయుక్తోపవీత గంధపుష్పపారిధ్రాక్షతాదిధిర్యధావిభవ మభ్యర్చ్య మాంగల్యమూత్ర పాదాంగుళ్యాది పౌభాగ్యాభరణాని సవత్సికాయ పారాణికాయచ యథాశక్తి సమర్పయేత్.

కించ చతుర్వింశతిసహస్రాణి - చతుర్వింశతిశతాని వా చతుర్వింశతి వా చతుర్వింశత్యనునాన్ వా యథాశక్తి దీనారాన్, గోభూసువర్ణ

- శ్రీమద్రామాయణపుస్తక - పాదుకా - గృహోపకరణాని చ సమర్ప్య దండవత్సరమేత్.

అథ అభిషేకకర్తృభ్యః శ్రీచందనం - పారిద్రావంకం వా దద్యాత్. తాశ్చ ముఖ - బాహు - పాదేషు చ క్రమేణ లేనయేయుః అథవా - చందన - కుంకుమ - పుష్ప - సకంచుక ప్రావరణ పరిధానాని చ యథాశక్తి సమర్ప్య సంతోషయేత్.

అథ చతుర్వింశతిసహస్రం (24000) చతుర్వింశతి శతం (2400) చతుర్వింశతి (240) చతుర్వింశతి (24) వా - బ్రాహ్మణసువాసినిః దధిమద్వాజ్యప్రచురైః మృష్టాన్మైః భోజయేత్. రాత్రౌ వట్టాభిషేకప్రసవనా సంతరం శ్రీరామవ్రతిమాం శ్రీమద్రామాయణకోశం చ శిధికాయా మారోవ్య - అష్టాదశ మంగళవాద్యహోషపురస్సరం వేదమంత్రవరణ పూర్వకం - సృత్య సీతాదిభిః పీఠేషు భ్రమణం కారయిత్వా గృహం ప్రవిశేత్. అనంతరం పీఠ కలశ వ్రతిమా వస్త్రాది సహితం మండపమాచార్యాయ దత్వా అశిషో గృహీత్వా.

శ్లో || గుహ్యతిగుహ్యగోప్తా త్వం గృహణాస్మత్కృతార్చనం |

సద్ధిర్వపతు మే దేవ ! త్వత్ ప్రసాదాన్మయి స్థిరా ||

శ్లో || కాయేనవాచామనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా వ్రకృతేస్స్వభావాత్ కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి.

ఇతి కృతపరివస్థాపణం అనంతకల్యాణగుణగణనంవన్నాయ సచ్చిదానంద పునాయ శ్రీసీతారామచంద్రాయ పరస్మైబ్రహ్మణే నమః ఇతి శ్రీరామవ్య క్షేణవాస్తే వివేదయేత్.

■ మాతారామోమత్పితౄ రామచంద్రోబ్రాతా రామోమత్పితౄరామవేళః సర్వస్వంమే రామచంద్రో దయాళుః నాన్యందైవం నైవజానే నజానే. || అనాయాసేన మరణం వినారైన్యేన జీవనం | దేవాస్తే సాయుజ్యం దేహి మే రఘునాయక ||

విసం కృతే శ్రీనీతామహాక్ష్యవమేతః శ్రీరామచంద్రవరబ్రహ్మవర
మాత్యా నిత్యం నవ్విహితో భూత్యా భుక్తిముక్తి చ నయచ్చతితి శివమ్.

ఇతి శ్రీమద్రామాయణ నవాహికపారాయణ నయుక్త దశావరణార్చ
నాది ౧౧౭౮ శ్రీనీతారామనవరాత్రోత్సవవట్టాదిషేకవిధిః.

ఓం తత్సత్ బ్రహ్మర్పణమస్తు

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవ కల్పః

స్తోత్రమంత్రాన్యాస స్తవకః

శ్రీరామ పాక్షాత్కారప్రథమంత్రాః

దశావరణార్చనాంతే శ్రీరామ తారక జపానంతరం అథవా శ్రీమద్రామాయణ పారాయణానంతరం స్వతంత్రతయ వా జప్యః. ఏతేషాం ఋష్యాం ఋష్యో యద్యపి వోపలభ్యంతే అథాపి శ్రీవిద్యానంసదాయే షడామ్నాయ పారాయణే శ్రీషోడశ్యా ఋష్యాదయ ఇవ శ్రీరామ తారక బ్రహ్మవిద్యా మంత్రస్య ఋష్యాదయో వ్యస్తవ్యా సంసదాయవిదామూళయః.

ఏషు మంత్రేషు ప్రతిమంత్రం ఖండత్రయం విద్యతే. 'ఓం యో వా నై శ్రీరామచంద్రః భగవానద్వైత వరమానంద అత్మా' ఇత్యస్తం ప్రథమం ఖండః.

'భూర్భువః సువస్తస్మై నై నమో నమః' ఇతి తృతీయః ఖండః. ద్వితీయ ఖండస్తు ప్రతిమంత్రం చిద్యతే క్షేయమ్.

అథ ప్రయోగః.

అన్య శ్రీరామ పాక్షాత్కారప్రథ మూలా మహా మంత్రస్య బ్రహ్మణే ఋష్యయే నమః శిరసి. గాయత్ర్యాది వాహచందేభ్యో నమః ముఖే. పచ్చి దానందాద్వైత వరమాత్మనే భగవతే శ్రీరామచంద్రాయ నమః హృది.

రాం దీదాయ నమః ధక్షిణవ్రతే. రీం శక్తయే నమః వామవ్రతే. రూం

కీంకాయ నమః తన్మధ్యే. మమ ప్రత్యగభిన్న శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మ
పరమాత్మనః సాక్షాత్కారసిద్ధ్యర్థే వివియోగః.

కాలాంభోదర . . . . . కల్పోజ్జ్వలాంగం భజే.

ఇతి ద్యాత్వా పంచదా ఉపచర్య తపేత్.

అథ పైనం భరద్వాజో యాజ్ఞవల్క్యమువాచ - అథ కైర్యంత్రై
స్తుతః శ్రీరామచంద్రః ప్రీతో భవతి, స్వాత్మానం దర్శయతి తాన్నా బ్రూహి
భగవన్నితి.

స వోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః - పూర్వం సత్యలోకే శ్రీరామచంద్రే
జైవం శిక్షితో బ్రహ్మ పునరేతయా గాథయా నమస్కరోతి.

విశ్వరూపధరం విష్ణుం నారాయణ మవామయం ||

పూర్ణానందైకవిజ్ఞానం పరం బ్రహ్మన్పరూపిణమ్ ||

మనసా సంస్మరన్ బ్రహ్మ తుష్టాప వరమేశ్వరమ్ ||

1) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యత్ పరం బ్రహ్మ । భూర్భువస్సువంతస్త్యైవైవమోనమః ||

2) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యశ్చాఖండైక రసాత్మా । భూర్భువస్సువంతస్త్యైవైవమోనమః ||

3) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద అత్మా
యచ్చ బ్రహ్మనందామృతమ్ । భూర్భువస్సువంతస్త్యైవైవమోనమః ||

4) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యత్తారకం బ్రహ్మ । భూర్భువస్సువంతస్త్యైవైవమోనమః ||

5) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యో బ్రహ్మ విష్ణుర్మహేశ్వరో యస్సర్వదేవాత్మా । భూర్భువ
స్సువంతస్త్యైవైవమోనమః ||

6) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యే సర్వే వేదాః సాంగాః సఖాతాః సేతిహస పురాణాః
భూర్భువస్సువంతస్త్యైవైవమోనమః ||

7) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద

అత్మా । యో జీవాన్తరాత్మా । భూర్భువస్సువంతస్మైవైవమోనమః ॥

8) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యస్పర్శభూతాన్తరాత్మా । భూర్భువస్సువంతస్మైవైవమోనమః ॥

9) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః ॥ భగవానద్వైత పరమానంద అత్మా ।
యే దేవాసురమనుష్యభావాః । భూర్భువస్సువంతస్మైవైవమోనమః ॥

10) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యే మత్స్య కూర్మాద్యంతరాః । భూర్భువస్సువంతస్మైవైవమో
నమః ॥

11) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యోఽన్తఃకరణచతుష్టయాత్మా । భూర్భువస్సువంతస్మైవైవమో
నమః ॥

12) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యశ్చ ప్రాణః । భూర్భువస్సువంతస్మైవైవమోనమః ॥

13) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యశ్చ యమః । భూర్భువస్సువంతస్మైవైవమోనమః ॥

14) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యశ్చాన్తఃకః । భూర్భువస్సువంతస్మైవైవమోనమః ॥

15) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యశ్చ మృత్యుః । భూర్భువస్సువంతస్మైవైవమోనమః ॥

16) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యచ్ఛాన్తఃకమః । భూర్భువస్సువంతస్మైవైవమోనమః ॥

17) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యావి చ పంచ మహాభూతావి । భూర్భువస్సువంతస్మైవైవమో
నమః ॥

18) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యస్మాన్పర జంగమాత్మా । భూర్భువస్సువంతస్మైవైవమోనమః ॥

19) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత పరమానంద

అత్మా । యే సంచాగ్నయః । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

20) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యావస్త మహావ్యాప్యతయః । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమో
నమః ॥

21) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః ■ భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యా విద్యా । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

22) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః ■ భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యా సరస్వతీ । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

23) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యా షష్ఠీ । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

24) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః ■ భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యా గౌరీ । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

25) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యా జానకీ । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

26) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః ■ భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యచ్చ త్రైలోక్యం । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

27) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః ■ భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యస్మార్గ్యః । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

28) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యహోనమః । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

29) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యావి చ నక్షత్రాణి । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

30) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యే చ వషగ్రహాః । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

31) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యే చాద్వి లోకపాలాః । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

32) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద

అత్మా । యే చాద్వే నమః । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

33) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానర్వైత ఓంయోహవై

అత్మా । యే చైకాదశరుద్రాః । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

34) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానర్వైత ఓంయోహవై

అత్మా । యే ద్వాదశాదిత్యాః । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

35) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానర్వైత వరమానంద

అత్మా । యశ్చ టాతం భవ్యం భవిష్యత్ । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవ

మోనమః ॥

36) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానర్వైత వరమానంద

అత్మా । యశ్చ బ్రహ్మాండస్వాంతర్యహిర్వాహ్నోతివిరాట్ । భూర్భువస్సువ

స్తస్మైవైవమోనమః ॥

37) ఓం యో హ వై శ్రీరామచంద్రః భగవానర్వైత ఓంయోహవై

అత్మా । యో హిరణ్యగర్భః । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

38) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః భగవానర్వైత వరమానంద

అత్మా । ఏ యా న్రకృతిః । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

39) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః భగవానర్వైత వరమానంద

అత్మా । యశ్చోంకారః । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

40) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః భగవానర్వైత ఓంయోహవై

అత్మా యాతస్రోఽర్థమాత్రాః భూస్సువర్భువస్తవమోనమః ॥

41) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానర్వైత వరమానంద

అత్మా । యో వరమపురుషః । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

42) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః భగవానర్వైత వరమానంద

అత్మా । యశ్చ మహేశ్వరః । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

43) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానర్వైత వరమానంద

అత్మా । యశ్చ మహాదేవః । భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥

44) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః భగవానర్వైత వరమానంద

అత్మా । ఓం నమో భగవతే వామదేవాయ యో మహా విష్ణుః ।

భూర్భువస్వవస్త్యైవైవమోనమః ॥

45) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః ॥ భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యవరమాత్మా । భూర్భువస్వవస్త్యైవైవమోనమః ॥

46) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః ॥ భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా । యోవిజ్ఞానాత్మా । భూర్భువస్వవస్త్యైవైవమోనమః ॥

47) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత పరమానంద
అత్మా స్వచ్ఛిదానందాద్వైతైకరసాత్మా । భూర్భువస్వవస్త్యైవైవమోనమః ॥

ఇతి తాన్ బ్రహ్మబ్రహ్మ - సప్తచత్వారిశస్యంత్రైర్నిత్యం దేవం స్తువ
ధ్వమ్. తతోదేవః ప్రీతో భవతి. స్వాత్మానం దర్శయతి. తస్మాద్భ్య
వితైర్మంత్రైర్నిత్యం దేవం ప్రితి స దేవం వశ్యతి సోఽమృతత్వం చ
గచ్ఛతీతి మహోపనిషత్.

ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః

శ్రీరామ మాలా మహా మంత్రః

ఓం నమో భగవతే శ్రీరామచంద్రాయ స్మరణమాత్రనంతుష్టాయ -
మహాభయనివారణాయ - అయోధ్యాపురవాసినే - శ్రీరామాయ - మహా
ముని పరివేష్టితాయ - నకల దేవతా పరివృతాయ - కపిసేనాకోధితాయ -
భక్తజనాజ్ఞాన తమః పటలభంజనాయ - ప్రాం అసాధ్యసాధనాయ - హ్రీం
సర్వభూతోచ్ఛాటనాయ - సర్వవిద్యా వ్రదాయ - క్షీం జగత్త్రియవశీక
రణాయ - సోః భూమండలాధిపతయే - రాం చిరంజీవిశ్రీరామాయ -
సర్వభూతప్రేతపిశాచరాక్షసదాననమర్దనరామాయ - రాం రీం రూం రైం
రౌం రః మమ నకలశత్రుసంహరణ బద్ధబాసలరామాయాఘోరరూపాయ -
హం వట్ స్వాహా.

శ్రీరామమూర్తి వజ్రర న్యాసః

ఓం అన్య శ్రీరామమూర్తి వంజరన్యాస మహామంత్రన్య అగన్త్య ఋషిః
 - గాయత్రీ చందః - శ్రీసీతారామచంద్రో దేవతా - రాం బీజాయ నమః
 గుహ్య - నమశ్చక్రయే నమః పాదయోః - రామాయేతి కీలకాయ నమః
 నాథా శ్రీసీతారామచంద్రదేవతా స్రీత్యర్థే శ్రీరామమూర్తి వంజరన్యాసే
 జపే ■ వివియోగాయ నమః సర్వాంగే -

ఓం ఓం ఓం శ్రీం ఓం కేశనాయ దాత్రే నమః - లలాటే
 ఓం నం ఓం రాం ఓం నారాయణాయ - అర్యష్టే నమః - నాథా
 ఓం మోం ఓం మం ఓం మాధవాయ మిత్రాయ నమః - హృది
 ఓం భం ఓం యం ఓం గోవిందాయ - వరుణాయ నమః - కంఠే
 ఓం గం ఓం నం ఓం విష్ణవే అంశుమతే నమః - పార్శ్వయోః
 ఓం వం ఓం మం ఓం మధుసూదనాయ భగాయ నమః - కంఠరే
 ఓం తేం ఓం శ్రీం ఓం త్రివిక్రమాయ వివస్వతే నమః - ధక్షిణపా
 ర్శ్వంతరే

ఓం వాం ఓం రాం ఓం వామనాయ ఇంద్రాయ నమః - వామపా
 ర్శ్వంతరే

ఓం సుం ఓం మం ఓం శ్రీధరాయ పూష్టే నమః - స్కంధయోః
 ఓం దేం ఓం యం ఓం హృషీకేశాయ సర్వవాయు నమః - వృష్టే
 ఓం వాం ఓం నం ఓం పద్మనాథాయ త్వష్టే నమః - కకుది
 ఓం యం ఓం మం దామోదరాయ విష్ణవే నమః - మూర్ధ్న
 ఓం శ్రీం శిరసి - ఓం రాం భ్రూమధ్యే - ఓం మం హృది
 ఓం యం నాథా - ఓం నం గుహ్య ఓం మం పాదయోః.

శ్లో || ఏవం విన్యస్య విధివత్ సాక్షాహ్నారాయణో భవేత్ ।

జ్వరరోగాభివారాద్యాః ప్రళయం యాంతి నాన్యథా॥

శ్లో || భూతప్రత పికావాక్య తరైవ బ్రహ్మరాక్షసాః

కూక్యాండాశ్చైవ డాకిన్యా వైపదప్రమమపి క్రమాత్ ॥

శ్లో || య యః వివ్యసేద్ధిమాన్ రామస్సౌక్షాన్తస్వయం భవేత్ |

వాతః మిథరం కించిత్ సావనం పుణ్యమస్త హి ||

ఇత్యగస్త్య సంహితాయాం వరమరహస్య శ్రీరామ మూర్తి సంజరవ్యాసో
నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః

శ్రీరామ ధక్షాస్తోత్రమ్

ఓం అవ్య శ్రీరామ ధక్షాస్తోత్ర మహామంత్రవ్య బుధకౌశిక ఋషిః -
అనుష్టుప్ చందః - శ్రీసీతా ఉక్త్యుజవహిత - శ్రీరామచంద్రో దేవతా
- శ్రీం దీణమ్ - శక్తిః మం కీలకమ్ - మమ నమస్త వ్యాఘ్రాది
క్రూరమృగ దుష్టతస్కరభయరోగ వివృత్యర్థే శ్రీరామచంద్రస్థిత్యర్థే శ్రీరా
మధక్షాస్తోత్ర వరణే వివియోగః -

ధ్యానమ్

శ్లో || ఇందీవరశ్యామలమాయతాక్షం ధమర్తరం నీలజటాకలాపం |

సార్వద్యయే ఉక్త్యుజమైశీలీభ్యాం విషేవ్యమాణం వ్రణతోఽస్మిరామం ||

ధ్యాత్వా నీలోత్పలశ్యామం రామం రాజీవలోచనమ్ |

జానకీఉక్త్యుదోషేతం జటా మకుట మండితమ్ ||

సాపీతూణధమర్పణ పాదం నక్షత్రచరాస్తకమ్ |

స్వలీలయా జగత్కృతు మావిర్యూతమజం విభుమ్ ||

రామధక్షాం వరేత్ ప్రాజ్ఞః సావప్నీం సర్వకామదామ్ |

శిరోమే రాఘవః సాతు సాలం దశరథాత్మజః ||

కౌసలేయో దృశః సాతు విశ్వామిత్రస్త్రియశ్చుశ్రీ |

స్నూణం సాతు త్రాతా ముఖం సౌమిత్రినత్సలః ||

జిహ్వం విద్యావిధిః సాతు భరత సందితః |

స్కందో దివ్యాయుధః సాతు భగ్గీశకార్యుకః ||

కదా సీతావతిః పాతు హృదయం జానుదగ్భ్యజితే ।
 మధ్యం పాతు ఖరధ్వంసీ వాధిం దాంబవదాశ్రయః ॥
 సుగ్రీవేశః కటిం పాతు సక్తివీ హనుమత్ ప్రయః ।
 రమూత్తమః పాతు ధక్షః కుల వినాశకృత్ ॥
 జానునీ సేతుకృత్పాతు జంపే దశముఖాంతకః ।
 పాదౌ విభీషణశ్రీదః పాతు రామోఽఖిలం వపుః ॥
 ఏతాం రామబలోనేతాం ధక్షాం యస్సుకృతీ వరేత్ ।
 చిరాయుస్సుఖీ పుత్రీ విజయీ వినయీ భవేత్ ॥
 పాతాల భూతల వ్యోమ చారిణ శృద్ధచారిణః ।
 న ద్రష్టమపిశక్తాస్తే ధక్షితం రామనామధిః ॥
 రామేతి రామభద్రేతి రామచంద్రేతి వా స్మరన్ ।
 నరో న లివ్యతే పాపైర్బుక్తిం ముక్తిం చ విచారతి ॥
 జగజ్జేత్రైక మంత్రేణ రామనామ్నాభిరక్షితం ।
 యః వరేద్దారయేత్తస్య కరస్థాస్సర్వసిద్ధయః ॥
 వజ్రవంజరనామేదం యో రామకవచం వరేత్ ।
 అన్యపాతాన్జ సర్వత్ర లభతే జయమంగళమ్ ॥
 అదిష్టవాన్ యథా స్వప్నే రామధక్షామిమాంహరః ।
 తథా లిఖితవాన్ ప్రాతః నైబుద్ధో బుధకాశికః ॥
 అరానుః కల్పవృక్షాణాం విరామస్సకలావదామ్ ।
 అధిరామస్తు లోకానాం రామశ్శ్రీమాన్ జగత్ ప్రభుః ॥
 తరుణౌ రూపనంపన్నౌ మకుమారౌ మహాబలౌ ।
 పుండరీకవిశాఙ్గౌ పరకృష్ణాజివాంబరౌ ॥
 వలమూలాశినౌ దాంతౌ తావసౌ ధర్మచారిణౌ ।

పుత్రో దశరథస్యేతా బ్రాతరో రామలక్ష్మణౌ ॥

శరణ్యో సర్వసత్త్వానాం శ్రేష్ఠీ సర్వధనుష్ఠతామ్ ।

ధక్షః కులవిహంతారో త్రాయేతాం నో రఘూద్యహౌ ॥

శరహస్తా మనసన్మద్ధౌ మండలీకృతకాయృతౌ ।

రక్షేతాం పుండరీకాక్షావస్మాం పృథిరామలక్ష్మణౌ ॥

రామో దాశరథిశ్శూరో లక్ష్మణానుచరో బలీ ।

కాకుత్స్థః పురుషః పూర్ణః కౌసలేయో రఘూద్యహః ॥

నేదాంతవద్యో యక్షేశః పురాణ పురుషోత్తమః ।

జానకీవల్లభశ్శ్రీమా నప్రమేయవరాక్రమః ॥

ఇత్యేతాని జపేన్నిత్యం మద్భక్తశ్శృద్ధయాన్వితః ।

అశ్వమేదాయుతం పుణ్యం సంప్రాప్నోతి న సంశయః ॥

అత్తసజ్జధనుషోవిషుస్సుశా వక్షయాశుగ నిషంగ షంగిణౌ ।

ధక్షణాయ మమ రామలక్ష్మణౌ వగ్రతః పథి నదైవ గచ్ఛతామ్ ॥

అగ్రతః పృష్ఠతశ్చైవ పార్శ్వతశ్చ మహాబలౌ ।

అకర్ణపూర్ణధన్వానౌ రక్షేతాం రామలక్ష్మణౌ ॥

వాచాధిరామం వదనాధిరామం శ్రోత్రాధిరామం నయనాధిరామమ్ ।

సర్వాధిరామం చ సదాధిరామం వందే సదా దాశరథిం చ రామమ్ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే విశ్వామిత్రస్వప్నకర్ణావదేశే శ్రీరామలక్ష్మణస్తోత్రమ్

శ్రీరామహృదయ స్తోత్రమ్

ఓం అన్య శ్రీరామ హృదయ స్తోత్ర మహేమంత్రస్య నదాశివ ఋషిః
- గాయత్రీ త్రిష్టబసుష్టబ్ లృపాఠి - వంక్తీజగత్కృత్య ఛందాసి - శ్రీరామ
చంద్రఃవరమాత్మ్యా దేవాతా - రాం బీజమ్ - రిం శక్తిః - రూం కీలకమ్

- శ్రీరామచంద్రవరబ్రహ్మ వరమాత్యునః ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః,
రామిత్యాదినా షడంగన్యాసః -

ధ్యానమ్.

శ్లో || సంసారసాగర సముత్తరజైక మంత్రం

బ్రహ్మాది దేవముని పూజిత సిద్ధమంత్రమ్ |

చారిద్ర్య దుఃఖ భవరోగ వినాశ మంత్రం

నందే మహాభయహరం రఘురామ మంత్రం ||

లమిత్యాదినా సంసారహరన్ కుర్యాత్.

ఓం నమస్కృత్వా భగవాన్. ఓం నమో భగవతే - నదాశివో హృదయం
వ్యాపకత్వ ముపదిశతి - హృదయం శరీరం త్వం జ్యోతింషి - త్వం చందాసి
- త్వం బ్రహ్మ - త్వం విష్ణుస్త్వం రుద్రస్త్వమింద్రస్త్వం ప్రజావతిస్త్వం ఋక్
త్వం యజుస్త్వం సామ త్వమధర్వణస్త్వమేవ ధనుస్త్వం ప్రతిష్ఠా - త్వమేవ
సకల జగత్కారణం త్వమేవ ప్రపాద్యనే, త్వమేవ ధక్షకస్త్వమేవ సాక్షీ
త్వమేవ జడం త్వమేవ చైతన్యం త్వం సోమ స్త్వమర్క స్త్వమనల స్త్వమేవ
బాహ్యోభ్యంతరం త్వం చరాచరత్వం - త్వం క్షరాక్షరత్వం - చరాచరవతిః
క్షరాక్షరవతిః యో వై కర్తా రామః భోక్తా రామః కర్తృ భోక్తృ విభక్షణ
సాక్షీ చైతన్యవై రామః - రామోఽవతి - రామస్త్వపితి రామో విరమ
యతి ప్రసాదమేకం రామః భూరితిరామో భువరితి రామ స్సువరితి రామో
భూర్భువస్సువరితి రామః - ఓమిత్యేకాక్షరం రామః అకార ఉకార మకార
ఇతి ఉదాత్తోఽనుదాత్త స్వరిత ప్రచయ ప్రచార సంవాతా వై రామః -
రామో బ్రహ్మ జగత్ స్పటి - రామో విష్ణుర్జగత్ స్థి తిః రామో రుద్రో
లయాధివతిః - సగుణ నిర్గుణోపాధిక స్త్వమేవ రామః నిర్గుణ సామర్థ్యా
న్నిరంజనో విద్యాసువిద్యా తురీయీనందపాదాధివతిర్వై రామః రామశ్శుభం
- రామో యశః - రామః కామః రామ ఇత్యా మూర్యాధివతిః రామః
పింగళాయాస్సోమూధివతిః రామాయానలబడబానలాయ వై నమో నమః -
నమః ప్రజాధ్య నమో లోకేభ్య నమో లోకవతిభ్య స్త్వమేవాంతరాత్మా

త్వమేవ పరమాత్మా త్వమేవావప్తాత్రయ దేవతా - హం ఫట్ వాషట్
 స్వాహా నమస్త్యమేవ రామః పరాత్పరాయానందకరాయ నవాన శిర్షాయ
 నహన ముఖాయ నహన నేత్రాయ నహన బాహవే నహన పాదాయనై
 నమో నమః ఏవం రామస్య హృదయ మనకృత్యంకోచేనాపి వరేద్వా యద్వా
 పుస్తకే దర్శయేద్యో బుధస్సముక్తో విష్ణుసాయుజ్యమేతి న పునర్జన్మ లభతే
 ■ పునర్జన్మ లభతే ఓంశాన్తిశాన్తిశాన్తిః.

ఇతిదమగన్త్యపంహితాప్రోక్షం శ్రీరామహృదయం సంపూర్ణమ్

పవనపావన మంత్రాః

తత్రాదో యజమానః అచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - దేశకాలపుక్త్య
 శ్రుతి స్మృతి పురాణోక్త పరిప్రావ్యర్థం శరీర శుద్ధ్యర్థమాత్మానం పానయిష్యే
 ఇతి సంకల్ప్య, అచార్య - ఋత్విగ్విన్నవైకదర్శపుంజీలాన్యాదాయ నవ్తథిః ■
 యతిః నాభ్యాసోద్ధత్తైర్వైర్మృత పర్యంతం సంమార్జిత్ । ఓం చిత్పతిర్మా
 పునాత్వ చ్చిద్రేణ వచిత్రేణ వసో మ్యార్యస్య రశ్మిధిః । నకృన్మంత్రేణ
 ద్విస్తూష్ణీం అథ మార్జనం ।

ఓం యదేవా దేవ హేడవం । దేవానశ్చక్రమావయం । అదిత్యాన్త
 స్సాన్యాముంచత । ఋతవ్య రై నమాముత । దేవా జీవనకామ్యాయత్ ।
 వాచా సృతమూదిమ । అగ్నిర్మాతస్యాదేవసః । గార్హనత్య న్రముంచతు ।
 దురితాయాని చక్రమ । కరోతు మామనేనవం । ఋతేన ద్యావా
 వృధివీ । ఋతేన త్యగ్గోంసరస్వతీ । ఋతాన్యాముంచతాగ్ంహసః । యద
 న్యకృతమూరిమ । ■ శగ్ంసాదుతవాణామి శగ్ంసాత్ ॥ జ్యాయసః
 శగ్ంసాదుతవా కపీయ సః । అనాజ్ఞాతం దేవకృతం యదేనః । తస్మాత్స
 మస్మాజ్ఞాతవేదో ముముక్తి । యద్వాచాయస్మనసా బాహుభ్యామురుభ్యా
 మస్తీవద్భ్రాం శిశ్నేర్య దన్వతం చక్రనూ వయం । అగ్నిర్మా తస్మాదే
 ■ । యదస్తాభ్యాం చకర కిర్పిషాణి । జ్ఞాతాం న్యగ్నుమువజిన్నమానః
 । దూరే నశ్యా చ రాశ్రుభృచ్చ । తాన్యస్సరపానమదత్తామృతాని ।
 అదివ్యస్సృజం యదవాం ■ । యద్వాదాన్యస్త్వంజగరాజనేభ్యః ॥
 అగ్నిర్మాతస్యాదేవసః । యవ్యయి ■ గర్భే వతి । యేనశ్చకార

యత్నితా అగ్నిర్యాతస్యా దేవనః యదాపిషేష మాతరం పితరం । పుత్రః
 వ్రముదితోధయన్ ॥ అహిగంపితా పితరామయాతత్ । తదగ్నే అస్యచో
 భవామి । యదస్తదిక్షం పృథివిముతద్యాం యన్యాతరం పితరం ॥
 హిగంపిమ । అగ్నిర్యాతస్యా దేవనః । శసా విశ సా యత్పరాశసా
 । యదేన శృక్కుమానూతనం యత్పురాణం । అగ్నిర్యాతస్యా దేవనః ।
 అతిక్రామామి దురితం యదేనః । జహోమి రివం వరమే నధస్తే । యత్ర
 యంతి మక్యతోనాపి దుష్కృతాః ॥ తమారోహమి మక్యతాంను రోకం ।
 త్రి డేవా అమృతైతదేనః ॥ త్రిత ఏతన్మనుష్యేషు మామృతే ।
 తతోనూ కించిదానశే । అగ్నిర్యా తస్యా దేవనః । గార్హపత్య
 వ్రముంచతు । దురితాయాపి శక్యమ । కరోతు మామనేనసం ।
 జాతా అప్పు జాతాః । యా జాతా ఓషధీభ్యః ॥ అధోయా అగ్నిజా
 అపః । తానః శుంధంతు శుంధసీః ॥ యదాపోవక్తం దురితం చరామ ।
 యద్వాదివానూతనం యత్పురాణం ॥ హిరణ్యవర్ణావ్రత ఉత్పనీత నః ।

ఇమం మే వరుణ - తత్త్వాయామి - త్వం నో అగ్నే - సత్వన్నో
 అగ్నే - త్వమఅగ్నే అయాపి - ఇత్యనువాకమన్త్రాన్ జపిత్యా.

ఓం దధిక్రావద్ధో ... .. తారిషత్ ॥ ఇతి మార్దవమ్.

తాంస్త్యక్త్వా అన్యాస్సహీత్వా ॥ ఓం వాక్పతిర్యా పునాత్వచ్చిద్రేణ
 వ్రేణ వహో స్సూర్యస్య రశ్మిభిః ॥ వాభ్యోస్సోదక్తైర్దర్శైర్నాశితా వర్యంతం
 సంమార్జిత్ ॥ సక్యన్యవ్రేణ ద్విస్తాష్టిమ్ ॥

ఓం వవమానమృవర్దనః — — జాతనేదా మోర్ధయంత్యాపునాతు
 ॥ ఇత్యనువాకం జప్తా ॥ తతో మార్దవమ్ । ఓం అహిహిష్ణామ — ..
 జవయథాచవః ॥ తాం స్త్యక్త్వా అన్యాస్సహీత్వా ॥ ఓం దేవోనూ సవితా
 పునాత్వచ్చిద్రేణ వవివ్రేణ వహోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః । వాభ్యోస్సోదక్తైర్దర్శైర్ద
 లాట వర్యంతం సంమార్జిత్ ॥ సక్యన్యవ్రేణ ద్విస్తాష్టిమ్ ॥ ఓం తవ్య
 వవివ్రవతే వవివ్రేణ యస్మైకం పునే తచ్చకేయం । ఇతి జప్తా ॥ తతో
 మార్దవం ॥ ఓం హిరణ్య వర్ణాః ... .. నిదత్త ॥ తాం స్త్యక్త్వా ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ఇత్యనః ప్రాశ్య - అహిహిష్ఠి తిస్థభిః ముఖం
 నిమృజ్య ॥ వివరీతాధిరాచామేత్ । తస్మాఅరంగమామనః ... .. జనః ।

యోవశ్శివత — ... మాతరః । అపోహిష్ఠామ ... చక్షువే ।

ఓం నయస్వశ్చి రోషధయః నయస్వద్వీరుధాం నయః ॥ అపాం నయ
సోమత్వయః ॥ మామింద్రవగ్గోంస్పృణ ॥ ఇతి ప్రతిమంత్రమాచామేత్ ॥
తతః స్పృత్యుక్త మాచమనం కృత్వా ॥

శ్లో॥ కృత్వా లం పాదశౌచం విమల మధణలంఠ్రీః పిలేదున్మృజేద్వి

ర్దేశిన్యంగుష్ఠకాభ్యాం నజల మధిమృశేన్నాపికా రంధ్రయుగ్మం

అంగుష్ఠానామికాభ్యాం నయనయుగయుతం కర్ణ యుగ్మం కనిష్ఠాం

గుష్ఠాభ్యాం వాధిదేశే చ్చాదయమథతలే వాంగులీళిః శిరోంఘ్రి ॥

స్పృత్యుక్తాచమనం చరేత్ ॥ గాయత్రీ జపః శతకృత్యః సహస్ర
కృత్యః పరిమిత కృత్యో వాఽపరమేత్ । దశవారమిదా ॥

ఓం ఇదాదేవహాః ... మదంతు

అవనశ్శోకుచదమమగ్నీశు శుద్ధ్యారయం । అవనశ్శోకుచ దమమ్ ॥
సుక్షేత్రియా సుగాతు యావమాయా చ యజామహే । అవనశ్శోకుచదమమ్
। ప్రయద్భుందిష్ఠ ఏషాం ప్రాప్త్యాకావశ్చ మారయః । అవనశ్శోకుచదమమ్ ॥
ప్రయదగ్నీస్సహస్వతో విశ్వతోయంతి మారయః ॥ అవనశ్శోకుచదమమ్ ॥
ప్రయత్రే అగ్ని మారయో జాయేమహి వ్రతేనయం । అవనశ్శోకుచదమమ్ ।
త్వగ్గోంహి విశ్వతోముఖ విశ్వతః పరిభూరసి । అవనశ్శోకుచదమమ్ ॥
ద్విషానో విశ్వతో ముఖాతివావేన పారయ ॥ అవనశ్శోకుచదమమ్ ॥
సనః సిన్ధుమిన వావయాతి వర్షాన్వస్తయే ॥ అవనశ్శోకుచదమమ్ ॥ అనః
వ్రవణాది వయతీరపాన్యత్స్వం దతామమం । అవనశ్శోకుచదమమ్ ॥ ఉద్య
వా దుదకాసీవాపాన్యత్స్వం దతామమం అనందాయ వ్రమోదాయ పునరా
గ్గోంస్వాన్మహాన్ ॥ అవనశ్శోకుచదమమ్ ॥ న వై తత్ర వ్రమీయతే
గౌరశ్శ్య పురుషః ॥ యత్రేదంబ్రహ్మ క్రియతే పరిధిర్జీవ వాయ
। అవనశ్శోకుచదమమ్ ॥ సహస్ర శీర్షా పురుషః ... పంఠి
దేవాః ॥ ఓం భూర్భువస్సుహః అవేన శరీర శుద్ధ్యంగభూత పవనపావన
న్యావేన శ్రీ పరమేశ్వరః ప్రీయతాం ॥

మన్తరామాయణమ్

శ్రీ సీతకన్యవిరచిత

మన్తరామాయణప్రతిభావ్యాఖ్యానము

రామాయణద్రుమం నామ రామదత్తానవాఙ్మరం ।

గాయత్రీబీజమామ్నాయములం మోక్షమహాసం ॥

అత్ర రామరక్షాయాః రామాయణ ద్రుమాఙ్మరత్వం సృష్టమవగమ్యతే, తస్మాన్ రామవాదినదానాం క్రమేణ రామాయణార్థ సూచకత్వాత్ తస్యాః గాయత్రీబీజత్వం, వేదమూలత్వం చోపపాదనీయమ్. తేన రామాయణస్యాపి తదుభయం సిద్ధ్యతి. అత ఏన రామాయణే చతుర్వింశతిసాహస్ర్యాం చతుర్వింశతిర్గాయత్ర్యక్షరాణి వాక్మికేన సంగృహీతానీ త్యభియుక్తప్రసిద్ధం సంగచ్ఛతే. తథా రామాయణస్య వేదత్వోక్త్యా ప్రత్యక్ష వేదమూల తత్త్వ వపాదకం 'వేద వేద్య వరేపుంసి జాతే దశరథాత్మజే పదే స్రాచేతసాదా సీతాక్షాద్రామాయణాత్మనా తస్మాద్రాయణం దేవి వేదః' ససంశయః.' ఇత్యగన్త్య సంహితావచనమ్. 'స మేధావినో ధృష్ట్వా వేదార్థపరిపి ప్సీతా' వేదోపబృంహణార్థాయ తావగ్రాహయత ప్రథుః. కావ్యం రామాయణం కృత్స్నం సీతాయాశ్చరితం మహత్' తస్య వేదోపబృంహణ ప్రయోజన కత్వం ప్రతిపాదయ దార్దవచనం సంగచ్ఛతే. తత్ర గాయత్రధృష్టానత్వనితూ బ్రహ్మాండ పృక్షప్రసవభూమీ తత్ ప్రసవిత్పరూపం భూప్తిసీయం వరేణ్యం వరణీయం మోక్షకామైర్భ్రహ్మాండ పృక్షప్రసవిలాపనేమానువర్తవ్యం ఏవం చ 'తదితి ఏతస్యమహతో భూతస్య వాను దవతి' ఇతి శ్రుతేవైత్వదో దితే బ్రహ్మాణి పవిత్రవదేన కార్యమాత్రమధ్యారోప్య వరేణ్యవదేన తదపోద్య నిష్కృవంచం బ్రహ్మాణా పారమార్థికం రూపం విరూపితమ్. తథా తస్యైవ

నవతుర్కర్లు భాదిర్గలిరస్యేతి పుత్రత్వా మార్యముజ్జలాన్తన్తం వారాయజాఖ్యం
 క్ష్యతి: 'య ఏషోఽన్తరాదిత్యే హిరణ్యమయః పురుషః' ఇత్యాదిశ్రుతిప్రసిద్ధం
 మాయావిరూపముపాన్య నిర్దిష్టం దీమహీశ్వమేవాన్యయాత్ తథా దేవస్యేతి
 తస్యైవ బ్రహ్మజ్జన్తర్నానావతారైః, క్షీడతో రామకృష్ణాదిరూపం తృతీయం
 రూపముక్తం తథా దీమహీతి ఏరోదపూర్వకం స్వార్థ ముభయార్థ మిశ్వ
 రార్థం చేతి చతుర్థా భజనం దర్శితం తథా తృతీయ పాదే బహిర్ము
 ఖన్యభానాయాబుద్ధేః అన్తర్ముఖతయా ప్రకర్షణ ప్రేరణే ప్రత్యగాత్మావసానే
 కైవల్యరూపేఽన్యస్య హేతుత్వప్రదర్శనేన తస్యైవ సకల కర్మోపాస్తిఫలప్ర
 యోజకత్వముక్తమ్. ఏవం చ గాయత్ర్యాం కాణ్డత్రయం దర్శితమ్ తథా
 చ మైత్రాయణీ శ్రుతిః - 'తత్సవితుర్వరేణ్యమిత్యసో వా అదిత్య సవితా
 న వా ఏవం ప్రసరణీయ అత్యకామేనేత్యాహర్చిష్యావాదినః' ఇతి. భర్గో
 దేవస్య దీమహీతి సవితావై దేవన్తతోయోన్య భర్గన్తం చిన్తయామీత్యాహర్చి
 ష్యావాదిన ఇతి. దియో యో ■ ప్రచోదయాదితి బుద్ధయో వై దియస్తా
 యోస్యాకం ప్రచోదయాదిత్యాహర్చిష్యావాదినః' ఇతి అత్రాత్యకామేన ప్రస
 రణీయ ఇతి ■■■■■ ప్రత్యగాత్మత్వం జ్ఞానకాణ్డార్థ ఉక్తః. చిన్తయామీతి
 చిన్తాయోగ్యత్వముపాసనాకాండార్థ ఉక్తః. దియ ఇత్యనేకాకార దీప్రేరకత్వం
 కర్మకాండార్థ ఉక్తః. తత్రాద్య ఉపేయః పరో నన్నికృష్టవిప్రకృష్టే తత్సాన్నిప్త్య
 పాయా. ఏవం వేదమాతుర్గాయత్ర్యా కాండత్రయాత్మకత్వేన తజ్ఞానాం
 వేదానాం తన్మూలకానాం రామాయణాదీనాం చ తథాత్వం క్షేయమ్.
 ఏత ఏవార్థా రామవాది వింశతినామిదీ రామధర్మాయామపయవార్థద్వారా
 ప్రదర్శ్యన్తే. తథాహి -

- శిరో మే రామమ పాతు పాలం దశరథాత్యజః
 కాశశ్యేయో దృశాపాతు విశ్వామిత్రప్రియః శ్రుతి. 1
 ప్రహేళం పాతు మిత్రాతా ముఖం శామిత్రినత్పలః
 జిహ్వం విద్యావిధిః పాతు కంఠం భరతవందితః. 2
 రంమతి ■■■ గచ్ఛతీతి రముః వ్యష్టినముష్టిరూపో అన్నమయకోశః

తత్రవిదితో రామః బ్రహ్మాండాభిమానీ మమ బ్రహ్మాండ రూపం ॥
 పాతు - 1) ॥ ఏన దశరథస్య దశబిద్వియోశ్చైర్ముత్తస్య మనోమయకోశ
 రూపస్య అత్యేవాత్మా కార్య ప్రాణమయః కోశస్తజ్ఞః ॥ అన్నమయాదాస్తరః
 ప్రాణమయః తతోహ్వాస్తరో మనోమయ ఇతి పూర్వయోః ప్రవిలాసనం సిద్ధమ్,
 ॥ చ వాసనాతంతు సంతానాత్మా మనోమయః బ్రహ్మాండాత్పుష్టిక్రమే
 తార్వాచీనం భాలదేశం బ్రహ్మలిపిస్థానం మే పాతు - 2) కుశలైవ
 కౌశల్యా స్వార్థేష్యచ్ఛే నర్వార్థానద్యోతననమర్థా బుద్ధిస్తస్యాం భవః కౌశ
 ల్యయో విజ్ఞానమయః తతోహ్వాస్తరః స మమ దర్శనసాధనే దృశా పాతు
 వితేన మనోమయస్యావ్యవహర ఉక్తః - 3) విశ్వస్యమిత్రం నిరుపాదిప్రే
 మగోచరతయా ప్రేయాన్అనందమయాఖ్య అత్మైవ విశ్వామిత్రః తస్యాసే
 ప్రియః 'సుషుప్తేనతా సోమ్య తదా సంవన్నో భవతి' ఇతి శ్రుతేః
 ప్రాప్తః సన్నాత్పనిక దుఃఖవివృత్తికరస్తదదిష్టానభూత ॥ పుచ్చబ్రహ్మ
 ॥ వర్యాయో మమ శ్రుతి స్వాధిగమద్వారభూతే పాతు తదేనం ప్రథమేన
 పాదేన రామే బ్రహ్మాండమూరోవ్య అవ్యపాదత్రయేణాపోద్య చ రామస్య
 శుద్ధం రూపం గాయత్రీ ప్రథమపాదోక్తం దర్శితమ్ ఆయం చార్థః కృతోన్నసి
 వేదాస్తప్రసిద్ధ ఇతి మూలవాక్యాని నోదాప్యాతాని - 4) మఖత్రాతా అవ్య
 దిచారేణ క్రతుఫలప్రదః. ఫలమత ఉపవత్రేః ఇతి వ్యాయాదితి భావః. ॥
 మే ఋతుఫలభూత దివ్యగంధ రసాద్యులబ్ధికరణం ప్రూణ రసవాదికం
 పాతు- 5) సామిత్రివత్సలః సుష్టు మిత్రం జీవవక్షిణః సఖా ఈశ్వరః
 తస్యావత్సం సామిత్రిర్నిరణ్యగర్యః తత్ర వత్సలా తేన తత్తాదాత్మ్యం ప్రాప్తా
 నాముపాసకానాం అనుగ్రహకర్తృత్వమ్. సామిత్రేర్ముఖ్యకార్యత్వాత్తద్వత్సరో
 మే ముఖం పాతు- 6) తానేతావస్తర్యామినుత్రాత్మానా విద్యైకలభ్యో ॥
 తు శుష్కతర్కగమ్యో ఇతి విద్యావాప్తి ద్వారభూతాం మమజిహ్వం విద్యా
 నిధిః విద్యాసంప్రదాయప్రవర్తకః పాతు- 7) విద్యాసే యజ్ఞాద్యపూర్వప్రాప్య
 'వివిదిష్యై యజ్ఞేన' ఇత్యాది శ్రుతే 'అతో భరతైః కర్మరైర్వస్తతః కరణీకృతః
 భరద్వి కర్మఫలం సంచిన్వయి ॥ భరతాః యజమానాః భరతముద్ధర' ॥
 మంత్రలింగాత్ యజ్ఞశ్చ కంఠస్థైరేవముంత్రైః ప్రోత శస్త్రాదిది నిర్వర్తక

■ యజ్ఞప్రియో మే మంత్రోచ్ఛారణ స్థానం ■ పాతు - తదేవం
యజ్ఞాదిబవ్యేన పుణ్యేన ప్రాప్తోపావనామార్గః భర్తాశ్శాంతా మూత్రమీశం వా
క్రమముక్తిద్వారం ప్రాప్నోతి శ్లోకద్వయతాత్పర్యమ్.

స్కందో దివ్యాయుధః పాతు భువో భగ్వశకార్యుకః ।

కరో నీతావతిః పాతు హృదయం జామదగ్న్యజిత్ ॥ 3

మానుషభావేఽపి ఐశ్వరదివ్యాయుధానాం శార్దూదీవాం ధారిత్వాద్దివ్యా
యుధ అయుధనిధానస్థానభూతో స్కందో మే పాతు- 9) తథా భుజబలేనైవ
భగ్వశకార్యుకో భువో మే పాతు, అత్ర శశకార్యుకం మేరురూపం 'రథః
క్షీణీయంతా శతపురిగోద్వో రమః' ఇతి త్రిపురవధే తస్య తత్కార్యుకత్వ
ప్రసీద్ధే. ఏతేన మానుషభావేఽపి మహేశ్వరాదహృదిక్యం దర్శితమ్- 10)
తథా వీర్యశుల్కాయాః సీతాయాః కరగ్రాహీ సీతావతిః కరో మే పాతు,
అనేన నామ ద్వయేన విశ్వామిత్రదత్తాయా బలాభ్యాయా విద్యాయాః ఫలం
శరీరం బలాధిక్యం దర్శితమ్ - 11) అతిబలాయాస్తు ఫలం మనస్సంకల్ప
మూత్రేణ అలోకికార్థపాదనం తచ్చ జామదగ్న్యజిదితి బ్రాహ్మం వైష్ణవం చ
తేకో దధానస్య జామదగ్న్యస్య తపోరాశివధేన వృష్టికృతమ్. ■ ఏన హర్ష
బలవాన్ హృదయం మే పాతు తాదృశబల ప్రదావనేతి భావః- 12) ఏనం
శృతియం పారమేశ్వరం రూపం బ్రహ్మవిష్ణుశివేభ్యోఽవ్యధికం మానుష
భావేఽపితి శృతియ శ్లోకేన గాయత్రిష్టదేవస్యేతి పదప్యాద్ధో దర్శితః.

మధ్యం పాతు ఖరధ్వంసీ వాచిం జాంబవదాశ్రయః ।

సుగ్రీవేశః కటిం పాతు సక్తిని హనుమత్ప్రభుః ॥ 4

తస్యేన చతుర్థా భిషవమూహ మధ్యమితి. ఖరాదీనాం ద్వేషపూర్వకం
రామం ధ్యాయతాం అధ్యాయసేక్షయా శ్రేష్ఠత్వాదృక్పక్షాద్యభావాచ్చ మధ్య
మత్వం తేషు విగ్రహముఖో రామానుగ్రహః సోపి మధ్యము, అత్యుత్కృష్టా
ఖరధ్వంసీ మధ్యం వాచినా సమమూత్రం వృష్ణప్రదేశం మే పాతు - 13)
జాంబవతః అవత్కాలే 'స్వార్థమేవ కామపూర్వకం ధ్యాయతా ద్వేషాంశా

భావాత్తతోపాస్తరత్వమతో జాంబవదాశ్రయో మే నాభిం మధ్యాదాభ్యస్తరం
 పాతు - 14) మగ్రివస్య ౧) 'దేహి మే' 'దదామి తే' ఇతి న్యాయేన
 పూర్వం పాస్త్రనంవత్తి: వశ్యాదారాధన మితి వజీగ్వర్జితో జాంబవదపే
 క్షయా కించిదూనత్వమతః మగ్రివో భావ్యాం మే కటిం పాతు- 15)
 వాసుమతస్తు కేవలం నిష్కానుమీశ్వరార్థమేవ భజతోఽస్తరంగత్వా చ్చిశువ
 త్ప్రియత్యేనాంకమారోపయితుం యోగ్యత్వాత్ వాసుమత్ప్రియో మే సక్తిసి
 అజ్కదేశం పాతు- 16) ఏనం వ్యక్తస్య దేవస్య చతుర్విధం ధ్యానం
 ర్విధ భక్తకృతం చతుర్థ శ్లోకేన దర్శితమ్.

జానుపీ నేతుకృత్పాతు జజ్జే దశముఖాస్తకః ।

పాదో విభీషణశ్రీదః పాతు రామోఽలిలం వపుః ॥

5

■ వస్త్ర పరిత్యాగేనావ్యక్తాలంబునాయా గతే సంపార సముద్రనేతు
 రూపాయాః ప్రదాతా నేతుకృత్ జానుపీ శిశోః ప్రథమగతిసాధనే మే
 పాతు అనేన మ్లాదదేవోత్క్రమ ఉక్తః అస్యానువస్తాయాం ధ్యాయా విదేహ
 ఇత్యుచ్యతే- 17) తథా ■ ఇంద్రియాణి ముఖాని భోగద్వారాణి యన్య
 ■ దశముఖో లింగాత్మా తపాస్త్రకో నాశకః ప్రవిలాసయితా దశముఖా
 స్తకః ఈషద్ద్వైహంగస్య శిశోః మువ్దోర్జగతి సాధనే జజ్జే మే పాతు,
 ఏతేన లింగదేవోత్క్రమ ఉక్తః అస్యానువస్తాయాం ధ్యాయా ప్రకృతిలయ
 ఇత్యుచ్యతే- 18) తథా విగతం భీషణం భయంజ్యరమజ్ఞానం యన్య
 ■ విభీషణో నిరస్తావిద్య తస్మై శ్రీ 'విషాస్య పరమానందతో' ఇతి
 శ్రుతి వ్రసిద్ధ అనందః తస్యా ప్రదాతా విభీషణశ్రీదో నిఘ్నస్తకలతయా
 శీఘ్రగతిపాతూ పాదో మే పాతు, ఏతేనానర్థవిఘ్నత్రిపూర్వితా అనందవా
 ప్తిరుక్తా, అస్యానువస్తాయాం ధ్యాయా ముక్త ఇత్యుచ్యతే- 19) రామః
 నర్వేశ్వరతయా బ్రహ్మాండమండపే రమణీలో మమ జీవమ్ముక్తభావం కామ
 యమావస్య అశిలం వస్తుస్త్రివిధమసి శరీరం పాతు సమస్తయోగ స్రుతివక్త
 నిరాపేన బ్రహ్మపాక్షాత్కారక్షమం కరోత్విత్వర్ణ- 20) తదేనం బ్రహ్మాణి
 రామవనదేవాధ్యారోపితస్య వ్రవంచస్య దశరథాత్మజాదివదశ్రయేణాపొదితస్య

దిష్టానం ప్రాప్తం ద్యావాలమృదూతం భగవతః సమష్టిరూపం వ్యష్టిరూపం
 ■ ద్యాభ్యాం శ్లోకాభ్యాం నదర్భ్య వ్యష్ట్యసాననాం చతుర్దేవ సమష్ట్యసా
 ■ పంచమార్దేవ ■ నదర్భ్య శేషేణానర్థవిపుత్త్వానందావాప్తీ జీవమ్ముక్తి
 సహితే నిరూపితే ■ ౧౧౧౧౧ కృత్యుః శాస్త్రార్థస్తీతి నదర్భ్యనేవ ■ మాయ
 బ్రహ్మసాంకురస్య రామకవచస్య గాయత్రీ బిజత్వమునపాదితమ్. యథాత్ర
 కథాంశః స్పష్టం సూచ్యతే అధ్యాత్మాంశస్తు పరోక్షపుత్ర్యా గమ్యతే, ఏవం
 రామాయణే తస్మాదభూతే నేదే చ తదుభయం క్షేయమ్.

తథాహి - 'నువృత్తిప్రాధాత్యభాకుల్యా విద్యాకేదారమాగతా, మోక్ష(రస)స్య చ ప్రసూర్యర్యే పీయతే కర్మమార్గైః. 1' ఇదమామ్నాయతే -
 'తుగ్రో(వా)భుజ్యమశ్వినోదమేదే రయిన్న కశ్చిన్నమృషీమవాహః.' తమూ
 పాకుర్నోదిరాత్మనస్థిరీదిర్విరిక్షప్రదిర్విరపోదకాభిః. 1. తుగ్రో నామ కశ్చి
 ద్రాజా భుజ్యసంజ్ఞం న్యపుత్రం ఉదమేదే సముద్రే అవాహః ప్రాపితవాన్. తత్ర
 దృష్టాంతః - రయిం కశ్చిన్నమృవానితి. యథా కశ్చిన్నమృతః పురుషో
 రియం ధనం తద్వత్. ■ శబ్దోఽత్ర ఉపమార్థే ■ తథాభూతం భో
 అశ్వినో యువాం నాభిః దిష్టాదిర్నోకాభిః సపైన్యం హిపాథుః తీరం ప్రాప
 యామానధుః. కీదృశీభిః - అత్మవన్యతీభిః, అత్మా స్వామీవిద్యతే యాసాం
 తాభిః స్వీయాభిః అన్తరిక్షే గగనతుల్యేర్లవే న్లవన్తే తాదిరన్తరిక్షప్రదిష్టా,
 అపోదకాదిరవగతతలాభిః ఇత్యశ్విదైవత్యే కమణి వివియుక్తస్వాస్య మన్తగ్రన్య
 యాజ్ఞికాభిమత్తః కర్మనమ్మద్వర్తః. 'ఏతద్వై యజ్ఞస్య సమ్మర్దం యద్రూప
 సమ్మర్దం యత్కర్మక్రియమాణమృగభివదతి' ఇతి బ్రాహ్మణాచ్చ. తత్కామై
 రేనమేనాయం వ్యాఖ్యేయః. తథా 'ఋచో ఇక్షరే నరమే వ్యోమనృసృష్టేవా
 అధివిశ్వే నిషేధుః. యన్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి యశత్తద్విదుస్త
 ఇమే సమానతే'. ఇతి మన్తేగ్రం నర్వాసామృచాం సర్వేష్ట్యయదేవతాది
 వ్యాసభూతనరమవ్యోమశబ్దిత బ్రహ్మనరత్వానరారణాత్. అతద్విదోఽర్థయ
 ననాదేర్వైదుర్వాభిదానాచ్చ అధ్యాత్మపరతయావ్యయం మన్తో వ్యాఖ్యేయః.
 తదాయమర్థః తుక్ అవత్యంరాతి స్వీయత్యేన అదత్తే ఇతి తుగ్రః పుత
 ఎరాద్యేషణావాన్ భుజ్యం భుక్త్యే పూర్వాన్వితం కర్మఫలం యోతి చ

క్రియమాజేన కర్మణా మిక్రేభవతి భుజ్యర్థా తమ్ ఉదమేదకుశ్యే సంసారసముద్రే ప్రాక్షిపత్ భో అశ్వినో 'యో వైతత్కామ్యసూత్రం విద్యాత్తం చాస్తర్యామిణమితి స బ్రహ్మ విత్' ఇతి శ్రుతిప్రసిద్ధౌ సూత్రాస్తర్యామిణో యువామాచార్యరూపేణ నాథిః 'తత్త్వసుపి' అదివాచేథిః అత్యన్యతీధిరాత్మైవ ప్రతిపాద్యో విషయో యాసు తాథిః అస్తరిక్షేఽనాలమ్బనే మార్గే పోర్తాకాశే న్లవన్తే నజ్జరప్తి తాథిః సగుణబ్రహ్మలమ్బునాథిః అపోదకాథిః ఉన్లతి అర్థగ్నిం కరోతి అన్లమపి వగ్గీం కరోతీత్యదకం అజ్ఞానం తద్విరోధివీధిరితి శేషం పూర్వసత్. అత్ర కథామూలమ్మ్య దేవతా మ్తాయతే తత్రాలమ్బసీభూతానాం తుగ్రాదివదార్థానామవిత్త్యానాం నమ్యాగేన వేదస్యా పౌరుషేయత్వం 'మూలాదిష్ఠ' ఇతి దేవతాదికరణేఽనాస్తరతాత్పర్యేణ తేషాం ప్రతికల్పం సమానరామరూపాణాముత్పత్తిమధ్యవగమ్య బ్రహ్మాదివదార్థానామివ ప్రవాహనాదిత్వముక్తమ్. చమసాదికరణే త్వేనవ్తాతీయకానాం కథారూపకేణ బ్రహ్మవిద్యాయాం ముఖ్యం తాత్పర్యమితి విశ్చీయతే. తత్ర ■ అజామేకాం 'లోహితశుక్లకృష్ణామ్' ఇత్యాదిషు మన్తేషు అజాదిశబ్దాః శ్రోతార్థవర్తిగ్రహే మన్తస్యాదిగతార్థగమకత్వేనాప్రామాణ్యాద్వైయర్థ్యం మా భూదితి తేషాం 'స జాయత' ఇతి యోగేన మూలప్రకృత్యాదిప్రతిపాదకత్వమాశక్య్య ముద్దానం

1. యేత్యాదౌ ముద్దానప్రజననవృత్తిపాయినో ఝటిత్యనుసంధానేన రూడిపూర్వక బక్షణాతో యోగస్య దుర్బలత్వాత్ చాన్తోగ్యయ్యదానాం రోహితాదిరూపాణామన్యత్రేత్యభిజ్ఞానాత్ సరాధిమతప్రకృతిగ్రహణే విశేష హేత్వభావాచ్చ తేకోబన్నాత్మికాభూతప్రకృతిరణేమాణేతి అజారూపకేణాత్ర ప్రతిపాద్యత ఇతి సిద్ధాప్తితమ్, ఏనం రామాయణస్య తన్మూలభూతానాం మన్తార్థిణాఞ్చ అనాస్తరతాత్పర్యేణ కథానరత్వం మహాతాత్పర్యేణ విద్యానరత్వం చ నక్తుం యుక్తమ్.

2. 'సర్వే వేదా యత్పదమామవన్తి' ఇతి, నామాని సర్వాణి యమావిశన్తి 'యో దేవానాం నామధా ఏక ఏన' ఇత్యాది శ్రుతిధ్యై సరమతాత్పర్య విషయీభూతస్య రామస్య సర్వేర్దేవతావాచకైః శబ్దైః అభిధానం యుక్తం అనాస్తరతాత్పర్యే ■ వ్యవస్థాయా అవశ్యకత్వాన్నాన్యదైవత్యోమన్త్యై రామ

3. ప్రకాశయతుమీష్టే. అథ పాతాత్పరత్వం వర్ణ్యతే తద్ధి ఏకస్య

శబ్దస్యానేకార్థతా స్యాత్ సా చానిష్ఠేతి చేత్. ఉచ్యతే యథా ఏకైవ రేఖా
 (= నబ్ధా) స్థానభేదాత్ ఏకదశశతసహస్రాదివ్యవధేశాన్ లభతే ఏవమేకమేవ
 పదం వాక్యం వా పదాంతర వాక్యాంతర సమభివ్యాహారాదనేకమర్థం ప్రత్యాయ
 యః స య తావతానావార్థత్యం శబ్దస్య సమ్యగతి, పులిదేద
 ఏవ ఏకమవ్యవ్యతపదం 'యథా సర్వే ప్రముచ్యంతే కామా యేనస్య
 ప్లాది శ్రితాః. మర్వోఽన్యుతో భవత్యత్ర బ్రహ్మ సమశ్చుతే.' ఇత్యత్ర
 తైవల్యవాచి 'అసామ సోమమన్యుతా అభూమ' ఇత్యత్ర దేవభావవాచి 'ప్రజా
 మనుప్రజాయసే తదుతేమర్వాన్యుతం' ఇత్యత్ర సనానవాచి దృష్టమ్. యథా
 వా 'యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త దేవా' ఇతి వాక్యం 'అబద్ధస్మరుషం వశుమ్'
 ఇత్యవహితాత మన్తాగ్రయవేన జీవస్య మూక్తదేవతాలోచనయా పరమేశ్వ
 రస్య చోపస్థితేర్థివో బ్రహ్మణి ప్రవిలాపవీయ ఇత్యర్థే వర్యవస్యతి తదేవ 'తం
 యజ్ఞం బర్హిషి ప్రోక్షన్, ముఖాదిన్త్యగ్నాగ్నిశ్చ' ఇత్యేతాభ్యాం వాక్యాభ్యామ
 వీర్యమూనం బర్హిష్ఠేన వశుసోమాదినా ఇన్ద్రాగ్న్యదయో దేవతా యష్టవ్యా
 ఇతి బ్రహ్మితి తదేవాగ్నిమన్తవీయానామృచాం పరిధావీయాచూం వినియుజ్య
 మానం 'యజ్ఞేనైవ తద్దేవా యజ్ఞమయజన్త యదగ్నినాగ్నిమయజన్త' ఇతి
 బ్రాహ్మణే వ్యాఖ్యాతమర్థం బ్రహ్మితి తత్రాధ్యాత్మికోఽర్థో ముఖ్య ఉపేయ
 త్యాత్ ఆదిదైవికస్తు తత్ప్రతిత్వానన్నత్వాదముఖ్య, తృతీయస్తు సన్తతావ
 మృతత్వవత్ ధ్యానయజ్ఞాజ్ఞాభూత కర్మయజ్ఞాజ్ఞయోరగ్నోర్వర్ణత్యమలిజమన్యం
 భవతి తథా ఇన్ద్రాదిశబ్దోఽపి రామలిక్ష్మణోపహిత తమిదం ఇన్ద్రం
 సన్తమిన్ద్ర ఇత్యాచక్షతే 'ఇది పరమేశ్వర్యే' ఇతి శ్రుతిస్మృతివిర్దిష్టం ముఖ్య
 పుత్రా స్వార్థమభిధత్తే, ఏవ దేవతాలిక్ష్మణోపహితప్రతిత్వానన్నం శచి
 బ్రహ్మితి జక్షణయా న ఏవ పునః 'ఇన్ద్రాగ్ని గార్హవత్యముపహిత' ఇతి
 శ్రుత్యా గార్హవత్యోపహితే వినియుక్తాయామృచి దృష్టే గౌర్యా పుత్రా
 గార్హవత్యమభిధత్తే. కిచ్చాన్యత్రయాదోఽపి శబ్దో లిల్లబలాదన్యమర్థం బ్రహ్మి.
 'యథా సర్వాణి వా ఇమాని భూతాన్యాకాశాదేవ సముత్పద్యంతే' సర్వ
 భూతోపాదావత్య లిల్లాద్యూతాకాశవరోఽపి అకాశ శబ్దో జగత్కారణం
 బ్రహ్మితి తస్మాదవాన్తరతాత్పర్యవిషయే కథాయామపి బలవల్లిక్ష్మణోపహితోఽన్వయే

వత్సోఽపి మన్తే రామమేవ బ్రవీతి న చానేకార్థతా దోషః పరిహృతత్వాత్.

చమపాదికరణన్యాయేన కర్మవ్యవివియుక్తావామజాదిమన్తాగ్రాం కైమర్హ్యకాఙ్క్షితామస్తు విద్యావరత్వం తుగ్రాదిమన్తాగ్రాం కర్మను విని యుక్తానాం నిరాకాక్షత్వాన్న తద్యుజ్యతే మానాభవత్ 'సర్వే వేదా, ఋచో అక్షరే' ఇతి శ్రుత్యోరపి వేదానామృచాఙ్గా కర్మవరమృరయాపి యదాక్షరవ రత్వక్లుప్తేర్నైకవ్య తుగ్రాది మన్తాగ్రాం ద్యయకల్పనే ప్రమాణభావం భజతే నాపి 'యజ్ఞేన యజ్ఞమ్' ఇత్యత్రేవాత్ర వాక్యాన్తరనమభివ్యాహోఽస్తి, నాపి 'ఇన్ద్రో మాయాభి' ఇతి వదన్య విద్యావరకరణే పునః పునః పాఠోఽస్తి యేన తద్యకాదస్యాపి నైయర్థ్యం స్యాత్. ఇషేత్వాది మన్తాగ్రా జామపితత్కల్పం స్యాత్తేన చాత్యన్తం శ్రుతీపదాకర్మకాఙ్క్షితేదౌ స్యాతాం తస్మాన్మన్తాగ్రాం రామాయణమూలత్వే నమృతత్వం అధ్యాత్మవరత్వం యుజ్యత ఇతి చేత్.

న, ఏకస్మిన్నేన విషయే ప్రతివత్సరేదేన ప్రతివత్సరేదదర్శాత్. తథాహి ఏకం రజ్జుకణ్డం కశ్చిత్సర్ప ఇతి, కశ్చిద్దర్శ ఇతి, కశ్చిద్దర్శితి ప్రత్యక్షేణ ప్రత్యేతి. ఏకం మటం కశ్చిదనత్వేన కశ్చిదనిర్వచనీయత్వేన తర్క బలాత్సర్పత్యేతి, తథా 'య ఏషోఽక్షిణి పురుషో దృశ్యత ఏష జత్యేతి హోవాచైతదమృతమభయమేతద్ బ్రహ్మ' ఇతి ప్రజాపతివాక్యాదేకమేవాత్మా నందేహాది విశిష్టమేవామృతాదిగుణభాత్వేన నిరోచనం ప్రతివేదే ఇన్ద్రాస్తు ఏవ క్షేత్రేన దేహాత్రయాతీతం తాదృత్వేనో దృశ్యతే. యాస్కీఽ 'బహుప్రజా నిర్మతీనూచివేశ' ఇత్యస్య బహుప్రజాః కృచ్ఛమావద్యత ఇతి పరివ్రాజకా, వర్షకర్మేతి నైరుక్తా ఇతి ఏకమేవ నిర్మతీవదం ద్వేదా వ్యాచక్షే. వర్షకర్మేత్యస్య వ్యాఖ్యాదూమిమాసాద్యత ఇతి తత్రైవ క్షేయమ్. తస్మాదస్తి ప్రతివత్సరేదదర్శనో మన్తాగ్రామ్. అత ఏవ యాస్కాః స్థాతీపులాక న్యాయేన కాంశ్చిన్మన్తాగ్రాదిదైవతమధ్యాత్మం చ వ్యాఖ్యాయ వర్షేషామచేతన దేవతానామభిరధ్యాత్మవరతయా వ్యాఖ్యానం కర్తవ్యమిత్యాశయేనాహ - 'మహా భాగ్యాదేవతాయా ఏక అత్మా మ్తాయత ఏకపాత్యవోఽన్యే దేవాః ప్రత్యక్షాని భవన్తసి నత్వానాం ప్రకృతిదిర్భవయః మునస్తీత్యాహా

నకృతిసార్వనామ్నాచ్యేతరతరణ్యానో భవంతీతరతరనకృతయః కర్మజన్యాన
 అత్యజన్యానః అత్యైవైషాం. రథో భవత్కాత్మాశ్చ అత్యాయుధ మాత్యే
 షనః సర్వం దేవస్య దేవస్య' ఇతి. ఏతదేవాభివ్రేత్య వ్యాసోఽపి అశ్వమే
 దికాధ్యాత్మే 'పుత్రేణ పృథివీ వ్యాప్తా' ఇత్యారద్య 'తతో పుత్రం శరీరస్థం
 జమాన భరతర్థభ. శతశ్రతురద్యశ్వేన వశ్రేణీహి నః శ్రుతమ్' ఇతి. అత్ర
 పుత్ర శతశ్రతు వశ్రతద్యనజ్ఞానజీవినేకేషు ప్రాయుక్తమ్. వనాదిరూపకేణ
 చ బ్రహ్మన్యరూపయత్తత్రైవ క్వచిదదిలోకే దృష్టమన్యర్థం మన్తాధికారిణేఽ
 దిదేవవరతయా వ్యావస్థే యథోక్తమ్ - 'కే యే తే స్త్రియో ధాతా
 విధాతా యే చ తే సితాః కృష్ణాశ్చ తన్వనస్తే రాత్ర్యహవి' ఇత్యాదినా.
 విద్వాంసన్తు - 'ద్వాదశారం నహి తద్దరాయ వర్తర్తి చక్రం పరిమాన్యుతస్య.
 అపుత్రాగ్నీ మిధివాసా అత్ర సన్త శతావి వింశతిశ్చ తన్తుః' ఇత్యాదినా
 మృచాం సంవత్సరోఽహోరాత్ర మూత్రవరత్వేనానుభాద సరూపత్వం మా
 భూదితి ఇత్థం వ్యాచక్షతే.

షడిన్ద్రియాణి షడ్భుజనః ఋతాపుతౌ ర్వా ద్వామాసావివ ప్రతీన్ద్రియం
 రాగద్వేషా ప్రతిమాసం ర్వా షక్షావివ ప్రతిరాగం ప్రతిద్వేషశ్చ షక్షద్వయం
 యథా ధర్మే రాగః శుక్లః అర్థే కృష్ణః, వివం ధర్మే ద్వేషః, కృష్ణః,
 అర్థే శుక్ల ఇతి. ప్రతిషక్షం వజ్రదశ తిథయః తాశ్చ మూర్యచన్ద్రియోః
 నన్నికర్షవిప్రకర్షతారతమ్యాదృవన్తి తత్ర మూర్య అత్యా చన్ద్రిః పోడశ కలా
 మనోరూపీ అహమర్థః కలాశ్చ ప్రాణః 1 శ్రద్ధా 2 3 వాయుః 4
 బోధీతిః 5 అహో 6 భూః 7 ఇన్ద్రియమ్ 8 మనః 9 అన్నమ్ 10
 వీర్యమ్ 11 12 మన్తాః -13 కర్మ 14 లోకాః 15 నామ 16
 చ. తత్ర నామమూత్రావశిష్టం మనఃసుప్తా ప్రాయే చ యదాత్మవి సర్వాభిః
 కలాభిః 17 సీలయతే సా కేవలతమోమయీ అవిద్యా రాత్రిర్ధర్మః. తత్ర
 వివేకేన యథా యథా కలానామాత్మనః పృథగ్భావః తథా బోధచన్ద్రి
 వర్తతే, యా 18 సత్త్వపురుషాన్యతాభ్యాః సైవ మూర్యచన్ద్రియారత్యన్తవిశ్లే
 షరూపా విద్యా పార్లమాసీతి. ఋతవ్య కర్మణః ఫలభూతం సంసారాత్మకం
 చక్రం తస్మాద్విద్యర్దుష్ట్యా ఋచాం సాక్షాదక్షరవరత్వ మవిద్యర్దుష్ట్యా తు

వరమృతయేతి సిద్ధమ్. తదయం వల్లభా “ఏకైకమిన్యథా దర్శ్య ప్రాపాదో
ముహూర్తాంతరః సహితో దృశ్యతే దేవేష్వేషం లోకః సురాంతరః 1.” తస్మా
త్స్వర్గదేవతా సర్వా న్రత్యేకం విశ్వయోనయం, అన్యన్యయోనయశ్చైవ
యథా యాన్మముసీరితమ్. అతప్తాపాం మృతిః సర్వా రామస్తతిదనం
శయమ్. 2. బలవద్రామలింగాయాం యత్కించైదేవతామృతమ్, రామాయ
ణామపారేణ వ్యాకుర్వన్నైవ దుష్యతి. 3. వివియోగామగోగ్యా వేదం
వ్యాచష్టే భాష్యకృత్, తత్త్వామగోముఖ్యపుత్త్వా వ్యాకుర్వే యాన్మనత్త్వ
వామ్. 4.

నమ రామాయణీయా కస్యాఞ్చేదపి శాఖాయాం పుత్రవధాదివన్న
దృశ్యతేఽతోఽస్యా శ్రుతిమూలత్వమేవ నాస్తీతి చేత్, నైష స్థానోపరాధో
యదేనమన్తో న పశ్యతి ఇతి వ్యాయేన త్వయి వేదార్థానభిక్షే సతి రామాయ
ణమపరాద్ధ్యతి. నమ వేదభాష్యేఽపి న రామాయణకథామాచకత్వం
కన్యచిదపి మన్తస్య పశ్యామ ఇతి చేత్. నైషదోషః, వివియోగానుసా
రిణః కర్మస్వపుత్రాదపార్థస్య భాష్యకారీయ వ్యాఖ్యానస్య నిగమనిరుక్తానుసా
రితాత్మిక వ్యాఖ్యానాదూషకత్వాత్. కింఞ్చాత్మల్యమిదముక్తమాయుష్మతా
మన్తార్థవాదైరపి కర్మణి రుచ్యుత్పాదపార్థమనువన్నోపన్యస్తః ప్రణాయా
అమృతత్వమాత్మవపోత్తననమిత్యాదిరుపన్యస్యతే ‘ప్రణామమప్రణాయసే తదు
మర్త్యామృతమ్’ ఇతి, ప్రణావతిరాత్మనో వపాముదఖిదత్ చ. ఏనం
చ కర్మస్థానకాష్టవాపామసారి భాష్యకారీయం వ్యాఖ్యానముముఖ్యమ్. అత
ఏవోక్తం భారతే ‘ఇతిహాస పురాణాభ్యాం వేదం సముపబృంహయేత్. ఓదే
త్యల్యశ్రుతాద్వేదో మామయం ప్రవారేత్’ ఇతి తత్ర ఉపబృంహణం నాను
ఏకత్ర మన్తే త్వచే నూక్తే వా దృష్టస్వార్థస్య సంక్షిప్తస్య నానాస్థానేషు
విప్రకీర్ణానాం తదమగుణానామర్థానాముపసంహారేణ పుష్టికరణమ్. తచ్చ
యేన కర్మమాత్రం శ్రుతం తేన కర్తుమశక్యమ్, అతస్తస్మాదల్యశ్రుతాద్వే
దస్య భయం యుక్తమ్. భగవాంసే ‘యామిమాం పుష్పితాం వాచమ్’
ఇత్యాదివాఽర్థవాదానాం మోహకత్వం బ్రువన్ తదనుసారిణో వ్యాఖ్యాన
స్యానాదరణీయత్వం దర్శయతి మన్తవిధ్యా అపి సీహారేణ ప్రాచ్యతా జల్పా

చ ఇతి అల్పే జల్పే జల్పీ తుచ్ఛార్థప్రతిపాదికావాక్ ~~అ~~ ప్రాప్యతా ఇతి
అజ్ఞానేనార్థవాదైశ్చ సజ్జేతా ఇత్యర్థః.

సన్వేపం తిష్ఠతు భాష్యకారీయూ మర్యాదా ద్రవ్యదేవతాది ప్రకాశవ
ద్వారా విద్యర్థం స్మారయతో మన్తగీతాతన్య కథం కథానూచకత్వముననద్యత
ఇతి చేత్ సుతరామితి బ్రూముః. తథా హి సర్వోఽపి మన్తగీ అధ్యాత్మికీ
మాధిదైవికీం ~~■~~ కథాముపశీన్యేన కర్మాక్షం స్తువన్ విద్యర్థం స్మారయతి.
యథా 'యత్కృష్ణో రూపం కృత్వా ప్రావిశన్త్యో వనన్వరీన్, తతస్త్వామేక
వింశతిధా సమృరామి సుసమ్భృత' ~~■~~ మన్తగీ కృష్ణాఖ్యబ్రహ్మరూపన్త్యం
రూపప్రసజ్జం నిర్మాయ స్థావరజగ్గమాత్మకం తం ప్రవిశ్య తత్ర తద్వ
స్తేతాదాత్మ్యానత్త్వా సమిద్రూపోసి తతో 'తత్సృష్ట్యే తదేవామప్రావిశత్,
తదను ప్రవిశ్య సచ్చత్వచ్ఛాభవత్' ఇతి బ్రాహ్మణోక్తకథాప్రదర్శనపూర్వకం
సమిధాం కృష్ణభావమాపాదయతో తాసాం సమృరణం స్మారయతి. యథా
~~■~~ 'యస్య రూపం విభ్రదిమామవిష్టద్భువోం ప్రవిష్టాగ్గోంసరిటన్య మధ్యే,
తస్యేదం విహతమాభరన్త' ఇతి మన్తోర్ని యస్య పరాహస్య రూపం ధారయన్
పరమేశ్వరః భూమిం నముద్రమధ్యే విగూడస్థానే ప్రవిష్టానుబధత్, తేనేదము
త్థాతం మృత్యుజ్ఞం అభరన్తో వయమితి పరాహసతార కథాప్రదర్శనపూర్వకం
పరాహవిహితం స్తువన్ తత్సమృరణం స్మారయతి. ఏతేనైవ ప్రకారేణ 'ఇషే
త్వోర్దేత్వా' ఇత్యాదయోపి మన్తాగీ వ్యాఖ్యేయూః. తత్ర హి 'ఇషేత్వోర్దేత్వా'
ఇతి 'శాఖామూచ్చినత్తి' ఇతి వివియోగాత్ హే శాఖే దో న్యసృష్టశాఖాన్తః ప్రవే
శేన తత్తాదాత్మ్యానన్పరమేశ్వర త్వామ్ ఇషే అన్నాయ 'అన్నం విరాట్'
ఇతి శ్రుతేర్విరాడ్భవాయ ఊర్ధ్వే రసాయ 'రసో వై నః' ఇతి శ్రుతేః ~~■~~ మూ
నస్తప్రాప్త్యైవ చేదనేనావాన్నవాసీతి. ఏతేన 'ఓషధే త్రాయస్వేనం స్వదితే
మైనం హింసీ, శృణోత గ్రావాణః, లోమభ్యః స్వాహా, చక్షుర్నిమణాయ
స్వాహా' ఇత్యదయోఽచేతనార్థే నమృన్దాభ్యేతనప్రవేశతత్తాదాత్మ్యానత్తి ~~■~~
తయా వ్యాఖ్యేయూః. ఏనం హి వ్యాఖ్యానే క్రియామాడే 'పురుష ఏవేదం
సర్వమ్, సర్వం. అర్చిదం బ్రహ్మ, సర్వే వేదా యత్పదమామనన్తి, ఇమాని '
సర్వాణి యమాచిక్షన్తి, ఋచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్ ఇత్యాదయః శ్రుతయః

సర్వస్యాత్మమాత్రత్వం సర్వేషాం శబ్దానాం తత్సర్వవిపాదసవరత్వం చ దర్శ
 యన్త్యః సమజ్ఞానా భవంతి. తత్ర యః సమృధాదికం కర్మేన ప్రశంసతి ■
 కర్మతోఽల్పశ్రుతః, యో సరాహం ■ ఉపాసకో మధ్యమః, యః కృష్ణం
 ■ తత్త్వజ్ఞ ఉత్తమః, కర్మోపాప్తి జ్ఞానకాల్జ్ఞానాముత్తరోత్తరస్య ప్రశస్తత్వాత్,
 ■ హి యేన సమృధిన్య మహత్వం సోర్థః సమృధాదమహోపతి సమృపతి
 సహృదయగ్రాహ్యమేతత్ తత్రైవం సతి భాష్యశారీయం వ్యాఖ్యానం హే శాఖే
 త్వాం లాకికయోరన్నరసయోః ప్రావృత్తం చివద్యీతి క్రియమాణచ్ఛేదనప్రశం
 పాక్షమ్ ఈదృశమిదం. శాఖాచ్ఛేదనం యేనాన్నరసో లభ్యేతే ఇతి పోయమర్థః
 కర్మజ్ఞానాంరుచికరోపిపూర్వోక్తస్వార్థస్య ప్రత్యక్షశ్రుతిశిఖరమూలస్య సహృద
 యుద్ధాభ్యాస్య ■ బాధకః. కింఞ్చ వినియోగమాత్రాత్మాత్వార్థముత్పన్నజ్ఞ కేవల
 కర్మసవరత్వం మన్త్యస్య ■ వక్తుం శక్యతే. తథాహి 'ఇదం విష్ణుర్వి చక్రమే
 త్రేదా నిదధే వదం. సమూడమన్యపాం సురే' ఇత్యయం మన్త్యో వాప్తి
 యమలోప ప్రాయశ్చిత్తార్థం జనే సర్వప్రాయశ్చిత్తార్థమాచ్యబోమే వైష్ణవో
 పాంశుయాగస్య పురోసమాకృత్యేన చ వినియుజ్యతే, న చాత్ర తదనుకూలం
 కింజల్లిజ్ఞం దృశ్యతే యేన వినియోగభేదేన వ్యాఖ్యాన భేదోత్ర కల్పయితుం
 శక్యతే, కింతు కేవలం విష్ణోర్మాహాత్మ్యముచ్యతే, ఇదం త్రైలోక్యం వదత్రయేణ
 విష్ణురతిక్రాంతవాన్న తచ్చిత్రం యతస్తదస్య పాంశుమతి వదే పాంశురూపేణ
 సమ్యగరూఢమితి. న చైతేషాం వ్యాఖ్యానం 'ఇషేత్వా' ఇతివద్యివినియోగమా
 త్రవిదాయుష్కర సరాహ వామన ప్రాదుర్భావాన్ చితిహాసకానదానతా కర్తుం
 శక్యమ్. ద్వితీయే 'అద్యై స్తువతే, వృష్టేః స్తువతే ప్రతిగంశంసతి, నిష్కేవల్యం
 శంసతి' ఇత్యాదౌ స్తుతశస్త్రయోస్తునంస్కారో 'యాజ్ఞావద్దేవతాదిధానత్వాత్'
 ఇతి మూత్రేణ, యథా యాజ్ఞా దేవతాదిదానరూపయా దృష్టేన ద్వారా
 'ఇష్టదేవతాస్పౌరకత్వేన ప్రధానయాగసంస్కారార్థా, ఏనం ప్రోతశస్త్రే అపి
 మన్తార్థిణామన్యత్ర క్షప్తాయా దృష్టార్థతాయా లక్షణీయత్వాదితిప్రాసయాపి
 వా శ్రుతిసంయోగాస్త్ర కరణే 'స్త్రుతి శంసతి క్రియోత్పత్తిం విదధ్యాతామ్'
 ఇతి మూత్రేణ స్తుతేః శ్రుతిప్రకరణాభ్యాం ప్రతియమానం సాధ్యత్వముల్ల
 జ్ఞశ్రుతస్య సంస్కారపాధసన్య కల్పనాయోగోత్ యాజ్ఞాయాస్తు ప్రకరణ

దినా యాగాజ్ఞత్యసిద్ధిర్నష్టార్థత్వాచిత్వాత్తస్యాశ్చ హోమయాగాత్ప్రధానకర్మణి
 స్థితిశంసతి ఇతి సుతశఃప్రౌఢికరణేప్రోతశస్త్రయోః సుత్యేకప్రయోజనత్యవ్య
 సాదితత్వా తత్సామాన్యాదితరస్యాపి వేదభాగవ్య దేవతాస్తుతి ప్రాధాన్యేనైవ
 ప్రయోగవనువేత్తార్థస్మారకత్వమపి యుక్తం ఏకరూప్యలాభాత్ తస్మాద్విజ్ఞానాం
 కర్మసు యథా కథం చిద్రుప్యత్పాదవార్థో భాష్యకారమతే వేదే రామకథా
 యాఅదర్శనేపి నిగమనిరుక్తపట్టంపాణాది సిద్ధాయాస్తస్యా అవలాపాయోగాత్
 అప్యుత్పన్నాగ్రాహ్యత్వేపి 'పురుషన్నగ్రాహ్యత్వాత్పిద్యం రామాయణవ్య క్రితి
 మూలత్వమతస్తస్మాదనున్వేష్యసి రామాయణేషవ కథారశః ప్రత్యక్షవృత్త్యా
 లభ్యతే, అధ్యాత్మాంశః పరోక్షవృత్త్యా భాష్యకారియవ్యాఖ్యానేన 'సహ ఏకై
 కవ్య మన్త్రవ్య త్రేధా వ్యాఖ్యానం క్రియతే తత్ర 'కంనశ్చిత్రమిషణ్యసి'
 ఇత్యాదయః షట్ 'ఇషుర్నదవ్యన్' ఇత్యాదయః సప్తచత్వారింశత్, 'తాం
 సుతే కీర్తిమ్' ఇత్యాదయ ఏకవింశతిః 'పూర్వాపరం చరతః' ఇత్యాదయోఽ
 ప్తావింశతిరత్యేనమాదయః పరః సహస్రం ప్రస్తుట్టకా రామకథాం ప్రకాశయ
 స్సుర్యశీ పురూరవస్సంవాదాదితివత్ యథా 'వాయే జాయే మనసా' ఇత్య
 ప్తాదశర్చే మాత్రే ఉర్యశీ పురూరవసోః సంవాదరూపా కథా యథా వా
 'ఓచిత్సఖాయామ్' ఇతి చతుర్దశర్చే మాత్రే యమయమ్యో సంవాదరూపా
 తద్యత్ తత్ర 'కం నశ్చిత్రమిషణ్యసి చిత్వాన్' ఇతి ద్వాదశర్చంసూక్తం
 విఖనసః పుత్రవ్య వసుస్వార్థం తథా చానుక్రూతం నో వప్రమో వైఖానస
 ఇతి విఖనాః బ్రహ్మ 'విఖనసార్థితో విశ్వగుప్తయే' ఇతి భాగవతేతత్ర విఖనః
 శబ్దప్రయోగదర్శనాత్ పట్రిచదేన చ పట్రినిగమనిస్తా గఃస్యో న్యూక
 వయా (?) సమ్మరణ మన్త్రలింగాత్ న్యూకకారిణో జన్మవిశేషా ఉచ్యవే
 తాధిర్వర్మకగర్వస్తతామాసాదితో మునిర్వాల్మీకిః స వివాచ వస్రు ఇత్యుచ్యతే,
 యథా న్యూకకల్పాదవత్యప్రత్యయః ఏనం పట్రి శబ్దాదపి గోత్రప్రత్యయస్తవ్య
 బుక్ శబ్దసాదుత్పార్థం క్షేయః. వాల్మీకిశ్చ బ్రహ్మపుత్రో రామాయణవ్య
 కర్తృతి స్కాన్తే పార్యుతంప్రతిశ్వరవాక్యం న్యూర్యతే 'వాల్మీకిరథవద్ బ్రహ్మ
 వాణి వాక్ తవ్య రూపిణీ, చకార రామ పావనం చరితప్రతః.'
 'తే కం న' మాత్రవ్య రామాయణవ్య చ వికార్తేయత్వం సిద్ధమ్.

దేవతా ■ తయోర్విరామశబ్దాభ్యాం నిర్దిష్టః పరమేశ్వర ఏక ఏన. యథా
చ రామాయణేయే ప్రథమేఽధ్యాయే ప్రశ్నపూర్వకా సంక్షిప్తా రామకథాస్తీ
తథాన్యన్నపి వజ్రుర్భే ఇతి అనయోర్బూరిమూలభావః పిద్యో వ్యాఖ్యానం
ప్రదర్శ్యతే. తత్రేయమూద్యా ఋక్ 'కం న' ఇతి. అత్ర వస్తుః వ్యవస్య
గురుం కల్పయిత్వా తం పృచ్ఛన్ తస్యోత్తరముశేషేశ్వరం చ్ఛీతి -

కం నశ్చిత్రమిషణ్యసి చికిత్వాన్ పృథుగ్మానం వాక్రం వాపురధ్యై ।

కత్ తస్య దాతు శవసో ప్యుష్ణే తక్షద్యజ్రం పుత్రతురమవన్యత్ ■ 1

10-99-2

భో గురో! త్వం చికిత్వాన్ స్తుత్యం పురుషం జానన్ ■ చిత్రా
దిగుణవంతం వాపురధ్యై వర్ణయితుం పరాక్రమాదిభిః స్తోతుం అస్మాన్
ఇషణ్యసి ప్రేరయసి చిత్రం రమణీయం పృథుగ్మానం పృథూన్ నిరవధిక
వృహత్త్వ యుక్తాన్ శౌర్యవీర్యాదీన్ గతాన్ ప్రాప్తాన్ బ్రహ్మాదీన్ మిమోతే
పరిచ్ఛినస్తీతి తం పృథుగ్మానం నిరతిశయైశ్వర్యం వాక్రం వర్ణవీయం తథా తస్య
పురుషస్య సంబధినః శవసః బలస్య ప్యుష్ణే ప్రకాశే మయా కృతే ■
తస్య కత్ కిం దాతు దానం స్తుతః సన్ సః సః కిం ఫలం దాన్యశీత్యర్థః.
ఏనం ఈ స్తుత్య కిం చ స్తుతి ఫలమితి పృష్టే ప్రథమం ప్రరోచనార్థం
ఫలం దర్శయతి తక్షదితి. అశ్వమేధవర్వణి 'తతో వృతం శరీరం జహాన
భరతర్షభహ, శతక్రతు రద్యుశ్యన వక్రేణీతి నః క్రతుమ్' ఇతి కృష్ణ వాక్య
ఇంద్ర పుత్ర వజ్ర శల్లైరాత్మ మోహక వివేకా ఉచ్యంతే. ఏతైరేవ సంకేతైః
కృత్స్నై దేదో వ్యాఖ్యేయ ఇత్యేవమర్థః. తతశ్చ వజ్రం స్తోతుర్వివేకం
తక్షత్ తనుకుర్వన్ అమభావశ్చాందనః. తేన సూక్ష్మార్థభేదిన పుత్రతురం
స్వాజ్ఞాన పాస్తారం తం అపిన్యత్ అతర్పయత్. స్తుత్యా తుష్టః సన్ తం
వివేకం దదావి యేనాజ్ఞానవాశాదనర్థనివృత్త్యానందావాప్తానువత ఇతి వక్షే
బ్రహ్మ వ్యాపారస్సర్వస్మాద భవతీతి విషయప్రయోజనే దర్శిత.

■ హి ద్యుతా వేతి సామ పృథుం యోవిమసురత్వా నసాద ।

న నవీరభిఃప్రసహన్ అస్య బ్రాతుర్భ ఋతే నన్తథవ్యమాయా ॥ ■

10-99-2

■ స్తుతిస్వయావం చ దర్శయతి వహీతి. ■ మనశ్శామః పురుషః
రామ ఇతి కథానంబంధవశాదవసీయతే. హి ప్రసిద్ధః ప్రత్యగాత్మత్వాత్.
ద్యుతా స్వస్య దీప్త్యా శక్త్యా విద్యుతా తయైవ విద్యుద్వత్సృధగ్విగ్రహయా
నహి సామ అవగతద్రోహం యథాస్వాత్మదానేతి గచ్ఛతి దేశాతరమిత్యర్థాత్
'ఋభ్యా ఋ గయం అగాత్' ఇత్యుపసంహారాత్ ఋభ్యా దేవ్యా సీతయా
గయం గృహం తత్ర చ అన్య పృథుం వృధీం యోసిం జాయాం పీతాం
? వాయేదంతం మద్యవత్సేదయోనిరితి (?) మహిం దేవీం విష్ణువత్సీమ
జార్యామితి చ లింగాత్ అనురత్నా అనురధర్మేణ చార్యధర్మేణేత్యర్థః.
అనసాద అర్థాదనురః రావణాఖ్యః! చోరయిత్వా సీతవానిత్యర్థః. హనుమదా
దిభిః సః రామః సనీడేభిష్ఠమాననీడైః స్వలోకవాసిభిః పార్షదైః అన్నం
'ముషాయన్' ఇత్యుపసంహారాత్ అన్నం వృధివీం సీతామిత్యర్థః. సహ అన్య
జాయాపార్తుర్యాయః నాగపాశబంధాదిరూపాః ప్రనహానః ప్రకర్షేణ సహసే
తన్య సర్వాః మాయూస్తేన సహ యుద్ధప్రసంగే నాశితవానిత్యర్థః. తత్ర
హేతుః యతో మాయాః ఋతే సత్యే శ్రీరామభద్రే న నంతీతి శేషః.
మాయావశంహి మాయాః. వరకీయా బాధవై న విర్యాయమిత్యర్థః. కథం
భూతస్యాన్య సత్తథన్యసత్తమన్య భ్రాతుర్పాగహర్తుః సోదర్య హి భ్రాతౌ
పిత్రా వ్యవధానాదన్యోన్యస్మాత్పృథీయౌ తత్పుత్రౌ వంచమౌ సత్తమౌ తథా
చ విష్ణోః కశ్యప మరీచి బ్రహ్మ పులస్త్య విశ్రవః క్రమేణ రావణః సత్తమః
తస్మాచ్ఛ స ఇతి ఇత్యుపసంహారాత్ మన్తస్సార్థః. అయమేవాధిదైవికోర్థః.

■ వాజం యాతావదుష్యదాయన్ గ్నిర్జాతవరి షడత్యునిష్యన్
అనర్వా యచ్ఛతదురన్య వేదోష్ణుఞ్శ్చదేవాం అభి వర్చసాభూత్ ■ 3

10-99-3

అథార్ధ్యాత్మమప్యవ్యతే సవాజమితి. స నిరస్త సమస్త మాయః
శ్రీరామభద్రః అనర్వాశ్యయుక్తవావాన హీనః వాఙ్మ సంగ్రామం యాతా

గంతాఽభూత్. కీర్తకః. అవదుష్పదాయన్ అవగతం దుష్టితం పదం
 స్థానం కంటక కర్తమ నలిలాద్యనాఽంతం యుష్మాత్తేన అవదుష్పదా సేతు
 రూపేణ పథా యన్ గచ్చన్ లంకావిఃచ్యుర్ధాత్ న్వర్తాత ఇంద్రాదిరోశానాం
 విభాజకో విష్ణుః శతదురస్య శతద్వాన్య సత్త వై శీర్షణ్యా ప్రాణాః ద్వాప
 వాంచో నాదిర్దశమీతి ప్రతిపదనం దశద్వాన్యచ్చుతద్వారో రావణః నాభ్యాది
 స్థానేష్వపి తత్తన్యుభద్యారాత్ర రసాగమనస్యేష్వత్వాత్ ముఖనంభ్యాని ప్రచ్చ
 న్నాని ద్వారాణి సంతతి క్షేయం. తస్య పేరో ధనం లంకారాజ్యం సనిష్కన్
 తద్భ్రాత్రే విభీషణాయ విభజిష్యన్ పరిషదత్ స్వేష్టజనేన పరివృతోన్యస్మి
 దత్ ఉపవిష్టవాన్. కీర్తకః శిశ్నదేవాన్ కాముకానానజాదీన్ మ్నన్ నాశ
 యన్ హస్తసా స్వరూపేణ అభ్యభూత్ అభిభావితవాన్ సేతు మార్గేణ
 లంకాం గత్వా దాహారారం పాత్వా విజనేనావృతః శత్రుధనాని తద్భ్రాత్రే
 సమర్పితవానిత్యర్థః.

స యహోర్వృతే వసీర్గోష్వర్వా ౨౨ జాకోతి ప్రధన్యాసు సస్త్రిః ।
 అపాద్ యత్ర యుజ్యాసోరథా ద్రోణ్యశ్వాస ఈరతే మృతం వా ॥ 4

10-99-4

అవదుష్పదాయుష్పత్తేతద్విప్రచోత సయహ్య ఇతి. స రామో యత్ర
 స్థానే మృతం క్షరణాభ్యావం మృతం వా వం ద్రోణ్యశ్వాసః ద్రోణయో
 నావ ఏవాశ్వా ఇనం గంసాధనాని యేషాం సంతి తథాభూతాః ౧౩
 ఈరతే గచ్చంతి యత్ర చ యుజ్యాసః సఖాయో వానరాః అపాదః పాదచా
 రాభావాత్ పాదహీనా ఇవ ఏవం అర్థాః భవంతి తత్రాపి మహార్థవ స్థానే
 యహ్యో మహతిః అవసీ సస్త్రిప్రస్తాన్ భూప్రదేశాస్సపార 'అద్రిగమహాస'
 ఇతి కిన్వరిత్యయో లిద్వద్వాసశ్చ. ఇతేపి సేతుం కృత్వా స్తంత్రం సంపాద్య
 చచారేత్యర్థః. యాసు ప్రధన్యాసు సంగ్రామయోగ్యాసు గోమ భూమిషు
 అర్వాగచ్చన్ అజహోతి ఇత్యర్థం దానహోమాదికం కరోతి తా అవసీ.
 సస్త్రిరిత్యన్వయః. దశయోజనమీర్థం శతయోజనమాయత్త. సేతుం కృత్వా
 వసరివారస్తేన గచ్చతీత్యర్థః.

■ రుద్రేభిరకస్తనారణ్యుభ్యా హిత్వ గయమారే అవద్య అగాత్ ।

నమ్రస్య మన్యే మిథునా వివ్రతి అన్నమరీత్యారో దయస్య షాయన్ ॥ ■

10-99-5

■ రుద్రేభిరితి ■ రామః రుద్రేభిః పానుమదాదిభిః, సహాయైః ఋభ్యా ఋతేన భాననయా దేవ్యా సీతయా సహ గయం స్వస్థావం అగాత్ అగతవాన్ కీదృశ ఆరే అవద్య దూరవిరస్తదోషః సీతాం రావణస్థితాం నర్వదేవ నన్నిదౌ సంకోధ్యేర్హ్తః. కిం కృత్వా గయం అగాత్ అశస్తవారోహిత్వ ప్రతికూలకాలే గృహం త్యక్త్వా పునర్దేవ్యా సహగాదిత్యర్హ్తః. వితత్సర్వం ■ విష్యం రామాయణం నమ్రస్య వాత్మికేః సంబంధినౌ శిష్యా మిథునౌ ద్వౌ కుశలవౌ వివ్రతి తస్మాదభిత్వలోకే విశేషేణ విపులవస్తై ఇత్యపిం మన్యేదా నామితి మంత్రద్రష్టురుక్తిః తత్ర భవిష్యమాణ - అన్నమితి. ముషాయన్ స్తేన్ రావణః అన్నం పృథివీం తద్రూపాం సీతాం అన్నశబ్దః పృథివ్యాం 'తా అన్నమిస్సృజంత' ఇతి ఛాందోగ్యే. దృష్టేః అభిత్వ అభ్యేత్వ అరోదయత రావణః స్పర్శనిమిత్తావహదవరిహారార్థం రామేణ త్యాక్తా సీతా రోదనం కృతచరీత్యర్హ్తః.

■ అత్ర ఋభ్యా సహ గయమగాదిత్యుపసంహారో విద్యుతా సహనేతీత్యు పక్రమస్య అన్నం ముషాయన్నిత్యుపసంహారో యోవిమానసాదేత్యుపక్రమస్య దూరే అవద్య ఇత్యుపసంహారో 2 సురస్పర్శనిమిత్తకాద్భికానాం కాయాశ్వసు కూల ఇత్యుపక్రమోపసంహారయో రేక్త్యకరూప్యాదిదం మంత్రచతుష్టయా త్యమేకం వాక్యం పరమపురుష ప్రతిపాదకం తద్విషయశ్చ ప్రశ్నః ప్రథమ మస్త్రగి ఇతి మస్త్రగివంచకమిదం రామాయణ సంక్షేపపరమితి వాక్యాన్తమర్యా దావిదో విచాకుర్వంతు. ఏనం మస్త్రగివంచకవ్య ప్రత్యక్షపుష్త్వా కథాపరత్వేపి సరోక్షపుష్త్వా విద్యాపరత్వమపి రామ రక్షస్త రామవాదిపదానామివాస్తీ తత్ప్రగిదర్శ్యతే స్థావరపులాకవ్యాయేవ కృత్స్ను వేద ఏవమేవాధిదైవమధ్యాత్మం చ వ్యాఖ్యేయ ఇత్యేవ మర్థం తత్ర ప్రథమ మస్త్రగి యో ముముక్షుజాం

వైవ్య వుమానుకవైస్యార్యోహేయ చాద్యాభ్యాం తత్త్వందర్శయతి - ■
 హేత్యాదివా. ■ హి ■ ఏన స్తుత్య వుమాన్ ద్యుతా నైకాకమానయా
 విద్యయా, విద్యుతా వివరీత నైకాకయా అవిద్యయా ■ సహసామవ్యసృష్టం
 కృత్స్నం జగత్ వేతి గచ్ఛతి అన్తర్యామిరూపేణ జీవరూపేణ ■ సృష్టృష్ట
 సమస్తీ వ్యష్టరూపం క్షేత్రం ప్రవిశతిత్వర్ణః. సామశబ్ద ఋక్సామాఞ్శద్విష
 (?) వాచి 'నైవ నామ ఋగోసీదమో నామ సామ' ఇత్యవయవార్థముక్త్యా
 'యదైత్రత్యావాఽమశ్చ సమభవతాం తత్సామ్నః సామత్వం' ఇతి నిర్వచన
 శ్రవణాత్. ఋక్సామశబ్దశ్చాదిదైవిక మాధ్యాత్మికం చ ప్రపంచం వక్తి 'ఇయ
 మేవర్లగ్నిః సామవాగే వర్క్వాగ్నిః సామ' ఇత్యాదిశ్రుతే. ఏనం ' అనేన
 జీవేనాత్యనామప్రవిశ్య ? నామరూపే వ్యాకరవాణి' ఇతి శ్రుతే. జీవేన
 సహితస్య నామరూపవ్యాకర్ణః పరమేశ్వరస్య ప్రవేశోపి తేకోఽబహ్నాత్మకే
 ప్రపంచే గమ్యతే తథా - వృథుం కారణాపేక్షయా మ్హాలం యోనిం ప్రవే
 శస్తానం శరీరం 'యోనిష్ఠ ఇంద్ర నిషదే అకారి' ఇతి మంత్రవర్ణాదత్ర
 యోనిః స్థానం అపరత్వా అనుమ ప్రాణేషు రమమాణత్వేన విరోచనమతేన
 'అత్యైవాహమహమస్మి' ఇత్యాదినాం శ్రుతేన అససాద ప్రాప్తవానవిద్యావాన్
 దేవాం ప్రవిశ్య తద్రూపోఽభవత్. తథా చ 'బ్రహ్మణం తదనుప్రవిశ్య
 సచ్చ త్యచ్ఛాభవత్' ఇతి మూర్తామూర్తప్రపంచాత్మకోఽభవదిత్యర్థః. తతశ్చ
 తమేవ ప్రేయాంసం మవ్యతే నాత్మావమితి జీవస్య బద్ధత్వముక్తం ఈశ్వరస్య
 దేహిణః ప్రవిష్టత్వేన తదనంగిత్యమాహ - సనసీలేభిరితి. శుద్ధవత్సోపాదిరీశ్వరః.
 తస్య పనోదాః సమానగృహాః నిరతిశయ ధర్మ జ్ఞానవైరాగ్యాదయః సాత్త్వికాస్తైః
 సహయైః స ఈశ్వరోఽస్యావిద్యావత్ జీవస్య మాయా దేహద్యాత్మభా
 వాన్ ప్రసహసః సోధవాన్ తైర్నాభిభూతోఽభూన్నాసి తాన్యస్త్రిత్యాఞ్శత్
 అసంగోదాసీనసాక్షిరూపత్వాత్. తత్ర హతుః ఋతేనేతి - ■ ■ ■ ఋతే
 అబాధితానందస్వరూపే న మాయా సంఠితి కేషః. కథంభూతస్య సప్త
 ధన్య సప్తమన్య. బ్రాతుః తత్ర ప్రథమం సచ్చర్మితం శుద్ధం ద్వితీయం
 ఈశ్మిత్యమాయాశబలం తృతీయచతుర్థ పంచమాపి తేకోఽబహ్నాని షష్ఠ
 స్త్రిన్యత్కృతానాం తేకోఽబహ్నానాం సంఘాతః సాక్షి వా. సప్తమః జీవః

భ్రాతృత్వం చిద్రూపత్వేన బింబప్రతిబింబవత్పాద్యశ్యాత్. ఏకసూర్యారోప
 తస్య ప్రపంచస్యావవాదార్థం ద్వాభ్యాం సాధవకలావ మాః ■ నాజమితి
 తత్ర విద్యాయాః సైవికాః శామాద్యాః యాః అవిద్యాయాః కామః
 వరస్సరం ■ శబ్దః తత్ర పూర్వపాఠం దౌర్భాగ్యే యోగసంగ్రహస్య
 ప్రసక్తిరేవ వాస్తవే హి తస్మై తస్మై త్యాహ - న ఇతి. న అవిద్యావాన్ ■
 వృధా మార్గం యన్ (?) యాతా యాస్యతి. నిషిద్ధకామ్యుత్పత్తి
 హి వరకనశ్చర ముగ్రదత్వాద్భుష్యేతే తద్వర్జితేన ■ శుశ్రూషాగదనమార్గే
 సంఘర్షణ యోగయుద్ధయోగ్య భవతిత్వత్తః. ఏతేన కర్మణాం ప్రత్యక్షాగ్రహ
 చార్థత్వం దర్శితం న ఏవ స్వచ్ఛిన శతదురస్య విషయానన్త్యాత్ అనేక
 భోగద్వారస్య వేదాభ్యుదయం కష్టది విషయజాతం నవిష్యన్ శ్రోత్రాదిభ్య
 స్తద్భాగ్యభావేభ్యో విభజయిష్యన్ తేనైవ హేతునా స్వర్ణతా న్య శబ్దితానాం
 శబ్దాదిప్రాప్తిజానాం సాతా విభజయిష్యన్ తేనైవ హేతునా స్వర్ణతా
 న్య శబ్దితానాం శబ్దాదిప్రాప్తిజానాం సాతా విభజయితా నన్ పరిషదత్
 సర్వం పరిత్యజ్య నిషేదన్నాస్తే. యతః శబ్దః శ్రోత్రస్త్వేన విషయోఽతస్తజ్జం
 ముఖమపి తస్మై న మమేత్యుదాస్తే ఇత్వత్తః. అత ఏతవ అనర్వా సర్వప్ర
 వృత్తిజూన్యః న అర్వతి గచ్ఛతి ప్రవర్తత ఇతి యోగాత్. అత ఏవ శిశ్నేన
 దివ్యస్తి రాన్ కామాదీన్ ఘ్నన్ హింసన్నేవ వయసా స్వరూపేణ వ్రతా
 శమానేన అభ్యభూత్. విశేష కామచిలయ ఏవ స్వరూపవ్రతాకో మోక్ష
 ఇత్యుచ్యతే. న యద్యా ఇతి. సః అర్చేవార్యా శీఘ్రగతిః తీవ్రసంవేగో
 యోగీ వ్రథన్యాను యోగయుద్ధయోగ్యాను గోష యోగభూమిషు అన్నమయ
 ప్రాణమయ మనోమయ విజ్ఞానమయాపదమయాభ్యాను సప్ర సరబా (?)
 ■ తం కోశమువసంక్రామన్ యశ్చ మహతిః అవహిః స్థూలా భూమిః అ
 ఇత్యధిదిధౌ సర్వా జాహోతి అర్ధాత్ సూక్ష్మః ప్రవిలాపయతీత్వత్తః. న
 పునరుత్తరామువసంక్రామన్పూరవామవశేషయతీతి భావః. యత్ర పృథగ్
 ద్రుతం వారివసముద్ర సలిల వరేకరసమృన్మ తత్ర పూర్వః యోగినః
 అపాదో అరథా ఇత్యాద్యాత్మికాధిదైవికాలమ్మనజూన్యత్వం లక్ష్యతే తాదృశా
 అపి ద్రోణ్యశ్యానః వాశబ్దస్య వాజ్ఞానును సాతాత్ ద్రోణశబ్దితాః వాగ్రా

పానారేవాశ్వనత్ గతిపాదవం యేషాం తే ద్రోణ్యాశ్వాసః తత్త్వమస్మాది
 వాక్యవాకాలరేన ఈరతే గచ్ఛంతి అనందమయ ముల్లంఘ్య షష్ఠే పుచ్చుల
 వ్యాణి వాక్యార్థావగతిబలేనైవ ప్రతితిష్ఠన్తిత్వర్థః. కృతస్మిన్ పూర్వోక్తమర్థము
 వనంపారతస్థైర్యేన సరుద్రేతిరితి. సః స్తుతః పురుషః రుద్రేభిః రోదయద్వి
 రేకాదశభిః షడ్వీర్వా ఇంద్రియశత్రుభిః సంగతోఽశస్త్రవారః పోరసంపార
 యాతనా నిమిత్తతయా అమంగలదివసో భవతి. స ఏవ పునః ఋభ్యా
 దేవ్యా విద్యయా అరే అవద్యోపిరస్తానర్థో గయం స్వస్వరూప ప్రతిష్ఠారూప
 మధిష్ఠానం అగాత్ ఇంద్రియయోగో బంధః, విద్యయా తన్నాశో మోక్ష
 ఇత్యర్థః. ఏవం వప్రస్య వప్రం ప్రతిమిథునా మిథునా అత్యానాత్యానా
 వివస్త్రి వివృతవంతౌ స్వస్వరూపమితి శేషః. ఏవం సమాధౌ జడాత్పుడక్కు
 తమాత్మానం జానన్మపి పుష్కరానే అన్నం స్థూలదేహం అభిత్వ అభిముఖం
 ప్రావ్యముషాయన్స్వరూపానందమపారన్ లబ్ధావసరః. సన్ అరోదయత్. ■
 ఏవ రుద్ర శద్దిత ఇంద్రియగణ ఇత్యర్థాత్. ఏతేన పాక్షాత్కృతాత్మయాధా
 త్మ్యస్యాసౌ దగ్ధవలవద్దేవోద్భాద్యాసానువృత్తేర్ముఖానువృత్తిప్రదర్శనేన జీవన్ముక్తిః
 సాధితా. అన్యథా జ్ఞానసమకాలమేవ దేహపాతః ప్యాదిత్యన్యత్ర విస్తరః.
 ఏవమాదిదైవికాపేదస్యార్థాదాధ్యాత్మికమర్థం విశుద్ధసత్త్వేకగమ్యం భాష్యకారైః
 సత్త్వకుద్భర్తం యజ్ఞ తదంగాదిస్తానాకతయాఽర్థో దర్శితః స భాష్యాదే
 వావగస్తవ్యః. పితృర్యాతురధ్యా యే సమస్వరన్నువా శోచంతః సందహంతో
 అప్రతాన్

ఇంద్రద్విష్టామవ ధమంతి మాయయా త్వచమసీక్ష్ణం భూమనో దివస్సరి.

6

9-73-5

అథ ఇషునంధవీర్యయే మంత్రవంచకే రామాయణసౌత్పత్తి విమిత్తం
 ప్రదర్శ్యతే తచ్చ నారదస్య తు తద్వాక్యమిత్యాదినా సర్గత్రయేణ ■
 బృంహితం తస్య తాత్పర్య కవర్తకావేషిణా రత్నమివ రామకథావేషిణా
 పరతత్త్వమధిలభ్యత ఇత్యాఖ్యాయికాముఖేన గమ్యతే. పితృర్యాతురితి పితృ

ర్యాతుశ్చాపేక్షయా ■ అదితం అ తత్త్వం యే మహంతః జనహితం
 నమస్వరన్ నమ్యగకీర్తయన్ బహుత్వం పూజాయామ్ యేన రామాయణం
 కృతం ■ మాతాపితృకతాదహ్వాంతమో హితోపదేష్టత్వాదిత్యర్థః. కీదృ
 శాస్తే ఋచా ద్వాత్రింశద్భక్షరయా అనుష్టరా శోచంతః శోకం కుర్వంతః
 శోకేన ద్వాత్రింశద్భక్షరం వాక్యముచ్చారయంత ఇత్యర్థః. కీదృశాః అనైవాన్
 హింసాం సందహంతః తేనైవ శోకాగ్నివా భస్మీకుర్వంతి ■ సంస్వరంతః న్యకృ
 తేనైవ సంస్వరేణ మాయయా మూలావిద్యయా సార్థం అపిక్షీం కృష్ణవర్ణాం
 తమోమయీం త్వచం శరీరం అవధమంతి దూరీకుర్వంతి శ్రోతృణామి
 త్యర్థః. కీదృశీం త్వచం ఇంద్రద్విష్టాం ఇంద్ర అత్మా ద్విష్టో నానాయాసి
 నిపాతనేన దుఃఖవాన్ కృతో యయా ■ భూమనః భూలోకాత్, ■
 ద్యులోకాచ్ఛ ■ పరిమృతా మిత్యర్థః. ముక్తానాం హి శరీరం లోకత్రయేపి
 నాస్తీతి స్పష్టం 'అశరీర వా వనంతం న ప్రియాప్రియే స్పృశతః' ఇతి
 శ్రుతే.

ప్రత్యాన్యనాదధ్యా యే నమస్వరజ్ఞోఽక్షయంతాగ్నిశో రభవన్య మన్తనః
 అపాన్యజ్ఞాశో బధిరా అవోనత ఋతన్య వంధాంనతరన్త దుష్కృతః. 7

9-73-6

యత్ప్రమాణ మాశ్రిత్య ■ నమస్వరన్ యయా చ ఋచా శోక
 మకుర్వన్ యథా చ ఋచః సంస్వరణహేతుత్వం వితత్త్రియం దర్శయతి
 ప్రత్యాన్యనాదితి. ప్రత్యం పురాతనం మానం ప్రమాణం వేదం వా 'స
 శక్తత లోకాన్మన్మదా' ఇతి ■ ఇశ్వరమీక్షణం వాధిగమ్య యేది ■
 నమస్వరన్ శ్రుతి దివ్యాం దృష్టిం వా ప్రావ్య రమ్యం కావ్యం కృతవంత
 ఇత్యర్థః. తే శ్లోకయంత్రానః శ్లోక ఏవ యంత్రవత్ కావ్యకరణే నైవర్తకో
 యేషాం తే శ్లోకయంత్రాః. శోకానువాదికాయా ఋచ అలోచనేకృతే తస్యా
 శ్లోకరూపత్వం దృష్ట్వా శుద్ధుకైరేవ శ్లోకైర్వారదోపదిష్టం పురుషం నర్లయా
 మేతి ప్రవృత్తా అదూపన్నిత్యర్థః. ఏతేన శోచిలోకికాయాః (?) శ్లోకశబ్దో
 నిష్పన్నః ■ దర్శితం. అత్రాపి బహుత్వం పూజాయాం. శోకానువాదిమ

నరదాహికామృతం వరంధి - రథసన్యేత్యాది. అత్ర 'తత్యాదిపూర్వః' ఇతి స్మృతేరనుష్ఠేయమితి న్యూనముక్తరన్య ఇత్యత్ర సీయ ఇతి వర్ణదర్శయకల్పనయా పూరణీయం. తేన రథసన్యేత్యాదయో దుష్కృత ఇత్యంతాః ద్వాత్రింశత్ సర్వా భవంతి అత్రాకార్యం దృష్ట్వా శోకస్తత్కారిణః శానశ్చ దృశ్యతే. యథా - రథసన్య మంతనః చిత్తనదీవేగన్య మానయితారః, కామక్రోధాది వశాః అనక్షాసః కార్యాకార్యవివేకాభావాదంధాః బధిరాః శాస్త్రశ్రవణహీనాః. ఋతన్య సత్యన్య యథా మార్గం ■■■ అహంసత దూరే త్యక్తవంతః. అత ఏన దుష్కృతః పాపపలాత్ సరకాన్యతరంతి న లంఘయన్తి. తస్మాదరే అకార్యకారిన్ప్రతతప్రమపి దుష్కృతం న తరిష్యసీతి భావః. వితదర్శకశ్చ శ్లోకో రామాయణే దృశ్యతే - 'మా నిషాద ప్రతిష్ఠాం త్వమగమః శాశ్వతః సమాః, యత్కృంచ మిథునాదేకమవధిః కామమోహితం' ఇతి. అత్ర 'యద్ గాయత్రీ చ వంక్తిశ్చ తే ద్వే అనుష్ఠభౌ' ఇతి శ్రుతే శ్చతుర్వింశతిచత్వారింశ దక్షరతయా చతుః షష్ట్యక్షరయో ర్గాయత్రీ వంక్త్యా యథా 'ద్వే అనుష్ఠభౌ ద్వాత్రింశదక్షరే భవతః'. ఏనం జగత్యాగమేపి రథసన్యేత్యాది రనుష్ఠబన్తి. యద్వా రథసన్య మంతావోపేత్యానుష్ఠపాదః అనక్షేత్యాది త్రిష్ఠపాదః ఋతసన్యేత్యాదిర్జగతిపాద ఇతి వా పాదకల్పనయా సర్వ వృత్తసంభవోఽత్ర ద్రష్టవ్యః. తథా చ శ్రుతిః - 'ఏతాని వాస సర్వాణి చందాంసీ గాయత్రం త్రైష్ఠభం జాగతమానుష్ఠభమాచవ్యాతి' ఇతి.

సహస్రధారే వితతే వచిత్ర ఆ వాచం పునన్తి కవయో మనీషిణః
దుద్రాస విషామిషిరాసో అద్రుహః స్వశః స్వశ్చా సుదృశో నృచక్షసః ౮

9-73-7

అత్ర సంస్కరణం మధురన్వరేణ గానం కోకిలవదితి దృనితం తస్యో వబ్ధంపాదం 'కూజంతం రామరామేతి' శ్లోకే శ్లోకదర్శన ప్రవృత్తైస్తైః కిం కృతమత ■■■ - సహస్రేతి. ■ పమంతాత్ వితతే వ్యాప్తే మహావిష్ణు స్రధారే సోమాంశురూపేణ తత్తదిద్వియ వృత్త్యదివ్యత్వవిదా సా సరూపేణ వాసంతప్రవాహే వచిత్రే పాపనే నిమిత్తభూతే ■■■ మనీషిణో తితచేతనః

తామేనాహ - యత్ యదా త్వా త్వా రాక్షసేభ్య
 ప్రేప్తే రోదసి ద్యావానధిపీష్టే ప్రజే త్రాహీతి అవ్యయేతాం అహితవత్స
 త్వం దేవాన్ ప్రాచః ప్రకర్షేణ పాలితవానసి రావణాది
 రూపం పూర్వం జయవిజయాదిపంజ్జం స్వపార్షదం ఓజసా సామర్థ్యేన
 తిరస్కృతవానసి. వదప్రావణేన తథా త్వస్యై అన్యస్యై ప్రజాయై
 మానుషరూపాయై భూత్వా హే ఇంద్ర వరమేశ్వర యత్ అశ్విః
 క్షయః వర్ణాశ్రమధర్మాంశ్చ శిక్షితవానసి. తాం తే కీర్తిమిత్యన్వయుః. అత్ర
 రోదస్యద్వేణక దానక్షేపణక ముచితం ప్రజాశిక్షకత్వం ముఖ్యం రామోద
 న్యత్ర భగవదవతారాంతరే వాస్తి. యద్వా - అభిషేకానంగీకారాత్ ఇంద్రే
 చాసకృత్పరాధన దర్శనాన్న ముఖ్యం మమవత్త్వం శ్రుతిప్రసిద్ధేనైవ శబ్దార్థభా
 గిత్యంచాస్తి. అతో నాన్యవరో మంత్రాః. కిం చాత్ర తాం సుతే కీర్తిమి
 త్యారభ్య స్వాం ప్రజాం బృహదుక్తో మహిత్యావరేష్వదధాదావరేష్యిత్యంతానా
 మేక వింశతి మంత్రాణాం ఉపక్రమ వరామర్శవసంహారేషు రామలింగాన్యేన
 దృశ్యంతే. తత్రోపక్రమోవ్యాఖ్యాత ఏన, ఉపసంహారోపే బృహదుక్తో మహాకర్మా
 రామః స్వాం ప్రజాం సంతానరూపాం చ మహిత్యా వ్యవ్రభావేనాలాకికేన
 క్రమాదవరేషు భూస్థానేషు అదరాత్. వరేషు వైకుంఠస్థానేషు చ అద
 రాతి ప్రజానాం నేతృత్వం రామ ఏన దృష్టం. అత్ర బృహదుక్తఋషిః
 ప్రత్యగభిన్నస్య రామవ్య కర్మాజ్యాత్మన్యారోవ్య వదతి. అహం మనురథవం
 సూర్యశ్చేత్యాది వామదేవవత్ అన్యేచాత్ర(మన?)స్థా మంత్రాః కథాక్రమేణ
 యథాస్థానమేవ వ్యాఖ్యాన్యంతే.

అధ్యాత్మం ద్వయ్యాహస్రాదానత్యా దేవాశ్చానురాగేతి బృహదారణ్య
 కాదౌ శమదమూదిషు దేవవద ప్రయోగాత్ కామాదిషు చానురవదప్రయోగాత్
 ఇత్థమన్య మంత్రస్వార్థః ప్రత్యేతవ్యః. సకలసంసారావర్తములాత్కామాద్భీతి
 ర్దేవమనుష్యై శరణీకృత ఈశ్వరః కామం హిత్యా శమాదీం స్త్రుతవాన్
 ముముక్షుంశ్చ సదాచార్యరూపేణ తద్వ్యవహారం శిక్షితవానితి దిక్.

అ మూర్ఖో యాతు నస్తాశ్చ క్షేత్రం యదప్యోర్వియాదేదీర్ఘ

■ మూర్ఖ యాతు సప్తాశ్వః క్షేత్రం యదప్యోర్వియాథేదీర్ఘ
రఘుః శ్వేనవతయదద్ధో అచ్య యువా కవిర్దిదయద్గోషుగచ్ఛన్. 12

5-45-6

అహ్వనం విప్రుణాం - అమూర్య ఇతి. యత్ క్షేత్రం రీరం అన్య
అగంతుః ఉర్విపాశ్రేష్ఠత్వేన అధిమతం, దీర్ఘయాథే మహతి సంపాదమార్గే,
తత్ మూర్యః సప్తాశ్వః స్వసంతానరూపేణాయాతు మూర్యనంశే శరీరం
ధారయిత్విత్వర్థం. తత్రాపి రఘుః రఘునంశ్యో భూత్వా, శ్వేనః ఈశ్వరః
పక్షే అంధో అచ్య అన్నమయం పిండమధిముఖః పతయత్ పతతు. ■
చ యువా కవిశ్చ పన్ గోషు భూవ్రదేశేషు గచ్ఛన్ సంచరన్, దీద
యత్ దీప్యతామ్, రఘునంశే శరీరం భృత్వాస్థానవత్విత్వర్థం. పక్షే
మూర్యవత్సర్వావధానకబోధరూపీ శ్వేన ఈశ్వరః రఘుః తద్ధావతోన్యాన
త్యేతితి శ్రుత్యంతరాత్ శీఘ్రగతిః నరం అయాతు ■ చ బోధ్వా ధీబలాత్
సనకాదివద్యువా కవిశ్చ పన్ లోకాననుగృహ్లాతు. సప్తాశ్వత్వం తు యమ
నియమాసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహారాభ్యాం పంచ ధారణాధ్యానసమాధ్యా
త్యకః సంయమః, షష్ఠః ప్రాణాయామః, ప్రత్యాహారో ధ్యానం ధారణాతర్కః,
సమాధిః షడంగా ఇతి మైత్రాయణీయశ్రుతేష్టర్కశ్చేపసంహార్య ఇతి సప్త
అశ్వా అగమసాధవాని యన్య న సప్తాశ్వః శేషం ప్రాగ్వత్. అత్రాపి
అశ్వద్వితీయ ఇతి అజ్ఞాకారి సముద్ర ఇతి తన్నియంతృత్వమనంతరమంత్రే
శ్రుతం రఘువద సముచ్చితం రామే విచ దృష్టం. వాన్యత్రాగస్త్యేన్యత్ర
రఘునంశ్యే వా ఇతి దాశరథివరత్వమేవాన్యమంత్రస్యావసేయం.

■ జాతో గర్భో అపి రోదన్యోరగ్రే వారుర్విభృత ఉషేదిషు,
చిత్రః ■ పరి తమాన్యకృత్సృమాత్సృభ్యో అధి కవిక్రదద్ధా. 13

(10-1-2)

విసం ప్రాథితస్యేశ్వర్యం పహ్నిరేవ శరీరత్వం ఇత్యాహ సజాత ఇతి.
ఈ అగ్నే త్వం రోదన్యోర్ధ్వావా నృతివ్యోరేవ మర్త్యే న తు మాలా పిత్రః

శిరి శుక్రశోణిత రూపేణ గర్భౌ జాతః. యతః ఓషధిషు అగ్నేయ చరురూపాను దిభ్రుతః మంత్రవిద్విర్భ్రుతః చారుః. చిత్రోఽవేకాశ్చర్య మయః, తమాంశ్యక్షున్ తయోమయూర్యోవారాత్రిః పరిమోహహీనః పరిరతవర్ణనార్థః. చరురూపీ మాతృభ్య కౌశల్యాదిభ్య ఏతాః ప్రాప్య. అధికవిక్రదత్ అవ్యాయన్ ప్రనకర్షేణ అధిగాః అధిగతవాససి. కర్మనంభృ తచరుప్రాశనమాత్రాదేవ గర్భదారణోక్తేర్లాకికం రామవ్య ఆవ్యేతి దర్శితం. అత్రాపి భద్రో భద్రయా న చ మాన అగాత్స్వసారం తారో అభ్యేతి వశ్పాత్ సువ్రతేలైర్భృది రగ్నిర్వితిష్ఠన్ముశద్విర్వర్ణై రధిరామమస్తాదితి షోడశ మంత్రే లింగదర్శనాత్. బహుమాతృకత్వసముచ్చితో రామశబ్దో నైకమాతృకే జామదగ్న్యై ద్విమాతృకే వాసుదేవే వా సమవేతి దాశరథివర ఏవాయం ప్రమట్టకః, తత్రాపి కలివయే మంత్రకథోపయోగినో యథాస్థానమేవదావృత్య వ్యాఖ్యాస్యన్తే.

వక్షేఽగ్నిర్విజ్ఞానధాతుః న హి ఇష్టాదికారిణాం స్వర్గతానాం కర్మశేషేణ భూమిముపేయుషాం పృష్టిద్వారా ఓషధినంవర్కం ప్రాప్తానామనుశాయినాం సంబంధీ భూత్వా ప్రథమమోషధీషు దిభ్రుతః సన్ వశ్పాద్రోదస్యోర్వావా పృథివ్యో ద్యౌః పితౌ పృథివీ మాతేతి మంత్రవర్ణాత్ మాతరి శోణిత రూపేణ పితరి రేతో రూపేణ పరిణితః సన్ తయోః సంయోగాన్మ్యా తృభ్యో జాతో భవతి, తేన ఓషధినంబంధేన పూర్వజన్మలిజ్జేన మాతృభ్య ఇతి బహువచనేన చ సంసారస్యానాదిత్వం దర్శితం. చిత్రః శిశుర్జాతః సన్ తమాంశ్యక్షున్ పరిదేహోద్వాత్యబుద్ధిరూపా అజ్ఞానరాత్రిః పరిప్రాప్య దుఃఖితో స్తీతి ప్రకర్షేణకవిక్రదత్ రుదన్ అధిగాః అధిగతవాససి. అత్ర విజ్ఞానస్యేవ తమోఽభిభూతత్వం భోగభాక్త్యం శోకభాక్త్యం వోక్తం.

విష్ణురిత్యా పరమస్య విద్వాజ్ఞాతో బృహన్నది పాతి తృతీయమ్,
అసౌ దస్య పయో అక్రత స్యం సచేతసో అభ్యర్చన్వ్రత

14

(10-1-3)

వివం మాతృభిశ్చ కుద్రప్రాశననే కృతే కిమభూతదాహ - విష్ణురితి.
 విష్ణుర్నారాయణః వివమప్యగ్నీర్గర్భభూతస్య పరమం ధక్షిణదాద్యత్కృష్టం
 చిక్షిత్తం విద్వాన్ జానన్ జాతస్తత్ర గర్భే అపిర్భూతః. జలచంద్రవత్
 న చ బృహన్ బ్రహ్మణ నన్ విజ్ఞాన్ గుణాన్ తమ అదీన్ అస్మిశ్చ
 నేవ. తృతీయం శద్ధ కారణాపేక్షయా త్రయాణాం పూరణం కార్యదేహం
 అధియతి ధత్తే. అస్య విగ్రహస్య అసా అస్మా అస్యేన వితద్రూపభజన
 ద్వారేతర్హః 'పద్దన్' ఇత్యాదివా అస్య శబ్దస్యాసన్నాదేశే నుపాం నులుగితి
 తృతీయైకవచనస్య దాదేశః. పయః క్షీరధిం స్వంస్వయం అక్రత కృతవస్త,
 ఉవమస్య వ్రభృతయో భక్తా ఇతి హేతోః సచేతనో దీమంతోఽత్రైవ తృతీయే
 రూపే శ్రద్ధాలవో విష్ణుమధ్యర్చన్తి. వితేనాస్య భక్తానుగ్రహ వివ ముఖ్యం
 వ్రయోజనం దుష్టనిగ్రహస్తు తచ్ఛేషభూత ఇతి గమ్యతే.

పక్షే విష్ణురస్తర్యామీ పరమం మోక్షరూపం వ్రయోజనం అస్యేత్యాది
 సర్వనామ త్రయస్య మామష దేహ ఏవార్థః శేషం నుగమమ్.
 అత ఉ త్వా పితుర్భృతో జనిత్రీరన్నావృధం వ్రతిచ రస్త్యన్తే,
 తా ఈం వ్రత్యేషి పునరన్యరూపా అసి త్వం విక్షు మానుషీషు హోతా.
 15

(10-1-4)

■ ఇతి - అత ఉక్త హేతోస్త్యా త్వం విష్ణుం ■ నిశ్చితం
 పితుర్భృతోఽన్నపుష్టాః. జనిత్రీర్యాతరః. అన్నావృధం విరాడోపి పర్వకం
 అన్తేః క్షీరార్ద్రైః వ్రతి చరన్తి పుష్కన్తి. తాః మాతృకా త్వం పునరన్య
 రూపాః. పూర్వమారాధయిత్రిః సతీః పశ్చాదారాధ్యరూపాః సన్ వ్రత్యన్తేషి
 అరాధయసి. యత స్త్వం మానుషీషు విక్షు వ్రజాసు హోతాసి యజ్ఞాదిన
 దాచరవ్రవర్తకోసి. అతో మాతృార్ద్రేవతాన్మానయసీతర్హః.

పక్షే త్వత్తః సుఖాశాపతీర్యాత్మా దుణితాః సతీరన్తేషి. వితేన నిషి
 ధ్దకర్యాచరణతో మోహ ఉక్తః. అక్షర యోజనా స్పష్టా. అన్నాద్యధం

అన్నాపుదం. విశ్వాముషమితి. విపాతనాదైర్వ్యం పూర్వవదాన్తస్య.
 తిస్రో మాత్యూక్తీనపిత్యూబ్బిభ్రదేశః ఊర్వప్రస్థా నేమవగ్లావయన్తి,
 మన్త్యయన్తే దివో అముష్య పుష్కే విశ్వవిదం వాచమ విశ్వమిన్వామ్.16

(1-164-10)

ఐవిశ్రీణామాకాంక్షితం సంఖ్యాపశేష మావా - తిస్ర ఇతి. తిస్రః
 కాసల్యా కైకేయీ మమిత్రా సంజ్ఞాః మాత్యూక్తీన పిత్యూన్ జనయితారం
 దశరథం పశిష్యముననేతారం విశ్వమిత్రం విద్యావదాతారం చేతి త్రిన్
 దిభ్రత్ పాలయన్ త్రిమాత్యకత్వాదనే కదేహోపి ఏక ఏవ ఊర్వవిజ్ఞాన
 దర్శేషు శోకాయాసాదిష్యవిమగ్న ఏవ తస్థా. ■ ఏవ ఈం వినం తే
 మాత్రాదయః న అవగ్లావయన్తి గ్లావయన్తి. గ్లావయన్తిత్యాదేర్దైర్వ్యం. దేహప్ర
 దానాత్ తత్కృతేన దుఃఖేన నాదిభవంతి. అత్ర హేతుమః మన్త్యయన్త్య
 ఇతి. దివః పుష్కే మేరు మూర్తవి అముష్య ప్రతిపాదికాం వాచం ఉపనిషదం
 బ్రహ్మాదయో మన్త్యయన్త్యే విచారయన్తి. విశ్వం వేదయతి ■ విశ్వవిదం.
 అవిశ్వమిన్వాం విశ్వస్మాద్వ్యాప్యతాం. ■ విజ్ఞానాత్పర్వ విజ్ఞానప్రదాయాః
 నేతి నేతితి మూర్తామూర్త ప్రపంచ నిషేధికాయాః బ్రహ్మాదిభిరవ్యవ్యేషణే
 యాయాః. వాచో విషయమిమం మాత్రాదికో దేహో న బద్ధాతీత్యర్థః.
 అత్రాపీశ్వరస్య సతః త్రిమాత్యకత్వం దాశరథావేన దృష్టమ్.

. వక్షే తిస్రో మాతరః సమస్తే స్థూల సూక్ష్మ కారణ రూపా ఉపా
 దయః. త్రయః పితరస్తదభిమానినశ్చిదాదాసాః వైశ్వానర హిరణ్యగర్భాం
 తర్యామి సంజ్ఞాః. తద్దో విజ్ఞానదాతురపి వ్యష్టి స్థూల సూక్ష్మ కారణ
 రూపేణ త్రివిధః తదభిమానినశ్చిదాదాసా అపి త్రయో విశ్వత్రైజన ప్రాజ్ఞ
 సంజ్ఞాః. ఏతేషామధిష్ఠానభూతోఽపి న విక్రియత ఇత్యర్థః. ఆక్షరయోజనా
 పూర్వోక్తేన.

చత్వారి తే అసుర్యాణ నామా2దాభ్యావి మహిషన్యసన్తి,
 త్వమ్మలాని విశ్వాని విత్వే యేభిః కర్మాణ మమవజ్ఞా కర్త. 17

(10-54-4)

ఋషా మాతృకస్యానేక్షితం రూపభేదం తాం సుఖీయ మంత్రేణాః -
 చత్వారి త ఇతి. నామ విశ్చితం. నామోపక్షేతాని రూపాణి నా. విభ
 క్తిలోప అర్థః చత్వారి ఋషాః ఇక్ష్వాక భరత శత్రుఘ్నాఖ్యాని అనుర్యాణి
 అనురాదామవ్యుత్తరీత్యా హితాని అదాభ్యాని అనదిభావ్యాని మహిషస్య మహా
 తన్తన సన్తి. హే అర్హతాని విశ్వాని సర్వాణి నామాని త్వం త్వమేవ విత్సే
 లభనే. యేభిర్వై రూపైః మమవన్ అక్షీవతే కర్మాణి ఇష్టాజిల్లనణ వధా
 దీని చక్షర్థ. అక్షుణాదయస్వలో నాతిరిచ్ఛన్తే, మృద ఇవ దీక్షాఙ్కరద్రుమా
 ఇత్యర్థః. అయం భావః - యథా కౌసల్యా కైకేయీభ్యామర్థమర్థం చరుం
 ప్రాప్య స్వ స్వ చరు భాగస్వైకైకోశః సుమిత్రాయై దత్తః. తేన సుమిత్రా
 ద్వా పుత్రౌ లభే. ఇతరే త్వకమేకమేవేతి చత్వారిః పుత్రాః, ఏవం కార్యకా
 రిణ రూపయోర్విరాడంతర్యామిన్ ర్మధ్యే మాత్రాత్మా ఉభయధర్మానుసారీతి
 తత్ర ప్రతిపదితం చైతన్యమప్యభయవిధం. తత్ర కార్యాంశ ప్రతిదింబు.
 శత్రుఘ్నః, కార్యోపాధిం భరత మన్వేతి. ప్రతిదింబో అక్ష్మణః,
 కారణోపాధిం రామమన్వేతి.

అనుష్టాన్ తోమాన్ ప్రభరే మనీషా సిన్ధావరి క్షీయతో భావ్యస్య,
 యో మే సహస్రమమిమీత సవానతూర్ రాజా శ్రవ ఇచ్చమానః. 18

(1-126-1)

తప్రో మాతృప్రీన్ పితృవిత్కుత్తం తత్ర ముఖ్యం పితరం ముఖ్యాం
 చాహ. అమందానితి సన్తర్పేన మాత్మేన. తత్ర ప్రకృతోపయోగి
 మన్త్రచతుష్టయం వ్యాక్రియతే. భావ్యపుత్రేణ స్వనయాపరనామ్నా రథదశ
 కప్రదానాద్దశరథాఖ్యత్వం గతేన రాజ్ఞా తోషితః క్షీవాన్వక్తా, అమియో
 క్షీవాన్ దానతుష్టః సజ్జురిర్బానయన్యం తుష్టావాన్వే అమష్టురౌ భావ
 యన్యరోమశయోర్దంవతోః ఇతి అమక్రమణికాయాం భావయన్య
 ఇతి చతుర్దక్షరం నామానగతం, తత్ర మధ్యమవర్గద్వయలోపేన భావయన్య

ఏన భావ్య, తత్రేయమాద్యా యుక్ అమందానితి. తస్య భావ్యస్యార్థే
అమందాన్ మానుషత్వే జీవభావాప్రాప్తేరమూడాన్ స్తోమాన్ స్తుత్యాన్
పంశసంహన్ పుత్రానిత్యర్థః. మనీషయా సంకల్పేనైవ ప్రథరే ప్రకర్షణ
సంచినోమి. కీర్తనాన్ పిష్టా సముద్రేఽపి అది అదికం క్షీయతః ఐశ్వర్య
యుక్తాన్, సేతుం కృత్వా విచితి ఇతి వా. సముద్ర దమిద
సమర్థాన్పుత్రాన్భావ్యస్యార్థే కల్పయామీత్యర్థః. యో భవ్యో మే మహ్యం
సహస్రం గహం అమిమిత సంఖ్యాతవాన్ దాతుం నర్హన్. పర్లద్వయలోప
అర్హః. సనసం విభజనం దానం తద్వాన్. అతూర్తేఽహింసితః శ్రవః
కీర్తిం ఇచ్ఛమానః సవాన్ యజ్ఞానితి. యథా భాష్యం వా.

■ మా శ్యావాః స్వనయేన దత్తా వధూమన్తో దశరథాసో అస్థుః
షష్ఠీః సహస్రమను గవ్యమాగాత్పనత్ కక్షీవాం అభిపిత్య అహ్నమ్. 19

(1-126-3)

ఉపమేతి - స్వనయేన రాజ్ఞా దత్తాః శ్యావాః కృష్ణ కాన్యదాః ధశ
రథాసో రథాః వధూమన్తః ప్రత్యేకం శకటీయుక్తాః. మా ఉపాస్థుః మమ
నమీపే స్థితవంతః. తథా - షష్ఠీః సహస్రం గవ్యం గోయూధం చ
రథానను అగాత్ అగతం మాం వ్రతి, అతః కక్షీవానహం అహ్నోం క్రతున్
అభిపిత్యే సర్వతః పాలయితరి సత్పాత్రే ఈశ్వరే వా సనత్ ధనాని విభజన్
అస్మీతి శేషః. దశరథవద ప్రవృత్తి నిమిత్తం ప్రాగుక్తం జ్ఞానయన్నయం
మంత్రః ప్రసంగాదువన్యస్తాః.

చత్వారింశద్ దశరథస్య శోణాః సహస్రస్యాగ్రే శ్రేణం నయన్తి,

మదమ్యతః కృశనావతో అత్యాన్ కక్షీవన్త ఉదమ్యక్షన్త వ్రజాః. 20

(1-126-4)

చత్వారింశదితి - దశరథస్య రాజ్ఞో యజ్ఞేలబ్ధాః చత్వారింశత్సంఖ్యా
శోణా అయదాశ్వాః సహస్రస్య స్తప్రశ్నవాహ్యస్యాపి రథస్యాగ్రే పురప్రాత్
శ్రేణం రథనేమి వక్త్రం నయన్తి ప్రావయన్తి, అతివేగవత్సాత్ తాంశ్చ

మదచ్యుతః శ్చ్యోతన్యాదాన్, కృశనావతః కృశనం కర్శనం నియన్త్రణం
తద్యుతః సుశీక్షితానిత్యర్థః. అత్యాన్ అతిక్రమ్య గంతుమర్హాన్ మందూకగతి
నిత్యర్థః. క్షీణస్తః పుత్రాః ఉదమ్ముక్తవస్తాదినో భూత్వాఽచ్యగుణ సంతుష్టాః
స్కంధదేశే మార్దితవస్తః ప్రేమ్నా వరామృశన్నిత్యర్థః. యతః పూర్వం
వ్రజాః పద్భ్యామేవ తీర్థస్త ఇతి వ్రజాః పారచారణ ఖిన్నాః.

వక్షే పూర్వబ్రహ్మణి షణ్ణాముపాదీనాం చిదాభాసానాం చారో య
ఉత్తః తదవవాదేన నిర్విశేషం వస్తుధిగన్తుం యోగ్యతాసిద్ధ్యర్థ మనుష్టానితి
మన్త్రద్వయేన దశరథవ్య దానాదికముత్తం తేన యోఽతిమహతి కులే
జాతః, మహాన్తి యజ్ఞ దానాదీని కరోతి న ఏన బ్రహ్మజ్ఞానయోగ్యో భవతీతి
గమ్యతే. తథా చ శ్రుతిః - 'ఏవిదిషన్తి యజ్ఞేన దానేన' ఇత్యాది. తృతీయే
■ మన్తేఽనవాద ఉచ్యతే, తత్రాయముక్తార్థః - దశధిర్వియూత్తైర్మ్యక్తో
మనోమయః కోశో దశరథః, తస్య చ శోణాః రాగాః ప్రతీన్ద్రియార్థం ప్రసుప్త
తను చిన్నోదారభేదేన చతురూపాః సప్తశ్చత్వారింశత్, తే చ తావన్తోఽపి
సహస్యాగ్రే నపాప్రాదవ్యధికం శ్రేణిం రాగవక్త్రం మయన్తి ప్రావయన్తి, విష
యాణామానన్త్యాదవస్త ఇత్యర్థః. 'అనన్తం వై మనః' ఇతి శ్రుతే. మదచ్యుత
ఇతి - తేషాముదారావస్థా. కృశనావత ఇతి - కృశనం కార్శ్యం తద్యుత
ఇతి తన్వవస్థా. అత్యానీతి ప్రసుప్త విచ్చిన్నావస్థే చ దర్శితే తాం శ్చ
సర్వాన్ క్షీణస్త ఉదమ్ముక్తవస్త పాంశురేఖావదున్మార్దితవస్తః. యతః వ్రజాః
ఇన్ద్రియాశ్వాన్నారోహంతీత్యర్థః. ఏతేన ఇన్ద్రియ నిర్ముక్త మనోమూత్రావ
స్థానేన యోగినః స్వప్రస్థస్యేన అన్నమయ ప్రాణమయ యోరప్రతిసన్తానేన
ప్రణిలయ ఉత్తః.

ఉపోస మే వరా మృశ మా మే దబ్రాణి మన్యథా,
సర్వాహమస్మి రోమశా గన్తారీణామివావిశా.

21

(1-126-7)

ఏనం క్షీణతా దశరథవ్య పుత్రప్రదానే సంకల్పితే దశరథః స్వధా

ర్యామ ప్రతాపార్జున చరిత్రావళి - ఉపమేతి. పాదపూ
 రజార్జునునవర్ణన ద్విత్వం. మే ౧౧౧౧ ౧౧౧౧ సమీపే సరామృత ఇయం
 దృఢప్రతాపి నవేతి మదియైర్జుక్షైర్విచారయ. మే ౧౧౧౧ ప్రతాని ద్రాణి
 అర్జుణతాని మా మన్యథాః మా జపిహి. యతోహం సర్వా కృతాన్మ రోమశా
 రోమాణి శాతప్రతివిధాననేన దూరికరోతి రోమశా అశ్వానేన శాతజ
 దోషోఽస్మి - 'అశ్వా ఇవ రోమాణి విధూయ పావం' ఇతి శ్రుత్యస్తర
 ప్రసిద్ధోయం దృష్టాంతః. యథా గవ్హరీణాం గవ్హరదేశీయానామవికా బహ
 లోమాపి అవిపాలైః శాతితలోమాక్రియతే తథాస్మి. అత్ర కేచిద్రోమశావదేన
 రోమవత్యస్యేతి వ్యాచక్షతే తద్విగీతత్వా దుషేక్ష్యం. 'సర్వాస్తా రోమశాః
 కృది' ఇత్యత్ర అపాలామిస్త్రానివూతత్వం కృణోః సూర్యత్వ చ మిత్యవస్తర
 మస్త్రేఽపాలాయాః. త్రిః శోధనేన సూర్యసమత్వముకరోః, తథా మమాపి
 ౧౧౧౧ సర్వాణి ఉర్వరాదీని పూర్వమస్త్రోక్తాని ప్రరోహర్థం శోధయిత్వా దిప్తి
 మస్త్ర కుర్వతి సముదాయార్థః ప్రతీయతే, ౧౧౧౧ ఏవాత్రాపి గృహీతుం యుక్తః
 రోమశేత్యవ్యుత్పన్నం ప్రాతిపదికం. అన్యథా మత్స్యర్థయశప్రత్యయాస్త్రే వద
 కాలే ఏవ గృహ్యేత అవాస్తరవదసంజ్ఞాయాః సత్త్వాదితి దిక్.

వక్షే బుద్ధిమాలిన్యే ౧౧౧౧ బాహ్వోన్ద్రీయ వియుక్తమపి మనః స్వప్నేఽ
 ౧౧౧౧ మహాస్తమనర్థంస్పృజతి, అతస్తస్యాం శుద్ధాయాం అస్మితామాత్రావశేషాయాం
 సర్వసంకల్పోపరమాన్యవోమయన్య అహం కర్తేతి అధిమానాన్యావాన్య
 వోమయన్య వివ్రవిలాసనం కృతం ౧౧౧౧ కుశలైవ కాశల్యాతత్త్వ ప్రసత్తి
 ధౌగ్యోతియార్థః. కాశల్యావదేనోక్తః, ౧౧౧౧ ఏవాత్ర రోమశావదేన గృహీత ఇతి
 కాశల్యాయాః నామాంతరం రోమశేతి. ౧౧౧౧ ఋష్యశృంగన్య నామాస్తరం
 క్షత్తీవానితి. ఏనమాది తత్తన్నియోగామన్యానవశాదున్నేయం.
 మహాం ఋషిర్దేవతా దేవతాలోఽస్తల్పాత్ సీన్ధుమర్గవం స్తవక్షా
 విశ్వామిత్రో యదవహత్పురానమస్రియాయత కుశితేదిర్విస్త్రాః

22
 (3-53-9)

తదేవం రామభద్రాదీనాం చతుర్థాం జన్మ వర్ణితం తేషు కాకనక్షత్ర
 రేషు యజ్ఞవిఘ్నావరోధనార్థం రామలక్ష్మణౌ యాచితం దశరథం స్రుతి
 విశ్వామిత్ర అజగామేతి కథాసూచకం మన్తగ్రామా - మహానిలి. మహాన్
 పూజ్య, ఋషీర్నారాయణః, దేవజుః రాజుః నకాశాదావిరూపః, దేవజాతః
 దేవాః ఇంద్రాదయః, ఇంద్రియాదే వా ౧౧౧౧. ప్రేరితాని యేన ౧౧ దేవజాతః.
 సింధుం న్యస్తమానమర్ణవం సముద్రం అస్తభ్యాత్ స్తంభితవాన్. సృన్
 చన్తే అనుకంఠ్యత్వేన వశ్యతీతి సృచక్షా ఇంద్రియద్రష్టా వా 'చక్షుషశ్చక్షు'
 ఇతి శ్రుతే. తస్యషిం సుదాసం వశ్యః 'సుదాసం వైజనమధిషిషేచ'
 ఇతి బ్రాహ్మణాద్యశిష్యయాజ్ఞస్య ముఖ్యస్య సుదాసోఽత్ర గ్రహణాయోగాత్
 సుదాసస్య రాక్షో గోత్రే భవం రామం విశ్వామిత్రః న్యయజ్ఞం త్రాతుం
 యత్ అవహత్ యజ్ఞవాటం స్రుతి ప్రాపితవాన్ తేన కర్మణా ఇంద్రి కుశిక్తః
 ౧౧౧౧ సంతత్యా అప్రియాయత అవిఘ్నైన యజ్ఞే హవింషి భోక్త్యామితి వార్షం
 ప్రాప్తవాన్.

వక్షే విశ్వామిత్రో జీహః అందమయం శోధితత్వం పదార్థమాత్మానం
 గౌణకర్మ సుదాసం రామాఖ్యం పుచ్చం బ్రహ్మ ప్రాపితవాన్, అతః బ్రహ్మ
 నిష్ఠైః కుశిక్తైర్నిర్దోఽప్రియాయత - 'అత్మా హ్యేషాం న భవతి' ఇతి
 శ్రుతే. బ్రహ్మిష్ఠో బ్రహ్మనిష్ఠో దేవానామాత్మభావం ౧౧౧౧ స్తేషాం ప్రియతమో
 భవతీతి భావః. ఏతేనానన్తమయస్య ప్రవిలయ ఉక్తః. తమేతం ముముక్షుం
 ప్రాప్యమాత్మానమజ్ఞాత్వా యః కర్మకరోతి, తత్తస్య నశ్యతీతి రామం స్రుతి
 విశ్వామిత్రాగమనేన సూచితమ్. శ్రుతిశ్చైతదావా 'యో వా విశదక్షరం
 గార్హవిదిదిత్వాఽస్మింల్లోకే జాహోతి ౧౧౧౧ దదాతి' మాధ్యష్టిన పాతే -
 'తపస్తవ్యతే' ఇత్యపి, 'బహువి సర్వసాప్రాచ్యంతే యదేవాన్య తద్భవతీతి'
 ౧౧౧౧ అత్రాన్వర్ణనంతంభవమ్ విపిలధ్వం ౧౧౧౧ సోమ్యం మధ్యతి రాజవృత్రం
 జంఘన ప్రాగపాగుదగితి చ సోమసానాభ్యమజ్ఞానం సర్వదేశీయవృత్రహననం
 చ వక్ష్యమాణం విశ్వామిత్రాదృశాతిబలయోగ్యహణం చేతి సర్వం రామసంగ
 తమ్. ఏవ మన్యదపి లింగవిశేషోపేతం మన్తగ్రామాత ముదాహరయతే న విర్లింగం

హతాదాక్యవ్యత ఇతి దిక్.

పూర్వాపరం చరతో మాయయైతా శిశూ శ్రీరస్తా పరి యాతో అధ్వరమ్
విశ్వాన్యన్యో భువనాభివస్త ఋతుంరన్యో విదధద్దాయతే పునః 23

(10-85-18)

తతో యజ్ఞరక్షార్థం స్థితౌ రామభక్తుణా మార్యా సావిత్రి నామ
దేవతా స్త్రీతి - పూర్వాపరమితి. శిశూ రామభక్తుణా పూర్వాపరమగ్రే
వశ్పాచ్చ చరతో గచ్ఛతః మాయయా శిశుత్వమ్ ఏతా గతా శ్రీడంతా
అధ్వరం పరిసౌతః. తయోరన్య ఏకో రామః మార్యవద్విశ్వాని భువ
నాని క్షేత్రాణి అచస్త సాకల్యేన వశ్యతి, చైతిన్యఙ్కోతిః స్వరూపత్వాత్.
అన్యో లక్ష్మణః ఋతున్ తిథ్యాది జనన క్రమేణ వననాదీన్ చస్త్య
ఇవ ఋతుశబ్దోదితం కాలం కాల్యమానం జగత్ విదధద్రచయన్ పునః
పునర్దాయతే.

పక్షే శ్రుతితో యుక్తితశ్చాద్యరోపాపవాదాభ్యాం ప్రతిపన్నస్య వస్తునః
సమ్బాదనార్థం నిదిధ్యాసమిచ్చతః తదాలంబనత్వేన మాత్రాంతర్యామిణాపు
వన్యస్త్రా యద్యపి యజ్ఞం ప్రతిగన్తుత్వం రామకృష్ణయోరపి శిశోర్బ్రష్టమ్
తథాపీత అరభ్య యావదధ్యాయపరిసమాప్తి వివాహలింగాని - 'గృభ్లామి తే
సౌభగత్వాయ హస్తమ్' ఇత్యాదీని - 'ఉదీర్నాతః పతివతీ హ్యేషా నంజాయాం
వత్యా సృజ' ఇతి భార్యాపార్తుః ప్రార్థనరూపేణ లింగేన లబ్ధాయాః భార్యాయాః
హరణమ్ 'పునః పత్నీమగ్నిరదాత్' ఇతి పునస్తల్లాధ ఇత్యేతత్సముచ్చితం
సర్వం రామే ఏవ సంగతమితి అయం ప్రఘట్టకో రామవర ఏవ.

పరాదేహీశాముఖ్యం బ్రహ్మభ్యో విభజావసు

కృత్యేషా వద్యతీ భూత్వా జాయా విశతే పతిమ్

24

(10-85-29)

ప్రస్థితయోస్తయోః పురస్తాటక మాగతాం వీక్య ఋషిరాహ - పరాదే
హేతి. విజయశ్రియం గృహశ్రియం వా ప్రాప్తం గచ్ఛతః పూర్వం పరాజ

యరూపా దారిద్ర్యరూపా వా అచక్ష్యురాయాతి. తత్ర పూర్వా శస్త్రేదైవ
 పాంతవ్యా, పరా దానాదినా పాంతవ్యేత్యత ఉత్తమ్. సామూల్యమమంగ
 ల్యమ్ ఇదం తాటకారూపం పరాదేహి దూరతః ఖండయ, ఇతరస్యా
 వినాశార్థం బ్రహ్మభ్యోబ్రహ్మజేభ్యో వను విత్తం విరజ రేహి. కుతః
 ఏషా కృత్యా వధకామా రాక్షసీ వద్యతీ పాదపతీ జాయేవ సహచారిణీ
 భూత్వా వతీం రాజానం గృహవతీం వా విశతే అయాతి. ఏవముక్తమాత్రేణ
 రామేణ తాటకా ఇవాతా వివాహాత్ స్రాక్ బ్రాహ్మజేభ్యో దానాని చ
 దత్తానీత్యపరిష్టాద్గ్రస్తవ్యమ్.

వక్షే సామూల్యమర్థతృప్త్యా సా హి కమోపాస్తి మతిబన్ధహతుర్వైరా
 గ్యేణ సర్వ త్యాగేన చ పాంతవ్యేతి భావః. అయమపి పౌర్వాపర ఏవ
 మున్త్యః.

ఉవ ప్రేత కుశికాశ్చేతయధ్వమశ్వం రాయే ప్ర ముచ్చతాసుదానః

రాజా పుత్రం దంష్టనత్పాగ్నిపాగుదగధా యజాతే వరః ■ పృథివ్యా 25
 (3-53-11)

ఏవం తాటకాం హత్వా యజ్ఞవాటమాగత్వాహతుః - ఉవప్రేతి. భో
 కుశికాః విశ్వామిత్రీయాః ఉవప్రేత సమీపే వ్రకర్షేణాయాత చేతయధ్వం
 సావధానా భవత. రాయే కర్మనన్మృద్ధయే సుదానః సుదానగోత్రోత్పన్నస్య
 రామస్సాజ్ఞయా అశ్వం యజ్ఞపాదనవిశేషం ప్రముంచత ప్రచారయత. ■
 రామో పుత్రం విష్ణుకరం అనురగణం జంఘనత్ వివాన్తి ప్రాగప్రాగుదక్
 సర్వదిక్షు స్థితమ్. అథ అనంతరం పృథివ్యా వరే స్థానే యజ్ఞవాటే
 అయజాతే - ఉవసంవాదం కరోతి యజధ్వమిత్యాజ్ఞావయతీత్యర్థః. అత్ర
 పుత్ర శబ్దితా మారీచ సుదాహా.

వక్షే కర్మత్పాధిమానః, పలాభిషంగశ్చ - తా నిహత్య ఈశ్వరో

భక్తానాం యజ్ఞం యాతీతి భావః అశ్వాదికీర్తనం ప్రరోచనార్థమ్.

విశ్వామిత్రా ~~అశ్వాది~~ బ్రహ్మవ్యాధ్యుః పశ్చిమే కరదిన్నః సురాధనః 11

(3-53-13)

ఏవమక్తి పూర్వకం యాగేపాధితే రామే విశ్వామిత్రానుగ్రహమాహ - విశ్వామిత్రా ఇతి. విశ్వామిత్రాః ఋషయః బ్రహ్మ మహతీం విద్యాం బలాతిబలాభ్యాం ఇంద్రాయ రామాయ అరావతే దత్తవః. పశ్చిమే మహా మణిధారిణి. కీర్తనం బ్రహ్మ సః అస్మాన్ సురాధనః శోభనపిండియుక్తానేన కరత్ కుర్యత్.

పక్షే ఏవం తృష్ణా సంగం పలాశాం చ త్యక్త్వానుష్ఠితే యజ్ఞే, కించిచ్చిత్రశుద్ధౌ ~~విశ్వామిత్రో~~ విశ్వామిత్రోజీవః సర్వాణి కర్మాంగావలద్ధావి తత్తద్దేవతోపాసనాని ప్రత్యగభిన్న రామాభిముఖాన్యేన కరోతి - 'అపాం క్రతురహం యజ్ఞ' ఇత్యుక్త ప్రకారేణి భావః.

తనూబలం ధేహి నో బలమిచ్ఛానకు త్పు 12

బలంతో కాయ తనయాయ జీవనే త్వం హి బలదా అసి.

27

(3-53-18)

తత్రాయం బలా మంత్రః - బలం ధేహి ధేహితి బలం. అనబుద్ధితి - జీవికామాత్రస్యోపలక్షణమ్. తోకాయేతి - స్వాదేరప్యుపలక్షణమ్, తోకాయ స్త్రీపుంసాధారణాయాపత్యాయ తనయాయ - పుత్రాయ జీవనే జీవితుమ్ శేషం సృష్టమ్ సర్వేషాం దార్థే ~~సృష్టచిత్~~ సృష్టచిత్ బాహ్యనాథ్యంతరాంశ్చాదీన్ జేతుం క్షమతే ఇతి భావః.

ఇన్ద్రోదిరిభవాదిర్నో అద్య యాన్యేస్థాదిర్మనుషజ్జగదన్య

యా నో దేవస్త్వచరా సస్పదీప్త యము ద్విష్మన్తము ప్రాచో జహతు. 28

(3-53-21)

అతి బలా మన్తగ్రమాహ - ఇంద్రోదిరితి. హి ఇంద్ర తితిదివిధా

తిదిర్బహలాదిర్నోఽస్మాన్ అద్య జివ్య తర్పయ, యాత్యేసిష్టాదిః యాత్సు
గచ్ఛత్సు బ్రహ్మాదిమ మద్యే శ్రేష్ఠాదిః ప్రశస్యతమాదిః. సా మమననన్ సా
ఖూర తా ఏవోతిరాహ - యా నోఽస్మాన్ ద్వేష్టి నః అధరో ఏవో
భూత్వా పశీష్ట ~~...~~ యము చ ద్విద్యో నయమ్ ~~...~~ తమసి ప్రాణో
జహోతు. అత్ర బలాయాః స్వరూపం శరీరసామర్థ్యేనేష్టపిద్ధిః, అతి బలా
యాస్తు మననైనేష్టపిద్ధిః.

పక్షే అననాదిదార్ద్య హేతు రారోగ్యాదికమ్, ఏకాగ్ర్యదార్ద్యహేతుశ్చైతన్య
ప్రత్యక్షాగ్నివద్యం చేతి యోగ్యతయా గ్రాహ్యమ్. ఉతిదిర్నోగేశ్వర్యైః. యచ్చ
బద్ధాద్రుః సాస్మా. ఉపప్రేతత్వాదయశ్చత్వారో ముత్తాగ్నిః మహాబుష్ణి రిత్యాది
ప్రసుప్తుకస్థాః.

అరం దాసో ~~...~~ మీధుషే కరాణ్యహం దేవాయ భూర్లయేనాగా
అచేతయదచిత్ దేవో అర్యో గృత్సం రాయే కవితరో జనాతి. 29
(7-86-7)

ఏనం విద్యాం ప్రాప్య గౌతమాశ్రమం గత్వాఽహలోద్ధరణీ కృతే రామం
గౌతమః ప్రస్తోతి - ~~...~~ దాస ఇతి. ~~...~~ మీధుషే భార్యానదానేన
మహోరథవర్షిణీ దేవాయ రాక్షే రామాయ దాసో ~~...~~ దాస ఇవ ~~...~~
కరాణి దివ్యగచ్ఛపుష్పాదినా అలంకరవాణి. భూర్లయే బహుప్రదాత్రే. ~~...~~
నిర్దోషః ~~...~~ అర్యో స్వామీ దేవో ద్యోతమానః. అచిత్ - కర్మణిషష్ఠీ,
చేతనారహితం సాహజభూతం జాయామ్ అచేతయత్ చేతనావతీం కృత
వాన్. అతో మూర్ధ్వశస్త్రం దాసో గృత్సమ్ 'ప్రాణో వై గృత్స' ఇతి
శ్రుతే. ప్రాణవస్తం మేదావినం జాయాదేహం రాయే కర్మనమృద్ధయే జనాతి
అనుసరితి. కవితరః క్రాంతదర్శిను శ్రేయాన్.

పక్షేఽహల్యా సహధర్మచారిణీ శుభవానవా. గౌతమో ధర్మః. ఇంద్రో
ధర్మాలాసః సాఖండ ధర్మః, చేతనాభిభూతావతీ రామాశ్రయా త్సువ ర్ధర్మ
సాహచర్యం లేదే ఇతి. అక్రాపి పూర్వమన్త్రేణ అప్తి జ్ఞాయాన్మనీయస

ఉనరామ్ ■■ బ్రాత్రో: సాహచర్యమ్. అర్యోఽచితోఽచేతయదితి లింగ
ధ్వయం రామనైకశరణమ్.

బలవిజ్ఞాయ: స్థవిర: ప్రవీర: సహస్యాన్ వాచీ సహమాన ఉగ్ర:
అభివీరో అభినత్వా సహోజా జైత్రమింద్ర రథమా తిష్ఠ గోవిత్ 30

(10-103-5)

అథ స్వయంవరం జిగమిషో రామస్య దేవరథో దివ్యాయుధాని చోపస్థితా
సీత్యాహ ■■ విజ్ఞాయ ఇతి. బలే విషయే విజ్ఞాయో విజ్ఞేయ: పరీక్షణీయోఽసి
త్రైయ్యంబకం ధను: సజ్యం కృతవతే కన్యాం దాస్యామీత్యాశయవతా ■■
కేనేతి శేష: స్థవిరో వృద్ధ: ప్రవీరోఽతిశూర: సహస్యాన్ మానబలవాన్.
వాచీ బాజో నేగ:శారీరం ■■ తద్వాన్. సహమాన: శత్రుచమూవిమర్శసోదా
ఉగ్రస్తాసాం మర్దితా. అభివీర: సర్వతో వీరై: భాతృభి: పరివృత: 'తేనా
స్మిన్నాలే జనకపురే సర్వేషాం భాతృణాం సాన్నిధ్యమస్తీతి సూచితమ్.
అభినత్వా సర్వతో బలవాన్. సహోజా: మనసంకల్పమూత్రాత్ జాత:, ■■
కర్మణా జాత:. ఈర్ష్యక్ నన్ హే ఇంద్ర జైత్రం జయావహం రథమ్
అతిష్ఠ. గోవిత్ గాం భువం విందతి పాలనీయత్వేనేతి గోవిత్ రాజా.

పక్షే ధర్మాదిదిర్భుధమనాక్రాంతం మమ చిత్తరథమ్ అక్రమస్య. తతశ్చ
ధర్మాదయోఽపి తత్రాస్పదం లవ్వంతే ఇతి భావ: అక్షరయోజనా స్పష్టా.
చమూషచ్ఛేస: శకునో విభృత్వా గోవిష్టుర్భువ అయుధాని ద్విధ్రత్
అపామూర్ధ్యం సచమూ: సముద్రం తురీయం ధామ మహిషో వివక్తీ. 31

(9-96-19)

చమ్పితి. చమూ: శత్రు సేనా: పాదయతీతి చమూషత్. శ్వేస:
శకున:, జీవశయో: పక్షిణోర్మర్యే బలవాన్ పక్షీ ఈశ్వర ఇత్యర్థ:.
దిభృత్వా విశ్వస్య దారక:, పోషకశ్చ. గోవిందు: గాం వృద్ధీ విందతి
వరాహవతారే లభత ఇతి గోవిందు: ఉకారాంతత్వమార్హమ్. శమ్ప: క్షీరా
దిమద్దవత్. బ్రహ్మాండపార భూత:. అయుధాని ధనుర్పాణాదీని ద్విధ్రత్

ధారయన్నస్తు. అపామూర్తిమంతం నముద్రం సచమానో గచ్ఛన్. రావ
జనధార్మితి శేషః. తురియం దామ విశ్వతైజసప్రాజ్ఞావేక్షయా చతుర్థం
నిరుపాధి చైత్య ద్యోతిః. మహిషో మహాన్. అరాధితః సన్ వివక్తి సృష్టిక
రోతి. శుద్ధం బ్రహ్మవాస్యాస్వీరవేషణావిత్వోతి భావః.

పీతా యత్ప్రాణం దుహితరమధిష్కన్ క్షృణూ రేతః సంజగ్మాన్ నిష-
జ్ఞుత్

స్వాధ్యక్షజనయన్సృష్ట్యా దేవా వాస్తోష్యతిం ప్రతపాం నిరతక్షన్. 32

యదర్థం బల వర్తితా జవకేన క్రియతే తస్యా పీతాయా ఉత్పత్తిం
భవిష్యపురాణోపబృంహితాచూపా - పీతా యదితి. పీతా రావణో యత్
యదా స్వాం దుహితరం ఉత్పన్నమాత్రాం ఇయం కులోచ్చేదికా భవిష్యతీతి
దైవజ్ఞ వచనాత్ అధి అధికం స్కన్ స్కన్నవాన్ దూరే త్యక్తవాన్. కుత్ర
త్యత అపా - క్షమయా వృధివ్యా సంజగ్మానః సంగతః సన్. రేతో దుహితృ
రూపం నిషించత్ నిషిక్తవాన్ భూమ్ముదరే ■ విహితవానిత్యర్థః. తత్రాపి
స్వాధ్యక్ష సపరివారస్య రావణస్య వధేన సుష్మ కల్యాణం ద్యావాపుభివ్యో
ర్ధ్వాయన్తి తే స్వాధ్యక్ష దేవాః ఇంద్రాదయః తక్షివనార్థం బ్రహ్మచైతన్యమ్
అజనయన్ మాతృ గర్భ ఇవ పృథివీగర్భేఽపి తామరక్షన్. స త్వసా
శ్వాసనిరోధేన తత్ర మమారేత్యర్థః. తత్రాపి వాస్తోష్యతిం స్థానాదిష్టితారం
గృహవతింప్రతపాంప్రతపతిం యజమానముద్దిశ్య నిరతక్షన్ యజ్ఞస్థానం కర్తి
తవంతః తతశ్చైనాం స్థానవత్పితృకో లబ్ధవానితి భావః.

వక్షే పీతా కామః, దుహితా శ్రద్ధా, వాస్తోష్యతిర్యజ్ఞాధికారి, దర్శాది
కామో హ్యర్చస్థపలే వ్యర్థే శ్రద్ధాం బర్హాతి. ■ కామడా శ్రద్ధా చేత్
బోధేన సంయుజ్యేత, తర్హి సపరివారం కామమున్మూలయేత్ అతస్మాం సస్తః
సాత్వికీం రాజసేన కామేన దూరే త్యక్తాం యజ్ఞాది సత్కర్మకారి లభతే
ఇత్యర్థః.

అర్యాసీ సుభగే భవ సీతే వస్తామహే త్యా
యథా నా సుభగానసీ యథా ■ సుఫలానసీ.

33

(4-57-6)

ఏనమాదిబృతాం సీతాం దేవాః శమాదయో ప్రార్థయంతే -
అవిదిదియచితి. సుభగే! హే సీతే! వ్యతి సర్వేషాం ధక్షసామంతం
కరోతీతి సీతా కర్తరి క్తః. లాంగలవద్దతా తు ముఖ్యస్యావయవార్థస్యాధా
వాత్ సీతోత్పత్తిస్థానత్వేన సీతాత్వం గౌణం హే సీతే త్యాం వస్తామహే
యథా వోహ్మికం సుభగా ఐశ్వర్యదానేన సుఫలా ప్రతిషక్షనాశనేన అనసీ
దీవ్యసే తథార్యాసీ అనుకూలా భవ.

ఇన్ద్రో సీతాం ని గృహ్లాతు తాం పూషాను యచ్ఛతు
సా నా వయస్వతీ దుహో ముత్తరాముత్తరాం సమామ్.

34

(4-57-7)

ఇన్ద్రో ఇతి ఇన్ద్రో రామః సీతాం విగృహ్లాతు పీర్యశుల్కాం తాం
స్వాయత్తాం కరోతు. పుష్కాతీతి పూషా, జవకశ్చ తామ్ ■ వశ్చాత్
రామాయ యచ్ఛతు ■ సా సీతా వోఽస్మాకం దుహో దోష్ఠ్ఠీణాం
మధ్యే ఉత్తరాముత్తరాం సమాం ఉత్తరోత్తర వర్షేషు 'అత్యంతసంయోగే'
ద్వితీయా. వయస్వతీ బహ్వాన్నవ్రదా భూయాదితి శేషః.

వక్షే ఇంద్రః శాస్త్రార్థావదోధః. సీతాం సార్వకీం శ్రద్ధాం పూషా
ధర్మః. నయో యోగసిద్ధిః.

గోత్రధిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయంతమశ్మ వ్రన్యజన్తమోజసా
ఇమం సజాతా అను వీరయధ్వమిన్ద్రం సఖాయో ■ సం రథధర్మమ్. 35

(10-103-6)

తతః స్వయంసర శాలాం ప్రవిష్టేషు రాజమ దేవవాక్యమిదం - గోత్ర
ధిదమితి. గోత్రః సర్వతేన్ద్రో. తేన తద్రూపం రుద్రధనుర్ధక్ష్యతే, త్రిపుధువరే

- 'రథః క్షేణీ యువతా ఇతి ధృతిరగేష్ఠోదము' ఇతి తస్య తద్దమన్యే
 స్మరణాత్ తద్విధం రుద్రధమర్చిత మిత్యర్థః. అత్ర సంహితాయాం ప్రపూ
 ర్యమంత్రే ధక్షహ మిత్రో అవదాధమావ ఇతి పూర్వ మస్త్రే, ■ బలం
 విజ్ఞాయ ఇతి, గోత్రధిదితి చ రిజ్ఞాత్ అత్రాపి గోత్రధిత్వదన్య రుద్రధమర్చిత
 రామ వివార్థః, ■ తు పర్వతవక్షశాతనః శ్రేకః. వజ్రబాహుమ్ అజ్యవణ
 నీయం గృహధిదం స్వీయం ద్రవ్యం దయన్తమ్ ఓజసా బలేన ప్రమృణన్తం
 మృన్త్యుతమ్ అర్థార్థమరేవ. ఈద్యశం రామం భోః సజాతాః. సమానా
 జాతాః. భ్రాతరః ఇమమను అక్షీకృత్య వీరయధ్వం విక్రమధ్వమ్. అన్వేష
 సఖాయో భావినో వానరాః. అనుసంరథధ్వం అద్రియధ్వమ్, శత్రునక్షోపే
 సతీతి శేషః.

వక్షే గోత్రో మేరుః ■ తత్స్థః కామ గదో అక్ష్యతే, తమపి
 తుచ్చీకృత్య స్థితం గోత్రధిదం తీవ్రవైరాగ్యవన్తం శ్రద్ధాం చాత్మసాత్కృతవన్తః
 సజాతాః ధర్మ జ్ఞానవైరాగ్యశ్రద్ధాదయః సఖాయాః శమదమదయః. ఇమ
 మిన్ద్రం భూమిమాగత్య జీవభావం గతమ్ శేషం సృష్టమ్.

సుమన్గలీరియం నధూరిమాం నమేత నశ్యత

సౌభాగ్యమస్మై దత్వా యాథాన్తం వివరేతన

36

(10-85-33)

ఏనం ధనుర్బంగే కృతే ■ సీతామావాయ్యాహ సుమన్గలీరితి.
 దత్వా య దత్వా. అన్తం స్వగృహం వరేతన పరావృత్య గచ్ఛత. శేషం
 సృష్టమ్.

వక్షే వదూః శ్రద్ధా, తస్మా సౌభాగ్యం యావద్విదేహ కైవల్యం
 దోధేనావియోగః. అన్తం సర్వాదిష్టానభూతం బ్రహ్మ.

గృహ్లామి తే సౌభగత్వా యు పాన్తం మయా నత్యా అరదస్థిర్యభాసః

భగో అర్యమా నవితా పురంధిర్మహ్యం త్వాదుర్లభ్యత్యాదు దేవా. 37

10-85-36

తతో లబ్ధాయాః సీతాయాః పాణిగ్రహణం రామః కరోతి గృహ్లామి
 ఇతి. సాభగత్వాయ సాభాగ్యాయ సత్యా ■ జరదష్టిరీర్యత్కుచగ్రంథిః యథా
 ■ దీవ్యసే తథా ■ వాన్తమ్ గృహ్లామి గృహ్లామి భూదయో దేవాః త్వా
 త్వాం మహ్యం అదుర్దత్తవంతః. గార్హపత్యాయ గార్హస్థాయ.

పక్షే యథా దేవాః బోధన్య శ్రద్ధాయోగం వాంఛంతి ఏవం బోధోఽపి
 కైవల్యం ఫలం ప్రసోతుం శ్రద్ధాయోగం వాంఛంతి. అక్షర యోజనా సుఖో
 స్నేయా. ఏతా ద్వాపాప మన్తాః పూర్వావరౌ.

అయం స్తుతో ■ వన్తి వేదా అవశ్య విప్రవ్రతః స్వనేతుః
 నక్షత్రవన్తం వితం రేజయత్ అగ్నిం నేమించక్రమర్చతో రముద్రు 38
 (10-61-16)

ఏవం సీతామాదాయాయోధ్యాం ప్రతి ప్రస్థితేన రామేణ మధ్యమార్గం
 పరశురామం విజితే దేవాః అస్తువన్ అయం స్తుత ఇతి వంచధి. అయం
 రామో రాజా స్తుతో వంది అవంది చ దేవైః అభివాదితః. యతో వేదాః
 జగతః స్త్రుష్టా అనః సముద్రం తరతి తరిష్యతి. శీఘ్రమేవ తథా - విప్రః
 విప్రం చ ద్వితీయార్థే ప్రథమా జామగ్న్యజ్ఞ తరతి. యతః స్వనేతుః
 స్వకృత సేతురవతరణ సాధనమ్. యస్యాస్తి స తథా. అన్య శిలామయః
 సేతుః ప్రసిద్ధః విప్రేణానావది శస్త్రం ధార్యమితి మర్యాదాపి వ్యక్యతా సేతు
 రేవ తదుల్లంఘన కర్తుత్వాద్భాగవతోఽప్యల్లఙ్ఘనీయ ఏవ. ■ రాజా కక్షీవన్తం
 యేన దశరథాయ వరో దత్తః. సముద్ర జయినన్తవ పుత్రాః భవిష్యన్తి
 ■ అగ్నిం చ చరూరూపేణ గర్భిభవంతం రేజయత్ ప్రేరితవాన్. తత్ర
 దృష్టాంతో నేమిం నేతి నేమిమచ్ఛక్రం యథాఽర్చంతోఽశ్వానసురముద్రుః
 శీఘ్రగామీ భవతి, తద్యత్కక్షీవదాదయన్త్య శ్చరితా ఇత్వర్థః. ఏతచ్చ ప్రాగేవ
 దర్శితం, అత్ర జానుదగ్ధ్యో బ్రాహ్మణరాజత్వాత్సేమం. దాశరథిః క్షత్రియ
 రాజత్వాదాదిత్య - 'సోమోఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాం రాజా, అదిత్యో
 వై దైవం క్షత్రమ్' ఇతి శ్రుతిభ్యాం తా చ పూర్వావరమంత్రోక్తరీత్యా

కార్యకారణ రూపా, అతః తస్య కారణానభిజ్ఞస్య కార్యస్య కారణేనాదిభవో
యుక్తః సూర్యేణ చంద్రవ్యవ. అత్ర ద్భవబాలాకిరణాతశక్రుశ్చ దృష్టాంత
త్వేన జ్ఞేయో, యత్తు రామబాణేన జామదగ్న్యస్య లోకా ఇతి
తజ్జగత్కారణబోధాత్ బ్రాహ్మణాకికమైశ్వర్యం బాధితం భవతిత్వేన వరం
ఇమే మంత్రాః విప్రావరణ లిఖాత్, పూర్వోక్తకక్షీవదాది లిఖాదవక్ష్యమాణ
లిఖేభ్యశ్చ రామ వరాః.

సద్విజంధురైతరణో యష్టా నలర్థం ధేనుమన్యం దుపాద్యై
సం యన్యిత్రావరుణా పుష్టా ఉక్తై ర్వేద్యేభిరర్యమణం వరూధైః 39

బంధురితి - సః ద్విబంధుః - ద్వయోరన్యోన్య విరోధినోరపి వశిష్ట
విశ్వామిత్రయోర్బంధుః మిత్రం, వర్వాత్మత్వాత్సర్వసమ ఇత్యర్థః. తావేవ
ద్వావాపి ఏకో వైతరణో దాతా, వరో యష్టా యాగాదికర్తా. తయోర్విరోధ
ప్రయోజకమాపా - నలర్థం నగర్పతాదశాయామపి దుగ్ధే ఇతి, నలర్థం ధేనుం
దోగ్ధీం అన్యం అప్రమాతాం యావత్సృణూతి క్షీరదా మిత్యర్థః. ప్రసూత్యు
త్తరమేవ దశాపాం క్షీర దుగ్ధే 'తస్మాద్భవత్సం జాతం దశరాత్రిర్నదుపాంతి'
ఇతి శ్రుతేః. దుపాద్యై దోగ్ధం తాదృశీం వశిష్టధేనుం ప్రాప్తుం విశ్వామిత్రః
కోటికో ధేనుర్వితరన్నాసీత్. యాగానురోధి వశిష్టస్తు తాః నాంగీచకార,
నాపి స్వాం ధేనుం దదావీతి పురాణ ప్రసిద్ధమ్. యథా క్రమం వైతరణః
యత్ యదర్థం మిత్రావరుణయోః పుత్రం వశిష్టం 'మిత్రావరుణయోర్ద్వీక్షీ
తయో రుర్యశీమవ్వరసం దృష్ట్వా సతో వారేకుంధే రేతోఽవతవతోఽగస్త్య
వశిష్టావజాయేతామ్' ఇతి వైదిక ప్రసిద్ధేః. ఉక్తైర్నానావిదైః కర్మభిః సంవృజే
హింసితవాన్ తథా యష్టాపి జ్యేష్ఠేభిః యోగప్రధావస్పృష్టైః వరూధైః సైన్యైః
అర్యమణిమ్ అర్యం స్వామినమాత్మానం మన్యత ఇత్యర్యమణం సంవృజే
ఇత్యనుషజ్జ్యతే.

తద్రంధుః సూరిర్దివి తే దియం దా నాభానదిహారవతి ప్ర వేనన్
సా నో నాభిః వరమాన్య వాహూపాం తత్పశ్యా శతిభశ్చిదాన. 40

(10-61-18)

సా పూర్వమన్వోక్త రాజా బహుర్వంశ్యో యస్య స తద్బంధుః. నాథా
 వేదిన్యః ఋషిః స్వప్తం వక్తి. కీర్త్యకః మూఠః విద్వాన్,
 తథా - సా శిష్య తే తన దివి పోర్తాకాశే దియం బుద్ధేర్ధారకః
 పరవిద్యోపదేశకః. ప్రవేషన్ బ్రహ్మవిత్పాదేన అత్యస్తం శాస్త్రమాన్. కిం
 తదావా - సా విధేయాషేక్షం స్త్రీత్వం రాజా నోఽస్మాకం
 జీవానాం సోపాదినాం నాదిరిన నాదిః మధ్యం అస్తరం ఉపాధ్యవగమావశిష్టం
 రూపమ్. పరమా మహతి త్రివిధ పరిచ్ఛేదకూచ్యేత్వర్థం. వాషేత్వర్థకౌ.
 అస్య రాజ్ఞః పశ్యత్ అనస్తరం అహం నాథావేదిన్యః కతిథః కతితమశ్చిద్వి
 తర్కే అధూనం, అనేతి - లిటా స్వస్యావ్యేతత్పరోక్షమిత్యుక్తమ్.
 తథా హి - విష్ణోర్భ్రూహ్యో, తతో మరీచి మతః కశ్యపః, తతో వినస్వాన్,
 తతో మనుః, మనోర్నాథావేదిన్య ఇతి పంకో గమ్యతే.

ఇయం మే నాధిరివా మే సదస్థమిమే మే దేవా అయమస్మి సర్వః.

ద్విజా అహి ప్రథమజా ఋతవ్యేదం దేమరదుపాజ్ఞాయ మానా 41

(10-61-19)

ఇయం రాజా మే నాధిః కోశవంచకాస్తర్గత శుద్ధరూపం
 ఇహ అస్మిన్నేన మే మమ సదస్థం గృహం లయస్థాన మవ్యాకృతమిత్యర్థం.
 కారణస్యావ్యయమేవాధిష్ఠానమ్. ఇమే దేవీ ఇంద్రియాణి చ. మే మమ
 ఇమే అయమేన విధేయాషేక్షం బహుత్వం. అయమహమేవాస్మి. సర్వః
 సర్వాత్మా. కిం చ ఋతవ్య సత్యవ్య వస్తునః. ప్రథమజాః ప్రథమం
 జాతోఽన్యక్తరూపీ. తథా ద్విజాః ద్వితీయం జాతో వ్యక్తరూపీ చ
 నిశ్చితం ఇదం యమేన ఇదమత్తం శాస్త్రేతత్త్వం జాయమానాఽన్యవిశ్వ
 సితవదావిర్భవన్తి. దేమర్వాక్ అయహత్ ప్రకాశితవతి.

అథాను మన్వో అరతిర్విభావాఽన స్యుః ద్వివర్తవిర్వసోఽట్

ఊర్ధ్వా యచ్ఛ్రేణిర్న శిశుర్దన్యత్కా స్థిరం శేషధం సూత మాతా. 42

(10-61-20)

అథ అనన్తరం రాజా భూవనతిమ్మ మన్ద్ర మధ్యగతిః.
 విభావా విశేషణ తేజస్వీ. అరతిర్భృహ్యచర్యవ్రత నిష్కః. అనన్యతి అనన్తితిం
 ప్రాప్నోతి దేశాంతరం గచ్ఛన్ స్థానే స్థానే వానం కరోత్యిత్వర్థః. అనన్యతి
 ధక్షసామంతం కరోతి వాఽర్థః. కీదృశః ద్వివర్తసి ద్వే వర్తన్యా మార్గా
 యన్య తవస్విమార్గం శూరమార్గం వా అనువరతిత్వర్థః. అత ఏవ
 వనేషాల్ వే సహతే శీతవాతాదికం ధక్షసాం వధమ్ కర్తుముత్సహతే
 వా వనేషాల్. యత్ యో రాజా ఊర్వా ఊర్ద్వికృతా శ్రేణిః సోపానవ
 ద్దతిః. నభవార్థే. ఊర్ద్వం స్థానం జగమిషూణామయం శ్రేణివదాలమ్బనీభూత
 ఇత్వర్థః. కీదృశః అల్పవయా అపి దన్ దమయన్ అర్థాత్ శత్రూనితి
 లభ్యతే. మక్షు సమ్యక్ యన్తం శేవృధం సుఖే వర్తయితారమ్. స్థిరం
 అచలన్వభావం మాతా కౌశల్యా సూత అనూత అదభావశ్చాందసః.
 మధ్యా యత్కర్తృమధవద్భీకే కామం కృణ్యానే పితరి యువత్యామ్
 మనానగ్రేతో జహతుర్వియన్తా సానా నిషిక్తం సుకృతన్య యోనా 43

(10-61-6)

వనేషాడిత్యక్షం తత్ర అయోధ్యాయా రామాయ దీయమానం రాజ్యం
 భరతాయ దేయం రామశ్చ వనం ప్రస్థాపనీయ ఇతి కైకేయీ చరిత్రం
 నిమిషం తదావా - మధ్యేతి. అభీకే సంగ్రామనిమిత్తం మధ్యామధ్యస్థాభ్యాం
 మంథరా కైకేయీభ్యాం యత్కర్తృం కర్తవ్యమ్ అభవత్తదపి త్వత్త ఏవ
 జాతమితి పూర్వోదాహృతాదయం స్తుత ఇత్యేతస్మాదవశ్యన్యతే. కస్మిన్సతి
 పితరి దశరథే యువత్యాం కైకేయ్యా నిమిత్తభూతాయాం కామం తన్యే
 వరప్రదానం కృణ్యానే సంపాదయతి. వియన్తా విదేశం గచ్ఛన్తా రామల
 క్ష్మణౌ రేతస్తత్ప్రదాతారం పితరం జహతుః త్యక్తవన్తా. కీదృశం రేతః
 మనానక్ మనసాన అంచతి ప్రకాశత ఇతి మనానక్ రామగమనమ్ అనిచ్ఛత్
 నిర్మనన్కం మృతమితి వా. అత ఏవ సుకృతన్య యోనా సత్యే నిషిక్తం
 సానా మహాత్యుచ్ఛస్థానే స్వర్గే వా.

నక్షే విహత తృష్ణాతాపకవ్య, నిరస్త కర్మత్వాభిమానమూరివ్య, హతన
 లాసంగ మదాహోః, నిదితాధ్యాత్మవిద్యాబలాతిబలవ్య, బోధి కుభతనవాసవా
 ల్యవ్య తోషిత ధర్మగౌతమవ్య, తృణీకృత బ్రహ్మలోకధనుషో, లబ్ధసీతాశ్రద్ధవ్య,
 బాధితబ్రాహ్మణాకైశ్వర్య తామదగ్మ్యతవనవరోక్షబోధశక్తులు జ్యేష్ఠవ్య అనరో
 క్షబోధరామవ్య, దేహయోధ్యాయాం వస్తుమిచ్ఛతః, సామజశ్రద్ధవ్య, ప్రవాసం
 భరతజీవవ్య = తత్ర రాజ్యమిచ్ఛంతీభ్యాం బోగదే హవానవాభ్యాం మునిరా
 కైకలూభ్యాం మధ్యస్థాభ్యాం యత్కర్తవ్యం మనోదశరథవ్య వచనం కామ
 విమిత్తం తత్రావ్యవ్రాజ్యమ్యనుగ్రహ వివ హేతుః. తతః సక్రద్దే
 ద్వివిధేఽపి బోధే మనస్తోఽనగతే ౧౧ స్వర్గవరమభూదితి. ఆయుః మంత్రో
 యోగ్యత్వాదునన్వస్తే.

దండా ఇవేద్గో అదవాన అనన్పరిచ్చిన్నాభరతా అర్చకానః
 అభవచ్చపుర ఏతావశిష్ట అదిత్తృత్యానాం వికో అనభంత.

44

(7-33-6)

రామే ౧౧ గతే యద్వృత్తం తదాహ - ౧౧ ఇవేతి. భరతాః
 భరత శత్రుమ్నాదయః గో ౧౧ గవాంచాలకాః దండాః యష్టయ
 ఇవ అకించిత్కారాః అవన్. పరిచ్చిన్నాః అల్పాః యతోఽర్చకానః కవిష్టాః,
 తేషాం = పుర ఏతా పురోహితో వశిష్టోఽభవత్ అదిత్ అస్మాద్వాశిష్టాదేవ.
 తృత్సూనామితి తృత్సూనాం వర్ణలోపవికారావార్తా రామదర్శననైన తృప్తిమి
 ఛృతాం వికః ప్రజా అనభంత ప్రథాం ౧౧ భరతాదిమ రాజ్యమనిచ్ఛత్సు
 వశిష్ట ౧౧ రాజ్యం చకారేత్వర్థం.

నక్షే బోధార్థి జీమ శాస్త్రసుర్వధీనోఽనంగః నవో దైహికం కర్మాక
 రోదితత్వం. మంత్రోయం స్పష్టలింగః

౧ సు న్యసారః కారవే శృణోత యయా నో దూరాదనసా రథేన
 ౨ సూ నమధ్యం సుసారా అధో ఇక్షా సింహసం ప్రోత్సాహి. 45

(3-33-9)

వనం ప్రతివ్రష్టితం రామమనుగచ్ఛన్ విశ్వామిత్రో మధ్యే మార్గ ముగతః
 నదీః ప్రార్థయతే - ఓష్యతి. భో! వ్యసారో భగవీశుల్యా! సింధవో నద్య
 అత్యంతం ముష్ణ శ్రుణోత మదీయం వనం శృణుధ్వం. కారవే కరో
 రీతి కర్తా. మమకార్యన్య రక్షసరాదే. కర్తా తవ్య ప్రీత్యర్థమిత్యర్థః.
 డూరాత్ అనపా చేష్టానతా రథేన యుష్మాన్ ప్రతి యయా
 అగతవాన్. అత ఏన నిషా నితరాం ముష్ణ నమధ్వం భజధ్వం
 ప్రోత్యాదిః క్షుద్రనదీః మసారా మగమసారాః. అథో రథాక్షుద
 రోవాహిన్యశ్చ భవత. రామాయణే తు నౌకయా నదీతరణముక్తం తదపి
 శ్రుత్యంతరమూలకం కల్పాంతర విషయమితి జ్ఞేయం.

అతారిషుర్భరతా గవ్యవః సమభక్త విప్రః సుమతిం నదీనాం
 ప్ర పిన్వద్యమిషయంతీః సురాధా అ వక్షణాః పృణధ్వం యాత శీభవ్46
 (3-33-12)

వివం నదీః సముత్తీర్య చిత్రకూటం ప్రతిగతే రామే భరతః కిమ
 కరోదిత్యత - అతారిషు ఇతి. గవ్యవః గవా పృథివ్యా యువన్తి
 వియజ్యన్త గవ్యవః యౌతిరత్రామిశ్రణార్థః, రాజ్యం త్యక్తవన్త ఇత్యర్థః.
 ఈదృశాః భరతాః నదీనాం నదీః అతారిషుస్తీర్ణవన్తః తత్రాపి విప్రో
 ద్వాజ ఇతి పురాణాత్ సుమతిం శోభనమతిం సమభక్త సమ్యక్
 సేవితవాన్ తస్యాతిథ్యం కృతవానిత్యర్థః. తదేవాభివయతి - ప్రేరి. భో
 శిష్యా ఇషయంతీః ఇషన్త్యో ప్రీతిమత్యో సురాధా అవక్షణాః శోభనాః
 సిద్ధయః ప్రాప్తిప్రాకామ్యారయః. తాః ప్రపిన్వద్యం ప్రకర్షణ పుష్టాః
 వక్షణాః పృతకుల్యా మధుకుల్యాశ్చ అపృణధ్వం పూరయత. తతశ్చ శీఘ్రం
 ఈశ్వరత్వాభిమానివం భరతం అతిథ్యేన గచ్ఛతేత్యర్థః.
 యదంగ త్యా భరతాః సంతరే యుర్గవ్యన్ గ్రామ ఇషిత ఇన్తరణాః
 అర్నాదహ ప్రసవః సర్గతత్త అ వో పృణే సుమతిం యజ్ఞియానామ్. 47
 (3-33-11)

తతో రామంన్రతి గత్వా భరతః కిం చకారేత్యసి విశ్వామిత్ర వాక్యాదే
 వాచగతం తదాపా - యదంగేతి. సే ౨౩౧ మహానది యత్ యతః త్వా
 త్వాం ౨౩౨ సంతరేయుస్తేర్థాః తత్తాం యః. వత్సం పూజాయాం. యజ్ఞి
 యానాం ౨౩౩ యజ్ఞార్హాయాః సుమతిం శోభనాం ౨౩౪ మతికరీం అవృజే
 ప్రార్థయే. యైః భరతైః గవ్యన్ గాం నందినం అత్యవ ఇచ్చతీతి గవ్యన్
 నందిస్వామికో గ్రామః నందిగ్రామః ఇషితః అధిపీతో వాసార్థం నత్వయో
 ద్యేత్యర్థాత్ సోఽసి గ్రామః ఇంద్రజాతః ఇంద్రేణ రామేణ ప్రేరితః తత
 ఏవ ప్రసవః రామస్యాజ్ఞా అపా ప్రసేద్ధం అర్హాత్ గతవతీ సర్వత్రాప్రతిహతా
 భూదిత్యర్థః. కీదృశో గ్రామః సర్గతక్తః పృజ్యత ఇతి సర్గ అక్షప్తో భరతః
 తక్తః కృచ్ఛేరిణ జీవితో యస్మిన్ ౨ సర్గ తక్తః, నందిగ్రామే వ్రతకృశో
 భరతో రామాజ్ఞయా రాజ్యం చకారేత్యర్థః.

నహి వైవ్రవ నో మమ శాస్త్రే అన్యన్య రణ్యతి
 యో అస్మాన్ వీర అనయత్.

48

(8-33-16)

తతో అక్షుణార్థం ప్రార్థయంతీం శూర్పణఖాం రామో వచోభంగ్యస్త
 రేణ నిరన్యతి - నహీతి. స అక్షుణః హి విశ్చితం ౨౩౫ శాస్త్రే అజ్ఞాయాం
 న రణ్యతి ౨ ౨౩౬ మమ అన్యన్య నా శాస్త్రే వో వైవ్ర రణ్యతి.
 ౨౩౭ యో వీరోఽస్మాన్ అనయత్ వితదీవా వయం ౨ త్వయమన్యదదీవా
 ఇత్యర్థః.

ఇంద్రశ్చిద్వాతదబ్రవీత్ స్త్రీయా అశాన్యం మనః
 తతో అపా శృణుం రఘుమ్.

49

(8-33-17)

ఏవ ముక్తాపి సా యదాతివిర్బంధాన్న వివర్తతే తదా రామ అపా -
 ఇంద్ర ఇతి. చిద్యేత్యవర్తకౌ విపాతౌ, ఏవం తతో అపాత్యేతావపి. ఇంద్రో
 రామః తతో వక్ష్యమాణం వచః రఘుం అక్షుణం అబ్రవీత్. కీమబ్రవీత్

స్త్రీయా మనో అశాన్యమితి. కీదృశం రఘుం క్రతుం - కృదోతి హి నస్తీతి
క్రతుస్తమ్. పూర్వణఖామేన తాం హంతుమిచ్ఛస్తమ్.

నస్తచిద్ధామదచ్యుతా మిథునా వహతో రథమ్

ఏవే ద్ధూర్ఘ్నశ్చ ఉత్తరా

50

(8-33-18)

పునః కిమబ్రవీత్తదాపా - నస్త ఇతి. నస్తీ అశ్వా. తేన తయోరుచ్చైశ్ర
వస్త్రేనాస్యా ఉచ్చౌ కర్ణా లక్ష్మ్యేతే మదచ్యుతా మదస్రావిణా మిథునా రథం
శరీరం వహతః. గాఢాంధకారే హి శ్రోత్రబలేనైవ దూరస్థమాప్యాయితారం
గచ్ఛన్తి శబ్దవేదినశ్చ శత్రూన్విధ్యంతి. చిద్వేత్యనర్థకా తథా పృష్టోవర్షకస్య
మదస్రావిణః దూరిత దూర్నాసావంశః ఉత్తరా శ్రేష్ఠతరా. ఏవేదితి ఏవ
మేవేతి చేదనాభినయః నైదర్శ్యతే. అస్యా కర్ణనానమేన చేత్రవ్యం ■
త్వీయం హస్తవ్యేతి సూచితమాత్రే లక్ష్మ్యణస్తత్కృతవానిత్యర్థః.

అథః పశ్యన్య మోవరి సంతరాం పాదకౌ హర

నూ తే కశన్లకౌ దృష్టిం హి బ్రహ్మో బభూవిథ.

51

(8-33-19)

తతస్తన్నిమిత్తవిఘ్న సంతాపనయా రామః సీతామనుశాస్తి - అథ ఇతి.
హే సీతే త్వమ్ అథః పశ్యన్య, న ■ తిర్యక్ సంముఖం వా పురు
షాస్తరదర్శనం పరిహరన్వేతి భావః. మోవరి ఉపర్యపి మా పశ్యన్య,
తత్రాపి భేచరాణాం దర్శనస్య సంభావ్యమానత్వాత్. పాదకౌ పాదౌ సంత
రామ్ అతిసమ్యక్తయా వియేన హర చాలయ. ■ తవ కశన్లకౌ గుల్ఫౌ
మా దృశన్ మా దృశ్యా భూతమ్. హి యస్మాత్పిన్ద్ర స్వావయవద్వారేణ
బ్రహ్మవిత్, బభూవిథ పూర్వం జాతా సంయమవత్యాం బ్రహ్మవిదుత్పద్యతే,
వ్యధిచారిణ్యాం తు దురాత్మాతో వంచకేభ్యో రాక్షసేభ్యః అత్మానం పాహీతి
భావః.

నక్షే విషయ స్పృహయా బాధ్యమానే వరోక్షబోధేంతర్యామిప్రేరితః

తద్దేతు విషయమూణ శ్రవణే చిన్నవాన్.

■ ఇద్దానం తువీరవం వత్తిర్న్ శ్చక్షంత్రిశీర్నాణం దమన్యత్

అన్య త్రితో నోజసా వృధాన్ విసా వరావామయో అగ్రయా హన్. ■

(10-9-6)

తతః పూర్వణాం విరూపితాం దృష్ట్వా తద్వయ రామశక్తుణ వధార్థ
మాగతాన్ ఖరదూషణ త్రిశిరస్సంజ్ఞాన్ రామో జహానేత్యుచ్యతే - కం నశ్చ
శ్రీయేణ మంత్రేణ ■ ఏవ రామః దానం లోకాన్ ఉన్నక్ష్మిణ్యస్తం దూషణం
తు వీరవం మహాన్యనం ఖరం శ్చక్షం త్రిశీర్నాణం నేత్రశ్చక్రవంతం త్రిశి
రనం చ ■ పాతా దన్ దృష్ట్వానాం ■ దమన్యత్ దమితవాన్
హతవాన్. ■ స్వేప దూషణాదిహస్తుం విశిష్టేన ఓజసా బలేన వృధాన్
వర్తమానః త్రితో నామ అంగుల్యా అయో అగ్రయా అయోవత్త్రిక్షణ నఖయా
■ మహాస్తం వరాహాకారం దానవం హన్ హతవాన్. ■ ఖలాన్
హంతీతి కిం చిత్రం అనేనామగృహీతా అపి తాన్ ప్నుంతీత్యయమేవాభయ
కామై రారాధనీయ ఇతి భావః. యదచరన్తన్వా వాప్యధాన్ బలాన్విస్త్ర
బ్రువాణో జనేషు

మాయేత్వా ■ యావి యుద్ధాన్యాహార్నాద్య శత్రుం నమ పురా విచిత్రే

■

(10-54-2)

ఏనం ఖరాదీన్తత్వా స్థితం రామం దేవాః స్తునంతి తాం మతీయేన
మంత్రేణ - యదచర ఇతి. సే ఇంద్రజనేషు జనపదానేషు తన్వా శరీరేణ
వాప్యధాన్ మహీయమానః బలాని సామర్థ్యాని ప్రబ్రువాణః కథయన్
దక్షింసి నిఘ్నన్ యదచరః నజ్జారం కృతవానసి, యావి చ యుద్ధా
న్యాహః పారాజితాః, సా తే తవ మాయేత్ మాయైవ. యతస్త్రం
అద్య పురా ■ శత్రుం శాతనీయం నమ నిశ్చితం ■ విచిత్రేన జావాసి
సర్వేషామస్తరాత్మత్వాదితి భావః.

వక్షే అత్ర తదో మానః దూషణో మత్సరః, త్రిరాః ధవవిద్యారణ
సప్తవిధో మదః తాన్ స్పృహోపహితాన్నిష్ఠాన్యోగీ మాయామాత్రం జగదితి
వశ్యతీత్యర్థః.

స్త్రీయం దృష్ట్యయ కీతవం తతాపాఽన్యేషాం జాయాం సుకృతం చ
యోనిమ్

పూర్వాష్టా అశ్వాన్యయుజే ■ బ్రథూన్ త్వోగ్నైరవై పుషలా వపాద.
54

(10-34-)

ఇమం వృత్తాంతం శుర్పణఖా ముఖాదాకర్ణ్య రావణః కిం చకారేత్యత
■ - స్త్రీయ మితి. స్త్రీయం నికృత కర్ణనాపం శుర్పణఖాం దృష్ట్యయ
దృష్ట్యా కీతవం ■ మృగవన్న్యాసినేషరారి రాక్షసద్వయం కర్తు స్త్రీదర్శ
నేన క్షుల్లం ఎత్ అన్యేషాం అన్యన్య రామన్య జాయాం సీతాం సుకృతం,
శగ్నిహోత్రాదికం యోనిం వంశం చ తతావ తాపితవత్. జాయాపరణేవైవ
త్రయమపి తవ్రమభూదిత్యర్థః. హి ■ బ్రథూన్ అశ్వాన్ పూర్వాష్టా
ఏవ యయుజే రథే, ■ రథేన పుషలో ధర్మద్రోహి ■ అగ్నైరంత
రామాగ్నిశాలా సమీపే వపాద జగామ మారీచేన వహతి కేషః.

శిష్టశిష్యభ్యమిదద్రిచ్ఛో నుత్రం వజ్రస్వీర్యమ్

మర్ద త్వం మాయినం మృగం తము త్వం మాయయావధీరర్హస్వను
స్వరాజ్యమ్

55

(1-80-7)

■ మారీచం రామమృషః ప్రితి - ఇంద్ర ఇతి. సో ఇంద్ర
శుభ్యమిత్. తవైవ వీర్యం సామర్థ్యం అనుత్రం క్వచిదన్య పరాభూతమ్.
సో అద్రినః అద్రిం రుద్రవానదూషం మేరుం వాతిః హి వస్తీత్యద్రినః. సో
పద్రీన్ అత్యాదరేణ బహుశ్చత్వో సంబోధయతి. యత్ యతః సో వ్రసి
క్తంత్యం వరోక్షం మాయినం మృగం మారీచం త్వం మాయయా మానుష

దేహరూపయాఽవ దీర్ఘతవాససి. యతః స్వస్య రాజోచితం కర్మ అన్య
ర్సన్ స్వవంశ పరంపరాగతముమన్వూజయన్. రాజ్ఞాం మృగయా ఉచితేత్యేవ
పాతవాసి, ■ తు ద్వేష బుద్ధ్యా సర్వావ్రత్యాత్మవేతి భావః.

యో వః సేవాసీర్మహతో గణస్య రాజా వ్రాతస్య వ్రథమో బభూవ
తస్మై కృణోమి న ధనా రుణద్వి దశాహం ప్రాచీన్తద్భుతం వదామి. ■

(10-34-12)

తతో దూరస్థే రామే షక్తుతే చ తదనుయాయసి శూన్యే సీతాం
ప్రార్థయమానం రావణం వ్రతి సీతా ప్రాహ - యో వ ఇతి. యో
వో ధక్షసాం మహతో గణస్య సేవాసీః. యో వా వో మహతో వ్రాతస్య
వ్రథమో ముఖ్యో రాజా బభూవ. తస్మై తే కృణోమి నిహన్తి శీఘ్రమేవ
నాశయిష్యామి. ధనా భవదీయాని ధనాని వ ఋణద్వి న కాంక్షే. తదిదం
ఋతం వాక్యం ■ ప్రాచీః ప్రాగాది దిశః వ్రతివదామి.

ఇన్ రాజన్నరతిః సమిద్ధో రోద్రో దక్షాయ సుషుమా అదర్శి

చకిద్వి భాతి భాసా బృహతాఽసిక్సీమేతి రుశతీమపాజన్ 57

(10-3-1)

ఏవం నిరస్తం రావణం సీతాహరణోద్యతమాభ్యుగ్నిరచిస్తయత్ - ఇన్
రాజన్నితి. మనసైవ రామం సంబోధయతి. సే రాజన్ ఇన్ బలియాన్
■ అలబ్ధకామసుఖః సమిద్ధః కామాగ్నినా వ్రదీప్తః రోద్రో భయఙ్కరః
దక్షాయ సాహసాయ సుషుమాన్ సమర్థః అదర్శి దృష్టః. చికిత్సత్సామర్థ్యం
జానన్నపి విభాతి వైపరీత్యేవ దీప్యతే భాసా దీప్త్యా బృహతా బృహత్యా
అసిక్సీం కాలరాత్రిమివ కృష్ణాం ఋశతీం దహ్యామానాం ఏతి అయూతి.
అపాజన్ అవసరిష్యన్నానాం చోరయిత్యేతి శేషః.

కృష్ణాం యదేవీమధి వర్చసాబూజ్జనయన్యోషాం బృహతః ఏకుర్జాం

ఊర్జ్వాం భానుం సూర్యస్య వ్రభాయుష్టవో వసుధిరరతిర్విభాతి. 58

కృష్ణామితి - ■ వివం చివ్రయన్నగ్నిర్యత్ ~~మ~~ కృష్ణాం కాలరాత్రి
 తుల్యం ఏసిం వివర్ణాం సీతాం వర్చసా వారయన్ యాతీతి, వర్చః స్వం
 రూపం తేన కవచేన తదాచ్ఛాదకే యోగబలేన అభ్యభూత్ తిరోహితాం
 కృతవాన్. కింభూతః - బృహతః బ్రహ్మణః సంకల్పాదేవేత్వర్తః. యోషా
 మన్యాం స్త్రీయం చాయాసీతాం జనయన్. పితుః రామస్య ~~జ~~ జాయా
 మివ జాయాంతదా ~~జ~~ గృహీత్వా అరతిః రావణః ఊర్వం అకాశమార్గం
 సూర్యస్య దివః ద్యుసంబంధినో దేవతాగణస్య చ నమభిర్దేవతావిశేషైః సహ
 తేషాం వర్చేషాం భానుం ~~జ~~ హస్తమితి యావత్ సైభాయన్ సైమ్పయన్
 విభాతి. రావణేన అకాశమార్గేణ నీయమానాం సీతాం రావణాదాచ్ఛేత్తుం
 కోఽపి ప్రభుర్నాథపదిత్వర్తః.

వక్షే స్పృహయా ప్రేరితో మారీచో దంభః. రావణః కామః ■
 సీతాం శ్రద్ధాం దంభోన్ముఖతయా వరోక్షమవరోక్షం చ భోధం రామబుక్తు
 ణాఖ్యం దూరే కుర్వంతీం కామో జహోర. అగ్నిః యజ్ఞః స తు తస్యా
 సాత్త్వికం రూపం గోపితవానిత్యర్థః. భద్రో భద్రయేత్యగ్నిమ మస్త్రేఽగ్నిః
 సీతాం రామాయ నమర్చితవానితి దర్శనాదేతావపి రామవరా.

■ ఈం వృషా ■ ఫేనమస్యదాజౌ స్మదా వరైరవ దధ్రవేతాః
 సరత్పురా ■ దక్షిణా వరాపుష్ప తా ను మే వృశన్యో జగ్యత్రే. 59

(10-61-8)

స ఇతి. స హృతదారో రామభద్రః. ఈం వినాం సీతాం నిమిత్తికృత్య
 అకౌ రాక్షసైః సహ సంగ్రామే అస్యత్ అస్యాత్ బాణాన్పాక్షివత్. తత్ర
 దృష్టాంతాః. వృషా వసేనమితి. యథా మహోక్షః క్రోధావిష్టః ఫేన వివృషో
 ముఖవాసితేన పూత్కారం కుర్వన్నస్యతి తద్యత్. తత్ర హేతుః - దధ్రవేతాః
 స్థూలబుద్ధిః ■ ఇతి స్మృత్యర్థో విపాతః స్మత్ అస్యత్ వరా వరోక్షమ్
 అనైత్ అవగతోదారూర్తేతి ప్రత్యక్షశ్చేత్సాత్పరైః సద్య ఏవ ~~విదాం~~ ప్యాదితి

భావ. తతః కిం చకారత్యాహ - ధక్షిణా ధక్షిణ ప్రదేశం వదాన
 యథాఽశ్వాదీనాం వదమవ్యవ్యతే భూమౌ తథా పదేనైవ సరత్ సీతర్థం
 ఇతస్తతో గచ్ఛన్పరావృక్ పరాభిభూతః శోకేనేతర్హ్యః. తాః ప్రసిద్ధాః పుకన్య
 పృచ్ఛంతం నయన్తి ఇన్తం దేశం ప్రావయన్తి తే పుకన్య కుభాకుభనంనూచకాః
 సకున్తీణః మే మాం = అనుజగ్యుర్రే అనుగృహీతవన్తః. సీతాప్రాప్తిమూచకం
 శకునమపి = జాయత ఇత్యత్వన్తమ్ శోకం కృతవానితర్హ్యః.

నక్షే శ్రద్ధాం ఏనా వికలో భోధః ధక్షిణేన ముఖానాం ధర్మమార్గేన
 శ్రద్ధాప్రాప్తిం ప్రియధ్యుదయాయ కామయత ఇతి ఛాయార్థః. అయం మన్తః
 మధ్యాయత్కర్తవ్యః.

విధుం దద్రాణం సమనే బహూనాం యువానంనన్తం సలితో జగార
 దేవన్య నశ్య కాన్యం మహీత్వాఽద్యా మమూర న ప్రియా నమాన. ■

(10-55-5)

విధుమితి - సమనే సంగ్రామే విధుం బహూనాం శూరాణాం విధూ
 ననకరం దద్రాణం ద్రావణకరం యువానమపి నన్తం రావణం సీతానా
 ర్తారం సలితో పుష్కొఽపి అగ్రిమ మువ్రాదరుణపుత్రః సువర్ణ ■ గమ్యతే.
 తేన జటాయువామా వక్షీ జగార విగీర్ణవాన్. తర్హి సీర్థం = సమీహితం
 నేత్యాహ- దేవన్యతి. దేవన్య పర్వాన్ రాక్షసాన్ జేతు మిచ్ఛతః ఇంద్రన్య
 కాన్యం క్రాంత దర్శిత్యం నశ్య. యద్యద్యైవ రావణో పద్యతే తర్హితరేషాం
 ధక్షసాం క్షయో న భవితా, ఇతః ■ రామో విప్రుతో భవేత్, తదర్థం
 యో ప్రియా పూర్వేద్యుః సమాన సమ్యగచేష్టత ■ కృతవాన్,
 ■ అద్య పరేద్యుర్మమూర. సర్వరాక్షస క్షయార్థం జటోయోరపి సురణం
 దేవేంద్రేణైవ సంపాదిత మితర్హ్యః.

నక్షే మనోదశరథన్య తానశాముకత్వాత్ ఏనేక జటాయుస్తత్సఖా,
 సోఽపి శ్రద్ధాం హరన్తం కామం విరోధ్యం న శశాక ప్రత్యుత్ వ్యయమేవ
 నస్త ఇతర్హ్యః.

శాక్యనా శాక్ అరుణ మువర్ణః యో మహా ఖూరః నవాదవీరః
 యచ్చికేత సత్యమిత్రమ్ మోషుం వసు స్పార్శముతజేతోత దాతా. 61
 (10-55-6)

శాక్యవేతి - మువర్ణో జలాయుర్యచ్చికేత యత్ జ్ఞాతవాన్, రావణం హత్యా రామాయ సీతాం దాస్యామీతి, తత్ సత్యమిత్ సత్య మేవ, తు మోషుం న నిష్కలమ్, మృతస్యాపి సాధోః సక్ష్మల్సన్యథా న భవతీత్యర్థః. అతః స్పార్శం స్పృహణీయం వసు సీతాభ్యాం ధనం రామో హత్యా జేతా జేష్యతి ఉత దాతా అపి ధక్షసేవన్యః కీదృశః మువర్ణః శాక్యనా శాకః శక్నోత్యనేనేత్యుత్సాహస శక్తిమాన్. అరుణో రామే రాగవాన్ అరుణపుత్రత్వాద్వాఽరుణః. మహో మహాన్ ఖూరః. నవాత్ సర్వదా అవీడః అనికేతః మహాయోగీత్యర్థః.

వక్షే యద్వివేకేన దృష్టం తత్తదైవావసరే ప్రాప్తే బోధః సమర్థయత ఇతి భావః. మువర్ణో దూరగామీ. విధిర్దదే వృష్ణో పాంస్యాని యేధిరాక్ష-
 ద్స్వత్రహత్యాయు వశ్రీ
 యే కర్మణః క్రియమాణస్య మహ్నిణుతే కర్మముదజాయంత దేవాః. 62
 10-55-7

కథం తత్సంకల్పః సత్యోఽభూదత - విధిరితి. విధిః దేవైః వృష్ణే వృష్ణం వర్షణశీలానాం వశూనాం చిహ్నాని లాంగూలసత్త్వచతుష్పా దచారిత్వాదీని పాంస్యాని పుంసాం మానుషాణామిమాని చిహ్నాని వాస్తా దాయిత్యక్రికాపనేశిత్వాదీని వానరేషు దృష్ట్వాని అదరే అదదిరే అత్తాని. ఏకత్వమార్హమ్ యేధిః ధైరుపాత్తైశ్చిహ్నైర్మృతో వశ్రీ ఇన్ద్రోః వారిరూపే వృత్రహత్యాయు దండరూపాయ మరణాయ ఔక్షత్ రేతుపేకం కృతవాన్ కాపేయీం చంచిత్రతాం ప్రాప్య కవిష్కరాకుర్యార్యం దుహితృకల్పం గత్వా వాచీ వద్యత్సం ప్రాపేత్యర్థః. దేవాః ఋతే కర్మమ్ వానరయోని ప్రావకం దురితం వివాపి క్రియమాణస్య కరిష్యమాణస్య పేతుబంధన

రాక్షసవధాదే: కర్మణః మహ్న మాహత్యేన ఉదజాయంత వానరరూపేణ
మహాత్కర్మ కర్తుమావిరూపితా ఇత్యర్థః. తైరేవ సహయ్యైర్బలాయు సంకల్పం
రామః సాధితవానితి భావః.

వక్షే బోధసహాయాః శ్రోత్రేంద్రియాదయః ధ్యానార్థమంతర్ముఖాః వేదా
న్తశ్రవణార్థం బహిర్ముఖాశ్చేతి జ్ఞా-జ్ఞావిహ్నవి ధారయంతి, తత్రాపి మహాసపి
బహిర్ముఖత్వేన ప్రమాద్యధి, అతో-ంతర్ముఖతయైవ సర్వదా స్థేయమిత్యర్థః.
అస్మిన్ వక్షే ఋతే కర్మ బ్రహ్మ క్రియమాదవ్య కర్మణో యోగధర్మస్య
మాహత్యేన దేవాః సాధకాః ఉదజాయంత బ్రహ్మభావం ౧౮౭ ఇతి యోజ్యమ్.

సీచీనవారం వరుణః కబంతం ప్ర సనర్థ రోదసీ అన్తర్దిక్షమ్

తేన విశ్వస్య భువనస్య రాజా యవం నవృష్టిర్వ్యునంతి భూమి.63

5-78-3

సుగ్రీవ సఖ్యాత్ ప్రాక్కబంధ వధమాహ - సీచీనేతి. యే విశ్వస్య
భువనస్య రాజా రోదసీ అంతర్దిక్షం చ ప్రసనర్థ, సః సీచీనవారం అధోద్వారం
వక్షముఖం కబంతం నామ రాక్షసం వరుణో పుష్పానో భూత్వా తేన
కబన్తేన భూమి భూమిం పుష్పంతి అర్థాం కరోతి తస్య శోణితైరితి భావః.
పుష్పిర్యవం న యవమివేత్యాన్త్యైకరణే దృష్టాంతః.

భీతాయ నాథమానాయ ఋషయే సన్తవద్రయే

మాయూభిరశ్వినా యువం వృక్షం సం చ వి చావథః.

౧౮౮

5-78-6

వానరైః సహ రామస్య సఖ్యవసంగమాహ భీతాయేతి అత్రేదం పురా
ణాంతరే ఉపాఖ్యాయతే, జాంబవాన్ బ్రహ్మణోంశ ఋక్షరాజో జ్ఞాతిభిర్ని
రన్త స్వం రాజ్యం ప్రాప్తం తవశ్చకార, తం చ ద్వౌ యువానావాగత్య
ఊచతుః. అనాభ్యామాప్యాయితన్త్యం శత్రూన్ జేష్యసీతి, స పునన్తయో
ర్ద్యేష్టాయ స్వదుహితరం దాతుకామో యావత్కించిద్విషక్యతి తానదేవాన్త
ర్హితా, తానేవ పునస్త్రేతాయుగే సుగ్రీవ సహితా సన్తదర్శ, ౧౮౯ తా

దృష్టపూర్వ ప్రత్యభిజ్ఞాయ సుగ్రీవమువదిదేశ, ఏతాభ్యాం నఖ్యం కురు,
 ఏతా ■ కార్యం పాదయతుం క్షమావితీ, తతః సుగ్రీవో హనుమద్వారా
 రామేణ ■ నఖ్యం చకార, త్యేష్ఠభ్రాతుః రాజ్యం తేన వృతాన్సుదారాం
 శ్చేచ్ఛన్ ఇతి. తత్ర జామ్యవానార్తో భక్తః, సుగ్రీవస్త్వర్ణార్థీ, హనుమాంస్తు
 నిష్కామః ఏతేషాం క్రమేణ రూపాఞ్చావాభీతాయేతి. భీతాయ జ్ఞాతిభ్య
 యతః నాథమానాయ ఉపతప్తాయ ఋషయే భూతపూర్వగత్యా బ్రహ్మణే
 సర్వమన్త్రః ద్రష్ట్రే సప్తవద్రయే వద్రిశ్చర్మ రజ్జుః సప్తసంఖ్యాః త్వగస్పృశ్యాం
 సమజ్ఞాస్తేమదః శుక్రసంజ్ఞా ధాతవః ఏవ వద్రిరూపాణి బంధనాని యస్య
 తస్మై సప్తవద్రయే. పార్థివం పశుదేహం ప్రాప్తాయ మవ్యాం మామసుగ్ర
 హీతుం భో అశ్వినా - అశ్వినీకుమారవదతిరమణీయౌ తచ్ఛరీరోపాధికౌ వా
 సూత్రాన్తర్యామినౌ మాయాబిః మాయాకృతేన మామషవేషేణ యువం
 యువాం వృక్షం మదాశ్రితం తవఃస్థానభూతం సమచథః సమాగతౌ చ.
 అనన్తరం మయ్యసుగ్రహం కృత్వా వ్యచథశ్చ విగతౌ చ ఝటిత్యేవాదర్శనం
 గతౌ. అయం మంత్రః సకామభక్తానాం గతివిలంబేన భవతీతి ప్రకాశయతి
 తథావిధశ్చ జాంబవానితి యోగ్యత్వాప్రకృతోపయోగి కథాసూచకత్వాచ్ఛేప
 స్వప్తః. యద్వా పుర్యష్టకేన ప్రాణ జ్ఞానేంద్రియ కర్మేంద్రియ మనో
 భూతతమః కామకర్మాత్మకేన సర్వే బద్ధాః, ఏతే ఋక్షవానరాస్తు ఋతే
 కర్మముదజాయంత దేవాః ఇత్యుక్తేః కర్మబన్ధహీనత్వాత్సప్తవద్రయః. యద్యపి
 - 'సంయోగా విప్రయోగాంతాః' ఇతి న్యాయేన వ్యచథ ఇత్యేవ వక్తవ్యం
 'లోకతః పరమార్థతోఽపి సకృద్విభాతోహ్యష' - ఇతి శ్రుతే. సకృత్ దృష్ట
 స్యాత్మనో వియోగాత్సమృపః, తథాఽపి జామ్యవతః కామగ్రస్థత్వాజ్ఞాతమపి
 దర్శనం న కృత కృత్యతా మనయదితి జ్ఞాననార్థం వ్యచథ ఇతి. ■ ఏవ
 రామావతారేఽపి భగవాన్నజాంబవతో జామాతృత్వమంగీచకార ఏకమతీప్రత
 న్యాజేన, కిం తు కృష్ణావతారే విలంబేనీతి స్మర్యతే.

దేహి మే దదామి తే నిదేహి మే ని తే దదే

నిహారమిన్యే వార నిహారం నిహరామితే.

65

వానం । 3-50

మే మహ్యం పూరించుచు దేహి వశ్యాదహం ముగ్ధివస్తు పూర్వం పార్వతిః
 వశ్యాదారాధనమిత్యక్రమేణ ప్రాకృతస్తత్త్వయాపమానా - మంత్రో
 దేహి మ ఇతి - తే తుభ్యం దదామి, తథా మే మదర్శం విదేహి
 అపామపి నిదధే ఇతి పూర్వవత్. తథా నిహారం ప్రేక్షణీయం ద్రవ్యం
 మే మహ్యం ఇత్ వివ పూర్వం వార ప్రాసయ, వశ్యాదహం తుభ్యం
 నిహారం నిహారామి ప్రాసయామి. భృత్యద్వారా వివం ప్రార్థితో రామః
 ముగ్ధివం పూర్వమనుగృహ్య వశ్యాత్తతః స్వకార్యసిద్ధిమకామయ తేత్యర్హః.
 వివా హి త్యాప్యతుథా యాతయంతం మమా వివ్రేభ్యో దదతం శృణోమి
 కిం తే బ్రహ్మణో గృహ్లాతే నఖాయో యే త్యాయానిదధుః కామమింద్రో6

5-32-12

వివం నకామో బాంబవత్సుగ్రీవా వనుగృహ్య విష్కామే హనుమత్యను
 గ్రహం చిక్రీర్షం రామం హనుమానాహ - వివా హితి. వివం
 శాస్త్రదృష్టరీత్యా హి నిశ్చితం త్వం ఋతుథా కాలే కాలే యాతయంతం
 అన్తర్యామితయా యజ్ఞాదౌ విషయే యత్నం కారయంతం తత్తలభూతాని మమా
 మమాని దదామి చ వివ్రేభ్యో శ్రద్ధావద్యో దదతం శృణోమి
 - కథం త్వత్సంబంధినో బ్రహ్మణో బ్రాహ్మణాః మాదృశాః
 గృహ్లాతే గృహ్లాన్తి అపితు దీయమానమపి గృహ్లాన్తిత్యర్హః. నఖాయో
 విష్కామదాసాః. వివ యే త్యా యా త్వయి కామం నిదధుః,
 త్యాత్కామ్యయైవ పర్యవహం కరోమి వ త్వత్తేనృద్వాజ్ఞాసేత్యర్హః.
 ఇదంమన్త్రిత్రయం కథోపయుక్తగుణకథవరత్వాత్సృనింగాదువన్త్యంతం.

కథా దేవానాం కథమన్య యామని సుమస్త నామ శృణ్వతాం మనామహే
 కో ష్యతాతి కథమో నో మయన్కరత్ కథమ అభ్యా వన్త్యంతి. 67

10-64-1

దేహి మే దదామి ఇతి వదతు ముగ్ధివన్య కార్యం వానివధాఖ్యం
 యోధాక్షర్పుత్రపాత్యాయ వశ్రీతి ముచితం పూర్వమేవ కృత్వా రామః

వ్యతార్యం చిత్తయతే - కథా దేవానామిత్యాదివా. కేవల ప్రకారేణ
శృణ్వతాం మద్యాకృత్యమార్గయతాం దేవానాం వావరయాపాదాం మద్యే కత
మన్య వామన్వరూపం మన్యం. కోధవతయా మన్తవ్యం మనామహే
తాపిమహే. యామని సీతావ్రవృత్త్యర్థే గమనే విషయే కో నోఽస్మాన్
వృతాంతి ముఖయేత్. కథమో వా నోఽస్మాకం మయః ముఖం కరత్
కుర్యాత్. కథమో వా అస్మదీయాం విభూతిం సీతాత్యాం శ్రియం
అభ్యాసవర్తంతి అభ్యాసయంతి, న జాపిము, ఇతి భావః.

క్రతూయన్తి క్రతవో వృత్తు రీతయో వేనన్తి వేనాః పతయన్త్యాదికః
న మర్దితా విద్యతే అన్య విద్యో దేవేషు మే అధి కామూఅయంతత. 68

10-84-2

క్రతవః సాక్షాత్ పత్యసంకల్పా ఇత్యర్థః. క్రతూయన్తి క్రియామాత్మన
ఇచ్ఛన్తి అన్యత్సేవాం కర్తృమిచ్ఛన్తి. వృత్తు రీతయః వృద్ధయేషు దీమన్తః
వేనన్తి కోరన్తే. వేనాః కమపీయాః. అననువ్రాత్ దికః పతయన్తి గచ్ఛన్తి.
విద్యో వావరయాపేద్యో దేవేద్యోఽన్యో మర్దితా ముఖయితా విద్యతే.
మే మమ కామూ మనోరథాః దేవేషు విషు అయంతత అనూర్వన్త.

కో నో అర్చన్తో హవన్త్రుతో హవం విశ్వేశ్వర్యస్తువాజినో మితద్రవః
సహస్రసా మేధసాతావివ త్యనా మహో ధనం సమిధేషు జగ్ధిరే. 69

10-84-8

ఇత్యాది చిత్తయిత్యా వావరావృత్తి మర్దితేనో ఇతి. అర్చన్తః
శీఘ్రగతయో వాజినో వావరాః నోఽస్మాకం అవ్యసం మయా
వన్తు క్రుణ్వన్తు. కీర్తనా క్రతుః క్రుణ్వన్తి తే, తథా
విశ్వే సర్వే మితద్రవః పరిమిత గతయః త్యవా అత్యవా సహస్రసాః
సహస్రైః సంమితవ్య ధనాదేః సమృత్తాః మేషుసా తావివ యజ్ఞే నమి
థేషు సంగ్రామేషు మహావీయం ధనం శక్రతూడాం విత్తం జగ్ధిరే
దృతవన్తః. యజ్ఞే ఋత్విజ ఇవ స్వరూపమితి భావః.

న వో వాయుం రథయుజం పురంధిస్తోమై కృణుధ్వం సఖ్యాయ పూష-
ణమ్

తే హి దేవస్య సవితుః సవీమని క్రతుం నచన్తే సచితః సచేతసః. 70

10-64-7

ధో దేవాః పః యుష్మాకం మధ్యే వాయుం వాయుపుత్రం రథయుజం
దేవాధరం పురః ధీయత ఇతి పురఃసరం స్తోమైః స్తుత్యా కృణుధ్వం
సఖ్యాయ సఖివత్కార్యాయ పూషణం పోషణం మత్కార్యార్థమిమం స్తుప
ధ్వమిత్యర్థః. హి యతః ■ స్తోమాసః సవితుర్దేవస్య సవీమని న్రసవే లోకే
క్రతుం సంకల్పం నచన్తే నమూదయన్తి. సచితః చేతస్య పుంసః సచేతసః
సప్యదయస్య స్తుతయః సప్యదయం కార్యే న్రవర్తయన్తిత్యర్థః.

త్రోనన్త సస్రా వద్యో మహీరవో వనస్పతీవర్చతాం అగ్నిమూతయే
కృశానుమన్త్రాన్ తిష్యం సదన్త అ రుద్రం రుద్రేషు రుద్రియం వావా-
మహే

71

10-64-8

త్రిరాపుత్రాః సన్త త్రో సన్త ఏకవింశతిః. సస్రాః సరన్త్యః సద్యః సదీః
మహీరవః సముద్రం వనస్పతీన్ వర్చతాన్ అగ్నిం చ వాడవం. తథాకృశానుం
కల్పాన్తాగ్నిం అన్త్రాన్ అన్యన్తి జీవన్తి తాన్ శేషకాలాగ్నిరుద్రాదీన్ తిష్యం
పుష్యోపలక్ష్మితం సక్షత్రమండలం చ సదన్తే సవా తిష్ఠన్తస్యస్మిన్నితి సర్వలో
కావాసే కృత్స్నబ్రహ్మణే అసమన్తాస్త్రితం వస్తుడాతం న్రతి రుతం శబ్దం
కుర్వన్నేవ ద్రాతి గచ్ఛతి గర్తన్నేవ బ్రహ్మణ్ణిపిణ్డమాక్రామ్యం శక్తో రుద్రన్తం
వానుమద్రూపం రుద్రేషుమధ్యే రుద్రియం రుద్రకర్మార్థం శత్రుసంహారక్షమం
వావామహే తీతయే న్వకార్యసమృద్ధయే స్వేన్తసేద్వర్ణమిత్యర్థః.

అనశ్యమస్య మహతో మహిత్యనుమర్త్యస్య మర్త్యాను విక్ష
వానా వానూ విభృతే ■ లరేతే అసన్తసీ బన్తసీ భూర్భుతః. 72

10-79-1

ఏన మాజ్ఞప్తస్య హనుమతో రూపం వర్ణయతి అవశ్యమితి. తస్య మహతో మహిత్యం మాహాత్మ్యం అవశ్యం దృష్టవానస్య. మర్త్యాను విక్షు మర్త్యలోకే వివాఽస్య సముద్రం క్రామతో రూపం దృష్టవానస్య. తథా అస్య ముఖం నానా వృథక్ విభృతే వివాతే వ్యాతం ముఖం చావశ్యమిత్యర్థః. ■ ఏన హనూ నమృరేతే నువారేతే విశ్వస్య సంహారం కురుతః. అసన్వతి అబద్ధస్తి అన్యోన్యమన్పుశంత్యో. బద్ధతి లలమానే. భూరి బహులం అత్తః భక్షయతః. ప్రశ్నానవేగేనైవ నర్వమస్యోదరే ప్రవేశితి న తు హన్యోర్మేలనేనేతి భావః.

గుహ శిరో నిహితమృగగక్షీ అసన్వస్తతి జిహ్వాయా వనాని

అత్రాద్యస్తైషడ్వీః భరన్యతానమాస్తా నమసాఽది విక్షు

73

10-79-2

అస్య శిరో గుహ గుహాయాం నిహితం వానరరూపత్వాచ్చిరోఽన్యల్పమి త్యర్థః. తథా ఆక్షీ ఆక్షిణీ ఋధక్ తలే నిహితే గభీరే ఇత్యర్థః. అసన్వన్ ముఖం న అద్భన్ అసంయోజయన్నేవ వనాని జలాని, వనస్థాని ఫలాదీని వా జిహ్వాయైవాతిదీర్ఘకృతయాఽత్తి భక్షయతి. అస్మై అత్రాణి అమత్రాణి వర్ణలోపశ్చాందవః భోజనపాత్రాణి అన్నపూర్ణాని షడ్వీః దూతైః సమృదన్తి. దేవాః సీతాజ్ఞయా యక్షా యేనం సేవంత ౩తి భారతే దృష్టమ్. విక్షు ప్రజాను అది ఉవరి ప్లితాః గవ్రర్వారయః నమసా నమస్కారేణ నిమిత్తేన ఉత్తానవాస్తాః బద్ధాజలయోః భరన్తితి సమ్మత్యః.

ప్ర మాతుః ప్రతరం గుహ్యమిచ్చన్ కుమారో న వీరుధః ప్రసర్పదుర్గీ

సనం ■ నక్యమవిదచ్చుచన్తం దిరిహ్వంసం రివ ఉవన్తే అన్తః.

74

10-79-3

ప్రమాతురితి - యథా పుష్పాఽన్వేషణ వరః. కుమారో వీరుధః షడ్వీః ప్రసర్పతి, ఏవం హనుమాన్మాతుః పీతాయాః నకాశాత్ ప్రకృష్ట తరం గుహ్యం గుహ్యం సందేశం ఇచ్చన్ ఉర్గీ భూప్రదేశాన్ ప్రసర్పత్

ప్రావర్తన. ననం నన్యక్షేత్రం వక్యమివ నేత్యుభయత్రోపమార్థే తద్వత్
 పాఞ్చరమిత్యర్థః. ■ కుచస్తం శోచస్తం సీతాయా అత్యానం అవిదత్
 శోకేన లింగేన వక్యక్షేత్రచ్ఛాయయా చ జ్ఞాతవాన్. రిరిహ్వసం రేలిహ్వసం
 రావణం గ్రసితుమిత్యర్థాత్ రిహ వృధివ్యా అస్తర్యధ్యే ఉపస్థే గుప్తే స్థానే
 స్థితమితి శేషః. ప్రమాతుః ప్రతరం గుహ్యమిచ్చిన్నిత్యుత్తరమస్తేఽప్రి ప్రకర్షణ
 తీర్వా మాతుర్గుహ్యమిచ్చన్నతి లిజ్జార్థమా గుహ్యే ఇర ఇత్యాది లిజ్జాచ్ఛ సీతా
 న్యేషణార్థం నముద్రం తరితు కామన్య హనుమత ఏనైతద్రూపం వర్ణిత
 ఇతి సప్రాదయైరేవ క్షేయమ్.

ఇషుర్న ధన్వన్యృతి ధీయతే మతిర్నో న మాతురువనర్హ్యధి
 ఉరుధారేన దుహే అగ్ర అయత్యన్య ప్రతేష్యసి సోమ ఇన్యతే. 75

9-69-1

ఏనం రూపన్య హనుమతః సీతాదర్శనం సీతా హనుమతోః సంవా
 ■ చ వర్ణితే - ఇషుర్న ధన్వన్యృత్యాదినా భూయసా ప్రబంధేన.
 తత్రేదం దశర్చం నూత్తం సోమరూపే విష్ణుర్దేవతా. ఇషుర్నాదో న శబ్ద
 ఉపమార్థే ■ యథా ధన్వన్ ధనుషి ప్రతిధీయతే సంయోజ్యతే. ఏనం
 మతిర్మేధావీ ■ శబ్దన్య మేధావి నామమ పాతాత్ మేధావీ హనుమానపి
 ప్రతి ధీయతే ప్రేర్యతే గగనమార్గేణ సీతారూపం లక్ష్మ్యం ప్రావయితుమితి
 భావః. ■ ప్రతిపాతో హిధివి గోక్షీరాశయే వత్సో న వత్స ఇవ మాతుః
 సీతాయాః నమీవే స్తనం పాతుం ■ ఉపవర్తి ఉపస్పృష్టోభూత్, న
 తు బాణవల్లక్ష్మ్యభూతాం బిభేదేతన్యః. సా చ మాతా అగ్రే అయతి వత్స
 స్యాధిముఖమువనర్చతి గౌరివ ఉరుధారా మూలయా ప్రేమధారయా దుహే
 దుగ్ధే తం ఇష్టవాక్యేనాప్యాయితవతి. నను సతిమతినుందరిం చ సీతా
 మువనర్చతోన్య చిత్రవికారః కథం వాసీదిత్యత అవా - అన్య ప్రతేష్యతి.
 అన్య రుద్రన్య ప్రతేషు బ్రహ్మచర్యాదిషు ప్రొత్తన్యేషు సోమః సోమయాగా
 దికం కర్మబృందమిన్యతే, కర్మధిః శుద్ధచిత్తన్య పరవైరాగ్యవతః కామవికార
 శంకైవ వాస్తీత్యర్థః.

మతిః పుచ్యతే సచ్యతే మధు మన్త్యాఙ్మి చోదతే అన్తరానిని
నవమానః నంతనిః ప్రఘ్నతామివ మధుమాన్త్యాన్పుః పరివారమర్హతి. 76
 9-69-2

ఉపో - ఉనైన నమీచే ఏన మతిర్మేదానీ హనుమాన్ పుచ్యతే సంయుజ్యతే, తేన చ మాతుః కర్ణే మధుమధురం అమృతతుల్యం వాక్యం 'జయత్యతిబలోరామో లక్ష్మణశ్చ మహాబలః, రాజా జయతి సుగ్రీవో రాఘవేణానుపాలితః, దాసోఽపి కేశలేంద్రస్య రాఘవస్య మహాత్మనః' ఇత్యాదికం సచ్యతే శ్రావ్యతే. తతశ్చ ~~తా~~ హనుమతి జాతవిప్రమ్భాం మాతరం మన్త్యాఙ్మి వాగ్దేవతా అన్తరాని మర్యే ముఖే స్థిత్యా చోదతే వక్తుం ప్రేరయతి, మంద్రఙ్మి శబ్దో వాగ్మామసు ~~మ~~ భాష్యే తు మద కరన్యప్రేరయత్రీ సోమన్య ధారేతి వ్యాఖ్యాతమ్. వాగ్దేవతయా ప్రేరితా సా యద్యక్తి తదాః - నవమాన ఇతి. పునాతి శోధయతీతి నవమానః పాపనోద న్యేషకో విష్ణుః ఏకోఽపి ప్రఘ్నతాం ప్రకర్షేణ విష్ణుతాం కాలాగ్నిరుద్రాణాం నన్తనిర్నిధిడతరః నముదాయ ఇవ. ద్రవ్యః ద్రవ్యవదుద్రిక్తస్య రావణస్య షష్ఠ్యో సు ఇత్యాదేశః. పరివారం అర్హతి నముదాయం గచ్ఛతి ప్రశ్నార్థే లేట్. రావణం పరివారం భస్మీకర్తుం కిమేష్యతీతి పప్రచ్యేతన్యః. కీదృశః నవమానః మధుమాన్ మయి ప్రీతిమాన్. సప్రమాణో యే సుహృదో యజ్ఞమానుషురపరివార్పితా దధిరే ~~ది~~ క్షయమ్ తాం అవివాస నమసా సుహృత్తీర్హవో అదిత్యాం అదితిం స్తన్తయే. 77
 10-63-4

సచ్యతే మద్విత్యేతత్ప్రరేశాన్తరస్థేన మన్తేగిణ విప్రుజోతి - సప్రమాణ ఇతి - యే సప్రమాణశ్చక్రపత్రినః సుహృదః సుతరాం పృద్ధిమన్త్యః యజ్ఞం విశ్వా మిత్రస్య అయయుః అగతనన్తః. అపరిహ్వితా అకుటిలాః దివి పరశురామీయే స్వర్గలోకే క్షయం నాశం దధిరే దృతపుతా. ఏవం విశ్వామిత్రయజ్ఞగమనం పరశురామలోక భంజనాభిజ్ఞానముక్త్యా స్వస్య సప్రమాట్నమ్మృత్తిత్వమాహ -

తానిది. తాన్ శ్రీరామభద్రాశ్యాన్ అదిత్యాన్ అదిత్యవస్సుడాన్. అవి
 ఇత్యుపనర్గద్వయ నమ్మనాత్ వాన ఇత్యప్యావృత్తిః, ఉవాసేత్కుత్తమైకవచనే
 లిటి అభ్యాసలోపార్థః. తాన్ = ఉవాస తేషాం నమిషే వాసం కృతవా
 నస్య. నమసా నమస్కారేణ దాస్యేనేత్వర్థః. సువృక్షిదిః సుతరాం వృక్షయో
 వృక్షినాని మహాన్తి సంకటాని తైర్దైతుదిః అదిరిం. 'ఇయం వా అదిరిః'
 ఇతి శ్రుతే. సృష్టిం తజ్ఞాం త్వాం ఉద్దిశ్య స్వస్తియే కల్యాణాయ త్వాం
 భర్తౌనవా సంగమయితుమిత్వర్థః. వివాసే ప్రవాసమపి కృతవానస్య రామ
 దానోఽపాం త్యాముపాగతోఽస్మీత్వర్థః.

నక్షే విష్ణుభక్తోఽపాం యజ్ఞాదీనామ విత్యపరితాం జ్ఞాత్వా శుద్ధబోధో
 ల్లాసినీం శ్రద్ధాం త్వాం ప్రాప్తోఽస్మీత్వర్థః. ఆక్షరాహ్తోఽపి తథైవ యోజ్యః.
 అవ్యే వధూయుః పవతే పరిత్యచి శ్రద్ధితే నస్తీరదితేర్భుతంయతే
 పారిరక్తాన్యజతః సంయతో మదో నృమ్లా శిశానో మహిషో న శోభతే. 78

9-69-3

ఏనం పవమానః సంతనిరత్యాదినా నృస్మిన్రామానుగ్రహం పృష్ట్య
 నృస్య విశుద్ధతాం మన్తగ్రద్వయేనావా సీతా - అవ్యే ఇతి. అవ్యే అపి
 ర్నారీ రజస్వలా తస్యాం యోగ్యం కన్య అవ్యం మైథునం తస్మిన్ అవ్యే
 విమిత్రే వధూయుః పర్వా పుత్రభార్యయా సహ యోతి మిశ్రీ భవతీతి
 వధూయుః దుష్టకాముకోఽపి రావణః త్వచి పరిపవతే శుద్ధ్యతి మదప్రాప్త్యా
 పాండురో భవతీత్వర్థః. యతః అదితేః అదిరిం సీతాం మాం ప్రాప్య
 ఋతం సత్యం బ్రహ్మచర్యం ఏతి ప్రాప్నోతీతి ఋతం యత్ తస్మై ఋతం
 యతే రావణాయ తత్సరిజనః నస్తీః నయతంతి నృగ్గారితి నస్తయ ఉర్వ
 శ్యాద్యాః స్త్రీయస్తాః శ్రద్ధితే శిథిలాః కరోతి బలాదావారతి. సీతాయా
 అలాభాత్తవ్యమానం రావణం చికిత్సితు మాసీతా అపి రంభాదయస్తస్మై న
 రోచంత ఇత్యవజ్ఞాతాస్తా భవంతీత్వర్థః. నవ్యేర్భుశో బలాత్పితాం కుతో న
 కామయత ఇత్యత అపా - వారిరితి. వారిః సోమశ్చిత్రాదిష్టాతా అక్రాన్

ఏనం అక్రాస్తవాన్. యజ్ఞః సంగతికర్తృవాన్ రావణాదీన్ అత ఏన తేషాం
 మదప్సంయతో నిగ్రహీతః. అన్యథా పాండువన్యరణ భయముపి త్యక్త్వా తే
 సరదారానాక్రమేయుః, ■ ఏన సృష్ట్యా కామ బలేన శిశానో దీప్యమానో
 మహిషో మహాన్ రావణో న శోభతే ■ పుష్కరి అపి తు కృశ ఏన భవతి.
 ఉక్తా మిమాతి స్రతి యన్తి ■ వో దేవన్య దేవీభూవయన్తి నిష్క్రుతం
 అత్యక్రమీదర్జునం వారమన్యయ మత్క్రం న నిక్రం వరిసోమో అన్యత.79

పూర్వోక్తమేన వివృణోతి ఉక్తేతి. ఉక్తేనోక్తా రేతః సేచనకామః
 మిమాతి అత్యానం హినన్తి అన్యతారమణాత్. యతో దేనవః ఇన
 దేనవః అగతాః దివ్యస్త్రీయః స్రతియన్తి సరావృత్య గచ్ఛన్తి, తావలైన దేవన్య
 ధర్మన్య దేవీర్దేవాణా నిష్క్రుతిం అస్పద్యం ఉపయన్తి రావణకృతో ధర్మ
 న్తస్మై దివ్యాన్లగనాః సమర్ప్య కృతార్థోఽభూత్ హి తన్య భోగపర్యంతం
 వ్యాపారోఽన్తి రావణన్తు స్వదోషాన్నభోగభాగభూత్ దేవదత్తమపి సుఖం
 అధర్మాదిత్యాన్నశ్యతీతి భావః. ■ - అర్జునం కృష్ణావతారే అర్జునవృ
 త్తతాం ప్రాప్తం నలకూబరం భావివృత్త్యా భూతవృత్త్యా వాఽర్జు శబ్దవాచ్యం
 అన్యయం యాతి మనసా గచ్ఛతీత్యవ్యయం రంభా సంభోగాద్ధినం వారం
 బాలం స్వపుత్రం అత్యక్రమీత్. పథూయుః రంభాయా అక్రమదేనాతిక్రా
 స్తవాన్, అతస్తేన శప్తో మరణ భయాన్న సీతాం బలాద్రోక్తుమిచ్ఛతి. నను
 పాండువన్యరణ భయమన్యరికాముకత్వానోకుతో న త్యజతీత్యత అపా -
 అత్కమితి. సతతం గచ్ఛతీత్యకో నిత్యవ్రవాసీ పరివ్రాట్, ■ శబ్ద ఇవార్థే
 పరివ్రాజమివ నిక్రం నిర్లిక్తం సీతావిషయే దృఢబ్రహ్మచర్యం ■ సోమశ్చ
 త్తాదిష్టాతా సకలరాక్షససంహారమిచ్ఛన్ పరి పరితః చిత్తవ్రభావాత్ కామాత్
 అన్యత అరక్షత్. అతోఽయం మాం న స్పృష్టవాన్ యది స్పృశేత్,
 తర్హి నలకూబర సద్యో నశ్యేదిత్యాత్మాశుద్ధిరుక్తా.
 అమృతేన రుశతా వాససా వారిరమర్త్యో నిర్లిణానః పరి వ్యత
 దివస్సుష్మం చర్తణా నిర్లిజే కృతోపస్తరణం చమోర్జుభిస్సయమ్. 80

అధాద్యస్తపూర్వార్థం సూం త్వం జ్ఞాతివానితి వ్రష్టమిచ్ఛంతి
 మాజ్ఞ్యహమమానవా - అమృతేనేతి. అమర్త్య అప్రాకృతో హరిర్వానరో
 మద్రూపీ అమృతేన అనమ్మార్థితేన మలినేన రుశలా కవళతస్తుకుయత్వా
 త్సూక్ష్మత్వాచ్చ దీప్యమానేన వానసా వస్త్రేణ వియోగిచిహ్నాన పరివృత
 పర్యవేష్టయత్ జ్ఞాతవానిత్యర్థః. కీదృశో నిర్లిణానః శోభయన్ సీతామన్వేష
 యన్నిత్యర్థః. దివః సుఖస్య పృష్ఠమివ పృష్ఠమ్ ఉచ్చస్థానమ్ యదవేక్షయా
 న్యన్యహదానన్దస్థానం భర్తుర్నాస్తి - 'సర్వేషామానవానముపన్త వికాయనమ్'
 ఇతి శ్రుతే. తాదృశం రామస్య కలత్రం త్వాం నభవ్యం నభస్మాయం
 నభోఽవ్యాకృతం అకాశః శక్తిర్మాయేతి సర్వాయాః తన్మయం పరివృతేతి
 సంబంధః. యత్ నిర్లితే కంటకనిరసేన బ్రహ్మాండకోరవాయ చందోః
 వానర రాక్షస సేనయోర్భర్తృణా విబర్హణాయ భిష్మీభావాయ ఉపన్తరణ మివ
 కృతవాన్ పరమేశ్వరః. అడభావశ్శౌండసః. యథా - ద్వ్యవదానప్రక్షేపార్థి
 నాస్త్రుచి ఉపన్తరణం క్రియతే తద్వచ్చమాద్యయ వోహ్యార్థినా రాత్రా
 త్వం నిర్మితా సీత్యర్థః.

సూర్యస్యేవ రశ్మయో ద్రావయిత్నవో మత్సరానా వ్రనుహ సాకమీరతే
 తస్తుం తతం పరి సర్గాన అశవో వేన్ద్రాదృతే వవతే రామ కీజ్ఞాన. 81

9-69-8

సూర్యస్యేనేతి - యథా సూర్యస్య రశ్మయః సాకం యుగవత్ ద్రావ
 యిత్నవో గమనశీలా అశవః శీఘ్రాశ్చ, విచం మత్సరానా అవామివ పరం తే
 మత్సరానా మజ్జాతీయా హరియో యుగవత్సర్వత ఈరతే గచ్ఛన్తితి వ్రనుహః -
 వ్రన్వపన్తి తే వ్రనుహః స్థావరాలోకాస్తాన్సృతి ఈరతే. కీదృశాః క్షతం మహోన్తం
 తస్తుమ్ - 'వ్రజా వై తస్తు' ఇతి శ్రుతే. వ్రజాం తద్దేతాన్ దారాని
 తన్యః. పరి పరిమార్గితుం పర్గానాః పృథ్వస్త వర్గా నిస్సప్తాః స్వామినేతి
 శేషః. తేషాం సుర్యే మయీవ త్వం దృష్టానేతి వక్తుమశక్కునన్నాహ
 వైన్ద్రాదితి. ఇన్ద్రాదృతే ఇన్ద్రానుగ్రహం ఏవా కీజ్ఞాన కిముచి సత్త్వ

దామ ఇన్ద్రస్యైవ గృహం పీతారూపం న మతే న శోధనాయానగచ్ఛతి.
రామానుగ్రహత్వామహం దృష్టవానమ్మీతన్తుః.

సిన్దోరీవ ప్రవతే నిమ్న అశవో వృషచ్యుతా మదానో గాతుమాశత
౧౧ నో నివేశే ద్విసదే చతుష్పదే౭ న్యే వాజా నామ తిష్ఠన్తు కృష్ణయః
౧౨

9-69-7

నేన్ద్రార్థత ఇత్కుక్తం తదేవ నృష్టయతి - సిన్దోరీవేతి. సిన్దోః నద్యా
ప్రవతే విర్హరప్రసాతే ఇవ యథా ప్రవిష్టాః వృషచ్యుతాః స్వాతన్త్యైలక్ష
ణార్థర్యాత్ చ్యుతాః ప్రవాహనశా భవన్తి, ఏవమాశన శీఘ్రగామినో౭పి
వానరాః నిమ్న సీచే పాతాలమధ్యే ప్రవిష్టాః వన్తః వృషాః మానేన సీతాశు
ద్రిమానేష్యామ ఇతి స్వప్రతిజ్ఞాత్మకః సేవాధర్మః. తతః చ్యుతాః ప్రతిజ్ఞాయా
అకరణాత్ నరకక్షతా ఇవ ఇత్కుక్తః. తే పునర్మదానః సోమం రాజానం
స్తుతిధిర్యాదయన్తః తత్ప్రసాదాద్గాతుం వృథివీం ప్రాప్తవన్తః గాతుం
నదం వృథివీనామను పతితమ్ భాష్యే త్వన్యథా వ్యాఖ్యాతమ్. స్తుతిఫలం
ప్రార్థనానం తావద్దర్శయతి - శమితి. పా సోమః సః అస్మాకం సమ్భవినో
రామస్య నివేశే గృహే దారేషు శం కల్మాణం తిష్ఠతు సర్వదాస్త్వీతన్తుః. తథా
సః ద్విసదే మానుషే రామాదిరూపే చతుష్పదే ఋక్ష వానర రూపే చ
తిష్ఠతు, తథా అన్యే అస్మాకం వాశాః సంగ్రామాః కృష్ణయః శత్రుకర్షణ
క్షమాస్తిష్ఠన్తు ఉపస్థితా భవన్తి. ఏవం ప్రార్థనాపూర్వకం అమి. ౧౧
స్వేతి త్వచేన సోమాదిదం విష్ణుం స్తుత్వా తత్ప్రసాదాద్విభావిర్గత్య భూమిం
ప్రాప్తా ఇత్కుక్తః.

కుచిః పునానన్తన్యమదేతనమవ్యే హంర్భూహవిష్ట పానవి

జన్యో మిత్రాయ నదుణాయ వాయువే త్రిణాయ మధు క్రియతే సుకర్మణి.

83

9-70-8

తతో బిలాన్నిర్గత్యాపి సీతాయాః ప్రవృత్తిమలభమానానాం పునస్తమేవ
 త్రిపస్యా ఇత్యాదిదిరుత్తరస్య మూర్తస్య దశర్చస్య రేణుదృష్టస్య సప్తదిర్భగ్నిః
 స్తుతవతామవ్యస్థాకం భయమాగతమిత్యాహోష్ణమ్యా ౨౨ పునాన ఇతి. ఏక
 పచనం జాత్యభిప్రాయమ్, అచిన్వభాః శుద్ధోఽపి అరేషనం విష్నోనమపి
 తస్యం తనుం శరీరం పునానః తపవాన్తైః శోభయన్ హరిర్వానరః సావవి
 సానా మేరుగిభరే అవ్యే సజ్జమే నిమిత్తే నితరాం అథావిష్ట దావనం కృతవాన్
 ప్రతిజ్ఞాభవాద్భీతో వానరగణోఽనశనప్రతేన అభయస్థానం బ్రహ్మలోకం గమ్యం
 త్వరావానభూదిత్యర్థః. తతః సుకుర్మభిః సుకృతవతా సమ్పూర్తివా షక్షణా
 బహుత్వం పూజాయాం త్రిదాతు క్షీణత్వం చాస్తనం, వాతపీత్తకఫాత్మకం
 వానరశరీరం మధు అత్మనో అన్నం క్రియతే, వర్తమానసామిప్యే వర్తమా
 నవన్నిర్దేశః. అభిక్షీణానామేషాం మధ్యే యో యో మరిష్యతి తమహం
 భక్షయిష్యామీతి మనస్యచరోదిత్యర్థః. కీర్త్యశ్చైత్రదాతుః. జప్తః మిత్రాదీనాం
 ప్రీత్యర్థం నమ్యగేతైః. నేవితన్తర్పితః. ౨౩ హి - సునక్వమాహారం భన్దానస్యా
 పిదేహవతోఽగ్నిస్తుష్యతి, సురనం భుంజానస్య రవనాదేవతా వరుణస్తుష్యతి,
 సుస్పర్శం వననం వసానస్య త్వగ్దేవతా వాయుస్తుష్యతి. ఈ దృశానాం
 దేహానాం భక్షణేనాహం శుద్ధః పుష్పశ్చ భవిష్యామీతి సంపాతేరాశయః.
 వచస్య సోమ దేవవీతయే పృషేష్టస్య పర్ధిసోమధాన మావిశ
 పురా నో బాధాద్దురితాతి పారయ క్షేత్రవద్ధి దిశ అహో విపుచ్చతే. 84

9-70-9

౨౪ చ జిమత్సుమాయాంతం అభిషేక్త్య పునః సోమం స్తువి శేషేన
 ఋగ్వేదేన జీవనార్థం - వచస్వేతి. హే సోమ త్వం వృషో అభిమత ఫలన
 ర్ముకః దేవవీతయే దేవానాం పాతా వ్రయతస్య యతస్త్వం ఇద్రస్య రామస్య
 హర్ది హృదయజ్జమం సోమధానం సోమో దీయతేఽనేనతి పృథ్వీత్యా
 సోమయాగాధికారే ముఖ్యం నిమిత్తం స్త్రీరూపం అవిశ ప్రవిశ సోమేనాహం
 యత్వే ఇతి యథా సీతా సజ్జల్పయతి యథా చ సోమేన దేవాః తృప్తవన్తి,
 తథా రావణ వదేన సీతా ప్రోత్సాహనేన చ సమ్పూదయేత్యర్థః. పురా ప్రాక్

నోఁస్కాకం బారాత్ అనేన వక్షిణా వరాత్ దురితా మురితాని దుర్మరణాని
 అతి పారయ సంకటాన్యతిక్రమ్యాత్తరయ ఇత్యుక్త్వా జటాయుం స్తువన్తి.
 హి ప్రసిద్ధః తీక్షణ్యధ్వజ్జటాయునామా గృహ్యః క్షేత్రవిత్ సీతాస్థానవిత్
 విప్రుచ్యతే సీతాయా గతిం విశేషేణ పృచ్ఛతే రామాయ ౮౩ ౮౩౮
 సంజ్ఞానా ౮౩ ఉత్తవాన్. సా రామార్థంమృతోఽపి కీర్జ్యద్రామకార్యం
 కృతవాన్. నయం తు వ్యర్థమేవ మ్రియామహ ఇత్యర్థః.
 హిత్ స సప్తరథి వాణమర్జ్జన్యోన్యో జఠరమావనన్య
 నావా స సిన్ధుమతి వర్షవిద్వాజ్ఞాపురో న యుధ్యన్నవ నో నిదః స్మ. 85
 9-70-10

హిత్ నేతి. హే ఇందో సోమారిద శ్రీవిష్ణో రామభద్ర హిత్ హిత
 కరో నేత్యువమార్థే యథా సప్తరథ్య వాణం నద్భాగముం గచ్ఛతి తథా -
 త్వం ౮౩ అర్జు అర్జుర్జు అదిముఖం గచ్ఛ. తతో దారహరాన్ శర్పాన్
 పాత్వా దారైః నల్లతః సన్ ఇన్ద్రస్య హవిరోఽక్షుః స్వేనైవ సోమరూపేణ
 హవిషా జఠరం ఉదరం అవవన్య ప్రవిశ. సోమయాగామ్యుర్విత్యర్థః. ౮౩
 వా నాకాయానేన యథా సిన్ధుం నదీం నావికా అతివర్షి అతిపారయన్తి
 ఏవం త్వం అస్మాన్ నల్కటాని అతివర్షి ౮౩ పారయ. కీర్త్యకో విద్వాన్
 అస్మాకం చిత్తం జానన్ శూరో న యుధ్యన్ శూర ఇవ శత్రూన్ ప్రహరన్
 నోఁస్కాకం నిదో నిష్టకాన్ వ్యర్థమేతే వరాకా మృతా ఇత్యేవం వాదినో
 రాక్షసాన్ అవస్సృజన్ ముఖం జహి స్పృహి హిమ్నాయాం. 'దహాలం
 చన్దపి' ఇతి శ్లావ్రత్యయస్య టక్ తిపి గుడే హల్ద్యాదినా తిహ లోపః.
 ౮౩ ధక్షిణా సృజ్యతే కుష్మాగ్రే నదం వేతి ద్రుహో ధక్షిణః పాతి జాగ్రవి
 హరిరోపకం కృణుతే నభస్పయ ఉవస్తి ౮౩ వమ్యాగ్రేర్మృగ్యావిర్లిజే. 86
 9-71-1

తదేవం స్వామిభక్తాన్ వాసరాన్ జ్ఞాత్వా సమ్మాతి రవ్యనుజగ్రాహ
 త్యాహ యుషధో వైశ్యామిత్రా వవర్షేన సూక్తేన అధక్షిణేగ్యాదినా.

శుష్క బలవాన్ హిర్యానరః అదక్షిణా దక్షిణదిగభిముఖం అన్యజ్యతే
 అజ్ఞాన్యతే అర్థాత్ మాత్రాన్తే దృష్టేన దివ్యేన మనర్గేనేతి గమ్యతే. ఏవమా
 జ్ఞప్తమాత్రో హరిః ~~...~~ అపీర్త్యన్యన్నితి రామన్య గృహం సీతారూపం
 వేతి ప్రాప్నోతి. తత్ప్రాన్య జాగృహి జాగరూకః పన్ దృహో ద్రోగ్మః
 దక్షిణో రావణాత్ పాతి అత్యా ~~...~~ శేషః, న ~~...~~ హరిః ఓపశం సర్వన్య
 ధారకం నభః అన్యాకృతం మాయామయం సీతాఖ్యం వయః వయన్యత్
 ప్రప్రసయుక్తం కృణుతే కరోతి సత్సం గౌరవ సీతా తమవేక్ష్య స్నిగ్ధా భవతి
 త్యర్థః. కస్మై ప్రయోజనాయ - చమోః వానర రాక్షస సేనయోః ఉపస్తరే
 ఉత్తఞ్జణాయ తత్పూర్వకాయ చమోః పల్లమాగ్నా హోమాయేత్యర్థః.
 హోమస్యాపి ప్రయోజనం బ్రహ్మనిర్లిజే బ్రహ్మణః బ్రహ్మజ్ఞన్య కట్టకోద్ధరణేన
 శోధనాయ తేన కట్టకా ఏవ మృతాః వానరాస్తు మృతా అపి పునరుత్థాపితా
 ఇతి ధృనితమ్.

ప్ర కృష్టి హేవ శూష వితి రోరువద మర్యంఽ వర్ణం నిరిణీత అన్యతమ్
 జవోతి వప్రింపితురేతి నిష్క్రుతమువప్యతం కృణుతే నిర్లిజంతనా. 87

9-71-2

అన్యస్తో హరిః కథం తాం దిశం గతవానిత్యత అహ - ప్రకృష్టి హేవేతి.
 న అన్యస్తో ~~...~~ శూషః సీతాయాః శోధకః కృష్టి హేవ కృష్టయః కర్షకాః
 లోకానాం వీడకా రాక్షసాస్తాన్లప్తితి తథా తేషాం కాల ఇవ క్రూరః వైతి
 ప్రకర్షేణ గచ్ఛతి. రోరువత్ గర్జన్ అన్య కర్షణ కర్తుః దక్షిణేణ్య వర్ణం
 ముఖచ్ఛాయాం అసూర్యం అతిక్రూరం తం ప్రసర్జం ~~...~~ నిరిణీతే నిర్గమ
 యతి ప్రగతమాత్రో రావణాదీన్ దీనాన్ కరోతి కిం చ వప్రిం ~~...~~
 అల్పకాయన్యరూపం ~~...~~ త్యజతి మహాద్రూపం ధారయతిత్యర్థః. తథా -
~~...~~ వాయోః నిష్క్రుతం నిశ్చితం కృతం వేగవత్సం వితి ప్రాప్నోతి తతశ్చ
 ఉపన్యతం సీతాయాః సమీపం గమ్యం పృతం వైవనం కృణుతే కరోతి నిర్లిజం
 విశుద్ధం ~~...~~ స్వాత్తతా ఉపన్యతం కృణుతే తనా విస్తారేణ మహతా
 రూపేణ.

అద్రిది: నుత: నవతే గభస్త్యోర్వృషాయతే నధసా వేవతే మఱి
 న మోదతే నవతే సాధతే గిరా నేనిక్తే అప్పు యజతే పరిమణి. 88

9-71-3

అద్రిదిరితి - ౩ పాఠ: మర్యేమార్గం అద్రిది: మైనాకవర్తతేన మమ
 ద్రమధ్యాదుద్ధతేన నుత: ప్రసుతోమయి విశ్రమస్యేతి అజ్ఞప్త: సన్ తం
 గభస్త్యో బాహుభ్యాం నవతే గచ్ఛతి. పాస్తస్పర్శమాత్రేణ తం సమ్పాదయతి,
 ౪ తస్య పుష్కే తిష్ఠతీతర్హ్ణ: యత: పృషాయతే పృషవద్బలం స్వీయం
 ప్రకాశయతి, అత ఏవ నధసా అకాశేన వేవతే సర్వత్ర గచ్ఛతి. మఱి
 మేధావీ పూర్వసవర్ణ: సమతీ మత్యా వా మోదతే అనేనావాం మానిత ఇతి
 పృష్టో భవతి. ౫ ఏవ గిరా నవతే వాఙ్మాత్రేణ తత్ర సంశ్లిష్టో భవతి.
 సాధతే స్వకార్యం చ సాధయతి, యతోఽయమ్, అప్పు తీర్థరూపాసు
 నేనిక్తే అత్యాసం శోధయతి, తథా పరిమణి పరితో మీయతే ఇతి పరిమా
 దేహో యజ్ఞభూర్వా తత్ర యజతే అత్యావముస్తర్వామిణం వా దేవాన్వా
 పూజయతే. స్వసుకృతలభేనైవ సర్వం సాధయతి, న త్వన్యలననేతి భావ:.
 పరిద్యక్షం సహసా పర్వతాపుధం మధ్యో సింహున్తి పార్శ్వస్య శ్చక్షణమ్
 అయస్మిన్ గావ: సుహితాద ఊధని మూర్ధ్నోఽగ్నిర్వ్యగ్రియం పరిమణి.
 89

9-71-4

పరితి - సహసో చేగాత్ పరిద్యక్షం మూర్ధ్నోఽగ్నిర్వ్యగ్రియం అస్తదిక్షం
 క్షిణోత్యశ్చికరోతి తమ్. కృత్సమువస్తదిక్షం పారేర్యగవ్య: పర్వాస్తమితర్హ్ణ:.
 అత ఏవ పర్వతాపుధం పర్వతం పర్థయస్తం మైనాకం పూర్వోక్తకీర్త్యా మాన
 యంతం తం మధ్యో మదకరా: దేవా: పరిసింహున్తి పుష్పపుష్పాద్విదినా. కీర్త్యకం
 తం పార్శ్వస్య శత్రుపురస్య శ్చక్షణమ్ అధిభావకం యస్మిన్ పార్శ్వే గావ:
 సుహితాద యజ్ఞం దత్తమదన్తి తా: సమ్యక్పాఠితా:, ౬ పరిమణి
 నధవే క్షీరే అగ్రియం శ్రేష్ఠం సోమం మూర్ధ్నా చిచ్చస్థానే ప్రాస్తవ్యే నిమిత్తే

■ నమిమధి: ఉరుతరైర్వజ్జాదిధిర్మతులి శ్రీద్రవి మిశ్రయన్తి యతోఽత్ర పోమయాగాదయ: ప్రవర్తన్తే ఇత్యర్థ: తథా చోక్తమ్ - 'అగ్నిహోత్రం ■ వేదాశ్చ రాక్షసానాం గృహే గృహే' ఇతి.

సమీ రథం న భురిహోరహేషత రశన్యసారో అదితేరువన్త అ జిగాదువ బ్రయతి గోగపీచ్యం నదం యదన్య మతుథా అజీజనన్. 90

9-71-5

హర్వ్యన్య సక్షణమిత్యేతద్విన్యసోతి - సమీతి. ఈమిత్యస్తలోప ఇత్యా దివా మకారన్య లోప: ప్రకరణాత్. ■ శేచరో హనుమాన్ అదితే: పృథివ్యా ఉపస్తే శ్రేష్ఠస్థానే అజిగాత్ అగత: పిన్దో పారం ప్రాప్త: తత్రాపి గో: పృథివ్యా అపీచ్యమ్ అతస్సరమణీయమ్ అన్య రక్షస: ■ స్థానం లబ్ధ్వా ల్యం యత్ మతుథా: మనసీయగాథా: స్తోతవ్యా: శిల్పినో విశ్వకర్మాదయ: అశీజనన్, తత్ ఉప ఉపేత్య బ్రయతి జరయతి ఇది: కచో, ■ ఈం వితత్పదం రథం ■ రథయోజితమశ్వమివ నం సమేత్య అన్య భురిహోరహేషన్తశన్య సారోఽబ్జలయ: అహేషత హేష కృతవత్య, యథాఽశ్వోఽశ్వమేత్య హేషతే, ఏనం అస్యాఽబ్జలయో లబ్ధ్వాధిష్ఠాత్రం దేవతామేత్యాహేషన్త ■ యతశ్చపేటికాభ్యాం తాం తాడితవానితి భాస:

శ్వేనో న యోనిం ■ ధియా కృతం హిరణ్యయమానదం ■ ఏషతి ఏ రిణన్తి బర్హిషి ప్రీయం గిరాఽశ్వో ■ దేవాం అవ్యేతి యజ్జయ: 91

9-71-6

శ్వేనో నేతి - యథా శ్వేనో యోనిం కులాయం గృహమూర్గేణ ఏషతి గచ్ఛతి ఏనం దేవో మహారుద్ర: ధియా కృతం బ్రహ్మ సజ్జచ్ఛసిద్ధితం సదనం శ్రీరామదారయానం గృహం ఏషతి. కీర్ద్యకం గృహం హిరణ్యయమ్ అనదం హిరణ్యం ■ ప్రాప్నోతి శ్రీరామభద్రదత్తమధిజ్ఞానాబ్జలయశ్చప్రా ■ హనుమన్తం అదిముఖ్యేన సేదత్యుపవిశతిత్యానదం యో యజ్జయోఽశ్వో ■ దేవాన్ ప్రీతయన్ అవ్యేతి, ఈమ్ ఏనం ప్రీయం

దేవానాం అస్తతమం బర్హిషి యజ్ఞే నిమిత్తే యజ్ఞాదిమార్గప్రవృత్త్యర్థం గిరా హేతుభూతయా కిజ్జీర్వక్తమిత్యర్థః. ఏరిణన్తి అధిముఖమ్ ప్రేరయన్తి, అది జ్ఞానప్రదానేన విశ్వస్థాయాం సీతాయాం వాసుమాన్ వక్తుమారేభే ఇత్యర్థః. సరా వ్యక్తో అరుదో దివి కవిర్వృషా త్రిపుష్టో అనవిష్ట గా ౨౨
సహస్రణీతిర్యతిః సరాయుతి రేభో న పూర్వీరుషనో విరాజతి. ౧౭

9-71-7

వచనమేవాహ - వరేతి - దివో ద్యులోకాత్ సరా దూరే వ్యక్తః
అక్షయదత్తః - 'సరో దివో జ్యోతిర్దివ్యతే' ఇతి శ్రుతేః. అరుషః శాస్త్రః శుద్ధేన
దూపేణ కవిః క్రాంతదర్శి సర్వక్షో మాయావిరూపేణ వృషా గృహస్థపర్యదూహః
త్రిపుష్టః త్రయో ధర్మార్థకామాః యజ్ఞరాజ్యరతిరూపాః దారపారణాత్ వృష్టే
యస్య సః త్రిపుష్టః ౨౨ అది భూవ్రదేశాన్ అభివ్యావ్య అనావిష్ట శబ్దమ
కరోత్ త్వచ్యోకేన సర్వా దిశః పూన్యా సశ్యన్ హాహశబ్దం కరోతిత్యర్థః.
ఏతేన మధుమాన్ ద్రవ్యం పరివారమర్హతి సీతయా వృష్టం యత్ రామో
మయి ప్రేతమానస్తీతి ౨౩ స్యేదముత్తరమ్. యత్పుష్టం రావణం సపరివారం
దగ్ధమేష్యతి తస్మాత్తరమాహ - సహస్రేతి. స ఇదాసీం యతిః త్వత్ప్రాప్తి
వ్యర్థం యతమాహః సహస్రాణీతిః సహస్రాణి అవర్తాని పూరాణాం నయతీతి,
తథా - సరాయుతిః శత్రూన్ పరాకర్తుం యతమాహః రేభో న శబ్దం కుర్వాణో
మహోక్ష ఇవ పూర్వీరుషన అరభ్య అస్మాకం త్వద్వియోగకాలమారభ్య
సంప్రతి విరాజతే దీవ్యతే బహ్విం సేవామారాయ శత్రూసున్మూలయితం
క్షమతే ఇత్యర్థః.

త్యేషం దూపం కృణుతే వర్లో అన్య న యత్రాశయశ్చవృతా సేధతి ప్రధః
అస్పృయాతి స్వధయా రైవ్యం జనం ౨౪ సుష్టుతీ ననతే ౨౫ గోఅగ్రయా.

93

9-71-8

త్యేషమితి - అన్య రామదూపన్య సోమన్య వర్ణః క్షత్రియః తేన తత్స్వ

భావః 'శార్యం తేజో' ధృతిర్వాక్యం' ఇత్యాదిః త్వేషం దీప్తం యావమాత్మనః
 కృణుతే కురుతే, ■ యత్ర యస్యాం నమితా నమితౌ సంగ్రామే ప్రధా
 శోధకాన్ శత్రూన్ నేరతి విషేరతి, తత్ర తాన్ అశయత్ ■ యవమితా
 రయత్ అస్మాత్ కశ్చిదపి శత్రుర్ద్వివన్నముచ్యతే ఇత్యర్థః. తేనావశ్యమపి
 రావణం ననరివారం మారయన్యత్యేవేత్సుక్తమ్. స్వధయా పితృకార్యేణ
 నిమిత్తేన దైవ్యం ■ దేవతాకార్యనిమిత్తం చ అస్మి అపాం ననితా
 విభాజకః సన్ యాతి అనునరతి, సర్వం దైవపితృకార్యమద్భిరేవ కుర్వన్
 స్వయమపి త్వల్లాభార్థమబ్బక్షప్రతోఽస్తీత్యర్థః. తథా సుష్టుతి శోభనయా
 స్తుత్యా సంననతే దేవైః పితృదిశ్చ సచా నంగతో భవతి స్తుతిమాత్రేణ తేషా
 మాతిధ్యం కరోతీత్యర్థః. కీర్త్య శ్చ సుష్టుత్యా సంగో అగ్రయేతి - నమించినా
 గౌరవాణి మరసంస్కారాదిమతి అగ్రే పురోవర్తిని ప్రధానభూతా యస్యాం
 సా తయేత్యర్థః. మరస శబ్దగుప్తితయా స్తుత్యేత్యర్థః.

ఉత్తేన యూథా పరియన్నరాచీదది త్వీషీరదిత మూర్యన్య
 దివ్యః సుసర్లః చక్షత జ్ఞాం సోమః పరి క్రతువా వశ్యతే జాః.

94

9-71-9

తేన త్వం దక్షిణాం దిశం వ్రతి గమ్యం విస్సవై ఇతి ప్రష్టమిచ్ఛంతీం
 సీతాం అబుక్త్య స్వయమేవావా - ఉత్తే వేతి. యథా ఉత్తా రేతఃసేచన
 కామః యూథాః గోయూథాని పరియన్ పరిక్రామన్ ఏతి, ఏవం దివ్యః
 సుసర్లః సంపాతినామా వక్షీ వానరయూథాని పరిక్రామన్ వచనామృతసే
 చనకామోఽరాచీత్, ఇమం శబ్దం కృతవాన్. కోఽసౌ యః సూర్యన్య
 త్వీషీ. దీప్తిః అధి అధికం అధిత ధృతవాన్, సంపాతిజలాయూ వక్షీణౌ
 అరుణపుత్రౌ సూర్యం ప్రష్టం ప్రస్థితౌ, తయోః సూర్య దీప్త్యా దవ్యా
 మానయోర్యధ్యే సంపాతిః స్వన్నాభ్యాం జలాయుమాచ్ఛాదయత్ అధికో
 దగ్గోఽభూదిత్యుపాఖ్యానే. యః సుసర్లః జ్ఞాం స్ఫూర్తిం కృత్వాం అవచక్షత
 ■ భూత్వాఽదః పశ్యతి, ■ ఏవ క్రతువా ఉపాసనయా సోమః సోమ
 భావం గతః, న చ తవ్య జాః జాయాం సీతాం పరివశ్యతే దివ్యర్పప్త్య

త్యాం దృష్ట్వాఽముష్మిన్-వైలే సీతాఽస్తీత్యస్మాన్ ప్రయుక్తవానిత్యర్థః.
 ఏతేన యదుక్తం 'వేద్యాదృతే నవతే ధామ కిఞ్చన' ఇతి తస్మాయమున
 సంహారః. సోమః పరిక్రతువా నశ్యతే తా ఇతి.

అవీరామిన మామయం శరారురధి మన్యతే

ఉతాహమస్మి వీరిణీన్ద్రవత్సీనురుత్పథా విశ్వస్యదిన్ద్రా ఉత్తరః.

౯౫

9-71-10

ఏన రామానుగ్రహమాత్మని శ్రుత్వా సీతా హనుమంతం స్వస్య దుఃఖ
 మిన్ద్రం చ నివేదయతి - అవీరామినేతిద్వాభ్యామ్. అయం శరారుర్ముమూర్షుః
 రాచణః మాం అవీరామిన వీరరహితామిన అధిమన్యతే హినస్తి రాక్షసీ
 ద్వారా తర్జయతి ఉత పరంతు అహం వీరిణీ వీరవతి అస్మి ఇన్ద్రావత్సీ
 పరమేశ్వరస్య సహచారిణీ మరుద్వాయునైత్పుత్రా త్వం చ నతా యస్యా
 సా మరుత్పథాఽస్మి విశ్వస్మాత్ త్రైలోక్యాదిన్ద్రా ఉత్తరః ఉత్సృష్టతరః,
 ■■ ఏన వీరవతీం మాం ధర్షయన్ అయం మరిష్యత్యేవేత్యర్థః.

సంహోత్రం స్మ పురా నారీ సమనం వాచ గచ్ఛతి

వేధా ఋతస్య వీరిణీన్ద్రవత్సీ మహీయతే విశ్వస్యదిన్ద్రా ఉత్తరః.

96

10-86-10

సంహోత్రమితి - హోత్రం అగ్నిహోత్రాదికం సమనం 'యావ్యేన
 సంగ్రామనామని యజ్ఞనామాని' ఇత్యుక్తేర్యజ్ఞం వా యా నారీ
 పురా అవగచ్ఛతి సా ఋతస్య కర్మణో యజ్ఞదేవేధాః ప్రస్తా వీరిణీ
 వీరయుక్తా చ దూత్వా ఇన్ద్రావత్సీ యథా మహీయతే హోత్రాదినా తథా
 పునరిన్ద్రాః కరోత్సీతి శేషః.

వక్షే యజ్ఞవివేకాభ్యాం అగ్నిజటాయుభ్యాం సంరక్షితాం శ్రద్ధాం మాం
 దోధరామ ఏన వేతుం నమర్థ ఇతి భావః. మరుత్ ప్రాణః సూత్రాత్మా.
 ఇదం త ఏకం పరం ■ త ఏకం త్రితీయేన జ్యోతిషా సంవిశస్య
 సంవేశనే తస్యఽప్యదురేధి ప్రయో దేవానాం పరమేజవిత్రే.

97

ఏవం సీతాయోక్తే హనూమాన్ సీతామాహ - ఇదమితి భో, 55
 త్వం ద్విదలస్య దామృత్యస్య ఇదం త్వద్రూపమేకం దలం, తారకం
 పురస్తాచ్చ నముద్రస్య పారే తవైకం దలం రాసురూపమస్తి, అతస్సతీయేన
 మయా జ్యోతిషా ప్రభవతా సహాయేన సంవిషస్య మిథునీభవ అపాం త్వాం
 ప్రావయిష్యామిత్యర్థః. సంవేశనే సంయోగే తస్య శరీరార్థస్య చారుః శోభనో
 దేవానాం ప్రియో యజ్ఞార్హస్తే దర్శాఽస్తి, త్వం చ జనిత్రే నైకోత్పత్యే
 సృగృహే విధి ప్తిరా భవ.

నక్షే నిష్కామభక్తిరేవ శ్రద్ధాం దోధోన్మఖీకర్తుహర్తరీతి భావః.
 తమాష్టే వాజిన్ తస్యంఠనయన్తి వామమస్యభ్యం దాతు శర్య తుభ్యమ్
 అప్రాతో మహో ధరుణాయ దేవాన్ దివివ జ్యోతిః స్వమామిమీయా. 98

ఏవ ముక్తా సీతా హనుమత్తమాహ - తమాష్టే ఇతి. హే వాజిన్
 వేగవన్ వానర తే తవ తనూః అంగాని ప్రతితన్వం స్వశరీరం నయన్తి
 ప్రావయన్తి చేత్ స్యామ్, తర్హి తుభ్యం దాతువచ్చరీరేణ స్వశరీరం సన్ధానం
 అస్యభ్యం శీఘ్రం రామదర్శనకారిత్యేన శర్యప్రదమపి దామం కుటిలం రాజ
 భార్యాపి పరపురుషస్సృగ్గం ప్రాప్తవతీత్యక్రీకరమిత్యర్థః. రావణ స్పర్శస్వని
 చ్చన్వా జాత ఇతి న తత్ర మమ దోష ఇతి భావః. అలోఽప్రాతః
 పరైరనభిభూతః మహో మహాన్ రామః దేవాన్ దేవకార్యం కృత్వా మాం
 పరీత్య స్వీకరోత్పిత్యర్థః. నియాః అమి ఇతి మధ్యమా వ్యత్యయేన వా.
 దూరే తన్నామ గుహ్యం పరాచైర్యత్త్వా భీతే అహ్వయేతాం నయోరై
 ఉదస్తభ్యాః సృధివీం ద్యామభీకే భ్రాతుః పుత్రాన్ మమహన్ తిత్విషాణా.

వివేచింవిద్విశ్వానకరమధిక్షానం రామాయ బ్రాహ్మిన్యై సీతా
 హనూమంతమాహ - దూరే తద్బుద్ధిస్థం గుహ్యం దూరే బహు
 కాలికం వరాచైర్బూరదేశీయైర్నాను నిశ్చితం బుద్ధ్యస్యేతి శేషః. యత్
 యన్నిమిత్రం భీతే ధ్యావాపుథివ్యా త్వా త్వాం వయోరై వయసో మను
 పీడాకరస్య షక్షిణో విగ్రహస్తస్మై తదర్థం అప్యాయేతాం ఏనాం కాకేభ్యస్త్రా
 హీత్యాహూతవత్యా తదా పృథివీం ద్యాం చ ఉదస్తభ్యాః స్తద్భీకృతవానసి.
 అధికే కాముకే షక్షిణి నిమిత్తభూతే సతి హేమమనన్ అక్షీవతే బ్రాతుః
 పుత్రాన్ విష్ణోస్తవ బ్రాతా ఇన్ద్రోః తత్పుత్రాన్ కాకరూపాన్ బహుత్వమార్థం
 తిర్విషాణః ఇషీకయా దీవయన్ త్వదస్త్రదీపితమ్ కాకం కృత్స్న ధ్యావా
 పృథివ్యామపి త్రాతుం న శక్తే అభూతామిత్యర్థః. కాకతుల్యం రావణం
 హత్వా మాం నయేతి భావః.

పక్షే కర్మవ శ్రేయో న బోధ ఇతి వివర్యయో బోధబ్రాతా తష్టః
 సంశయః కాకః బోధప్రియాం శ్రద్ధాం కదర్థయన్ బోధేన త్రైలోక్యదనసిత
 ఇతి భావః. మమనన్ అక్షీవతే విద్యావతే.

దేవాన అయన్ వరశూంఠరిధ్రన్ వనాపుశ్చన్తో అభి విద్ధిరాయన్
 నిసుద్ర్యం దధతో వక్షణాసు యత్రా కృపీట మను తద్దహన్తి. 100

10-28-8

దేవాన అయన్నితి - దేవాన అయన్నిత్యేకస్మిన్ బహువచనం బహుత్వ
 భూమాత్, దేవాః అయన్ అగతాః ఏవం సీతాసన్దేశం ప్రాప్య ప్రస్థాతుం
 హనుమాన్ శత్రుసంవదం బబాధే తదావేదయన్తి రాక్షసా రావణం ప్రతి.
 హన్ అన్యదీయావేద అభిధ్రన్ దృతపన్తః విద్ధిర్దవనవ్తాననరూపాభిః ప్రజాభిః
 సహ వానా వనాని పుశ్చన్తః చిన్తన్తః అభ్యాయన్ సుద్రు సుష్టు ద్రవతీతి
 తం శీఘ్రగమ్ అగ్నిం సేతునిబద్ధం తడాగజలం వా వక్షణాసు గుహైకదేశవి
 శేషేషు సేతుభంగేన నదీషు వా నిదధతః సన్తః, యత్ర కృపీటం వాప్యోదౌ
 జలమస్తి, తదపి అనుదహన్తి కాష్ఠాదికం దహన్తస్తదూష్మణా వాప్యోదీప్యసి

శోషయంతి తాను. కృపీటమగ్నియోవి కాష్ఠాదికం వా కృపీటజత్వాత్
తదను అన్యదపి వజ్రపాషాణాదికం దహంతిత్వత్.

పక్షే కామస్య నగరం విషయా, భోగ ఆరామః, తక్షో హర్షః, పుత్రః,
తామ్ విష్ణుభక్తిం శనుదమన్తైరెగ్యగర్భితత్వాదనేకరూపాం ఉచ్చినంతిత్వత్.

శశః క్షురం ప్రత్యజ్ఞం జగరాద్రిం లోగేన వ్యభేదమారాత్
బృహన్తం చిదృపాతే రన్తయాని వయద్యత్సో వృషభం శూశువానః. 101

10-28-9

ఏవం శ్రుత్వా రావణః శోచతి - శశః క్షురమితి. యథా ~~==~~ పశుః
క్షురం తీక్ష్ణధారం లోహం ప్రత్యజ్ఞం అభిముఖధారం జగర నిగ్గిర్ణవాన్
అన్తఃకృన్తన్నేష ప్రవిశతి, ఏవం సీతాం స్వపధార్థమాసీతవానిత్వత్. అద్రిం
తైలం లోగేన ~~==~~ అదత్తే ఉద్గిరీతి లోగో లోష్ఠస్తేన ఆరాద్ధారాత్
అగత్య వ్యభేదం భేదితవానస్మి బృహన్తం మహాన్తం అత్యానం చిత్ నిశ్చితం
ఋపాతే క్షుద్రాయ సుఖాయ రన్తయాని పీడయాని యథా వయత్ గచ్చన్
వత్సః వృషభం మహాక్షం శూశువానః వర్తమానః అధిక్యం దర్శయన్.
సువర్ణ ఇత్థా నఖమా సీషాయావరుద్ధః పరిపదం న సంహః
నిరుద్ధశ్చిన్యహిషస్తర్హివాన్ గోధా తస్మాదయథం కర్తదేతత్. 102

10-28-10

ఏవం శ్రుత్వా విచిన్త్వాపి రావణో హనుమన్తం బలన్దేత్వాహ - సువర్ణ
ఇతి. సువర్ణః పక్షివత్సేవరో రావణః ఇత్థా ఏవం వ్యాలగ్రాహివత్, నఖం న
ఖిద్యతే చేదన భేదనాది నేతి నఖం హనుమన్తం అసిషాయ బ్రహ్మపాకైరా
బబంధ, న చావవరుద్ధో బద్ధోపి పరిపదం సంహః సంహ ఇవ స్వతన్త్రః
పరితో గచ్చత్యేవ తథా తర్హివాన్ తుషాక్రాన్తో జలాశయాభిముఖో మహిషో
మహానారద్యాకః చిత్ ఇవ నిరుద్ధోఽపి రోధకాన్ కర్తత్ వినమేతత్ తస్మై
హనుమతే అయథం అవద్యకం గోధా పరివేష్టనం పాకైర్బంధనమ్ గుఢ పరిపే
ష్టనే వచాద్యచి టాన్ దుర్బలైర్నిరుద్ధస్తానేన కర్తం యథేష్టం ప్రజ్ఞాపరంతి

భావః.

అక్షానహో నహ్యతనోత సోమ్యా ఇష్క్కుణుధ్యం ౧౦౩ ౬౮ పంశత
అప్తాబంధురం నహతాభితో రథం యేన దేవాసో అనయన్నధి ప్రయమ్.

103

10-53-7

స ఏవం బ్రహ్మపాశైర్బద్ధోఽపి తాన్ యదా న గణయతి తదైనం
దేవాః ప్రార్థయన్తే బ్రహ్మపాశానామనమాన్ మాభూదిత్యేతదర్థం - అక్ష
నహ ఇతి. భోః సోమ్యా విష్ణుభక్తాః అక్షానహాః అక్షం రావణ పుత్రం
మృత్యుపాశైర్బద్ధన్తే యూయం నహ్యత న అత్యానపి బద్ధీత, రశనాః
బ్రహ్మపాశాన్ ఇష్క్కుణుధ్యం స్వీకురుధ్యం అఉత వశాత్ పిమ్మత విభజత
స్వీకృత్య ఖణ్డయత అప్తా బన్ధురం జానుధ్యయ కూర్మరధ్యయ స్కన్ధధ్యయ
జన్ధుధ్యయేషు బన్ధనవన్తం రథం దేవాం అభితో నగరే వహత ప్రావయత
యేన దేవాసో దేవాః అధిప్రియం స్వేష్టం అనయన్ ప్రాప్నువన్ పురే నచ్చ
రతాం కృతేన్న౨స్మిన్ రగ్తే దేవాః నుఖం ప్రాప్స్వస్తీత్యర్థః.

వక్షే అక్షానహాః ఇంద్రియజయినః అభితః కర్మోపాసనామూర్ఖయోః విధి
నిషేధ పాశానంగీకృత్య విషయాన్ భోగాంశ్చోత్సాద్య లబ్ధవరోక్షభోరాః అశ
నాదీని ప్రాణాదిషు స్రక్షిప్య అత్యానమసగ్లమ్ భావయతేత్యర్థః.

రక్షోహణం వాజినమా జఘర్మి మిత్రం ప్రతిష్ఠమున యామిశర్య
శిశానో అగ్నిః క్రతుభిః సమిధ్భః స నో దివా ౨ రిషః పాతు నక్తమ్. 104

III -87-1

ఏవం బద్ధస్య హనుమతః పుచ్చే లాపితమగ్నిం సేతా ప్రార్థయతే -
రక్షోహణ మితి. రక్షోహణం రక్షసాం అక్షుదీనాం హస్తారం వాజినం హరిం
వానరం దృష్ట్వా అజిఘర్మి క్షరామి శోకేనా౨శ్రాణి నివర్తయామీత్యర్థః.
అతో మిత్రం హనుమత్పుత్రుర్వాయోః సఖాయం ప్రతిష్ఠం ప్రథమానం అగ్నిం
శర్య హనుమాతే కల్యాణం ఉవయామి ఉపేత్య యావామి. తత్త్వాయామితి

వత్ వర్ణలోపశ్చాస్తనః. శిశానో దీవ్యమానోఽగ్నిః క్రతుభిః యజ్ఞైః పూర్వం
అస్మాభిః సమిధ్యః సప్తపితృః || ఇదాసీం వోఽన్యత్సమృద్ధినం జనం దివా
నక్షం చ సరిషః హిసాతః పాతు.

వక్షేఽగ్నిర్విజ్ఞానమ్, తద్యుతా భక్తిః కృత్వాం కామసమృద్ధం నాశిత
పతిత్యర్థః.

అయోదంస్త్రి అర్చిషాయాతుధానానువస్సుశ చాతవేదః సమిధ్యః
అ జిహ్వాయా మూరదేవాన్ రథస్య క్రవ్యాదోఽప్తక్ష్యపిథత్వానన్. 105

10-87-2

అయోదంస్త్రి ఇతి - అయోదంస్త్రిః అర్చిషా జ్వాలయా యాతు
ధానాన్ రాక్షసాన్ ఉవస్సుశ, హే చాతవేదః సమిధ్యః నన్ జిహ్వాయా
మహాజ్వాలయా మూరదేవాన్ మూరదేవాన్ పూర్వదేవాన్ అసురాన్ ఇతి
యావత్ అరథస్య స్సుశ క్రవ్యాదో మాంసాదాంశ్చ తాన్ పుక్ష్యే ఏకీకృత్య
చ అసన్ అస్యేఽపిథత్స్వ తిరోహితాన్ కురు.

వక్షే అయోదంస్త్రిఽభేద్యాభేదేన క్షమః అర్చిషా సార్త్వికవృత్త్యా
యాతుధానాన్ క్రోధాదీన్ నిగృహ్యేష్వ, చాతవేదః హే అగ్నే అతితానేకజ
న్యాదిదుఃఖజ్ఞ శేషం సృష్టం.

యత్రేదసిం వశ్యసి చాతవేదస్తీష్టన్తమగ్న ఉత వా వరన్తమ్
యద్వాన్తరిక్షే వధిభిః వతన్తం తమస్తా విధ్య శర్వా శిశానః. 106

10-87-6

యత్రేతి - తం రావణం కామం || విధ్య భవతి దూరీకురువా శర్వా
నర్వాణి హమ్సూరిరాణి రక్షాంసి శిశానః దీవయన్ తయోరుభయోరపి అస్తా
అస్తాని గృహణి దృషత్కాష్టాదిమయావి కామవిషయభూతాని ప్రగాడివి వా
శేషం సృష్టమ్.

వరిత్వాఽగ్నేశురం వయం వివ్రం వహన్య దీమహి
దృషద్వర్ణం దివేదివే హస్తారం భల్లు రావతామ్. 107

వరి - పా అగ్నే త్యా త్యాం విశం వ్యావకం పా సహస్య తేజస్వీన్
పురం వరి అరినగరస్య [ ] దీమహి స్థానయామః కృత్స్నం నగరనూ
వేష్టయ యథా బహిర్నిస్సర్తుమన్యో న శక్నోతి, తథా స్థిరో భవేత్సర్వః
ధృషత్ అన్యం ధర్మయన్ సర్గో యస్య [ ] త్యాం ధృషద్వర్ణం దినే దినే
విత్యం భంగురం వినాశశీలం మాయామయం [ ] తద్వత్ తాం
భంగురావతాం హస్తారం నివీమహి.

వక్షే సర్వ శరీరస్థం హిహ్వానం భస్మీకురు, యథా బహిర్వాసనాః న
నిసరేయుస్తథేతి భావః.

హరిం మృజన్త్యుషో న యుజ్యతే సం ధేనుభిః కలశే సోమో అజ్యతే
ఉద్వాచమీరయతి హిన్వతే మతీ పురుష్టుతస్య కరిచిత్పరిప్రియః. 108

9-72-1

ఏనం లడ్కాం దగ్వా వానరైః సహ హమమాన్ రామం వ్రత్యా
[ ] ఇత్యాహ - హరిం మృజన్తి హరిం వానరం హమమన్తం కృత
కార్యం మృజన్తి వ్రేమ్లా హస్తేన వరిమార్జయన్తి కే అరుషః రోషరహితాః
శాన్తాః శ్రీరామభద్రాః బహుత్వం పూజాయామ్ వితేనావ్యేషేణాత్పాత్రికృ
తకోపాః స్థితా ఇతి గమ్యతే, నశబ్ద ఉపమార్తే ఉత్తరాన్వయీ యథా
ధేనుధిర్దేనుప్రభవైః నయోభిః కలశే ద్రోణకలశే సోమః సమజ్యతే సల్లతో
భవత్యతిశయాధానాయ, ఏనం యో హరిర్యుజ్యతే అర్థాత్పామినేతి లభ్యతే.
స చ హరిః వాచం ఉదీరయతి. హిన్వతే వర్షయతే చ స్వామినం యతో
మతీ మేధావీ సుమః పూర్వపవర్ణః తామేవ వర్షనరూపాం వాచమాహ
- పురుష్టుతస్య కరిచిత్పరిప్రియ ఇతి బహుభిః బ్రహ్మరైః స్తుతస్య [ ]
మదీయాః పరిప్రియః [ ] ప్రీతయన్తి తాః స్తుతివాచః [ ] చిత్ కియత్య
యావతి స్తుతిర్యయా కర్తవ్యా సా సర్వథాఽన్యత్యలైవేతి భావః.
సాకం వర్షన్తి బహవో మనీషీణ ఇన్ద్రస్య సోమం జలరే యదాదుహః

సాకమితి - ■■■ వరం బహవో మనీషిణో దీమన్త వానరాః సాకం యుగపత్ శ్రీరామభద్రం వ్రవదన్తి, యత్ యతః కారణాత్ ■ నర్వ ఇన్ద్రస్య జఠరే జఠర తృప్త్యర్థం సోమం పయోధిర్మిత్రయితం అదుపాః దుగ్ధవత్సా దేవ్యాః కృతసోమయాగాత్తేషాం రామవర్యంతం గతిరాసీదిత్యర్థః. ■ ఏనం రామస్య దౌర్లభ్యమత అహ - ■■■ యత్ యతః ఈమ్ ఏనం రామం కామ్యం కామనీయం మధు అమృతం సరా మనుష్యాః సుగ భన్తయః వ్రజ్ఞానాంశవో విశుద్ధచేతస్సాద్యేషాం తే తథాభూతాః దశభిః సునీలాభిః సమానసీదాభిః పఞ్చభిః ప్రాణవృత్తిభిః పన్నభిర్ద్దివృత్తిభిశ్చ నర్వై కర్యభిః సర్వైర్జ్ఞానైశ్చ మృజన్తి మృగయన్తి, తస్మాద్రామేణ ■ సంవాదో మహతః పుణ్యస్య ఫలమితి క్షేయమ్.

అరమమాణో అత్యేతి గా అభి మూర్యస్య ప్రియం దుహితృస్తిరో రవమ్ అన్యస్యైకోషమభరద్విసంగృహః సం ద్వయాభిః స్వస్థభిః క్షేతి జామిభిః.

110

సంవాదమేవాహ తిన్యభిః - అరమమాణ ఇతి. ఇంద్ర తే ఋత్వియః సోమ ఇతి పదచతుష్టయముత్తరమన్తాదిదవక్యవ్యతే హ ఇన్ద్ర శ్రీరామ తే ■ సోమః సోమాభిషవిమిత్రభూతా ఋత్వియః ఋతో ఈయతే గమ్యతే ఇతి ఋత్వియః ఋతుశబ్దకాదిణః. ■ ఇయచ్ఛే ఋతుకాలైకగమ్యా జాయేత్యర్థః. స సోమస్వద్వియోగాతురః మూర్యస్య దుహితః పతివ్రతా త్వేనాతిప్రసద్ధాయాః సావిత్ర్యాః ప్రియం రసం కీర్తికల్పం ■ తిరస్కృత్య గా భూవ్రదశాన్ అభివో వ్యావ్య అత్యేతి అతిక్రమ్య గచ్ఛతి లోకాన్తరా ణీ శేషః. ఏనం తస్యా సాతివ్రత్యముక్త్యా దుఃఖమాహ - అన్వితి. అస్మై ఏనమ్ ఉక్తవిరం త్వరీయం సోమం ప్రాప్తం ఏనం కామనీయం పన్న

జాతం నమర్పయితుం గృహ్లాఢీతి వివంగ్యసో రావణః కోషం పర్యావ్రం
 యథా స్వాత్మథా అవ్యధరత్ అనుహరితి నర్వం కనుసీయాయై వ్రయచ్చతి
 అథాపి సా సంక్షేతి అతిశయేన క్షీయత ఏవ జామిదిః సహచరీదిః స్వస్థుదిః
 ■ యోనిదిః ద్వయోనిరుభయోనిః చేతోవృత్తిదిః హేతుభూతాదిః సంక్షేతి
 ఇష్టవియోగజైః శోకాదిదిరినిష్టసంయోగజైర్యయాదిదిశ్చాత్తిక్షాస్తీత్యర్థః.
 నృదూతో అద్రిసుతో బర్హిషి ప్రయః పరిగ్ధవాం వ్రదివ ఇన్ద్రభృత్వియః
 పురస్థివాన్ మనుషో యజ్ఞసాధనః కుచిర్థియా వవతే సోమ ఇన్ద్ర తే.111

9-72-4

నృదూత ఇతి - నృదిః రాక్షసీదిర్దూతోఽవదూతః దీప్తితః అద్రిసుతః
 అద్రయః పాషాణాః సుతా అజ్ఞప్తాః యస్మై పాషాణైరియం చూర్ణీకర్త
 వ్యేతి ఏవం దీప్తితోఽపి బర్హిషి తృణే నిషణ్ణా ఇతి శేషః. ప్రయస్తవ
 గవాం పరిగ్ధితేన్ద్రయః వ్రదివః పురాణః ఇన్ద్రః ఈశ్వరః స్వసంరక్షణే వ్రదుః
 ఋత్వియః వ్యాఖ్యాతః పురస్థివాన్ బహుధి యుక్తః. మనుషో మనుష్య
 రూపస్తవ యజ్ఞసాధనః సహధర్మచారి దియా కుచిః వవతే అత్యానం పునాతి.
 నృబాహుభ్యాం చోదితో ధారయా సుతోఽనుష్యధం వవతే సోమ ఇన్ద్ర తే
 అప్రాః క్రతుస్తమజైరధ్వరే మతీర్వేర్నభృషవమో 3 రాసదద్ధరి.112

9-72-5

నృబాహుభ్యామితి - హే ఇన్ద్ర తే ■ సోమః సోమయాగసాధనం
 సీతాఖ్యః బాణ రూపేణ పరితః సన్ బాహుభ్యాం సరదూపస్య ■
 బాహుభ్యాం భుజాభ్యాం చోదితః వ్రదితః సన్ అనుష్యధం స్వాధా అన్నం
 తేన తద్వికారో దేహ ఉచ్యతే వ్రతి శరీరం వవతే గచ్ఛతి శీఘ్రమేవేత్యర్థః.
 వర్తమానసమీప్యే వర్తమానవన్నిర్దేశాత్. కీర్త్యశః ధారయా అవిచ్ఛిన్నవ్రవా
 హేణ సుతః విస్సృష్టః త్వం చ క్రతున్ నజ్కల్పన్ న్వస్య. సీతాయా
 అన్యోదీయాంశ్చ అ అతిశయేన అప్రాః పూరితవాససి, కార్యసిద్ధ్యవశ్యంభా
 వకో భూతవ్రయోగోఽగన్య మహః మవరగన్యేతివత్ తథా అధ్వరే యుద్ధ

యజ్ఞే చమ్యో వానరరాక్షససేవయోః మఠీః బుద్ధిః బుద్ధిధర్మాన్ శార్యాదీన్
 నమజ్ఞైః నమజ్ఞుతవానసి. అస్మిన్ వినిరపేక్ష ఏన శత్రూన్ నివాస్తుం నమర్థోఽ
 సీత్యర్థః యతస్యేతి భావః. కథం యుష్మాధిః సీతా దృష్టేత్యాశక్యాయాం
 హనుమంతం నిర్దిశ్య వదన్తి వేర్వదృషత్ షక్షీన వృక్షాదూఢో చారిర్హనుమాన్
 అనదత్ ప్రాస్తవాన్ త్వదీయం సోమసాధనమిత్యనుషల్లః. నముద్ర వ్యవహితే
 షక్షీనరప్రాప్త్యే దేశే సీతా హనుమతా నముద్రం లబ్ధయతా దృష్టేత్యర్థః.
 అంశుం దుహన్తి వై నయన్తమ్క్షీతం కవిం కవయోఽనసో మనీషిణః
 నమీ గావో మతయోయన్తి నమ్యత ఋతస్య యోనా నదనే పునర్బువః.
 113

9-72-6

అంశుం కింవృత్తమత అపా - అంశుం దుహన్తితి - అంశుం
 మన్తం మార్యం వాయుమగ్నిం త్రయః కేశిన ఇతి 'అగ్నిర్వాయుః
 నూర్యశ్చ కేశినః' ఇతి పురో తస్మాత్ అననః కర్మాణి దుహన్తి, యథా
 గోః సారభూతం వయో దుహ్యతే, ఏవం అగ్నేః సారః పరదాహకత్వం
 నూర్యస్య సర్వవిషయ ప్రకాశకత్వం వాయోః శీఘ్రగామిత్వం మనీషిణో
 మనోవిగ్రహనమర్థాః మతయో మేధావినః వానరాః దుహన్తి
 ఇత్యర్థః. కీదృశం అంశుం వై నయన్తం గర్జన్తం ప్రఖ్యాతమి
 త్యర్థః. అక్షీతమ్క్షీతం బలేన వేగేన చేత్యర్థః. కవిం క్రాన్తదర్శినం
 ఏతాని క్రమేణాగ్నివాయునూర్యాణాం యోగ్యతయా విశేషణానీతి జ్ఞేయం.
 గర్జన్తోఽక్షీతబలవేగాః గగన మార్గేణ గచ్ఛంత్యర్థః. గత్వా చ కిం కృత
 వన్తస్సదాపా - నమితి. సంయతః సమేతీతి సంయత్ సంహతమచఙ్చలమ్
 తస్య ఋతస్య సలిస్య యోనాయోనో, సుసో దాదేశః. అకరే నముద్రే
 అధారే నదనే, నిషదనే నిమిత్తే పునర్బువో గావః పూర్వం ధాతుః సకాశాత్
 జాతాః పశ్చాచ్ఛతుష్కేణ త్వాద్యాకారేణ శిల్పిభ్యో సలాదిభ్యో భూతాః గావో
 భూమయః సుషుటిత శిలారూపః ఈమ్ లోక ప్రసిద్ధవత్. సంయన్తి
 ఏకీభావేన మిలన్తి. యథా - మట్లాజ్జేష్యవివృతనన్తయః శిలా వివికన్తే, ఏవం

వైభవతః సీమావసీతి తథాంశుం దుహస్తితి సంబంధః.

నాథా పృథివ్యా ధరుణో మహో దివోఽపామూర్త్యా సందుష్కృతదృక్షితః
ఇన్ద్రస్య వక్రో పృషతో విభూషణః సోమో హృదే వసతే నాథు మత్సరః.

114

9-72-7

నాథేతి - దివో ద్యులోకాదపి మహా మహా అపామూర్త్యా సందుష్కృతదృక్షితః
సజ్జే 'ద్యౌః సముద్రసమంతర' ఇతి ద్యు సముద్రయోః సామ్యధర్మనాత్ తాదృశే
సముద్రే అంతః మధ్యే సముద్రస్య మధ్యే ఇత్యర్థః. పృథివ్యా నాథా.
సుహృదాదేశః. నాథి. నాథపుత్రస్య. వర్చత ఇతి యావత్ ■ ధరుణో
ధారకోఽభూత్. సముద్రే నౌకావత్సర్వతసముద్రాదయోపి వానరాణాం ధార
ణార్థం సేతురూపేణ స్థిత ఇత్యర్థః. కీదృశో నాథా సిన్ధుషు నదీషు
నిమిత్తభూతాసు ఉక్తితః సక్తః శిరసి ప్రవర్తమానాదిర్నదీధి అద్రికృతః అతి
శయేన మహాన్ ఇత్యర్థః. ఏతేన 'దశయోజన విస్తీర్ణే శతయోజనమాయతే.'
సేతా తత్తత్ వర్చత శిరోగతానద్యోపి బహ్వాః సంత్యక్తం. కథం సరిరే
శిలానాం తరణమత అహ - ఇన్ద్రస్యేతి ఇన్ద్రస్య వరమేశ్వరస్య రామస్య
వజ్రః వజ్రవదప్రతి ఇత ■ పృషతో ధర్మః విభూషి వ్యావశాని వమాని
వలాని యస్య స విభూషణః. దైర్ఘ్యం సాంహితకం. సోమః సోమయాగాది
జన్మా హృదే జనానాం హృదయశోధనాయ వసతే గచ్ఛతి. కీదృశః సోమః
మత్సరః దేవానాం మరకరః హర్షద ఇతి యావత్. యథాఽఽగ్నేయే
దివ్యే ధర్మబలాదగ్నిః స్వీయం దాహకత్వం త్యక్త్వా శీతత్వం ఏవ
మిహపి రామధర్మబలాద్విశుద్ధహృదయో మహోదరిరపి స్వీయం మజ్జకత్వం
క్షేదకరత్వం చ త్యక్త్వా ధనత్వం తేన తత్రపాషాణాస్తరప్తితి భావః.
జాయా తస్యతే కితవస్య హీనా మాతా పుత్రస్య క్త్వ స్వీత్
ఋణావా దిభ్యర్థనమిచ్ఛమానోఽన్యేషామస్తమున నక్తమేతి. 115

10-34-10

తతః పరం ద్వ్యాభ్యాం మన్వార్ధ్యం సోమమేవ స్తుత్వాఽగ్నిమమాత్మస్య నైశ్వే
 ద్రస్సన్యేత్వాదేరాద్యేన చతుర్వచేన పునః సేతుబద్ధనమేవ స్తుతం తద్భక్తు
 తుష్టయనుగ్రేవాభ్యాస్యతే. ■ పరమృక్ష్పజ్ఞాకం శేషభూతం తూపోద్ధాత
 ఏవ వ్యాభ్యాతం తదేవ సేతుబద్ధాంతాం ■ సమాన్య పామిమితి ■
 ద్రక్షుల్లఙ్ఘ్యఽఽగతే లక్ష్మాయాం కిం పుత్రమిత్యాశక్తాయాం పుత్రవధ
 నగరదాహోదినా తప్తయోర్యన్తోదరీ రావణయోః శోకమాహ - జాయతి ■
 వన్య దూర్తస్య కపటసంన్యాసినః సీతాపార్తుః రావణస్య జాయా మన్తోదరీ
 తవ్యతే, యతః హీనా పుత్రేజైవ క్వస్యిచ్చరతః పరలోకం కర్మానుకూలం
 గచ్ఛతో మాతా పాతపుత్రేత్యర్థః. కితవోఽపి ఋణావా ఋణశబ్దో దుర్గ
 భవో లక్ష్మీఖ్యదుర్గవాన్ సముద్రజలాశ్రయవానపి పానుమత్సృతానం దృష్ట్వా
 దిభ్యత్ భయం కుర్వన్ రావణః అన్యేషాం రామవాణాం. అన్తం గృహం
 సీతాం ధనం రాజ్యం చ ఇచ్చమానః ఇచ్చన్ ఉపనక్తం వ్రదోషకాలే ■
 సీతాస్థానం రత్నస్త్రీ నన్ గచ్ఛతి.

వక్షే పార్షనాశేన మఖస్వాదరూపాయాం మాతర్యుతప్తాయాం కామరా
 వదో మదుమత్వాభ్యాం యోగభూమిం అయోగిభిర్దుర్గమాం లక్ష్మీరూపామా
 శ్రితోఽపి భక్తభ్యో దిభ్యత్ రదోగుణస్వోదయకాలే పునః శ్రద్ధాం వశీకర్తుం
 కామయత ఇతి భావః.

న మా మిమేధ న జిహీశ ఏషా శివా నఖిభ్య ■ మహ్యమాసీత్
 అక్షస్యాహమేకవరస్య హేతోరనువ్రతామవ జాయామరోధమ్. 116

10-34-2

సః రావణః పునః సీతయా యో వః సేవాసీరితి నైత్యాభ్యాతః
 ఉభయభ్రష్టః పుత్రం భార్యాం చామఽశోచతి - నమేతి ఏషా భార్యా
 మా మాం ■ మిమేధ ■ హింసితవతి, న జిహీం ■ మమ హేలనం
 కృతవతి, తథా నఖిభ్యో మత్ప్రియేభ్య ఉత మహ్యం చ పర్వధా ■
 కల్యాణరూపైవాసీత్. తామ్ అనువ్రతాం జాయామ్ అక్షస్య నమస్త్రీ

■ విశ్వాసో వరశ్చ వికవరస్తస్య హనుమతో హతోః అపారోధమ్ అక్షం నిమ్నతా హతుభూతేన తేన అవరుద్ధవానస్మి ధిజ్ఞామిత్యర్థః.

పక్షే ■ నాశయతా కామస్య ఏర్యం బలం చ దిగ్విగతి భావః.
 ద్వేష్టి శ్వశూరస ■ రుణద్ధి న నాథితో విస్తలే మర్దితారమ్
 అశ్వస్యేవ జరతో వస్త్వస్య నాహం విన్దామి కిలవస్య భోగమ్. 117
 10-34-3

ద్వేష్టితీ - రావణ బన్ధో కస్య చిదుక్తిః శ్వశూర్ధారవక్షీయాన్ ప్రేగ్
 జాన్ హితోపదేశకర్తూన్ ద్వేష్టి, జాయా అవరుణద్ధి భోగాదా నిరున్దే నాథితః
 ఉపతప్తః మణ్డేతారం సుఖయితారం వరదారసన్ధం ■ విస్తలే, అతోఽన్య
 కిలవస్య భోగం శరీరం న విన్దామి న పశ్యామి, అయం కామ వేద
 నయా మరిష్యత్యేవేత్యర్థః. తత్ర దృష్టాంతః - జరతో జీర్యమాణస్యాశ్వస్య
 మృత్యునా క్రేత్రా వా నీతస్య శరీరం న దృశ్యత వివచుస్యాపీత్యర్థః.

పక్షే విష్ణుభక్త్యా ఉపతాపితః కామో భోగశక్తిం సుఖాస్వాదభక్షణం
 ■ చ పరిహరితి శ్రద్ధాం చ వశికర్తుం న క్షమతే, అతోఽన్య స్వరూపం
 శీఘ్రమేవ సంక్ష్యతీతి భావః.
 సభామేతి కిలవః పృచ్ఛమానో జేష్యామీతి తన్వా3 శూశుజానః
 అక్షాసో అన్య వి తిరన్తి కామం ప్రతిదీప్నో రధత అ కృతావి. 118
 10-34-6

సభామేతి - వివం హనుమతా లక్ష్మణాహ కృతే ■ కిలవో
 ధూర్తే రావణః పృచ్ఛమానః ప్రశ్నార్థి నన్ సమామేతి జేష్యామీత్యహ
 జ్ఞార్తేణ తన్వా శరీరేణ శూశుజానో వర్తమానః. వస్య జత్వం ఛాన్దసం.
 అక్షానః అక్షనదృశాః కనిష్ఠద్రాతరో విభిషణాదయః అన్య కామం మనోరథం
 వితిరన్తి విశేషేణ తిరస్కర్యన్తి. కీదృశాః ప్రతిజీషవే రామాయ కృతావి
 సీతాశ్శపణితద్రవ్యలాభమాచకాని భక్షణాని అదరతః సమర్థయన్తః.

వక్షే సభాశాస్త్రకం. ■■■ సః ప్రమాణాని ప్రతిదీప్యే దోదాయ శేషం
 ప్రాగ్భవత్. అత్ర ప్రాప్య దారా ఇతి మత్స్యః పరిపీయః స ష షాభ్యాత
 ఉపోద్ధాత ■■■ తత్ర సఖ్యుర్వజ్ఞోర్ధామిమ్ జాయాం పీతాభ్యాం క్రడన్తిమపి
 భగవాన్ ■■■ ■■■ ప్రాప్నోతిత్యేన పదార్థః. శేషం పూర్వవదేవ.
 ఉదీర్హ్యతః పరివస్తం హ్యేషా విశ్వావసుం నమసా గీర్విరీశే
 అన్యామిచ్చ పితృషదం వ్యత్రాం స తే భాగో జనుషా తస్య విద్ధి. 119

10-85-21

వివముత్వాపి సభ్యా రావణమ్ ప్రార్థయన్తే - ఉదీర్హ్యతి. ■■■ సీతాభి
 లాష నిర్బన్ధాదుదీర్హ్య ఉగ్ధచ్చ నివృత్తో భవ, హి యతః విషా పరిపీయే పరభార్యా
 విశ్వావసుం రావణవ్యామోహకారి గన్ధర్వా విశ్వాని వనూని యస్మిన్ ఇతి
 వా అవాప్తనకలకామం రావణం త్వాం నమస్కారేణ నహి గీర్విర్యాగ్నిరీశే
 స్త్రీమి ప్రార్థయామి. అన్యాం పితృగృహస్థామ్ అవ్రత్రాం కన్యామిచ్చ, వ్యత్రాం
 విస్సప్త్యం జాతస్త్రీలక్షణాం సః సా స్త్రీ తే ■■■ భాగః జనుషా జన్మనా
 తస్య తం విద్ధి ప్రాప్నుహి.

ఉదీతో విశ్వావసో నమసేలామహే త్వా

అన్యామిచ్చ ప్రపర్ష్యంఁ ■■■ జాయాం సత్యా స్థజ.

120

10-85-22

ఉదీర్హ్యతి - అత్ర ద్వితీయమస్త్రీ ఇచ్ఛేత్వస్తం ప్రాగ్భవత్ ప్రపర్ష్యం
 ప్రకర్షేణ పలాభ్యాం నైవాభ్యాం వేతి రంహరీతి ప్రవలపీ. అన్య రత్నమ్
 అంతలోపశ్య చాన్తసః. ప్రపర్ష్యం సున్తనీమిత్యర్థః. జాయాం పీతాం సత్యా
 రామేణ సంస్పృశ సాను కుర్విత్యర్థః.

వక్షే దోధప్రియాం శ్రద్ధామసాహాయ విషయనుబదాయినీం శ్రద్ధామా
 శ్రయస్వేతి భావః. దోధేన సహ కుర్వతస్తవాఽపి కల్యాణం భవతి -
 'బుద్ధినాం చ తేషాం సర్వేషు లోకేషు కామచారో భవతి'. ఇతి సర్వకర్మవ
 లభాగిత్యశ్రవణాత్.

ఉత త్వ నశ్యన్న దదర్శ వాచముత త్వ శృణ్వన్న శృణోత్యేవాం
ఉతో త్వస్మై తవ్వంగం ఏ నన్రే జాయేవ వత్య ~~ఉత~~ సువాసా. 121

10-71-4

ఏనం దోద్యనూనేషు రావణాదిషు కిం పుత్రమత అహ - ఉతత్త్వ
మితి. ఉతత్వ అపి చైకః ప్రహస్తాదిః నశ్యన్ ఏకేన వానుమతా కృతం
~~ఉత~~ నశ్యన్నపి వాచం వచనస్వార్థం న దదర్శ మదాంతత్వాత్ ఉత త్వ
అన్యేకో రావణాదిః శృణ్వన్నపి. శుకసారణాదిముఖేనవరబల మాకర్షయన్నపి.
న శృణోతి తన్మనసి న కరోతి దురాగ్రహగ్రస్తత్వాత్, ఉతో అపి త్వస్మై
అన్యస్మై విభీషణాయ తవ్వం స్వరూపం వాక్ స్వార్థం వ్రకటికరోతి, యథా
ఉశతి కామయమానా జాయా వ్రత్యే సువాసాః ఋతమతి స్వం గుభ్యాం
దర్శయతి, తర్వత్ అన్యైరదృష్టోఽపి భావీ విభీషణాదిదిర్భవ్య ఇత్యర్థః.
వరా పూర్వేషాం సఖ్యా పుణక్తి వితర్కురాణ్ అవరేలిరతి
అనానుభూతీరవధూన్వానః పూర్వీరిన్ద్రాః శరదస్తర్రతి. 122

6-47-17

తతస్తే కిం చక్రకురత అహ - ~~ఉత~~ పూర్వేషామితి పూర్వేషాం జన్మ
బన్ధనాం రావణాదీనాం సఖ్యా సఖ్యాని స్నేహం పురాపుణక్తి దూరీకరోతి
విభీషణాదిః, విశేషేణ తర్కురాణః మరణం తర్కుకామః అవరైః కార్య బన్ధుః
రామాదిభిః సహ సఖ్యాని ఏతి అధిగచ్ఛతి అనానుభూతీః రావణాదీనాం
భ్రాన్తిజ్ఞానాని అవశ్యమేవ శత్రూన్ జేష్యామ ఇత్యేవం రూపాణి అవధూ
న్వానో దూరీకుర్వన్ ఇన్ద్రాః ఇదం భావికదనం వశ్యతీతి ఇదన్ద్రా ఇదన్ద్రా
ఏన ఇన్ద్రో విభీషణః పూర్వీ శరదః కాలమృత్యుం తర్రతి అతిశయేన
అమరత్వం ప్రాప్య తరతి. ఇదమీదృశమితి - 'తమిదన్ద్రాం సన్తమిన్ద్రా
ఇత్యాచక్షతే' ఇతి ప్రతిదృష్టమత్ర ఇన్ద్రా శబ్దస్య నిర్వచనం క్షేయం.

వక్షే పూర్వేషాం కామాదీనాం అవరేషాం శమాదీనాం అనానుభూ
తీరేవోద్యాత్యుప్రాప్తిః.

అనక్షరా ఋణః నస్తు వన్తా యేభిః సఖాయో యన్తి నో వరేయమ్.
 నమర్యమా సంభాగో నో నివీయాత్సం జాన్పత్యం సుయమస్తు దేవా.123

10-85-23

నినం కుర్వతాం విభీషణాదీనాం పురోహితాః స్వస్త్వయనం కుర్వన్తి -
 అనక్షరా ఇతి. ఋగ్వేద మార్గాత్ క్షరంతి తే ఋక్షరాః రాక్షసా
 దయః కంటకాః తద్రహితాః అనక్షరాః, అత నివ ఋణః వన్తాః వన్తాః
 నస్తు, ఏభిః యైః పతిభిః నోఽస్మాకం సఖాయః వరేయం వరే శ్రేష్ఠే
 భూస్థానం యాతి సజ్వరతి తం సర్వోపరి వైకుణ్ఠే స్థితమపి భూస్థం
 రామం యన్తి గచ్ఛన్తి, అర్యమా దేవో నః అన్యదీయాన్ సన్నివీయాత్
 రామేణ సహ విక్యం గమయతాత్, భగశ్చ సన్నివీయాత్, తథా జాన్పత్యం
 సీతారామయోర్జాన్పత్యం ధర్మః సుయమం సునంయతం అస్తు, భో దేవాః.
 వ్రత్యా ముంచామి వరుణస్య పాశాద్యేన త్వాబధ్నాత్ నవితా సుశేషః
 ఋతస్య యోనా సుకృతస్య లోకేఽరిష్టాం త్వా సహ వత్యా దధామి.124

10-85-24

గచ్ఛన్ విభీషణః సీతామాశ్వాసయతి - వ్రత్యేతి. త్వా త్వాం వరు
 ణస్య పాశాత్ ప్రాణిదుఃఖదాత్ ప్రముచ్చామి, యేన పాశేన త్వా త్వాం
 నవితా కర్మాధ్యక్షో దేవా అబధ్నాత్, సుశేషః సుమఖః ఋతస్య కర్మఫలస్య
 యోనా భోగస్థానే సుకృతస్య పుణ్యస్య లోకే స్థానే అరిష్టాం నిర్ముఖాం
 త్వాం సహ వత్యా దధామి మా చింతాం కుర్విత్యర్హః. వర్తమాన సామీప్యే
 వర్తమానవన్నిర్దేశః.

■ సూర్యో అరుహచ్ఛక్రమర్ణోఽయుక్త యద్ధరితో వీరిపుష్టాః
 ఉద్బాననావమనయన్త దీరా అశ్వబ్రువీరాపో అర్వాగతిష్ఠన్.

125

5-45-10

తతో విభీషణే దానతాం గతే రామః సేతుం కృత్వాఽతరధిత్యాహ -
 అ సూర్య ఇతి సూర్యః సూర్యవంశో రామః శుక్లం శుద్ధమ్ అర్హః సముద్రజ

లమ్ అరుహత్ కేనోపాయేనేత్యత - అయుక్తేతి. యత్ యతః పారితః
 వర్వతతత్త్వసామాన్యాత్ విరాడబ్జులిరూపాన్ వర్వతాన్ అయుక్త సేతు
 రూపేణ యోజితవాన్. వీతవృష్ట్యా అనుచ్ఛాః సునమా ఇత్యర్థః. తాశ్చ
 దీరాః పానుమదాదయః ఉద్భావనావమ్ ఉదకదేశేన నావమిన అనయన్త
 అనీతవన్తః. అగార్థే జలే కథమాసాం న మజ్జనం జాతమ్ అనా -
 అశ్రుణ్వతీరితి. అశ్రుణ్వతీః అజ్ఞాకారిణ్య అనః సముద్ర రూపాః అర్వాక్
 అతిష్ఠన్ ఉపస్థానం దాసవదకుర్వన్.

వక్షే సూర్యః అత్మా శుక్రమర్దః. బ్రహ్మ సముద్రం పారితః ఇన్ద్రియ
 నద్య అపో మనః.

అశ్వన్వతీ రీయతే సం రభర్వముత్తివృత స్ర సఖాయః
 అత్రా జహామ యే అసన్నశేవా శివాన్ వయముత్తరేమాధి వాజాన్. 126

10-53-8

అశ్వన్వతీతి - అశ్వన్వతీ పాషాణవతీ తన్మయా సేతురూపా నో
 రీయతే అక్రమ్యతే. సంరభర్వం త్వరధ్వం ఉత్తివృత స్రతరత సముద్రం
 భో సఖాయ ఇతి సేనాపతి వాక్యమ్. అత్ర పురస్తాయాం లఙ్కాయాం
 యే అసేవాః అస్మాకమనుభాః క్రూరా అసన్ ప్రదీప్యన్త, తాన్ జహామ
 గచ్ఛామ పాస్తుమితి శేషః. అధి అధిముఖమ్ వాజాన్ వడ్లమాన్ శివాన్
 జయప్రదాన్ వయం ఉత్తరేమ కృతకృత్యా భవేమేత్యర్థః.

వక్షే అశ్వ శరీరం అస్తస్యాం, సా అశ్వన్వతీ గుణ దేహభిమానినీ
 ర్యానవారిత్యర్థః. శేషం సుగమమ్.

ఉరుం యజ్ఞాయ చక్రథురు లోకం జనజ్ఞా సూర్యముషాసమగ్నిమ్
 దాసన్య చిద్వృషశివస్య మాయా జహ్నుధుర్నరా వృతవాక్యేషు. 127

7-99-4

అనుమతి - సముద్ర తరణానంతరం రాక్షసైః సహ యుద్ధే ప్రవృత్తే భో

నరాః నరరూపిణౌ యజ్ఞాయ దేవహితాయ ఉరుం మహాంతం లోకం
 రక్షంతేమో నాశనేన ప్రకాశాచక్రథుః, ఉ నిశ్చితం యతః మూర్ధ్యాదీనాం
 జనయితారౌ యువామ్, తథా దానస్య రావణస్య మాయాః నాగపాశ
 బన్ధాద్యాః జన్ముథుః నాశయామానథుః యువాం పుష్యశివస్య మహోక్ష
 నదృశ శరీరస్య పుతవాణ్యేషు.

పక్షే యజ్ఞోపయోగాయ మాయా లయవిక్షేప రూపాః.
 హరయో ధూమకేతవో నాతజాతా ద్యుని
 యతన్తే పుథగగ్న్యయః. 128
 8-43-4

హరయ ఇతి - హరయో వానరాః, ధూమపత్ ధూనరాః కేతున
 దూర్భీకృతాని పుచ్చాని యైన్తే ధూమకేతవః, వాతో జాతో అతివేగాత్
 ప్రవర్తితా యైన్తే నాతజాతాః ఉపద్యుని అన్తరిక్షే యతన్తే అన్తరిక్షచరాన్
 రాక్షసాన్ బారితుం యత్నం కుర్వన్తి పృథక్ పృథక్ ప్రత్యేకమితి యావత్.
 అగ్నియః అగ్నివదితర వైరవేక్ష్యేణ నర్వం రాక్షసకులం దగ్ధం క్షమా ఇత్యర్థః.

పక్షే హరయ ఇన్ద్రియాణి హర్దకాశే యతన్తే ప్రవేష్టుమితి శేషః.
 అగ్నివన్నిర్దోషాః.
 రూపం రూపం ప్రతిరూపో బభూవ తదస్య రూపం ప్రతిచక్షణాయ
 ఇన్ద్రి మాయాళిః పురురూప ఈయతే యుక్తా వ్యాస్య హరయః శతా
 దశ. 129
 6-47-18

రూపమితి - రూపం రూపం ప్రతిరూపో బభూవో, యానన్తి రాక్ష
 సానాం రూపాణి తానన్తి తత్ ప్రతికూలాని రూపాణి దధారేత్సర్వః. తదస్య
 రామస్యానేకరూపత్వం ప్రతిచక్షణాయ విరోధి రూపాన్తర ప్రత్యాఖ్యానాయ.
 న తు రామ ఏన విశ్వరూపోఽస్తి, అతన్తేషు రూపేషు స్వానయవేష్యన

అన్యోఽన్యం బాధ్యబాధకభావో న యుక్త ఇత్యాశ్చఙ్కాపా - ఇన్ద్ర ఇతి. ఇన్ద్రో రామః పాశాన్యాయేన బహువచనమయవాచిప్రాయమ్. తథా ■ సత్త్వ ప్రాధాన్యేన దేవరూపః, రజఃప్రాధాన్యేన అనురూపః, తమః ప్రాధాన్యేన రాక్షసరూప ఇతి పురు రూపో బహురూప ఈయతే గమ్యతే. యథా సర్వసోపాదానస్యాపి జలస్య స్వాభావికం మాధుర్యమిక్షాదిష్వతిశయేనాభివ్యజ్యతే. నింబమరీచాదిషు తదభిభూయోపాధికమష్లుత్వ కటుత్వాదికం వ్రథతే తద్వదిదం ద్రష్టవ్యమ్. అతస్తేషాం బాధ్యబాధకభావో యుజ్యత ఏవ. హి యస్మాత్ అన్య ఇన్ద్రస్య దశశతా సహస్రం అనన్త ఇత్యర్థః. హియో వానరా రామమనోనువర్తినః కాయవ్యూహ యోగిశరీరాంతరవద్యుక్తాః సన్నద్ధాః దృశ్యంత ఇతి శేషః. రామ ఏవ సర్వవానరరూపోఽభవతిత్యర్థః. తథా చ శ్రుతిః - 'అయం వై హరియోఽయం వై ■ చ శతాని చ సహస్రాణి చ బహూని చాఽనన్తాని చ' ఇతి.

పక్షే దేవానురాః శమకామారయః, ఇన్ద్రో అత్మా హరియ ఇన్ద్రీయపు త్రయః శేషం సమానమ్.

యః సృదిన్ద్రమనర్కసిం పీప్రుం దాసమహీశునమ్

వదీదుగ్రో రిణన్నహః.

130

8-32-2

య ఇతి. యో రామః సృదిన్ద్రం సర్వం పతన్తి దిన్ద్రవద్వర్తులా శిరోరూపా అవయవా యన్య న సృదిన్ద్రః అదంత్యం అర్హమ్. ■ ఏవా నర్కసిం అగతికమ్. ఋష గతిస్తుత్యోరిత్యన్య సౌత్రన్య దాతోరిదం రూపమ్. పీప్రుమివ పీప్రుం శరీరస్తచర్యకీలవజ్జగత్యాం మష్యాకార చిహ్నరూపం దాసం రావణం సర్పవత్ సవిషోచ్ఛ్వాసం వదీత్ వదీత్. ఉగ్రః యతః సాముద్గిరపి రిణన్ పేతుకరణేన హింసన్, తస్య కృతాని ప్రవోచతేతి పూర్వమన్తగతే నాన్వయః. సృదిన్ద్రాదయః పశ్చరాక్షసా ఇతి భాష్యమ్.

పక్షే సృదిన్ద్రం విర్వీర్యం, అనర్కసిం చిత్తనిరోధాదగతికం, పీప్రుం ప్రసర్ప

జగీలం లోభకుంభకర్ణం, దవ్యత్వపక్షిదోతీతి కామరావణం, అహిశునం
క్రోధేష్టాపితం చ దేహం రిజన్ ప్రవిలాసయన్ యోగవధీత్, తవ్య
యోగినః కృతావి.

భద్రో భద్రయా వజ్రయా అగాత్ స్వసారం జారో అభ్యేతి పశ్చాత్
సుప్రకేతైర్ద్యుభిరగ్నిర్విశ్వప్రశద్భిర్యదై రభి రామసుస్థాత్. 131

10-3-3

భద్ర ఇతి - భద్రః రామభద్రః భద్రయా సీతయా సహ సచమానః
పజ్జమానః అగాత్ దర్శకారణ్యమిత్యర్థాత్, స్వసారమ్ అంగులయః స్వసారః
తదవస్తః సీతాయాః పాదం గ్రహీతుం జారో రావణః పశ్చాత్ రామాత్ప
రోక్షే అభ్యేతి అగత ఇతి పూర్వోక్తానువాదః. తతో రావణే పాతే
'జాయా గార్హవత్యం' ఇతి శ్రుతేః జాయా మహచరోఽగ్నిః, ద్యుభిః ద్యులోక
సాధనతయా ద్యుశబ్దవాచ్యః, రామదారైః రామం రామస్యాఽభిముఖమ్
అస్థాత్ స్థితవాన్, సుప్రకేతైః శోభనచిహ్నైరితి దారవిర్దోషత్యం మూచి
తమ్, విశిష్టన్నస్థాదితి నమ్నవస్తః తిష్ఠన్నాసీదిత్యర్థః. ఉశద్భిర్ద్రివ్యమానైః వర్జైః
లోహితాదివర్ణజ్వాలాభిరుపజ్జితః, అయంచార్థః - పునః పత్నిమగ్నిరదాదితి
మన్తాస్తరేఽపి దృష్టః.

పక్షే భద్రో బోధః, భద్రయా శ్రద్ధయా, కామః, అగ్నిర్వాక్.
తేనదన్యధమా బ్రహ్మాకీర్తిషేఽకూపారః సలిలో మాతరిశ్వా
వీరుహరాన్తవ ఉగ్రో మయోభూరాపో దేవీ వ్రథమజా ఋతేన. 132

10-109-1

తేనదన్వితి - తే ప్రసిద్ధాః దేవర్షయోఽగ్నివా అసీతాయాః సీతాయాః
బ్రహ్మాకీర్తిషే బ్రహ్మచర్యరక్షణాత్మ్యే దోషే విషయే ఋతేన సత్యశవధేన
అనదన్, ఇయం విద్వోషేతి శవధపూర్వకం రామసువదన్నిత్యర్థః. తే కే
అకూపారః సముద్రః, సలిలో విర్యుతః సలిలాదిపో నా, వీరుహరః కాలచక్ర
చాలకః, వీమేషాద్యాదిష్టాత్ర్యో దేవతాః, తపో ధర్మః, ఉగ్రః, ముఖం

భవత్యస్యాదితి మయోభూర్వాతః, శరీరమ్ తచ్చిహ్నాని వేతన్యః.
 సోమో రాజా ప్రథమో బ్రహ్మణాయాం పునః ప్రాయచ్చదహ్మణీయమానః
 అన్వర్తితా వరుణో మిత్ర అసీదగ్నిర్హోతా హస్తగృహ్యో వినాయుః. 133

10-109-2

■ కిమవదన్నిత్యత అనా - సోమ ఇతి. ప్రథమో రాజా సోమః బ్రహ్మ
 ణాయాం బృహస్పతిభార్యాం పునః హ్యత్వా తస్యాం పుత్రముత్పాద్య వశ్చా
 త్పూరియచ్ఛత్ దత్తవాన్, అహ్మణీయమానః అనిష్టమాన ఇతరైః తారాయాం
 పాతిప్రత్యేన స్వకృతదోషాభావాత్ తస్యాశ్చ అన్వర్తితా అనుగన్తా వరుణో
 మిత్ర అసీత్, అగ్నిర్హోతా వినాం హస్తగృహ్య వాస్తే గృహీత్వా అనినాయ
 తస్మాత్తారావదియం స్వయమదుష్టా త్వయా స్వీకార్యేతి భావః.
 హస్తేనైవ గ్రాహ్యో అదిరస్యో బ్రహ్మణాయేయమితి వేదవోచన్

■ దూతాయ ప్రహ్యేతన్త ఏషో తథా రాష్ట్రం గుపితం క్షత్రియన్యః. 134

10-109-3

హస్తేనేతి - అస్యో హస్తేనైవ గ్రాహ్యో గ్రహణం తదేవ అధిః దుఃఖం
 ■ తారావత్ సంగేవ యతః సర్వే దేవాః బ్రహ్మణాయా బ్రహ్మచర్య
 వశీ వరభార్యేయమితి చా2వోచన్ ఇత ఏవ అనిచ్ఛన్తిమేనాం ధర్మయతస్తవ
 సలకూబరశావనాశో భవిష్యతీత్యవదన్నితన్యః. అతో హేతోః దూతాయ
 పార్షదాయ రావణాయ ప్రహ్యే ప్రకర్షేణ కపీత ఇతి ప్రహీస్తస్మై, వేగేన
 గచ్ఛతే ఏషో న తన్తే ■ మన్యతవశీ, తథా తేన ప్రకారేణ2నయా
 క్షత్రియన్య రామన్య రాష్ట్రేనలక్ష్మితం కులధర్మాదికం గుపితం ధక్షితమ్.

దేవా ఏతస్యామవదన్త పూర్వే నప్రవక్ష్యన్తవనే యే ఏషేదుః
 భీమా జాయాబ్రాహ్మణస్యోపనీతా దుర్ధాం దధాతి వరమేవ్యోమన్. 135

10-109-4

దేవా ఇతి - ఏతస్యాం విమిత్రభూతాయాం భీమా మృత్యుప్రదా ఉప
 నీతా చరాక్షుహీతా బ్రాహ్మణన్య బ్రహ్మవిదః దుర్ధాం వరకయంతనాం దధాతి

వరమే వ్యోమన్ వరలోకే.

బ్రహ్మచారి తన వేషద్విత్యం న దేవానాం భవ్యకమల్లమ్
తన జాయామన్యనిందద్ భువాన్పుతి సోమేన నీతాం జన్మాంఽఽఽ
దేవా.

136

10-109-5

బ్రహ్మచారితి - బ్రహ్మచారి ప్రాణః స్వాభావికసంగృహీతః విషో వ్యాప్యో
ప్రజాః వేషిత్ వ్యష్నువన్ ఏకం ముఖ్యం అర్థం చక్షుః తేన ప్రమాణ
భూతేన జన్మాం న జన్మాన్తనావివత్ కుద్ధామ్.

పునర్వే దేవా అదయః పునర్మనుష్యా

రాజానః సత్యం కృత్వానా బ్రహ్మజాయాం పునర్దయః.

137

10-109-6

పునరితి - దేవా అన్యదయః, మనుష్యాః దశరథాదయో రాజానః
ఇన్ద్రో యమ వరుణ సోమాః సత్యం శపథం కృత్వానాః దయః రామాయేతి
శేషః.

పునర్దాయ బ్రహ్మజాయాం కృత్వ దేవైర్నికిల్బిషమ్

ఊర్ధ్వం పృథివ్యా భక్తా(త్వా)యోరుగాయముపాసతే.

138

10-109-7

పునర్దాయేతి - వివాహోపేక్షయా ఇదాసీం పునర్దత్వా దేవైర్నికిల్బిషం
నిర్దోషం యథా స్వాత్రతా కృత్వ కృత్వా దత్త్వా చ ఉరుగాయం మహా
కీర్తిం ఉపాసతే దేవర్షయః. కథంభూతం పృథివ్యాః ఊర్ధ్వమన్నాద్యం భక్తాయ
విభజ్య విభిషణ సుగ్రీవ ఇక్ష్మణాదిభ్యో రాజ్యాని విభజ్య దేవబ్రాహ్మణయ
జ్ఞార్థం చ విభజ్య స్థితమితి శేషః.

పుణః సింధూంరహినా జగ్రసానాం అదిదేతాః ప్ర వివిక్రే జవేన

ముముక్షుమాణాశిత యా ముముచే ౭ థై (రేరే)తా న రమన్తే నితిక్తా.

139

10-111-9

తత్ర ప్రథమం ప్రకృతేరైవ కర్మభిరుపాసకాః స్తువన్తి - స్తుక ఇతి. సిన్ధూన్ సముద్రాన్ సప్తచతురో వా అహినా రావణస్య కాలసర్పేణ జగ్ర సానాన్ గ్రస్తాన్ స్తుక అస్తుకః అభయదానేన పునః స్పష్టవానసి, తథా - అదిత్ అస్మాదేవ రావణాత్ ఏతాః సిన్ధుభార్యాః నద్య ప్రవిచిత్రే ప్రకర్షేణ భీతాశ్చరితవత్స జవేన వేగేన, తథా - ముముక్షుమాణా రావణకారాగారా చాత్మనో మోక్షమిచ్ఛన్తః ముముచే ముక్తాః, అథ అన్యదా ఏతా దేవతాః ■ రమన్తే ఇతి ఏవ యతః నితిక్తాః నితరాం కటుకాః శోకోపహతరసాః ఇదాసీం సమ్యగవర్తన్త ఇత్యర్థః.

పక్షే సిన్ధూన్ మైత్ర్యాదీన్, యమ నియమ ప్రాణాయామ ప్రత్యాహార సంయమతర్కాన్ ■ పూర్వోక్తాన్, ఏతాః శమదమాదయః, ముముక్షు మాణాః జీవా అహినా మోహేన.

సద్రిచీః సిన్ధుముశతీరివాయున్నన(నా)జ్జర అరితః పూర్విదాసామ్ అన్తమానే(తే) పార్థివావనూన్యస్యే జగ్ముః సూపుతా ఇన్ద్రా పూర్వీ.140

10-111-10

సీతా రామం ప్రత్యుపగతేత్యన్యవదేశేనాహః - సద్రిచీరితి. సద్రిచీః సపాదర్మచారిణ్యః పూజార్థం బహుత్వం. సిన్ధుం సముద్రవదపారం రామం ఉశతీరివ కామయమానా నద్య ఇవ అయన్ అగతాః, అసాం జారో రావణః నవత్ సర్వదా పూర్విత శరీరకోషణో యః సః అరితో హింసితః. పక్షే సమూలే కామే వాతే శ్రద్ధాదయో బ్రహ్మత్రిముఖం ప్రాపురిత్యర్థః. హే ఇన్ద్రా హే రామ తే తవ అన్తం గృహం అయోధ్యాం హర్షాకాశం ■ పార్థి వాని వమాని సర్వే కామా అజగ్ముః అన్యే అస్మాంశ్చ త్వద్దర్శినః పూర్వీ

మూపుతా వేదవ్య వాచా 'విష వర్వేకృత' ఇత్యాదయః. 'అహ బ్రహ్మస్మి' ఇత్యాదయో వా తేజగ్భ్యః. బ్రహ్మభావేన దహిర్భవంతం హర్దాకాశే చాఽ త్యానం త్యాం వశ్యాను ఇత్యర్థః.

నచస్త యదుషసః సూర్యేణ చిత్రామన్య కేతవో రామవిందన్
 ■ యన్నక్షత్రం దద్యతే దివో న పునర్భూతో న కిరద్భా సు వేద. 141

10-111-7

ఈదృశ జ్ఞానే సోతుముపావహమాహ - నచస్త ఇతి. కేతవో జ్ఞాన వన్తోఽన్య రామన్య రానం వదమ్ 'ఋచః సామాని యజాంషి - సా హి శ్రీరస్తుతా నతామ్' ఇతి శ్రుతాం త్రయీం తత్సారభూతవ్రణవ రూపాం శబ్దతోఽర్థతశ్చావిప్లవ, యన్విత శబ్దమయ్యాం వస్తుది ఉకారో నాస్తీతి మన్యతే, తం వ్రత్యేనం వదేత్, యత్ ఉషసః ఉషనం ఉషోవదల్పవ్రకాశం విరాజం అకారరూపం సూర్యేణ పూర్ణ వ్రకాశేన హిరణ్య గర్భేణ ఉకారరూపేణ నచస్త విశ్వమనయన్, కార్యత్వసామాన్యదకారమధ్యే వివ ఉకారస్వాంతర్యావో బోధ్యః. వివముపి అమిత్యేవాపేక్షితం న తు రామి త్యత అహ చిత్రామితి.

చిత్రభామత్వాచ్చిత్రో అగ్నిః రేవః సోఽస్యామస్తీతి చిత్రా నవ్వర శబ్దవతీం ■ నవర్ల దీర్ఘే రామిత్యర్థః. చిత్ర శబ్దాన్యత్స్థిత్యే అర్థ అద్యచి టావ్. ఏనం చ రేపార్థే నాగ్నినా చిదాభావేన సహితావి సమష్టి స్థూల సూక్ష్మకారణాని రామిత్యవేన దర్శితాని, అర్థమాత్రా ■ వ్రణవ వదత్రావస్తవస్త, యాం రాం కేతవోఽవిందన్, సా పునర్దద్యతే రామితి రేపాకార మకారాః పునర్దృశ్యస్తం ఇత్యర్థః. తత్ర దృష్టాన్తో - దివో వేతి. నేత్యువమార్థః. ■ స్వస్మాః వ్యల్యం ప్రాన్య యథా జాగ్రద్బుద్ధమేవార్థ ■ పునస్తత్సదృశం దృశ్యతే, తద్యత్సమష్టి త్రయ వాచకాత్ రాంవదాత్ క్రమేణ సదృశవ్యష్టి స్థూల సూక్ష్మ కారణవాచి రామితి ■ పునః వేదేదిత్యర్థః. అన్య విశేషణం - అయన్నక్షత్రమితి.

అ ఇతి స్వరూపం య ఇనాచరతీతి యత్ అచారక్రీణవ్రాత్ యత్ ప్రాతిపదికాత్ కర్తరి క్రిదితి తస్మింస్తుక్. య ఇ స్వరూపం సిద్ధం ఇదం వర్ణద్యయం ద్వితీయేన రామిత్యనేన ము మునా చేత్ రామాయీతి చతుర్థ్యంతం నామ భవతి, నక్షత్రవదేన ముఖ్యత్వాచ్చంద్రః తేనాఽన్యతారాణామ్ - 'హృదయాన్యన్ మనసశ్చన్ద్రమా' ఇతి శ్రుతి ప్రసిద్ధమ్ హృదయం గృహ్యతే. యథా - 'తా అన్నమస్పృశంతం' ఇత్యన్నశబ్దేన పృథివీ తద్యత్ తేనాగమ ప్రసిద్ధో హృదయ శబ్దార్థో నను శబ్ద ఉద్భుతో భవతి. విషాం సర్వేషాం వర్ణానాం సంకలనేన రాం రామాయ నను ఉద్భుతో నేది తస్య వితత్తలమాహ - యతో నకిరద్దామనేదేతి.

య ఇతి తస్య యతమావస్య యతః నకి నకిరతి ఇతన్తతో విక్షిప్యత ఇతి నకి అవిక్షిప్తం మనః అద్ధా పాక్షాత్ మ నిశ్చితం దేవ జానాతి వినం మన్తం జపన్నతదర్థం మనసా పాక్షాత్ కరోత్యిత్వర్థః. 'మనసైవే దమాప్తవ్యం' ఇతి శ్రుతే మన్తార్థమై రాం రాం చాసా అశ్నోతి రామః తస్మై రామాయ నమస్కరోమి ప్రహ్వో భవామ్యహం - 'తత్రాకారే వై సర్వా వాగ్' ఇతి శ్రుతే. అర్థమాత్రాగర్హితో పాభాసా వ్యష్టినమష్టికా అకారార్థః ఈప్సితతమత్వం చతుర్థ్యర్థః. తచ్చ తత్రాన్వితమపి నాన్తః ప్రజ్ఞ మిత్యాది - 'స అత్యా స విజ్ఞేయః' ఇత్యన్త శ్రుత్యా ఇతరేషాం ద్వాదశానాం నిరన్తత్యేనార్థమాత్రార్థే త్రయోదశ వివ వర్యవస్యతి. తేన నమ్యత్రయం నన్తత్రయం నతిశ్చేతేషాం ప్రకాశార్థం యదీప్సితతమమర్థమాత్రాఖ్యం వన్త్య మస్మీతి తత్ర - 'నాన్తః ప్రజ్ఞా' ఇతిసాత్రస్య చిదాభావస్య నిరాసః - 'స బహిఃప్రజ్ఞం' ఇతి వైరాజస్య రోభయతః ప్రజ్ఞమిత్యుపహితానుపహితో భయస్వరూపదర్శిన ఐశ్వరస్య స ప్రజ్ఞమితి తత్పర్యుశేషే తదన్యస్య తైజసీయస్య - 'స ప్రజ్ఞాన మనమ్' ఇతి విశేష విజ్ఞానహీనస్య ప్రాక్షీయస్య - 'అదృష్టమ్' ఇతి దృష్టిన జాతీయస్య పాత్రస్యోపాదే, 'అన్యవహర్యమ్' ఇతి వ్యవహారార్థస్య దై(దీ)హోపాదే అగ్రాహ్యమ్. ఇతి యోగి గ్రాహ్యస్త్వేశ్వ రోపాదే, 'అక్షుజమ్' ఇతి విశేషక్షుజవతో వైశ్యోపాదే, 'అచిత్తమ్'

చిన్నానిర్యుక్త్యై తైఃసోపాదే, 'అవ్యవదేశ్యమ్' ఇతి 'న కించిదవేదిషమ్' ఇతి వ్యవదేశార్హ్యై ప్రాక్షోపాదే, 'చకాంత్యప్రత్యయపాహమ్' ఇతి షడ్జామా భాసానాం ప్రపజ్ఞోపశమమితి షడ్జాముపాదీనామ్ అద్వైతమితి సర్వేషాం నిరాసః. ■ మిత్యర్హమాత్రార్హానస్తమాత్రస్య పరిశేష ఇతి విభాగో క్షయః.

■ శ్రియే మరుతో మర్తయుస్త రుద్రయత్రే జనిమ చారుచిత్రమ్
వదం యద్విష్ణో రునమం నిచాయ తేన పాసి గుప్త్యాం నామగోనామ్.142

5-3-3

వితస్య ముఖ్యముపానకం రుద్రం స్తునన్తి - ■ శ్రియ ఇతి. 'పే రుద్ర పే పానుమన్ తవశ్రియే త్వదధిగతనంవత్పాన్తివ్యర్థం రామవిద్యావా వ్యర్థం మరుతో దేవాః మర్తయుస్త శోధయన్తి, తపోధ్యానాదినాత్మానం యత్ యతస్తే తవ జనిమ జన్య చారు రమ్యం యతస్త్వయా చిత్రం వదం రేపాత్యేనాగ్నినా యుక్తం 'చిత్రానుస్య కేతవో రామవిన్దన్' ఇత్యుదాహృత మన్తే ప్రసిద్ధం రామిత్యేవం రూపం విష్ణోరుపమం విష్ణువాచకస్య వదస్య నమీవే దృశ్యమానం యథా స్వాత్మనా నిధాయి న్యధాయి నిహితం అత్ర 'గం గణవతయే నమః, దుం దుర్గాయై నమః' ఇతి మన్తశాస్త్ర మర్యా దయా రామిత్యస్య నమీవే స పూర్వకమేవ విష్ణువాచి వదం నిధేయం - తచ్చ రామవాది వదేభ్యః శీఘ్రతరం రామవదమేవ పర్ల సామ్యాదిత్యాదుస స్థితం భవతి, తేన రామవదేన సహ నామ నమస్త్యనేనేతి నామ నతివాచి వదమ్. ఉపాసినామవిశిష్ట గోనాం గుప్త్యామితి. గోనాం ఇన్ద్రియాణాం గూఢానస్తానం హృదయమిత్యర్థః. తేన హృదయ శబ్దితం నమః పదముద్భుతం భవతి, తద్యోగాచ్చ రామవదాదపి చతుర్థి భవతి, తేన 'రాం రామాయ నమః' ఇతి త్ర్యక్షరాణ్యుద్భుతాని భవన్తి. యతస్త్వయా చిత్రం వదం విష్ణో రుపమం నిధాయి, యతశ్చ తేన సహ గోనాం గుప్త్యానామ పాసి, అతస్తే జనిమ చార్విత్యన్వయః.

■ మనురభవం సూర్యశ్శాపాం కక్షీవాం జుషీరస్యే విప్రః

విషం రామముపాసేన్ రామతాదాత్మ్యాభిమానాత్సర్వాత్మ్యం ప్రాప్తో
వామదేవాపరనామా రుద్రో రామవిశేషణరేవాత్మానం స్థితిత్యాహ భృపాదా
రణ్యక క్రుతిః, తద్దేతత్సక్యస్సర్వామదేవః నైతివేదే - అహం మనురభవం
సూర్యశ్రేణి. యస్మిన్వంశేఽవాముత్పన్నస్తత్సర్వవర్తకౌ మనుసూర్యావహ
మేవా భవమ్, యశ్చ మదవతారనిమిత్తం దశరథేన తోషితః క్షత్రివాన్
ఋషిర్విప్రో దీర్ఘదర్శి భావికార్యజ్ఞః సోఽవ్యహమేవాస్మి, అహమ్ అర్జునేయ
పుత్రం కుత్సం కుత్సనామానం వృక్షే అర్జున్యాః పుత్రే పూర్వబాలత్వాదప
క్యమేవ మృతం నన్తం నితరాం భర్తితవానస్మి దీర్ఘాయుష్కృదానేన
తరతవనవరిన్యదసం సర్గాత్కథితరత్వచం కృతవానస్మ్యత్వర్తః. తథా కవే
పితా భృగుః 'అన్నం విరాట్' ఇతివత్కారణే కార్యోపచారః, భార్యాం
అన్యో వారిష్యతీతి మహ్యాం శావం దదద్యో భృగుః సోఽవ్యహమేవేత్వర్తః.
తథా ను ఉశనా కవే పుత్రః శుక్రో మచ్ఛత్రాణాం కేకోవృద్ధికరః సోఽ
వ్యహమేవ. అతో మా మాం సర్వాత్మానం శ్రీరామభద్రం వ్యత భో
సాధకా ఇతి శేషః.

దూరం కిం వ్రథమాజగ్మురాసామిన్ద్రస్య యా వ్రవవే సస్మరావః
క్వ స్విదగ్రం క్వ బుధ్న అసామావో మధ్యం క్వ వో నూనమన్తః. 144
10-111-8

విషం కేవలముక్తస్య సార్వాత్మ్య ముక్త్యా విదేహ ముక్తస్య కైవల్య
మాహ - దూరం కిలేతి. వ్రథమాః పూర్వే సనకాద్యా అసాం అపో
అద్భ్యో సకాశాద్ దూరం జగ్ముః, అప ఇన్ద్రస్యాత్మనః వ్రవవే సృష్టికర్మణి
వ్రవస్మః బ్రహ్మర్షిరూపేణ వ్రవృతాః, సకారణే పిల్లబ్రహ్మణ్ణే పరిత్యజ్య శుద్ధం
బ్రహ్మప్రాప్తౌ ఇత్యర్థః. అన్యేషు అసామపాం అగ్రం అవసాన వ్రత్యావన్నో

భాగః క్వస్యిత్ తథా బుద్ధోముఖం క్వ మధ్యం చ క్వ రో అమః మ
యుష్మాకం అన్తశ్చ విశ్రితం క్వ స్వీకృత్, జావీమ ఇతి
బ్రాహ్మదేవ్యః.

ననః పాన్తం రఘుమన్యవోన్తో యజ్ఞం రుద్రాయ మిక్తు నే భరధ్వమ్
దివో అస్తోన్యమరన్య వీరైరిమధ్యేవ మరుతో రోదహ్యోః. 145
1-122-1

ఏనం సవలోపాననాం సమాన్య తత్సాగ్నిస్తామైస్తత్సంప్రదాయ నైవ
ర్తకో రుద్రోప్యాధానీయ ఇత్యావా - ననః పాంతమితి. సే రఘుమన్యవః
రామనైవో రామోపాస్తికామా ఇతి యావత్ మిథునే విద్యామృతవ
ర్షిణే రుద్రాయ యజ్ఞం భరధ్వం కీదృశం యజ్ఞం వః యుష్మాకం అన్తః
అన్నం తద్వికారం దేహం మనశ్చ పాన్తం ధక్షన్తం 'అన్నమయంహి సోమ్య
మనః' ఇతి దేహవన్యవసోఽవ్యత్ర వికారత్వం ప్రతం. కీదృశమన్తః యత్
స్వర్గావేక్షయాపి అస్తాషి స్తుతం వేదే 'తా అబ్రువన్ సుకృతం
బత' ఇతి మానుషదేహన్య దేవతాభిరపి పుణ్యత్వేన స్తుతత్వాత్. అనురన్య
మరాం వినాన్యమరన్య బ్రహ్మణో వీరైః పుత్రైః సనకాదిభిరస్తాషీతి సమ్ప్రదా.
మరుతాం బాణవదాశుగాః ప్రాణాః రోదహ్యోర్బువి చ పుంసాం
సృణాం దేవానాం చ ఇమరౌ నిషజ్గే ఇవ దేహే అర్థనిష్కాగ్నిన్తాః సప్తి,
ఇమధ్యేతి - మన అచ్. చక్షులాత్వాజ్ఞేవితన్య శీఘ్రం తారకప్రావైరుద్రం
యజేతేతి భావః.

హిరణ్య కర్ణం మణిగ్రీవమర్హన్తన్నో విశ్వేనరివన్యస్తు దేవాః
అర్యో గిరః సద్య అజగ్ముషీరోప్రాశ్నాకన్తూభయేన్వన్యే. 146
1-122-14

అనిత్యమానోఽపి రుద్రో దేశవిశేషే కావవిశేషే చ కారుణికత్వాత్తారకం
జనమాత్రస్యోపదిశతితి అత్ర హి జన్తోః ప్రాణేషు వ్రయాణేషు రుద్రస్తారకం

బ్రహ్మ వ్యాచస్థే యేవాపానమృతీ ధూత్వా మోక్షే ~~యే~~ అవిముక్తం
 ప్రకృత్య బాలాలమ్నాతమర్థమ్ యుషిరాపా - హిరణ్యకర్ణమితి. హరణాత్
 హిరణ్యం ~~తా~~ మహావాక్యం కర్ణే వతతి, యేన తత్ హిరణ్యకర్ణం మణిః
 అత్యంతత్వం గ్రీవాష్టేన ఉత్కృమమాదప్రాజేన లభ్యతే, యత్ర తత్ మణిగ్రీ
 వమ్, అర్థో జలం వోఽస్మాకం విశ్వే దేవాః సర్వాజీవ్యియాణి పరివస్యన్తు
 సేవన్తామ్. అత్రాహోరాత్రపదయోః పూర్వాపరసర్గలోపాత్ హోరాపదమివ
 హిరణ్యకర్ణ మణిగ్రీవ పదయోరపి పూర్వాపరాపదయతోపే మణికర్ణ పదం
 విష్వస్సం స్త్రీత్వం లోకాత్, తేన మణికర్ణికా రూపమర్థోఽత్ర గ్రాహ్యమ్.
~~అద్య~~యస్యైకస్వర్యపాతేనాంగంగిభావావగమాత్. తత్త్వజ్ఞానస్య వాక్యకారణ
 కత్వేన తదర్థయోరపి తథాత్వావగమాచ్చ అతోఽత్రార్థః శబ్దేన - తదభిసూ
 చిసీం దేవతామాభక్త్య తస్యాం చ విగ్రహపత్వం ప్రకల్ప్య తత్రాలంకారక్లుప్తవర్ణం
 పదద్వయమితి క్లిష్టకల్పనా వోత్తిష్ఠతి, గౌరవాదైకస్వర్యపాతవిరోధాచ్చ. అత్ర
 హి వైదికాః ప్రథమం పదమార్యుదాత్రం ద్వితీయం సర్వాసుదాత్రం చ
 పఠంతి ప్రసిద్ధమ్, న చ తస్య సర్వాసుదాత్రత్వే పూర్వాపరయవత్పమన్తరేణా
 న్యన్నిమిత్తమస్తీతి స్వరశాస్త్రవిద వివ విదాంకృరన్తు. అర్థసః సేవాయాః
 ఫలమాపా - అర్య ఇతి. అర్య ఈశ్వరో మహారుద్రః ఉదాప్నోతే మాతృద్య
 మస్త్రే దృష్టః. గిరిధారకరూపాః ఉస్రాః మన్తగ్రసిద్ధిరూపాః కామదేవశ్చ
 సద్యః తపోజపాదికం వినైవ అకస్మాదాజగ్ముషీః అగమనశీలాః సర్వే అస్మే
 అస్మాన్ చాకన్తు తర్పయన్తు, ఉభయేషు పవిత్రకల్పకవిరికల్పకభావేషు సిద్ధిరీ
 స్వరూపానన్దేన చ ప్రీతయన్తు. అత్ర సమాధిపుష్కాంతానవ్యక్త్యపేక్షయా బహు
 త్వమ్. ఆ ఇత్యస్యాప్యత్వా సద్య అజగ్ముషీరిత్యస్య పదద్వయస్యాప్యాప్యత్తి.
 అనారాధితోఽపి రుద్రో మణికర్ణికాయానువృతాశే తారకబ్రహ్మోపాదిశతి, కిం
 పునరారాధిత ఇతి తదభయం తారకార్థినా న మోక్షవ్యపిత్యర్థం. యత్తు
 'పర్లోఽరణీ యమవత్సమ్' ఇతి వ్యాఖ్యాతం తదర్థః శబ్దస్య ఉదకనామను
 పారాదవత్సనామన్వపారాచ్చ శ్రుతహాన్యశ్రుతకల్పనా ప్రసజ్గదుపేక్ష్యమ్.

న న స్వో ధక్షో వరుణ ర్భూతిః సా సురామన్యర్విభీదకో అచిత్తిః

అతః పరం విగ్రహధర్మైరేవ మ్మవన్తి న న'స్య ఇతి. హే వరుణ హే వరణీయసః దక్షః తత్సామర్థ్యం నముద్రోల్లంఘనాది హనుమదాదీనాం స్వస్యకీయం న భవతి, కిం తు తవైన సా ధృతిః అదిష్టాత్మత్వమ్. యతో జ్యాయా భవాన్ ఈశ్వరః కవీయసోఽన్యదాదేర్థీవస్య ■ పారే సమీపేఽస్తి అతస్త్వదీయేనైన సామర్థ్యేన నముద్రతరణాదికమేతే కారితాః. అన్యసామర్థ్యే నాస్య కరోతీత్యత్ర దృష్టిస్తః - సురేతి. సురా మద్యం, మన్యుః క్రోధః, విధిదకః విధితకః, తత్సృకతిః అచిత్తిః, భూతపితృద్యావేశజన్య ఉన్మాదః ఏతైరావిష్టః పురుషోఽకక్తోఽపి శక్తపాద్యం కర్మ కరోతి తద్వదయమపీ త్యర్థః. తాయాం సంవిశిషష్ట స్వప్నశ్చ నేతి. స్వప్న ఇవ ఇత్ అన్యతస్యేవ భయనుభూదేన్ద్రేర్థీశ్చ ప్రయోగా సంయోజయితా వియోజయితా చ. ' యు మిశ్రణామిశ్రణయో, ' ఇత్యప్య రూపమ్. యః స్వప్నత్కృత్స్నం ప్రవజ్ఞం పృతి సంహరతి చ తస్య అన్యదుపబృంహణం కియదితి భావః.

త్వం హి త్యదిన్ద్రా కుత్సమాహః శుశ్రూషమాణస్తన్వా సమర్థ్య

దానం యచ్ఛాద్రం కుయవం వ్యస్యా అరున్దయ అర్హునేయాయ శిక్షన్.

లోకస్తోఽన్యతాకికం కర్మ కరోతీత్యాహ - త్వం హేతి. హే ఇన్ద్రా త్వం హి ప్రసిద్ధం త్యక్ ఇతరేషాం పరోక్షం కుత్సం ఋషిం అహః ఝక్షిత వానసి కదా సమర్థ్య కాలేన సహ స్పర్థాయాం నత్వామ్. తన్వా మృతస్య పుత్రస్య శరీరేణ సహగతస్య పితృర్వాక్యం శుశ్రూషమాణః మనసి కుర్వన్ మృతం పుత్రమాసీయ ద్వారి శోచతో విప్రస్య వాక్యం శ్రుత్వా యమమపి జిత్వా తత్పుత్రమాసీవానీత్యర్థః. కథం మృతమపి ఝక్షితహవిత్యత అహ - దానమితి. దానం శూద్రం శూద్రప్యాయోగ్యేన తవహి శుష్కన్తం

కుయవం కుత్సితేన న్యన్య దోషసాతునా మువిధర్యేణ యుజ్యతే న్వర
 ర్యేణ చ సేవయా వియుజ్యత ఇతి కుయవమ్, అస్మై అర్ఘ్యనేయాయ
 అర్ఘ్యవ్యా పుత్రాయ కుత్సాయ తజ్జీవనార్థం న్వరస్తయః వితరాం హింసిత
 వానసి. శిక్షన్ శిక్షయన్ ధర్మమర్యాదామ్.

యత్రోషధీః సమగృత రాజానః సమితావివ

విద్యః(ప్రో) స ఉచ్యతే విషగ్రక్షహోమీవచాతనః.

149

10-97-6

వివం రామభద్రం స్తుత్వా హనుమతా నవా జామృవస్తం స్తువన్తి -
 యత్రోషధీరితి. యత్ర హనుమతి జామృవతి వా ద్రోణాచలస్యానేతరి
 నర్వాషధీన్వరూపగుణాభిజ్ఞే వా విమిత్రభూతే ౧౧ ఓషధీః సర్వాః ఓషధయః
 సశల్యయోః రాఘవయోర్విశల్యకరణార్థాః సమగృత సర్గతాః. తత్ర దృష్ట్వా
 - యథా రాజానః సమితౌ సభాయాం సర్గచ్ఛన్తే తద్యత్. సమితావివ స
 విద్యో(ప్రో) వ్యాసకః నర్వాషధీనామానేతా వ్రయోక్తా వా భిషక్ రోగ
 క్షయ కృదిత్యుచ్యతే, ౨ వివ ధక్షోహో ధక్షోహంత్యాణాం రామాదీనాం జీవన
 ప్రదానాత్ అమీవచాతనః అమీవాన్ దృష్ట్వా హస్తం చాతయతే ప్రార్థ
 యతే స తథా దుష్టవధకామ ఇత్యర్థః.

స్రక్త్యే ద్రవప్రస్య ధమతః సమస్వరస్వతస్య యోనా సమరస్త నాథయః
 శ్రీన్ త్స మూర్ధ్నో అనురశ్చక్ర అరభే సత్యస్య నావః సుశృతమపేవరన్.

150

9-73-1

అథ సీతాదీన్స్పృశన్తి - స్రక్త్యే ఇత్యాదినా నవరేన సూక్తేన. అంగీ
 రసః పవిత్ర ఋషిః పవమాన సోమోదేవతా సోమ ఇతి విష్ణోరప నామ -
 'పావిత్రాతిధ్యం ఇరువ్యతే సోమే రాజన్యాగతే' ఇత్యుపక్రమ్య 'నైష్ఠివో
 విష్ణుర్వై యజ్ఞస్తస్మా వితర్దవిరాతిధ్యం విరువ్యతే' ఇత్యుపసంపారన్ యథా

దధ్యాదేర్ద్రస్యః అత్యష్టతయా బుద్ధ్యుదాకారణ ఉపర్యాగతో భాగః తద్య
 దుద్గీతస్య ద్రవస్య రావణాధమతో లోకాన్ తావయతః కర్మణి షష్ఠీ.
 స్రతి స్రక్వో అభిసారః తస్యైర్నర్తవ్యే సతి సమస్వరన్ సమ్య
 గ్గయ శబ్దమకుర్వన్ యోద్ధారః. తతశ్చ ఋతస్య యోనా యోనో ఋతస్య
 యోనిరితి జలనానుసు ప్రవిష్టం భాష్యే తు యజ్ఞస్యోత్పత్తిస్థానే
 ఇతి వ్యాఖ్యాతమ్. నాభయః జలస్య గర్భే గతాః 'అద్యుః వృథివీ' ఇతి
 శ్రుతేర్థలాదుత్పన్నా వా భూమయః కవినా దృష్టరూపాః సమరంత సమ్యగ్
 మజ్జనం వినా అగచ్ఛంత. యస్య స్రక్వం నాభయః జలేఽతరంత, అమరో
 రావణాఖ్యః శ్రీన్ 'కపిజ్జలానాలభేత' ఇతివత్ బహుత్వమ్. ప్రాణిపదికార్థస్య
 త్రిత్వస్య త్రిత్వే వర్యవస్యతి, తేన నన సంఖ్యాన్ మూర్ధ్న మస్తకాన్
 చక్రే చిన్నవాన్, అరభే అరభ్యత్ ఇత్యారభో యజ్ఞస్తస్మిన్. రావణేన
 హి శిరాంపి వహ్నా హతాశఃశ్యుపాఖ్యాయతే అతస్తస్య వధార్థం మహా
 నేన యత్న అష్టేయ ఇత్వర్థః. జలే దృష్టత్సంగస్య కిం ఫలమత
 - సత్యస్యేతి. సత్యస్య ధర్మస్య సమ్బుద్ధిన్యో వావ ఇవ వావః తారకాః
 ముక్యతం శోభనకర్మాణం రామం ననహాయం అపీవరన్ అపారయన్
 సముద్రస్య పారం ప్రాపితవత్య ఇత్వర్థః. యథా - సత్యస్య బలేనాగ్నేయే
 దివ్యే తత్సరశ్చగ్రహణాదౌ వహ్నిః శీతతాం యాతి, ఏవం సీతాయాః పాతి
 స్రత్య ధర్మమహాత్మాత్ తద్భువ చ్చేదార్థం అపి సముద్రే తీర్థ
 ఇత్వర్థః. 'ధర్మనావః శిలా' ఇతి బ్రహ్మనైవరే నస్తమాధ్యాయే తృతీయాంశే
 దృష్టం - 'ఇత్యుక్తా సా శిలా విద్రైః పాతితా తజ్జలే శుభే. చక్రః
 కథాం పుణ్యాం కాశివాసి జనైర్వృతాః. క్షణాంతరే గాన్తుషీతా నవత్సా
 సముపాగమత్. తయాసీతం జలం తృప్తా సాభవచ్ఛుణు పార్వతి. సా
 శిలా మునిముఖ్యానాం ప్రభావాజ్జలమధ్యతః. జలోవర్యభవచ్ఛ్రుణం వెశ్యతాం
 నర్వదేహినామ్. యథా తుమ్పివలం శుష్కం గచ్ఛతితంతో జలే. తథా
 లముతరా జాతా తస్యో ధర్మస్య గౌరవమ్' ఇతి.

సమ్యక్సమ్యజ్ఞో మహిషా అహేషత ఫిహ్దూర్భావతి నేనా అవీవియన్

నస్యాదిరూపేణ సర్వాన్వాసరాస్సునంతి - సమ్యగితి సమ్యజ్ఞాః ॥
 ॥౨౨॥ సమ్యక్ చారు అహేషత అవర్తంత, మహిషా మహాన్తో వానరాః త ఏవ
 సిన్ధోః సముద్రస్య తిర్య్యో-ఏకదేశే శతయోజన విస్తీర్ణే వేనాః శోభమానాః ॥౨౩॥
 ॥౨౪॥ అపీవియన్ క్షీప్తవన్తః, సత్యస్య వానః శిలారూపా ఇత్యనుకృష్యతే,
 మధోః అదిత్యస్య - 'అసౌ వా అదిత్యోయదేతస్యదు' ఇతిచ్చాన్తోగ్యత్రుతే.
 ధారాధిః రోహితాద్యమృతవజ్రుకధారాధిః సనన్ రుద్రా అదిత్యా విశ్వదేవా
 ॥౨౫॥ ఇతి నెచ్చా గణాః అర్కం అర్కతుల్యమాత్మానమేవ జవయన్తః
 ఉపాసనాబలేనావిష్కర్తంతః, ఇత్ ఏవ ఇన్ద్రస్య రామస్య ప్రియాం తన్వం
 తనుం సీతాం అవీప్సదన్ వర్తితవన్తః, రావణాగారే విరుద్ధాం సీతాం జయ
 శబ్దైరాప్లోదయన్నిత్యన్తః.

నవిశ్రవన్తః పరి వాచమానతే పితైషాం ప్రత్యో అధి ధక్షతి ప్రతమ్

మహాః సముద్రం వరుణస్తీర్ దధే ధీరా ఇచ్ఛేకుర్థరుణేష్వారథమ్. 152

అత్రాపీవియన్నిత్యతద్విప్సదోతి - నవిశ్రవన్తః ఇతి. యథా నవిశ్రవన్తః
 అధ్వర్యునా వాచం సర్వాసతే విద్యర్థం కృష్ణమనుశిష్టవి, ఏషాం సీతా
 భృతిదానేన పాలయితా యజమానః ప్రతం యజ్ఞం పలం అధిధక్షతి
 సర్వస్వీకృత్యాస్తే, ఏవం యత్ప్రయుక్తా వానరాః సేతుం చక్రూః. స
 మహో మహాన్ వరుణో వరణీయః రామః సముద్రం తిరోదధే శిలాధిరా
 చ్ఛాదితవాన్. ధీరాశ్చ వానరాః ధరుణేషు భూమిధరణసమర్థేషు ధరణేషు
 సర్వతేషు అరధితుం స్వర్కమేవ శేషః కర్తమితి శేషః. స తు తాన్వోడుం
 నభిలే వా తారయితుం శేషురితి భావః. యథోక్తమధియుక్తైః 'యే మజ్జిన్తి
 విమజ్జయన్తి చ వరాంస్తే ప్రవరా దున్తరే వార్తా వీర తరన్తి వానరభటా
 వృష్టారయన్తే చ వై. వైతే గ్రావగుణా న వారిధిగుణా నో వానరాణాం

గుణాః శ్రీమద్దాశరథేః ప్రతాపమహిమారమ్యః సముచ్ఛ్వామృతే'.

సహస్రధారేన యత్ర సమస్వరన్ దివో నాకే మధుజిహ్వో అనశ్వరః
అన్య స్సకో ■ ని మిషన్తి భూర్లయః పదేపదే పాశినః సన్తి నేతవః 153

9-73-4

అథ ప్రతిష్ఠాస్రవః సర్వత్ర నిగ్రహేనుగ్రహకర్తా త్వమేవాసి అతః
స్వస్థానస్థానే వాస్మాన్పాహిత్యాశయేనాహుః - సహస్రధారే ఇతి. సహస్ర
ధారే సోమే అభిషచణీయే నిమిత్తే ■ ప్రసిద్ధాః దేవర్షయః సమస్వరన్
అవశ్యం సోమః సోతవ్య ఇతి శబ్దమకుర్వన్ కుత్ర దివో నాకే స్వర్గే
కర్మభూమౌ మధుజిహ్వో మధురభాషిణో హితైషిణ ఇతి యావత్ ■
శ్వతః సోమాభిషవణం వినా గరిహీనాన్ త్రైవర్ణికాన్ ప్రతి సమస్వరన్నితి
యోజనా. ఫలితమాహ - అన్యేతి అన్య సోమాభిమానినో విష్ణోః సము
ద్రతీరే ధాతుః రామవ్య స్పృశాశ్చరాః పదేపదే సన్తి న చ ■ నిమిషన్తి
అత్యంతావహితాః సప్తీత్యర్థః. అనిమేషణోపలక్షితా దేవా ఏవాన్య చారాస్తే
చ భూర్లయః బహువ్రదాః పాశినః పాశవస్తశ్చ నేతవో బద్ధవకర్తారశ్చ త్వమ
స్తర్యామీ త్వత్ప్రేరితాశ్చ దేవాః సర్వత్రాస్మాన్పాన్విత్యర్థః. ఇతః పరం
సూక్తశేషః ప్రాగేవోపాద్ధాతే వ్యాఖ్యాతః.

అట్టా పుత్రాసో అదితేర్యే జాతాస్తస్త్వస్పరి

దేవాం ఉపవైత్సన్తధిః పరామార్తాన్తమాస్యత్.

154

10-72-8

ఏవం స్తుత్వా గతేషు మునిషు శేషమనతారకృత్యం 'పన్నుస్య మన్యే
మిథునావివర్ణి, అన్నమధీత్యారోదయన్ముషాయన్' ఇతి ఉపోద్ఘాతే ఏవ కిచ్చే
ద్వ్యాఖ్యాతం తతోవ్యవశిష్టమృషిరాహ - అష్టావితి. యథా ఇక్ష్వాణాదయో
రామూదనన్యా ఏవం తద్భార్యా అపి సీతాతోనన్యాః, అతస్తాసాం పుత్రాః
అదితిశబ్దతాయాః సీతాయా ఏవ పుత్రాః, తే చాట్టా కుశలవాదయః, తేచాదితేః
వృథివాస్తస్త్వ శరీరస్య పరి ఉపరి జాతాః రాజావ ఇతిశేషః. రామాదీనాం

చతుర్థామధ్య పుత్రా అష్టమ స్థానేను రాజానో జాతా ఇతి రామాయణాదౌ
 స్పష్టమ్. సా చ జగన్మాతా దేవాన్మృలోకం వస్తరి పుత్రైః సూ ఉపనైత్
 ఉపగతా, ■ చ గార్హస్థ్యవంతశ్చత్వారో వర్ణాశ్చయ అశ్రమాశ్చ తాంశ్చ
 ■ మార్తాండం మార్యమర్జులాత్పరస్తాత్ బ్రహ్మలోకే అస్యత్ క్షిప్తవతి.

సప్తధిః పుత్రైరదితి రూపనైత్పూర్వం యుగమ్
 ప్రజాయే మృత్యవే త్యక్తునర్మారాజ్జమాభరత్. 155
 10-72-9

పూర్వం యుగం బ్రహ్మలోకం మృత్యవే మృత్యునంబంధిన్యై ప్రజాయే
 మర్త్యాన్సృష్టం త్వత్ ఏకం స్వాంశమాదాయ పునర్మారాజ్జమ్ అభరత్
 అప్యాయితవతి, తతో వృష్టిద్వారా పునర్భూమౌ ప్రజావృద్ధిం కృతవతిత్పర్ణః.

భూమిర్భూమిమగాన్మాతా మాతరమవ్యగాత్
 భూయాన్య పుత్రైః పశుభిర్వో నో ద్వేష్టి న భిద్యతామ్. 156

ఇతః ప్రాగేవ సీతాఽక్షృణౌ స్వం విగ్రహమువనంజహ్రాతురిత్యాహ -
 భూమిరితి. భూమిః సీతా భూమిమ్ అగాత్ ప్రవివేక, మాతా భూమే
 స్తోలయితా శిరసా ధర్తా కేషరూపే షక్తుణః మాతరం స్వప్రకృతిమనస్తమ్
 అవ్యగాత్ ఆపి గతా, వయం చ పుత్రైః పశుభిశ్చ నల్లతా భూయాన్య,
 యో నో ద్వేష్టి రజకారిర్నిష్టకో వా మృత్యుర్వా న భిద్యతాం నశ్యతు.

నానా న క్షీరః ప్రదిశః పృథివ్యా స్వప్రీతిరతి దుర్గాణి విశ్వా
 స్వాం ప్రణాం బృహదుక్తో మహిత్యావరేదధాదా వరేషు. 157
 10-56-7

ఉపాదిష్టపాతీ మాయానీ మాయాకృతం సర్వమనుచకారేత్యాహ
 నానానతి. నానాన నాకయా యథా క్షీరో మహారుద్ర అక్రమ్యతే, ఏవం
 స్వప్రీతిః కల్యాణైః పుష్పకాదిభిః పృథివ్యా ప్రదిశః ప్రదేశాన్ అక్రమ్య స్వాం
 ప్రణాం విశ్వా సర్వాణి దుర్గాణి నల్లటాని అతిపారయిత్వా బృహదుక్తో
 మహాకర్మా రామః మహిత్యా స్వమాహత్మ్యేన సంతతిరూపాం ప్రణామ్

అవరేషు భూలోకేషు జనరూపాం ప్రణాం వరేషు బ్రహ్మలోకేషు య అద
ధాత్. ఏతేన పారజనపదానాత్మలోకం ప్రావయన్ మహాకారుణికో రామభద్ర
ఏన శరణీ కరణీయ ఇతి దర్శితమ్..

ఇక్ష్వాణార్యవరతాం గిరామిమాం ఇక్ష్వాణార్యపురుషేణ దర్శితామ్
సాన్లనేదవదవాక్యమానవిత్కృషీక్ష్వ మనుతిః ప్రమోదతామ్. 1

శ్రీరామరక్షావ్యాఖ్యానం మన్తగిరామాయణాధిధమ్
వ్యాఖ్యాతం రామవన్తేన ప్రీయతాం కరుణావిధిః. 2

దర్శితః సీతయాద్వాయం వేదారణ్య విరధ్యని
సంతో విపులయంత్యేనం యాస్కృణాష్యామయామిహ. 3

ఇతి శ్రీమత్పదవాక్యవ్రమాణమర్యాదాదురంధర
చతుర్ధరవంశావతంస గోవిన్దమూరినోః
శ్రీసీలకణ్ఠన్య కృతిః
హ్నోర్ద్విత మన్తగిరామాయణ వ్యాఖ్యా
మన్తగిరహన్య ప్రకాశికాఖ్యా
నమాప్తిమగమత్.

ఓం నమో

ఓం

శ్రీసీతారామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవ కల్పః

నామావళిస్తబకః

శ్రీరామోత్సవకల్పంతోద్భుతా శ్రీరామనామావళి

- ఓం శ్రీమద్గోరీశ వాగీశ శచీశాది సురార్చితాయ నమః
- ఓం షష్ఠీంద్రగమనోద్భుత పంచజన్యరవాంతితాయ నమః
- ఓం పాకారిముఖదేవోఽఘ కేకీలోక ఘనాఘనాయ నమః
- ఓం పరమేష్ఠి ముఖాంభోజ వద్మినీవల్లభాకృతయే నమః
- ఓం శర్వప్యృత్యైరవోల్లాస చంద్రికాయిత సుస్మితాయ నమః
- ఓం చక్రాద్యాయుధసంయుక్త చతుర్భుజ సమన్వితాయ నమః
- ఓం గర్భీకృత భయామర్త్య నిర్భీకరణ పండితాయ నమః
- ఓం దానవారణ్య సంశోషదావీకృత నిజాయుధాయ నమః
- ఓం ధరణీభారకృద్దైత్యదారణోద్యత విశ్వయాయ నమః
- ఓం సమాసీకృతవైకుంఠసాకేతపుర లోలుపాయ నమః
- ఓం ప్రాజాపత్యేష్ఠినంభూతపాయసాన్న రసాసుగాయ నమః
- ఓం కోసలేంద్రాత్మజాగర్భకరోద్భూత పరిన్మణయే నమః
- ఓం నిర్విశేషగుణోపేతనిజానుజ సమన్వితాయ నమః
- ఓం పంక్తిస్యందనసంతోషపారావార సుధాకరాయ నమః
- ఓం ధర్మశాస్త్రత్రయీతత్త్వధనుర్వేద విచక్షణాయ నమః
- ఓం యజ్ఞాంతరాయసంజాతాయాస కౌశికయాచితాయ నమః
- ఓం గురుబోధితపిత్రాజ్ఞాగుర్భీకరణ పౌరుషాయ నమః
- ఓం గాధేయబోధితోదారగాధాద్యయతితశ్రమాయ నమః
- ఓం తాటకోరస్థలక్రౌంచధరాభృద్ధారణాగ్ని భువే నమః

10

10 సృష్టానలాస్త్రసందగ్ధదుష్టమూచినోదరాయ నమః
 10 సమీరాప్రృద్ధినక్షిప్తతాటకాగ్రతమాభవాయ నమః
 10 సత్రభాగసమాయాతనుత్రామాది సుభిక్షకృతే నమః
 10 రూఢక్రతుజమున్మృవిగాఢాలింగితవిగ్రహాయ నమః
 10 అహల్యాశాసపాపాద్భిహారణోద్యతవద్రజనే నమః
 10 శర్వబాణాసనాద్రింద్ర గర్వభంజన జంభఘ్న నమః
 10 సాక్షాద్రమావసీజాతాసాక్షతోదకరగ్రహితే నమః
 10 దుర్వారభార్గవాఖర్వగర్వదర్శకరాహిభుజే నమః
 10 స్వస్వపత్నీసమాయుక్తసానుబోధితభాగ్యవతే నమః
 10 నిజదారసమావేశనిత్యోత్పనితపూర్ణనాయ నమః
 10 మంథరాదిష్ట కైకేయామత్యంతరితరాజ్యదురే నమః
 10 నిషాదవరపుణ్యమనిలింపద్రువలోదయాయ నమః
 10 గంగావతరణోత్సుష్టశృంగిదేరపురాధిపాయ నమః
 10 భక్తుత్కటపరిక్లుప్తభరద్వాజవదానతయే నమః
 10 చిత్రకూటాచలప్రాంతచిత్రకాననభూస్థితాయ నమః
 10 పాదుకాన్యస్తసామ్రాజ్యభరవత్కైకయానుతాయ నమః
 10 జాతకార్యాగతానేక జనసమ్మర్తనాసహాయ నమః
 10 నాకాధిపతనూజాతకాకదానవదర్శనృతే నమః
 10 కోదండగుణనిరోషఘూర్ణితాయితదండకాయ నమః
 10 వాల్మీకిమునిసందిష్టవాసస్థలనిరూపణాయ నమః
 10 విరాధశాల్యలీప్యక్తవిధ్వంసానిలసంపాతయే నమః
 10 నిరాకృతసురాధీశనీరేశ శరభజ్ఞకాయ నమః
 10 అననూయాంగరాగాంచదవసీతనయాన్వితాయ నమః
 10 సుతీక్ష్ణముని సంసేవానూచితాత్మాతిథిక్రియాయ నమః
 10 కుంభజాత దయాదత్త జంభారాతిశరాసనాయ నమః
 10 దండకావనసంలీనచండాసురవధోద్యతాయ నమః
 10 ప్రాంచత్పంచపటీరవర్ణాగారవరాయణాయ నమః
 10 గోదావరీవదీతోయగాహనాంచితవిగ్రహాయ నమః
 10 హాసాపాదితరక్షస్త్రినాసాశ్రవణ కర్తనాయ నమః
 10 ఖరనైన్యాటపిపాతసరయూలీలమారుతాయ నమః

20

30

40

10 దూషణ త్రిశిరశైలతుండనోగ్రశరాననాయ 200
 10 విరూపితానుజాకార విక్షోభితదశాననాయ 200
 10 హాటకారనంచన్నతాటకేయమృగద్విపేన 200
 10 సీతాపరాధదుర్భేదీభూతానుజనినిదకాయ 200
 10 పంక్త్యాస్యాపాతపక్షింద్రవరలోకసుఖవ్రదాయ 200
 10 సీతాపహరణోద్భూతచింతాక్రాంతనిదాంతరాయ 200
 10 కాంతాన్వేషణమార్గస్థకబంధానురహితకాయ 200
 10 శబరీదత్తపక్వామ్రజాతాస్వాదకుతూహలాయ 200
 10 పంపానరోవరోపాంత ప్రాప్తమారుతిసంస్తుతయేనమః
 10 శస్త్రప్రస్తావసామీరిశట్టసౌష్ఠవతోషితాయ 200
 10 సింధురోన్నతకాపేయస్కంధారోహణబంధురాయ 200
 10 సాక్షీకృతానలాదిత్య కౌక్షేయకపేసఖ్యభాజే 200
 10 పూషణాసీత వైదేహీభూషాలోకనవిగ్రహాయ 200
 10 సప్తతాపనిపాతాత్తనచివామోదకోవిదాయ 200
 10 దుష్టదోందుభ కంకాలతోలనాగ్రవదాంగుళయే 200
 10 వాలిప్రాణానిలాహారవాతాశనవిభాంబకాయ 200
 10 కాంతరాజ్యరమారూఢకపిరాజనిషేచితాయ 200
 10 రుమానుగ్రీవవల్లీద్రుసుమాకరదినాయితాయ 200
 10 ప్రవర్ణణగుహావాస పరియాపితవార్షికాయ 200
 10 ప్రేషితానుజరుద్భిత పౌషానందకృదీక్షణాయ 200
 10 సీతామార్గణసందిష్టవాతాపత్యోర్పితోర్మికాయ 200
 10 సత్యప్రాప్తావనేశస్త్ర సర్వవానరసంస్మృతాయ 200
 10 రాక్షసీతర్జనాధూతరమణీప్రదయస్థితాయ 200
 10 దవానాఘతసామీరిదాహంతంభవమాంత్రికాయ 200
 10 సీతాదర్శనదృష్టాంతశిరోరత్న విదీక్షకాయ 200
 10 వనితాజీవవద్వారాజనితానన్తకన్తళాయ 200
 10 సర్వవానర సత్కీర్ణనైన్యాలోకనతత్పరాయ 200
 10 సాముద్రతీరరామేశస్థాననాత్తయశోదయాయ 200
 10 రోషభీషనదీనాథపోషణోచితభాషణాయ 200
 10 పద్మానోచితపాథోధివన్దాజఙ్గాల సైన్యవతే 200

50

60

70

- 10 సువేలాద్రితలోద్వేలవలీముఖబలాన్వితాయ నమః
 11 పూర్వదేవజనాధీశపురద్వారనిరోధకృతే నమః
 12 సరమావరదుర్దైన్యచరమక్షణవిక్షణాయ నమః
 13 మకరాస్త్రమహాస్త్రిగ్నిమూర్తనాసారసాయకాయ నమః
 14 కుమ్భకర్ణమదేభోరూకుంభనిర్వేదకేసరిణే నమః
 15 దేవాంతకనరాదాగ్రదీప్యత్సంయమనీవధాయ నమః
 16 నరాంతకసురామిత్రశిరోధినలహృత్కరిణే నమః
 17 అతికాయ మహాకాయవధోపాయవిధాయకాయ నమః
 18 దైత్యామోఢనగోష్ఠికభృత్యాంధకరాహ్వర్యాయ నమః
 19 మేఘనాదతమోద్వేదమిహిరీకృతలక్ష్మణాయ నమః
 20 సంజీవనీరసాస్వాదనజీవానుజసేవితాయ నమః
 21 లజ్జాధీశశిరోగ్రావలజ్జాయితశరావళయే నమః
 22 రాక్షసీహరలతికా లవిత్రీకృతకార్ముకాయ నమః
 23 సునాశిరారినాసీరఘనోన్మూలకరాశుగాయ నమః
 24 దత్తదానవరాజ్యశ్రీ ధారణాఞ్చద్విభీషణాయ నమః
 25 అనలోత్తితవైదేహీఘనశిలానుమోదితాయ నమః
 26 సుధాసారవినిష్కన్తయథాపూర్వసనేచరాయ నమః
 27 జాయానుజాదినరాన్తజనాదిష్ఠిత పుష్పకాయ నమః
 28 భారద్వాజకృతాతిథ్యపరితుష్టాన్తరాత్యకాయ నమః
 29 భరతప్రత్యయాషేక్షురప్రేషితమారుతయే నమః
 30 చతుర్దశసమాంతాత్తశత్రుఘ్నభరతానుగాయ నమః
 31 వన్తనానన్తితానేకనన్తిగ్రామన్తమాతృకాయ నమః
 32 వర్ణితాత్మీయదేహన్తవానప్రన్తజనాకృతయే నమః
 33 నిజాగమనజానన్తస్వజానపదవిక్షితాయ నమః
 34 సాకేతాలోకజామోఢసాన్ద్రికృతహృదన్తరాయ నమః
 35 భరతార్చితభూభారభరణాక్షీకృతాత్మకాయ నమః
 36 మూర్తజామృత్తవాసిష్ఠమునిపాదరజఃకణాయ నమః
 37 చతుర్దశవగ్జాదిజలసీతాత్మవిగ్రహాయ నమః
 38 వసువానవవాయుగ్నివాగీశాద్యమరార్చితాయ నమః
 39 మాణిక్యహారకేయూరమకుటాదివిభూషితాయ

ఓం యానాశ్యగజరత్నౌమనానోపపాయనభాజనాయ నమః
 ఓం మిత్రానుజోదితశ్వేతచ్ఛత్రాపాదితరాజ్యదురే నమః
 ఓం || త్రుష్ణభరతాదూతచామరద్యయశోభితాయ నమః
 ఓం వాయువ్యాదీచతుష్కోణవానరేశాదినేవితాయ నమః
 ఓం వామాఙ్గాఙ్గీతవైదేహీశ్యామారత్నమనోహరాయ నమః
 ఓం పురోగతమరుత్పుత్రపూర్వపుణ్యపలాయితాయ నమః
 ఓం సత్యధర్మదయాశౌచనిత్యసస్తర్పితవ్రతాయ నమః
 ఓం యథాకృతయుగాచారకథానుగతమణ్డలాయ నమః
 ఓం చరితస్యకులాచారచాతుర్వర్ణ్యజనాశ్రితాయ నమః
 ఓం అశ్వమేధాదిసత్రాన్నశశ్వత్సంతర్పితామరాయ నమః
 ఓం గోభూహిరణ్యవస్త్రాదిలాభామోదితభూసురాయ నమః
 ఓం మాంపాతుపాత్పిత్రీ జపస్యనోరాజీవషట్పదాయ నమః
 ఓం జన్మాపనయనోద్వక్తప్యన్మానససితచ్ఛదాయ నమః
 ఓం మహాగుహాచిన్వానమణిదీపాయితస్త్పితయే నమః
 ఓం ముముక్షుజనదురైన్యమోచనోచితకల్పకాయ నమః
 ఓం సర్వభక్తజనామోషసాముద్రజల బాడబాయ నమః
 ఓం నిజదాసజనాకాంక్షనిత్యార్థప్రదకామదుఃఖే నమః
 ఓం సాకేతపురసంవాసినర్వసజ్జనమోక్షదాయ నమః
 ఓం శ్రీభూసీలాసమాశ్రిష్టశ్రీమదానందవిగ్రహాయ నమః

110

120

శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళిః

అధ్యాత్మరామాయణ శ్రీరామజన్మకథోద్భవా

ఓం జగన్నాథాయ నమః
 ఓం వరమాత్యవే నమః
 ఓం ~~రామాయ~~ నమః
 ఓం నిరోత్పలదంశ్యామాయ నమః
 ఓం పీతవాసవే నమః
 ఓం చతుర్ముఖాయ ~~నమః~~

ఓం జలజారుణవేత్రాంతాయ నమః
 ఓం స్వరశ్శృంగదలమండితాయ నమః
 ఓం వహస్సార్కప్రతీకాశాయ నమః
 ఓం కిరీటవే నమః
 ఓం కుంచితాంకాయ ~~నమః~~
 ఓం శంఖ చక్రగదావద్య

10

10 అనుగ్రహాభ్యా వృక్షేందుమూచక
 స్వీతచంద్రికాయ 100
 10 కరుణారససంపూర్ణవిశాలోత్పల
 లోచనాయ 100
 10 శ్రీవత్సహృదయూరమాపురాది
 విభూషణాయ నమః
 10 కౌసల్యదృష్టాయ నమః
 10 దేవదేవాయ 100
 10 శంఖచక్రగదాధరాయ నమః
 10 అచ్యుతాయ నమః
 10 అనంతాయ 100
 10 పూర్ణాయ 100
 10 పురుషోత్తమాయ నమః
 10 వాచామగోచరాయ 100
 10 బుద్ధ్యగోచరాయ నమః
 10 అతీంద్రియాయ 100
 10 సత్తామత్రాయ నమః
 10 జ్ఞానేకవిగ్రహాయ నమః
 10 విశ్వస్యజే నమః
 10 విశ్వాననాయ 100
 10 విశ్వమూయ నమః
 10 నర్తాదిగుణసంయుక్తాయ 100
 10 తుర్యాయ నమః
 10 అమలాయ నమః
 10 అకర్త్రీ నమః
 10 అగర్త్రీ నమః
 10 అక్రోశ్రీ నమః
 10 అనశ్యతే 100
 10 అప్రాచాయ 100

20

10 అనువసే నమః
 10 శుద్ధాయ నమః
 10 మోక్షాయ నమః
 10 సర్వభూతస్థాయ 100
 10 అచ్యుతాయ నమః
 10 అవ్యక్తాయ నమః
 10 అపరదృశ్యమానబ్రహ్మజ్ఞాయ నమః
 10 లోకవిదంబనాయ నమః
 10 భక్తపరపాలాయ నమః
 10 రమూత్తమాయ నమః
 10 దేవాయ నమః
 10 విశ్వాత్మనే నమః
 10 మహానందబాలభావాయ నమః
 10 అలితాలింగనే 100
 10 అలితాలిపినే నమః
 10 మకోమలాయ నమః
 10 బ్రహ్మసార్థితాయ నమః
 10 రావణమూయ నమః
 10 ఉపాగతమానుషత్వాయ 100
 10 తపసారాధితాయ నమః
 10 శ్చంద్రవీరాభాయ నమః
 10 విశాలాక్షాయ 100
 10 అతిసుప్తరాయ నమః
 10 బాలారుణ ప్రతికాశాయ 100
 10 లాలితాభిలలోకపాయ నమః
 10 రామాయ నమః
 10 రాజీవవేత్తాయ నమః
 10 ముగ్ధచేష్టితాయ నమః
 10 ముగ్ధభాషితాయ 100
 10 పాలప్తవర్ణమయశక్తవర్ణ

40

10

10

ముక్తానంద్రతాయము
 70 ఓం రత్నమణివ్రాతమధ్యదీప్ర
 నభాజ్యతాయము
 ఓం స్వర్ణవంసవర్ణరత్నార్జున
 త్రాతాయము
 ఓం శింశాపమణిమణ్డర
 కమీమాత్రాదాయము
 ఓం స్మితవక్త్రార్పదశవాయము
 ఓం ఇష్టద్రవీలమణిప్రతాయము
 ఓం అద్వరీక్షమాతాయము
 ఓం యోగిమనోగతయము
 ఓం కర్ణమహాదయము
 ఓం విచిత్రవాయవాది
 నమః
 ఓం రామహాయము
 ఓం రఘునాథాయము
 ఓం లగుదాహతశిష్యగర్భవనవీతక
 భాదాయము
 ఓం హస్తకృతే
 ఓం మాతృలలితాయము
 ఓం అనన్తసప్తపాదగదానన్త
 ఓం మాయాబాలనన్త
 ఓం ఉపనీతాయము

70

80

ఓం నర్మవిద్యావిశారదాయము
 ఓం ధనుర్వేదనిరతాయము
 ఓం నర్మశాస్త్రార్థవేదినే
 ఓం ఇక్షుజానుగతాయము
 ఓం చాపధరాయము
 ఓం తూటిబాణావిత్తాయము
 ఓం ప్రభవే
 ఓం నెల్లకృణాయము
 ఓం అశ్వాకూడాదాయము
 ఓం మృగయాదాయము
 ఓం దుష్టమృగహస్తే
 ఓం ప్రాతరుత్థితాయము
 ఓం ముష్నాతాయము
 ఓం అభివర్తితపిత్రే
 ఓం పౌరకార్యకరాయము
 ఓం విసయావిత్తాయము
 ఓం బన్తసహితాయము
 ఓం ధర్మశాస్త్రరహస్యశ్రీ
 ఓం ధర్మశాస్త్రరహస్యవ్యాకర్తే
 ఓం పరాత్మవే
 ఓం మమహావతారాయము
 ఓం అవికారిణీ
 ఓం పరిణామహినాయము

90

100

కళ్యాణరామనామావళి:

కళ్యాణరామనామావళి:

ఓం కళ్యాణోత్పవానవాయు	ఓం ప్రసన్నముఖవచ్చజాయ
ఓం మహాగురుశ్రీపాదపద్మనాయ	ఓం తుభ్యం
ఓం సృతగీతపమావృతాయ నమః	ఓం విష్ణవే నమః
ఓం కళ్యాణచేదీప్రవిష్టాయ	ఓం బ్రహ్మప్రార్థితాయ నమః 30
ఓం పరిణయరూపదివ్యార్చన	ఓం జన్మాదిషడ్వానరహితాయ నమః
ఓం నమః	ఓం విర్వికారాయ
ఓం జనకరాజనమర్పిత	ఓం పూర్ణాయ
దివ్యవస్త్రాభరణభూషితాయ నమః	ఓం గమవాదివిపర్జితాయ నమః
ఓం సీతాకళ్యాణరామాయ నమః	ఓం జగతాంవాధాయ
ఓం కళ్యాణవిగ్రహాయ	ఓం భక్తిభావనాయ నమః
ఓం కళ్యాణదాయినే నమః	ఓం కారుణికాయ నమః
ఓం భక్తజనసులభాయ 10	ఓం అనన్తాయ నమః
ఓం కళ్యాణగుణవహితాయ నమః	ఓం రామచంద్రాయ
ఓం భక్తానుగ్రహకామ్యాయ	ఓం రామాయ నమః 40
ఓం జనకరాజజన్మసావల్యాయ నమః	ఓం శ్రీరామాయ నమః
ఓం యోగీష్టర్పణ్యవర్జితాయ	ఓం మధుసూదనాయ
ఓం నామనక్లీర్తనవస్త్రప్రేయ	ఓం శక్త్యుజభరతరిపుష్పనహితాయ నమః
ఓం శరణశరణ్యాయ	ఓం మాతాపితృసంహృష్టాయ నమః
ఓం రామాయ నమః	ఓం శ్రీయానహితాయ నమః
ఓం మహాత్మనే నమః	ఓం వైకుంఠాయ నమః
ఓం దీనదానవాయ	ఓం సీతానమితాయ
ఓం అయోధ్యామహాత్మకాయ నమః 20	ఓం అఖిలజనానంతకరాయ నమః
ఓం విద్యుత్సుంజనమప్రభవే నమః	ఓం విశ్వశ్రీప్రదాయ
ఓం రామాయ నమః	ఓం భాగ్యహితాయ 50
ఓం నమః	ఓం విజయమయ్యాయ నమః
ఓం మహాహవే నమః	ఓం మాయావిరాహాయ నమః
ఓం మహాపురుషాయ	ఓం అఖిలదేవేశ్వరాయ నమః
ఓం విష్ణవే	ఓం కళ్యాణరామాయ

శ్రీరామరహస్యోక్త శ్రీరామాష్టోత్తరకథనామావళి:

- ఓం రామాయ నమః
- ఓం రావణసంహారవృతమానుషవిగ్రహాయ నమః
- ఓం కౌసల్యాసుకృతవ్రాతవలాయ నమః
- ఓం దశరథాత్మజాయ నమః
- ఓం లక్ష్మణార్చితపాదాబ్జాయ నమః
- ఓం సర్వలోకప్రియబ్ధిరాయ నమః
- ఓం సాకేతవాసినీత్రాజ్ఞసంప్రీణనదివాకరాయ నమః
- ఓం విశ్వామిత్రప్రియాయ నమః
- ఓం శాన్తాయ నమః
- ఓం తాటకాద్వాస్తభాస్కరాయ నమః
- ఓం సుబాహురాక్షసరిపవే నమః
- ఓం కౌశికాధ్వరపాలకాయ నమః
- ఓం అపొల్యాపాపసంహరేన్ద్ర నమః
- ఓం జనకేన్ద్రప్రియూతిథయే నమః
- ఓం పురారిచావదళనాయ నమః
- ఓం వీరలక్ష్మీసమాశ్రయాయ నమః
- ఓం సీతావరణమాలాధ్యాయ నమః
- ఓం జామదగ్న్యమదాపహాయ నమః
- ఓం వైదేహీకృతశృణ్గారాయ నమః
- ఓం పితృప్రీతివివర్ధనాయ నమః
- ఓం తాతాత్తోత్సుప్తపాస్తస్థరాజ్యాయ నమః
- ఓం సత్యవ్రతిశ్రవాయ నమః
- ఓం తమసాతీరసంవాసినీ నమః
- ఓం గుహాసుగ్రహతత్పరాయ నమః
- ఓం సుమన్త్రసేవితవదాయ నమః
- ఓం భరద్వాజప్రియూతిథయే నమః
- ఓం చిత్రకూటప్రియూవాసాయ నమః
- ఓం పాదుకాన్యస్తభూభారాయ నమః

10

20

ఓం అననూయూర్గారాగ్బుసీతాసాహిత్యకోభితాయ

ఓం దట్టకారణ్యసజ్జారిణీ నమః

30

ఓం విరాధస్వర్గదాయకాయ నమః

ఓం ధక్షఃకాలాంతకాయ నమః

ఓం సర్వమునిసంఘముదావహాయ నమః

ఓం ప్రతిజ్ఞాతాసురవధాయ నమః

ఓం శరభస్లగితిప్రదాయ నమః

ఓం అగస్త్యైర్పితౄణానాశఖర్షతూర్జీరమణ్ణీతాయ నమః

ఓం ప్రాప్తవజ్రవటీవాసాయ నమః

ఓం గృధ్రరాజసహాయవతే నమః

ఓం కామీశ్వరృణఖాకర్ణనాసాచ్ఛేద నియామకాయ నమః

ఓం ఖరాదిరాక్షసవ్రాతఖల్లనావితనజ్ఞనాయ నమః

40

ఓం సీతానంశ్లిష్టకాయభ్రాజితవిద్యుద్యుతాంబుదాయ నమః

ఓం మారీచపాన్తే

ఓం మాయాధ్యాయ నమః

ఓం జటాయుర్మృక్షదాయకాయ నమః

ఓం కబన్ధబాహుదలనాయ నమః

ఓం శబరీస్పార్ధితాతిథయే నమః

ఓం హనుమద్వస్త్రవదాయ నమః

ఓం సుగ్రీవసుహృదే

ఓం అవ్యయాయ నమః

ఓం దైత్యకర్జూశవిక్షేప్తే నమః

50

ఓం సప్తతాళప్రభేదకాయ నమః

ఓం ఏకేషుపాతవాలినే నమః

ఓం తారానంస్తుతనద్గుణాయ నమః

ఓం కషేప్తీకృతసుగ్రీవాయ నమః

ఓం సర్వవాసరవూడితాయ నమః

ఓం వాయునూనునమాసితసీతానన్దేశనన్దితాయ నమః

ఓం జైత్రయాత్రోత్సవాయ నమః

ఓం జిన్నవే నమః

ఓం విష్ణురూపాయ నమః

ఓం నిరాకృతయే నమః

60

ఓం కంపితాంభోనిధయే నమః

ఓం సంపత్సృదాయ నమః

ఓం సేతువిబంధనాయ నమః

ఓం లజ్జావిభేదనపటవే నమః

ఓం నిశాచరనినాశకాయ నమః

ఓం కుంభకర్ణాభ్యకుంభీష్టస్యగిరాజపరాక్రమాయ నమః

ఓం మేఘనాదవధోద్వక్తృక్షృణాస్త్రబలప్రదాయ నమః

ఓం దశగ్రీవాంధతామిశ్రప్రమాపణప్రభాకరాయ నమః

ఓం ఇంద్రాదిదేవతాస్తుత్యాయ నమః

ఓం చంద్రార్ధముఖమల్లలాయ నమః

70

ఓం విదీషణార్పితనిశాచరరాజ్యాయ నమః

ఓం పుష్కప్రియాయ నమః

ఓం వైశ్యానరస్తుతగుణావసీపుత్రీసమాగతాయ నమః

ఓం పుష్పకస్థానశుభగాయ నమః

ఓం పుష్పవత్సావ్యధర్మనాయ నమః

ఓం రాజ్యాభిషిక్తాయ నమః

ఓం రాజేంద్రాయ నమః

ఓం రాజీవనదృశేక్షణాయ నమః

ఓం లోకతాపమరీహస్తే నమః

ఓం ధర్మసంస్థానోద్యతాయ నమః

80

ఓం శరణ్యాయ నమః

ఓం కీర్తిమతే నమః

ఓం నిత్యాయ నమః

ఓం వదాన్యాయ నమః

ఓం కరుణార్ణవాయ నమః

ఓం సంసారసిన్ధుసమ్మగ్నతారకాభ్యమనోహరాయ నమః

ఓం మధురోక్తయే నమః

ఓం మృథచ్ఛిన్నమధురావాయకాగ్రజాయ నమః

ఓం శంబూకదత్తస్వర్గోకాయ నమః
 ఓం శంబరారాతిసుందరాయ నమః
 ఓం అశ్వమేధమహాయాజినే నమః
 ఓం వాల్మీకిప్రీతిమతే నమః
 ఓం వశినే నమః
 ఓం స్వయంరామాయణాశ్రోతే నమః
 ఓం పుత్రప్రాప్తిప్రమోదితాయ నమః
 ఓం బ్రహ్మాదిస్తుతమహత్కార్యాయ నమః.
 ఓం బ్రహ్మర్షిగణపూజితాయ నమః
 ఓం వర్ణాశ్రమరతాయ నమః
 ఓం వర్ణాశ్రమధర్మనిరూపకాయ నమః
 ఓం ధక్షానహాయ నమః

90

■ ఓం రాజవంశప్రతిష్ఠాపనతత్పరాయ నమః
 ఓం గన్ధర్వహింసానంహారిణే నమః
 ఓం ధృతిమతే నమః
 ఓం దీనవత్సలాయ నమః
 ఓం జ్ఞానోపదేష్ట్రే నమః
 ఓం వేదాంతవేద్యాయ నమః
 ఓం భక్తప్రియజ్ఞరాయ నమః
 ఓం వైకుంఠలోకసంవాసినే నమః
 ఓం చరాచరవిముక్తిదాయ నమః

100

మంత్రవర్ణయంతా శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళిః

ఓం శ్రీమత్సూర్యకులాంబోధివర్ధనీయకళానిధయే నమః
 ఓం శ్రీమద్భృంగేంద్రరుద్రాదివందనీయ జగద్గురవే నమః
 ఓం శ్రీమత్సౌభాగ్యసౌందర్యలావణ్యాంబుధిపంకజాయ నమః
 ఓం శ్రీమచ్చిన్నామణీసీతన్వర్ణసింహాసనేశ్వరాయ నమః
 ఓం శ్రీమద్రాజాధిరాజేష్టమకుటాచ్ఛతపాదుకాయ నమః

■ శ్రీమద్విమాదిరాజేంద్రకన్యాద్యయవదాంబుజాయ నమః
 ౬౦ శ్రీమత్సుప్త్యాదివివిధకార్యకారణమూర్తిమతే నమః
 ౬౦ శ్రీమదమ్లానశులసీవనమాలావిరాజితాయ నమః
 ౬౦ శ్రీమత్సురానురాధ్యపాదవద్యవిరాజితాయ నమః
 ౬౦ శ్రీజగన్మోహనాకారదివ్యలావణ్యవిగ్రహాయ నమః
 ౬౦ శ్రీశృంగారసాంభోధిప్రేక్ష్యత్పూర్ణసుధాకరాయ నమః
 ౬౦ శ్రీకల్పకరకోదణ్డపరీక్షితపరాక్రమాయ నమః
 ౬౦ శ్రీవత్సలాంచనాత్యంతమణిభూషణభూషితాయ నమః
 ౬౦ శ్రీభూషితాక్షనానగ్లపులకాద్భీతవిగ్రహాయ నమః
 ౬౦ శ్రీసాంబదేవ్యాత్పద్మవికాసనదివాకరాయ నమః
 ౬౦ శ్రీక్షీరవార్ధిపర్యజ్ఞవిహారాత్యంతబాలకాయ నమః
 ౬౦ శ్రీకరాకారకోదణ్డకాణ్డోపేతకరాంబుజాయ నమః
 ౬౦ శ్రీ జానకీముఖాంభోజమండనీయవ్రణాకరాయ నమః
 ౬౦ రామాజనమనోహరీదివ్యకందర్పవిగ్రహాయ నమః
 ౬౦ రమామనోజ్ఞవక్షోజదివ్యగంధసువాసితాయ నమః
 ౬౦ రమావక్షోజకస్తూరివాసనాస్వాదలోలుపాయ నమః
 ౬౦ రాజాధిరాజరాజేంద్రరమణీయగుణాకరాయ నమః
 ౬౦ రావణాదివధోద్యుక్తవిజృంభితపరాక్రమాయ నమః
 ౬౦ రాకేన్ద్రర్కాగ్నివిమలనేత్రత్రయవిభూషితాయ నమః
 ౬౦ రాత్రించరాఘమతైభనిర్భేదనమృగేశ్వరాయ నమః
 ౬౦ రాజత్నోదామినీతుల్యదివ్యకోదణ్డమణ్డనాయ నమః
 ౬౦ రాక్షసేశ్వరసంసేవ్యదివ్యశ్రీపాదపద్మజాయ నమః
 ౬౦ రాకేందుకులసంభూతరమణీప్రాణనాయకాయ నమః
 ౬౦ రత్ననిర్మితభూషాఢ్యచరణాంబుజశోభితాయ నమః
 ౬౦ రాఘవాన్వయసంజాతస్యవశ్రేణీరోమణయే నమః
 ౬౦ రాకాశగిసమాకారవక్త్రమణ్డలమణ్డితాయ నమః
 ౬౦ రావణాసురకాసారచణ్డభానుశరోత్తమాయ నమః
 ౬౦ రణత్పంగితసంపూర్ణసహస్రస్తంభమండపాయ నమః
 ౬౦ రత్నమణ్డవమధ్యస్తసున్దరీజనవేష్టితాయ నమః
 ౬౦ రణశ్శింఖేణిసంశోభిమండలీకృతకాయకాయ నమః

10

20

30

౬౦ రత్నోపకాంతివిలసద్దోలాశేలసోనాయ నమః
 ౬౦ మాణిక్యజ్వలసందీప్తకుంజలద్వయమణ్ణితాయ నమః
 ౬౦ మానీషనమధ్యస్థసౌందర్యాతిశయాశ్రయాయ నమః
 ౬౦ మన్తస్మృతాననాంభోజమోహితానేకతాపసాయ నమః
 ౬౦ మాయామారీచసంపాఠకారణానన్తవిగ్రహాయ నమః
 ౬౦ మకరాక్షాదిదుస్పాద్యదుష్టదర్శాపహరకాయ నమః
 ౬౦ మాధ్యస్మదుప్రతాప్రాతవిలసత్కేశసంపుతాయ నమః
 ౬౦ మనోబుద్ధింద్రియప్రాణవాగాదీనాంవిభక్తతాయ నమః
 ౬౦ మనస్సద్బుద్ధిమూలేనెరియతాబాహ్నికోటికాయ నమః
 ౬౦ మారుతాత్మజసంసేవ్యదవ్యక్తిచరణాంబుజాయ నమః
 ౬౦ మాయామానుషవేషేణమాయితాసురఖిల్లనాయ నమః
 ౬౦ మూర్తాద్భక్తిబిడ్మలితమకరాకారకుంజలాయ నమః
 ౬౦ మాలతితులసీమాల్యావాసితాఖిలవిగ్రహాయ నమః
 ౬౦ మారకేటిప్రతికాశమపదద్భుతదేవాభ్యుతే నమః
 ౬౦ మహాసీయదయావేశకలితాపార్శ్వలోచనాయ నమః
 ౬౦ మకరందరసాస్వాద్యమాధుర్యగుణభూషణతాయ నమః
 ౬౦ మహాదేవనమారాధ్యమణివిరియతపాదుకాయ నమః
 ౬౦ మహామాణిక్యనితాఖిల్లతూణీదనుర్ధరాయ నమః
 ౬౦ మన్దరోద్భూతదుగ్ధాద్ధిబిస్తుపుష్పజనిభూషణతాయ నమః
 ౬౦ యక్షకిన్నరగన్ధర్వస్తూయమానవర్యాకమాయ నమః
 ౬౦ యజమానజనానందసంధానచతురోద్యమాయ నమః
 ౬౦ యమాద్యంష్టాంగశిలాదియమిప్పాత్పద్మగోచరాయ నమః
 ౬౦ యశోదావృదయానందసంధుపూర్ణసుధాకరాయ నమః
 ౬౦ యాజ్ఞావల్క్యబిలుషిధిస్సంసేవితపదద్యమాయ నమః
 ౬౦ యమశార్ఙ్గనపాశాఘవరిహరివదాంబుజాయ నమః
 ౬౦ యాత్రీకులసంభూతసేదాబాలాపహరకాయ నమః
 ౬౦ యాదానతిపయక్షరేణకారిణాశరాసనాయ నమః
 ౬౦ యామినపద్మినీనాథకృతశ్రీకర్ణకుండలాయ నమః
 ౬౦ యాతుదానాగ్రణీదూతవిధిషణవరప్రదాయ నమః
 ౬౦ యాగపాపకనంతాతద్రోపదీమానరక్షకాయ నమః

40

50

60

ఓం యక్షదక్షశిక్షజార్జముద్యద్భిషణసాయకాయ నమః
 ఓం యామార్తేనదశగ్రీవనైస్యనిర్మూలనాస్త్రవిదే నమః
 ఓం యజనానందనందోహమందస్మితముఖాంబుజాయ
 ఓం యామలాగమవేదైకన్మాయమానయశోధనాయ నమః
 ఓం యాకీసీసాకీసీస్థానషడాధారాంభుజాశ్రయాయ నమః
 ఓం యతీంద్రబృందనంశేవ్యమానాఖండప్రభాకరాయ నమః
 ఓం యథోచితాంతర్యాగాదిపూజనీయమహేశ్వరాయ నమః
 ఓం నానావేదాదివేదాంతైఃప్రశంసితనిజాకృతయే నమః
 ఓం నారదాదిమునిప్రేమానందనందోహవర్తనాయ నమః
 ఓం నాగరాజాంకవర్యంకశాయిసుందరవిగ్రహాయ నమః
 ఓం నాగారిమణీసంకాశదేహకాంతివిరాజితాయ నమః
 ఓం నాగేంద్రఫణిసోహనన్యత్యలీలావిశారదాయ నమః
 ఓం నమద్గీర్వాణమకుటమణిరంజితపాదుకాయ నమః
 ఓం నాగేంద్రభూషణప్రేమాతిశయప్రాణవల్లభాయ నమః
 ఓం నానాప్రసూనవిలసద్వనమాలావిరాజితాయ నమః
 ఓం నవరత్నావళికోభితాపాదతలమంతకాయ నమః
 ఓం నవమల్లీప్రసూనాభికోభమానశిరోరుహాయ నమః
 ఓం సరిసీశంఖచక్రాసిగదాశార్ఙ్గేషుశేటధృతే నమః
 ఓం నాదానుసంధానపరైరవలోక్యనిజాకృతయే నమః
 ఓం నరామరాసురవ్రాతకృతపూజోపహారకాయ నమః
 ఓం నఖకోటిప్రభాజాలవ్యాప్తబ్రహ్మాంజ్జమల్లలాయ నమః
 ఓం సతశ్రీకరసౌందర్యకరుణాపాంగపీక్షణాయ నమః
 ఓం నవదూర్వాదళశ్యామశృంగారకారవిగ్రహాయ నమః
 ఓం నరకాసురదోర్ధ్వశౌర్యనిర్వాసజ్జమాయ నమః
 ఓం నానాప్రపంచవైచిత్ర్యనిర్మాణాత్యంతపణ్డితాయ నమః
 ఓం మాధ్యాహ్నోర్ముప్రభాజాలపుష్పకీర్ణనన్నిభాయ నమః
 ఓం మనువంశ్యకీరీటాగ్రశోభమానశిరోమణయే నమః
 ఓం మలయాచలసంభూతదివ్యచందనచర్చితాయ నమః
 ఓం మందరాధారకమతాకారకారణవిగ్రహాయ నమః
 ఓం మహాదాదిప్రపంచాంతర్వాప్తవ్యాపారవిగ్రహాయ నమః

70

80

90

- 100 మహామాయాసమావేశితాండకోటిగణేశ్వరాయ నమః
 100 మరామరేతినంజన్యమానమాసీశ్వరప్రియాయ
 100 మహాత్పగుణరూపైకవ్యక్తీకృతనిరాకృతయే నమః
 100 మత్స్యకచ్ఛపవారాహస్యసింహాద్యవతారకాయ నమః
 100 మంత్రమంత్రార్థమంత్రాంగమంత్రశాస్త్రవిశారదాయ నమః
 100 మత్తేభవత్తృషద్యత్తృషవంచవత్తృషస్పృహజితాయ నమః
 100 మాయాకల్పితవిద్యజ్జమద్భుతపాంతర్బహస్థితాయ నమః
 100 మనోన్యన్యచలేంద్రోద్వృత్తిరస్థదివాకరాయ నమః
 100 మహేంద్రసామ్రాజ్యపలనంధానాప్తత్రివిక్రమాయ నమః
 100 మాతృకామండలవ్యాప్తకృతావరణమధ్యగాయ నమః
 100 మనోహరమహానీలమేఘశ్యామవపుర్ణరాయ నమః
 100 మధ్యకాలాంత్యకాలాదికాలభేదవివర్జితాయ నమః
 100 మహాసామ్రాజ్యపట్టాభిషేకోత్సుకప్రదాంబుజాయ నమః

గజేంద్రకృతాష్టోత్తరకతనామావలి:

శ్రీమద్భాగవతాష్టోత్తర గజేంద్రమోక్షణ కథానముద్భుతా

100 భగవతే నమః	100 అకర్మణే నమః
100 పురుషాయ నమః	100 అనామరూపాయ నమః
100 ఆదిదీజాయ నమః	100 అగుణాయ నమః
100 వరేశాయ నమః	100 అదోషాయ నమః
100 స్వయంభువే నమః	100 బ్రహ్మణే నమః
100 అవిద్యదృక్పాక్షిణే నమః	100 అనంతశక్తయే నమః
100 ఆత్మమూలాయ నమః	100 అరూపాయ నమః
100 వరాత్పరాయ నమః	100 ఉరురూపాయ నమః
100 విభవే నమః	100 ఆశ్చర్యకర్మణే నమః
100 దురత్యయానుక్రమణాయ నమః 10	100 ఆత్మప్రదిపాయ నమః
100 సుమంగలవదాయ	100 సాక్షిణే
100 అజన్యనే నమః	100 వరమాతృవే

ఓం గిరాంవిదూరాయ
 ఓం మనవశ్రేయసాంవిదూరాయ నమః
 ఓం సత్యేన ప్రతిరథ్యాయ నమః
 ఓం వైష్ణవేష్టనా ప్రతిరథ్యాయ నమః
 ఓం కైవల్యనాథాయ నమః
 ఓం విర్యాణమణివందితే నమః 30
 ఓం శాంతాయ నమః
 ఓం ఘోరాయ నమః
 ఓం మూఢాయ(గూఢాయ) నమః
 ఓం గుణధర్మిణి నమః
 ఓం విద్యకేషాయ నమః
 ఓం సామ్యాయ నమః
 ఓం జ్ఞానమనాయ నమః
 ఓం క్షేత్రజ్ఞాయ నమః
 ఓం సర్వాధ్యక్షాయ నమః
 ఓం సాక్షిణి నమః 40
 ఓం పురుషాయ నమః
 ఓం ఆత్మమూలాయ నమః
 ఓం మూలప్రకృతయే నమః
 ఓం పర్యేంద్రియగుణద్రష్ట్రే నమః
 ఓం సర్వప్రత్యయపాతవే నమః
 ఓం అనతాచాయయోక్తాయ నమః
 ఓం నదాభాసాయ నమః
 ఓం అఖిలకారణాయ నమః
 ఓం విష్ణోరణాయ నమః
 ఓం అద్భుతకారణాయ నమః
 ఓం సర్వాగమామ్నాయ
 మహర్షివాయ నమః
 ఓం అనవర్గాయ నమః
 ఓం

ఓం గుణారణిచ్ఛన్నచిదూచ్ఛపాయ నమః
 ఓం గుణజ్ఞేభవిమూర్ఖితమాపసాయ నమః
 ఓం విపర్జితాగమవ్యయంప్రకాశాయ నమః
 ఓం మార్మకర్మవన్నపకుపాశ
 విమోక్షణాయ నమః
 ఓం ముక్తాయ నమః
 ఓం భూరికరుణాయ నమః
 ఓం అలయాయ నమః
 ఓం స్వాంతేనవర్జితమభ్యున్నసే
 ప్రతితప్రత్యక్షుకే నమః
 ఓం భగవతే నమః
 ఓం బృహతే నమః
 ఓం దుష్ప్రసాదాయ నమః
 ఓం గుణసంగవిపర్జితాయ నమః
 ఓం ముక్తాత్మభిః స్వప్రదయే
 పరిభావితాయ నమః
 ఓం జ్ఞానాత్మనే నమః
 ఓం ఈశ్వరాయ నమః
 ఓం అద్రభద్రయాయ నమః
 ఓం అత్యద్భుతచరితాయ నమః 70
 ఓం మేఘసంగళాయ నమః
 ఓం అక్షరాయ నమః
 ఓం పరస్మైబ్రహ్మణి నమః
 ఓం పరేశాయ నమః
 ఓం అవ్యక్తాయ నమః
 ఓం ఆధ్యాత్మికయోగగమ్యాయ నమః
 ఓం అతీంద్రియాయ నమః
 ఓం సూక్ష్మాయ నమః
 ఓం అతిదూరాయ నమః
 ఓం అనంతాయ నమః

ఓం ఆద్యాయ నమః
 ఓం పరిపూర్ణాయ నమః
 ఓం గుణసంప్రహరీతే
 ఓం అదేవాసురశిరశ్చే
 ఓం అస్త్రయే నమః
 ఓం అక్షంబాయ నమః
 ఓం అమృంసే నమః
 ఓం అబ్రవతే నమః
 ఓం అనతే
 ఓం నానతే నమః
 ఓం విషేదశేషాయ నమః
 ఓం అశేషాయ నమః
 ఓం విశ్వస్యకే నమః
 ఓం విశ్వాయ నమః

ఓం అవిశ్వాయ
 ఓం విశ్వనేదసే నమః
 ఓం విశ్వాకృతే
 ఓం అజాయ
 ఓం బ్రహ్మరే నమః
 ఓం పరస్మైనదాయ 100
 ఓం యోగేశాయ నమః
 ఓం అనన్యవేగశక్తిత్రయాయ నమః
 ఓం అశింధిగుణాయ నమః
 ఓం ప్రసన్నపాలాయ
 ఓం దురంతశక్తయే
 ఓం కదిష్ఠియూణామనవాన్యనర్తనే నమః
 ఓం దురత్యయమాహోన్మాయ
 ఓం భగవతే నమః

శ్రీరామరహస్యోత్తరాస్తర్గతా శ్రీహనుమదష్టోత్తరశతనామావళిః

ఓం హనుమతే నమః
 ఓం అంజనామానవే నమః
 ఓం ధీమతే నమః
 ఓం శేషరిన్ద్రనాయ నమః
 ఓం వాతాత్మకాయ నమః
 ఓం వరగుణాయ నమః
 ఓం వానరేన్ద్రాయ నమః
 ఓం విరోచనాయ నమః
 ఓం సుగ్రీవననివాయ
 ఓం శ్రీమతే నమః
 ఓం సూర్యశిష్యాయ

ఓం సుఖప్రదాయ
 ఓం బ్రహ్మదత్తపరాయ నమః
 ఓం బ్రహ్మభూతాయ నమః
 ఓం బ్రహ్మర్షినమ్నతాయ నమః
 ఓం జితేన్ద్రియాయ నమః
 ఓం జితారాతయే నమః
 ఓం రామదూతాయ నమః
 ఓం రణోత్కటాయ నమః
 ఓం సంజీవనమూహార్తే
 ఓం సర్వవైష్ణవకర్తాయ
 ఓం అశోకవహోచ్ఛేదివే నమః

10

20

౬౦ పీతావాత్సల్యాజనావాయ
 ౬౦ విషదద్వామితవయార్పిత
 రామబ్జశీయకాయ
 ౬౦ చూడామణినమావేలే
 ౬౦ రామదుఃఖానవరకాయ నమః
 ౬౦ అక్షహస్తేర్మి నమః
 ౬౦ వక్షితారయే నమః
 ౬౦ తృణకృతదశానవాయ నమః
 ౬౦ కుల్యాశల్యమహాదోధాయ నమః 30
 ౬౦ పింహితాప్రాణనాశనవాయ నమః
 ౬౦ సురసావిజయోపాయనేత్రేర్మి
 ౬౦ సురవరార్పితాయ
 ౬౦ జాంబవన్మృతమానోత్పాయ నమః
 ౬౦ జీవితాపాతల్యజ్ఞతాయ
 ౬౦ వానరప్రాణనన్దాతే నమః
 ౬౦ వాగధీశాయ నమః
 ౬౦ మహాలాయ నమః
 ౬౦ మహారూపధరాయ నమః
 ౬౦ మావ్యాయ నమః 40
 ౬౦ మహాతేజసే
 ౬౦ మహాద్యుతయే నమః
 ౬౦ జంబుమాలినివే నమః
 ౬౦ జంభవైరిపార్థననాశనవాయ నమః
 ౬౦ అస్త్రనేత్రేర్మి నమః
 ౬౦ రాక్షసారిసేనాపతివివాళకాయ నమః
 ౬౦ లక్ష్మణపురిపరిధహద్యాలానం
 సుశీతలాయ నమః
 ౬౦ వాలిమానుస్రియకరాయ
 ౬౦ భీమాయ
 ౬౦ భీమవరాక్రమాయ నమః 50

౬౦ భీమగర్వహరాయ
 ౬౦ భక్తవాత్సల్యాయ నమః
 ౬౦ భర్మితామరాయ నమః
 ౬౦ రఘువంశస్త్రియకరాయ నమః
 ౬౦ రణధీరాయ
 ౬౦
 ౬౦ భరతార్పితవస్త్రేశాయ నమః
 ౬౦ భగవచ్చిష్టవిగ్రహాయ నమః
 ౬౦ అర్జునవర్జ్యవంశాపినే నమః
 ౬౦ తర్జితామరనాయకాయ 60
 ౬౦ మహాతే నమః
 ౬౦ మహామధురవాచే నమః
 ౬౦ మహాత్మనే నమః
 ౬౦ మాతరిశ్వాణాయ నమః
 ౬౦ మరుమ్మతాయ నమః
 ౬౦ మహాదాగుణజాయ నమః
 ౬౦ మధువనస్త్రియాయ నమః
 ౬౦ మహాదైర్యాయ నమః
 ౬౦ మహాచీర్యాయ నమః
 ౬౦ విహిరాధికకాంతిమతే నమః 70
 ౬౦ అన్నదాయ నమః
 ౬౦ వసుదాయ నమః
 ౬౦ వాగ్మినే నమః
 ౬౦ శ్లావదాయ నమః
 ౬౦ వత్సలాయ నమః
 ౬౦ వశినే నమః
 ౬౦ వశీకృతాశింజగతే నమః
 ౬౦
 ౬౦ వానరాకృతయే నమః
 ౬౦ విక్షురూపవ్రతిచ్చన్నాయ 80

ఓం అభీదాయ నమః

ఓం భీషణదాయ నమః

ఓం భూమిదారపరాయ నమః

ఓం భూతిదాయకాయ నమః

ఓం భూతసన్నతాయ నమః

ఓం భుక్తిముక్తిద్రదాయ నమః

ఓం భూమ్నీ నమః

ఓం భుజవిర్జితరాక్షసాయ నమః

ఓం వాల్మీకిస్తుతమాహాత్మ్యాయ నమః

ఓం విభీషణమహిదే నమః

ఓం విభవే నమః

ఓం అనుకంపావిధయే నమః

ఓం సంపాతిరచారిణే నమః

ఓం స్రతాపవతే నమః

ఓం బ్రహ్మప్రసాదరామాదిజీవనాయ నమః

ఓం బ్రహ్మవత్సలాయ నమః

ఓం జయవార్తాపరాయ నమః

ఓం ప్రాజ్ఞాయ నమః

ఓం శావకేశోకవాళకాయ నమః

ఓం శావకేశరామసాన్నిధ్యపాతవే నమః 100

ఓం జనమతద్రదాయ నమః

ఓం బహుయోజనగన్ద్రే నమః

ఓం బలవిర్యగుణాధికాయ నమః

ఓం రావణాలయమర్దినే నమః

ఓం రామసాద్బాహువాహాయ నమః

ఓం రామనామలనద్వైతాయ నమః

ఓం రామాయణకథార్చితాయ నమః

ఓం రామవ్యరూపలనద్వైతదయాయ నమః

ఓం రామవర్ణభాయ నమః

శ్రీరామరహస్యోత్తరాస్తర్గతా శ్రీసీతాష్టోత్తరశతనామావళిః

బ్రహ్మయామకమ్

(నెర్యత అదౌ శ్రిః ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఇతి త్రితారియోక్త్యా)

సీతాయై నమః

సీరధ్వజసుతాయై నమః

సీమాతీతగుణోజ్జ్వలాయై నమః

శౌందర్యపారసర్వస్య

భూతాయై నమః

శోభాగ్యదాయిన్యై నమః

దేవ్యై నమః

దేవార్చితవదాయై నమః

దివ్యాయై నమః

దశరథస్సఖీయై నమః

రామాయై నమః

రామస్మియాయై నమః

రమ్యాయై నమః

రాశేందువదనోజ్జ్వలాయై నమః

10

వీర్యకుల్కాయై నమః
 వీరవత్సై నమః
 వియవ్యధ్యాయై నమః
 వరప్రదాయై నమః
 వతిప్రతాయై నమః
 వంక్షీకంఠవాగిన్యై నమః
 వావనవృత్త్యై నమః
 వందారువత్సలాయై నమః
 వీరమాత్రై నమః
 ధృతరఘూత్తమాయై నమః
 సంపత్కర్త్యై నమః
 వదాతుష్టాయై నమః
 సాక్షిన్యై నమః
 సాధుసమృతాయై నమః
 నిత్యాయై నమః
 నియతసంస్థాయై నమః
 నిత్యనందాయై నమః
 సుతిప్రియాయై నమః
 పురైన్యై నమః
 పుష్పీసుతాయై నమః
 పుత్రదాయిన్యై నమః
 ప్రకృత్యై నమః
 వరాద్యై నమః
 వాసుమత్పూర్ణిన్యై నమః
 వ్యాధ్యాయై నమః
 వ్యాధయస్థాయై నమః
 వాతాకుభాయై నమః
 హింసయుక్తాయై నమః
 హింసకర్త్యై నమః
 హర్షయుక్తాయై నమః

వాతామరాయై నమః
 పారరూపాయై నమః
 పారవచనే నమః
 సాధ్యై నమః
 వరమూర్త్యాయై నమః
 త్రిలోకపంద్యాయై నమః
 త్రిలూపేంద్యాయై నమః
 త్రివధగార్హిన్యై నమః
 త్రాణప్రదాయై నమః
 త్రాతకర్త్యై నమః
 తృణీకృతరశాననాయై నమః
 అనమాయాంగరగాంకాయై నమః
 అనమాయాయై నమః
 మారివందితాయై నమః
 అశోకపవిత్రాస్థానాయై నమః
 అశోకాయై నమః
 శోకవివాగిన్యై నమః
 మార్యవంశస్సౌమ్యాయై నమః
 మార్యమండలంకర్త్యై
 పల్లవాయై నమః
 స్పృతిమాత్రాఘపారణాయై నమః
 స్పృతిరూపాయై నమః
 శ్రుతిప్రియాయై నమః
 పుష్పప్రియాయై నమః
 పుష్పకపాయై నమః
 పుర్యోజ్యాయై నమః
 పురాతనాయై నమః
 పురుషార్థప్రదాయై నమః
 పూజ్యాయై నమః
 పూతవామ్నయై నమః

పరంతపాయై నమః
 పద్మస్రియాయై నమః
 పద్మపాపాయై నమః
 పద్మాయై నమః
 పద్మముఖ్యై నమః
 శుభాయై నమః
 జనశోకహరాయై నమః
 జన్మమృత్యుశోకవిహారిన్యై నమః
 జగద్రూపాయై నమః
 జగద్వంద్యాయై నమః
 జయదాయై
 జనకాత్మజాయై నమః
 పాదసీయకటాక్షాయై నమః
 నాదాయై నమః
 నాదైకతత్పరాయై నమః
 నక్షత్రసామ్యరదనాయై నమః
 నష్టదోషాయై నమః
 నయాపహాయై
 పహ్నిసానహరాయై నమః

పహ్నిత్యక్తతే
 పృథ్విదాయన్యై నమః
 వాల్మీకిగీత విరచాయై
 సభోజితాయై నమః
 వరాంగవాయై నమః
 భక్తిగమ్యాయై నమః
 భవ్యగుణాయై నమః
 బ్రాహ్మ్యై నమః
 భరతవందితాయై నమః
 మవర్ణదర్శనీయాల్లాయై నమః
 సుగ్రీవాంగదపేరితాయై నమః
 వైదేప్యై నమః
 వశపాశాఘవానిన్యై నమః
 విధివందితాయై నమః
 లోకమాత్రై నమః
 లోచనాంతస్థితకారుణ్య
 సాగరాయై నమః
 కృతాకృతజగద్దేతవే నమః
 కృతరాజ్యాభిషేకాయై నమః

90

100

90

గరుడోపనిషదుద్భవ గరుడనామావళి:

౬౩ గం గరుడాయ నమః
 ౬౦ వారిపల్లభాయ నమః
 ౬౦ స్వస్తికేకృతక్షీరసాదాయ నమః
 ౬౦ అకుంచితవామసాదాయ నమః
 ౬౦ ప్రాంజలికృతదోర్భుగ్మాయ నమః
 ౬౦ వామకటకేకృతావంతాయ నమః
 ౬౦ యజ్ఞసూక్తికృతవామకయే నమః

౬౦ కటిసూక్తికృతతక్షకాయ నమః
 ౬౦ హరికృతకర్కృటకాయ నమః
 ౬౦ వనద్యక్షిణకర్ణాయ నమః
 ౬౦ వసువనద్యవామకర్ణాయ నమః
 ౬౦ వశంశిరస్కాయ నమః
 ౬౦ భుజాంతరగుళికాయ నమః
 ౬౦ లోంధ్రకాలికనాగనామర

10

మచిటితాయ నమః
 ఓం ఏలాపుత్రకాది
 నాగపేవ్యమావాయ నమః
 ఓం ముదాన్వితాయ నమః
 ఓం కపిలాక్షాయ నమః
 ఓం గరుత్మతే
 ఓం సునర్గనద్యకస్రణాయ నమః
 ఓం ఆజానుతఃసునర్గాలాయ నమః
 ఓం ఆకటోష్ఠహిసనలాయ నమః
 ఓం అకంధంకుంకుమారుణాయ నమః
 ఓం శతచక్రవిభావనాయ
 ఓం నీలాగ్రవాసీకావక్తాయ నమః
 ఓం సునుహవ్యారుకుణ్డాయ నమః
 ఓం దంష్ట్రాకరాంబదనాయ
 ఓం ముకుటోజ్జ్వలాయ
 ఓం కుంభమారుణసర్వాల్లాయ నమః
 ఓం కుశ్లేష్టదవలావాయ నమః
 ఓం విష్ణువాహయ నమః
 ఓం నాగభూషణాయ నమః
 ఓం విషకూలరాశ్యవలాయ నమః
 ఓం భగవతే
 ఓం శ్రీసునోగరుడాయ నమః
 ఓం షక్తివ్యాయ
 ఓం విష్ణువర్ణలాయ
 ఓం త్రైలోక్యపరివ్రాజితాయ నమః
 ఓం ఉగ్రాయ నమః
 ఓం భయంకరాయ నమః
 ఓం కాలానలరూపాయ
 ఓం వజ్రవళాయ
 ఓం వజ్రకుణ్డాయ

40

ఓం వజ్రదస్తాయ నమః
 ఓం వజ్రదంష్ట్రాయ నమః
 ఓం వజ్రపుచ్చాయ నమః
 ఓం వజ్రవజ్రాక్షిత శరీరాయ
 ఓం అనంతికావాయ నమః
 ఓం దుష్టవిషదూషణాయ నమః
 ఓం స్పృష్టవిషనాశాయ నమః
 ఓం దస్తభూకవిషదారణాయ నమః
 ఓం స్రుతీనవిషస్రణాశాయ నమః
 ఓం సర్వవిషనాశాయ నమః
 ఓం చక్రగ్రముద్దలనల్కాశాయ నమః
 ఓం మూర్ఖముద్దలముష్టికాయ నమః
 ఓం పృథ్వీముద్దలముద్రాల్లాయ నమః
 ఓం క్షీనస్పృహమవ్తాయ నమః
 ఓం సునర్గాయ
 ఓం గరుత్మతే
 ఓం త్రిపుచ్చిరాయ
 ఓం గాయత్రిచక్రవే నమః
 ఓం స్రోమాత్యవే నమః
 ఓం పామతనవే నమః
 ఓం వామదేవ్యబృహద్రథస్తర
 వజ్రాయ
 ఓం యజ్ఞాయజ్ఞీయపుచ్చాయ
 ఓం చంద్రాల్లాయ నమః
 ఓం దిష్టికపాయ నమః
 ఓం యజ్ఞార్చమృ నమః
 ఓం ఈం దీతాయ నమః
 ఓం స్త్ర్యుంబితాయ
 ఓం అనన్తకదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం వామకీదూతవిషహరాయ నమః

60

70

10 తక్షకదూతవిషహరాయ 100
 10 కర్కటకదూతవిషహరాయ నమః
 10 పద్మకదూతవిషహరాయ నమః
 10 మహాపద్మకదూతవిషహరాయ 100
 10 శక్తదూతవిషహరాయ నమః
 10 గులికదూతవిషహరాయ నమః
 10 పొట్టికాళికదూతవిషహరాయ నమః
 10 వాగకదూతవిషహరాయ నమః
 10 బూతావిషహరాయ నమః 100
 10 బ్రహ్మావిషహరాయ నమః
 10 వృశ్చికవిషహరాయ నమః
 10 మౌళికవిషహరాయ నమః
 10 స్థానరవిషహరాయ 100
 10 తిలకవిషహరాయ నమః
 10 దివ్యానామహావానాం
 విషహరాయ 100
 10 మహావాగదీరూపాణాం
 విషహరాయ 100
 10 మూషికవిషహరాయ 100
 10 గృహగోలికవిషహరాయ 100
 10 గృహగోధికవిషహరాయ నమః 100
 10 ప్రజాపతివిషహరాయ 100
 10 గృహగిరిహ్వరకాలానం
 వర్మకౌడ్యూతానాం
 విషహరాయ నమః

10 తార్లవిషహరాయ నమః
 10 పార్లవిషహరాయ 100
 10 కాన్యదారువృక్షకోటరరత
 విషహరాయ నమః
 10 మూలత్పగ్గురువిర్యానవత్రపుష్ప
 సరోద్భూతవిషహరాయ నమః
 10 దుష్టకీటకపిశ్చానమార్జాం
 జమ్బూకవ్యాఘ్రహరహ
 విషహరాయ నమః
 10 జరాయుతాల్పకోద్భిజ్జ
 ప్లేదతానాంవిషహరాయ 100
 10 శస్త్రబాణక్షతస్థిఘ్రహ
 మహాప్రణకృతానాంవిషహరాయ నమః
 10 కృత్రిమవిషహరాయ 100
 10 భూతలేతాంకూర్మోద్భిజాన
 ప్రేతరాక్షసయక్షభయప్రదానాం
 విషహరాయ 100
 10 విషతుడ్డానాంవిషహరాయ 100
 10 విషదవ్రానాంవిషహరాయ నమః
 10 విషదంష్ట్రీనాంవిషహరాయ 100
 10 విషోద్భానాంవిషహరాయ నమః
 10 విషపుచ్చానాంవిషహరాయ 100
 10 విశ్వవారాణాంవిషహరాయ నమః
 10 విర్విశేషమపహ్లాయ
 పరస్మైబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ హయగ్రీవాష్టోత్తరకథనామావళి.

ఓం శ్రీహయగ్రీవాయ	ఓం సారవ్యతనదాయ నమః	
ఓం మహావిష్ణవే నమః	ఓం వేదోద్ధరే నమః	30
ఓం కేశవాయ నమః	ఓం వేదనిరయే నమః	
ఓం మధుసూదనాయ నమః	ఓం వేదవేద్యాయ నమః	
ఓం గోవిందాయ నమః	ఓం పురాతనాయ నమః	
ఓం పుండరీకాక్షాయ నమః	ఓం పూర్ణాయ నమః	
ఓం విష్ణవే నమః	ఓం పూరియిత్రే నమః	
ఓం విశ్వమ్పరాయ నమః	ఓం పుణ్యాయ నమః	
ఓం హరయే నమః	ఓం పుణ్యకీర్తయే నమః	
ఓం ఆదిత్యాయ నమః	ఓం నరాత్పరాయ నమః	
ఓం నర్మవాగీశాయనమః	ఓం నరమాత్యవే నమః	
ఓం నర్వాధారాయ నమః	ఓం నరస్త్వేకోతిషే	40
ఓం ననాతనాయ	ఓం నరేశాయ నమః	
ఓం నిరాధారాయ	ఓం సారగాయ	
ఓం నిరాకారాయ	ఓం సారాయ	
ఓం విరేశాయ	ఓం నర్మవేదాత్మకాయ	
ఓం విరుషద్రవాయ	ఓం విరుషే నమః	
ఓం విరంజనాయ నమః	ఓం వేదవేదాంగపారగాయ	
ఓం విష్ణుతంకాయ నమః	ఓం నకలోపవిషద్యేద్యాయ	
ఓం నిత్యభూస్థాయ	ఓం నిష్కళాయ	
ఓం విదానస్తమయాయ నమః	ఓం నర్మకాష్ట్రకృతే	
ఓం సాక్షిణే నమః	ఓం ఆక్షమాల్లావముద్రా	
ఓం శరణ్యాయ	యుక్తపాస్థాయ నమః	50
ఓం నర్మదాయకాయ నమః	ఓం నరనైదాయ నమః	
ఓం శ్రీమతే నమః	ఓం పురాణపురుషాయ నమః	
ఓం లోకత్రయాధీశాయ నమః	ఓం శ్రేష్ఠాయ నమః	
ఓం	ఓం శరణ్యాయ నమః	
	ఓం నరమేశ్వరాయ నమః	

ఓం శాంతాయ నమః

ఓం దాంతాయ నమః

ఓం తీతకోధాయ నమః

ఓం తీతామిత్రాయ నమః

ఓం జగన్మయాయ నమః

ఓం జన్మమృత్యుహరాయ నమః

ఓం జీవాయ నమః

ఓం జయదాయ నమః

ఓం జాడ్యనాశనాయ నమః

ఓం జనప్రియాయ నమః

ఓం జనస్తుత్యాయ నమః

ఓం జానకప్రియకృతే నమః

ఓం ప్రభవే నమః

ఓం విమలాయ నమః

ఓం విశ్వరూపాయ నమః

ఓం విశ్వగోప్త్రీ నమః

ఓం విధిస్తుతాయ నమః

ఓం విధిస్త్వశివసంస్తుత్యాయ నమః

ఓం శాంతిదాయ నమః

ఓం జ్ఞాంతిహరగాయ నమః

ఓం శ్రేయఃప్రదాయ నమః

ఓం శృతిమయాయ నమః

ఓం శ్రేయసాంవతయే నమః

ఓం ఈశ్వరాయ నమః

ఓం ఆచ్యుతాయ నమః

ఓం అనంతరూపాయ నమః

ఓం ప్రాణదాయ నమః

ఓం పృథివీతయే నమః

ఓం అవ్యక్తాయ నమః

ఓం వ్యక్తరూపాయై నమః

ఓం వర్చసాక్షిణే నమః

ఓం తమోహరాయ నమః

ఓం అజ్ఞాననాశకాయ నమః

ఓం జ్ఞానినే నమః

ఓం పూర్ణచంద్రసమప్రభాయ నమః 90

ఓం జ్ఞానదాయ నమః

ఓం వాక్యతయే నమః

ఓం యోగినే నమః

ఓం యోగీశాయ నమః

ఓం సర్వకామదాయ నమః

ఓం మహాయోగినే నమః

ఓం మహామోహయే నమః

ఓం మోహిణాయ నమః

ఓం శ్రేయసాంవతయే నమః

ఓం హంసాయ నమః

ఓం సరమహంసాయ నమః

ఓం విశ్వగోప్త్రీ నమః

ఓం విరాజే నమః

ఓం సర్వరాజే నమః

ఓం శుద్ధస్థూపిణంకాశాయ నమః

ఓం అపూమండలనందులాయ నమః

ఓం అదిమద్భ్యాంకరహితాయ నమః

ఓం సర్వవాగ్విశ్వరేఖరాయ నమః

60

70

80

100

అదిత్యహృదయస్తోత్ర నామావళి:

ఓం పర్వదేవతాత్మకాయ నమః		ఓం పూర్ణే నమః	
ఓం తేజోవ్రతే నమః		ఓం గర్భమతే నమః	
ఓం లోకాంతకాయ నమః		ఓం మన్మథపద్మకాయ నమః	
ఓం గర్భమతే నమః		ఓం లావనే నమః	
ఓం భూవృక్షే నమః		ఓం హిరణ్యరేఖనే నమః	
ఓం విష్ణవే నమః		ఓం దినాకరాయ నమః	
ఓం శివాయ నమః		ఓం పారిధకాయ నమః	
ఓం వైష్ణవాయ నమః		ఓం మహాస్థూర్జినే నమః	
ఓం ప్రజాపతయే నమః		ఓం వైవస్వతయే నమః	
ఓం మహావైష్ణవాయ నమః	10	ఓం మరీచిమతే నమః	40
ఓం ధవళాయ నమః		ఓం తిమిరోవృధవాయ నమః	
ఓం కాలాయ నమః		ఓం శంఖనే నమః	
ఓం యమాాయ నమః		ఓం త్వష్ట్రే నమః	
ఓం పోమాాయ నమః		ఓం మూర్తాద్భాయ నమః	
ఓం అపొంపతయే నమః		ఓం అంకుమతే నమః	
ఓం పిత్తభ్యో నమః		ఓం హిరణ్యగిర్భాయ నమః	
ఓం మమభ్యో నమః		ఓం శిశిరాయ నమః	
ఓం పార్శ్వభ్యో నమః		ఓం తపనాయ నమః	
ఓం అగ్నిదేహ్యాం నమః		ఓం భాస్కరాయ నమః	
ఓం మరుదోర్వ నమః	20	ఓం రథయే నమః	50
ఓం మనసే నమః		ఓం అగ్నిగిర్భాయ నమః	
ఓం వాయవే నమః		ఓం అదితే పుత్రాయ నమః	
ఓం మృగయే నమః		ఓం శంఖాయ నమః	
ఓం శ్రీతాప్రసాదాయ నమః		ఓం శిశువాకవాయ నమః	
ఓం ఋతుకర్త్రే నమః		ఓం వ్యోమవాళాయ నమః	
ఓం ప్రభాకరాయ నమః		ఓం తమోరేదినే నమః	
ఓం అదిత్యాయ నమః		ఓం ఋగ్యజుర్సామపూర్వాయ నమః	
ఓం ముక్తే నమః		ఓం మేఘవృక్షయే నమః	
ఓం మోర్ఖాయ నమః		ఓం అపొంబిళాయ నమః	
ఓం భూయ నమః	30	ఓం విష్ణుదీప్తివరసమాాయ నమః	60

10 అతివే నము
 10 మర్దినే నము
 10 మృత్యువే నము
 10 పిల్లలయ నము
 10 నర్మతానయ నము
 10 కడయ నము
 10 విశ్వాయ నము
 10 మహాతేన నము
 10 రక్షాయ నము
 10 నర్మరవోద్భూయ 70
 10 నక్షత్రమితారాణామధిపాయ నము
 10 విశ్వరామయ నము
 10 వేదపామవేదవివే నము
 10 ద్వాదశాత్మవే నము
 10 సూర్యాయుగిరయ నము
 10 పశ్చిమగిరయ
 10 శ్లోత్తిర్గణానాంవతయ నము
 10 దివాధివతయ
 10 జయాయ నము
 10 జయభద్రాయ నము 80
 10 హర్యశ్వాయ
 10 సహస్రాంశవే నము
 10 అదిత్యాయ నము
 10 ఉగ్రాయ
 10 వీరాయ
 10 సారథ్యాయ నము
 10 వద్మద్రబోధాయ నము
 10 మార్తాంధ్రాయ నము
 10 బ్రహ్మకావామ్యతేకాయ నము
 10 సూర్యాయ నము 90
 10 అదిత్యవర్మవే నము

10 లాద్యతే నము
 10 వర్మజ్ఞకాయ నము
 10 రౌద్రాయ నము
 10 మృగే నము
 10 తమోహ్మయ నము
 10 హిమహ్మయ నము
 10 శకుహ్మయ నము
 10 అమితాత్మవే నము
 10 కృతహ్మహ్మయ నము 100
 10 దేవాయ నము
 10 శ్లోత్తిహింవతయ నము
 10 త్త్వాచాశిరాళాయ నము
 10 మ్మాయ నము
 10 విశ్వకర్మకే నము
 10 తమోలివిహ్మయ నము
 10 రయ నము
 10 రోహిణీకే నము
 10 భూతవాళకాయ నము
 10 భూతద్రవ్యే నము 110
 10 భూతపాయకాయ నము
 10 తమనాయ నము
 10 వర్మణాయ నము
 10 మత్తేమహాతేమ
 తాగ్రహ్యదివ్యితాయ నము
 10 అగ్నిహోత్రాయ నము
 10 అగ్నిహోత్రాంపరాయ నము
 10 వేదేర్యో నము
 10 శ్రుత్యో నము
 10 శ్రుతపరాయ నము
 10 నర్మరోకృత్యాయ అదిత్యాయ
 మర్మబ్రహ్మకే నము 120

బ్రహ్మకృత శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళి:

శ్రీమద్రామానుజమ్ - యుక్తకాండ

10 నారాయణాయ నమః

11 దేవాయ నమః

12 శ్రీమతే నమః

13 చక్రాయుధాయ నమః

14 ప్రభవే నమః

15 ఏకశృంగాయనమః

16 సరావాయ నమః

17 భూతాయ నమః

18 భవాయ నమః

19 సవత్సరతే నమః

20 అక్షరాయ నమః

21 బ్రహ్మణే నమః

22 మధ్యవాస్తవపత్నాయ నమః

23 రామనాయ నమః

24 సరాయధర్మాయ నమః

25 విష్ణుకృపాయ నమః

26 చతుర్ముఖాయ నమః

27 శార్ఙ్గదవ్యవే నమః

28 వృషకేణాయ నమః

29 పురుషాయ నమః

30 పురుషోత్తమాయ నమః

31 అజితాయ నమః

32 అర్హభృతే నమః

33 విష్ణవే నమః

34 కృష్ణాయ నమః

35 బృహద్రథాయ నమః

36 సేవాస్యే నమః

37 గ్రామర్షే నమః

38 పర్వస్యే నమః

39 మృత్యువే నమః

40 క్షమామృతే నమః

41 దమాయ నమః

42 ప్రభవాయ నమః

43 అవ్యయాయ నమః

44 ఉపేంద్రాయ నమః

45 మధుమోదనాయ నమః

46 ఇంద్రకృతే నమః

47 మహేంద్రాయ నమః

48 వర్షవాళాయ నమః

49 రథాస్తకృతే నమః

50 శరణ్యాయ నమః

51 శరణాయ నమః

52 మోక్షకృణ్ణాయ నమః

53 సేదాత్మవే నమః

54 శతశీర్షాయ నమః

55 మహర్షరాయ నమః

56 అవికర్త్రే నమః

57 వ్యయప్రభవే నమః

58 పిష్టాశ్రయాయ నమః

59 సాక్షాత్కరయాయ నమః

60 పూర్వకాయ నమః

61 యజ్ఞాయ నమః

30

40

50

శ్రీ గురుభ్యోనమః

ఉపోద్ఘాతము

(నవమముద్రణము-1960)

‘చేతులారంగ శివుని బూజింపడేని, నోరు నొవ్వంగ పొరికీర్తినుడువడేని’ యను మహాకవి బమ్మెరపోతనామాత్యుని వాక్యము దుర్లభమగు నీ మానవజన్మ సార్థకమగుటకు భగవదారాధనము, భగవన్నామ సంకీర్తనము ముఖ్య సాధనమని చాటుచున్నది. అట్టి భగవదారాధన, నామసంకీర్తన వర్తతులు శాస్త్రమునం దుపాన్య దేవతాధికార్యాది భేదములను పురస్కరించుకొని యనేక విధముల ప్రతిపాదించబడి యున్నవి. అందును ‘అలంకారప్రియో విష్ణు రభిషేక ప్రియశ్శివః’ మున్నగు వాక్యములాయా దేవతలకాయాయవచారములు ప్రియములని చెప్పుచుండ మంత్రపుష్పాంతర్గతమగునీ వాఙ్మయీపూజ నర్పదేవతా ప్రియమై యలరారుచున్నదని ‘జ్ఞానయజ్ఞేన తేనాహ మిష్ట స్సామితి మే మతిః’ అను మున్నగు వాక్యములుద్ఘోషించుచున్నవి. అట్టి మంత్రపుష్పము యొక్క విశిష్టరూపమే యీ రాజోపచారపూజ.

ఇయ్యది త్రిరాత్ర, పాంచరాత్ర, సప్తాహ, నవరాత్రప్రభృతి దీక్షావిధుల ననుష్ఠింపబడుచున్న యజ్ఞ యాగ జయంతి వ్రతమహోత్సవముల యందు ప్రధానదేవతా పూజాసందర్భమున మంత్రపుష్పాంతమున వేదశాస్త్ర పురాణ తిహాస సంగీత వాట్యాది వివిధ విద్యద్గోష్ఠలతో నేటికి నచ్చలచ్చల నేదోయొక రూపమున జరుగుచునే యున్నది.

‘ఋషిమండల సంకోఢ్యం’ మున్నగు ననుష్టుప్ శ్లోకములతో గూడిన పూర్వపు గల్పమొకటి యున్నను ననుగ్రముగా నక్రమముగా లభింపకుండుటచేతను, లభించినంతవరకును వానోట వానోటబడి నవరింప రానంతటి తవ్వలకున్నగా పరిణమించినది. ఎంత ప్రయత్నించినను సుపాఠము చిక్కదయ్యెను.

కారణము నలన శ్రీశ్రీశ్రీ వ. వ. శ్రీకరపాత్రస్వాముల యాదేశానుసారము ధర్మసంఘవంశల్పపూర్వకముగా జరుపబడుచున్న గీతాజ్ఞాన జ్ఞానయజ్ఞాది వివిధ మహోత్సవములయందు విద్యద్గోష్ఠీరూపమైన రాజోపచార పూజకు పరియైన కల్పమొకటి లేకుండుట మిక్కిలి కొరతగా గానుపించెను. వై మహోత్సవములకు వచ్చిన వండితుల యొక్కయు, భక్త

జనులయొక్కయు యభిలాష ననుసరించి నేను మన ప్రాంతములో ధర్మ సంఘ ముఖ్యకార్యకర్తగా నున్నవాడును, సాహిత్య వ్యాకరణ వేదాంతశాస్త్ర ప్రవీణుడునగు మా చిరంజీవి శాస్త్రుల విశ్వనాథశర్మకు సంప్రదాయానుగుణముగా చక్కని కల్పమొకటి వ్రాయుమని చెప్పితిని. వెంటనే రచన ప్రారంభించి భగవత్కృతాక్షమునను, పెద్దల యనుగ్రహమువలనను పూర్తిచేసి కృతకృత్యుడయ్యెను.

ఇందు నాల్గు వేదములు, షడంగములు, పూర్వోత్తరమీమాంసలు, న్యాయము, ఆయుర్వేదము, కావ్యము, ఇతిహాసము, పురాణము, సంగీతము, నాట్యము, సువాద్యము, వంచాంగము, చూర్ణిక, వేదగోష్ఠి, ఉత్తరసీరాజనము అను విరువదియైదువచారములు గ్రథితములై యున్నవి. ఇందలి 'నైక మోక్షప్రసాదోవా' అను నాటకారికోక్తి ననుసరించి తత్తదనుగుణశైలితో, మిక్కిలి యుదాత్తమై వెలసినది. గ్రంథకర్త వివిధశాస్త్ర పరిపాటులను చక్కగా వెలిగిన వాడగుటచే నిందలి ప్రతివద్య గద్యములు తత్తచ్చాస్త్రీయ స్వరూపమర్యాదలను సాకల్యముగా ప్రతిపాదించుటకు సమర్థములై యున్నవి.

ఇట్లు
శాస్త్రుల కృష్ణశర్మ

వేదశాస్త్రాద్యవధారణాత్మక శ్రీ రాజోపచార (దేవోపచార) పూజా కల్పః

: రచయిత :

శిరోమణి, భాషాప్రణిః

శ్రీ శాస్త్రుల విశ్వనాథశర్మ, B.O.L

గమనిక : ఇందు పూజనీయ దేవత వరమేశ్వరి ఇనచో కుండలీకృత భాగములు చేర్చియు
వరమేశ్వరుడు ఇనచో = భాగములను వదలియు కల్పమును చెప్పవలయును.

ఓం సహస్రశీర్షం . . . . . మహా రాజాయ నమః.

ఓం స్వస్తి

౧ ఋగ్వేదః

నిశ్వాసత్వాత్తవ వరమ! (జనవి!) యస్పచ్చిదానందసింధోః
శ్రీమాన్నిత్యో భ్రమ విరహితోఽపారుషేయః పురాణః
ఋగ్విశ్ణంసౌ ప్రవణ ఋషిసంపేద్య తత్త్వాభిరుద్య
న్నాద్యామ్నాయో భజతి విధివద్భగ్నిహృణా వేరితస్త్వామ్॥

హే దేవదేవోత్తమ!

(హే దేవదేవోత్తమే!)

దేవతాసార్వభౌమ!

(దేవతాసార్వభౌమి!)

ఋతంభర ప్రజ్ఞా నముల్లసిత ఋషిమండల శంసిత!

(ఋతంభర ప్రజ్ఞా నముల్లసిత ఋషిమండల శంసితే!)

ఋతాన్యతాతీతస్వభావ!

(ఋతాన్యతాతీతస్వభావే!)

ఋగ్వేద ప్రయతమ!

(ఋగ్వేద ప్రయతమే!)

ఋగ్వేద సేవామవధారయ-

■ యజుర్వేదః

అన్నాయజ్ఞైర్ ఋషిభిరథ యచ్చేదనాఽక్షణత్యా
 ద్దర్శస్సర్వోఽధ్వర ఇతిసుతః ప్రాజ్యనుగ్రాహకస్సన్
 వేదస్సోయం భజతి పరమో యాజషస్త్వాం యజార్చి
 ర్యజ్ఞాత్మత్వం ■ విశదయన్ యజ్వనాం కర్మదర్శి //

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) యజ్ఞభూమి సము
 ద్ధరణాదృతయజ్ఞపురుషానుజన్య దీక్షాదీక్షిత(తే!) యజ్వలోకసంగ్రహార్థానుష్ఠీ
 యమాన యజనాది షట్కర్మకలాప!(వే!) యజ్ఞస్వరూప!(వే!) యజుర్వేద
 ప్రియతమ!(మే!) యజుర్వేదసేవా మనధారయ-

3 సామవేదః

తత్రన్యంత్రాత్మక వివిధ సర్వైవతోపాధి నిష్ఠాన్
 శస్త్రైః స్తోత్రైః ప్రతిగకముఖై స్వేద్యుణానాఞ్యముఖైః
 గాయన్నుచ్చైర్భజతి విగమ స్సోఽద్యసామాభిధస్త్వాం
 వేదానామస్మృహమితిపురా యం హి గీతాన్వవాదిః॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) సర్వజ్ఞ సర్వశక్తే!
 నమస్తకల్యాణగుణ మహోదధే! నచ్చిదానంద స్వరూప(వే!) సామవేద
 ప్రియతమ!(మే!) సామవేదసేవామనధారయ-

౪ అథర్వవేదః

అగ్నేయాది ప్రకృతి మహితా నస్త్రయోగాన్ బహున్య
 స్తాంస్తాం ధత్తేకభ్యధిక మనుసంధాన సంహరయుక్తాన్
 యేన క్షుద్ర క్షినణ పటవోస్తర్పహిర్యాగ యోగా
 స్సంవేద్యంతే భజతి పరిశిష్టోయ మాథర్వణస్త్వామ్ //

హే దేవదేవోత్తమ(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) అథర్వాంగిరః ప్రభృతి
 మహర్షిమణ్డల సమద్యర్పిత!(తే!) అసి చర్మ గదా చక్ర శూలాధ్యాయుధ
 నమేత(తే!) అనన్య తేజోభిభవ బ్రాహ్మపాశునతాద్యస్త్రరాజరాజిత(తే!)
 అథర్వవేద ప్రియతమ(మే!) అథర్వవేదసేవామనధారయ-

■ శీక్షా

వర్ణాన్యాత్రాః స్వరాన్యాస్పటయతి బహుధా వైదికాంస్తాంత్రికాంశ్చ
ప్రోక్తాచారణ్యకేషు ప్రవిలసతి పరా తైత్తిరీయేషు యావై/
శీక్షానేయం శ్రుతీనాం పదఫణితి విధాం సంహితా నిర్దిశన్తి
త్వామారాధ్యాద్యధన్యా భవతుమువగతా ప్రాతిశాఖ్యేనయుక్తా॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) శిష్టజనావనాదృత
శివ విరించి విష్ణోది స్వరూప(వే!) శీక్షాదిపల్లి త్రితయానువర్ణితాశేష దివ్యా
నుభావ!(వే!) శీక్షాప్రియతమ(మే!) శీక్షానేవామవధారయ--

౬ వ్యాకరణమ్

యచ్ఛబ్దానుగమార్థతే నభవతి జ్ఞానం కిమవ్యన్యతః
కృత్స్నం వ్యాకరణం మహాత్మన ఇతశ్శాబ్దస్యహి బ్రహ్మణా
త్వక్షక్వా నవపంచవాల నిసదాత్సమ్యక్సముద్భావితమ్
త్వామేవ ప్రతిపద్యతేన్దు మధునా పాణిమ్యపజ్జం శ్రుతేః॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) వాచ్యవాచక భేద
వర్జిత!(తే!) వ్యాకరణాచార్యవర్ణ్యమాన వైభవ(వే!) వ్యాకృతావ్యాకృతస్య
రూప!(పిణి!) వ్యాకరణప్రియతమ(మే!) వ్యాకరణనేవామవధారయ--

■ ఛందః

యత్తద్భాగిష్కాణ భాగవర్ణితమిత శౌఖ్యానాద్యైః పురా
భాగైశ్చ ప్రతిపాదితం కతివయైః శ్రౌతాది సూత్రాంతరే/
లోకే పింగళ ముఖ్యుక్షణ శ్చాపి విస్తారితం

ఛందస్సాం పరిసేవతేవ్యాభయదం(దాం) స్వచ్ఛందసంచారిణం(ణీం)॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) చరాచరజగజ్జీవ
నాదారభూత(తే!) చతుర్వేద ప్రతిపాద్యస్వరూప(వే!) చకితగోకులాగ్ర
జన్మరక్షణవర(రే!) ఛందఃప్రియతమ(మే!) ఛందస్సేవామవధారయ--

నిరుక్తమ్

మత్తరిబ్రాహ్మణవర్తినా మిత్రానాం ప్రాసంగికానాం సతామ్
శబ్దానాంచ నిరుక్తి మాకలయతేవ్యుత్పత్తు లోకోయతః
యాస్కాచార్యముఖై శ్చిరాదధిగతం యన్నామలింగోదయం
త్వాం చాలింగమనామరూపమభివృత్తం నిరుక్తంశ్రుతే||

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభౌమ!(మి!) నిగమాంత సంవా
రిన్(రిణి!) విత్వావిత్వసమృద్ధివేతాది సాధనచతుష్టయ సంపత్సర్విదాయక(యిని)
నిఖిలశబ్ద నిరుక్త విషయ!(యే!) నిరుక్త ప్రియతమ(మే!) నిరుక్త సేవామ
నధారయ.

జ్యోతిషమ్

శ్రౌతస్మార్త విధిప్రయుక్తమఖిలం సత్కర్మజాతం యతో
నిర్దిష్టేవ్యాధికారిణాం మమనసాం కాలే ప్రవర్తేతయత్
కల్యాణ ప్రచురం సమస్తకుభదం స్కన్ధత్రయోజ్ఞుంధితమ్
ద్యోతిషాస్త్రమథోభజత్యతితమాం త్వాం ద్యోతిషాముద్భవమ్||

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభౌమ!(మి!) ద్యోతిష్టోమాది
క్రతుసమారాధ్యః(ధ్యే!) ద్యోతిర్మండల మధ్యవర్తిన్(ర్తిని!) ద్యోతిషప్రియ
తమ(మే!) ద్యోతిష సేవామనధారయ-

౧౦ కల్పః

తత్తచ్చాఖీయధర్మాన్ శ్రుతిసమదిగతాన్ శ్రౌతగృహ్యదిధేదాన్
శిష్టాచారక్రమేణ స్థుటమది విధధత్కల్ప సామాన్యసంజ్ఞమ్
నూత్రం హ్యంగై త్రిధిశ్చైవ ప్రతిపదగపానై రుజ్జ్వలైః కర్మముఖ్యైః
కర్మబ్రహ్మత్యమూర్తింకలయతి భవతోదేవ!(భవతీందేవి!) నైష్కర్మ్యసిద్ధ్యై||

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభౌమ!(మి!) కర్మబ్రహ్మ మీమాం
సకాశ్యలాయన కాత్యాయనానంతంబాది మహర్షిమండలనూత్రితానుభావ(నే!)
కమసీయ నిత్యనైమిత్తిక కామ్యకర్మారాధ్య స్వరూప(నే!) కల్పప్రియ
తమ!(మే!) కల్ప సేవామనధారయ-

౧౧ పూర్వమీమాంసా

న్యాయానాంచ సహస్ర ముత్తమమథో బిభ్రద్యదుజ్జ్వంభతే
యద్వైద్యదశ ఇక్షణాత్మకమిదం దైమిష్యవజ్జం మహాత్
యత్ప్రాభాకరభాట్టనామక శుభప్రస్థానయుగ్మంచితమ్
తత్త్వం వాక్యవిచార శాస్త్రమధునా పూర్వం భజత్యాదరాత్॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభౌమ!(మి!) మీనకూర్మార్కద్యన
నమాపాదిత జగత్కల్యాణ(జే!) మితహితమేధ్యాశియోగిజనమేయస్య
రూప(వే!) మీమాంసాప్రియతమ(మే!) మీమాంసాసేవామవధారయ--

౧౨ వేదాంతః (ఉత్తరమీమాంసా)

సత్యం జ్ఞానమనంతమాదికవదై సై సైః స్వరూపార్థై
రేచదాహోచయై రతన్నిరసనైర్యా తత్త్వమస్యాదిభిః
దీరావస్థత నేతినేతివిధయా శ్రుత్యంత సీమంతినీ
యాసాక్షాద్యజతే భవంతమధునా (ఽధునాంబ భవతీం)
పర్వాపరోక్షం (జ్ఞాం) శివమ్! (వామ్!)

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభౌమ!(మి!) వేదాంతవిజ్ఞానసుని
శ్చితార్థవిజ్ఞానానుభూయమాన బ్రహ్మాత్మభావ! (వే!) వేదోక్త ప్రవృత్తినివృత్తి
ఇక్షణ ధర్మద్వయములభూత! (తే!)

వేదాంతశాస్త్రప్రియతమ (మే!) వేదాంతశాస్త్రసేవామవధారయ--

౧౩ న్యాయః

శాస్త్రార్థానిహ ధర్మధర్మిక విమర్శార్థోపపన్నాన్ నిదు
ర్యస్యాత్మత్వస్థానం శ్రుతిప్రథిత సమ్మార్గ ప్రతిష్ఠాపకం
శ్రీమన్మాని గౌతమ ప్రకస్తాచార్య సంభావితం
శాస్త్రం తద్ధి విమర్శనేన భజతే త్వాం వై విమర్శోదయమ్ ॥

హే దేవదేవోత్తమ! (మే!) దేవతాసార్యభౌమ! (మి!) న్యాయా
న్యాయ సత ప్రవృత్తి సజ్జన దుర్జనాదృత ఇక్షణిక్షణ (జే!) న్యాయాన్యాయ
యాతీత స్వభావ (వే!) న్యాయశాస్త్ర ప్రియతమ! (మే!) న్యాయశాస్త్ర
సేవామవధారయ--

౧౫ అయుర్వేదః

అద్యం సాధనమామనంత యుషయో ధర్మవ్యదేహం పురా
 ప్రాహు స్తన్యహితాహితం ~~గీతామృతం~~ దుఃఖంసుఖం ప్రాణివాం
 అయుస్తన్య హితాహితం ~~గీతామృతం~~ తన్మానంచ యస్మిన్నసా
 వాయుర్వేదకపాస్త అదిపురుషం(జననం)త్వాంవైవిరాడాత్మకం(త్మికం).

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) అయుర్వేద సము
 ద్భరణాదృత ధన్వంతర్యనతార(రే!) అఖండయోగైశ్వర్య విరాజమానకాశ్యప
~~విజయ~~ ప్రభృతి మువాద్దిమండలోద్ధారిత చికిత్సాది విశిష్టప్రస్థాన(నే!)
 అయురారోగ్యవదాయక(యివి!) అయుర్వేద ప్రియతమ(మే!) అయుర్వేద
 సేవామనధారయ-

౧౬ కావ్యమ్

పుత్యత్తిః ప్రభుసమ్మితాదృవతి యా శబ్దప్రధానశ్రుతే,
 ర్యాహర్ణ ప్రవణాత్పురాణ వచనా దిష్టా ముప్పొత్సమ్మితాత్
 తామేషా మకుమార కోమలధియో పుత్యాదయంతీవరా,
 కావ్యశ్రీర్చటతే రసాత్మకతయా త్వాం వ్యంగ్యమర్యాదయా!

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) కమనీయ కల్యాణ
 గుణాళంకార(రే!) కామకోటి సౌందర్య సాకుమార్య సౌరవ్య జలదే! కావ్య
 ప్రియతమ(మే!) కావ్యసేవామనధారయ-

౧౭ ఇతిహాసః

ప్రీత్యాద్ర ద్విజబంధనోపదిక్యతాస్పాంగేషు నేదేషయే
 యోల్పజ్ఞాశ్చ విశ్వ తాన్పృథివముద్యూతః పురాట్రప్యాణ
 శ్రీసుద్వాసే వరాళరాదిమునిభిః పశ్చాత్సునంసాదితః
 సోయం ధో ప్రతివద్యతే ప్రతివదం త్వాం చేతిహాసోమహాన్॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) ఇతికర్తవ్యతా
 విమూఢవిజయ ప్రతిబోధిత గీతామృత(తే!) ~~గీతామృతం~~ విష్ణు కనుభాసన
 సమీడితానుభావ(నే!) ఇతిహాసప్రియతమ(మే!) ఇతిహాస సేవామనధారయ-

౧౪ పురాణమ్

యత్సర్గాది విశిష్టభక్షణ పురాణాపీక నిర్మాణత
స్సంవ్యాస్యచ్చుతి తచ్చిరాంసి, హి భవాన్(భవతి)

సచ్చాస్త్రయోనిస్సయం

తద్వైభాగవతాంతముజ్వలమిదం బ్రాహ్మదికం విస్తృతమ్
త్యామేవార్థ మహావిభూతిపహితం(తాం)

సమ్యక్యాయాసేవతే॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) పునరావృత్తిరహిత
శాశ్వత బ్రహ్మలోకావాప్తికర!(రి!) పురాణపురుషోత్తమ(మే!) పుణ్యాపుణ్యా
శీత(తే!) పురాణప్రియతమ(మే!) పురాణసేవామనధారయ-

౧౫ సంగీతమ్

యస్య స్మార్తిలవాయ నాగ మృగ గో బాలాస్తథాయోగిన
స్సర్వే నాదతనో స్తవైన హృదయే నిత్యం సముత్క్రంతితాః
తద్వై తుంబురు నారదాది మునిభిస్సామ్నస్సముద్భావితం
త్యాం సంగీతమథో భజత్యంతమాం వత్సస్వరశ్రీయుతమ్ ॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) స్వరబ్రహ్మ విభూ
షిత సత్తతంత్రవిశారద శారదోపాస్య!(స్యే!) గో గోప గోపికా సమ్మో
హన సమాదృత వేణుగావలోల(లే!) సమ్మతాదికారి సమర్పిత స్వరాల్లవ
దర్శన(నే!) సంగీతప్రియతమ(మే!) సంగీతసేవామనధారయ-

౧౬ నాట్యమ్

బృందారణ్య విదంబరాదిషు లనెద్రాసాది గోష్ఠీస్సయం
దిభత్త్వం నటరాడ్యపుర్ణరిపార శ్రీకం యదర్థం నదా
పూజ్యై శ్రీభరతాదిభిః ప్రవవృతే శాస్త్రం చ యస్మా ఇదం
నాట్యం త్యాదిరుచే ర్జనస్య బహుధాఃవ్యేకం తదాసేవతే ॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) నటవర్ణిలా కైవ
ల్యాసాదిత జగన్నాటక(తే!) వరనారి సమూశ్రయ తాస్య తాండవ నాట్యక
తానవర్తక(ర్తితే!) నాట్యప్రియతమ(మే!) నాట్యసేవామనధారయ-

౨౦ సువాద్యమ్

ప్రహ్లాదస్త్రావద్యం తరలగతితయా చోద్దహః కాంవ్యవాద్యం
వీణావాద్యం సురక్షిః స్వరకుశలతయా పాండుపుత్రః శ్రుతిం వై
దేవాధ్యక్షో మృదంగం తదనువివిధవాద్యాంతరాజ్యన్యదేవా
స్తామానందైక సాంద్రం సుఖయితుమితి వాదయంతిష్ఠగోష్ఠ్యాం

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) స్వానవద్యవిద్యా
నిరస్తకువాక!(కే!) సుకృత దుష్కృతానుగుణ ఫలవ్రదాయక!(యిసి!) సుఖదుః
ఖాతీతస్వరూప(వే!) స్వర్గావవర్గనన్తాయక(యిసి!) సువాద్యప్రియతమ(మే!)
సువాద్యసేవామవధారయ-

౨౧ అశుకవితా

యానామ ప్రతిదైక కారణ కలా నానావిదైర్వర్తనై
స్సాలంకారగుణై రసోజ్జ్వల నమస్యాపూరణైశ్శోభితా
వైచిత్ర్యం పరితోగతా శతసహస్రాష్టావదానాదిభిః
సాచేయం సుకవీశ్వరాశుకవితా త్వాం సర్వదా విందతే ||

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) అబ్రహ్మస్తంబ
వర్యంత జగదానందదాయక!(యిసి!) అమోదప్రమోదభరితాంతరంగ(గే!)
అశుతోషస్వరూప!(వే!) అశుకవితాప్రియతమ!(మే!) అశుకవితా సేవామవధా
రయ--

౨౨ చూర్ణికా

ఓతప్రోత నమాస నందిమధురా నృత్యత్పదప్రోజ్జ్వలా
సాలంకారగుణా చమత్కృతికరీ విద్వన్మనోరంజనీ
వ్యంగ్యార్థాహిత చూతవద్రనపరిపాకాహ్యనేకార్థదా
శ్రీమద్భాగవతాదిగా భజతి భో! త్వాం శోభనా చూర్ణికా

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) చూతాంకురనమా
స్వాద కషాయిత పుంస్కీకీలకంతమాధురీమత్తమానన(వే!) చూడామణీ
కృతచంద్రమశ్చంద్రికాభౌత కకుటంతరాళ(గే!) సురాసురమౌళివదిచుందితపా
దపీఠ!(గే!) చూర్ణికాప్రియతమ!(మే!) చూర్ణికా సేవామవధారయ--

౨౩ వజ్రాద్గమ

శ్రీకల్యాణకరీ తిథివైనుభృతా మాయుష్కరో వానరః
 నక్షత్రం మనతావ పావశమనం యోగస్తురోగావహః
 వాంఛా సిద్ధివిధాయకం హి కరణం వర్ణ్యం శుభం వర్ణితమ్
 యస్మాత్ప్రాప్త్యజ్యయుతం భవంతమధునా(విశిష్టమద్యభవతీం)వజ్రాద్గమాసేవతే.

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) ప్రకృతిభూత వర్షా
 యన ఋతు మాస నక్ష తిథివాసర(రే!) వంచతత్త్వాంచిత ప్రపంచ
 చమూలకారణభూత(తే!) ప్రమాణ ప్రమేయ ప్రమాతృ స్వరూప(పే!)
 వజ్రాద్గప్రియతమ!(మే!) వజ్రాద్గసేవామవధారయ-

౨౪ వేదగోష్ఠీ

స్వరవర్ణక్రమసంయుతై ర్భూషవిధైః స్వప్రాతిశాఖ్యోద్భవైః
 వదపారైః ప్రతిసంస్కృతైః క్రమజటా పారైర్వనాంతైస్తథా
 వరణ్యైర్లలితైః క్రమైరిహ చతుర్వేదాస్సమేతా ఆమీ
 వృణతే త్వాం పరితశ్చతుర్ముఖముఖాద్యేశ్య ప్రపంచోద్గతా||

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) వేదవేద్య దివ్య
 వేషభాషాభూషణ విరాజమానాప్రాకృతశరీర(రే!) వేదత్రయీ సమువబృం
 హణాదృత వేదవ్యాపానతార(రే!) విదితవేదతవ్య(వ్యే!) వేదగోష్ఠీ ప్రియ
 తమ(మే!) వేదగోష్ఠీ సేవామవధారయ-

౨౫ ఉత్తరసీరాజనమ్

దివ్యైర్గోష్ఠుత పూరపూరిత లనత్కర్పూర ఖండోజ్జ్వలై
 ర్భ్రాణీక్యాంచితవర్తితాశ్రిత మహాద్వైర్విచిత్రవర్ణైః
 అంతర్యామితయా తమశ్చయపారం(రాం)

జ్యోతిర్మయం (యీం) త్వాం వరం(రాం)!
 నమ్య్యానయతే త్వదీయకృపయా సీరాజనజ్యోత్తరమ్ //

హే దేవదేవోత్తమ!

(హే దేవదేవోత్తమే!)

దేవతాసార్వభౌమ!

(దేవతాసార్వభౌమే!)

ఉత్తమ ఙ్గానవృద్ధ సనకసనందనాద్యుపశ్లోక్య మహాత్మ్య!

(ఉత్తమ ఙ్గానవృద్ధ సనకసనందనాద్యుపశ్లోక్య మహాత్మ్యే!)

ఉపనిషత్ప్రతిపాద్యన్వరూప!

(ఉపనిషత్ప్రతిపాద్యన్వరూపిణి!)

ఉపాత్తదురితక్షయకారక!

(ఉపాత్తదురితక్షయకారికే!)

ఉత్తరనీరాజనస్రియతమ!

(ఉత్తరనీరాజనస్రియతమే!)

ఉత్తరనీరాజనసేవామపధారయ—

ఓం నమోస్తు

ఓం సామ్రాజ్యం . . . . నదాశివోమ్.

శుద్ధి పత్రిక

సం. పత్రిక	అపర్యం	పాఠం	సం. పత్రిక	అపర్యం	పాఠం
2	21	పృ	90	2	మై
10	15	మై			విమ వర్ణిత
	25	...	95	1	వ
11	1	...		9	త్య
12	13	వృ	96	8	త్య
23	24	వ	97	12	వర్ణిత
29	4	రవ్య	98	17	వర్ణిత
	15	త్య	99	21	ప్రద్య
	15	త్య	107	8	రవ్య
	23	త్య	109	13	రవ్య
	23	త్య	110	11	క
31	13	రవ్య		23	త్య
32	3	గద	111	4	త్య
	19	వర్ణిత	112	16	పాఠం
33	10	వర్ణిత		19	పాఠం
34	20	త్య	113	12	వర్ణిత
36	1	ప్రద్య		14	పాఠం
	3	రవ్య	114	12	మిలన్
39	12	15వ పత్రిక	115	9	వర్ణిత
	13	15వ పత్రిక		9	వర్ణిత
41	22			11	కళ్యాణ
	23		117	12	గృహీత
43	18	త్యం		15	వర్ణిత
	19	త్యం	122	18	వర్ణిత
	20	త్యం	123	15	వర్ణిత
46	20	గృహ	128	24	కళ్యాణ
76	6	వర్ణిత	129	22	వర్ణిత
	13	త్య	133	18	వర్ణిత
	25	త్య	137	19	వర్ణిత
89	3	వర్ణిత	139	13	
	24	వర్ణిత		14	
83	2	వర్ణిత		18	మై
88	4	వర్ణిత	148	7	వర్ణిత

149	18	దుర్గా	దుర్గా	12	పుష్ప	పుష్ప
	20	పత్మిని	పత్మిని	13	యవ్ర	యవ్ర
151	7	దిగ్గం	దిగ్గం	177	1	దా
152	11	ద్వ	ద్వ	10	త్య	త్య
	19	మత్స్య	మత్స్య	178	24	ప్ర
	26	పుత		179	1	వ్యా
	27	హ	పుత్రార్థ	4	మూ	మూ
153	1	ర్మా	రాత్మా	14	మయ	మయ
	9	పమ్మ	పంయ	180	7	ర
	11	సీ	స్రీ	18	నా	నా
	14	ద్వా	ద్వా	182	25	సీ
	18	య్య	స్థా	183	7	ఖ
	25	పర్వ	పర్వ	9	కమా	కమా
156	23	పి	పి	184	4	మక్తి
157	14	కర్మవ్య	కర్మమ	7	ప్ర	ప్ర
158	25	క్రియా	క్రియ	13	తమారంధే	తం ధే
160	17	వి	వి	185	2	పవ
161	3	తదావ్య	తదావ్య	186	10	దా
	18	ధా	ధ	19	మా	మా
162	4	కా	కా	187	3	నైత్య
	5	య్య	య్య	4	విద్వ	విద్వ
	19	ర్వ	ర్వ	188	4	మాది
163	25	యవ్ర	యవ	5	అవిది	అర్వా
164	11	మా	మా	189	24	కాదు
165	3	కా	కా	190	9	వేమి
167	14	ద్య	ద్య	191	19	పవనార
	21	మమ	మమ	191	త	త
170	8	పదే	పదే	192	24	మత్స్య
	15	ప్ర	ప్ర	193	15	ద్య
173	1	దిగ్గ...	దిగ్గపా	194	4	కా
	4	సం	సం	12	కూ	కూ
	5	యూ	పా	17	ద్య	ద్య
	7	య్య	య్య	195	15	వియ
175	23	హ	హ	196	18	విది
	1	వా	వా	197	14	ద్య
	11	మా	మా	198	1	వి
	11	ప్ర	ప్ర	15	ప్ర	ప్ర

199	15	యము	యము	227	1	రా	రా
200	3	వాపి	వాపి		7	అక్ష	అక్ష
	13	అదర్శి	అదర్శి		9	పప	పపపి
202	2	వీత	వీత	227	10	పిమ్మ	పింశ
	7	మాగ్గెవ	మాగ్గెవ	228	3	హిప్ప	హింహిత్.
204	5	యోగ్గె	యోగ్గె		20	రెప్ప	రెప్ప
	14	పుష్క	పుష్క		21	వామ్మ	హింహ్
205	14	గతి	గతి	229	16	వేద	వేద
206	1	పరిచి	ర్యం	230	10	వస్త	వశ్చ
	19	తాత్క	తాత్క		19	పి	పపపి
209	19	బద్ధ	బద్ధ	231	20	పామ్మ	పృథ
210	5	మిచ్చ	మిచ్చ		22	పపి	పాపి
	6	పృతి	పృతి	233	16	ఇత	పత
211	10	మంద్ర	మంద్ర		22	రవ	పప
	12	తదా	తదా	234	1	ర్యం	ర్యం
	22	మస్త	మస్త		4	కత	కతం
	24	వృత	వస్త		14	మత	మత
212	1	వమ్మ	వంశ		14	ర్యత	ర్యత
	9	మప	మప	235	4	మర్ద	మర్ద
	14	వి	వి	236	1	గ్గె	గ్గె
213	5	దేవ	దేవ		22	మహ	మహ
	24	వి	వి	237	10	వ్రత్	వత్
214	1	పుంశి	పుంశి	238	5	అవ	అపు
	15	తాప	తాప		6	అప	అపు
216	7	రహ	రహ		10	పిమ్మ	రత్త
	7	కర్మ	కర్మ	239	10	అమ్మ	అమ్మ
	12	రహ	రహ	240	2	కర్మ	కర్మ
	19	మై	మై	241	5	విత్త	విత్త
		శేష	శేష		22	పపి	అపి
217	19	అవమ్మ	అవమ్మ	245	4	తేర	తేర
218	3	అవరం	అవరం	246	1	అప	అప
		కర్మ	కర్మ		13	మామ్మ	మామ్మ
220	5	గగ	గగ	247	19	మమ్మ	మమ్మ
	14	కా	కా		24	ప	ప
224	7	రహ	రహ	249	5	ది	ది
225	21	మమ్మ	మమ్మ		15	కర్మ	కర్మ
226	19	కర్మ	కర్మ	252	13	వస్త	వస్త
				255	22	కర్మ	కర్మ

171 వీరి లో గెల్చెను, వివరము:

పాదము 'ప. యుక్తవారములకు వచ్చునా' ఇతి మైత్రాచార్యులు గ్రంథ పరిశోధకులు దొర్లవై. విశ్వనాథ పట్టె దూరము బహుం జాన్యయ్య అగ్ర

